

ศึกษาวิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร
ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)
AN ANALYTICAL STUDY DHAMMA PROPAGATION
OF KAM-KOM-PETCH-JAK-JAI-PETCH
OF DR. JAIPETCH KLAJON (MORKEAW)

นางสาวผ่องไพโรธรรม กล้าจน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการสอบวัดคุณสมบัตินี้
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๖

ศึกษาวิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร
ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

นางสาวผ่องไพโรธรรม กล้าจน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการสอบวัดคุณสมบัติ
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๖

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

An Analytical Study Dhamma Propagation
of Kam-Kom-Petch-Jak-Jai-Petch
of Dr. Jaipetch Klajon (Morkeaw)

Miss Pongpaitham Klajon

A Thematic Paper Submitted in Partial Fulfillment of Qualifying
Degree of Doctor of Philosophy
(Buddhist Studies)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E. 2023

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์เรื่อง
“ศึกษาวิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)”
เป็นส่วนหนึ่งของการสอบวัดคุณสมบัติ ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ. ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

(ดร.พิสิฐฐ์ โคตรสุโพธิ์)

ประธานกรรมการ

(ดร.วิโรจน์ วิชัย)

กรรมการ

(พระครูสิริปริยัตยานุศาสน์, ดร.)

กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

พระครูสิริปริยัตยานุศาสน์, ดร.

ชื่อผู้วิจัย

(นางสาว ผ่องไพรรธรรม กล้าจน)

- ชื่อสารนิพนธ์** : ศึกษาวิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร
ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)
- ผู้วิจัย** : นางสาวผ่องไพโรธรรม กล้าจน
- ปริญญา** : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
- คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์**
: พระครูสิริปริยัติยานุศาสตร์, ดร., ป.ธ. ๕, พธ.บ. (ศาสนา),
M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Buddhist Studies)
- วันเสร็จสมบูรณ์** : ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๖

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา และ ๒) เพื่อวิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

พบว่า แนวคิดการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา เกิดจากพระมหากษัตริย์คุณของพระพุทธเจ้า ทรงตรัสรู้ด้วยพระองค์เองแล้วนำไปสอนผู้อื่น ทรงประพฤติเป็นตัวอย่างที่ดี และทรงแสดงธรรมสำคัญ เช่น อริยสัจ ๔ ไตรสิกขา ไตรลักษณ์ นิยาม ๕ และปฏิจัมมุปบาท แก่ผู้มีศรัทธา ด้วยรูปแบบการสื่อสารแบบสนทนา บรรยาย ตอบปัญหา วางกฎข้อบังคับ ทรงใช้เสียงเป็นหลักในการสื่อสาร ยกตัวอย่างพระองค์เองและยกบุคคลอื่นเป็นสื่ออธิบาย ยกอุทาหรณ์ เปรียบเทียบ ทรงมีศิลปะในการใช้ภาษาและใช้คำในความหมายใหม่ สอนตามลำดับจากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องยาก ผลสัมฤทธิ์ของการสื่อสารธรรมทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจหลักธรรมและเกิดศรัทธา อุทิศตนเป็นอุบาสก อุบาสิกา และบรรพชาอุปสมบทพัฒนาตนเองจนบรรลุธรรม คือ พระอรหันต์

การสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) มีแนวคิดคือ กตัญญูศาสนา ทำชีวิตให้มีคุณค่า เมตตาสนองชน ฝึกฝนโลกวิทู พึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์ ทำความผาสุกที่ตนช่วยคนที่ศรัทธา สื่อสารหลักธรรม เช่น อริยสัจ ๔ ด้วย ๙ รูปแบบ ผ่านการจัดค่ายอบรมเชิงปฏิบัติการ ค่ายอบรมออนไลน์ บรรยายธรรม สิ่งพิมพ์ ทำวิจัย สื่อสังคมออนไลน์ จัดการความรู้และพัฒนางานด้านวิชาการ เปิดพื้นที่ศูนย์ฯ เป็นสถานที่ศึกษาดูงาน ตลอดถึงหลักอภิธานิยธรรม และ ๑๙ วิธีการด้วยการอ้างพระไตรปิฎก และประยุกต์หลักธรรมด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ใช้ภาพ ดร.ใจเพชร กล้าจน ในอิริยาบถต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบร่วมกันกับคำคมฯ ภาษากาย เป็นตัวอย่างที่ดี ขบร่องบทเพลงธรรม อธิบายการปฏิบัติธรรมด้วยวิปัสสนา ยกพระพุทธเจ้า ใช้ตัวเอง ใช้บุคคลอื่น ยกข่าวสารเป็นสื่ออธิบาย อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตอบปัญหา องค์ปาฐก วิทยากร ให้สัมภาษณ์พิเศษ สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิพากษ์ อาจารย์สอนและบรรยายพิเศษ เกิด ๙ เครือข่ายแพทย์วิถี

ธรรมทั้งในและต่างประเทศ ผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ทำให้ลูกศิษย์และประชาชนที่สนใจนำไปปฏิบัติสามารถแก้ปัญหาและพ้นทุกข์ได้เป็นลำดับ มีจิตวิญญาณที่เสียสละและแบ่งปัน อุทิศตนปวารณาเป็นจิตอาสา เสียสละทำงานฟรี โดยไม่รับสิ่งตอบแทนใด ๆ

Thematic Paper Title : An Analytical Study Dhamma Propagation
of Kam-Kom-Petch-Jak-Jai-Petch
of Dr. Jaipetch Klajon (Morkeaw)

Researcher : Miss Pongpaitham Klajon

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Studies)

Thematic Paper Supervisory
: Phrakrusiripariyatyanusath, Dr., Pali V., B.A. (Religions),
M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Buddhist Studies)

Date of Completion : June 30, 2023

Abstract

The objectives of this research were to 1) to study methods of communicating the Dharma in Buddhism and 2) to analyze the method of communicating the Dhamma Propagation of KAM-KOM-PETCH-JAK-JAI-PETCH Of Dr. Jaipetch Klajon (Morkeaw).

The research findings revealed that, concepts of Dharma communication in Buddhism arose from the grace of the Lord Buddha . The principles include teaching people so that they can learn through practices and then teach others, setting a good example, and teaching the Dhamma to those who have faith. The Four Noble Truths, Trinity, the Threefold Training, the Five Definitions, and Paticca-samuppada are the topics to be communicated. Conversation, Dharma lectures, answering questions, and defining rules and regulations are among the communication patterns. Verbal communication, using the Lord Buddha and other people as explanatory media, using examples and story-telling, comparing, being a good example, playing on words and using words in new meanings, teaching by using sequences from something easy to something difficult, and using polite and easy to understand language are all examples of communication methods. As a result, learners accept and comprehend Dhamma and have faith in Buddhism, so they devoted themselves to it. Learners believe in Buddhism and accept and understand the Dhamma. They dedicated themselves as laymen and heirs in Buddhism until they attained the highest level of enlightenment, that is, Arhatship.

The concept of communicating the Dharma Propagation from KAM-KOM-PETCH-JAK-JAI-PETCH by Dr. Jaipetch Klajon (Morkeaw) includes filial piety, making life valuable, being kind to people, practicing Lokwitura, rely on self-reliance and helping others to be free from suffering, create happiness for yourself, then help those who have faith. Communicate the main principle such as The Four Noble Truths through 9 forms which are Organizing workshops, Organizing online training camps, Dharma lectures, Publications, Conducting research, Social media, Knowledge management, opening a place for field study and APARIHANIYADHAMMA. And Communicate with 19 methods which include referring to the Tripitaka, Applying principles in an easy-to-understand language, Using Dr. Jaipetch Klajon image in various postures together with KAM-KOM-PETCH-JAK-JAI-PETCH, Body language, Being a good example, Singing Dharma songs, Explaining Dharma practice through introspection, Using the Lord Buddha's stories, Using himself, Using other people, Bringing situation news as explanatory media, Discussing and exchanging of opinions, Answering to questions, Lecturing, Speaker, Giving special interview, Giving an in-depth interview, Commentator and Teaching and giving special lectures. Then 9 Dhamma networks were formed in both domestic and foreign countries. As a result, students and people who interested and applied those teachings to their lives are able to solve problems and be free from suffering, giving or sharing with a pure heart and devoted themselves as a volunteer who works without pay.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)” เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณ พระครูสิริปริยัตยานุศาสน์, ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านที่ได้เมตตาให้กำลังใจ ให้โอกาสให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.พิสิฐ คุตตรสุโพธิ์ และ ดร.วิโรจน์ วิชัย คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์ ที่เมตตาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาผู้ให้กำเนิดทางโลก กราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ผู้ให้กำเนิดทางจิตวิญญาณ ที่ทำให้ผู้วิจัยมีจิตวิญญาณแห่งการเอื้อเพื่อแบ่งปันและเสียสละ เพื่อความผาสุกของมวลมนุษยชาติ และขอกราบขอบพระคุณที่ได้กรุณาให้สัมภาษณ์ในงานวิจัยนี้

ขอขอบพระคุณพี่น้องจิตอาสาแพทย์วิถีธรรมทั่วประเทศและทั่วโลก ที่ให้กำลังใจช่วยเหลือเอื้อเพื่อเกื้อกูลผู้วิจัยในทุกมิติจนทำให้งานวิจัยนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอขอบพระคุณที่กรุณาให้สัมภาษณ์ในงานวิจัยนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ทุกท่าน และกัลยาณมิตรเพื่อนร่วมรุ่นทุกรูป/คน ที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมถวายแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระโพธิสัตว์เจ้า ครูบาอาจารย์ บิดา มารดา เพื่อนจิตอาสาแพทย์วิถีธรรม และท่านที่บำเพ็ญคุณความดีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

นางสาวผ่องไพโรธรรม กล้าจน

๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๖

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามวิจัย	๕
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๖
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๒๑
๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๒๓
บทที่ ๒ การสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา	๒๔
๒.๑ แนวคิดและหลักการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา	๒๕
๒.๑.๑ แนวคิดการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา	๒๕
๒.๑.๒ หลักการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา	๒๕
๒.๒ คุณสมบัติของผู้สื่อสารธรรม	๒๗
๒.๒.๑ องค์ความรู้ของผู้สื่อสารธรรม	๒๗
๒.๒.๒ มนุษยสัมพันธ์ที่ดี	๒๙
๒.๒.๓ เป็นผู้น่าเลื่อมใส	๒๙
๒.๒.๔ รู้จักกาลเทศะ	๓๔
๒.๒.๕ รู้จักการให้	๓๗
๒.๓ คุณลักษณะของผู้รับสาร	๓๘
๒.๓.๑ ดอกบัว ๓ เหล่า	๓๘

๒.๓.๒ บุคคล ๔	๓๘
๒.๓.๓ นาตินดี นาตินปานกลาง นาตินเลว	๓๙
๒.๓.๔ อินทรีย์ ๕	๓๙
๒.๓.๕ จริต ๖ คือพื้นเพนิสัยของคน ๖ จำพวก	๔๐
๒.๔ หลักพุทธธรรมในการสื่อสาร	๔๐
๒.๔.๑ เนื้อหาที่สื่อสาร	๔๐
๒.๕ รูปแบบและวิธีการในการสื่อสารธรรม	๕๓
๒.๕.๑ การใช้เสียง	๕๓
๒.๕.๒ พระพุทธเจ้าทรงใช้พระองค์เองและยกตัวอย่างบุคคลเป็นสื่อประกอบอธิบาย	๕๔
๒.๕.๓ อาการที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน ๓	๕๔
๒.๕.๔ นวัคสัตตสุสาน ๙	๕๔
๒.๕.๕ รูปแบบการสอน	๕๕
๒.๕.๖ เทศนา ๒	๕๖
๒.๕.๗ เทคนิคการสอน	๕๖
๒.๖ การวางแผนในการสื่อสาร	๖๐
๒.๖.๑ พุทธกิจ ๕	๖๐
๒.๖.๒ เทศนาวิธี ๔ หรือพุทธลีลาในการสอน	๖๐
๒.๖.๓ การประมาณ	๖๐
๒.๗ ผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารธรรม	๖๑
๒.๘ พระสาวกผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (พระธรรมกถึก)	๖๒
๒.๘.๑ ปุณณมันตานีบุตรเถระ พระสาวกผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (ฝ่ายภิกษุ)	๖๓
๒.๘.๒ พระธรรมทินนาเถรี พระสาวกผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (ฝ่ายภิกษุณี)	๖๕
๒.๘.๓ จิตตคหบดี พระสาวกผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (ฝ่ายอุบาสก)	๖๗
๒.๘.๔ นางขุชุตตรา พระสาวกผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (ฝ่ายอุบาสิกา)	๖๙

บทที่ ๓ วิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ๗๒

๓.๑ ประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)	๗๒
๓.๑.๑ ประวัติของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)	๗๒
๓.๑.๒ ผลงานและกิจกรรมช่วยเหลือสังคมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)	๗๖
๓.๒ แนวคิดและเนื้อหาการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)	๘๑
๓.๒.๑ แนวคิดในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร	๘๓

๓.๒.๒ เนื้อหาการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร	๘๖
๓.๓ รูปแบบและวิธีการสื่อสารธรรมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) และการสร้างเครือข่าย	๙๔
๓.๓.๑ รูปแบบการสื่อสารธรรมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)	๙๖
๓.๓.๒ วิธีการสื่อสารธรรมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)	๑๑๑
๓.๓.๓ การสร้างเครือข่ายของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)	๑๒๗
๓.๔ การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร	๑๓๒
๓.๔.๑ คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านศีล	๑๓๓
๓.๔.๒ คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านกรรม	๑๔๐
๓.๔.๓ คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านสุขภาพ	๑๔๖
๓.๔.๔ คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านเศรษฐกิจ	๑๕๗
๓.๔.๕ คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านการศึกษา	๑๗๗
๓.๔.๖ คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านมิตรดีสหายดี	๑๘๗
๓.๔.๗ คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านการทำงาน	๑๙๕
๓.๔.๘ คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านการแบ่งปัน	๒๐๔
๓.๕ ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารธรรมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)	๒๑๒
๓.๖ ผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)	๒๑๕
บทที่ ๔ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๒๒๐
๔.๑ สรุปผลการวิจัย	๒๒๐
๔.๒ ข้อเสนอแนะ	๒๒๘
บรรณานุกรม	๒๓๐
ภาคผนวก	๒๔๐
ภาคผนวก ก. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๒๔๑
ภาคผนวก ข. หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลประกอบการเขียนสารนิพนธ์	๒๔๗
ภาคผนวก ค. ผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๒๔๘
ภาคผนวก ง. ผลงานและกิจกรรมช่วยเหลือสังคมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)	๒๕๔
ภาคผนวก จ-๑ รูปแบบการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร	๒๖๒
ภาคผนวก จ-๒ หนังสือบททบทวนธรรม เพื่อการสร้างจิตวิญญาณให้ผาสุกที่สุดในโลก	๒๘๘

ภาคผนวก ฉ-๑	วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) (๑๙ วิธีการ)	๓๑๒
ภาคผนวก ฉ-๒	บทเพลงธรรม	๓๒๔
ภาคผนวก ฉ-๓	ศีล ๕ แบบละเอียด	๓๒๙
ภาคผนวก ช.	การสร้างเครือข่ายของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)	๓๔๕
ภาคผนวก ซ.	คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านต่าง ๆ	๓๕๒
ประวัติผู้วิจัย		๓๕๙

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในสารนิพนธ์ฉบับนี้ อ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ ในการอ้างอิงใช้ระบบระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า โดยใส่ตัวเลขไว้หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ ดังตัวอย่าง เช่น วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐ หมายถึง พระวินัยปิฎก มหาวรรค ภาษาไทย เล่มที่ ๔ ข้อที่ ๓๒ หน้าที่ ๔๐ เรียงตามคัมภีร์ ดังนี้

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

คำย่อ		พระวินัยปิฎก		ภาษา
		ชื่อคัมภีร์		
วิ.มหา. (ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวิภังค์		(ภาษาไทย)
วิ.ม. (ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวรรค		(ภาษาไทย)
วิ.จ. (ไทย)	= วินัยปิฎก	จุฬวรรค		(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์		ภาษา
ที.สี. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎีกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปิ่นธาสก์	(ภาษาไทย)
ม.อ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปริปิ่นธาสก์	(ภาษาไทย)
ส.ส. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
ส.สพ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สหายนวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวารวรรค	(ภาษาไทย)
อง.ทุก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ทุกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ติก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ฉก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ฉกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.อฏฐก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	อฏฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทสก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)

ช.ช. (ไทย)	=	สุดตันตปิฎก	ชุททกนิกาย	ชุททกปาฐะ	(ภาษาไทย)
ช.ธ. (ไทย)	=	สุดตันตปิฎก	ชุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ช.ม. (ไทย)	=	สุดตันตปิฎก	ชุททกนิกาย	มหานิทเทส	(ภาษาไทย)
ช.ป. (ไทย)	=	สุดตันตปิฎก	ชุททกนิกาย	ปฏิสัมภิทามรรค	(ภาษาไทย)

พระอภิธรรมปิฎก

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์	ภาษา	
อภิ.สง. (ไทย)	=	อภิธรรมปิฎก	ธรรมสังคณี	(ภาษาไทย)

ข. คำย่อชื่อคัมภีร์อรรถกถา

อรรถกถาพระสุดตันตปิฎก

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์	ภาษา	
ม.ม.อ. (ไทย)	=	มัชฌิมนิกาย	ปัญจสุทนี มูลปัณณาสกอรรถกถา	(ภาษาไทย)
อง.ติก.อ. (ไทย)	=	อังคุตตรนิกาย	มโนรลปุรณี ติกนิบาตอรรถกถา	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธเจ้าตรัสรู้ร้อยสี่ ๔ คือ ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัยเหตุแห่งทุกข์ นิโรธความดับทุกข์ มรรควิธีดับทุกข์^๑ ในครั้งแรกที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ พระองค์ยังลังเลว่าจะสอนหรือไม่สอน เพราะธรรมะนั้นละเอียดลึกซึ้งรู้ตามได้ยาก^๒ แต่ท่านก็ได้พบว่าผู้มีสติในดวงตาน้อยยังมีอยู่สามารถฝึกฝนเรียนรู้ตามได้ จึงตัดสินใจสอนและเผยแผ่สี่อรรถธรรมพระพุทธศาสนาให้ฝูงชนได้ฟังทุกข์ ซึ่งรูปแบบการเผยแผ่ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวกต้องเดินทางไปตามที่แตกต่างกัน ด้วยพระองค์เอง ทรงสั่งสอนเผยแผ่แก่ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ เป็นเบื้องต้น จากนั้นจึงเดินทางเผยแผ่พระธรรมคำสอนที่ต้องถูกต้องตรงสู่ความพ้นทุกข์แก่มนุษยชาติโดยใช้ระยะเวลาจนถึง ๔๕ ปี การเผยแผ่ในสมัยพุทธกาลเป็นแบบมุขปาฐะ คือ การสื่อสาร ด้วยวาจา ด้วยภาษาบาลี^๓ ทรงส่งสาวกไปประกาศพระศาสนาให้สาวกจงเที่ยวจาริกไป เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข และเพื่ออนุเคราะห์โลก ให้กระจายกันไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา อย่าได้ไปทางเดียวสองรูป ให้แสดงธรรมให้งามทั้งในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด อธิบายธรรมะทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ เพราะสัตว์ที่มีกิเลสเบาบางยังมีอยู่ สามารถที่จะเข้าถึงและบรรลุธรรมได้^๔

คำสอนในพระไตรปิฎกมีจำนวนมากถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ มีความลึกซึ้งต่างกัน^๕ และเนื่องด้วยคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นภาษาบาลี ทำให้การเข้าถึงพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องยาก

^๑ ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๑๐๑/๖๓๓.

^๒ ที.ส. (ไทย) ๙/๒๘/๑๑.

^๓ พระครูสมุห์มานิตย์ ญาณธโร (สีหะ), “การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์สำหรับพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตศึกษา: มหาวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐), หน้า ๑.

^๔ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๘๖/๔๖.

^๕ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย**, พิมพ์ครั้งที่ ๓๙, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๗.

แก่การที่จะเข้าใจทั้งในด้านพยัญชนะ คือ ภาษา และ ด้านอรรถะ คือ เนื้อหาและความหมาย^๖ คำๆ เดียวกัน สื่อความหมายต่างกัน ขึ้นกับการตีความ ภูมิปัญญา ฐานจิตที่ต่างกัน กล่าวคือ ความหมายของคำไม่ได้จบที่พยัญชนะ แต่จบที่สภาวะจริงในปัจจุบันว่าพันทุกซ์หรือเพิ่มทุกซ์ เพราะเข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง^๗ หรือแม้จะสามารถอ่านภาษาบาลีได้ สวดได้ ท่องได้ แต่ถ้าไม่เข้าใจความหมายก็ไม่สามารถพันทุกซ์ได้ และแม้แต่จะมีพระไตรปิฎกฉบับแปลเป็นภาษาไทยก็ตาม คำบางคำที่พระพุทธเจ้าตรัส ถ้าไม่เข้าใจสภาวะจริง ๆ จะเข้าใจยาก อธิบายยาก เนื่องจากพุทธธรรมของพระพุทธเจ้านั้น ลึกซึ้ง เห็นตามได้ยาก รู้ตามได้ยาก สงบ ประณีต คัดคะเนเดาไม่ได้ ละเอียด รู้ได้เฉพาะบัณฑิต^๘ การทำความเข้าใจความหมายในหลักคำสอนของศาสดาจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้เห็นแจ้งแทงตลอดถึงความหมายที่ซ่อนอยู่ในคำสอนนั้น เพราะคำ ๆ เดียวกัน ย่อมมีความเข้าใจอย่างเดียวกัน หรือเข้าใจต่างกันได้ ขึ้นกับประสบการณ์ ภูมิรู้ที่แตกต่างกัน ทำให้ความสามารถในการเข้าใจแตกต่างกัน เพราะหากบุคคลไม่เข้าใจในความหมายแล้ว การปฏิบัติตามหลักคำสอนนั้น ๆ ก็ไร้ค่า และไม่ได้คุณประโยชน์อะไร ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต^๙ จึงเห็นได้ว่าการสั่งสอนธรรมของพระพุทธเจ้า นั้นทรงมุ่งเน้นให้สามารถเข้าใจ เข้าถึงในหลักธรรมคำสอน และมุ่งผลในทางปฏิบัติให้นำมาใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน^{๑๐} กล่าวคือหากบุคคลเข้าใจแล้ว แต่ถ้าไม่ได้นำมาปฏิบัติ คำสอนนั้นก็ไร้ค่า^{๑๑}

พระไตรปิฎกเป็นแหล่งอันเป็นที่มาของเนื้อหาและความหมายแห่งธรรมที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นแหล่งรวบรวมรักษาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่แม่นยำที่สุดสมบูรณ์ที่สุด^{๑๒}

^๖ สุชีพ ปุญญานุภาพ, **พระไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชน ฉบับวาระ ๑๐๐ ปี ชาตกาลอาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ**, หน้า ค-ง.

^๗ บรรยายคำยสุภาพฟังตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง, **ใจเพชร กล้าจน**, ดร., ๒ มกราคม ๒๕๖๕.

^๘ **ใจเพชร กล้าจน, บทบทวนธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (สมุทรสาคร: บริษัทพิมพ์ดีจำกัด, ๒๕๖๔),** หน้า ๙.

^๙ พระครูปลัดสมหมาย อตถสิทโธ (พีชสิงห์), “อรรถปริวรรตวิธีหลักคำสอนของพุทธทาสภิกขุ”, **วารสาร มจร บุรีรัมย์**, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๔): ๒๙๖.

^{๑๐} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย**, หน้า ๖.

^{๑๑} พระมหาธีรวัฒน์ ธีรจิตโต และ วุฒิกัทร มุลศรี. “การศึกษาภาษาบาลีกับการดำรงอยู่แห่งพระพุทธศาสนา”, **รายงานวิจัย**, สืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๗ “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิต ศักดิ์เชิงสังคมล้ำนาในสังคมวิถีใหม่”, (วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔), หน้า ๑๑๔๒.

^{๑๒} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย**, หน้า ๙.

ดังนั้น ในการบรรยายเผยแผ่สื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนาที่ได้มีการแสดงหลักฐานอ้างอิงแหล่งที่มาที่ชัดเจนว่ามาจากพระไตรปิฎกเล่มใด ข้อใด จึงมีความสำคัญจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะยังประโยชน์ถึง ๒ ประการ คือ ทำให้ทราบถึงแหล่งที่มาที่ชัดเจน ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญที่ชี้ชัดให้เห็นว่า เนื้อหาในการบรรยายสื่อสารธรรมนั้น ๆ มีความน่าเชื่อถือ มีแหล่งที่มาชัดเจน ไม่ได้กล่าวอ้างเลื่อนลอย อีกทั้งยังประโยชน์ในแง่ของการศึกษาที่ทำให้ผู้ที่สนใจใฝ่รู้ในธรรม สามารถเข้าถึง เรียนรู้ สืบค้นต่อในหลักธรรมคำสอนจากพระไตรปิฎกได้ง่ายขึ้น ซึ่งทราบได้ที่ยังมีผู้สนใจศึกษาเรียนรู้พระไตรปิฎก ทำความเข้าใจในหลักธรรมได้อย่างชัดเจน และนำมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้องถูกต้องตรง ก็ย่อมเป็นประโยชน์สูงสุดในการดำรงคงไว้ซึ่งพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นการเคารพพระพระพุทธเจ้า ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสว่า หลังจากที่พระองค์ได้ดับขันธปรินิพพานไปแล้ว ให้เคารพพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ดุจเดียวกับที่เคารพพระพุทธเจ้า ดังคำตรัสที่ว่า ธรรมใดวินัยใดที่เราตรัสไว้ดีแล้ว ธรรมนั้นวินัยนั้น จะเป็นศาสดาแทนเรา^{๑๓}

การสื่อสารธรรมเพื่อเผยแผ่ธรรมของไทย ได้มีวิวัฒนาการจากการเทศน์ตามประเพณีดั้งเดิมด้วยการอ่านตามคำภีร์ใบลาน เทศน์ด้วยภาษาบาลี มาสู่การบรรยายธรรม ปาฐกถาธรรม สนทนาธรรม การนำเครื่องขยายเสียงมาช่วยเสริม การจัดพิมพ์เป็นหนังสือ เผยแพร่ผ่านวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร เทปบันทึกเสียง การจัดแสดงนิทรรศการทางพระพุทธศาสนา^{๑๔} รวมถึงได้มีการสร้างสรรค์วรรณกรรมคำสอนอีกหลายประเภท เช่น บทความ นวนิยาย กวีนิพนธ์ บทเพลง และบทปาฐกถาธรรม^{๑๕} จวบจนปัจจุบันที่ประเทศไทยเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งเป็นช่วงที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สามารถทำได้รวดเร็วและกว้างไกลไปทั่วโลก รวมถึงการเชื่อมโยงด้านสารสนเทศกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การใช้สื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการเผยแผ่ศาสนา จึงเป็นการสร้างโอกาสและเปิดกว้างการเรียนรู้หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้กับผู้คนในสังคม โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา และ สถานที่^{๑๖}

^{๑๓} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๑๖/๑๖๔.

^{๑๔} ปณิตดา นพพานวัน, “การศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อเผยแผ่ธรรมะของสถาบันสงฆ์”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓), หน้า ๙๗.

^{๑๕} กัลยา กุลสุวรรณ, “วาทกรรมคำสอนของพุทธทาสภิกขุ”, *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓), หน้า ๔.

^{๑๖} พระมหาจักรพล สิริธโร, “การเผยแผ่พุทธศาสนา ในยุคไทยแลนด์ ๔.๐”, *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๓): ๘๙-๙๐.

ด้านหัวข้อธรรมะที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนสนใจอยากรับฟัง คือ การสอนเรื่องการพึ่งตนเอง สอนเรื่องศีลธรรม สอนเรื่องความประหยัดเรียบง่าย สอนเรื่องความสามัคคี สอนเรื่องธรรมะที่นำไปปรับใช้กับบุคคลต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และ สอนเรื่องเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต รวมถึงสนใจให้มีการศึกษาหรือการเรียนธรรมะทางโทรทัศน์^{๑๗}

อย่างไรก็ตาม การสื่อสารธรรมในปัจจุบันก็ยังคงมีอุปสรรคและปัญหาหลายประการ กล่าวคือ พระสงฆ์ในฐานะผู้ส่งสารที่ได้ออกไปเผยแผ่ธรรม ยังขาดความรู้ ขาดความเชี่ยวชาญด้านภาษา ไม่แตกฉานในหลักธรรม ใช้ภาษาที่เข้าใจยากคือภาษาบาลี ไม่รู้จักการถ่ายทอดในรูปแบบใหม่ๆ กล่าวคือ ยังเคยชินกับรูปแบบการเทศน์แบบเก่า ๆ ตามจารีตประเพณี ขาดความรู้ในวิทยาการสื่อสารยุคใหม่^{๑๘} ขาดการอ้างอิงแหล่งที่มาจากพระไตรปิฎกให้ถูกต้องชัดเจน ขาดการยกตัวอย่างเหตุการณ์ปัจจุบันมาช่วยอธิบายธรรมะเพิ่มเติม ขาดตัวอย่างการยกคำอุปมาอุปมัยเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจน ขาดการอธิบายเรื่องกรรมและผลของกรรมที่ชัดเจน ขาดการฝึกอบรมภาคปฏิบัติในเรื่องของศีล ขาดการถ่ายทอดทางสื่อโทรทัศน์ ขาดการสอนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน^{๑๙} มุ่งเน้นการเทศน์ หรือ การบรรยายซึ่งเป็นภาคทฤษฎีเป็นหลัก แต่ไม่มีภาคปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม รวมถึง ไม่มีการกำหนดหัวข้อธรรมะที่เหมาะสมกับผู้ฟัง หรือไม่มีการศึกษาหัวข้อธรรมะอย่างถ่องแท้ก่อนนำไปเผยแผ่ ทำให้ประชาชนไม่ศรัทธาเลื่อมใส^{๒๐}

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ผู้นำทางจิตวิญญาณของชาวแพทย์วิถีธรรม เป็นฆราวาสที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทั้งวิชาทางโลกและทางธรรม เป็นผู้ที่ศึกษาพระไตรปิฎกได้อย่างแตกฉานทั้งเชิงอรรถเชิงธรรม แล้วก็ได้เข้าใจสภาวะธรรม ได้ความจริงที่เป็นพลังผาสุกผ่องใส อันเกิดจากการรู้ความจริงตามความเป็นจริง จนถึงขั้นที่สามารถดับกิเลสเหตุแห่งทุกข์ทั้งปวงได้เป็นลำดับ ได้เข้าใจสภาวะ แล้วจึงได้กลั่นหรือประยุกต์พระไตรปิฎกให้เป็นภาษาที่ง่าย เข้าใจง่าย และมีการอ้างอิงพระไตรปิฎก สามารถตรวจสอบได้ว่าสอดคล้องกับพระไตรปิฎกเล่มใดข้อใด เรียกว่า คำคมเพชรจากใจเพชร สามารถอธิบายธรรมะที่ยากให้เข้าใจได้ง่าย เพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ดี ได้เร็ว

^{๑๗} พระสุนทร รตนปณโณ (มติยาภักดิ์), “การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่ธรรมะในยุคปัจจุบัน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธรรมนิเทศ, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ค, ๑๓๔.

^{๑๘} พระสุนทร รตนปณโณ (มติยาภักดิ์), “การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่ธรรมะในยุคปัจจุบัน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, หน้า ค, ๑๓๐.

^{๑๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๘-๖๐, ๑๓๔.

^{๒๐} อ้างแล้ว, หน้า ๘๖-๘๙.

และได้พาทำฝึกฝนปฏิบัติตามฉันทะและฐานจิตของผู้เรียน แล้วนำไปถ่ายทอดเผยแพร่สื่อสารในหลากหลายช่องทางสู่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกวันตลอดระยะเวลากว่า ๓๐ ปี จวบจนถึงปัจจุบัน มีประชาชนได้รับประโยชน์มากกว่า ๓๐๐,๐๐๐ ราย มีผู้ติดตามผลงานราว ๓๐๐,๐๐๐ ราย ยอดกดดู ๕๙ ล้านครั้ง FB หมอเขียวแฟนคลับ ๓๐๕,๖๐๐ คน ยูทูบ ๒๘๙,๐๐๐ คน และช่องทางอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก

คีลวัตร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) คือ ทำสมดุร้อนเย็น ไม่กินเนื้อสัตว์ กินข้าววันละมื้อ ทำงานฟรี ประพฤติพรหมจรรย์ ปณิธานของท่าน คือ ทำความผาสุกที่ตน ช่วยคนที่ศรัทธา ทำชีวิตให้มีคุณค่า กตัญญูศาสนา เมตตาผองชน ฝึกฝนโลกวิทู เป้าหมายสูงสุด คือ เกิดมาเพื่อสื่อสารการพึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์ โดยมีประชาชนเป็นจำนวนมากในหลากหลายสาขาวิชาชีพ ทั้งในระดับผู้นำองค์กร ผู้นำสถาบัน ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ ได้มีความศรัทธาต่อตัว ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) และศรัทธาต่อธรรมะหรือคุณธรรมที่ทรงไว้หรือที่มีอยู่ในตัวของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)^{๒๑}

ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ซึ่งมีจุดเด่นอยู่ที่ประยุกต์พระไตรปิฎกให้เป็นภาษาที่ง่าย เข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย มีการอ้างอิงพระไตรปิฎก ที่ทำให้สามารถตรวจสอบได้ว่า สอดคล้องกับพระไตรปิฎกเล่มใดข้อใด มีการพาฝึกฝนภาคปฏิบัติตามฉันทะและฐานจิตของผู้เรียน มีการเผยแพร่สื่อสารในช่องทางการสื่อสารที่ทันสมัย โดยมีประชาชนเป็นจำนวนมากที่ได้รับประโยชน์จากการนำธรรมะที่ท่านกล่าวสอน คือ คำคมเพชรจากใจเพชร ไปปฏิบัติ จนเกิดผล คือ ทุกข์ลดลง เป็นลำดับ ๆ สุขเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ๆ จนถึงที่สุดแห่งทุกข์ เพื่อจะได้ทราบวิธีการและแนวทางสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่มวลมนุษยชาติสืบไป

๑.๒ คำถามวิจัย

๑.๒.๑ ความเป็นมา หลักการ และการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร

๑.๒.๒ วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) เป็นอย่างไร

^{๒๑} ใจเพชร กล้าจน, “จิตอาสาแพทย์วิถีพุทธ เพื่อมวลมนุษยชาติ”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค (สาธารณสุขชุมชน), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๕๘), หน้า ๒๑๖, ๒๓๙.

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา

๑.๓.๒ เพื่อวิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเน้นการวิจัย ข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary Research) และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ งานวิจัยมีข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วนมากขึ้น โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยจะศึกษาการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา และ วิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำ คมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ในประเด็น ๑) รูปแบบและวิธีการสื่อสาร ธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) และการสร้างเครือข่าย ๒) หลัก พุทธธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเอกสาร

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ปกรณ์วิเสส หนังสือบททบทวนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๔ และ หนังสืออริยศีลรักษาโรค พ.ศ. ๒๕๖๑ ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วิชาการ และงานวิจัย หรือวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

การสัมภาษณ์เชิงลึก ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถี ธรรม ลูกศิษย์ และประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้า จน (หมอเขียว)

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการสื่อข้อมูล ข่าวสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้สื่อสารกับผู้รับสาร โดยมีองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ส่งสาร สาร ผู้รับสาร ช่องทางการสื่อสาร

๑.๕.๒ การสื่อสารธรรม หมายถึง การสอนธรรมของพระพุทธเจ้า เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้เข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติและเห็นผลชัดแจ้งด้วยตนเอง คือสามารถหลุดพ้นจากทุกข์ได้ โดยเผยแผ่ให้แพร่หลายออกไปในทุกช่องทางทางการสื่อสาร

๑.๕.๓ คำคมเพชรจากใจเพชร หมายถึง การที่ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้ประยุกต์ใช้พระไตรปิฎกด้วยภาษาที่เรียบง่าย เข้าใจง่าย สามารถระบุได้ชัดเจนว่า พระไตรปิฎก เล่มนี้ ข้อนี้ เนื้อความตามพระไตรปิฎก เป็นเช่นนี้ แล้วได้ประยุกต์มาเป็นคำ ๆ นี้ คือคำที่มีความคมในการตัดทุกข์ คือปัญญาดับทุกข์ คือคาถาดับทุกข์ คือภาษาทะเลวงวิญญูณ คือวาจาที่มีคุณค่ามากกว่าคำที่เราได้ฟัง จะมีความจริงแท้ที่ยิ่งใหญ่ที่ซ่อนอยู่ข้างใน เป็นคำที่ทำให้กิเลสตาย เป็นคำที่ทำให้ทุกข์ในใจตาย เป็นวาจาที่เป็นอมตะ เมื่อได้ฟัง ได้น้อมใจตาม ได้ปฏิบัติตาม พิจารณาทบทวนซ้ำ ๆ จะสามารถทำลายกิเลสความยึดมั่นถือมั่นที่เป็นเหตุแห่งทุกข์ได้ พิจารณาจนทุกข์ดับจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ จนเกิดพลังของความผาสุกแผ่ไปใส่ไว้ทุกข์ไร้กังวล

๑.๕.๔ วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร หมายถึง ศิลปะการสื่อสารธรรมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ด้วยรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ แก่ผู้ที่มีบุญกุศลร่วมกัน รวมถึงประชาชนผู้ที่สนใจ เพื่อให้ได้ยิน ได้ฟัง ได้เรียนรู้ ได้เข้าใจ และได้นำไปฝึกฝนประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

๑.๕.๕ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) หมายถึง ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม เป็นฆราวาสผู้ซึ่งมีความสามารถมีความเชี่ยวชาญทั้งวิชาทางโลกและทางธรรม เป็นผู้ที่มีปัญญาแตกฉานในการกลั่นหรือประยุกต์พระไตรปิฎกให้เป็นภาษาที่เรียบง่าย เข้าใจได้ง่าย นำไปปฏิบัติได้ง่าย และที่สำคัญคือมีการอ้างอิงพระไตรปิฎก สามารถตรวจสอบได้ว่าจากพระไตรปิฎก เล่มนี้ ข้อนี้ เนื้อความตามพระไตรปิฎก เป็นเช่นนี้ แล้วได้ประยุกต์มาเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย เพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ดี ได้เร็ว เรียกว่า คำคมเพชรจากใจเพชร เป็นผู้เผยแผ่องค์ความรู้ในการรักษาโรคโดยใช้ธรรมะในการรักษาโรคกายโรคใจโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย (ศูนย์บาทรักษาทุกโรค) ศีลวัตร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) คือ ทำสมณคุณอันเยี่ยม ไม่กินเนื้อสัตว์ กินข้าววันละมื้อ ทำงานฟรี ประพฤติพรหมจรรย์ ปณิธานของท่านคือ ทำความผาสุกที่ตน ช่วยคนที่ศรัทธา ทำชีวิตให้มีคุณค่า กตัญญู

ศาสนา เมตตามองชน ผีกฝนโลกวิทู เป้าหมายสูงสุดคือเกิดมาเพื่อสื่อสารการพึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)” ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑.๖.๑ เอกสาร

๑. ใจเพชร กล้าจน ได้ศึกษาพระไตรปิฎกและเรียนรู้จากครูบาอาจารย์และพากเพียรปฏิบัติตาม ได้เข้าใจสภาวะธรรม คือรู้ความจริงตามความเป็นจริงจนถึงขั้นที่สามารถดับกิเลสได้ และได้กลั่นออกมาเป็นภาษาที่เข้าใจได้ง่าย ๆ เพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ง่าย ได้ดี ได้เร็ว สามารถตรวจสอบได้ว่าสอดคล้องกับพระไตรปิฎกเล่มใดข้อใด ผู้ที่ได้พยายามทบทวนธรรมอย่างเข้าใจ ความหมาย เนื้อหาสาระให้ได้ทุกวัน พิจารณาทบทวนซ้ำ ๆ ทุกวัน ๆ อย่างเข้าใจความหมายจากคำเดิม ๆ จะทำให้ผู้ทบทวนมีปัญญามากขึ้นทุกวัน ๆ จนสามารถทำลายกิเลสความติดยึดที่เป็นเหตุแห่งทุกข์ได้ แล้วนำมาปฏิบัติที่กายวาจาใจดู ถ้าปฏิบัติได้ถูกต้องจะทำให้เกิดญาณปัญญาแตกฉานในการทำลายทุกข์ ปัญหาทุกปัญหานั้นจะคลี่คลายออกไปเรื่อย ๆ ปัญหาจะเบาบาง จะคลี่คลายไปเรื่อย ๆ อย่างมหัศจรรย์ ธรรมะนี้ คือปัญญาดับทุกข์ คือคาถาดับทุกข์ คือปัญญาที่ใช้ในการพัฒนาจิตวิญญาณให้ตั้งงามและผาสุกที่สุดในโลก^{๒๒}

๒. ใจเพชร กล้าจน พระพุทธเจ้าสอนแต่วิชาดับทุกข์เท่านั้น ไม่สอนอย่างอื่น พระองค์สอนวิชาอริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ สภาพดับทุกข์ วิธีปฏิบัติเพื่อดับทุกข์ ดังนั้น คำตรัสของพระพุทธเจ้าทั้งหมดจึงเป็นวิชาดับทุกข์เท่านั้น และคำตรัสทุกสูตรก็สอดคล้องเสริมหนุนเป็นหนึ่งเดียวกันทั้งหมด คือ เป็นไปเพื่อการดับทุกข์เท่านั้น พระพุทธเจ้าพบว่า การที่ชีวิตจะได้ความผาสุกอันประเสริฐยอดเยี่ยมได้นั้น ก็ต้องปฏิบัติอริยศีลที่ถูกต้อง ซึ่งผู้เขียนได้พิสูจน์คำสอนของพระพุทธเจ้าด้วยการทดลองปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า และพระโพธิสัตว์ จึงได้พบว่า การปฏิบัติอริยศีลที่ถูกต้องถูกตรงนั้น มีฤทธิ์สูงที่สุดกว่าทุกวิธีในการกำจัดหรือบรรเทาโรคทุกโรค ไม่ว่าจะ เป็นโรคใจ โรคกาย และสามารถกำจัดหรือบรรเทาสิ่งเลวร้ายทั้งหมดออกจากชีวิตตนได้ รวมถึงสามารถดูตั้งสิ่งตั้งงามทั้งหมดมาสู่ชีวิตตนได้ ส่วนการปฏิบัติศีลที่ไม่ถูกต้อง ก็จะเกิดผลตรงกันข้าม คือ

^{๒๒} ใจเพชร กล้าจน, บททบทวนธรรม, หน้า ๓-๑๐.

เพิ่มโรคใจ โรคกาย และเรื่องเลวร้ายทั้งหมดในชีวิตตน รวมถึงผลักดันสิ่งดีงามทั้งหมดออกไปจากชีวิต

๒๓

๓. ใจเพชร กล้าจน การสวดมนต์และการทบทวนธรรมตามหลักการแพทย์วิถีธรรม เป็นส่วนหนึ่งของยาเม็ดที่ ๘ ใช้ธรรมะ ละบาป บำเพ็ญกุศล ทำให้ให้เป็นสุข ยินดี เต็มใจ เบิกบาน แจ่มใส สงบ สบาย ไร้กังวล โดย ดร. ใจเพชร กล้าจน หรือ อาจารย์หมอเขียว คือผู้บูรณาการและนำองค์ความรู้หลักการแพทย์วิถีธรรม มาถ่ายทอดให้เข้าใจง่ายและปฏิบัติได้จริงด้วยตนเอง มีปัญญาในการดับทุกข์ “ดับทุกข์ต้องดับที่ใจ เพราะใจเป็นประธานของสิ่งทั้งปวง” เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า ทุกชีวิตเกิดมา รักสุข เกลียดทุกข์ ถ้าสามารถดับเหตุแห่งทุกข์ทั้งปวงได้ จะเกิดพลังความสุขที่สุดในโลก ไม่กลัว ไม่หวั่นไหว แม้จะพบปัญหามารุมเร้า จะสามารถเห็นสุขในทุกข์ได้ตลอดเวลา คู่มือการสวดมนต์และการทบทวนธรรมนี้ จะทำให้ทุกท่านที่นำไปปฏิบัติ ได้ประโยชน์ในการลดความเครียด ลดทุกข์ เพิ่มสุข ใช้ธรรมะเป็นยา เรียบง่าย ฟังตนได้อย่างแท้จริง^{๒๔}

๔. สุธีพ ปุณฺณานุกาพ พระไตรปิฎก คือ คัมภีร์จารึกคำสอนของพระพุทธเจ้า ในครั้งพุทธกาลขณะที่พระพุทธเจ้ายังมีพระชนม์อยู่ พุทธสาวกทั้งหลายก็ได้ช่วยกันเก็บรักษาพระธรรมวินัยหรือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไว้ในใจ คือจำไว้ แล้วก็บอกเล่าสืบกันมาจากอาจารย์สู่ศิษย์ ด้วยภาษามคธหรือภาษาบาลี เรียกว่ามุขปาฐะ คือคำสั่งสอนที่ถ่ายทอดกันมาทางปาก เนื่องด้วยคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าหรือพระธรรมวินัย ได้รับการทรงจำและถ่ายทอดสืบกันมาด้วยภาษามคธหรือภาษาบาลี ฉะนั้น ผู้ที่จะศึกษาพระไตรปิฎกได้รู้เรื่อง จึงต้องเป็นผู้รอบรู้เชี่ยวชาญในภาษาบาลีเท่านั้น ซึ่งผู้รอบรู้เชี่ยวชาญในภาษาบาลีนั้นหาได้ยาก ทำให้การเข้าถึงพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องยากตามไปด้วย ซึ่งแต่โบราณมา ผู้คนทั่วไป ไม่กล้าที่จะอ่านหรือศึกษาพระไตรปิฎก มีความรู้สึกต่อพระไตรปิฎกว่า เป็นสิ่งที่ยากแก่การเรียนรู้ ยากแก่การที่จะรู้ และยากแก่การที่จะเข้าใจ ทั้งในด้านพยัญชนะ คือภาษา และในด้านอรรถะ คือเนื้อหาและความหมาย เป็นเหตุให้พระไตรปิฎก ถูกเก็บรักษาไว้เป็นของศักดิ์สิทธิ์ หนักเข้าก็กลายเป็นสิ่งเคารพบูชาจนไม่มีใครกล้าแตะ^{๒๕}

๕. พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) พระพุทธเจ้าทรงเผยแผ่ศาสนาด้วยภาษาสามัญที่ประชาชนใช้ เพื่อให้ทุกคนทุกชั้นทุกระดับการศึกษาได้รับประโยชน์จากธรรมโดยทั่วถึงกัน คำสอนมี

^{๒๓} ใจเพชร กล้าจน, อริยศีลรักษาโรค, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี, ๒๕๖๑), หน้า ๙-๑๓.

^{๒๔} ใจเพชร กล้าจน, หนังสือบทธวตมนต์ บททบทวนธรรม และบทเพลงธรรม คำสุขภาพแพทย์วิถีธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (สมุทรสาคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๖๔), หน้า ๑.

^{๒๕} สุธีพ ปุณฺณานุกาพ, พระไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชน ฉบับวาระ ๑๐๐ ปี ชาตกาลอาจารย์สุธีพ ปุณฺณานุกาพ, หน้า ค-ง.

หลายระดับทั้งสำหรับผู้ครองเรือน ผู้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ผู้สละเรือนแล้ว ทั้งคำสอนเพื่อประโยชน์ทางวัตถุ และเพื่อประโยชน์ลึกซึ้งทางจิตใจ เพื่อให้ทุกคนได้รับประโยชน์จากพุทธธรรมทั่วถึงกัน การสั่งสอนธรรมของพระพุทธเจ้า ทรงมุ่งเน้นให้สามารถเข้าใจ เข้าถึงในหลักธรรมคำสอน และมุ่งผลในทางปฏิบัติให้นำมาใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยมีพระไตรปิฎกเป็นแหล่งอันเป็นที่มาของเนื้อหาและความหมายแห่งธรรมที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นแหล่งรวบรวมรักษาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่แม่นยำที่สุด สมบูรณ์ที่สุด คำสอนในพระไตรปิฎกมีจำนวนมากถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ มีความลึกซึ้งต่างกัน ขึ้นอยู่กับการตีความของแต่ละบุคคล ความสามารถในการจับสาระสำคัญ ตามสติปัญญา ภูมิธรรม และความซื่อสัตย์สุจริตเฉพาะตน^{๒๖}

๖. พุทธทาสภิกขุ กล่าวว่า พระพุทธเจ้าสอนให้เดินทางสายกลาง อย่าให้ตั้ง อย่าให้หย่อน อย่าให้ช้ายจัด ขว้างจัด อย่าทำตนให้ลำบาก และอย่าตามใจตนเอง รู้จักประมาณการกระทำให้พอเหมาะ พระพุทธศาสนาสอนให้ช่วยตัวเอง ไม่ไปหวังพึ่งโชคชะตา ไม่หวังพึ่งเทวดา เรียกว่า อุตตาทิอุตตโน นาโถ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า อุกขาตาโร ตถาคตา ตถาคตเป็นแต่เพียงผู้ชี้ทางเท่านั้น ตุมเหทิกิจจํ อาตบปิ การกระทำเป็นสิ่งที่ท่านทั้งหลายจะต้องทำเอง เพื่อให้ความทุกข์สิ้นไป พระพุทธเจ้าสอนว่าสิ่งใดเกิดมาแต่เหตุก็ต้องรู้เหตุของสิ่งนั้นและรู้ความดับของสิ่งนั้น กล่าวคือสิ่งทั้งหลายมีเหตุมีปัจจัยเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย ศาสนาพุทธจึงเป็นศาสนาแห่งเหตุผล สอนให้รู้จักกฎแห่งเหตุผล โดยมีแนวปฏิบัติเรียกว่าโอวาทปาติโมกข์ คือสอนให้เว้นชั่ว ทำดี ทำจิตให้บริสุทธิ์ ทำจิตให้บริสุทธิ์ หมายความว่า อย่าไปยึดถือแม้ในความดี เพราะจะทำให้จืดหม่นหมอง เช่น กล่าวว่าจะไม่ได้ดี หรือดที่มีอยู่จะหมดไป ห่วงวิตกกังวล ยึดถืออันนี้เป็นของตน ทำให้เป็นทุกข์ ต้องรู้จักปล่อยวาง อย่ายึดถือโดยความเป็นตัวเป็นตน และ ทรงเตือนสติว่า สพเพ ธมมา นาลํ อภินิเวสยา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น ไม่มีอะไรเที่ยงแปรเปลี่ยนไปตลอด จึงต้องทำตนเองให้สมบูรณ์ด้วยความไม่ประมาท^{๒๗}

๗. พุทธทาสภิกขุ กล่าวว่า ภาษามี ๒ ภาษา คือ ภาษาธรรมะ กับภาษาคน ภาษาคน อาศัยวัตถุเป็นพื้นฐานไม่ได้อาศัยธรรมะเป็นพื้นฐาน จึงพูดแต่เรื่องวัตถุ พูดแต่เรื่องโลก พูดแต่เรื่อง ที่เห็นได้ด้วยตาธรรมดาสามัญ ส่วนภาษาธรรมะนั้นเป็นไปในทางนามธรรมที่ไม่เห็นตัวไม่เนื่องด้วยวัตถุ ต้องมีปัญหาเห็นนามธรรมเหล่านั้น แล้วจึงจะพูดเป็นและให้ความหมายเป็น จึงพูดกันอยู่แต่ในหมู่ผู้เห็นธรรม เป็นภาษาธรรมะภาษาธรรมะที่เหนือไปจากวัตถุ และเป็นเพราะรู้แต่ภาษาคนไม่รู้ภาษาธรรมะจึงฟังธรรมะแท้ ๆ ในชั้นโลกุตตระที่ดับทุกข์ได้จริงนั้นไม่เข้าใจ จึงไม่สามารถดับทุกข์ได้ คนฉลาดจึงต้องเอาประโยชน์ได้ทั้งภาษาคนและภาษาธรรม ภาษาธรรม จึงหมายถึงตัวธรรมะแท้ที่ดับ

^{๒๖} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงขยาย, หน้า ๗.

^{๒๗} พุทธทาสภิกขุ, พระพุทธเจ้าสอนอะไร, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ม.ป.ป.), หน้า ๘-๑๔, ๑๘.

ทุกข์ได้ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต หมายความว่า ผู้ใดเห็นตัวธรรมะแท้ที่ดับทุกข์ได้ ผู้นั้นคือผู้ที่เห็นตถาคต ตรงกันข้าม ผู้ใดที่ไม่เห็นตัวธรรมะแท้ที่ดับทุกข์ได้นั้น แม้ว่าจะเห็นเนื้อหาของตถาคต จะจับจีวรของตถาคตอยู่แต่ ๆ ก็ไม่ชื่อว่าเห็นตถาคตเลย^{๒๘}

๘. พระครูปลัดสมหมาย อตถสิทฺโธ (พีชสิงห์) การทำความเข้าใจความหมายในหลักคำสอนของศาสนาเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้เห็นแจ้งแทงตลอดถึงความหมายที่ซ่อนอยู่ในคำสอนนั้น คำ ๆ เดียวกันกัน ย่อมมีความเข้าใจอย่างเดียวกัน หรือเข้าใจต่างกันได้ ขึ้นกับประสบการณ์ ภูมิรู้ที่แตกต่างกัน ทำให้ความสามารถในการเข้าใจแตกต่างกัน เพราะหากบุคคลไม่เข้าใจในความหมายแล้ว การปฏิบัติตามหลักคำสอนนั้น ๆ ก็ไร้ค่า และไม่ได้คุณประโยชน์อะไรจากการเป็นศาสนิกในศาสนาของตนเอง ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต ภาษาธรรมที่ใช้สื่อความหมายเพื่อถ่ายทอดคำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่ได้หมายความว่าต้องเป็นแต่ตัวอักษรเท่านั้น แต่รวมไปถึงภาพวาด รูปปั้น หรือการแสดงทางกายกรรม เช่น ปิดหู ปิดตา ปิดปาก ฯลฯ ซึ่งมีความหมายที่ลึกซึ้งมากกว่าภาษาคนหรือภาษาตามตัวอักษร ภาษาธรรมจะมีพลังสร้างสรรค์ให้เกิดความสำเร็จในการดำรงชีวิตได้ หากสามารถเข้าใจและสามารถนำเอาความจริงแท้ที่อยู่ในภาษาธรรมนั้น มาปฏิบัติมาประยุกต์ใช้อย่างถูกต้องในชีวิตของตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้ทุกข์ดับ สุขเกิด จนถึงที่สุดแห่งทุกข์^{๒๙}

๙. ศิริพร วงศ์สวัสดิ์ ศึกษาพบว่า พระพุทธเจ้าให้ความสำคัญกับเสียงมาก เพราะพระองค์ทรงใช้เสียงแสดงธรรมเผยแผ่พระศาสนา เสียงบ่งบอกถึงอำนาจ เสียงทำให้คนเลื่อมใสศรัทธาได้ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า ภิกษุทั้งหลายบุคคล ๔ จำพวกนี้ มีปรากฏอยู่ในโลก คือ บุคคลผู้ถือรูปเป็นประมาณก็เลื่อมใสในรูป บุคคลผู้ถือเสียงเป็นประมาณก็เลื่อมใสในเสียง บุคคลผู้ถือความเศร้าหมองเป็นประมาณก็เลื่อมใสในความเศร้าหมอง บุคคลผู้ถือธรรมเป็นประมาณก็เลื่อมใสในธรรม จึงเห็นว่าเหตุแห่งความเลื่อมใสศรัทธาประการหนึ่ง คือ เกิดจากความเลื่อมใสศรัทธาเมื่อได้ยินเสียงหรือความเลื่อมใสศรัทธาเพราะเสียง ซึ่งเป็นความชอบใจ พอใจ เกิดความสบายใจ เมื่อได้ยินได้ฟังเสียงในการพูดบรรยาย เสียงจึงมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ของผู้ฟัง เพราะเสียงสามารถจูงใจคนได้ ปลุกเร้าให้บุคคลผู้ได้ฟังเกิดการเชื่อตามเนื้อหาที่ผู้พูดสื่อออกไป ดังเช่น ผู้ที่ได้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า ได้ฟังพระสุรเสียงของพระพุทธองค์ จึงเกิดการเข้าใจเข้าถึง

^{๒๘} พุทธทาสภิกขุ, *ภาษาคน-ภาษาธรรม*, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง จำกัด, ๒๕๓๖), หน้า ๖-๑๐.

^{๒๙} พระครูปลัดสมหมาย อตถสิทฺโธ (พีชสิงห์), “อรรถปริวรรตวิธีหลักคำสอนของพุทธทาสภิกขุ”, *วารสาร มจร บุรีรัมย์*, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๔): ๒๙๖, ๓๐๐.

หลักคำสอน แล้วนำมาเอามาปฏิบัติ เสียงจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือที่สำคัญยิ่งที่ใช้เปิดประตูให้เข้าสู่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า^{๓๐}

๑๐. อัมมานุสารี ศึกษาพบว่า หลักการใหญ่ในการเผยแผ่ธรรมะของพระพุทธเจ้า มี ๓ ประการ คือ ๑. มุ่งสอนแต่ละบุคคลให้รู้แจ้งเห็นจริงด้วยการปฏิบัติจริง ได้ผลจากการปฏิบัติจริง แล้วให้ผู้นั้นมีน้ำใจสอนผู้อื่นต่อไป ๒. การแสดงตนเป็นตัวอย่างกล่าวที่ดีทั้งในการปฏิบัติธรรมและกิริยามารยาททั้งดงาม เพื่อสร้างศรัทธาความเลื่อมใสให้เกิดขึ้น ๓. แสดงธรรมแก่ผู้มีศรัทธาที่เข้ามาสนทนาซักถามหรือโต้ถามเท่านั้น ซึ่งการสนทนาธรรมเป็นวิธีการที่พระพุทธเจ้าและพระสาวกใช้ในการแสดงธรรมมากที่สุดและได้ผลที่สุดเพราะเป็นวิธีเดียวที่ผู้ฟังมีโอกาสซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งได้อย่างละเอียดลออที่สุด ส่วนกรณีที่พระสงฆ์เข้าไปเผยแผ่ธรรมะตามละแวกบ้านในชุมชนนั้น ท่านวางหลักการไว้ให้ทำได้โดยการบิณฑบาตและการรับนิมนต์ แต่ไม่ให้แสดงธรรมโดยที่เจ้าของบ้านไม่ได้นิมนต์ด้วยความเลื่อมใสศรัทธา การบิณฑบาตจึงเป็นการโปรดสัตว์เป็นวัตรปฏิบัติที่เป็นส่วนหนึ่งของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และในขณะที่ไปบิณฑบาตยังทำให้เกิดการสนทนาธรรม อันเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี^{๓๑}

๑๑. กรมการศาสนา พระบรมราชาบาทพระราชนานเพื่อเชิญไปอ่านในโอกาสที่พุทธสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์และบรรดาพุทธสมาคมในเครือที่วราชอาณาจักร ในงานประชุมสมาคมพระพุทธศาสนาที่วราชอาณาจักรครั้งที่ ๒๒ ณ หอประชุมวัดโสธรฯ อำเภอมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา ระหว่างวันที่ ๗-๙ ธันวาคม ๒๕๑๗ ความว่า “...พุทธศาสนามีคำสั่งสอนที่เป็นสังฆธรรมและเป็นไปตามเหตุผล ดังนั้นผู้มีปัญญาตริตรองจึงเห็นจริง และมีศรัทธาเกิดขึ้นอย่างมั่นคง การส่งเสริมเผยแผ่พระศาสนากล่าวได้ว่า ควรจะเน้นที่การสร้างศรัทธาเป็นข้อสำคัญ ศรัทธาความเชื่อนั้นกล่าวได้ว่ามี ๒ อย่างได้แก่ศรัทธาที่มีผู้อื่นชักนำกับศรัทธาที่เกิดขึ้นในตนเอง ศรัทธาอย่างไหนก็ตามอาจให้ผลได้ทั้งทางดีและทางเสื่อมขึ้นอยู่กับวิธีการที่สร้างขึ้น ถ้าสักแต่ว่าเชื่อ ไม่ได้ใช้ปัญญาพิจารณาแล้ว ก็ไม่ได้ประโยชน์จากศรัทธานั้น อาจเกิดโทษก็ได้ จำเป็นต้องใช้ปัญญาความรู้เหตุผล พิจารณาวิเคราะห์ให้เห็นถ่องแท้ก่อน ว่าเรื่องใดสิ่งใดมาจากความคิดเห็นที่ดีหรือจากความคิดเห็นที่ชั่ว และปลูกศรัทธาลงแต่ในส่วนที่เกิดจากความคิดเห็นที่ดีจึงจะได้ประโยชน์เต็มเปี่ยม ผู้ที่จะเผยแผ่พุทธธรรมควรอย่างยิ่งที่จะต้องที่จะถือเป็นภาระเบื้องต้น ในการชี้แจงให้ผู้ฟังเห็นคุณเห็นโทษของสิ่งต่าง ๆ โดยชัด

^{๓๐} ศิริพร วงศ์สวัสดิ์, “รูปแบบการใช้เสียงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, วารสารมหาจุฬาริชากร, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘): ๑๓๐.

^{๓๑} อัมมานุสารี, “เทคนิควิธีการเผยแผ่ธรรมะของพระพุทธเจ้า”, วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๓๔): ๔๑, ๔๔.

แจ้ง จึงจะสามารถสร้างศรัทธาที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นได้ และสามารถจรโลงพระศาสนาส่งเสริมจริยธรรมได้เป็นผลสำเร็จ...”^{๓๒}

๑๒. พระมหาจักรพล สิริธโร ศึกษาพบว่า การเลือกเครื่องมือหรือวิธีสื่อสารที่ไม่สอดคล้องกับยุคสมัย และ ใช้ภาษาธรรมที่ยากต่อการเข้าใจความหมาย ทำให้การเผยแผ่พุทธศาสนาไม่ได้รับความสนใจ อย่างไรก็ตามจากการที่ประเทศไทยเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ ๔.๐ จึงได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้สามารถเข้าถึงผู้คนรวดเร็ว จำนวนมากที่สุด และกว้างไกลไปทั่วโลก ส่งผลให้การศึกษาเรียนรู้หลักธรรมคำสอนมีความแปลกใหม่ ทันยุคสมัย ไม่น่าเบื่อหน่าย ไม่ได้จำกัดเวลา ไม่ได้จำกัดสถานที่ ต่างจากเดิมที่การเรียนรู้เกิดขึ้นเฉพาะในห้องเรียนหรือวัดเท่านั้น แต่สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา เท่าที่ผู้เรียนให้ความสนใจ การใช้สื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงเป็นการกระบวนกรเชิงรุกในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล และได้มีการปรับเปลี่ยนจากระบบการเรียนรู้หลักธรรมคำสอน ที่พระสงฆ์เป็นผู้บรรยายแต่ผู้เดียว มาเป็นการใช้เทคโนโลยีควบคู่ไปกับการสอน^{๓๓}

๑๓. พระครูพิมลสุวรรณเขต (สุวณโณ) ศึกษาพบว่า การเผยแผ่พระพุทศาสนาของพุทธเจ้ามีหลายรูปแบบ ทรงเป็นผู้รับฟังที่ดี เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ฟังสนใจอะไรต้องการอะไร โดยพระองค์จะดูพื้นเพของผู้ฟังว่ามีฐานจิตอย่างไร มีจริตแบบไหน จะได้เลือกใช้วิธีที่สามารถเข้าถึงจิตวิญญาณของผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การแสดงธรรม การสนทนาธรรม การแนะนำสั่งสอน การปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเลื่อมใส การสนทนา การแนะนำ การตอบปัญหาข้อสงสัย การแสดงธรรมไปตามลำดับ โดยมุ่งเน้นให้ผู้ที่มีความเคารพเลื่อมใสศรัทธาได้ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอน และน้อมนำเอาหลักธรรมคำสอนไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดประโยชน์สุข การเผยแผ่ธรรมะนอกจากมีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ทำหน้าที่หลักแล้ว ยังต้องพึ่งพาอาศัยพุทธศาสนิกชนคือ อุบาสกอุบาสิกาซึ่งเป็นผู้รู้ศาสนาและปฏิบัติตามคำสอนของพระศาสดาได้โดยสมบูรณ์มาเป็นกำลังที่

^{๓๒} กรมการศาสนา, พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเกี่ยวกับศาสนาและศีลธรรม พ.ศ ๒๕๕๒, กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒), หน้า ๒๑.

^{๓๓} พระมหาจักรพล สิริธโร, "การเผยแผ่พุทธศาสนา ในยุคไทยแลนด์ ๔.๐", วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓): ๘๔-๘๖.

สำคัญต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ขยายกว้างออกไปให้แพร่หลายเพื่อประโยชน์สุขของมวลมนุษยชาติ และเพื่อดำรงคงไว้ซึ่งความมั่นคงของพระพุทธศาสนาสืบต่อไป^{๓๔}

๑๔. เชน นคร ศึกษาพบว่า การสื่อสาร คือการถ่ายทอดข้อมูลความคิดความรู้สึกจากผู้หนึ่งไปสู่อีกผู้หนึ่งในหน่วยงานหรือองค์กรเพื่อให้เข้าใจเป็นไปตามเป้าหมายเดียวกัน การเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ การถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ผู้เผยแผ่หรือผู้ส่งสารนั้นเป็นผู้ที่ลัดกิเลสได้ มีความเมตตา และมีปัญญาความสามารถ สารได้แก่หลักธรรมอันเป็นสังฆธรรมที่เป็นความจริงแท้และเป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติ สื่อได้แก่วิธีเผยแผ่ ผู้รับสารได้แก่สาวกผู้ใฝ่รู้ในธรรมผู้ปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรม การสื่อสารจะประสบผลสำเร็จได้หากผู้ส่งสารมีบุคลิกที่น่าเชื่อถือ มีความน่าไว้วางใจ เป็นคนดี มีคุณธรรม มีความน่าศรัทธา มีสติปัญญาเป็นเลิศ มีความปรารถนาและความตั้งใจที่ดี การแสดงธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยมุ่งให้เกิดการบรรลุธรรมแก่ผู้ฟังเป็นสำคัญ ทรงเลือกเฟ้นภาษาที่เหมาะสมกับผู้ฟัง เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาสาระธรรมซึ่งมีความลึกซึ้ง เห็นตามได้ยาก เข้าใจได้ยาก การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบันได้มีการคิดคำใหม่ ๆ เพื่อให้ภาษาทำหน้าที่เป็นสื่ออธิบายหลักธรรมที่เป็นนามธรรมส่งผ่านไปยังผู้ฟังได้สอดคล้องกับยุคสมัยและมีประสิทธิภาพ^{๓๕}

๑๕. พระสุภกิจ สุปถโย (ธำรงค์ธนกิจ) ศรัทธาเป็นองค์ธรรมที่มีความสำคัญเบื้องต้นในการเข้าถึงศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสนาพุทธ ศรัทธา หมายถึงความเชื่อมั่น ความซาบซึ้ง ความมั่นใจเท่าที่ตนสามารถพิจารณาเห็นได้ ศรัทธาต้องมาพร้อมกับปัญญาเสมอ ศรัทธาจะน้อมนำจิตใจของบุคคลนั้น ๆ ให้เจริญงอกงามในธรรม ศรัทธาที่ถูกต้องเป็นสื่อนำไปสู่การพัฒนาปัญญา ๔ ประการ คือ ๑) กัมมสัทธา คือ เชื่อกรรม เชื่อการกระทำ เชื่อกฎแห่งกรรม ๒) วิปากสัทธา เชื่อวิปาก เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง ผลดีเกิดจากกรรมดี ผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว ๓) กัมมัสสกตาสัทธา เชื่อว่าทุกคนมีกรรมเป็นของ ๆ ตน ต้องรับผิดชอบกรรมของตน ๔) ตถาคตโพธิสัทธา เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า มั่นใจในพระพุทธเจ้า ศรัทธาที่เกิดจากความเลื่อมใสในพระพุทธเจ้าก็จะเป็นเหตุปัจจัยที่เชื่อมโยงไปสู่การระลึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าคือธรรมะ และจัก

^{๓๔} พระครูพิมลสุวรรณเขต (สุวณโณ), “การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในยุคโลกาภิวัตน์”, *วารสารพุทธจักร*, ปีที่ ๗๓ ฉบับที่ ๗ (กรกฎาคม ๒๕๖๒): ๙๙-๑๐๑, ๑๐๒, ๑๐๓, ๑๐๔.

^{๓๕} เชน นคร, ศิลปแห่งภาษา คือ มรรคาสู่ความสำเร็จในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา, *วารสารพุทธจักร*, ปีที่ ๗๓ ฉบับที่ ๗ (กรกฎาคม ๒๕๖๒): ๖๓, ๖๕-๖๘, ๗๐-๗๓.

ได้พยายามประพาศปฏิบัติปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีอันจะทำให้เกิดผลต่อการดำเนินชีวิตที่
ผาสุกได้อย่างแท้จริง^{๓๖}

๑.๖.๒ งานวิจัย

๑. พระครูสมุห์มานิตย์ ญาณโร (สีทะ) ศึกษา พบว่า รูปแบบการเผยแผ่ในสมัย
พุทธกาล พระพุทธเจ้าและพระอริยสาวก ต้องเดินทางไปตามที่ต่าง ๆ ด้วยพระองค์เอง ทรงสั่งสอน
เผยแผ่แก่ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ เป็นเบื้องต้น จากนั้นจึงเดินทางเผยแผ่พระธรรมคำสอนที่ถูกต้องถูกต้องตรงสู่
ความพันทุข์แก่มนุษยชาติโดยใช้ระยะเวลาจนถึง ๔๕ ปี การเผยแผ่ในสมัยพุทธกาลเป็นแบบมุข
ปาฐะ คือ การสื่อสารด้วยวาจา ด้วยภาษาบาลี ทำให้การเผยแผ่นั้นเน้นซ้ำและไปได้ไม่กว้างไกล จนถึง
ปัจจุบันที่มีความเจริญด้านเทคโนโลยีทางการสื่อสาร เกิดสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ Google,
Yahoo, Facebook, YouTube, Twitter, B-Talk, Line, Outlook, Instagram, Dropbox,
Website, cloud storage service เป็นต้น โดยส่งผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เรียกว่า
อินเทอร์เน็ต (internet) ซึ่งได้มีการบันทึกไว้ว่าภายในระยะเวลา ๔ ปีนับตั้งแต่อินเทอร์เน็ตเป็นที่รู้จัก
ของชาวโลก ผลคือมีผู้เข้าใช้จำนวนมากถึง ๕๐ ล้านคนทั่วโลก มีการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ มากมายทั้ง
ที่เป็นประโยชน์และเป็นโทษ การเผยแผ่พระศาสนาก็ได้มีการปรับตัวเช่นกัน จึงมีการพึ่งพาและ
เกี่ยวกันระหว่างเทคโนโลยีกับศาสนา ส่งผลให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสามารถไปได้รวดเร็วและ
กว้างไกลมากขึ้น^{๓๗}

๒. ปณัตตา นพพานวัน ศึกษาพบว่า เหตุผลที่ประชาชนไม่สนใจฟังเทศน์
เนื่องจาก พระสงฆ์ปฏิบัติตัวไม่น่าเลื่อมใสไม่เป็นแบบอย่างที่ดี เนื้อหาที่เทศน์ไม่ทันสมัย ใช้ภาษา
เทศน์ที่เข้าใจยาก วิธีเทศน์ไม่น่าสนใจ ไม่สะดวกและไม่มีเวลาในการเดินทางไปฟังเทศน์ การเทศน์ยืด
ยาวเกินไป ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่ธรรมะ คือ ขาดแคลนพระสงฆ์ในฐานะผู้เผยแผ่
ธรรมะหรือผู้ส่งสารที่มีความสามารถในการเผยแผ่ธรรมะจนถึงขั้นที่ทำให้ประชาชนเลื่อมใสศรัทธา
รูปแบบการสื่อสารเพื่อเผยแผ่ธรรมะยังคงเน้นรูปแบบการเทศน์ หรือ การบรรยาย ที่มุ่งเน้น
ภาคทฤษฎีเป็นหลัก แต่ไม่มีภาคปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ด้านวิธีการพบว่าไม่มีการกำหนดหัวข้อธรรมะที่
เหมาะสมกับผู้ฟัง หรือไม่มีการศึกษาหัวข้อธรรมะอย่างถ่องแท้ก่อนนำไปเผยแผ่ และ พระสงฆ์เองยัง
ขาดทักษะในการผลิตและใช้สื่อสมัยใหม่ ด้านผู้รับสาร คือประชาชนก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจด้าน

^{๓๖} พระสุภกิจ สุบุญโณ (ธำรงค์ธนกิจ), “การพัฒนาศรัทธาตามแนวพุทธจิตวิทยาจากการจาริกแสวง
บุญ ณ สังเวชนียสถาน ๔”, วารสารพุทธจักร, ปีที่ ๗๓ ฉบับที่ ๗ (กรกฎาคม ๒๕๖๒) ๑๐๗-๑๑๐.

^{๓๗} พระมหาจักรพล สิริโร, "การเผยแผ่พุทธศาสนา ในยุคไทยแลนด์ ๔.๐", วารสารสถาบันวิจัยญาณ
สังวร, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓): ๑-๒.

ศีลธรรม สำหรับ หัวข้อธรรมะที่องค์ภคภาครัฐและภาคเอกชนสนใจอยากรับฟัง คือ การสอนให้ ฟังตนเอง สอนเรื่องศีล ๕ สอนเรื่องความประหยัดเรียบง่าย สอนเรื่องความสามัคคี สอนเรื่องธรรมะที่ นำไปปรับใช้กับบุคคลต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และ สอนเรื่องเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต^{๓๘}

๓. พระสุนทร รตนปณฺโณ (มติยาภักดิ์) ศึกษาพบว่า คุณสมบัติของสารตามหลัก พุทธศาสนา คือสารนั้นต้องเป็นสัจจะ คือความจริงแท้ที่ถูกต้องถูกต้องตรงสู่ความพ้นทุกข์ คืออริยสัจ ๔ ตถ ตา คือเชื่อกฎแห่งกรรม กาละคือเวลาใดควรเทศน์เรื่องใด ปิยะต้องเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อชน เป็นอันมาก และ อุตตะเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ การอธิบายธรรมะนั้นเนื้อหาของสารต้องมีความ น่าเชื่อถือไม่เลือนลอย มีแหล่งที่มาชัดเจนด้วยการอ้างที่มาจากพระไตรปิฎกให้ถูกต้องชัดเจน ใช้ภาษา ที่ชัดเจน เข้าใจง่าย กระชับ ไม่กำกวม ไม่คลุมเครือ มีการสรุปย่อซ้ำทวนให้เข้าใจง่ายไม่สับสน หาก จำเป็นต้องใช้ภาษาบาลี ควรอธิบายขยายความให้เข้าใจชัดเจนขึ้น และมีช่องทางสื่อสารที่เหมาะสม ควรยกตัวอย่างเหตุการณ์ปัจจุบันมาช่วยอธิบายธรรมะเพิ่มเติม ยกคำอุปมาอุปมัยเพื่อเปรียบเทียบให้ เห็นชัดเจน ยกตัวอย่างกรรมและผลของกรรมให้ชัดเจน ควรมีการฝึกอบรมภาคปฏิบัติในเรื่องของศีล ควรมีการถ่ายทอดทางสื่อโทรทัศน์ ควรเทศน์เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน^{๓๙}

๔. พรรณนา จาตุรพาณิขย์ ได้ศึกษา พบว่า ท่าน ว.วชิรเมธี ได้ค้นพบความจริง ประการหนึ่งว่าผู้นำเสนอธรรมะ จะเป็นผู้ใดก็ได้ที่รู้แจ้งชัดว่าธรรมะที่แท้จริงคือธรรมที่สามารถดับ ทุกข์ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นพระจึงจะนำเสนอธรรมะได้ สำหรับรูปแบบการใช้สื่อการสอนธรรมใน ปัจจุบัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คนในสังคมมีความรู้ความเข้าใจในหลักคำสอน เพื่อจะได้นำไป ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข เกิดความร่วมมือสร้างสรรค์สามัคคีในสังคม เนื้อหาที่ สอนเป็นความรู้ที่เป็นประโยชน์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน คำนี้ถึงความต้องการของ ผู้เรียน เป็นหลัก ใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย และสร้างบรรยากาศให้สนุกสนานเร้าความสนใจแต่ได้สาระ ส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบบรรยาย แบบอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบบแสดงบทบาทสมมุติ แบบศึกษาด้วยตนเอง และสอนการปฏิบัติธรรม สื่อที่ใช้คือสื่อบุคคล สื่อเทคนิคการ สื่อสิ่งพิมพ์-วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อโสตทัศนอุปกรณ์ ให้เหมาะสมกับบุคคล สถานการณ์ สถานที่ โอกาส และ เวลา ใช้ รูปแบบการสอนธรรมแบบรายบุคคล และสื่อการสอนธรรมแบบกลุ่ม บุคคล และลักษณะของการใช้ สื่อการสอนธรรม คือ ใช้ประกอบการบรรยายเมื่อรับกิจนิมนต์ ใช้ผ่านระบบสื่อสารมวลชน ใช้

^{๓๘} ปณิตดา นพพานวัน, “การศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ธรรมะของสถาบันสงฆ์”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, หน้า ๘๓, ๘๖-๘๘, ๙๘, ๑๐๓-๑๐๔..

^{๓๙} พระสุนทร รตนปณฺโณ (มติยาภักดิ์), “การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อการ เผยแพร่ธรรมะในยุคปัจจุบัน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, หน้า ๕๙-๖๐, ๑๓๐, ๑๓๔, ๑๕๗.

สื่อมวลชนในการนำสื่อการสอนธรรมไปเผยแพร่ และให้พุทธศาสนิกชน หรือผู้เลื่อมใสศรัทธาเรียนรู้ จากสื่อโดยตรง^{๔๐}

๕. ใจเพชร กล้าจน “คำคม” “สำนวน” “คำสอน” คำคมเพชรจากใจเพชร หรือ “คำสอนตามสถานการณ์ เพชรจากใจเพชร” มีความสำคัญ คือ เป็นถ้อยคำเนื้อหาสาระที่หลักแหลม ฉะฉาน ชวนให้คิด มีพลัง ในการกระทบ กระแทก กระเทือน ทะลุ ทะลวง จิตวิญญาณ ให้ตื่นรู้ ในการกำจัดทุกข์ กำจัดชั่ว สร้างดี สร้างประโยชน์สุขที่แท้จริงอย่างยั่งยืน โดยมีจิตอาสาแพทย์วิถีพุทธได้ รวบรวมจากการที่ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้ถ่ายทอดและสื่อให้กับจิตอาสาแพทย์วิถีพุทธ ผู้ เข้าค่ายสุขภาพตามหลักการแพทย์วิถีพุทธ และผู้สนใจทั่วไป ในการบรรยายอบรมในค่ายอบรม สุขภาพแพทย์วิถีพุทธ ค่ายแฟนพันธุ์แท้วิถีพุทธ ค่ายพระไตรปิฎกแพทย์วิถีพุทธ การประชุม ปรึกษาหารือ ก่อนและหลังเสร็จการทำกิจกรรมการงาน ที่เรียกว่า “การประชุมเทววิโซ” การ ปรึกษาหารือกิจกรรมการงานในโอกาสต่าง ๆ การพูดคุยสื่อสารในทุกช่องทาง แบบปากต่อปาก หนังสือ วารสาร แผ่นพับ ดีวีดี วีซีดี เอ็มพี ๓ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ยูทูบ เพสบุ๊ค ไลน์ เป็นต้น ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๕๘ เพื่อใช้พัฒนาจิตวิญญาณความเป็นพุทธะของจิตอาสา สู่ความเป็นพุทธะ คือ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน^{๔๑}

๖. ใจเพชร กล้าจน ศึกษาพบว่า กิจกรรมค่ายตามหลักสูตรการดูแลสุขภาพพึ่งตน แนวเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลักแพทย์ทางเลือกวิถีพุทธ ทำให้กลุ่มตัวอย่าง ครอบครัหรือญาติมิตร สามารถพึ่งตนในการดูแลสุขภาพ ได้ร้อยละ ๙๑.๖๓ และ ร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ตามลำดับ และได้ นำ ความรู้และทักษะสุขภาพพึ่งตนแนวไปเผยแพร่ช่วยเหลือเกื้อกูลบุคคลอื่น ร้อยละ ๙๕.๗๙ กลุ่ม ตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการค่ายตามหลักสูตรการดูแลสุขภาพพึ่งตนแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตาม หลักแพทย์ทางเลือกวิถีพุทธ ของศูนย์เรียนรู้สุขภาพพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง สวนป่านาบุญ อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ควรดำเนินการต่อไป ร้อยละ ๑๐๐.๐๐ เนื่องจากเป็นประโยชน์ต่อ สังคม ลดภาระต่อสังคมและประเทศชาติ นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ทำให้ประชาชนพึ่งตนได้ ประหยัด เรียบง่าย ปลอดภัย เป็นที่พึ่งทางเลือกของประชาชนที่เจ็บป่วย สอดคล้องกับหลักการแก้ปัญหาทุกข์

^{๔๐} พรรณนา จาตุรพณิชย, “รูปแบบการใช้สื่อการสอนธรรมในสมัยพุทธกาลกับสมัยปัจจุบัน”, **คุณิ นิพนธ์พุทธศาสตร์คุณิบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๖),** หน้า ๘๓, ๑๒๘-๑๒๙.

^{๔๑} ใจเพชร กล้าจน, “จิตอาสาแพทย์วิถีพุทธเพื่อมวลมนุษยชาติ”, **วิทยานิพนธ์ปรัชญาคุณิบัณฑิต,** หน้า ๕.

ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน” กล่าวคือ ไม่มีใครดับทุกข์ให้เราได้นอกจากตัวเราเอง หรือหมอที่ดีที่สุดในโลกคือตัวเราเอง หรือผู้ที่พึ่งตนเท่านั้นจึงจะพ้นทุกข์ได้อย่างแท้จริง^{๔๒}

๗. ผ่องไพรธรรม กล้าจน ศึกษาพบว่า “คำคมเพชรจากใจเพชร” มีจุดเด่น คือ เป็นการใช้ภาษาที่เรียบง่ายร่วมสมัย กระชับ สั้น ได้ใจความ เข้าใจง่าย ฟังแล้วสะกดหู (สะกดกิเลส) ทำให้กิเลสตาย ความสุขเกิด เป็นหลักธรรมคำสอนที่นำมาจากพระไตรปิฎก มีที่มาชัดเจนอ้างอิงได้ว่ามาจากพระไตรปิฎกเล่มไหนข้อไหน มีความสดใหม่ของข้อธรรมที่เป็นคำคมเพชรจากใจเพชร ได้จากการบรรยาย/สภาวะธรรมวันต่อวันของ ดร.ใจเพชร กล้าจน ประกอบกับการใช้ภาพ ดร.ใจเพชร กล้าจน เป็นภาพประกอบ ทำให้ทั้งสองส่วนสอดประสานประกอบกันอย่างลงตัว เป็นทั้งสาระและสุนทรีย์ที่ทำให้คนเข้าถึงธรรมะได้ง่าย (ภาพหนึ่งภาพแทนคำพูดนับพันคำ) โดยมีช่องทางเผยแพร่สู่ช่องทาง Line Facebook ฯลฯ และมีผู้ชมผู้ฟังจำนวนมากที่ได้รับประโยชน์จากคำคมเพชรใจเพชรทำให้ทุกข์ดับได้จริงสุขเกิดได้จริง จุดแข็งคือสามารถเผยแพร่ไปได้สะดวกรวดเร็วสู่ประชาชนในวงกว้าง ด้วยต้นทุนที่ต่ำด้านจุดอ่อนเนื่องจากเป็น social media บางครั้งไม่มีคลื่นสัญญาณ internet หรือ พื้นที่อับสัญญาณหรือเครือข่ายไม่เสถียร ขึ้นอยู่กับผู้ให้บริการและสภาพดินฟ้าอากาศ เป็นอุปสรรคในการส่ง ทำให้ส่งไม่ได้^{๔๓}

๘. หมายขวัญพุทธ กล้าจน ศึกษาพบว่า องค์การแพทย์วิถีธรรมมีแรงบันดาลใจ (Inspiration) เดินตามรอยบาทพระศาสดาและมีปณิธานอันแน่วแน่ที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม ได้เปิดศูนย์เรียนรู้สุขภาพพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการแบ่งเบา เอาภาระ ช่วยบรรเทา แก้ไขความเจ็บป่วยของผู้ที่หมดหนทางไปในการรักษาดูแลตนเองที่เจ็บป่วยทรมานมีทุกข์ทั้งด้านร่างกายและทุกข์ทางด้านจิตใจ การเปิดอบรมสุขภาพพึ่งตนนั้นมีผู้ป่วยเดินทางมาเข้ารับการอบรมมากขึ้นทุกๆ ปี ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้บำเพ็ญชั้บเคลื่อนแพทย์วิถีธรรมดำเนินกิจกรรมการพึ่งตนและช่วยเหลือเกื้อกูลมวลมนุษยชาติได้บำเพ็ญมาอย่างต่อเนื่องยาวนานตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ ปัจจุบันนี้ ดร.ใจเพชร กล้าจน และสมาชิกเครือข่าย ฯ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวม ๗๐๐ กว่าคน จิตอาสาประจำประมาณ ๔๐๐ กว่าคนทั่วโลก องค์การ ได้ให้การอบรมทั้งด้านกิจกรรมและสุขภาพฯด้วย

^{๔๒} ใจเพชร กล้าจน, “ความเจ็บป่วยกับการดูแลสุขภาพแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลักแพทย์ทางเลือกวิถีพุทธ ของศูนย์เรียนรู้สุขภาพพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสวนป่านาบุญ อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนบูรณาการศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ๒๕๕๓), หน้า ๑๒๙, ๑๓๔.

^{๔๓} ผ่องไพรธรรม กล้าจน, “การเผยแพร่คำคมเพชรจากใจเพชร เพื่อมวลมนุษยชาติ”, สารนิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาผู้ประกอบการสังคม, (สถาบันอาศรมศิลป์, ๒๕๕๙), หน้า ๑๑-๑๒.

หลักธรรมโดยมีประชาชนเข้ารับการอบรมรับความรู้และฝึกฝนทักษะตามโครงการและกิจกรรมดังกล่าว ไม่ต่ำกว่า ๓๐๐,๐๐๐ คน เป็นไปตามปณิธานที่ ดร.ใจเพชร กล้าจน ได้ตั้งไว้ว่า “ชีวิตที่เกิดมาเพื่อพึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์”^{๔๔}

๙. **ลักษณะ วรพงศ์พัฒน์** ได้ศึกษาพบว่า คำคมเพชรจากใจเพชร เป็นธรรมะที่เข้าใจง่าย ใช้คำที่เข้าใจง่าย สามารถเรียนรู้ได้เร็ว อ่านบททวนซ้ำไปซ้ำมา รู้สึกดีมาก ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจมากขึ้น มีความสุขทุกครั้งที่ได้อ่าน ให้ข้อคิดอะไรหลาย ๆ อย่าง ให้คติเตือนใจหลาย ๆ อย่าง ทำให้คิดได้หลายอย่าง ทำให้มีความรู้แจ่มแจ้งลึกซึ้งขึ้นในหลายเรื่องที่ยังไม่รู้ มองเห็นกิเลสชัดเจนขึ้น เข้าใจในหลักธรรมคำสอนมากขึ้น มีประโยชน์มากกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น พอได้รู้จักคำคมเพชรจากใจเพชรจึงเข้าใจแล้วว่าที่ป่วยเกิดจากกรรมของเรา พอเข้าใจเรื่องกรรมจึงยินดีรับในกรรมนั้น เพื่อลบล้างให้หมดไป งดทานเนื้อสัตว์ อากาศหอมชินอ๊กเสบไอ แสบคอ ดีขึ้นภายใน ๓ วัน ไม่ได้ทานยา แต่สามารถหายได้อย่างเหลือเชื่อ มีความสุขที่ได้เรียนรู้ในความผิดพลาด เพื่อปรับปรุงแก้ไขตนเองให้ดีขึ้น ให้เข้าใจคนอื่นมากขึ้น เรียนรู้จะให้ภัยผู้อื่นมากขึ้น สุขภาพก็ดีขึ้น ถ้าพยายามปฏิบัติตัวตามคำคมเพชรจากใจเพชรซึ่งเป็นหลักธรรมคำสอนตามคำสอนของพระพุทธเจ้าก็จะสามารถบรรเทาความทุกข์ลงได้ ทำให้ชีวิตพบกับความความสุขที่แท้จริงได้^{๔๕}

๑๐. **นิตยาภรณ์ สุระสาย** ศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองก่อนได้รับโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์ทางเลือกวิถีธรรมเพื่อการพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตใจและอารมณ์รู้สึกสูญเสียและสิ้นหวัง ท้อแท้ มีอาการแสดงอารมณ์ก้าวร้าวรุนแรง ทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่น เบื่อเซ็ง เศร้า หงุดหงิด ว่าวุ่นใจ โกรธและโมโหง่ายเมื่อไม่ได้ดังใจ มีปัญหาอนไม่หลับ หลังได้รับโปรแกรมกลุ่มทดลองได้มีโอกาสฟังธรรม ได้ทบทวนธรรมต่อเนื่อง ได้ฟังการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากตัวแบบบุคคลจริง จากวิทยากรจิตอาสาแพทย์วิถีธรรม ประสบการณ์ของเพื่อนในกลุ่ม และจากสื่อวีดิทัศน์ ได้เรียนรู้เรื่องกรรมและผลของกรรม เรียนรู้ว่าสิ่งที่เราได้รับเราเคยทำมา ไม่รับชานี้ก็ต้องรับชานี้หน้าหรือชาติอื่น ๆ สืบไป เมื่อรับแล้วก็จะหมดไปจากนั้นก็จะมีสิ่งดี ๆ เข้ามาในชีวิต เรียนรู้วิถีคนพอเพียงเลี้ยงชีพด้วยความดี เรียนรู้วิธีดำเนินชีวิตให้มีคุณค่าและมีความสุข เรียนรู้การรู้เพียรรู้พักให้

^{๔๔} หมายขวัญพุทธ กล้าจน, “รูปแบบการบริหารงานเชิงระบบโครงการสร้างศักยภาพพึ่งตนจิตอาสาแพทย์วิถีธรรม”, *ดัชนีพันธปรัชญาดัชนีพันธ สาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๖๔), หน้า ๖, ๘๔.

^{๔๕} ลักษณะ วรพงศ์พัฒน์, “ผลของโปรแกรมสวดมนต์และทบทวนธรรมตามหลักการแพทย์วิถีธรรม ต่อระดับความเครียดของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางนครพนม จังหวัดนครพนม”, *วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตร์บัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๖๐), หน้า ๑๒๖, ๑๓๓-๑๓๔.

พอดี หลังได้รับโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์ทางเลือกวิถีธรรมเพื่อการพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มทดลองปรับจิตใจและอารมณ์ ยอมรับ ให้อภัย คลายความโกรธ สามารถประคองอารมณ์ของตนเองได้ ใจเย็นลง ให้อภัย ความเครียดลดลง เลิกพฤติกรรมก้าวร้าว วางใจเป็นไม่กังวล ไม่ฟุ้งซ่าน เปิดใจรับฟังความเห็นผู้อื่น^{๔๖}

๑๑. นิตยาภรณ์ สุระสาย ศึกษาพบว่า รูปแบบการบูรณาการวัฒนธรรมการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์วิถีธรรม มี ๕ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) หลักการ คือการดำเนินการพัฒนาบุคคลให้บูรณาการวัฒนธรรมการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์วิถีธรรมในวิถีชีวิต หรือ ใช้ “ไตรศาสตร์การดูแลตนแบบวิถีธรรม” (Trilogy of Cultural Self Care Model) ประกอบด้วย การดูแลตนแบบเลิศ (E) หลัก (M) เสริม (S) ได้แก่ ๑) เลิศด้วยธรรม (E : Excellent) ด้วยวิธีการสวดมนต์ ฟังธรรม ทบถวณธรรม สนทนาธรรม ตั้งศีลมาปฏิบัติ และรู้เพียรรู้พักให้พอดี ๒) กระทำเป็นหลัก (M : Main) ด้วยการรับประทานอาหารปรับสมดุลและออกกำลังกาย ๓) เสริมรู้จักประมาณ (S : Supplement) ด้วยการเลือกใช้วิธีการระบายพิษปรับสมดุลให้พอเหมาะ ๒) วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาบุคคลให้สามารถใช้ไตรศาสตร์การดูแลตนแบบวิถีธรรมในวิถีชีวิต ๓) การดำเนินการ ประกอบด้วย ๕ ขั้นตอน (๕P) ได้แก่ ๑) สร้างความตระหนักถึงปัญหาสุขภาพ ๒) ศึกษาให้เข้าใจและทดลองพิสูจน์ ๓) ปฏิบัติด้วยอิทธิบาท ๔ (๔) เป็นแบบอย่างที่ดี ๕) รวมพลังแบ่งปันด้วยใจที่บริสุทธิ์ ๔) ประเมินผลความรู้ การรับรู้ความสามารถตนเอง การปฏิบัติและสุขภาวะองค์รวม ๕) เจื่อนใจแห่งความสำเร็จ ได้แก่แรงบันดาลใจ เปิดใจเรียนรู้ ศรัทธาแบบอย่างที่ดี เชื่อเรื่องวิบากกรรม ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว จิตอาสา บุคลากรสาธารณสุข มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย^{๔๗}

จากการศึกษาและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะมีความเห็นตรงกันว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งความดีงามเป็นศาสนาแห่งความพ้นทุกข์ แต่ก็มีอุปสรรคและปัญหาหลายประการ กล่าวคือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นภาษาบาลีทำให้การเข้าถึงพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องยากแก่การที่จะเข้าใจทั้งในด้านพยัญชนะคือภาษา และ ด้านอรรถะคือเนื้อหาและความหมาย

^{๔๖} นิตยาภรณ์ สุระสาย, “ผลของโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์ทางเลือกวิถีธรรมเพื่อการพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพและสุขภาวะของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม”, วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสร้างเสริมสุขภาพ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๖๓), หน้า ๑๖๘.

^{๔๗} นิตยาภรณ์ สุระสาย, “รูปแบบการบูรณาการวัฒนธรรมการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์วิถีธรรม”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๖๓), หน้า ๖.

และแม้จะสามารถอ่านภาษาบาลีได้ สวดได้ ท่องได้ แต่ถ้าไม่เข้าใจความหมายก็ไม่สามารถพันทุกข์ได้ และแม้แต่จะมีพระไตรปิฎกฉบับแปลเป็นภาษาไทยก็ตาม คำบางคำที่พระพุทธเจ้าตรัส ถ้าไม่เข้าใจ สภาวะจริง ๆ จะเข้าใจยาก อธิบายยาก เนื่องจากพุทธธรรมของพระพุทธเจ้านั้น ลึกซึ้ง เห็นตามได้ ยาก รู้ตามได้ยาก สงบ ประณีต คาคคะเนเตาไม่ได้ ละเอียด รู้ได้เฉพาะบัณฑิต นอกจากนี้การเผยแผ่ ธรรมของพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการเผยแผ่พระศาสนาก็ยังขาดการอ้างอิงที่มาจาก พระไตรปิฎกให้ถูกต้องชัดเจน รวมทั้งการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมีน้อย การถ่ายทอดและสื่อสารด้วย รูปแบบใหม่ ๆ ก็ยังมีน้อย

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยยังได้พบงานวิจัยที่กล่าวถึงการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ซึ่งมีจุดเด่นอยู่ที่ประยุกต์พระไตรปิฎกให้เป็นภาษาที่ง่าย เข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย มีการอ้างอิงพระไตรปิฎก ที่ทำให้สามารถตรวจสอบได้ว่าสอดคล้องกับพระไตรปิฎกเล่มใดข้อใด มีการพาฝึกฝนภาคปฏิบัติตามฉันทะและฐานจิตของผู้เรียน มีการเผยแผ่ในช่องทางการสื่อสารที่ทันสมัย โดยมีประชาชนเป็นจำนวนมากที่ได้รับประโยชน์จากการนำธรรมะที่ท่านกล่าวสอน คือ ไปปฏิบัติ จนเกิดผลคือทุกข์ลดลงเป็นลำดับ ๆ สุขเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ๆ จนถึงที่สุดแห่งทุกข์ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) เพื่อจะได้ทราบวิธีการและแนวทางสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่มวลมนุษยชาติสืบไป

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเน้นการวิจัยข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๗.๑ ข้อมูลเชิงเอกสาร

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ปกรณ์วิเสส หนังสือบททบทวนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๔ และ หนังสืออริยสัทธิศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมจากเอกสาร หนังสือ ตำราวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ รวมถึงบทความวิชาการ แผ่นพับ ป้ายนิทรรศการ รูปภาพ คลิปวิดีโอ เทปบันทึกเสียง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๗.๒ ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview)

สัมภาษณ์เชิงลึก ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ๕ คน และ ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ๕ คน

๑.๗.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) เอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลด้านเอกสารจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและแหล่งทุติยภูมิ

๒) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างเนื้อหาของคำถามที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อนำมาใช้ในการสัมภาษณ์ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) และลูกศิษย์ และประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) บันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ จัดบันทึกการให้สัมภาษณ์ และนำมาถอดเทปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ มีดังนี้

๑) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒) กำหนดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ ๓) กำหนดประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๔) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ด้วยการนำแบบสัมภาษณ์ที่ร่างขึ้นนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับวัตถุประสงค์ ๕) นำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้สื่อข้อความได้ตรงมากที่สุดในข้อเสนอนี้และคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ๖) นำไปใช้ในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจริง

๑.๗.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

๑) เก็บรวบรวมเรียบเรียง ตรวจสอบความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของข้อมูล ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของแหล่งที่มา โดยเปรียบเทียบกับคัมภีร์พระไตรปิฎก

๒) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยทำการสัมภาษณ์ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม ลูกศิษย์ และประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

๓) กำหนดประเด็นเพิ่มเติม หรือรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

๔) ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูล โดยการนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดเรียงเป็นหมวดหมู่ และนำเสนออย่างเป็นระบบ

๕) นำข้อมูลมาเรียบเรียงเขียนรายงานและจัดทำเป็นรูปเล่มสารนิพนธ์ จากนั้นจึงนำเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ เพื่อจะได้นำมาปรับและแก้ไขให้ ถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อเข้าสู่กระบวนการยื่นขอเสนอสอบหัวข้อสารนิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัยต่อไป

๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๘.๑ ได้ทราบความเป็นมาของการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา

๑.๘.๒ ได้ทราบวิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

๑.๘.๓ ได้นำเสนอเป็นแนวทางเพื่อนำประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป

บทที่ ๒

การสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา

พระพุทธเจ้าตรัสว่าเราไม่สอนวิชาอื่นใด ที่ไม่ได้เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ ที่เราสอนจะมุ่งไปเพื่อความพ้นทุกข์เท่านั้น เปรียบสิ่งที่ตรัสรู้มีมากเหมือนใบไม้บนต้น แต่สิ่งที่ตรัสบอกเป็นเพียงใบประจุลาย ๒-๓ ใบ แต่แท้จริงเป็นแก่นหลักเป็นหัวใจหลักคืออริยสัจ ๔ ที่หากใครได้ปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องถูกตรงแล้ว จะสามารถทำให้หลุดพ้นจากทุกข์ได้อย่างยั่งยืน ทุกคำสอนของท่านเป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์เท่านั้น ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย สิ่งที่เรารู้แล้วแต่มิได้บอกเธอทั้งหลายก็มีมากเหมือนกัน เพราะเหตุไร เราจึงมิได้บอก เพราะสิ่งนี้ไม่มีประโยชน์ ไม่ใช่จุดเริ่มต้นแห่งพรหมจรรย์ ไม่เป็นไปเพื่อความเบื่อหน่าย ไม่เป็นไปเพื่อคลายกำหนด ไม่เป็นไปเพื่อดับ ไม่เป็นไปเพื่อสงบระงับ ไม่เป็นไปเพื่อรู้ยิ่ง ไม่เป็นไปเพื่อตรัสรู้ ไม่เป็นไปเพื่อนิพพาน เพราะเหตุนี้ เรา จึงมิได้บอกสิ่งอะไรเล่าที่เราบอกแล้ว คือ เราได้บอก ว่า ‘นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโรธ นี้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา เพราะเหตุไร เราจึงบอก เพราะสิ่งนี้มีประโยชน์ เป็นจุดเริ่มต้นแห่งพรหมจรรย์ เป็นไปเพื่อความเบื่อหน่าย เพื่อคลายกำหนด เพื่อดับ เพื่อสงบระงับ เพื่อรู้ยิ่ง เพื่อตรัสรู้ เพื่อนิพพาน เพราะเหตุนี้ เราจึงบอก”^๑ พระองค์ทรงมีวิธีการเผยแผ่ธรรมได้เหมาะกับบุคคลและชุมชน ทรงมีพระลักษณะที่น่าเลื่อมใสศรัทธา และการสอนของพระองค์นั้นเน้นการคิดใคร่ครวญไตร่ตรองด้วยเหตุและผล แล้วให้ลงมือฝึกปฏิบัติให้เห็นจริงชัดแจ้งด้วยตนเอง^๒ พระธรรมเทศนาของพระองค์ชัดเจนไพเราะยิ่ง ทรงประกาศธรรมแจ่มแจ้งโดยประการต่าง ๆ เปรียบเหมือนบุคคลหงายของที่คว่ำ เปิดของที่ปิด บอกทางแก่ผู้หลงทาง หรือตามประทีปในที่มืด ด้วยตั้งใจว่าคนมีตาดีจักเห็นรูปได้^๓

^๑ ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๑๐๑/๖๑๓.

^๒ สุขมน อมรวิวัฒน์, การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พริ้นติ้ง. เฮ้าส์, ๒๕๓๐), หน้า ๑๐-๑๑.

^๓ ม.ม. (ไทย) ๑๓/๘๒/๘๒.

๒.๑ แนวคิดและหลักการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา

๒.๑.๑ แนวคิดการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา

แนวคิดในการสื่อสารธรรมของพระพุทธเจ้า มีที่มาจากเหตุ ๔ ประการ

๑) เกิดขึ้นเพราะอหยาศัยของพระองค์เอง (อตตชมาสยา) เพื่อให้ภิกษุ หรือศาสนิก ชนได้รู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้ ที่รู้แล้วจักได้รู้ยิ่งขึ้น ท่านยกตัวอย่าง ทวยทานุปัสสนาสูตร เป็นต้น

๒) เกิดขึ้นเพราะอหยาศัยของผู้อื่น (ปรชชมาสยา) หมายถึง พระสูตรที่พระพุทธองค์ทรงแสดงเพราะปรารถนาอหยาศัยของผู้อื่นเป็นที่ตั้งท่านยกตัวอย่าง เช่น เมตตาสูตร เป็นต้น

๓) เกิดขึ้นเพราะมีเรื่องเกิดขึ้นก่อน (อตถุပ္ปตติกา) หมายถึงพระสูตรที่ทรงแสดงเพราะมีเรื่องเกิดขึ้น ทรงปรารถนาเรื่องนั้นแล้วแสดงธรรมตัวอย่าง เช่น อุรัคคสูตร เป็นต้น

๔) เกิดขึ้นเพราะคำถาม (ปุจฉาวิสสิกา) หมายถึง พระสูตรที่พระพุทธองค์ทรงแสดง เพราะมีผู้มาถาม ตัวอย่าง เช่น วมมิกสูตร มงคลสูตร เป็นต้น^๔

มีจุดมุ่งหมายในการตรัสสอน คือ

๑) สอนให้ผู้รับการสอนหรือผู้ฟัง รู้จริงในสิ่งที่ควรรู้ควรเห็น ถ้าสิ่งใดที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว แต่เห็นว่าไม่จำเป็นสำหรับผู้สอน ก็จะไม่สอนสิ่งนั้น ทรงสอนให้รู้จริงเห็นแจ้งเฉพาะสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น

๒) สอนให้ผู้รับการสอนหรือผู้ฟัง ตรองตามแล้ว เห็นจริงได้ ทรงแสดงธรรมอย่างมีเหตุผล ที่ผู้ฟังพอตรองตามให้เห็นชัดด้วยตัวเอง

๓) สอนให้ผู้รับการสอนหรือผู้ฟัง ได้รับผลแห่งการปฏิบัติตามสมควร ทรงแสดงธรรมมีคุณเป็นมหัศจรรย์ สามารถยังผู้ปฏิบัติตามให้ได้รับผลตาม^๕

๒.๑.๒ หลักการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา

พระพุทธเจ้าได้ให้หลักการเผยแผ่ธรรมะของพระพุทธเจ้าที่สำคัญ ๓ ประการ

^๔ เหตุเกิดแห่งพระสูตร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/W.Indhasara/photos/เหตุเกิดแห่งพระสูตร> [๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔]

^๕ ปันตดา นพพานวัน, “การศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อเผยแผ่ธรรมะของสถาบันสงฆ์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓), หน้า ๗.

๑) การมุ่งสอนแต่ละบุคคลให้รู้แจ้งเห็นจริงด้วยการปฏิบัติ แล้วจึงให้ผู้นั้นนำไปสอนผู้อื่น ต่อ ๆ กันไป

๒) การแสดงตนเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งในการปฏิบัติธรรมและกิริยามารยาท เพื่อสร้างศรัทธา ความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นในชุมชน ๓) แสดงธรรมแก่ผู้มีศรัทธา โดยเฉพาะที่มุ่งเข้ามาสนทนาไต่ถามก่อน ผู้ที่ไม่มีศรัทธา พระพุทธเจ้าทรงมุ่งให้สร้างศรัทธาความเลื่อมใส แล้วจึงสอนคนเหล่านั้น โดยเฉพาะผู้ที่ มุ่งเข้ามาสนทนาซักถามหรือไต่ถามเท่านั้น สำหรับการเข้าไปเผยแผ่ธรรมะตามบ้านนั้น พระพุทธเจ้า ได้ทรงวางหลักการไว้ให้กระทำได้โดยการบิณฑบาตและการรับนิมนต์ ไม่ได้เข้าไปในบ้านคนเพื่อแสดง ธรรม โดยที่เขาไม่เชิญด้วยความเลื่อมใสศรัทธา^๖

พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมแก่ผู้มีศรัทธา โดยเฉพาะผู้ที่มุ่งเข้ามาสนทนาซักถามหรือไต่ถาม ตรงกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เราเปิดประตูมตะแก่ท่านแล้ว สัตว์เหล่าใดจะฟัง จงปล่อย ศรัทธามาเถิด”^๗ ส่วนการเข้าไปเผยแผ่ธรรมะตามบ้านนั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงวางหลักการไว้ให้ทำได้ ด้วยการบิณฑบาตและการรับนิมนต์ ถ้ามีผู้นิมนต์แสดงว่ามีความเลื่อมใสศรัทธา จึงจะเข้าไปในบ้าน เพื่อแสดงธรรม ได้ทรงประทานอุตมการณ์เผยแผ่พระพุทธศาสนา ในคืนวันเพ็ญ เดือน ๓ ตรงกับวัน มาฆบูชา มีพระภิกษุสงฆ์ ๑,๒๕๐ รูป ได้เดินทางมาเข้าเฝ้าพระศาสดาพร้อมกันโดยมิได้นัดหมาย ทุก รูปล้วนเป็นเอหิภิกขุ คือ เป็นพระอรหันต์ที่พระพุทธเจ้าเป็นผู้บวชให้ ในโอกาสดังกล่าวพระพุทธเจ้า ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ซึ่งมีใจความสำคัญคือ การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อม การทำ จิตให้ผ่องใส^๘

และ ได้ประทานอุตมการณ์เผยแผ่พระพุทธศาสนา ๔ ข้อ คือ

- ๑) ขันติ คือ ความอดทนอดกลั้น
- ๒) พระนิพพาน เป็นเป้าหมายหลักของผู้ออกบวช แสวงหาการหลุดพ้นจากห้วงทุกข์ด้วย วิธีการตามหลักพระพุทธศาสนา
- ๓) ไม่พึงทำผู้อื่นให้ลำบาก และ

^๖ อัมมานุสारी, “เทคนิควิธีการเผยแผ่ธรรมะของพระพุทธเจ้า”, วารสารสุขุทัยธรรมาราช, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๓๔): ๔๐-๔๑.

^๗ วิ.ม. (ไทย) ๔/๙/๓๔.

^๘ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๙๐/๕๐-๕๑.

๔) เป็นผู้ที่มีจิตใจสงบจากอกุศลวิถิก ความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นต้น^๙

สรุปได้ว่า แนวคิดในการสื่อสารธรรมของพระพุทธเจ้าเกิดจากพระมหากรุณาธิคุณของพระพุทธเจ้า มีจุดมุ่งหมายในการตรัสสอน เพื่อให้ผู้รับการสอนหรือผู้ฟัง ได้รู้ในสิ่งจำเป็นที่ควรรู้ ชี้แจงด้วยเหตุผล และให้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้เห็นผลชัดแจ้งด้วยตนเอง มีหลักการเผยแผ่ธรรมที่สำคัญ ๓ ประการคือ ทรงตรัสรู้ด้วยตนเองแล้วนำไปสอนผู้อื่น ทรงประพฤติเป็นตัวอย่างที่ดี แสดงธรรมแก่ผู้มีศรัทธา ทรงประทานอุทมการณ์เผยแผ่พระพุทธศาสนา ๔ ข้อ คือ มีขันติเป็นที่ตั้ง มีพระนิพพานเป็นเป้าหมาย มีความไม่เบียดเบียนเป็นวัตร มีใจสงบจากกิเลสโลภโกรธหลงเป็นผล

๒.๒ คุณสมบัติของผู้สื่อสารธรรม

๒.๒.๑ องค์ความรู้ของผู้สื่อสารธรรม

๑) พหูสูต มีองค์ ๕ คุณสมบัติที่ทำให้ควรได้รับชื่อว่าเป็นพหูสูต คือ ผู้ได้เรียนรู้มากหรือคงแก่เรียน

๑.๑) พหูสูต ฟังมาก คือ ได้เล่าเรียนสดับฟังไว้มาก

๑.๒) ธตา จำได้ คือ จับหลักหรือสาระได้ ทรงจำความไว้มั่นยำ

๑.๓) วจสา ปริจิตา คล่องปาก คือ ท่องบ่นหรือใช้พูดอยู่เสมอจนคล่องแคล่วชัดเจน

๑.๔) มนसानุเปกขิตา พงษ์ขึ้นใจ คือ ใส่ใจนึกคิดพิจารณาจนเจนใจ นึกถึงครั้งใด ก็ปรากฏเนื้อความสว่างชัด

๑.๕) ทิฏฐิยา สุปฏิวิทธา ขบได้ด้วยทฤษฎี หรือแทงตลอดดีด้วยทฤษฎี คือ มีความเข้าใจลึกซึ้ง มองเห็นประจักษ์แจ้งด้วยปัญญาทั้งในแง่ความหมายและเหตุผล^{๑๐}

๒) ธรรมกถึก พุทธพจน์ที่ถือเป็นคุณสมบัติของสัตบุรุษ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยธรรม ๖ ประการย่อมเป็นผู้ที่สามารถจะปฏิบัติเพื่อประโยชน์เกื้อกูลทั้งแก่ตน และแก่ผู้อื่น ธรรม ๖ ประการนั้น เป็นไฉน กล่าวคือ ภิกษุ

^๙ "สมเด็จพระสังฆราชฯ" ประทานพระคติธรรมเนื่องในวันมาฆบูชาทรงแนะพุทธบริษัททบทวนถึงอุทมการณ์เผยแผ่พระพุทธศาสนา ๔ ข้อ-ตั้งตนไว้ด้วยขันติธรรม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.posttoday.com/social/royal/542552> [๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๔]

^{๑๐} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๓๔, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๙, หน้า ๑๗๑.

- ๒.๑) เป็นผู้มีความเข้าใจรวดเร็วในกุศลธรรมทั้งหลาย
- ๒.๒) เป็นผู้ทรงจำธรรมที่สดับแล้วได้
- ๒.๓) เป็นผู้พิจารณาความหมายใจความของธรรมที่ทรงจำไว้ได้
- ๒.๔) เข้าใจความหมาย (อรรถ) เข้าใจหลัก (ธรรม) ดีแล้ว ปฏิบัติธรรมทุกหลัก
- ๒.๕) เป็นผู้มีความงาม กล่าวกัลยาณะพจน์ประกอบด้วยถ้อยคำอย่างชาวเมือง
สละสลวยฉะฉาน ทำให้รู้เนื้อความจะแจ้ง
- ๒.๖) เป็นผู้สามารถแสดงธรรมชนิดที่ ซ้ำให้ชัด ชวนให้ปฏิบัติ ไร้ให้กล้า ปลุกให้รำเริง
ได้ แก่เพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย^{๑๑}

๓) **ปฏิสัมภิทา ๔** ว่าด้วยความเป็นผู้มีปัญญาแตกฉานนั้น หมายถึง ปัญญาแตกฉานใน
การวิเคราะห์ ปัญญาแตกฉานในการสังเคราะห์ ปัญญาแตกฉานในการใช้ภาษา ปัญญาแตกฉานใน
ปฏิภาณไหวพริบ สรุปได้ว่า หลักปฏิสัมภิทา ๔ ทุกข้อมีความเกี่ยวข้องกับนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา
โดยเฉพาะในข้อที่ ๓ นิรุตติปฏิสัมภิทา คือ ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดหลักธรรม
โดยการใช้เสียง^{๑๒}

๓.๑) อัตถปฏิสัมภิทา ปัญญาแตกฉานในอรรถ ปรีชาแจ้งในความหมาย เห็นข้อธรรม
หรือความย่อ ก็สามารถแยกแยะอธิบายขยายออกไปได้โดยพิสดาร เห็นเหตุอย่างหนึ่ง ก็สามารถคิด
แยกแยะกระจายเชื่อมโยงต่อออกไปได้จนล่วงรู้ถึงผล

๓.๒) ธรรมปฏิสัมภิทา ปัญญาแตกฉานในธรรม ปรีชาแจ้งในหลัก เห็นอรรถอธิบาย
พิสดารก็สามารถจับใจความมาตั้งเป็นกระทู้หรือหัวข้อได้ เห็นผลอย่างหนึ่ง ก็สามารถสืบสาวกลับไป
หาเหตุได้

๓.๓) นิรุตติปฏิสัมภิทา ปัญญาแตกฉานในนิรุกติ ปรีชาแจ้งในภาษา รู้ศัพท์ ถ้อยคำ
บัญญัติและภาษาต่างๆ เข้าใจใช้คำพูดชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจและเห็นตามได้

^{๑๑} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, หน้า ๕๗๔.

^{๑๒} ศิริพร วงศ์สวัสดิ์, “รูปแบบการใช้เสียงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, **วารสารมหาจุฬาริชาการ**,
ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘.): ๑๒๗, ๑๓๐, ๑๓๕-๑๓๖.

๓.๔) ปฏิภาณปฏิสัมพันธ์ ปัญญาแตกฉานในปฏิภาณ ปรีชาแจ้งในความคิดพันการณ มีไหวพริบซึ้งซาบในความรู้ที่มีอยู่ เอามาเชื่อมโยงเข้าสร้างความคิดและเหตุผลขึ้นใหม่ ใช้ประโยชน์ได้ สบเหมาะ เข้ากับกรณีเข้ากับเหตุการณ์^{๑๓}

๒.๒.๒ มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี

๒.๑) ธรรมเทศกธรรม ๕ คือ หลักการแสดงธรรม ๕ ประการ

๑) อนุพุพิภักดิ์ กล่าวความไปตามลำดับ คือ แสดงหลักธรรมหรือเนื้อหาวิชา ตามลำดับความง่ายยาก ลุ่มลึก มีเหตุผลสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ

๒) ปริยายทสสาวี ที่แจ้ยกเหตุผลมาแสดงให้เข้าใจ คือ ชี้แจงให้เข้าใจชัดในแต่ละแง่ แต่ละประเด็น โดยอธิบายขยายความ ยกย่องไปต่างๆ ตามแนวเหตุผล

๓) อนุทยตี ปฏิจจ แสดงธรรมด้วยอาศัยเมตตา คือ สอนเขาด้วยจิตเมตตา มุ่งจะให้ เป็นประโยชน์แก่เขา

๔) น อามิสนตโร ไม่แสดงธรรมด้วยเห็นแก่อามิส คือ สอนเขาไม่ใช่เพราะมุ่งที่ตนจะ ได้ลาภหรือผลประโยชน์ตอบแทน

๕) อุตตานญจ ปรณจ อนุปหจจ แสดงธรรมไม่กระทบตนและผู้อื่น คือ สอนตามหลัก ตามเนื้อหา มุ่งแสดงอรรถ แสดงธรรม ไม่ยกตน ไม่เสียดสีข่มขู่ผู้อื่น^{๑๔}

๒.๒.๓ เป็นผู้น่าเลื่อมใส

๑) สัตบุรุษ คือ คนที่เกิดมาเพื่อประโยชน์และความสุขแก่คนเป็นอันมาก

ภิกษุทั้งหลาย คนดีเมื่อเกิดมาในสกุลย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุข แก่ชนเป็นอันมาก คือ แก่มารดาบิดา แก่บุตร แก่ทาสกรรมกรและ แก่มิตรและ และ แก่สมณะและ พราหมณ์ "เสมือนหนึ่งเมฆฝนใหญ่ เมื่อทำให้ข้าวกล้าสมบูรณ์ก็ย่อมเป็นไป เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่ชนเป็นอันมาก^{๑๕} กล่าวคือ สัตบุรุษ คือ ผู้ที่เกิดมาพึ่งตนได้และเป็นที่ยิ่งให้ผู้อื่นได้

^{๑๓} อ่างแล้ว, หน้า ๑๒๑.

^{๑๔} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า ๑๖๔.

^{๑๕} สุชีพ ปุญญานุภาพ, พระไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชน ฉบับวาระ ๑๐๐ ปี ชาตกาลอาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๖๐, หน้า ๑๑๔.

๒) สมณะ ไม่ใช่เป็นผู้มีศีระะโล้น แต่คือ ผู้ที่พ้นกิเลส ผู้ที่สงบจากบาปน้อยใหญ่ได้ คือพ้นจากทุกข์

ผู้ไม่มีวัตร พุดจาเหล่าและ แม้มีศีระะโล้น ก็ไม่ชื่อว่าสมณะ ผู้เต็มไปด้วยความปรารถนา และความอยากได้จะเป็นสมณะได้อย่างไร^{๑๖}

กล่าวคือ สมณะคือผู้สงบจากบาปน้อยใหญ่ได้ คือพ้นจากชั่วพ้นจากทุกข์

ส่วนผู้ใดระงับบาปน้อยใหญ่ลงได้โดยสิ้นเชิง และเพราะเหตุที่ระงับบาปทั้งหลายได้นี้เอง เขาจึงเรียกผู้นั้นว่าสมณะ^{๑๗}

กล่าวคือ สมณะ คือ ผู้ที่อยู่เหนือกิเลส คือพ้นจากทุกข์

๓) ในศาสนานี้ ผู้ที่ลอบบุญและบาปได้แล้ว ประพฤติพรหมจรรย์ อยู่ในโลกด้วยปัญญา จึงจะชื่อว่า ภิกษุ^{๑๘}

กล่าวคือ ภิกษุ คือ ผู้ที่อยู่เหนือกิเลส คือพ้นจากทุกข์

พระพุทธเจ้าตรัสว่า คำว่าสมณะ ไม่ได้หมายถึง ผู้ที่มีศีระะโล้น ผู้ใดก็ตามที่สงบบาปได้ คือ ดับทุกข์ได้ พ้นทุกข์ได้ ผู้นั้นคือสมณะ ผู้นั้นคือสัตบุรุษ สามารถที่จะไปกล่าวสอนผู้อื่นได้

๔) **เอตทัคคะ** พระภิกษุ พระภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา หมายถึง ผู้ยอดเยี่ยมในทางใดทางหนึ่งเป็นพิเศษ เป็นตำแหน่งที่พระพุทธเจ้าได้ประทานแต่งตั้งให้พระสาวกของพระองค์ คือ พุทธบริษัท ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ผู้มีความรู้ความสามารถเด่นกว่าท่านอื่น ๆ ในด้านนั้น ๆ และตำแหน่งเอตทัคคะแต่ละตำแหน่ง ทรงแต่งตั้งเพียงรูปเดียวท่านเดียวเท่านั้น ในแต่ละพุทธบริษัทแต่ละฝ่าย คือตำแหน่งที่พระพุทธเจ้ายกย่องพุทธสาวกว่า เป็นผู้ยอดเยี่ยมในทางใดทางหนึ่ง เป็นผู้ประเสริฐสุด แสดงว่าอุบาสกอุบาสิกา คือ ฆราวาสชายฆราวาสหญิงย่อมมีสิทธิ์เท่าเทียมกันที่จะสามารถบรรลุธรรมได้ แม้ไม่ได้ออกบวชอยู่ในเพศบรรพชิต แต่หากเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบก็ย่อมได้รับจากการยอมรับยกย่องจากพระพุทธเจ้าได้เช่นกัน ดังเห็นได้จากที่พระพุทธเจ้าได้ประทานแต่งตั้งให้มีเอตทัคคะ ฝ่ายอุบาสก มีจำนวนมากถึง ๑๐ ท่าน เอตทัคคะ ฝ่ายอุบาสิกา มีจำนวน ๑๐ ท่าน

^{๑๖} ข.พ. (ไทย) ๒๕/๒๖๔/๑๑๔.

^{๑๗} ข.พ. (ไทย) ๒๕/๒๖๕/๑๑๔.

^{๑๘} ข.พ. (ไทย) ๒๕/๒๖๗/๑๑๕.

เอตทัคคะ ย่อมได้โดยเหตุ ๔ ประการคือ

๔.๑) โดยเหตุเกิดเรื่อง (อัตถูปัตติ) คือ ได้แสดงความสามารถออกมาให้ปรากฏโดย สอดคล้องในเหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้นๆ ที่เกิดขึ้น

๔.๒) โดยการมาก่อน (อาคมณะ) คือ ได้สร้างบุญสะสมในด้านนั้นมาตั้งแต่อดีตชาติพร้อม ทั้งได้ตั้งใจปรารถนาเพื่อได้ตำแหน่งเอตทัคคะนี้ด้วย

๔.๓) โดยเป็นผู้ชำนาญชำนาญ (จิณณวสี) คือได้เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องนั้นๆ เป็นพิเศษ

๔.๔) โดยเป็นผู้ยิ่งด้วยคุณ (คุณาติเรก) คือมีความสามารถในเรื่องที่ทำให้ได้รับตำแหน่ง เอตทัคคะเหนือกว่าผู้อื่นที่มีความสามารถอย่างเดียวกัน

ผู้ที่เป็นเอตทัคคะ (รวม ๗๔ รูป/ท่าน)

เอตทัคคะ ฝ่ายพระภิกษุ มี ๔๑ ท่าน

เอตทัคคะ ฝ่ายพระภิกษุณี มี ๑๓ ท่าน

เอตทัคคะ ฝ่ายอุบาสก มี ๑๐ ท่าน

เอตทัคคะ ฝ่ายอุบาสิกา มี ๑๐ ท่าน

เอตทัคคะ ฝ่ายพระภิกษุ

ตำแหน่งเอตทัคคะ

๑. พระอัญญาโกณฑัญญเถระ	รัตตัญญู (รู้ราตรีนาน-มีประสบการณ์มาก)
๒. พระอรุเวลกัสสปเถระ	ผู้มีบริวารมาก
๓. พระสารีบุตรเถระ (อัครสาวกฝ่ายขวา)ผู้มีปัญญา	
๔. พระมหาโมคคัลลานเถระ (อัครสาวกฝ่ายซ้าย) ผู้มีฤทธิ์	
๕. พระปุลณมันตานีบุตรเถระ	ผู้เป็นพระธรรมกถึก
๖. พระกาฬทายีเถระ	ผู้ทำตระกูลให้เลื่อมใส
๗. พระนันทเถระ (ศากยะ)	ผู้สำรวจอินทรีย์
๘. พระราหุลเถระ	ผู้ใคร่ในการศึกษา
๙. พระอุบาลีเถระ	ผู้ทรงพระวินัย
๑๐. พระภัททียเถระ	ผู้เกิดในตระกูลสูง
๑๑. พระอนรุทธเถระ	ผู้มีทิพยจักขุ

๑๒. พระอานนทเถระ ผู้เป็นพหูสูต ผู้มีสติ ผู้มีศติ ผู้มีความเพียร และเป็นพุทธอุปัฏฐาก
๑๓. พระโมฆราชเถระ ผู้ยินดีในจิวรเศร่าหมอง
๑๔. พระปิณโฑลภารทวาชเถระ ผู้บันลือสีหนาท
๑๕. พระมหากัจจายนเถระ ผู้อธิบายความย่อให้พิสดาร
๑๖. พระสีวลีเถระ ผู้มีลาภ (มาก)
๑๗. พระโสณกุฏิกัณณเถระ ผู้มีถ้อยคำไพเราะ
๑๘. พระมหากัสสปเถระ ผู้ถือและสรรเสริญอุตุงค์
๑๙. พระราธเถระ ผู้ทรงปฏิภาณ (ญาณแจ่มแจ้ง ในพระธรรมเทศนา)
๒๐. พระลกุณฏกภัททิยเถระ ผู้มีเสียงไพเราะ
๒๑. พระทัฬหฬลบุตรเถระ ผู้จัดแจงเสนาสนะ
๒๒. พระพากุลเถระ ผู้มีอาพาธน้อย
๒๓. พระวักกเถระ ผู้หลุดพ้นด้วยศรัทธา (สัทธาธิมุต)
๒๔. พระมหากัปปินเถระ ผู้กล่าวสอนภิกษุ
๒๕. พระอุปเสนเถระ ผู้นำความเลื่อมใสมาโดยรอบ (ในหมู่ชนทั้งชั้นสูงและชั้นต่ำ)
๒๖. พระขทิวรณิยเรวตเถระ ผู้อยู่ป่าเป็นวัตร
๒๗. พระสุภูติเถระ ผู้อรณวิหาร (เจริญมานประกอบด้วยเมตตา) และผู้เป็นทักษิณียบุคคล
๒๘. พระพาหิยทารุจิรียเถระ ผู้ตรัสรู้เร็วพลัน (ชิปปาภิญา)
๒๙. พระวังคีสเถระ ผู้มีปฏิภาณ (กล่าวคาถาสรรเสริญคุณพระศาสดา)
๓๐. พระโสณโกฬวิสเถระ ผู้ปรารภความเพียร
๓๑. พระโสภิตเถระ ผู้ระลึกชาติก่อน (บุพเพนิวาสานุสติญาณ)
๓๒. พระนันทกเถระ ผู้กล่าวสอนภิกษุณี
๓๓. พระกังขาเรวตเถระ ผู้ยินดีในฌาน
๓๔. พระมหาปันถกเถระ ผู้ฉลาดในปัญญาวิภู (วิปัสสนา)

๓๕. พระจุฬาราชมนตรี	ผู้เนรมิตกายด้วยมโนมยิทธิ
	ผู้ฉลาดในเจโตวิวัฏ
๓๖. พระกฤษณะเดชะ	ผู้รับสลาภก่อน
๓๗. พระรัษฎบาลเดชะ	ผู้บวชด้วยศรัทธา
๓๘. พระกุมารกัสสปเดชะ	ผู้แสดงธรรมวิจิตร
๓๙. พระมหาโกฏิฐิตเดชะ	ผู้บรรลุปฏิสัมภี
๔๐. พระสาครเดชะ	ผู้ฉลาดในเตโชธาตุ(กสิณ)
๔๑. พระปิลินทวัจฉเดชะ	ผู้เป็นที่รักใคร่ของเทวดา

พระภิกษุที่เป็นเอตทัคคะ

ตำแหน่งเอตทัคคะ

๑. พระมหาปชาบดีเถรี	ผู้เป็นรัตตัญญู
๒. พระเขมาเถรี	ผู้มีปัญญา
๓. พระอุบลวรรณาเถรี	ผู้มีฤทธิ์
๔. พระปฐาจาราเถรี	ผู้ทรงพระวินัย
๕. พระนันทาเถรี	ผู้ยินดีในฌาน
๖. พระธรรมทินนาเถรี	ผู้เป็นธรรมกถึก
๗. พระโสณาเถรี	ผู้ปรารถนาความเพียร
๘. พระสกุลาเถรี	ผู้มีทิพยจักขุ
๙. พระภัททาภุมมทลเกสาเถรี	ผู้ตรัสรู้เร็วพลัน
๑๐. พระภัททาปิลาณีเถรี	ผู้ระลึกชาติก่อน (ปุพเพนิวาสานุสติญาณ)
๑๑. พระภัททากัจจนาเถรี (พระนางยโสธรา)	ผู้บรรลุอภิญญาใหญ่
๑๒. พระกัสาโคตมีเถรี	ผู้ทรงจักรเศร้ามอง
๑๓. พระสิงคาลมาตาเถรี	ผู้หลุดพ้นด้วยศรัทธา (สัทธาธิมุต)

อุบาสกที่เป็นเอตทัคคะ

ตำแหน่งเอตทัคคะ

๑. ตปุสสะและภัลลิกะ	ผู้ถึงสรณะก่อน
๒. อนาคตปิณฑิกเศรษฐี	ผู้เป็นทายก
๓. จิตตคหบดี	ผู้เป็นธรรมกถึก
๔. หัตถกอุบาสก	ผู้สงเคราะห์บริษัทด้วยสังคหวัตถุ ๔

๕. พระเจ้ามหานามะ	ผู้ถวายปัจจัย ๔ อันประณีต
๖. อุคคคหบดี	ผู้ถวายโภชนะเป็นที่ชอบใจ
๗. อุคคคหบดี	ผู้เป็นสังฆอุปัฏฐาก
๘. สุรัมภ์ภูษเศรษฐี	ผู้เลื่อมใสอย่างมั่นคง
๙. ชีวกโกมารภักจ	เป็นที่รักของปวงชน
๑๐. นกุลปิตาคหบดี	ผู้มีความคุ้นเคยในพระพุทธเจ้า

อุบาสิกาที่เป็นเอตทัคคะ

๑. นางสุชาดา	ผู้ถึงพระรัตนตรัยก่อน
๒. นางวิสาขา	ผู้เป็นทายิกา
๓. นางขุชชุตตรา	ผู้เป็นพหูสูต
๔. นางสาวาวดี	ผู้มีปกติอยู่ด้วยเมตตา
๕. นางอุตตรา (นันทมาตา)	ผู้ยินดีในฉาน
๖. นางสุปวาสา	ผู้ถวายรสอันประณีต
๗. นางสุปิยา	ผู้เป็นศิลาอุปัฏฐาก
๘. นางกาติยานี	ผู้เลื่อมใสมั่นคง
๙. นางกาฬี (อุบาสิกาชาวกรุงโรม)	ผู้เลื่อมใสโดยได้ยินได้ฟังตาม
๑๐. นางนกุลมาตาคหปตานี	ผู้มีความคุ้นเคยในพระพุทธเจ้า ^{๑๔}

๒.๒.๔ รู้จักกาลเทศะ

คือ รู้จักการประมาณ มีคำสอนหลายระดับชั้นที่มีความลึกซึ้งต่างกันใช้กับผู้รับฟังเป็นผู้ที่ออกบวชเป็นบรรพชิต หรือเป็นผู้ครองเรือน ผู้รับฟังใช้ภาษาใด พระพุทธเจ้าก็ทรงใช้ภาษานั้นในการตรัสสอน พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า เวลาเราไปอยู่ที่ไหนเมืองไหน เราก็ใช้คำของคนในเมืองนั้น ให้คนในเมืองนั้น เข้าใจได้ง่าย ก็จะเป็นสิ่งที่ดีที่สุด สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระไตรปิฎก ความว่า “ภาษาชนชนิดเดียวกันนั้นแหละในโลกนี้ บางท้องถิ่นรู้จักกันว่า ‘ปาดิ’ บางท้องถิ่นรู้จักกันว่า ‘ปัตตะ’ บางท้องถิ่นรู้จักกันว่า ‘ปิฏฐะ’ บางท้องถิ่นรู้จักกันว่า ‘สรวะ’ บางท้องถิ่นรู้จักกันว่า ‘หโร

^{๑๔} วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/เอตทัคคะ> [๙ สิงหาคม ๒๕๖๔].

สะ’ บางท้องถิ่นรู้จักกันว่า ‘โปณะ’ บางท้องถิ่นรู้จักกันว่า ‘หนะ’ บางท้องถิ่นรู้จักกันว่า ‘ปิปิละ’ ฝึกพูดด้วยความยึดมั่น ถ้อยคำโดยวิธีที่ชนทั้งหลายในท้องถิ่นนั้น ๆ จะรู้จักภาษาชนนั้นว่า ‘นี่เท่านั้นจริง อย่างอื่นไม่จริง’^{๒๐} สอดคล้องกับที่สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวว่า พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนธรรมด้วยภาษาสามัญที่ประชาชนใช้ เพื่อให้คนทุกระดับชั้นการศึกษา ได้รับประโยชน์จากธรรมโดยทั่วถึงกัน^{๒๑}

๑) สัมปยุตธรรม ๗

- ๑.๑) ธัมมัญญู หมายถึง เป็นผู้รู้ธรรม
- ๑.๒) อัตถัญญู หมายถึง เป็นผู้รู้สาระประโยชน์
- ๑.๓) อุตตัญญู หมายถึง เป็นผู้รู้ตน
- ๑.๔) มัตตัญญู หมายถึง เป็นผู้รู้ประมาณ
- ๑.๕) กาลัญญู หมายถึง เป็นผู้รู้เวลาอันควร
- ๑.๖) ปริสัจญู หมายถึง เป็นผู้รู้หมู่คน
- ๑.๗) ปุคคลปโรปรัญญู หมายถึง เป็นผู้รู้บุคคล^{๒๒}

พระพุทธเจ้าทรงทราบว่าเวไนยสัตว์มีพื้นฐานของความแตกต่างในระดับสติปัญญา จึงมีการประมาณการสอนคนตามความแตกต่างในระดับสติปัญญา ทรงมีวิธีการสอนที่หลากหลายวิธี เพื่อให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์สูงสุด ดังนี้

๑. ทรงใช้พระธรรมเทศนาซึ่งมีความยาวต่างกัน คือ ขนาดยาว ขนาดปานกลาง และขนาดสั้น ขึ้นกับว่าจะแสดงธรรมกับใคร
๒. ทรงถ่ายทอดสารด้วยวิธียกนิทานที่มีคติสอนใจ และชาดก ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบำเพ็ญคุณความดีของพระพุทธเจ้า
๓. ทรงใช้วิธีการสนทนา เพื่อให้ผู้ฟังมีความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยการอธิบายข้อคำถามในระหว่างการสนทนา ท่านได้แนะนำให้ผู้ฟังฝึกตั้งคำถามต่างๆ เพื่อนำมาสนทนาและโต้แย้งกันเพื่อ

^{๒๐} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๓๓๑/๓๙๗.

^{๒๑} สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย (พิมพ์แยกภาค ๓ เล่ม)**, พิมพ์ครั้งที่ ๓๗, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธัมม์, ๒๕๕๖), หน้า ๗.

^{๒๒} **ธรรมพุทธสุตติก**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: อุษากการพิมพ์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๐.

นำไปสู่ความเข้าใจที่ถ่องแท้ เมื่อเข้าใจได้ก็เกิดการยอมรับได้ นำไปใช้ประโยชน์ได้ ไม่ใช่เป็นเพียงความพยายามที่จะเชื่อข้อเสนอนั้นโดยเห็นว่าเป็นหลักที่ดีควรยึดถือ

๔. ทรงใช้วิธีการยกตัวอย่างเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยในการอธิบายธรรมะให้ผู้ฟังเข้าใจได้อย่างชัดเจน เช่น การที่พระองค์ต้องการจะสอนนางกิสสาโคตรมีในเรื่องการเกิดแก่เจ็บตายว่าเป็นเรื่องธรรมดา เมื่อนางกิสสาโคตรมี ได้อุ้มลูกที่ตายแล้วมาขอให้พระพุทธเจ้าช่วย พระพุทธองค์จึงให้นางไปหาเมล็ดผักกาด ๔-๕ เมล็ดจากหมู่บ้านที่ไม่มีมีการตายเกิดขึ้น นางกิสสาโคตรมี จึงออกไปเที่ยวหาพันธุ์ผักกาดตามที่พระพุทธองค์สั่ง แต่ก็ล้มเหลวในที่สุด นางก็ต้องกลับมาเฝ้าพระพุทธเจ้า และ นางก็ได้เข้าใจความหมายในสิ่งที่พระพุทธเจ้าสอนนางในที่สุด

๕. ทรงสอนไม่ให้เชื่ออย่างงมงายไร้เหตุผล โดยเหตุที่ความเชื่อเป็นรากฐานให้เกิดการพูดการแสดงความคิดเห็น พระพุทธองค์สอนไม่ให้เชื่อ โดย ฟังตามกันมา สืบกันมา ตื่นข่าวลือ อ้างตำรา นึกเดาเอา คาคคเน ตึกตรองอาการ พอใจว่าชอบแก่ความเห็นของตน เห็นว่ารูปลักษณะพอเชื่อได้ เห็นว่าสมณะผู้นี้เป็นครูของเรา แต่ให้สอบสวนทดลองปฏิบัติจนรู้แน่ชัดด้วยตนเอง^{๒๓}

๒) महापथ ๔ คือ หลักการใหญ่ที่ใช้อ้างอิงตรวจสอบ แล้วตัดสินใจ

๑. สิ่งใดไม่ห้ามว่าไม่ควร แต่สิ่งนั้นเข้ากับสิ่งไม่ควร ชัดกับสิ่งควร สิ่งนั้นจึงไม่ควร หมายความว่า พระพุทธเจ้าไม่ได้ระบุว่าสิ่งนั้นไม่ควร แล้วเราก็กมาตรวจสอบด้วยหลักการที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในสูตรต่าง ๆ กับองค์ประกอบเหตุปัจจัย ณ เวลานั้น ด้วยปัญญาอย่างซื่อสัตย์ ว่า สิ่งนั้นมันไม่ควรจริง ๆ ก็เข้ากับสิ่งที่ไม่ควร ชัดกับสิ่งควร ก็ไม่ต้องทำ

๒. สิ่งใดไม่ห้ามว่าไม่ควร แต่สิ่งนั้นเข้ากับสิ่งที่ควร ชัดกับสิ่งไม่ควร สิ่งนั้นจึงควร หมายความว่า พระพุทธเจ้าไม่ได้ห้ามว่าอย่าไปทำสิ่งนั้น และ เมื่อเราตรวจสอบแล้ว สิ่งนั้นควรทำ สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ดี ชัดกับสิ่งไม่ควร คือสิ่งนั้นควรทำ เราก็ทำ

๓. สิ่งใดไม่อนุญาตว่าควร แต่สิ่งนั้นเข้ากับสิ่งไม่ควร ชัดกับสิ่งควร สิ่งนั้นจึงไม่ควร หมายความว่า พระพุทธเจ้าไม่ได้ระบุไว้ว่าสิ่งนั้นควร และ เมื่อตรวจสอบแล้ว สิ่งนั้นเข้ากับสิ่งไม่ควร ชัดกับสิ่งที่ควร สิ่งนั้นจึงไม่ควรทำ

^{๒๓} อันวรรณ ปิลันธโธวาท, **หลักและปรัชญาของวาทวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๓๗-๓๘.

๔. สิ่งใดไม่อนุญาตว่า ควร แต่สิ่งนั้นเข้ากับสิ่งควร ขัดกับสิ่งไม่ควร สิ่งนั้นจึงควร หมายความว่า พระพุทธเจ้าไม่ได้ระบุไว้ว่าสิ่งนั้นควรและเมื่อตรวจสอบแล้วสิ่งนั้นเข้ากับสิ่งควรขัดกับ สิ่งที่ไม่ควร สิ่งนั้นจึงควรทำ

ดังนั้น แม้พระพุทธเจ้าจะไม่ได้ระบุไว้ก็ตาม แต่ก็ให้ใช้ปัญญาตรวจสอบว่าสิ่งนั้นควรทำ หรือไม่ควรทำ อะไรควรทำก็ทำ อะไรไม่ควรทำ ก็ไม่ทำ นัยยะลึกลงไปในนี้ ถ้าประมาณผิดจะเป็นโทษ เป็นวิบากร้าย ถ้าประมาณถูกก็เป็นวิบากดีมีประโยชน์^{๒๔}

๒.๒.๕ รู้จักการให้

๑) **สังคหัตถุ ๔** ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจบุคคล ประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี หลักการ สงเคราะห์

๑.๑) ทาน หมายถึง การให้ คือเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปันช่วยเหลือกันด้วย สิ่งของ ตลอดจนถึงการให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน

๑.๒) ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ หมายถึง วาจาเป็นที่รัก วาจาคุตตัม น้ำใจ หรือ วาจาซาบซึ้งใจ คือกล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่ฉบับถือ ตลอดถึง คำแสดงประโยชน์ ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยินดี

๑.๓) อัตถจริยา หมายถึง การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

๑.๔) สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอดันเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอ กันในชนทั้งหลาย โดยร่วมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนให้เหมาะแก่ฐานะ ภาวะบุคคล เหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อม ณ เวลานั้น^{๒๕}

สรุปได้ว่า ผู้สื่อสารที่ดีต้องมีองค์ความรู้ คือเป็นพหุสูต เป็นธรรมกถึก และมีปฏิสัมพันธ์ ๔ มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี โดยใช้หลักธรรมเทศกธรรม ๕ ประการ เป็นผู้นำเลื่อมใส เป็นเอตทัคคะ รู้จัก กาลเทศะ ใช้สัพปุริสธรรม ๗ มหาปเทศ ๔ รู้จักการให้สังคหัตถุ ๔

^{๒๔} ใจเพชร กล้าจน, “จิตอาสาแพทย์วิถีพุทธ เพื่อมวลมนุษยชาติ”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค (สาธารณสุขชุมชน), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๕๘), หน้า ๑๔-๑๕.

^{๒๕} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า ๑๔๓.

๒.๓ คุณลักษณะของผู้รับสาร

พระพุทธเจ้าได้มีหลักการสอนที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน คือสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล คำนึงถึงความพร้อม และเน้นให้ผู้เรียนลงมือทำด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน เอาใจใส่บุคคลที่สมควรได้รับได้รับความเอาใจใส่เป็นพิเศษตามความเหมาะสมขององค์ประกอบเหตุปัจจัย ณ เวลานั้น^{๒๖}

๒.๓.๑ ดอกบัว ๓ เหล่า

“พระผู้มีพระภาคทรงตรวจดูโลกด้วยพุทธจักขุ ได้เห็นสัตว์ทั้งหลาย ผู้มีธูลีในตาน้อย มีธูลีในตามาก มีอินทรีย์แก่กล้า มีอินทรีย์อ่อน มีอาการดี มีอาการทราม สอนให้รู้ได้ง่าย สอนให้รู้ได้ยาก บางพวกมักเห็นปรโลกและโทษว่าเป็นสิ่งน่ากลัวก็มี บางพวกมักไม่เห็นปรโลกและโทษว่าเป็นสิ่งน่ากลัวก็มี อุปมาเหมือนในกออุบล ในกอปทุม หรือในกอบุณฑริก ดอกอุบล ดอกปทุม ดอกบุณฑริก บางดอกที่เกิดในน้ำ เจริญในน้ำ ยังไม่พ้นน้ำ จมอยู่ในน้ำ ดอกอุบล ดอกปทุม ดอกบุณฑริก บางดอกที่เกิดในน้ำ เจริญในน้ำ อยู่เสมอน้ำ ดอกอุบล ดอกปทุม ดอกบุณฑริก บางดอกที่เกิดในน้ำ เจริญในน้ำ ขึ้นพ้นน้ำ ไม่แต่น้ำ^{๒๗}

๒.๓.๒ บุคคล ๔

- ๑) อุกมฏิตุญญุต ผู้ที่พอยกหัวข้อก็รู้ และเข้าใจได้ทันที
- ๒) วิปจิตุญญ ผู้ที่รู้เข้าใจได้ เมื่อได้ฟังการขยายความให้ละเอียดเพิ่มขึ้น
- ๓) เนยยะ ผู้ที่พอจะชี้แจงแนะนำให้เข้าใจได้ แต่ต้องใช้เวลาในการฝึกสอนอบรม
- ๔) ปทปรมะ ผู้อับปัญญา เข้าใจได้แต่ตัวบทคือพยัญชนะหรือถ้อยคำ แต่ไม่เข้าใจอรรถ คือไม่เข้าใจความหมาย^{๒๘}

^{๒๖} เดช ยะมงคล, “การบูรณาการหลักพุทธธรรมสู่การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ของโรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๖๓, หน้า ๒๕.

^{๒๗} วิ.ม. (ไทย) ๔/๙/๓๔.

^{๒๘} อ่างแล้ว, หน้า ๑๕๓.

๒.๓.๓ นาดินดี นาดินปานกลาง นาดินเลว^{๒๙}

พระพุทธเจ้ามีความเมตตาต่อทุกสรรพชีวิต แต่พระองค์ก็ได้เลือกที่จะแสดงธรรมแก่คนกลุ่มหนึ่ง แต่ไม่แสดงธรรมแก่คนอีกกลุ่มหนึ่ง ทรงเปรียบเทียบกับดินในนา ๓ ชนิด คือ ระหว่างนาดินดี นาดินปานกลาง นาดินเลว พืชที่ถูกหว่านลงในนาดินดีย่อมจะมีโอกาสที่จะเจริญเติบโตได้มากกว่า พืชที่ถูกหว่านในนาดินปานกลางและในนาเลวตามลำดับ การหว่านพืชในนาชนิดดี ก็เปรียบเหมือนนาดินดีนั้นเป็นกลุ่มคนที่มีความเคารพศรัทธาในพระพุทธเจ้าอย่างยิ่งยวด ส่วนนาดินปานกลาง นาดินเลว ก็มีความศรัทธาลดหลั่นกันไปตามลำดับ พระพุทธเจ้าจึงทรงเลือกที่จะแสดงธรรมแก่บุคคลที่มีโอกาสบรรลุธรรมได้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ ตามลำดับ

๒.๓.๔ อินทรีย์ ๕

พระพุทธเจ้าได้จำแนกผู้เรียนตามลักษณะคุณสมบัติพื้นฐาน ๕ ประการของผู้เรียนที่เรียกว่าอินทรีย์ ๕ อันได้แก่

- ๑) ศรัทธา คือความเลื่อมใส
- ๒) วิริยะ คือความเพียร
- ๓) สติ คือความรู้สึกรู้ได้
- ๔) สมาธิ ความที่จิตตั้งมั่น
- ๕) ปัญญา คือความฉลาดรู้

การจำแนกเช่นนี้ก็เพื่อที่จะเลือกวิธีปฏิบัติธรรมให้เหมาะสมแก่ผู้เรียน เช่น ผู้ที่มีความเพียรน้อยก็จะสอนให้เน้นหนักในการทำสมาธิเพียร จึงสอนด้วยธรรมะปฏิบัติในหัวข้อสัมมัปธาน ๔ คือความเพียร ๔ ประการได้แก่ สังวรปธาน (เพียรระวังไม่ให้บาปใหม่เกิดขึ้น) ปหานปธาน (เพียรละบาปเก่าที่เกิดขึ้นแล้ว) ภาวนापธาน (เพียรทำให้บุญใหม่เกิดขึ้น) และ ออนุรักษนาปธาน (เพียรรักษาบุญที่เกิดขึ้นแล้ว) หรือถ้าผู้ใดมีสติหย่อนก็จะยกเอาเรื่องสติปฐฐาน ๔ มาให้ปฏิบัติ ได้แก่ ตั้งสติพิจารณาเห็นกายในกาย (กายานุปัสสนา สติปฐฐาน) ตั้งสติพิจารณาเห็นเวทนาในเวทนา (เวทนานุปัสสนา สติปฐฐาน) ตั้งสติพิจารณาเห็นจิตในจิต (จิตตานุปัสสนา สติปฐฐาน) ตั้งสติพิจารณาเห็นธรรมในธรรม (ธัมมานุปัสสนา สติปฐฐาน) เป็นต้น^{๓๐}

^{๒๙} ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๓๕๙/๔๐๔-๔๐๕.

^{๓๐} ธัมมานุสสารี, “เทคนิควิธีการเผยแผ่ธรรมะของพระพุทธเจ้า”, วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๓๔): ๔๔-๔๕.

๒.๓.๕ จริต ๖ คือพื้นเพนิสัยของคน ๖ จำพวก

- ๑) รากจจริต ผู้มีนิสัยรักสวยรักงาม แก่ด้วยการพิจารณาอสุภะ คือของไม่สวยไม่งาม และ ภายคตาสติ
- ๒) โทสจจริต ผู้มีนิสัยใจร้อน หงุดหงิด มักโกรธ ฉุนเฉียว) แก่ด้วยพรหมวิหารและ กสิณ
- ๓) โมหจจริต ผู้มีนิสัยทางเขลา เชื่องซึม งมงาย แก่ด้วยอานาปานสติ การเรียน ถาม ฟัง สนทนาธรรมกับครูผู้สอน
- ๔) สัทธาจจริต ผู้มีนิสัยศรัทธาเลื่อมใส เชื่ออย่างมีเหตุผล มีจิตซาบซึ้งในธรรม
- ๕) พุทธิจจริต หรือญาณจจริต ผู้มีนิสัยใช้ความคิดพิจารณา
- ๖) วิตกจจริต ผู้มีนิสัยคิดฟุ้งซ่าน แก่นิสัยด้วยการเจริญอานาปานสติ หรือ เพ่งกสิณ^{๓๑}

สรุปได้ว่า การสอนของพระพุทธเจ้าทรงสอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งเทียบเคียงได้กับ ดอกบัว ๓ เหล่า บุคคล ๔ นาดินดี นาดินปานกลาง นาดินเลว อินทรีย์ ๕ และ จริต ๖

๒.๔ หลักพุทธธรรมในการสื่อสาร

๒.๔.๑ เนื้อหาที่สื่อสาร

๑) อริยสัจ ๔

“ภิกษุทั้งหลาย สิ่งที่เราารู้แล้วแต่มิได้บอกเธอทั้งหลายก็มีมากเหมือนกัน เพราะเหตุไร เราจึงมิได้บอก เพราะสิ่งนี้ไม่มีประโยชน์ ไม่ใช่จุดเริ่มต้นแห่งพรหมจรรย์ ไม่เป็นไปเพื่อความเบื่อหน่าย ไม่เป็นไปเพื่อคลายกำหนด ไม่เป็นไปเพื่อดับ ไม่เป็นไปเพื่อสงบระงับ ไม่เป็นไปเพื่อรู้ยิ่ง ไม่เป็นไปเพื่อตรัสรู้ ไม่เป็นไปเพื่อนิพพาน เพราะเหตุนั้น เรา จึงมิได้บอก สิ่งอะไรเล่าที่เราบอกแล้ว คือ เราได้บอก ว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโรธ นี้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา เพราะเหตุไร เราจึงบอก เพราะสิ่งนี้มีประโยชน์ เป็นจุดเริ่มต้นแห่งพรหมจรรย์ เป็นไปเพื่อความเบื่อหน่าย เพื่อคลายกำหนด เพื่อดับ เพื่อสงบระงับ เพื่อรู้ยิ่ง เพื่อตรัสรู้ เพื่อนิพพาน เพราะเหตุนั้น เราจึงบอก”^{๓๒}

^{๓๑} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า ๑๘๙-๑๙๐.

^{๓๒} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๑๐๑/๖๓๓.

๑.๑) ทุกข์ หมายถึง ความทุกข์หรือสภาพที่ทนได้ยากทนได้ลำบากได้แก่ปัญหาต่างๆ ของมนุษย์ นัยยะลึกหมายถึงสภาวะของสิ่งทั้งหลายที่ตกอยู่ภายใต้กฎแห่งความไม่เที่ยง เป็นทุกข์เป็น อนัตตา ภาวะบีบคั้น กดดัน ชัดแย้ง ชัดข้อง มีความบกพร่อง ไม่สมบูรณ์ ในความอยากได้ อยากมี อยากเป็น จึงเป็นเหตุปัจจัยที่จะก่อปัญหาและสร้างความทุกข์แก่ผู้ที่ยึดมั่นถือมั่นในความอยากนั้น พระพุทธเจ้าทรงสอนเรื่องทุกข์ ไม่ใช่เพื่อให้เป็นทุกข์ แต่เป็นจุดเริ่มต้นที่จะได้ดับทุกข์

๑.๒) ทุกข์สมุทัย หรือ สมุทัย หมายถึง เหตุเกิดแห่งทุกข์หรือสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ คือตัณหาคือความอยากอย่างยึดมั่นถือมั่น ที่ยึดถือเอาความอยากของตนเป็นที่ตั้ง คือ อยากได้ อยากเป็น อยากมี อยากเสพ ทำให้ชีวิตถูกบีบคั้นด้วยความเร่าร้อน ร้อนรน กระทบกระวาย ความหวงแหน กลัว กังวล ระวัง หวั่นไหว คับคั่งใจ ไม่ปลอดโปร่ง ไม่โล่งเบา ไม่อิสระ ไม่สดชื่น ไม่เบิกบาน เพราะไม่รู้ความจริงตามความเป็นจริง เพราะไม่เข้าใจเรื่องกรรม

๑.๓) ทุกข์นิโรธ หรือ นิโรธ หมายถึง ความดับทุกข์หรือภาวะหมดปัญหา ด้วยการกำจัดความอยากอย่างยึดมั่นถือมั่น ไม่ยึดถือเอาความอยากของตนเป็นที่ตั้ง ไม่อยากได้ ไม่อยากเป็น ไม่อยากมี ไม่อยากเสพ ทำให้ชีวิตไม่ถูกบีบคั้นด้วยความเร่าร้อน ร้อนรน กระทบกระวาย ความหวงแหน ไม่กลัว ไม่กังวล ไม่ระวัง ไม่หวั่นไหว ไม่คับคั่งใจ ปลอดโปร่งโล่งเบา อิสระ สดชื่น เบิกบาน เรียกว่าสภาพของนิพพาน

๑.๔) ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา หรือ มรรค หมายถึงข้อปฏิบัติเพื่อให้ถึงความดับทุกข์ คือมรรคมืองค์ ๘ ได้แก่ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และ สัมมาสมาธิ^{๓๓}

พระพุทธเจ้าตรัสว่าเราไม่สอนวิชาอื่นใด ที่ไม่ได้เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ ที่เราสอนจะมุ่งไปเพื่อความพ้นทุกข์เท่านั้น เปรียบสิ่งที่ตรัสรู้มีมากเหมือนใบไม้บนต้น แต่สิ่งที่ตรัสบอกเป็นเพียงใบประดู่ ปลาย ๒-๓ ใบ แต่แท้จริงเป็นแก่นหลักเป็นหัวใจหลักคืออริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ สภาพดับทุกข์ วิธีปฏิบัติเพื่อดับทุกข์ ดังนั้น คำตรัสของพระพุทธเจ้าทั้งหมดจึงเป็นวิชาดับทุกข์เท่านั้น และคำตรัสทุกสูตรก็สอดคล้องเสริมหนุนเป็นหนึ่งเดียวกันทั้งหมด คือ เป็นไปเพื่อการดับทุกข์เท่านั้น พระพุทธเจ้าพบว่า การที่ชีวิตจะได้รับความผาสุกอันประเสริฐยอดเยี่ยมได้นั้น ก็ต้องปฏิบัติอริยศีลที่ถูกตรง การปฏิบัติอริยศีลที่ถูกตรงมีฤทธิ์สูงที่สุดกว่าทุกวิธีในการกำจัดหรือบรรเทาโรคทุกโรค ไม่ว่าจะเป็นโรคใจ โรคกาย และสามารถกำจัดหรือบรรเทาสิ่งเลวร้ายทั้งมวลออกจากชีวิตตนได้ รวมถึงสามารถดูดีสิ่งดีงามทั้ง

^{๓๓} สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย** (พิมพ์แยกภาค ๓ เล่ม), (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิณม, ๒๕๕๖), หน้า ๘๔๙-๘๕๐.

มวลมาสู่ชีวิตตนได้ ส่วนการปฏิบัติศีลที่ไม่ถูกต้อง ก็จะเกิดผลตรงกันข้าม คือ เพิ่มโรคใจ โรคกาย และเรื่องเลวร้ายทั้งมวลในชีวิตตน รวมถึงผลักดันสิ่งดีงามทั้งมวลออกไปจากชีวิต^{๓๔}

๒) ไตรสิกขา

“ฟังศึกษา สิกขา ๓ คือ ๑) อธิศีลสิกขา ๒) อธิจิตตสิกขา ๓) อธิปัญญาสิกขา”

อธิศีลสิกขา เป็นอย่างไร คือภิกษุในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้มียศ สรรวมด้วยการสังวรในปาติโมกข์ สมบูรณ์ด้วยอาจารย์ และโคจร เห็นภัยในโทษเพียงเล็กน้อย สมาทานศึกษาในสิกขาบททั้งหลายอยู่ คือ สีสันต์เล็ก สีสันต์ใหญ่ ศีลเป็นที่พึ่ง เป็นเบื้องต้น เป็นความประพฤติ เป็นความสำรวม เป็นความระวัง เป็นหัวหน้า เป็นประธานเพื่อ ความถึงพร้อมแห่งธรรมที่เป็นกุศล นี้ชื่อว่าอธิศีลสิกขา

อธิจิตตสิกขา เป็นอย่างไร คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ สงัดจากกามและอกุศลธรรมทั้งหลาย บรรลุปฐมฌาน ที่มีวิตก วิจาร ปีติและสุข อันเกิดจากวิเวกอยู่ เพราะวิตกวิจาร สงบระงับไปแล้ว บรรลุทุติยฌาน มีความผ่องใสในภายใน มีภาวะที่จิตเป็นหนึ่งผุดขึ้น ไม่มีวิตก ไม่มี วิจาร มีแต่ปีติและสุขที่เกิดจากสมาธิอยู่ เพราะปีติจางคลายไปมีอุเบกขา มีสติสัมปชัญญะ เสวยสุขด้วยนามกาย บรรลุตติยฌานที่พระอรหังทั้งหลายสรรเสริญว่า ผู้มีอุเบกขา มีสติ อยู่เป็นสุข เพราะละสุขและทุกข์ได้แล้ว เพราะโสมนัสและโทมนัส ดับไปก่อนแล้ว บรรลุจตุตถฌาน ที่ไม่มีทุกข์ ไม่มีสุข มีสติบริสุทธิเพราะอุเบกขาอยู่ นี้ชื่อว่าอธิจิตตสิกขา

อธิปัญญาสิกขา เป็นอย่างไร คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้มียปัญญา ประกอบด้วยปัญญา อันประเสริฐ หยั่งถึงความเกิดและความดับ เพิกถอนกิเลส ให้บรรลุถึงความสิ้นทุกข์โดยชอบ เธอ รู้ตามความเป็นจริงว่า “นี้ทุกข์” เธอรู้ตามความเป็นจริงว่า “นี้ทุกข์สมุทัย (เหตุเกิด ทุกข์)” เธอรู้ตามความเป็นจริงว่า “นี้ทุกข์นิโรธ (ความดับทุกข์)” เธอรู้ตามความเป็นจริงว่า “นี้ทุกข์นิโรธคามินีปฏิบัติ(ข้อปฏิบัติเครื่องดำเนินไปสู่ความดับทุกข์)” เธอรู้ตามความเป็นจริงว่า “เหล่านี้อาสวะ” เธอรู้ตามความเป็นจริงว่า “นี้อาสวสมุทัย” เธอรู้ตามความเป็นจริงว่า “นี้อาสวนิโรธ” เธอรู้ตามความเป็นจริงว่า “นี้อาสวนิโรธคามินีปฏิบัติ” นี้ชื่อว่าอธิปัญญาสิกขา^{๓๕}

ไตรสิกขา แปลว่า สิกขา ๓ สิกขา แปลว่า การศึกษา การตระหนัก การฝึกหัด ฝึกปรือ ฝึกอบรม ข้อปฏิบัติหลักเพื่อฝึกอบรมพัฒนากายวาจา จิตใจ และปัญญา ให้เจริญงอกงามขึ้นไปจนบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุด คือหลุดพ้นจากทุกข์ หรือนิพพาน

^{๓๔} ใจเพชร กล้าจน, อริยศีลรักษาโรค, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี, ๒๕๖๑), หน้า ๙-๑๓.

^{๓๕} ข.ม. (ไทย) ๒๙/๔๖/๔๘-๔๙.

๑. อธิศีลสิกขา คือการฝึกศึกษาในด้านความประพฤติระเบียบวินัย ให้มีความสุจริตทางกายวาจาและอาชีวะ (อาชีพ)

๒. อธิจิตตสิกขา คือการฝึกศึกษาทางจิตใจ พัฒนาคุณธรรม สร้างความสุข เสริมคุณภาพของจิตที่ตั้งมั่นเพื่อก้าวเข้าสู่กระบวนการสมาธิ

๓. อธิปัญญาสิกขา คือ การฝึกศึกษาทางปัญญาอย่างสูง เพื่อให้เกิดความรู้แจ้งที่สามารถชำระจิตให้บริสุทธิ์หลุดพ้นจากทุกข์โดยสมบูรณ์ เป็นอิสระจากทุกข์โดยสิ้นเชิง

ไตรสิกขา จึงหมายถึง การฝึกปรือความประพฤติ การฝึกปรือจิต และการฝึกปรือปัญญาที่ทำให้สามารถแก้ไขปัญหของมนุษย์ เป็นไปเพื่อความดับทุกข์ เพื่อนำไปสู่ความสุขและความอิสระที่แท้จริง มีสาระสำคัญ ดังนี้

สาระของอธิศีล คือ การดำรงตนอยู่ด้วยดี มีชีวิตที่เกื้อกูล ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ตนมีส่วนช่วยสร้างสรรคร์รักษา ให้เอื้ออำนวยแก่การมีชีวิตที่ดีงามร่วมกัน เป็นพื้นฐานที่ดีสำหรับการพัฒนาคุณภาพจิตและการเจริญปัญญา

สาระของอธิจิตต คือ การพัฒนาคุณภาพจิต หรือการปรับปรุงจิตให้มีคุณภาพและสมรรถภาพสูง ซึ่งเอื้อแก่การมีชีวิตที่ดีงาม และพร้อมที่จะใช้งานทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระของอธิปัญญา คือ การมองดู รู้จัก และเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงด้วยปัญญา ทำให้รู้จักวางใจวางท่าทีและปฏิบัติต่อโลกและชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเกิดประโยชน์สุขยังผลให้มีจิตใจผ่องใส เป็นอิสระเสรี สดชื่น เบิกบาน แจ่มใส ไร้ทุกข์ ไร้กังวล^{๓๖}

อธิศีล (ศีล) คือศึกษาศีลอันยิ่ง อธิจิตตสิกขา (สมาธิ) คือศึกษาจิตอันยิ่ง อธิปัญญาสิกขา (ปัญญา) คือศึกษาปัญญาอันยิ่ง^{๓๗} ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นธรรมะที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องติดต่อกันโยงใยเกื้อกูลกัน เป็นเหตุเป็นผลแก่กันและกันอย่างสลับซับซ้อน การปฏิบัติศีล สมาธิ ปัญญา เป็นการปฏิบัติอยู่กับอริยาบถต่างๆ ที่ดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวัน ปฏิบัติทีละข้อ ๆ ข้อไหนพร้อมก่อน เริ่มก่อนปฏิบัติก่อน ตั้งศีลแล้ว ก็สมาทานศีล มีสติ สังวร ควบคุมกายวาจา ได้อย่างต่อเนื่อง ได้อย่างถูกวิธี ใช้บุญชำระกิเลสได้อย่างถูกต้อง ตรงตามเนื้อศีลที่ได้สมาทานเอาไว้ เมื่อกิเลสถูกชำระด้วยบุญ กิเลสก็ตาย เมื่อกิเลสตายพฤติกรรมทางกายวาจาใจย่อมเจริญขึ้น จนที่สุดจิตของผู้ปฏิบัตินั้น ๆ ได้ก้าวเข้าสู่

^{๓๖} สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย** (พิมพ์แยกภาค ๓ เล่ม), หน้า ๕๔๖.

^{๓๗} **ธรรมพุทธสติ**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: อุษาการพิมพ์, ๒๕๕๖), หน้า ๒๙.

จิตอันดียิ่ง เรียกว่า “สมาธิ” หรืออธิจิต เมื่อศีลชำระจิตจนเป็นสมาธิ จิตของผู้ที่ปฏิบัติ ก็จะได้รู้ความจริงตามความเป็นจริง สามารถจับกิเลสได้ ชำกิเลสเป็น นี้เรียกว่าปัญญา เป็นปัญญาที่รู้จัก รู้แจ้ง รู้จริง รู้ความเกิด ความดับจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้อย่างแท้จริง^{๓๘}

๓) ไตรลักษณ์

“ภิกษุทั้งหลาย รูปไม่เที่ยง สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา สิ่งใดเป็นอนัตตา สิ่งนั้นเราทั้งหลายพึงเห็นด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงอย่างนี้ว่า ‘นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่ใช่อัตตาของเรา’ เมื่อเห็นด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงอย่างนี้จิตย่อมคลายกำหนด หลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลายเพราะไม่ถือมั่น เวทนาไม่เที่ยง ฯลฯ สัญญาไม่เที่ยง ฯลฯ สังขารไม่เที่ยง ฯลฯ วิญญาณไม่เที่ยง ฯลฯ”^{๓๙}

ไตรลักษณ์ในพระพุทธศาสนา หมายถึง ลักษณะสามประการ หรือ อาการที่เป็นเครื่องกำหนดหมายให้รู้ถึงความจริงของสภาวะธรรมทั้งหลายที่เป็นอย่างนั้นๆ คือ อนิจจัง (ความเป็นของไม่เที่ยง) ทุกขัง (ความเป็นทุกข์ หรือ ความเป็นของคงทนอยู่ไม่ได้) และ อนัตตา (ความเป็นของมิใช่ตัวตน) อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เป็นหลักธรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน พระพุทธเจ้าทรงสอนไตรลักษณ์เพื่อให้มนุษย์เกิดความเข้าใจในเรื่องชีวิตของมนุษย์ว่า ชีวิตมีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไป สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตาตามกฎของไตรลักษณ์^{๔๐} ไตรลักษณ์สอนให้เรารู้เท่าทันความจริง ยอมรับความจริง มีความเป็นอิสระ และวางท่าทีต่อสิ่งทั้งหลายให้สอดคล้องกับความจริงของธรรมชาติด้วยปัญญา

๑. อนิจจัง ความเป็นของไม่เที่ยง หมายถึง ความไม่ถาวรคงที่แน่นอน ภาวะที่เกิดขึ้นแล้วเสื่อมสลายแปรปรวนไปจากสภาพเดิม นั่นคือ ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ต่างกันตรงที่ว่า จะเปลี่ยนแปลงช้าหรือเปลี่ยนแปลงเร็ว สิ่งใดมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นย่อมมีการดับไปเป็นธรรมดา

^{๓๘} ทิวเมฆ นาวาบุญนิยม, พระศรีวินยาภรณ์ และพระสุทธิสารเมธ, “การพัฒนาคุณภาพมนุษย์ด้วยระบบบุญนิยมของชุมชนชาวอโศกเชิงพุทธบูรณาการ”, วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๓): ๘๓-๘๔.

^{๓๙} ส.ช. (ไทย) ๑๗/๔๕/๖๒-๖๓.

^{๔๐} บุญมี แก้วตา, “ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักไตรลักษณ์กับหลักความผาสุกทางจิตวิญญาณ”, วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, ที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๒): ๔๔๗-๔๔๘.

๒. ทุกข์ซึ่ง ความเป็นทุกข์ หมายถึง ภาวะที่ถูกบีบคั้น สภาพฝืนทน ไม่สามารถดำรงอยู่ตามสภาพเดิมได้ มีเปลี่ยนแปลง เสื่อมถอย และสลายไปตามกาลเวลา

๓. อนัตตา ความเป็นอนัตตา หมายถึง ลักษณะที่ไม่เป็นไปตามอำนาจบังคับบัญชา ไม่สามารถควบคุมสั่งการได้ เช่น เราไม่สามารถสั่งร่างกายไม่ให้เจ็บป่วยได้^{๔๑}

การจะเข้าถึงไตรลักษณ์ไม่ใช่แค่การนึกคิดไตร่ตรอง ต้องเรียนรู้ให้เห็นไตรลักษณ์ในปัจจุบันหรือทุกขณะที่เกิดผัสสะ โดยกำหนดรู้อารมณ์สุขหรือทุกข์ที่เกิดขึ้นจากผัสสะนั้นให้ชัดเจน แล้วตามดูความไม่เที่ยงของสภาวะจิตดังกล่าว จะเห็นความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ไม่คงที่ ไม่คงอยู่อย่างนั้นตลอดไป ทั้งสุขและทุกข์จึงเป็นภาวะที่ไม่เที่ยง ไม่สามารถยึดเป็นอัตตาตัวตนได้^{๔๒}

จากกฎแห่งไตรลักษณ์ คือ สิ่งทั้งหลายไม่เที่ยง คงอยู่ไม่ได้จะต้องสลายตัวเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย มนุษย์จึงต้องดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท ดังนี้

๑. เห็นคุณค่าและความสำคัญของเวลาที่ผ่านไปในทุก ๆ ขณะ ไม่ปล่อยเวลาให้สูญเปล่า หากแต่ใช้เวลาอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด คือการป้องกันความเสื่อมที่ยังไม่เกิดขึ้น แก้ไขปัญหาหรือความเสียหายผิดพลาดที่เกิดขึ้นแล้ว (เป็นการทำประโยชน์ตนคือลดกิเลส)

๒. ไม่มัวเมา ไม่หลงระเริง ไม่เลือนลอย ระมัดระวังควบคุมตนไม่ให้เผลอพลาดไปในทางที่ผิด เสื่อมเสีย หรือทำกรรมชั่ว คือ รักษาสิ่งดีให้คงอยู่ (เป็นการทำประโยชน์ตนคือลดกิเลส)

๓. เร่งสร้างสรรคความดีงามและประโยชน์สุข มีความกระตือรือร้นขวนขวายในการทำกิจที่ควรทำ เพื่อให้เจริญงอกงามยิ่ง ๆ ขึ้นไป (เป็นการทำประโยชน์ท่าน คือช่วยเหลือผู้อื่น)^{๔๓}

สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสเป็นปัจฉิมวาจา คือพระดำรัสสุดท้ายก่อนปรินิพพานว่า “วันคืนล่วงไป ๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่”^{๔๔} ซึ่งผู้ที่จะมีบทบาทอย่างสำคัญที่จะกระตุ้นเตือนให้ผู้ประมาท ถอนตนออกจากความประมาท คือกัลยาณมิตร คือคนดี คนมีปัญญา คนมีคุณธรรม ทางธรรมเรียกว่า

^{๔๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๕๓-๔๕๔.

^{๔๒} สมณะโพธิรักษ์, *อโศกไมใช่ยูโทเปีย*, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: หสน.ห้องภาพสุวรรณ, ๒๕๖๕), หน้า ๖๗.

^{๔๓} สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต), *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย* (พิมพ์แยกภาค ๓ เล่ม), หน้า ๑๑๖.

^{๔๔} อภ.ทสก. (ไทย) ๒๔/๔๘/๑๐๔.

บัณฑิต เรียกว่าสัตว์บุรุษ คือผู้ที่ทำหน้าที่บอกกล่าว ความจริง เหตุผล ประโยชน์ ช่วยเหลือ แนะนำสั่งสอน ชี้แจง ช่วยบอกช่องทาง หรือเป็นตัวช่วยให้ผู้อื่นให้คิดพูดทำในสิ่งที่ถูกต้องให้เกิดสัมมาทิฐิ^{๔๕}

๔) นิยาม ๕

นิยาม ๕ หมายถึง กำหนดอันแน่นอน ความเป็นไปอันมีระเบียบแน่นอนของธรรมชาติ กฎธรรมชาติ อันครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินไปตามกฎทั้ง ๕ ประการนี้ ได้แก่^{๔๖}

๔.๑) อุตุ คือพลังงานสามัญวัตตทางพิสิกส์ เช่น ความร้อน แสง เสียง แม่เหล็ก เป็นพลังงานของมหาจักรวาลของเอกภพเป็นสามัญทั่วไป พลังงานเหล่านี้ไม่เป็นชีวะ ไม่ใช่ชีวะ เรียกว่า อุณหธาตุ อุตุจึงไม่รู้เรื่องกรรม

๔.๒) พืช หรือพีช เป็นพลังงานในระดับที่ปรับตัวสูงกว่าอุตุ สามารถพัฒนาตนเองได้โดยอัตโนมัติ สามารถให้เกิดหรือดับเองได้ มีแต่สัญญากำหนดรู้ว่าจะเลือกธาตุอาหารอะไรมาสังเคราะห์หรือสังหารหรือปรุงแต่งเพื่อสร้างชีวะของตัวเอง เช่น ให้เป็นมิ่งคุด ให้เป็นฟักทอง แต่ไม่มีเวทนาคือไม่มีความรู้สึก ไม่มีวิญญาน จึงไม่เจ็บไม่ปวด ไม่มีสุขทุกข์ ไม่มีดีใจเสียใจ ไม่มีชอบชัง จึงไม่มีบุญไม่มีบาป ไม่มีโลภโกรธหลง พืชจึงไม่รู้เรื่องกรรม จึงเป็นธาตุชีวะไม่มีเวทนาไม่มีวิญญาน มีแต่สัญญากับสังขาร

๔.๓) จิตนิยาม หรือวิญญาน ได้พัฒนาตนสังเคราะห์มาเป็นขั้นที่มีวิญญาน เรียกว่า พลังงานที่มีวิญญานครอง หรือกรรมครอง เรียกว่า อุปาทินกสังขาร เช่น สัตว์เดรัจฉาน ตั้งแต่สัตว์ชั้นต่ำเซลล์เดียวไป แล้วพัฒนามาเป็นสัตว์ชั้นสูง เป็นเดรัจฉาน เป็นคน คนที่เวียนตายไปเกิดเป็นเดรัจฉานไปใช้วิบากก็ สัตว์พวกนี้มีเวทนา มีวิญญาน มีรักมีชัง มีโลภ โกรธหลง มีมากน้อยตามระดับ จิตนิยามหรือความเป็นสัตว์จึงมีกรรมบาปกรรมบุญ กรรมที่สั่งสมเป็นวิบากกัน จองเวรจองกรรมกัน ต้องเกิดต้องตายมาใช้หนี้วิบากกันไม่รู้จบ จิตจึงรู้เรื่องกรรม จิตที่พัฒนาให้เจริญแล้วจะเป็นตัวกรรม คือการกระทำ และสะสมไปเป็นธรรมะ

๔.๔) กรรมนิยาม เป็นผลของกรรมหรือการกระทำชั่วดีทางกายวาจาใจ เวไนยสัตว์คือสัตว์ที่สอนให้ละชั่วทำดีได้ เวไนยสัตว์ระดับรู้โลกุตระจะรู้จักตัวกิเลส แล้วมีวิธีดับกิเลสให้ตายในขณะที่ เวไนยสัตว์นั้นยังมีชีวิตอยู่ กรรมแปลว่าการกระทำ กรรมเป็น dynamic เป็นตัวนามธรรม

^{๔๕} สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย** (พิมพ์แยกภาค ๓ เล่ม), หน้า ๕๖๕.

^{๔๖} วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://th.wikipedia.org/wiki/นิยาม_๕ [๑๑ เมษายน ๒๕๖๖].

พระพุทธเจ้าตรัสว่าใจเป็นประธานของสิ่งทั้งปวง กรรมจะทำการคือทำใจในใจเราให้เป็นอุตุ พืชใน ขณะที่เราสัมผัสเหตุปัจจัย (กิเลส) ที่มีอยู่ในโลกได้ เราสัมผัสโลกได้ แต่จิตใจเราหลุดพ้นจากกิเลสที่มี อยู่ในโลก เป็นจิตที่เหนือโลก (เหนือกิเลส) คือจิตอรหัตต์

๔.๕) ธรรมนิยาม คือสิ่งทรงไว้โดยเฉพาะในจิต ตั้งหรือทรงไว้แต่กุศลธรรม ไม่มีบาป ไม่มี โทษภัย มีแต่ดีอย่างเดียว หรือทรงไว้ซึ่งธรรมะ ธรรมะ เป็นนามธรรม static กรรมกับธรรมะเป็นเป็น รูปกับนามที่คู่กัน^{๔๗}

๕) ปฏิจสมุปบาท

“สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า เมื่อแรกตรัสรู้ ประทับอยู่ ณ ควางตัน โภธิพฤกษ์ ใกล้ ผังแม่น้ำเนรัญชรา เขตตำบลอรุเวลา ครั้นนั้นพระผู้มีพระภาคได้ ประทับนั่งโดยบัลลังก์เดียว เสวย วิมุตติสุขอยู่ ณ ควางตัน โภธิพฤกษ์เป็นเวลา ๗ วัน ที่นั่น พระผู้มีพระภาคทรงมนสิการปฏิจสมุปบาท โดยอนุโลมและปฏิโลมตลอด ปฐมยามแห่งราตรีว่า

ปฏิจสมุปบาทโดยอนุโลม (สายเกิด)

“เพราะอวิชาเป็นปัจจัย สังขารจึงมี เพราะสังขารเป็นปัจจัย วิญญาณจึงมี เพราะ วิญญาณเป็นปัจจัย นามรูปจึงมี เพราะนามรูปเป็นปัจจัย สฬายตนะจึงมี เพราะสฬายตนะเป็นปัจจัย ผัสสะจึงมี เพราะผัสสะเป็นปัจจัย เวทนาจึงมี เพราะเวทนาเป็นปัจจัย ตัณหาจึงมี เพราะตัณหาเป็น ปัจจัย อุปาทานจึงมี เพราะอุปาทานเป็นปัจจัย ภพจึงมี เพราะภพเป็นปัจจัยชาติจึงมี เพราะชาติเป็น ปัจจัย ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกขะ โทมนัส อุปายาสจึงมี กองทุกข์ทั้งมวลนี้มีการเกิดขึ้นด้วย อาการอย่างนี้”

ปฏิจสมุปบาทโดยอนุโลม (สายดับ)

“เพราะอวิชาดับไปไม่เหลือด้วยวิราคะ สังขารจึงดับ เพราะสังขารดับ วิญญาณจึงดับ เพราะวิญญาณดับ นามรูปจึงดับ เพราะนามรูปดับ สฬายตนะจึงดับ เพราะสฬายตนะดับ ผัสสะจึงดับ เพราะผัสสะดับ เวทนาจึงดับ เพราะเวทนาดับ ตัณหาจึงดับ เพราะตัณหาดับ อุปาทานจึงดับ เพราะ อุปาทานดับ ภพจึงดับ เพราะภพดับ ชาติจึงดับ เพราะชาติดับ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกขะ โทมนัส อุปายาสจึงดับ กองทุกข์ทั้งมวลนี้มีการดับด้วยอาการอย่างนี้”

^{๔๗} บรรยาย สมณะโพธิรักษ์, รายการวิถีอารยธรรม, ๒๒ กันยายน ๒๕๕๖.

“พระผู้มีพระภาคทรงทราบเนื้อความนี้แล้ว จึงทรงเปล่งอุทานนี้ใน เวลานั้นว่า เมื่อใดแล ธรรมทั้งหลายปรากฏแก่พราหมณ์ ผู้มีความเพียร เพ่งอยู่ เมื่อนั้น ความสงสัยทั้งปวงของพราหมณ์นั้น ย่อมสิ้นไปเพราะมารู้ธรรมพร้อมทั้งเหตุ”^{๔๘}

ปฏิจสมุปบาทของความชอบชัง (สายเกิด-สายดับ)

ปฏิจสมุปบาท คือการอาศัยกันและกันเกิดขึ้นตามลำดับ ๆ การเกิดขึ้นสืบต่อเนื่องกันไป เป็น ลำดับๆ เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิด สิ่งนี้จึงเกิด เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ

พระไตรปิฎก เล่ม ๒๕ ข้อ ๓๔ พระพุทธเจ้าตรัสว่า “รสแห่งธรรมชนะรสทั้งปวง ยินดีใน ธรรมชนะ ความยินดีทั้งปวง”

พระไตรปิฎก เล่ม ๑๑ ข้อ ๔๗๒ พระพุทธเจ้าตรัสถึงอริยวาส ๑๐ (สภาพันทุกข์ที่ควร อาศัย) ว่า “เมื่อสัมผัสสิ่งต่างๆทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ แล้ว ไม่ยินดียินร้าย (ไม่ชอบไม่ชัง)”

พระไตรปิฎก เล่ม ๑๘ ข้อ ๑๒๐ พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ความหวั่นไหว (สะดุ้งกลัว หวาดกลัว กังวล ระแวง หวั่นไหว) เป็นโรค ความหวั่นไหวเป็นผี ความหวั่นไหวเป็นลูกศร (นำความ เจ็บปวดทุกข์ ทรมานแสนสาหัสทั้งหลายทั้งปวงมาให้)...ไม่พึงสำคัญในสิ่งทั้งปวง (ไม่ควรให้ ความสำคัญในสิ่งใดๆ ทั้งปวง) ไม่ยึดสิ่งทั้งปวงเป็นของเรา ก็จะไม่ยึดมั่น เมื่อไม่ยึดมั่นก็จะไม่สะดุ้งกลัว เมื่อไม่สะดุ้งกลัว พรหมจรรย์ก็จบแล้ว กิจที่ควรทำก็จบแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มีได้มี (ทำกิจ อื่นไม่ได้ผลอย่างนี้)”

สุขปลอมจากชอบชังคือเส้นทางแห่งทุกข์ทั้งหมด สุขแท้จากยินดีในความไม่ชอบไม่ชังคือ เส้นทางแห่งการดับทุกข์ทั้งหมด หลงชอบชัง จะหลงให้ความสำคัญกับสิ่งนั้น จะหลงยึดเป็นตัวเราของเรา จะหลงยึดมั่นให้ได้ตั้งใจหมายจึงจะเป็นสุข ไม่ได้ตั้งใจหมายจะเป็นทุกข์ จะกลัวว่าจะไม่ได้สนใจ สิ่งใดชอบก็กลัวว่าจะไม่ ได้มา กลัวว่าจะไม่เกิดขึ้น แม้ได้มาหรือเกิดขึ้นแล้วก็กลัวว่าจะหมดไป ส่วนสิ่ง ที่ชัง ก็กลัวว่าจะ เกิดขึ้น กลัวว่าจะเข้ามา เมื่อเกิดขึ้นหรือเข้ามา ก็กลัวว่าจะไม่ดับไป กลัวว่าจะไม่ ออกไป กลัวว่าจะ ดับหรือออกไปช้า จึงมีความกลัวตลอดเวลา ความกลัวเป็นทุกข์ที่ทุกข์ที่สุดในโลก ทำให้เป็นโรคได้มากที่สุด และทำให้เกิดเรื่องร้ายได้มากที่สุด เพราะเหนียวนาให้ผู้อื่นที่ยังมีกิเลสอยู่ เป็นตามหรือรู้สึก แบบนั้นตาม ตนและผู้อื่นที่ยังมีกิเลสอยู่ จึงทำสิ่งไม่ดีได้ทุกอย่าง และเป็นพลังต้าน สิ่งที่ดี ทำให้เกิดวิบากร้ายต่อตนเองและผู้อื่นได้ทุกอย่าง

^{๔๘} วิ.ม. (ไทย) ๔๔/๑/๑-๓.

ไม่หลงชอบชัง คือ ยินดีในความไม่ชอบไม่ชัง จะไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งนั้น จะไม่ยึดเป็นตัวเราของเรา จะไม่ยึดมั่นถือมั่นว่าต้องได้ใจหมายจึงจะเป็นสุข ถ้าไม่ได้ตั้งใจหมายจะเป็นทุกข์ มันจะเกิด หรือดับ เราก็ไม่มีสุขหรือทุกข์ในใจ ไม่ยึดมั่นถือมั่นว่ามันจะเกิดหรือจะดับตอนไหนอย่างไร จึงไม่กลัวว่ามันจะเกิดหรือมันจะดับ เมื่อไม่กลัว ก็ดับความทุกข์ที่ใจอันเป็นความทุกข์ที่ทุกข์ที่สุดในโลกได้แล้ว ได้จิตใจที่สุขที่สุดในโลกอันหาที่เปรียบมิได้อย่างยั่งยืนแล้ว กิจที่ควรทำจบแล้ว ร่างกายก็แข็งแรง ได้มากที่สุด เจ็บป่วยน้อยที่สุด เพราะไม่เสียพลังไปสร้างทุกข์ไม่เสียพลังไปแก้ปัญหายุ่งยาก พลังจึงกลับมาเป็นของเรามากที่สุด ทำให้เซลล์ทุกเซลล์แข็งแรงที่สุด สลายโรคและขับโรคได้มากที่สุด เรื่องดีงามก็เกิดได้มากที่สุด เรื่องเลวร้ายก็ลดได้มากที่สุด เพราะเป็นพลังเหนี่ยวนำให้คนอื่นทำ ดีตาม และต้านพลังไม่ดี เมื่อใจไม่ทุกข์ไม่ชัง จึงทำแต่ดีที่ทำได้ด้วยใจที่เป็นสุขไร้กังวลอย่างรู้เพียรรู้พัก ตามวิภาคคีรายของเราและโลก ให้โลกและเราได้อาศัยก่อนที่ทุกอย่างจะดับไป

ชอบชังในเรื่องใดก็ตาม ก็ให้เห็นทุกสิ่งทุกอย่างสำคัญ จึงให้ความสำคัญในเรื่องนั้นสิ่งนั้น และทุกสิ่งทุกอย่างที่สัมพันธ์กับเรื่องนั้นสิ่งนั้น และโดยสัจจะแล้วไม่มีอะไรที่จะไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเกี่ยวข้อง สัมพันธ์กันทั้งหมด ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสในปฎิจจสมุบาท และอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ กล่าวถึงทฤษฎี สัมพัทธภาพ ว่าทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทั้งหมด ไม่มีอะไรที่ไม่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน

ความชอบชังและการให้ความสำคัญนั้น เป็นสัจจะที่ทำให้เกิดกันและกัน ย้อนกลับไปกลับมา ชอบชังทำให้เกิดการให้ความสำคัญ การให้ความสำคัญทำให้เกิดชอบชัง การให้ความสำคัญในเรื่องนั้นสิ่งนั้น ก็จะทำให้ยึดเป็นตัวเราของเรา การยึดเป็นตัวเราของเรา จึงยึดมั่นถือมั่น การยึดมั่นถือมั่นว่า ถ้าได้หรือเกิดตั้งใจหมายจะเป็นสุข แต่ถ้าไม่ได้หรือไม่เกิดตั้งใจหมายจะเป็นทุกข์ จึงเกิดชอบชัง (สัจจะทุกตัวจะทำให้เกิดกันและกัน ย้อนกลับไปกลับมา ดังที่ พระพุทธเจ้าตรัสในพระไตรปิฎก เล่ม ๒๔ ข้อ ๒ ว่า "ธรรมทั้งหลายย่อมหลังไหลสู่ธรรม ทั้งหลาย" สิ่งดีจะไหลไปหาสิ่งดี เกิดพลังสร้างและส่งเสริมสิ่งดี เกิดพลังต้านสิ่งชั่ว ส่วนสิ่งชั่ว จะไหลไปหาสิ่งชั่ว เกิดพลังสร้างและส่งเสริมสิ่งชั่ว เกิดพลังต้านสิ่งดี

ชอบชังจึงเกิดความกลัว ชอบก็ทำให้อยากได้มา หรืออยากให้เกิดขึ้น ทำให้ "กลัว" ว่าจะไม่ได้มา "กลัว" ว่าจะไม่เกิดขึ้น พอได้มาแล้วหรือเกิดขึ้นแล้วก็ "กลัว" ว่าจะหมดหรือดับไป ชังก็ทำให้ "กลัว" ว่ามันจะเข้ามา หรือกลัวว่าจะเกิดขึ้น เข้ามาแล้วก็ "กลัว" ว่ามันจะไม่ออกไป "กลัว" ว่าจะไม่ดับไป หรือ "กลัว" ว่ามันจะออกไปช้า "กลัว" ว่าจะดับไปช้า ความกลัว ทำให้ ชั่ว โง่ ทุกข์ ทำให้ตัวเองและผู้อื่นที่มีกิเลสทำชั่วได้ทุกเรื่อง เกิดโรคและเรื่องร้ายได้ทุกเรื่อง

ล้างกลัวล้างชอบชังดับนรกทั้งปวง ล้างกลัวต้องล้างชอบชัง ล้างชอบชังคือล้างความยึดมั่นถือมั่น ล้างความยึดมั่นถือมั่น คือ ต้องไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งใด ๆ ในโลก ไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งใด

ๆ ในโลก ก็ไม่ยึดเป็นตัวเราของเรา ไม่ยึดเป็นตัวเราของเรา ทุกสิ่งทุกอย่างก็ไม่สำคัญ เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างไม่สำคัญ ก็จะไม่ชอบไม่ชัง (เมื่อไม่ชอบไม่ชังทุกสิ่งทุกอย่างก็ไม่สำคัญ เป็นสัจจะที่ทำให้เกิดกันและกัน ย้อนกลับไปกลับมา)

ไม่ชอบไม่ชัง ก็ไม่ยึดมั่นถือมั่นว่า ถ้าได้หรือเกิดสิ่งที่ชอบใจก็จะเป็นสุขใจ ถ้าไม่ได้หรือเกิดสิ่งที่ไม่ชอบใจก็จะเป็นทุกข์ใจ การไม่ยึดมั่นถือมั่น (ยึดก็ได้วางก็ได้ สบายใจจริง ทำก็ได้ไม่ทำก็ได้ สบายใจจริง อะไรเกิดก็ได้ ดับก็ได้ สบายใจจริง สิ่งดีสิ่งร้ายเกิดก็ได้ดับก็ได้ สบายใจจริง) ก็จะไม่กลัวอะไร ความไม่กลัว ทำให้ไม่ทุกข์ ไม่ช้ำ เกิดสุขสูงสุดอันหาที่เปรียบมิได้อย่างยอดเยี่ยมยั่งยืนแท้ ๆ และ ดีแท้ ๆ เท่านั้น ทำให้ปัญญาเพิ่มขึ้น ปัญญาเพิ่มขึ้น ทำให้ กุศลเพิ่มขึ้น กุศลเพิ่มขึ้น ทำให้กำลังแห่งความสุขเพิ่มขึ้น เมื่อเจอเหตุการณ์ร้ายต่าง ๆ จึงไม่กลัว ไม่ช้ำ ไม่ทุกข์ สุขสบายใจที่สุดในโลก ล้างชอบชังได้จึงเป็นสุขยอดเยี่ยมยิ่งใหญ่มากที่สุดในโลก^{๔๙}

ปฏิจจนุปบาท คือ กฎแห่งเหตุและผล ที่อธิบายให้เห็นว่าสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนั้นก็เกิดขึ้นตามมา สิ่งที่เกิดขึ้นก่อนเป็นเหตุ สิ่งที่เกิดขึ้นตามหลังเป็นผลเป็นสิ่งที่ต่อเนื่องมาจากสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้น เช่น "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" เป็นการอธิบายว่าก่อนจะได้ดีก็ต้องทำดีก่อน ก่อนจะได้ชั่วก็ต้องทำชั่วก่อน เรียกว่ากรรม มีกรรมเป็นแดนเกิด กรรมเป็นทายาท กรรมเป็นเผ่าพันธุ์ กรรมเป็นที่พึ่งพาอาศัย ทุกอย่างล้วนเกิดแต่กรรม คือการกระทำของเรา กรรมเป็นผู้ลิขิตชีวิตให้กับตนเอง ไม่มีอะไรในโลกที่เป็นเหตุบังเอิญ ทุกสิ่งมีเหตุมีผล เป็นเหตุเป็นปัจจัยสืบเนื่องกันมาทั้งสิ้น สิ่งเหล่านี้เรียกว่ากฎแห่งปฏิจจนุปบาท เป็นกฎธรรมชาติของหลักกรรมที่เป็นตัวอธิบายสิ่งที่มนุษย์ประสบพบเจอว่าล้วนมีเหตุและปัจจัยในการเกิดขึ้นและดับไปทั้งสิ้น^{๕๐}

๖) กถาวัตถุ ๑๐

ทุกคำพูดทุกคำสอนที่พระพุทธเจ้าตรัส เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ เป็นไปเพื่อบรรลุนิพพานทั้งสิ้น ดังปรากฏใน “วัตถุกถาสูตฺร” คือ กถาวัตถุ ๑๐ คือ เรื่องที่ควรพูด เพื่อการขัดเกลาจิตใจ

๖.๑) เรื่องให้มักน้อยถ้อยคำ (อัปปิจฉกถา)

๖.๒) เรื่องให้สันโดษใจพอ (สันตมูฏิกถา)

๖.๓) เรื่องให้สังัดจากกิเลส (ปวิเวกกถา)

^{๔๙} ใจเพชร กล้าจน, “ปฏิจจนุปบาทของความชอบชัง (สายเกิด-สายดับ)”, วารสารวิชาการวิชาการ, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๑): ๒-๕.

^{๕๐} พระมหาปริชา รตนโชโต และ พระครูพิศาลสารบัณฑิต, “ปฏิจจนุปบาทกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต”, วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๕): ๑๑๑๔-๑๑๑๕.

- ๖.๔) เรื่องไม่คลุกคลีกับกิเลส (อสังสัคคกถา)
- ๖.๕) เรื่องให้ตั้งอยู่ในความเพียร (วิริยารัมภกถา)
- ๖.๖) เรื่องให้สมบูรณ์ในศีล (สีลกถา)
- ๖.๗) เรื่องให้จิตตั้งมั่นในกุศล (สมาธิกถา)
- ๖.๘) เรื่องให้เกิดปัญญาฆ่าแรกกิเลส (ปัญญากถา)
- ๖.๙) เรื่องให้ทำตนหลุดพ้นกิเลส (วิมุตติกถา)
- ๖.๑๐) เรื่องให้รู้แจ้งเห็นจริงในภาวะแห่งความหลุดพ้นกิเลสแล้ว (วิมุตติญาณทัสสนกถา)

๕๑

๗) ลักษณะ ๕ ของวาทาสูภชาติ คือ

- ๗.๑) วาจาที่กล่าวถูกต้องตามกาล
- ๗.๒) วาจาที่กล่าวเป็นความจริง
- ๗.๓) วาจาที่กล่าวอ่อนหวาน
- ๗.๔) วาจาที่กล่าวประกอบด้วยประโยชน์
- ๗.๕) วาจาที่กล่าวด้วยจิตประกอบด้วยเมตตา^{๕๑}

๘) ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ

หมายถึง การใช้คำพูดเพื่อให้เป็นคนที่น่ารัก น่าเข้าใกล้ มีลักษณะ ดังนี้

- ๘.๑) เป็นคำพูดสุภาพ ไม่หยาบคายสบายหู ไม่เพ้อเจ้อ ฟังแล้วชื่นใจทุกครั้ง
- ๘.๒) เป็นคำพูดที่กล่าวด้วยเมตตาจิต ซึ่งผู้ฟังสามารถรู้สึกได้ถึงคุณธรรมของผู้พูด
- ๘.๓) เป็นคำจริง ไม่โกหก มีประโยชน์ แต่ต้องกล่าวให้ ถูกกาลเทศะ มิฉะนั้นอาจจะเกิด

โทษแก่หลายฝ่าย

^{๕๑} ธรรมพุทธสตลิก, พิมพ์ครั้งที่ ๖, หน้า ๑๕๘.

^{๕๒} สุชีพ ปุญญานุภาพ, พระไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชน ฉบับวาระ ๑๐๐ ปี ชาตกาลอาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพระไตรปิฎกเพื่อประชาชน, ๒๕๖๐), หน้า ๑๖๕.

๘.๔) เป็นคำพูดที่แสดงความจริงใจ และความปรารถนาดีอย่างแท้จริง แต่ต้องกล่าวให้ถูกกาลเทศะ และใช้สำนวนภาษาที่ฟังแล้วเข้าใจได้ง่าย

๘.๕) เป็นคำพูดที่ทำให้ผู้ฟังเกิดกำลังใจในการทำความดีในทุกมิติ

๘.๖) เป็นคำพูดที่ทำให้เกิดความสามัคคี ไม่เป็นคำพูดส่อเสียด ที่ทำให้คนแตกแยกกัน

๘.๗) เป็นคำพูดที่ส่งเสริมให้ผู้ฟังเกิดกำลังใจที่จะทำความดี เกิดกำลังใจที่จะสู้ชีวิต หรือมีกำลังใจในการมีชีวิตอยู่^{๕๓}

๙) ลักษณะของสาร

๙.๑) สัจจะ คือ ขาวหรือสสารนั้น ๆ ต้องเป็นความจริง เชื่อถือได้

๙.๒) ตถตา คือ เป็นเรื่องจริง สมเหตุสมผล

๙.๓) กาละ คือ ธรรมที่แสดงนั้นเหมาะสมกับกาลเทศะ

๙.๔) ปิยะ เป็นเรื่องที่ผู้คนให้ความสนใจและเป็นประโยชน์แก่หมู่ชนเป็นอันมาก

๙.๕) อัถละ คือ ต้องประกอบด้วยสาระแท้ที่พาพันทุกซ์^{๕๔}

สรุปได้ว่า พุทธธรรมที่พระพุทธเจ้าใช้ในการสื่อสารธรรมคือ อริยสัจ ๔ เป็นแก่นของชีวิต เป็นหัวใจหลักของศาสนา ไตรสิกขา คือ การฝึกศึกษากายวาจาจิตใจและปัญญา ที่เป็นไปเพื่อความดับทุกซ์ ไตรลักษณ์ คือ สิ่งทั้งหลายไม่เที่ยง คงอยู่ไม่ได้จะต้องสลายตัวเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย มนุษย์จึงต้องดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท นิยาม ๕ คือทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินไปตามกฎ ๕ ประการคือทุกอตุ พิษะ จิต กรรม ธรรมะ และปฏิจสมุบบาท คือการอาศัยกันและกันเกิดขึ้นตามลำดับ ๆ การเกิดขึ้นสืบต่อเนื่องกันไปเป็น ลำดับๆ เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิด สิ่งนี้จึงเกิด เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ ทุกคำพูดทุกคำสอนทุกพระสูตรที่พระพุทธเจ้าตรัสล้วนสอดคล้องกันหมดคือสัจจะ มีหนึ่งเดียวคือเป็นไปเพื่อความพ้นทุกซ์ เป็นไปเพื่อบรรลุนิพพานทั้งสิ้น เป็นกถาวัตถุ ๑๐ เป็นปิยวาจา ที่เป็นความจริงเชื่อถือได้

^{๕๓} ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://kalyanamitra.org/th/article_detail.php?i=6596 [๑๘ กันยายน ๒๕๖๔]

^{๕๔} พระสุนทร รตนปณโณ (มติยาภักดิ์), “การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่ธรรมะในยุคปัจจุบัน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาธรรมนิเทศ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๕๙.

๒.๕ รูปแบบและวิธีการในการสื่อสารธรรม

พระพุทธเจ้ามีรูปแบบและวิธีการสื่อสารธรรมหลากหลายรูปแบบ

๒.๕.๑ การใช้เสียง หมายถึง การพูดสื่อสารเพื่อให้บุคคลอื่นหรือผู้ฟังรับรู้เข้าใจความต้องการของตนตามความหมายทางภาษาที่แฝงอยู่ในเสียง เช่น การใช้เสียงในการสอนหรือการแสดงธรรม เป็นการใช้เสียงเพื่อต้องการให้ผู้ฟังรับรู้เข้าใจเนื้อหาสาระในเรื่องที่สอนหรือเนื้อหาสาระของหลักธรรม ที่ผู้ฟังได้ยินขึ้นแสดง โดยคุณลักษณะของเสียงที่ควรเสพ และ เสียงที่ไม่ควรเสพ มี ๒ อย่าง คือ เสียงที่ควรเสพคือเมื่อบุคคลเสพเสียงที่ฟังรู้แจ้งทางหูเช่นใด อกุศลธรรมทั้งหลาย เสื่อมลง กุศลธรรมทั้งหลายเจริญยิ่งขึ้น เสียงที่นี้จึงเป็นเสียงที่ควรเสพ เสียงที่ไม่ควรเสพ คือ เมื่อบุคคลเสพเสียงที่ฟังรู้แจ้งทางหูเช่นใด อกุศลธรรมทั้งหลาย เจริญยิ่งขึ้น กุศลธรรมทั้งหลายเสื่อมลง เสียงที่เช่นนี้ เป็นเสียงที่ไม่ควรเสพ ดังนั้น เสียงที่ควรเสพควรฟัง คือ เสียงที่ได้ฟังแล้วทำให้เราลดกิเลสได้ ส่วนเสียงที่ไม่ควรเสพไม่ควรฟัง คือ เสียงที่ได้ฟังแล้วทำให้เพิ่มกิเลส โดยมีรูปแบบการใช้เสียงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๔ รูปแบบ คือ ๑) การใช้เสียงแบบธรรมดา คือใช้เสียงพูดธรรมดา เหมาะสมกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประเภทการบรรยายธรรม การเทศน์ ๒) การใช้เสียงแบบการเล่นเสียง มีการเน้นเสียงให้เป็นเสียงสูง เสียงต่ำ เสียงหนัก เสียงเบา เสียงทุ้ม เสียงแหลม ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่กำลังกล่าวสอนอยู่ในขณะนั้น ๓) การใช้เสียงแบบการพากย์เสียง พูดเลียนเสียง ใช้กับการแสดงธรรมประเภทบุคลาธิษฐาน มีตัวละครประกอบเนื้อเรื่องที่ยกขึ้นแสดง ๔) การใช้เสียงแบบผสมผสานตามข้อ ๑-๓^{๕๕}

พระพุทธเจ้าได้ให้ความสำคัญกับเสียงมาก ในช่วงแรกแห่งการตรัสรู้ พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนนักบวชด้วยกันเอง ทรงใช้พระสุรเสียงในการแสดงธรรมประกาศพระพุทธศาสนาเป็นระยะเวลายาวนานถึง ๔๕ ปี เสียงของพระองค์สามารถสะกดหรือตรึงความสนใจของผู้ฟังได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นพระสุรเสียงที่ไพเราะโดดเด่นเป็นพิเศษแตกต่างจากคนทั่วไป คือ สละสลวย เข้าใจง่าย ไพเราะ น่าฟัง กลมกล่อม ไม่แปร่ง ลึกล้ำ และก้องกังวาน^{๕๖} มีพลังที่สามารถทะลุทะลวงเข้าไปถึงในจิตวิญญาณทำให้ผู้ฟังรู้สึกสงบเย็น เป็นเสียงแห่งการให้ด้วยใจบริสุทธิ์ เป็นเสียงแห่งความเมตตา เป็นเสียงที่ทำให้คนเลื่อมใสศรัทธา ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า ภิกษุทั้งหลายบุคคล ๔ จำพวกนี้ มีปรากฏอยู่ในโลก คือ บุคคลผู้ถือรูปเป็นประมาณเลื่อมใสในรูป บุคคลผู้ถือเสียงเป็นประมาณเลื่อมใสในเสียง บุคคลผู้ถือ

^{๕๕} ศิริพร วงศ์สวัสดิ์, “รูปแบบการใช้เสียงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, วารสารมหาจุฬาริชาการ, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐): ๑๒๗, ๑๓๐, ๑๓๕-๑๓๖.

^{๕๖} ข.ม. (ไทย) ๒๙/๘๘๕/๕๓๖.

ความเศร้าหมองเป็นประมาณเลื่อมใสในความเศร้าหมอง บุคคลผู้ถือธรรมเป็นประมาณเลื่อมใสในธรรม จึงกล่าวได้ว่าเหตุแห่งความเลื่อมใสศรัทธาประการหนึ่ง คือ เกิดจากความเลื่อมใสศรัทธาเมื่อได้ยินเสียง หรือความเลื่อมใสศรัทธาเพราะเสียง ซึ่งเป็นความชอบใจ พอใจ เกิดความสบายใจ เมื่อได้ยินได้ฟัง เสียงจึงมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติความเชื่อของผู้ฟัง สามารถจูงใจปลุกเร้าให้ผู้ที่ได้ยินได้ฟัง เชื่อถือตามเนื้อหาที่ที่สื่อออกไป ทำให้เกิดความเข้าใจเข้าถึงหลักคำสอน แล้วน้อมนำเอาไปปฏิบัติ เสียงจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งที่ใช้เปิดประตูให้เข้าสู่หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ทรงเป็นผู้ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเป็นผู้ที่หมดกิเลสแล้วจึงได้มีพระสุรเสียงที่มีพลังอำนาจแห่งความสงบเย็นภายในจิตวิญญาณ จึงสื่อผ่านออกมาในรูปของเสียงซึ่งมีความพิเศษดังกล่าวข้างต้น

๒.๕.๒ พระพุทธเจ้าทรงใช้พระองค์เองและยกตัวอย่างบุคคลเป็นสื่อประกอบอธิบาย^{๕๗}

เช่น พระองค์ตรัสเล่าถึงบุพกรรมของพระองค์เอง ทรงยกตัวอย่าง อังคิมาล นางปฎาจารา รวมถึงใช้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เช่น ทรงใช้ใบไม้ประดู่กลายเป็นสื่อในการเรียนการสอน

๒.๕.๓ อากาโรที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน ๓

ลักษณะการสอนของพระพุทธเจ้า ที่ทำให้คำสอนของพระองค์ควรค่าแก่การประพฤติปฏิบัติตาม และทำให้เหล่าสาวกเกิดความมั่นใจเคารพเลื่อมใสในพระองค์อย่างแท้จริง

๑) อภิญญาอัมมเทสนา ทรงแสดงธรรมด้วยความรู้อย่าง ทรงรู้อย่างเห็นจริงเอง แล้วจึงทรงสอนผู้อื่น เพื่อให้รู้อย่างเห็นจริงตาม ในธรรมที่ควรรู้อย่างเห็นจริง

๒) สนิทานอัมมเทสนา ทรงแสดงธรรมมีเหตุผล ทรงสั่งสอนชี้แจงให้เห็นเหตุผล ไม่เลื่อนลอย

๓) สัปภาภูทริยอัมมเทสนา ทรงแสดงธรรมให้เห็นจริงได้ผลเป็นอัศจรรย์ ทรงสั่งสอนให้มองเห็นชัดเจนสมจริงจนต้องยอมรับ และนำไปปฏิบัติได้ผลจริงเป็นอัศจรรย์^{๕๘}

๒.๕.๔ นวังกัสถุสาสน์ ๙^{๕๙}

คือ คำสอน ๙ อย่างของพระพุทธเจ้า

^{๕๗} ประจิม ปัญโญ และคณะ, “การพึ่งพาตนเองเชิงพุทธของวัยรุ่นผ่านโครงการบูรณาการช่างลงรักปิดทอง”, วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๒): ๑๗๔.

^{๕๘} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๓๔, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๙), หน้า ๑๑๑.

^{๕๙} ออง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๗๓/๑๒๓-๑๒๕.

- ๑) สุตตะ (แสดงเนื้อความของพระสูตรต่างๆ)
- ๒) เคยยะ (เป็นร้อยแก้วบ้าง เป็นคถาร้อยกรองบ้าง ปนกัน)
- ๓) เวยยาकरणะ (เป็นร้อยแก้วล้วน ๆ)
- ๔) คถา (ประพันธ์โดยผู้เป็นร้อยกรองล้วน ๆ)
- ๕) อุทาน (คำความที่พระพุทธเจ้าทรงเปล่งด้วยความเบิกบาน)
- ๖) อิติวุตตะกะ (พระสูตรที่อ้างว่าพระพุทธเจ้าตรัสไว้ดังนี้)
- ๗) ชาดก (พระพุทธเจ้าตรัสเรื่องราวในอดีตชาติ ๕๔๗ เรื่อง)
- ๘) อัปภูตธรรม (พระสูตรว่าด้วยเรื่องอัศจรรย์ที่ไม่เคยมีมา)
- ๙) เวทลละ (พระสูตรที่เป็นไปด้วยการถามและตอบ คือ จะตั้งคำถามไว้ก่อน แล้วจึงอธิบายบอกคำตอบให้^{๖๐})

๒.๕.๕ รูปแบบการสอน

๑) แบบสากัจฉาหรือใช้วิธีการสนทนา เป็นวิธีที่ใช้สำหรับผู้เรียนที่ยังไม่มีความเลื่อมใสศรัทธา เริ่มต้นด้วยการสนทนา และนำคู่สนทนาเข้าสู่ความเข้าใจและเลื่อมใสในที่สุด

๒) แบบบรรยาย ใช้ในที่ประชุมใหญ่ ผู้ฟังส่วนมากเป็นผู้มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจ มีความเลื่อมใสศรัทธาอยู่แล้ว มาฟังเพื่อหาความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติม ผู้ฟังเป็นประเภทเดียวกันและระดับใกล้เคียงกัน พอลงจะใช้วิธีบรรยายแบบกว้างๆ ได้ ลักษณะพิเศษของพุทธวิธีในการสอนแบบนี้ ทำให้ผู้ฟังแต่ละคนรู้สึกได้ว่า ผู้สอนพูดกับตัวเองโดยเฉพาะ

๓) แบบตอบปัญหา บางทีเป็นการถามเพื่อหาคำตอบเทียบเคียงกับสิ่งที่อยู่ในใจของผู้เรียน บางทีถามลงอุมิ บางทีเตรียมมาถามเพื่อข่มปราบให้จน หรือให้ได้รับความอับอาย ในการตอบคำถาม พระพุทธองค์ให้พิจารณาคุณลักษณะของปัญหาและใช้วิธีตอบได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องได้แยกประเภทปัญหาไว้ตามลักษณะวิธีตอบเป็น ๔ อย่าง คือ ๑. เอกังสพยากรณียปัญหา ปัญหาที่ฟังตอบตรงไปตรงมาตายตัว ๒. ปฏิปุจฉาพยากรณียปัญหา ปัญหาที่ฟังย้อนถามให้ชัดเจนก่อนแล้วจึงตอบ ๓. วิภังชพยากรณียปัญหา ปัญหาที่จะต้องขยายความเพิ่มเติม ๔. ฐปนียปัญหา ปัญหาที่ฟังยับยั้งเสีย คือไม่ตอบ เช่น ถามนอกเรื่อง ไร้ประโยชน์ ถามเรื่องที่ไม่พหัพพันทุกซ์

^{๖๐} พุทธทาสภิกขุ, พระพุทธเจ้าสอนอะไร, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๓๖), หน้า ๒.

พระพุทธเจ้าสอนให้คำนึงถึง เหตุแห่งการถามปัญหาไว้ ๕ อย่างคือ^{๖๑} ๑. บางคนถามปัญหา เพราะความโง่เขลาเพราะความไม่เข้าใจ ๒. บางคนมีความปรารถนาลามกเกิดความอยากได้จึงถาม ปัญหา ๓. บางคนถามปัญหาด้วยต้องการอวดเด่นข่มเขา ๔. บางคนถามปัญหาด้วยประสงค์จะรู้ ๕. บางคนถามปัญหาด้วยมีความคิดว่า เมื่อถามไปแล้ว ถ้าเขาตอบถูกต้อง ก็เป็นการดี แต่ถ้าถามไปแล้ว เขาตอบไม่ถูกต้อง จะได้ช่วยแก้ไขให้ถูกต้อง ในการตอบปัญหา นอกจากรู้วิธีตอบแล้ว ถ้าได้รู้ซึ่งถึงจิตใจ ของผู้ถามด้วยว่า เขาถามด้วยความประสงค์อย่างใด ก็จะสามารถกล่าวแก้ได้เหมาะสมแก่การ และ ตอบปัญหาได้ตรงจุด ทำให้การสอนได้ผลดีขึ้น

๔) แบบวางกฎข้อบังคับ หรือวินัย ซึ่งต้องเป็นที่ยอมรับและตกลงกันในหมู่คณะ^{๖๑}

๒.๕.๖ เทศนา ๒

๑) บุคคลาธิษฐานเทศนา คือ เทศนาโดยมีบุคคลเป็นที่ตั้ง เทศนาอ้างอิงคน แสดงโดยยกคน ขึ้นอ้าง ยกคนเป็นหลักฐานในการอธิบาย

๒) ธรรมาธิษฐานเทศนา เทศนามธรรมเป็นที่ตั้ง เทศนาอ้างอิงธรรม แสดงโดยยกหลัก หรือ ตัวสภาวะขึ้นอ้าง^{๖๒}

๒.๕.๗ เทคนิคการสอน

๑) การยกอุทาหรณ์และการเล่านิทานประกอบการสอน ซึ่งช่วยให้เข้าใจความได้ง่าย

๒) การเปรียบเทียบด้วยข้ออุปมา ทำให้เรื่องที่ลึกซึ้งเข้าใจยาก ปรากฏความหมายเด่นชัด ออกมาและเข้าใจง่ายขึ้น

๓) การทำเป็นตัวอย่างที่ดีให้ดู เป็นการสอนแบบไม่ต้องกล่าวสอน

๔) การเล่นเกมเล่นคำ และใช้คำในความหมายใหม่ มีความสามารถมีปฏิภาณในการใช้ ภาษา เช่น ทรงสื่อสารหรือแสดงธรรมแก่ชฎิลซึ่งเป็นกลุ่มชนที่บูชาไฟ พระพุทธเจ้าทรงใช้ปฏิภาณคือ ไม่ได้แย้งเรื่องไฟซึ่งกลุ่มชฎิลนับถือ แต่ทรงเปลี่ยนเป็นความหมายใหม่ของไฟ คือ เปรียบความร้อน ของไฟที่ลุกโผลงอยู่ เป็นความร้อนร้อนภายในจิตใจ คือ ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ จบธรรมเทศนา กลุ่มชฎิลก็ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์

^{๖๑} พระสมชาย บัวแก้ว, “การสื่อสารธรรมะผ่านนิทานชาดกสำหรับเด็กอนุบาล”, วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๓), หน้า ๒๕-๒๖.

^{๖๒} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า ๖๓.

๕) การเลือกคนและการปฏิบัติรายบุคคล ได้แก่ การเริ่มต้นที่บุคคลซึ่งเป็นประมุขหรือหัวหน้าของชนหมู่นั้น ๆ เช่น ผู้นำทางศาสนา ผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางเศรษฐกิจ

๖) การรู้จักจังหวะและโอกาส ได้แก่ การรู้จักใช้จังหวะและโอกาสให้เป็นประโยชน์ในการสอนธรรมะอย่างได้ผล

๗) ความยืดหยุ่นในการใช้วิธีการ ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า เราย่อมฝึกฝนด้วยวิธีอ่อนละมุนละไมและทั้งรุนแรงปนกันไป

๘) กลวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งต้องอาศัยปฏิภาณ คือ ความสามารถในการประยุกต์หลักวิธีการ และ กลวิธีต่างๆ มาใช้ให้เหมาะสมเป็นเรื่องเฉพาะครั้งเฉพาะคราวไป^{๖๓}

๙) ปาฏิหาริย์ ๓ ประการ^{๖๔}

๑. อิทธิปาฏิหาริย์ คือ แสดงฤทธิ์ได้ได้อย่างน่าอัศจรรย์

๒. อาเทศนาปาฏิหาริย์ คือ ดักทายใจ หยั่งรู้จิตคนอื่นได้อย่างน่าอัศจรรย์

๓. อนุสาสนีปาฏิหาริย์ คือ สั่งสอนธรรมแล้วนำไปปฏิบัติจนเกิดผลได้จริงอย่างน่าอัศจรรย์ พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญอนุสาสนีปาฏิหาริย์ คือสอนว่าอะไรเป็นประโยชน์ให้เข้าถึง อะไรเป็นโทษให้เว้นเสีย ให้ฟังตน ปฏิบัติที่ตนให้มีกายวาจาใจที่ดีงาม จึงจะพ้นทุกข์ได้อย่างยั่งยืน ไม่ใช่หวังพึ่งพาสีงภายนอก พระองค์จึงทรงรังเกียจอิทธิปาฏิหาริย์และอาเทศนาปาฏิหาริย์ พระพุทธเจ้าทรงเห็นโทษภัยจึงอึดอัด ระอา เกลียดชัง ในอิทธิปาฏิหาริย์และอาเทศนาปาฏิหาริย์ แต่ทรงยกย่องอนุสาสนีปาฏิหาริย์

๑๐) อนุปุพพิกา ๕

เรื่องที่กล่าวถึงตามลำดับ ธรรมเทศนาที่แสดงเนื้อความลุ่มลึกลงไปโดยลำดับ เพื่อขัดเกลาอัธยาศัยของผู้ฟังให้ประณีตขึ้นไปเป็นขั้น ๆ จนพร้อมที่จะทำความเข้าใจในธรรมส่วนปรมาตม์ที่ลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้น

๑. ทานกถา เรื่องทาน กล่าวถึงการให้ การเสียสละเพื่อแม่แบ่งปัน ช่วยเหลือกัน

๒. สีสกถา เรื่องศีล กล่าวถึงความประพฤติที่ถูกต้องดีงาม

^{๖๓} ปันตดา นพพานาวิน, “การศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อเผยแผ่ธรรมะของสถาบันสงฆ์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓), หน้า ๑๐.

^{๖๔} ที.สี. (ไทย) ๙/๔๘๑-๔๘๖/๒๓๓-๒๓๖.

๓. สັคคกถา เรื่องสววรรค์ กล่าวถึงความสุขความเจริญและผลที่น่าปรารถนาอันเป็นส่วนดีที่จะพึงเข้าถึง เมื่อได้ประพฤติปฏิบัติกายวาจาใจที่ดีงาม

๔. กามาทีนวกถา เรื่องโทษแห่งกาม กล่าวถึงส่วนเสียหรือข้อบกพร่องของกาม พร้อมทั้งผลร้ายที่สืบเนื่องมาจากการเสพกาม ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรหลงใหลหมกมุ่นมัวเมา และสามารถที่จะถ้อยถอนตนออกจากกามนั้นได้

๕. เนกขัมมานิสังสกถา เรื่องอานิสงส์แห่งความออกจากกาม กล่าวถึงผลดีของการไม่หมกมุ่นเพลินติดอยู่ในกาม และให้มีฉันทะที่จะแสวงความดีงามและความสุขอันสงบที่ประณีตยิ่งขึ้นไปกว่านั้น^{๖๕}

๑๑) ลำดับการสอน

๑. สอนจากสิ่งที่รู้เห็นเข้าใจง่าย หรือ รู้เห็นเข้าใจอยู่แล้ว ไปหาสิ่งที่รู้เห็นเข้าใจได้ยาก หรือยังไม่รู้ไม่เห็นไม่เข้าใจ

๒. สอนเนื้อเรื่องที่ค่อย ๆ ลุ่มลึกยากลงไปตามลำดับขั้น และ ความต่อเนื่องกันไปเป็นลำดับ

๓. ถ้าสิ่งที่สอนเป็นสิ่งที่แสดงได้ ฟังสอนด้วยของจริงให้ผู้เรียนได้ดูได้เห็น ได้ฟังเอง อย่างที่เรียกว่า ประสบการณ์ตรง

๔. สอนตรงเนื้อหา ตรงเรื่อง คมอยู่ในเรื่อง มีจุดมุ่งหมายชัดเจน ไม่วกวน ไม่ใช่ั่วไขว่ ไม่ออกนอกเรื่องคือไม่สอนสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา

๕. สอนมีเหตุผล ตรงตามเห็นจริงได้

๖. สอนเท่าที่จำเป็น พอดี สำหรับให้เกิดความเข้าใจ ให้การเรียนรู้ได้ผล ไม่ใช่สอนเท่าที่ตนรู้หรือสอนเพื่อแสดงภูมิว่าผู้สอนมีความรู้มาก

๗. สอนสิ่งที่มีความหมาย ควรจะเรียนรู้และเข้าใจ เป็นประโยชน์แก่ตัวผู้เรียน^{๖๖}

^{๖๕} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า ๑๗๙.

^{๖๖} ปนัดดา นพพานวัน, “การศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ธรรมะของสถาบันสงฆ์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, หน้า ๘.

^{๖๖} อ้างแล้ว, หน้า ๙.

๑๒) ศิลปะในการสอน

๑. เริ่มต้นจากการสอนจากสิ่งที่ผู้รับการสอนรู้อยู่แล้วหรือมีความสนใจ ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาทางธรรม

๒. สร้างบรรยากาศในการสอนให้ปลอดโปร่ง เพลิดเพลิน ไม่ให้ตึงเครียด ไม่ให้เกิดความอึดอัดใจ และ ให้เกียรติแก่ผู้เรียนให้เขามีความภูมิใจในตัวเอง

๓. สอนมุ่งเนื้อหาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่สอนเป็นสำคัญ ไม่กระทบตนและผู้อื่น ไม่มุ่งยกตนข่มท่าน ไม่มุ่งเสียดสีใคร

๔. สอนโดยเคารพ คือ ตั้งใจสอน ทำจริงด้วยความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า มองเห็นความสำคัญของผู้เรียน และงานสั่งสอนนั้นไม่ใช่สักแต่ว่าทำ หรือเห็นผู้เรียนโง่เขลา หรือเห็นเป็นชั้นต่ำ

๕. ใช้ภาษาสุภาพ นุ่มนวล ไม่หยาบคาย ขวนให้สบายใจ สละสลวย เข้าใจได้ง่าย

สรุปได้ว่า พระพุทธเจ้ามีรูปแบบและวิธีการสื่อสารธรรมหลากหลายรูปแบบ มีแนวคิดจากอริยาคัยที่ทนไม่ได้ต่อความกรุณา หลักการ คือ ทรงสอนให้รู้แจ้งเห็นจริงด้วยการปฏิบัติแล้วนำไปสอนผู้อื่นต่อ เป็นตัวอย่างที่ดี แสดงธรรมแก่ผู้มีศรัทธา จุดมุ่งหมาย คือ เพื่อให้ผู้รับการสอนหรือผู้ฟังได้รู้ในสิ่งที่สำคัญจำเป็น และให้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้เห็นผลชัดแจ้งด้วยตนเอง คุณสมบัติของผู้สื่อสารที่ดีต้องมีองค์ความรู้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี น่าเลื่อมใส รู้จักกาลเทศะ รู้จักการให้ ส่วนคุณลักษณะของผู้รับสาร ได้แก่ ดอกบัว ๓ เหล่า บุคคล ๔ นาดินดี นาดินปานกลาง นาดินเลว อินทรีย์ ๕ และ จริต ๖ เนื้อหาที่สื่อสารคือ อริยสัจ ๔ ไตรสิกขา ไตรลักษณ์ นิยาม ๕ และปฏิจสมุขปาถ ทุกคำพูดทุกคำสอนทุกพระสูตรที่พระพุทธเจ้าตรัสล้วนสอดคล้องกันหมดคือสัจจะมิหนึ่งเดียวคือเป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ เป็นไปเพื่อบรรลุนิพพาน

รูปแบบ คือ สนทนา บรรยาย ตอบปัญหา วางกฎข้อบังคับ วิธีการ ได้แก่ การใช้เสียง การใช้พระองค์เองและยกตัวอย่างบุคคลเป็นสื่อประกอบอธิบาย แสดงธรรมด้วยความรู้ยิ่งมีเหตุผลจนต้องยอมรับนำไปปฏิบัติและได้ผลจริง นวังกส์ตฤสาสน์ ๙ เทศนา ๒ ยกอุทาหรณ์และการเล่านิทาน การเปรียบเทียบ การทำเป็นตัวอย่างที่ดีให้ดู การเล่นภาษาเล่นคำและใช้คำในความหมายใหม่ ปาฏิหาริย์ ๓ อนุปุพพิทกา ๕ สอนตามลำดับจากเรื่องที่เข้าใจได้ง่ายไปสู่เรื่องที่เข้าใจยาก และลุ่มลึกละเอียดขึ้นไปเป็นลำดับ ๆ สอนโดยเคารพ และใช้ภาษาที่สุภาพเข้าใจได้ง่าย

๒.๖ การวางแผนในการสื่อสาร

๒.๖.๑ พุทธกิจ ๕ ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันของพระพุทธเจ้าที่ปรากฏในพระไตรปิฎก คือ ๑) เวลาเช้าเสด็จออกบิณฑบาต ๒) เวลาเย็นทรงแสดงธรรม ๓) เวลาย่ำค่ำประทานโอวาทแก่เหล่าภิกษุ ๔) เวลาเที่ยงคืนตอบปัญหาเทวดา ๕) เวลาใกล้รุ่งทรงพิจารณาบุคคลที่จะแสดงธรรมโปรด^{๖๗}

๒.๖.๒ เทศนาวิธี ๔ หรือพุทธลีลาในการสอน

พระพุทธเจ้ามีลีลาการสอน ๔ ข้อ คือ

๑) สันทัสนา ชี้แจงให้เห็นชัด คือจะสอนอะไร ก็ชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบายและแสดงเหตุผลให้ชัดเจน จนผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้ง เห็นจริงเห็นจัง ดังจูงมือไปดูเห็นกับตา

๒) สมาทปนา ขวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ คือสิ่งใดควรปฏิบัติหรือห้าทำ ก็แนะนำหรือบรรยายให้ซาบซึ้งในคุณค่า มองเห็นความสำคัญที่จะต้องฝึกฝนบำเพ็ญจนใจยอมรับ อยากลงมือทำ หรือนำไปปฏิบัติ

๓) สมุตเตชนา ระวังให้อาหาญแก่ล้าวกล้า คือ ปลุกเร้าใจให้กระตือรือร้นเกิดความอุตสาหะมีกำลังใจแข็งขัน มั่นใจที่จะทำให้สำเร็จจงได้ สู้งาน ไม่หวั่นระย่อ ไม่กลัวเหนื่อย ไม่กลัวยาก

๔) สัมปหังสนา ปลอบขโลมใจให้สดชื่นร่าเริง คือ บำรุงจิตให้เข้มแข็งเบิกบาน โดยชี้ให้เห็นผลดีหรือคุณประโยชน์ที่จะได้รับ และทางที่จะก้าวหน้าบรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นไป ทำให้ผู้ฟังมีความหวังและร่าเริงเบิกบานใจ

อรรถกถาชี้แจงเพิ่มเติมในแต่ละข้อ กล่าวคือ ข้อ ๑) ปลดเปลื้องความเขลาหรือความมืดมัว ข้อ ๒) ปลดเปลื้องความประมาท ข้อ ๓) ปลดเปลื้องความอืดคร้าน ข้อ ๔) สัมฤทธิ์การปฏิบัติธรรม ข้อ ๕) ข้อสั้น ๆ ว่า ชี้ให้ชัด ขวนให้ปฏิบัติ ระวังให้กล้า ปลุกให้ร่าเริง หรือแจ่มแจ้ง จูงใจ แก่ล้า กล้า ร่าเริง^{๖๘}

๒.๖.๓ การประมาณ

๑. รู้ คำนึงถึง และสอนให้เหมาะตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

^{๖๗} บุญเลิศ โอธูสู และคณะ, “การใช้สื่อและอุปกรณ์ในการสื่อสารของพระพุทธเจ้า”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๑): ๕๘๔.

^{๖๘} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า ๑๓๔.

๒. ปรับวิธีสอน ผ่อนให้เหมาะกับบุคคล แม้สอนเรื่องเดียวกัน แต่ต่างบุคคลอาจใช้ต่างวิธีสอน

๓. คำนึงถึงความพร้อม ความสุขขอม ความแก่รอบแห่งอินทรีย์ หรือญาณของผู้เรียนแต่ละบุคคลเป็นรายๆ ไป

๔. สอนให้ผู้เรียนลงมือทำด้วยตัวเอง ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ชัดเจน แม่นยำ และได้ผลจริง

๕. การสอนในรูปที่ทำให้มีความรู้สึก ว่า ผู้เรียนกับผู้สอน มีบทบาทร่วมกันในการแสวงหาความจริง ให้มีการแสดงความคิดเห็นโต้ตอบโดยเสรี

๖. เอาใจใส่บุคคลที่ควรได้รับการดูแลเป็นกรณีเฉพาะเป็นราย ๆ ไป ตามควรแห่งกาลเทศะและเหตุการณ์

สรุปได้ว่า พระพุทธเจ้าได้วางแผนการสื่อสารธรรมด้วยการจัดสรรเวลาออกเป็น ๕ ช่วง เรียกว่าพุทธกิจ ๕ เพื่อโปรดญาติโยมครบทุกภาคส่วน คือเวลาเช้าเสด็จออกบิณฑบาต เวลาเย็นทรงแสดงธรรม เวลาบ่ายคำปรทานโอวาทแก่เหล่าภิกษุ เวลาเที่ยงคืนตอบปัญหาเวทนา เวลาใกล้รุ่งทรงพิจารณาบุคคลที่จะแสดงธรรมโปรด โดยใช้พุทธลีลา ๔ ประการ คือ ชี้แจงได้ชัดเจนแจ่มแจ้ง เหนียวนาให้อยากปฏิบัติตาม ปลุกใจให้อาจหาญแกล้วกล้า ให้กำลังใจในการนำไปปฏิบัติ ด้วยการเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อมของผู้เรียน พาลงมือทำเพื่อให้ชัดเจนด้วยตนเอง พร้อมรับฟังความคิดเห็น และเอาใจใส่บุคคลที่ควรได้รับการดูแลเป็นกรณีเฉพาะเป็นราย ๆ ไป

๒.๗ ผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารธรรม

พระพุทธเจ้าทรงเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้สรุปเป็นความคิดรวบยอดให้ผู้เรียนได้จัดระบบคิดและสร้างความเข้าใจด้วยตนเอง เป็นลักษณะการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต่อยอดตามศักยภาพบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนในแต่ละระดับ ซึ่งภายหลังจากจบการแสดงธรรมทุกครั้ง พระพุทธเจ้าได้ประเมินผลการเรียนรู้โดยดูจากผู้เรียนทั้งผู้ครองเรือนและบรรพชิตต่างมีความศรัทธาเลื่อมใสยอมรับธรรมะที่ท่านสั่งสอน^{๖๙} โดยพบว่าบุคคลที่พระพุทธเจ้าทรงโปรดสั่งสอนด้วยพุทธวิธีทั้งหลายข้างต้น ได้รับผลสำเร็จจากการฟังเทศนาแตกต่าง

^{๖๙} พระมหาอาเดซ อุปันนันทน์ และ เสริมศรี ไชยสร, “การวิเคราะห์ความสอดคล้องของการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีกับหลักการปฏิรูปการศึกษา”, วารสารการวิจัยทางการศึกษา, (๒๕๕๐): ๑๑๙.

กันไป ตามแต่จริต ความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล โดยผลสำเร็จที่เกิดขึ้นนั้นมีตั้งแต่ผลเบื้องต้น คือ บุคคลที่ได้รับการสอน สามารถเข้าใจในธรรม หันมาเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา อุทิศถวายตนเป็นอุบาสกและบรรพชาอุปสมบทเป็นทายาทในพระพุทธศาสนาจนถึงการบรรลุธรรมขั้นสูงสุด คือ การบรรลุพระอรหันต์^{๗๐}

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารของพระพุทธเจ้านั้น ท่านประเมินจากภายหลังจากจบการแสดงธรรมทุกครั้ง พระพุทธเจ้าได้ประเมินผลการเรียนรู้โดยดูจากผู้เรียนทั้งผู้ครองเรือนและบรรพชิตต่างมีความศรัทธาเลื่อมใสยอมรับธรรมะที่ท่านสั่งสอน โดยผลสำเร็จที่เกิดขึ้นนั้นมีตั้งแต่ผลเบื้องต้นคือ บุคคลที่ได้รับการสอน สามารถเข้าใจในธรรม หันมาเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา อุทิศถวายตนเป็นอุบาสกและบรรพชาอุปสมบทเป็นทายาทในพระพุทธศาสนาจนถึงการบรรลุธรรมขั้นสูงสุด คือ การบรรลุพระอรหันต์

๒.๘ พระสาวกผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (พระธรรมกถึก)

ก่อนพระพุทธเจ้าจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ธรรมและวินัยที่เราแสดงแล้วบัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย หลังจากเราล่วงลับไป ก็จะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย”^{๗๑} “เราจะไม่ปรินิพพานตราบเท่าที่ ภิกษุทั้งหลายผู้สาวกของเรายังไม่เฉียบแหลม ไม่ได้รับการแนะนำ ไม่แก่ล้า ไม่เป็นพหูสูต ไม่ทรงธรรม ไม่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ไม่ปฏิบัติชอบ ไม่ปฏิบัติตามธรรม เรียนกับอาจารย์ของตนแล้ว แต่ก็ยังบอกแสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย จำแนก ทำให้ง่ายไม่ได้ ยังแสดงธรรมมีปาฏิหาริย์ปราบปร่ำวาทที่เกิดขึ้น ให้เรียบร้อยโดยชอบธรรมไม่ได้”^{๗๒} ดังนั้นพุทธบริษัท ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณีอุบาสก อุบาสิกา จึงมีหน้าที่ร่วมกันสืบต่อ ถวายทอด เผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้กับคนอื่นได้รู้ตาม และคุ้มครองพระพุทธศาสนา

ในงานวิจัยนี้ ได้ยกตัวอย่างกรณีศึกษาพระสาวกผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (พระธรรมกถึก) ซึ่งเป็นผู้เฉียบแหลม ได้รับการแนะนำ แก่ล้า เป็นพหูสูต ทรงธรรม ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตามธรรม เรียนกับอาจารย์ของตนแล้วก็บอก แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย จำแนก ทำให้ง่ายได้ แสดงธรรมมีปาฏิหาริย์ปราบปร่ำวาทที่เกิดขึ้นให้เรียบร้อยโดยชอบธรรมได้ ดังนี้

^{๗๐} ประจิม ปัญโญ และคณะ, “การพึ่งพาตนเองเชิงพุทธของวัยรุ่นผ่านโครงการบูรณาการช่างลงรักปิดทอง”, วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๒): ๑๗๔.

^{๗๑} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๑๖/๑๖๔.

^{๗๒} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๖๘/๑๑๓-๑๑๔.

๒.๘.๑ ปุณณมันตานีบุตรเถระ พระสาวกผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (ฝ่ายภิกษุ)

พระปุณณมันตานี เกิดในตระกูลพราหมณ์มหาศาลในหมู่บ้านพราหมณ์โทณวัตถุใกล้กรุงกบิลพัสดุ์ เดิมมีชื่อว่า “ปุณณะ” มารดาของท่านชื่อนางมันตานี คนทั่วไปจึงเรียกท่านว่า “ปุณณมันตานีบุตร” ท่านเข้ามาบวชในพุทธศาสนาได้ด้วยในสมัยเมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าได้ทรงทรงส่งพระสาวกจำนวน ๖๐ รูป ออกประกาศพระศาสนาเป็นพระธรรมทูตรุ่นแรก พระอัญญาโกณฑัญญะซึ่งมีศักดิ์เป็นลุงของปุณณมันตานีบุตรก็เป็นหนึ่งในพระสาวก ๖๐ รูปนั้นด้วย ท่านได้แสดงธรรมโปรดญาติพี่น้อง ทำให้ปุณณมันตานีบุตรหลานชายของท่านเกิดศรัทธาเลื่อมใสขอบวชในพุทธศาสนา ซึ่งท่านก็ได้ให้บรรพชาเป็นสามเณรไว้ก่อน แล้วพาไปเฝ้าพระผู้มีพระพุทธเจ้าที่กรุงราชคฤห์และพระองค์ทรงบวชให้ หลังจากบวชแล้วเพียงไม่นานก็ได้พากเพียรอุทิศบำเพ็ญเพียรเจริญวิปัสสนากรรมฐานจนกระทั่งได้บรรลุปะเป็นพระอรหันต์^{๗๓}

พระปุณณมันตานีเถระเป็นผู้ที่ตั้งตนอยู่ในคุณธรรม ๑๐ ประการ เรียกว่า กถาวัตถุ ๑๐ ประการ คือเรื่องที่ควรพูดมี ๑๐ อย่าง ได้แก่ ๑) อับปิจฉกถา (เรื่องความมักน้อย) ๒) สันตุฎฐิกถา (เรื่องความสันโดษ) ๓) ปวีเวกกถา (เรื่องความสงัด) ๔) อสังสัคคสถา (เรื่องความไม่คลุกคลีด้วยหมู่คณะ) ๕) วิริยารัมภกถา (เรื่องการปรารถนาความเพียร) ๖) สีลกถา (เรื่องศีล) ๗) สมาธิกถา (เรื่องสมาธิ) ๘) ปัญญาถา (เรื่องปัญญา) ๙. วิมุตติกถา (เรื่องความหลุดพ้น) ๑๐) วิมุตติญาณทัสสนกถา (เรื่องความรู้ความเห็นว่าหลุดพ้น) ท่านทั้งประพจน์และกล่าวสอนกถาวัตถุ ๑๐ ตลอดเวลา พระปุณณมันตานีบุตร ได้ประพจน์และกล่าวสอนกถาวัตถุ ๑๐ ประการอยู่ตลอดเวลา ท่านได้สอนกถาวัตถุ ๑๐ ประการ ให้พระอานนท์ฟัง คราวที่พระอานนท์บวชใหม่ ๆ จนพระอานนท์ได้บรรลุปะเป็นพระโสดาบัน และยังได้สอนกุลบุตรชาวเมืองกบิลพัสดุ์อีก ๕๐๐ คนจนเลื่อมใสแล้วมาขอบวชกับท่าน และท่านให้ปฏิบัติกถาวัตถุ ๑๐ ประการนี้ ซึ่งภายในระยะเวลาไม่นานภิกษุเหล่านั้นก็ได้บรรลุปะเป็นพระอรหันต์ต่อมากอีก ๕๐๐ รูปเหล่านี้ประสงค์จะเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเนื่องจากยังไม่เคยเห็นพระองค์จริง พระปุณณมันตานีเถระจึงได้ส่งพระเหล่านั้นมาเฝ้าพระพุทธเจ้าที่วัดเวฬุวัน ซึ่งอยู่ห่างจากเมืองกบิลพัสดุ์ที่ท่านจำพรรษาอยู่ถึง ๖๐ โยชน์ (ประมาณ ๙๖๐ กิโลเมตร) ครั้นไปถึงวัดเวฬุวันแล้ว พระ ๕๐๐ รูปนั้นก็พร้อมกันเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า^{๗๔}

^{๗๓} พระปุณณมันตานีบุตรเถระเอตทัคคะในทางผู้เป็นพระธรรมกถึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://84000.org/one/1/05.html> [๘ เมษายน ๒๕๖๖].

^{๗๔} อีสติมหาสาวก : ตอนที่ ๔๙ กลุ่มพระสาวกแคว้นสักกะ (ต่อ), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://mgronline.com/dhamma/detail/9510000143048> [๒๔ เมษายน ๒๕๖๖].

เมื่อได้ไปถึง พระพุทธเจ้าได้ตรัสถามว่า “ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุรูปไหนหนอที่ภิกษุเพื่อนพรหมจารีในท้องถิ่นยกย่อง อย่างนี้ว่าตนเองเป็นผู้มีกน็อย และกล่าวอับปิจฉกถา (เรื่องความมีกน็อย) แก่ภิกษุทั้งหลาย ตนเองเป็นผู้สันโดษและกล่าวสันตฎฐิกถา (เรื่องความสันโดษ) แก่ภิกษุทั้งหลาย ตนเองเป็นผู้สังัดและกล่าวปิเวกกถา (เรื่องความสังัด) แก่ภิกษุทั้งหลาย ตนเองเป็นผู้ไม่คลุกคลีและกล่าวอสังสัคคกถา (เรื่องความไม่คลุกคลี) แก่ภิกษุทั้งหลาย ตนเองเป็นผู้สมบรูณ์ด้วยปัญญาและกล่าวปัญญาสัมปทาถกถา (เรื่องความสมบรูณ์ด้วยปัญญา) แก่ภิกษุทั้งหลาย ตนเองเป็นผู้สมบรูณ์ด้วยวิมุตติและกล่าววิมุตติสัมปทาถกถา (เรื่องความสมบรูณ์ด้วยวิมุตติ) แก่ภิกษุทั้งหลาย ตนเองเป็นผู้สมบรูณ์ด้วยวิมุตติญาณทัสสนะและกล่าววิมุตติญาณทัสสนสัมปทาถกถา (เรื่องความสมบรูณ์ด้วยวิมุตติญาณทัสสนะ) แก่ภิกษุทั้งหลาย เป็นผู้ให้อิโรวาท แนะนำ ชี้แจงให้เพื่อนพรหมจารีทั้งหลายเห็นชัด ชวนใจให้ออกรับเอาไปปฏิบัติ เร้าใจให้อาจหาญแก่ล้ากล้า ปลอดภัยโลมใจให้สดชื่นร่าเริง ตนเองเป็นผู้ปรารภความเพียร และกล่าววิริยารัมภกถา (เรื่องการปรารภความเพียร) แก่ภิกษุทั้งหลาย ตนเองเป็นผู้สมบรูณ์ด้วยศีลและกล่าวศีลสัมปทาถกถา (เรื่องความสมบรูณ์ ด้วยศีล) แก่ภิกษุทั้งหลาย ตนเองเป็นผู้สมบรูณ์ด้วยสมาธิและกล่าวสมาธิสัมปทาถกถา (เรื่องความสมบรูณ์ด้วยสมาธิ) แก่ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุท้องถิ่นเหล่านั้นกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ท่านพระปุลณ มันทานีบุตรเป็นผู้ที่พวกภิกษุเพื่อนพรหมจารีท้องถิ่นยกย่องอย่างนี้ว่า ตนเองเป็นผู้มีกน็อยและกล่าวอับปิจฉกถาแก่ภิกษุทั้งหลาย ตนเองเป็นผู้สันโดษ ตนเองเป็นผู้สังัด ตนเองเป็นผู้ไม่คลุกคลี ตนเองเป็นผู้ปรารภความเพียร ตนเองเป็นผู้สมบรูณ์ด้วยศีล ตนเองเป็นผู้สมบรูณ์ด้วยสมาธิ ตนเองเป็นผู้สมบรูณ์ด้วยปัญญา ตนเองเป็นผู้สมบรูณ์ด้วยวิมุตติ ตนเองเป็นผู้สมบรูณ์ด้วยวิมุตติญาณทัสสนะและกล่าววิมุตติญาณทัสสนสัมปทาถกถาแก่ภิกษุทั้งหลาย เป็นผู้ให้อิโรวาท แนะนำ ชี้แจงให้เพื่อนพรหมจารีทั้งหลายเห็นชัด ชวนใจให้ออกรับเอาไปปฏิบัติ เร้าใจให้อาจหาญแก่ล้ากล้า ปลอดภัยโลมใจให้สดชื่นร่าเริง”^{๗๕}

กล่าวคือ ภิกษุทั้ง ๕๐๐ รูปนั้น ได้กราบทูลต่อพระพุทธเจ้าว่า พระปุลณมันทานีบุตรเถระผู้เป็นพระอุปัชฌาย์ของตนนั้นเป็นผู้ที่ตั้งอยู่ในคุณธรรมสิบประการ ท่านปฏิบัติอย่างไรก็เทศนาสอนผู้อื่นอย่างนั้น ในเวลานั้นพระสารีบุตรได้นั่งอยู่ ณ ที่นั้นและได้ยินภิกษุเหล่านั้นทูลพรรณนาสรรเสริญคุณของปุลณมันทานีบุตร จึงมีความประสงค์อยากจะรู้จักและสนทนาด้วย จึงได้เข้าไปหาสนทนาปราศรัยแล้ว ใต้ถ้ำถึงวิสุทธิ ๗ ประการ ท่านพระปุลณมันทานีบุตรเถระก็ได้อธิบายด้วยการใช้อุปมาโวหารเปรียบเทียบวิสุทธิด้วยรถ ๗ ผลัด เพื่อให้คนบางพวกในโลกนี้ได้เข้าใจความหมายแห่งได้อย่าง

^{๗๕} ม.ม. (ไทย) ๑๒/๒๕๒/๒๗๓-๒๗๕.

แจ่มแจ้ง วิสัชนาชักอุปมาอุปมัยเปรียบด้วยรถ ๗ ผลัด ในที่สุดแห่งการปุจฉาวิสัชนาวิสุทธิ ๗ ประการ นั้น พระเถระทั้งสองก็อนุโมทนาภาษิตของกันและกัน^{๗๖}

จากการที่ท่านพระปุณณมันตานีบุตร อาศัยความที่ตนตั้งอยู่ในคุณธรรมเช่นใดแล้วสอนผู้อื่นให้ตั้งอยู่ในคุณธรรมเช่นนั้นด้วย พระพุทธเจ้าจึงยกย่องสรรเสริญว่าเป็นผู้เลิศในด้านผู้เป็นธรรมกถึก (นักเทศน์)^{๗๗}

จะเห็นได้ว่า จากการที่ปุณณมันตานีบุตร ปฏิบัติสอนตนและเทศน์สอนผู้อื่นนั้น ทุกคำพูด ทุกคำสอนเป็นเรื่องที่ควรพูด เพื่อการขัดเกลากิเลส เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ เป็นไปเพื่อบรรลุนิพพาน คือ เรื่องให้หมั่นน้อมเกล้าจน เรื่องให้สันโดษใจพอ เรื่องให้สังตจากกิเลส เรื่องไม่คลุกคลีกับกิเลส เรื่องให้ตั้งอยู่ในความเพียร เรื่องให้สมบูรณ์ในศีล เรื่องให้จิตตั้งมั่นในกุศล เรื่องให้เกิดปัญญาขำแรกกิเลส เรื่องให้ทำตนหลุดพ้นกิเลส เรื่องให้รู้แจ้งเห็นจริงในภาวะแห่งความหลุดพ้นกิเลสแล้ว สอดคล้องกับที่ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ใน “วัตถุกถาสุตฺต” คือกถาวัตถุ ๑๐^{๗๘} สอดคล้องกับ “บัณฑิตพึงตั้งตนไว้ในคุณธรรมที่เหมาะสมก่อน แล้วสอนคนอื่นในภายหลังจึงจะไม่มัวหมอง”^{๗๙} ท่านปฏิบัติอย่างไรก็เทศนาสอนอย่างนั้น สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “บุคคลสอนผู้อื่นอย่างไร ก็พึงทำตนอย่างนั้น ผู้ที่ฝึกตนดีแล้ว จึงควรฝึก (ผู้อื่น) เพราะตนนั้นแลฝึกได้ยากยิ่ง”^{๘๐}

๒.๘.๒ พระธรรมทินนาเถรี พระสาวกผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (ฝ่ายภิกษุณี)

พระธรรมทินนาเถรี เกิดในตระกูลเศรษฐีในเมืองราชคฤห์ เมื่อเจริญวัยแล้ว ได้เป็นภริยาของวิสาขเศรษฐีผู้ซึ่งเป็นพระสหายของพระเจ้าพิมพิสารแห่งพระนครราชคฤห์ วิสาขเศรษฐีได้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าครั้งแรกโดยการชักชวนของพระเจ้าพิมพิสารและได้ร่วมฟังพระธรรมเทศนาด้วยกันเป็นครั้งแรก^{๘๑} เมื่อจบพระธรรมเทศนาแล้ว วิสาขเศรษฐีสำเร็จโศดาปัตติผล และได้สำเร็จสกทาคามีผล และอนาคามีผลในการฟังธรรมวันถัด ๆ มา เมื่อได้เป็นพระอนาคามีแล้ว พอกลับมาสู่เรือน วิสาข

^{๗๖} พระปุณณมันตานีบุตรเถระ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.dhammadownload.com/monk/monk39.php> [๘ เมษายน ๒๕๖๖].

^{๗๗} วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/ปุณณมันตานีบุตรเถระ> [๘ เมษายน ๒๕๖๖].

^{๗๘} ที.ม. (ไทย) ๒๔/๗๐/๑๕๓.

^{๗๙} ชุ.ช. (ไทย) ๒๕/๑๕๘/๘๑.

^{๘๐} ชุ.ช. (ไทย) ๒๕/๑๕๙/๘๒.

^{๘๑} พระธรรมทินนาเถรีเอตทัคคะในฝ่ายผู้เป็นธรรมกถึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://84000.org/one/2/06.html> [๘ เมษายน ๒๕๖๖].

เศรษฐีก็เปลี่ยนการปฏิบัติต่อนางธรรมทินนา คือ ไม่ยิ้มแย้ม ไม่จับมือ ไม่รับประทานอาหารหรือนอนห้องเดียวกันกับนาง ทำให้นางคิดว่า ตัวนางเองคงมีความผิดอะไร จึงได้ถามวิสาขเศรษฐี วิสาขเศรษฐีจึงเล่าว่าตนนั้นบรรลุโลกุตตรธรรมแล้วจึงต้องสำรวมอินทรีย์จึงไม่อาจปฏิบัติต่อนางเหมือนเช่นเคยได้ และกล่าวต่อนางว่า หากนางประสงค์จะอยู่ที่เรือนนี้ต่อไปก็อยู่ต่อไปได้ แต่ถ้าไม่ประสงค์จะอยู่ที่ไปอยู่ที่อื่นได้พร้อมทรัพย์สมบัติตามที่นางต้องการ นางธรรมทินนาจึงถามว่า ผู้หญิงสามารถบรรลุโลกุตตรธรรมได้หรือไม่ ซึ่งวิสาขเศรษฐีตอบว่า ผู้ที่เป็นนักปฏิบัติย่อมเป็นทายาทของธรรมนั้น เมื่อได้ยินดังนั้น นางธรรมทินนาจึงขอบวช^{๘๒} นางบวชแล้วขอไปอยู่บ้านนอกเพื่อหนีความวุ่นวายจากลาภสักการะเนื่องด้วยอานุภาพแห่งความปรารถนาในตำแหน่งเอตทัคคะผู้เป็นธรรมกถึกที่นางกระทำไว้เมื่อครั้งพระศาสดาทรงพระนามว่าปทุมุตระทรงอุบัติในโลก นางจึงทำสมณธรรมได้โดยไม่ยากไม่ลำบากโดยใช้เวลาเพียงสองสามวันเท่านั้นก็ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ นางเดินทางไปกรุงราชคฤห์เพื่อถวายบังคมพระพุทธรูปและโปรดบรรดาญาติของนาง วิสาขอุบาสกได้ทราบข่าวว่านางธรรมทินนากลับมา จึงคาดเดาว่านางคงยังไม่บรรลุธรรมเป็นแน่เพราะเพิ่งบวชได้เพียงไม่นาน วิสาขอุบาสกจึงต้องการทดสอบว่านางบรรลุธรรมแล้วหรือไม่ด้วยการเดินทางไปถามปัญหาด้วยอำนาจปัญญาชั้นดี เป็นต้น พระธรรมทินนาเถรีสามารถวิสัชนาทุกปัญหาที่วิสาขอุบาสกถามได้ทุกข้ออย่างละเอียดลึกซึ้งขึ้นไปเรื่อย ๆ ทำยสุดวิสาขอุบาสกถามถึงอนาคามีผลซึ่งตนยังไม่บรรลุ พระธรรมทินนาเถรีได้หยั่งรู้ว่าอุบาสกถามเกินภูมิของตน จึงแนะนำให้ไปทูลถามพระพุทธรูปเจ้า วิสาขอุบาสกกราบทูลนัยแห่งคำถามและคำตอบทั้งหมดต่อพระพุทธรูปเจ้า พระพุทธรูปเจ้าทรงกล่าวสรรเสริญว่าธรรมทินนาภิกษุณีเป็นบัณฑิตที่มีปัญญา มาก แม้เป็นพระองค์ก็พึงพยากรณ์เนื้อความนั้นเหมือนที่ธรรมทินนาภิกษุณีพยากรณ์แล้ว และทรงตั้งพระธัมมทินนาเถรีในตำแหน่งเลิศของภิกษุณีผู้เป็นธรรมกถึก^{๘๓}

จะเห็นได้ว่า พระธรรมทินนาเถรีมีความสามารถวิสัชนาทุกปัญหาที่วิสาขอุบาสกถามได้ทุกข้ออย่างละเอียดลึกซึ้ง มีความรู้แตกฉานในเนื้อหาสาระ รู้แตกฉานในธรรมะรู้แตกฉานในภาษา รู้แตกฉานในไหวพริบ สอดคล้องกับที่ พลเฝ้า เพ็งวิภาศม สุวินทร์ ทองปั้น และจรัส ลีกา กล่าวว่า พระธรรมทินนาเถรีมีบทบาทโดดเด่นในด้านการเผยแผ่คำสอนพระพุทธศาสนาได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง^{๘๔}

^{๘๒} พระธรรมทินนาเถรี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://uttayamdham.org/node/871> [๘ เมษายน ๒๕๖๖].

^{๘๓} มหาสาวกพระพุทธเจ้าพระธรรมทินนาเถรี. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/sawokbuddha/phra-thrrm-thin-na-theri> [๘ เมษายน ๒๕๖๖].

^{๘๔} พลเฝ้า เพ็งวิภาศม สุวินทร์ ทองปั้น และจรัส ลีกา, “การวิเคราะห์บทบาทของภิกษุณีในพระพุทธศาสนา”, วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑): ๑๒๗.

และสอดคล้องกับที่เสพบัณฑิต โหน่งบัณฑิต พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์ และพระครูพิพิธสุตาทรร กล่าวว่ พระธรรมทินนาเถรีเป็นธรรมกถึกมีความสามารถด้านการแสดงธรรมเป็นสื่อบุคคลที่มีความโดดเด่นด้านการเผยแผ่พระศาสนา^{๔๕}

๒.๘.๓ จิตตคหบดี พระสาวกผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (ฝ่ายอุบาสก)

จิตตคหบดี ถือกำเนิดในตระกูลของเศรษฐีที่นครมัจฉิกาสนธิ์ แคว้นมคธ มีชื่อเมื่อแรกเกิดว่า จิตตกุมาร ที่แปลว่า กุมารผู้ทำให้เกิดความวิจิตร เพราะวันที่ท่านเกิดได้มีเหตุอัศจรรย์คือมีฝนดอกไม้ทิพย์ตกลงมาทั่วนคร มีอุบาสก ๕๐๐ คนเป็นบริวาร วันหนึ่งพระมหานามะหนึ่งในปัจจุวัคคีย์ ได้จาริกมายังนครมัจฉิกาสนธิ์ จิตตคหบดีได้พบพระมหานามะจึงเกิดความเลื่อมใส จึงได้นิมนต์มายังเรือนของตนพร้อมกับถวายภัตตาหาร เมื่อพระมหานามะฉันเสร็จจึงได้นิมนต์ท่านไปยังสวนอัมพพากวันหรือสวนมะกอกเพื่อถวายเป็นพระอาราม ต่อมาจิตตคหบดีได้บรรลุเป็นโสดาบัน^{๔๖} จิตตคหบดีเป็นอุบาสกที่ให้การอนุเคราะห์และอุปถัมภ์ต่อพุทธศาสนาด้วยการให้ท่านเป็นประจำ ท่านให้การต้อนรับสนทนาธรรม ถวายทานเลี้ยงพระภิกษุจากทุกสารทิศ รวมทั้งถวายสิ่งของต่าง ๆ ให้เป็นทานจำนวนมาก เช่น ครั้งหนึ่งที่ท่านเดินทางไปกราบพระพุทเจ้า ได้มีคนร่วมเดินทางและร่วมบริจาคตานด้วยจำนวนมาก แม้ในวันเดินทางกลับท่านก็ได้ถวายสิ่งของต่าง ๆ ให้เป็นทานทั้งหมด แต่ปรากฏผลว่าท่านกลับได้รับสิ่งของต่าง ๆ มากมายพร้อมแก้วรัตนะ ๗ ประการซึ่งเป็นของที่มีค่ายิ่ง ท่านเป็นผู้มีหลักปฏิสัมภทา ๔ คือปัญญาแตกฉานในอรรถ ปัญญาแตกฉานในหลักธรรม ปัญญาแตกฉานในภาษา และปัญญาแตกฉานในปฏิภาณไหวพริบ สามารถอธิบายหลักธรรมที่ลึกซึ้งและเข้าใจยากให้สามารถเข้าใจได้ง่าย จิตตคหบดีหลังจากได้ฟังธรรมของพระสารีบุตรเถระ ก็ได้บรรลุอนาคามผลเป็นอริยบุคคลอันดับที่ ๓ การบรรลุธรรมจึงเกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติปฏิบัติชอบไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นหญิงหรือชาย เป็นคฤหัสถ์หรือบรรพชิต (นักบวช) เท่านั้นจึงจะบรรลุธรรมได้ จิตตคหบดีเป็นผู้มีใจแน่วแน่มั่นคงศรัทธาในพระพุทศาสนาอย่างแรงกล้า เป็นผู้ปฏิบัติปฏิบัติชอบที่เป็นเสาหลักในการเผยแผ่

^{๔๕} เสพบัณฑิต โหน่งบัณฑิต, พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์ และพระครูพิพิธสุตาทรร, ดร., “วิเคราะห์สถานะและบทบาทของสตรีกับความมั่นคงของพระพุทศาสนา”, วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๕ (พฤษภาคม ๒๕๖๔): ๔๒๖.

^{๔๖} วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/จิตตคหบดี> [๘ เมษายน ๒๕๖๖].

พระศาสนา จิตตคหบดีจึงเป็นอุบาสกที่พระพุทธเจ้าทรงให้การยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะทางด้านธรรม
กถีกฝ้ายอุบาสก^{๘๗}

จะเห็นได้ว่า จากการศึกษาที่จิตตคหบดีให้การอนุเคราะห์และอุปถัมภ์ต่อพุทธศาสนาด้วยการให้
ทานเป็นประจำ ทั้งต้อนรับ สนทนาธรรม ถวายทานเลี้ยงพระภิกษุจากทุกสารทิศ รวมทั้งถวายสิ่งของ
ต่าง ๆ ให้เป็นทานจำนวนมาก สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ตระกูลที่ประกอบด้วยองค์ ๙
ประการ ภิกษุควรเข้าไปหาหรือเข้าไปหาแล้ว ควรนั่งใกล้ คือตระกูลที่ต้อนรับด้วยความเต็มใจ ไหว้
ด้วยความเต็มใจ ให้อาสนะด้วยความเต็มใจ ไม่ปกปิดของที่มีอยู่ มีของมากก็ถวายมาก มีของประณีตก็
ถวายของประณีต ถวายด้วยความเคารพไม่ถวายโดยไม่เคารพ นั่งใกล้เพื่อฟังธรรม ยินดีภาษิตของ
ภิกษุนั้น”^{๘๘} และผลจากการให้ด้วยความเต็มใจให้ด้วยใจบริสุทธิ์ โดยไม่ได้หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ แต่
กรรมดีที่ได้ทำ ก็ดลให้ได้รับแก้วรัตนะ ๗ ประการซึ่งเป็นของที่มีค่ายิ่ง สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้า
ตรัสว่า “ผู้ให้ของที่นำพอใจ ย่อมได้ของที่นำพอใจ ผู้ใดให้เครื่องนุ่งห่ม ที่นอน ข้าว น้ำ และปัจจัยมี
ประการต่าง ๆ แก่ท่านผู้ประพฤติตรง ด้วยความพอใจ สิ่งของที่ให้ไปแล้วนั้น เป็นของที่บริจาคแล้ว
สละแล้ว ไม่คิดเอาคืน ผู้นั้นชื่อว่าเป็นสัตบุรุษผู้ซื่อว่าพระอรหันต์เปรียบด้วยนาบุญ บริจาคสิ่งที่บริจาค
ได้ยาก ให้ของที่นำพอใจ ย่อมได้ของที่นำพอใจ”^{๘๙} “ผู้ให้ของที่นำพอใจ ย่อมได้ของที่นำพอใจ ผู้ให้
ของที่เลิศ ย่อมได้ของที่เลิศ ผู้ให้ของที่ดี ย่อมได้ของที่ดี และผู้ให้ของที่ประเสริฐ ย่อมเข้าถึงสถานที่
ประเสริฐ”^{๙๐} ผู้ให้ของประณีตย่อมได้รับของประณีต ท่านเป็นผู้มีหลักปฏิสัมภิทา ๔ คือปัญญา
แตกฉานในอรรถ ปัญญาแตกฉานในหลักธรรม ปัญญาแตกฉานในภาษา และปัญญาแตกฉานใน
ปฏิภาณไหวพริบ สามารถอธิบายหลักธรรมที่ลึกซึ้งและเข้าใจยากให้สามารถเข้าใจได้ง่าย สอดคล้อง
กับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เปรียบเหมือนบุคคลหลงทางของที่คว่ำ เปิดของที่ปิด บอกทางแก่ผู้หลงทาง
หรือตามประทีปในที่มืดด้วยตั้งใจว่า คนมีตาดีจักเห็นรูป”^{๙๑}

^{๘๗} ไพโรจน์ ศุภทีปมงคล, “การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของจิตตคหบดีอุบาสกที่ปรากฏในคัมภีร์
พระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๑๔๓-๑๔๔.

^{๘๘} อังสตก. (ไทย) ๒๓/๑๗/๔๖๕.

^{๘๙} อัง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๔๔/๗๑.

^{๙๐} อัง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๔๔/๗๒.

^{๙๑} วิ.ม. (ไทย) ๔/๒๗/๓๔.

๒.๘.๔ นางขุขุตตรา พระสาวกผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (ฝ่ายอุบาสิกา)

นางขุขุตตรา เป็นหญิงพิการหลังค่อมมาแต่กำเนิด เป็นลูกสาวของหญิงแม่มนในเรือนโฆสกเศรษฐีในกรุงโกสัมพี ต่อมาเมื่อโฆสกเศรษฐีได้ยกนางสาวมาดีผู้เป็นหญิงกำพร้าให้อยู่ในฐานะเป็นธิดาแล้วจึงได้มอบบริวาร ๕๐๐ คนให้รวมถึงนางขุขุตตราด้วย ต่อมานางสาวมาดีได้รับการอภิเษกเป็นมเหสีของพระเจ้าอุเทนแห่งโกสัมพี นางขุขุตตรา จึงมีหน้าที่ถวายการรับใช้พระนางสาวมาดี และยังมีหน้าที่พิเศษคือเป็นผู้ซื้อดอกไม้ประจำตำหนัก แต่จากกิเลสความโลภนางได้แอบยกยอกเงินค่าดอกไม้มาโดยตลอดโดยที่ไม่เคยมีใครล่วงรู้ ต่อมาในวันหนึ่ง นางได้เดินทางไปซื้อดอกไม้จากบ้านนายสุมนมาลาการเจ้าของสวนดอกไม้ตามปกติ แต่ในวันนั้นนายสุมนมาลาการกำลังยุ่งกับการเตรียมภัตตาหารถวายแด่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงไม่มีเวลามาจัดดอกไม้ให้นาง และนายสุมนมาลาการยังได้ขอร้องให้นางขุขุตตราช่วยเตรียมภัตตาหารด้วย นางขุขุตตรามีความยินดีช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ และในขณะเดียวกันนั้นเองนางได้มีความตั้งใจฟังพระธรรมเทศนาจากพระพุทธรเจ้าเรื่อง อนุปปทิกกา อันหมายถึง ข้อธรรมห้าประการเพื่อเตรียมจิตให้หมดจด ได้แก่ ทานกกา (การให้) สีลกกา (ความประพฤติที่ถูกต้องดีงาม) สัคคกกา (ความสุข ความเจริญ) กามาทีนวกกา (โทษแห่งกาม) และเนกขัมมานิสังสกกา (ผลดีของการไม่หมกมุ่นในกาม) ระหว่างที่ฟังพระธรรมเทศนานั้น นางพบว่ายิ่งได้ฟังข้อธรรมมากเท่าไร นางก็ยิ่งศรัทธาในพระพุทธรศาสนามากขึ้นเท่านั้น ครั้นจบอนุปปทิกกา พระพุทธรองค์จึงตรัสแสดงอริยสัจ ๔ ความจริงอันประเสริฐสี่ประการ ซึ่งเมื่อพระธรรมเทศนาจบลง นางขุขุตตราก็ได้บรรลุโสดาบัน ในวันนั้นนางมีความรู้สึกอิมเอบใจอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน และได้ดอกไม้กลับตำหนักไปตามเงินที่จ่ายไปเต็มจำนวน เมื่อถึงตำหนักพระนางสาวมาดีสังเกตเห็นจำนวนดอกไม้ที่เพิ่มขึ้นอีกเป็นเท่าตัวจึงทรงไต่ถามด้วยความสงสัย นางขุขุตตราจึงเล่าความจริงทั้งหมดให้พระนางฟังโดยไม่ปิดบังใด ๆ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในจิตใจของนางโดยฉับพลันเพียงแค่นี้ฟังพระธรรมเทศนาจากพระพุทธรองค์ในวันนี้

พระนางสาวมาดีแม้จะโกรธนางขุขุตตราใจคิดจะต่อว่าและลงโทษให้หลาบจำ แต่ด้วยความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธรศาสนาที่มีมากกว่า พระนางจึงขอให้นางขุขุตตราแสดงธรรมที่ได้ฟังมาในวันนี้อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้พระนางและหญิงบริวารทั้งหมดในตำหนักได้ฟัง นางขุขุตตราตอบรับด้วยความยินดี นางมีสติปัญญามีความสามารถในแสดงธรรมตามที่ได้จดจำพระธรรมคำสอนที่ได้ยินได้ฟังมาจากพระโอษฐ์ของพระพุทธรเจ้าได้อย่างแม่นยำและตีความได้อย่างลึกซึ้ง เมื่อนางแสดงพระธรรม

จบลง พระนางสามาวดีและหญิงบริวารทั้งหมด ๕๐๐ นาง เข้าถึงมรรคผลบรรลู่โสดาบัน^{๙๒} พระนางสามาวดีจึงไม่ให้นางทำงานหนักและได้ยกฐานะจากการเป็นทาสีคอยรับใช้นางสามาวดี ให้ดำรงอยู่ในฐานะมารดาและอาจารย์ของนางสามาวดีและหญิงบริวารเหล่านั้น มีหน้าที่ไปรับฟังพระธรรมเทศนาจากพระบรมศาสดาแล้วนำมาแสดงให้นางสามาวดีกับบริวาร ๕๐๐ นางฟัง นางชุชชุตตราจึงเป็นผู้มีความแตกฉานในพระไตรปิฎกและความสามารถในการแสดงธรรมให้ผู้อื่นฟัง^{๙๓} นางชุชชุตตราจึงเป็นบุคคลที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศว่าเป็นเอตทัคคะคือผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (ฝ่ายอุบาสิกา) สามารถจดจำเนื้อหาและคำสอนของพระพุทธเจ้าได้เป็นจำนวนมากถึง ๑๑๒ บท^{๙๔} เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าได้เป็นอย่างมาก

จะเห็นได้ว่า จากการที่นางชุชชุตตรา ได้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าแล้วบรรลู่โสดาบัน พระนางสามาวดีและหญิงบริวารทั้งหมด ๕๐๐ นาง ได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้าผ่านการแสดงธรรมของนางชุชชุตตราแล้วบรรลู่โสดาบัน สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “คนตั้งใจฟังด้วยดี ย่อมได้ปัญญา”^{๙๕} “บุคคลได้ฟังจากผู้อื่น แล้วได้ปัญญาที่สามารถไตร่ตรองสภาวะธรรมอันเหมาะสม นี้เรียกว่า สุตมยปัญญา”^{๙๖} คนจะหลุดพ้นจากทุกข์เพราะ “ฟังธรรม แสดงธรรม สาธยายธรรม ตรึกตามตรองตามเพ่งตาม เรียนสมาธิमित”^{๙๗}

สรุปได้ว่า บุคคลใดก็ตามที่มีความตั้งใจมั่น มีความเพียรพยายามในการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า บุคคลนั้นย่อมเข้าเข้าถึงนิพพานได้ โดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ ไม่ว่าเป็นคนชาติชั้นวรรณะใด มีฐานะอย่างไร ยากจน มั่งมี เป็นหญิง หรือชาย เป็นคฤหัสถ์หรือบรรพชิต ดังเห็นได้จากพุทธบริษัท ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณีอุบาสก อุบาสิกา ซึ่งเป็นผู้เฉียบแหลม ได้รับการแนะนำ แก่ล้าวกล้ำ เป็นพหูสูต ทรงธรรม ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตามธรรม เรียนกับอาจารย์ของตนแล้วก็บอก แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย จำแนก ทำให้ง่ายได้ แสดงธรรมมี

^{๙๒} Relatives and Disciples of the Buddha: Royal Patrons, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://th.ihocot.com/post/in-what-aspects-does-mrs-khuchchutta-have-virtues-that-should-be-considered-a-role-model-please-explain-along-with-examples> [๗ เมษายน ๒๕๖๖].

^{๙๓} วรินทร์ ทวีโชติชัยกุล, “วิธีการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของอุบาสิกาในสมัยพุทธกาล”, **วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์**, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๑): ๑๐๖.

^{๙๔} วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/ชุชชุตตรา> [๗ เมษายน ๒๕๖๖].

^{๙๕} ชุ.ช. (ไทย) ๒๕/๑๘๘/๕๔๔.

^{๙๖} อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๗๖๘/๕๐๔.

^{๙๗} อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๒๖/๓๒-๓๔.

ปาฏิหาริย์ปราบปรามปวาทที่เกิดขึ้นให้เรียบร้อยโดยชอบธรรมได้ โดยในสมัยพุทธกาลมีพระสาวกผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (พระธรรมกถึก) ได้แก่ ปุณณมันตานีบุตรเถระ พระสาวกผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (ฝ่ายภิกษุ) พระธรรมทินนาเถรี พระสาวกผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (ฝ่ายภิกษุณี) จิตตคหบดี พระสาวกผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (ฝ่ายอุบาสก) และนางชูชุตตรา พระสาวกผู้เป็นเลิศในการแสดงธรรม (ฝ่ายอุบาสิกา) สอดคล้องกับที่สมณะโพธิรักษ์ กล่าวว่า การปฏิบัติธรรมด้วยศีล สมาธิ และปัญญาอย่างตั้งมั่น เป็นสัมมาทิฐิที่ทำให้สามารถบรรลุธรรมได้จริง สามารถบรรลุอรหัตต์ได้จริง โดยไม่ได้จำกัดว่า ต้องเป็นผู้หญิงหรือเป็นผู้ชาย^{๔๘}

^{๔๘} สมณะโพธิรักษ์ โพธิรุกขิโต, ฉลองครบรอบ ๘๘ ปี ๘ เดือน ๘ วัน “อัฐฐาริยสังจาญ” วันแห่งความรัก ของ รัก รักพงษ์, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมทัศน์สมาคม, ๒๕๖๖), หน้า ๗๕.

บทที่ ๓

วิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

ในบทนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) โดยทำการศึกษาประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) แนวคิดและเนื้อหาการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) รูปแบบและวิธีการสื่อสารธรรมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) และผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๓.๑ ประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

๓.๑.๑ ประวัติของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

ในปัจจุบัน แม้ได้มีการแปลพระไตรปิฎกเป็นฉบับภาษาไทยแล้วก็ตาม แต่คำบางคำที่ระบุพุทธเจ้าตรัส ถ้าตีความไปตามตัวพยัญชนะแต่หากไม่เข้าใจสภาวะจริง ๆ จะเข้าใจยาก อธิบายยาก ทำให้ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ดังนั้น บุคคลที่จะศึกษาพระไตรปิฎกได้อย่างแตกฉานสามารถเข้าใจในเนื้อหาสาระหลัก ตีความเนื้อหาในพระไตรปิฎกทั้งเชิงอรรถเชิงธรรม แล้วนำมาปฏิบัติแล้วได้ผลคือ ทุกข์ดับสุขเกิด และสามารถนำพระธรรมคำสอนในพระสูตรต่าง ๆ นำมาร้อยเรียงเชื่อมร้อยเป็นมาลัยดอกไม้แห่งพุทธะ คือ มาลัยดอกไม้แห่งคุณธรรม คือความงดงามในการร้อยเรียงร้อยหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า คือ ปฏิจจสมุปปาทสู่ความพ้นทุกข์ ให้เป็นภาษาที่เข้าใจได้ง่าย แล้วนำไปถ่ายทอดสื่อสารอธิบายให้ประชาชนเข้าใจได้ง่าย สามารถอธิบายวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติด้วยการวิปัสสนา คือ อ่านอาการกิเลส และทำลายกิเลสในวิถีชีวิตประจำวัน ชี้ให้เห็นโทษชี้ให้เห็นประโยชน์ ชี้ให้เข้าใจไตรลักษณ์ ชี้ให้เข้าใจเช็ดเช็ดเรื่องกรรมและผลของกรรมอย่างแจ่มแจ้ง ทำให้ประชาชนสามารถเข้าใจและน้อมนำไปปฏิบัติตามได้จริงด้วยความยินดีเต็มใจ และเกิดผลคือพ้นทุกข์ได้จริงนั้น จึงหาได้ยากมาก

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม เป็นฆราวาสผู้ซึ่งมีความรอบรู้มีความสามารถมีความเชี่ยวชาญทั้งวิชาทางโลกและทางธรรม จบการศึกษาระดับปริญญาเอกโดยศึกษาเรื่องจิตอาสาแพทย์วิถีพุทธเพื่อมวลมนุษยชาติ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ทางเลือกวิถีธรรม กระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้เผยแพร่องค์ความรู้ในการรักษาโรคโดยใช้ธรรมะในการรักษาโรคกายโรคใจ เป็นผู้ศึกษาพระไตรปิฎกได้อย่างแตกฉานทั้งเชิงอรรถเชิงธรรม แล้วนำมาพากเพียรปฏิบัติตาม แล้วก็ได้เข้าใจสภาวะธรรม ได้ความจริงที่เป็นพลังผาสุกผ่องใส อันเกิดจากการรู้ความจริงตามความเป็นจริง จนถึงขั้นที่สามารถดับกิเลสเหตุแห่งทุกข์ทั้งปวงได้เป็นลำดับ จนเกิดพลังผาสุกผ่องใสอันเลิศยอดที่สุดในโลก เป็นผู้มียุปัญญาแตกฉานในการกลั่นหรือประยุกต์พระไตรปิฎกให้เป็นภาษาที่เรียบง่าย เข้าใจได้ง่าย นำไปปฏิบัติได้ง่าย และที่สำคัญคือมีการอ้างอิงพระไตรปิฎกสามารถตรวจสอบได้ว่าจากพระไตรปิฎก เล่มนี้ ข้อนี้ เนื้อความตามพระไตรปิฎก เป็นเช่นนี้ แล้วได้ประยุกต์มาเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย เพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ดี ได้เร็ว เรียกว่า คำคมเพชรจากใจเพชร เป็นการอธิบายธรรมะที่ยากให้เข้าใจได้ง่าย และได้พาทำฝึกฝนปฏิบัติตามฉันทะและฐานจิตของผู้เรียน^๑

๑) ประวัติส่วนตัว

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) หรือที่ประชาชนทั่วไปเรียกว่า “หมอเขียว” ชื่อเดิมสำเร็จ มีทรัพย์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๑๕ ที่อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น ใจเพชร กล้าจน ชื่อใจเพชรหมายถึงการทำความดีอย่างแข็งแกร่ง นามสกุลกล้าจน หมายถึงกล้าที่จะจนโดยไม่คิดค่าตอบแทนใด ๆ เป็นบุตรคนที่ ๒ ของ นายเลียง มีทรัพย์ อาชีพรับราชการครูและเป็นหมอที่เชี่ยวชาญการใช้สมุนไพร และนางครึ่ง มีทรัพย์ อาชีพกสิกร ทั้งสองเป็นคนขยันใจกว้างมีน้ำใจชอบช่วยเหลือคน ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) จึงได้สมัครเข้ารับการใช้สมุนไพรรักษาโรคจากบิดา สมัครรับการทำกรรมจากมารดา สมัครความมีน้ำใจชอบช่วยเหลือคนจากครอบครัว เป็นคนจริงจังที่ตั้งใจทำอะไรแล้วจะพากเพียรเรียนรู้ให้มันสุด ๆ แล้วมุ่งมั่นทุ่มโถมทำให้มันสุด ๆ จนได้ความกระจ่างชัดในเรื่องที่สนใจนั้น ๆ จึงมีทักษะในหลายเรื่องที่ทุ่มเททำทั้งด้านสุขภาพ ธรรมะ กสิกรรมไร้สารพิษ กีฬา และการร้องเพลง มีพี่น้องร่วมบิดามารดา

^๑ ใจเพชร กล้าจน, *บททบทวนธรรม*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (สมุทรสาคร: บริษัทพิมพ์ดีจำกัด, ๒๕๖๔), หน้า ๓-๙.

เดียวกัน ๔ คน สมาชิกทุกคนในครอบครัวเป็นจิตอาสาแพทย์วิถีธรรม ทำงานฟรี ไม่รับค่าตอบแทน เป็นระยะเวลากว่า ๓๐ ปี^๒

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) เริ่มทำงานครั้งแรกด้วยการเข้ารับราชการสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่โรงพยาบาลห้วยน้ำใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร ตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ และพบว่าปริมาณผู้ป่วย ชนิดของความเจ็บป่วย และความรุนแรงของการเจ็บป่วยส่วนใหญ่มีแนวโน้มเพิ่ม (มากขึ้น) ค่าใช้จ่ายในการแก้ไขปัญหาความเจ็บป่วยเพิ่มมากขึ้น และยิ่งนับวันประชาชนก็ยังมีศักยภาพที่น้อยลงในการดูแลแก้ไขปัญหาสุขภาพด้วยตนเอง (พึ่งตนเองไม่ได้หรือพึ่งตนเองได้น้อย) ทั้ง ๆ ที่ตนก็ได้ทุ่มเทแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชนอย่างเต็มที่ที่สุดความสามารถ และเกิดคำถามในใจว่า “ทำไมประชาชนป่วยมากขึ้น ๆ เจ้าหน้าที่ก็ป่วยมากขึ้น และตัวเองก็ยังป่วยด้วย” จึงเกิดความเครียดกับปัญหาที่พบ^๓ จึงเป็นจุดเริ่มต้นในการศึกษาธรรมะเพราะเครียดจากการยึดติด คือ อยากรู้ให้ได้เกิดได้สำเร็จตามที่มุ่งหมายแต่เมื่อไม่สำเร็จทำให้เครียดมาก และมีความอยากรู้ว่าความสุขในโลกมีก็อย่าง ที่เขาว่ามาหลายสิ่งหลายอย่างว่าเป็นสุขก็ได้เสมอมาหมดแล้วแต่มันก็ยังทุกข์อยู่ มันยังเหลือสุขอีกอันหนึ่งที่ยังไม่รู้จัก คือ สุขที่พระพุทธเจ้าตรัสว่ามันดีที่สุดในโลกแล้วมันเป็นยังไง ก็อยากรู้ จึงเริ่มแสวงหาคำตอบด้วยการศึกษาธรรมะ^๔

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้มีโอกาสไปงานอบรมจริยธรรมและกสิกรรมไร้สารพิษที่ศรีสะเกษ ๓๐๐๐ คน ปฏิบัติศีล ลดละอบายมุข รับประทานอาหารมังสวิรัต ไม่กินเนื้อสัตว์ ไม่กินเหล้า ไม่สูบบุหรี่ แต่งตัวเรียบง่าย มีน้ำใจช่วยเหลือกัน แบ่งปันสอนวิชาความรู้ให้โดยไม่เก็บเงิน สอนทำปุ๋ยชีวภาพ ทำกสิกรรมไร้สารพิษ บริหารจัดการขยะให้เป็นประโยชน์ สอนวิชาพึ่งตนเองในสิ่งจำเป็นของชีวิตด้านต่าง ๆ เช่น สอนเพาะเห็ด สอนทำแชมพู มีกองทุนส่วนกลางกินใช้ร่วมกัน (สาธารณโภคี) ตั้งแต่เกิดมาในโลกยังไม่เคยพบไม่เคยเห็นสังคมชุมชนแบบนี้ ทำให้รู้สึกสะอึกและประทับใจมาก รู้สึกได้ว่าสิ่งนี้ใช่เลยเป็นสิ่งที่ตนตามหามาทั้ง

^๒ ใจเพชร กล้าจน, “จิตอาสาแพทย์วิถีพุทธ เพื่อมวลมนุษยชาติ”, **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค (สาธารณสุขชุมชน)**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๕๘), หน้า ๑๘๑.

^๓ นิตยาภรณ์ สุระสาย, “รูปแบบการบูรณาการวัฒนธรรมการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์วิถีธรรม”, **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๖๓), หน้า ๘๕.

^๔ ใจเพชร กล้าจน, “จิตอาสาแพทย์วิถีพุทธ เพื่อมวลมนุษยชาติ”, **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**, หน้า ๑๘๓.

ชีวิต และทำให้ได้พบทางออกของสุขภาพว่าการปฏิบัติศีลลดละอบายมุขเป็นทางออกของการแก้ไข ปัญหาพฤติกรรมสุขภาพที่สำคัญจึงมีแนวคิดที่จะแก้ปัญหสุขภาพด้วยการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ และประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ จึงได้ศึกษาความรู้การดูแลสุขภาพตามแนวทางต่าง ๆ เช่น แนวบุญนิยม รวมถึงศึกษาการทำกิจกรรมไร้สารพิษและเศรษฐกิจพอเพียงจากองค์กรบุญนิยมและปราชญ์ชาวบ้าน ได้จัดโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โครงการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคพืชผักสมุนไพรไร้สารพิษ โครงการส่งเสริมการทำน้ายาล้างจานและแชมพูสมุนไพรเพื่อใช้ในครัวเรือน โครงการพัฒนาทักษะการทำเกษตรอย่างยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ทุกโครงการมีเป้าหมายการอบรมเพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้คู่คุณธรรม อยู่รอดได้ พึ่งตนได้^๕

จุดเปลี่ยนชีวิต คือ ได้ฟังเทศน์สมณะโพธิรักษ์ผู้นำชาวโศกทำให้เข้าใจเรื่องกรรม เข้าใจเรื่องทำดีแล้วต้องวางดี ได้มีโอกาสฟังสมณะโพธิรักษ์เทศน์เรื่องกรรมว่า กัมมัสสะโกมมิ เรามีกรรมเป็นของ ๆ ตน กัมมะทายาทิ เราเป็นทายาทของกรรม กัมมะโยนิ เรามีกรรมเป็นกำเนิด กัมมะพันธุ เรามีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ กัมมะปฏิสัระระโณ เรามีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เป็นที่ให้ผล เป็นสิ่งที่ทำให้สะดุด ทำให้เข้าใจแจ่มแจ้งว่าสิ่งดีสิ่งร้ายที่ทุกชีวิตได้รับเกิดจากการกระทำทั้งหมด พอได้ฟังแล้วรู้สึกโล่งไปหมดเข้าใจแล้วว่าทุกอย่างที่เกิดขึ้นเกิดจากการกระทำของเราเอง เดิมนึกว่าเกิดจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ดลบันดาลให้ ส่วนเรื่องทำดียึดดีแล้วมันเป็นทุกข์ เพราะคิดว่าทำดีแล้วก็ต้องยึดดี จะไปวางยังไง ดีแล้วจะไม่เอาดียังไง ดีก็ต้องเอา เอาแบบหัวชนฝา แบบตายเป็นตาย แต่พอพ่อครูฯ เทศน์ว่าดีแบบพระพุทธเจ้าไม่ใช่แบบนั้น ดีแบบพุทธะคือทำเต็มที่ แต่หากมีเหตุปัจจัยที่ทำให้ทำต่อไปอีกไม่ได้เป็นไม่ได้แล้วก็ต้องวางต้องเลิก จึงได้เข้าใจธรรมะแท้ ๆ ว่ามันต้องทำดีแล้วก็วางดี พอได้ยินเท่านั้น มันรู้สึกสุขสบายใจอย่างบอกไม่ถูก อธิบายไม่ถูก โล่งไปหมด

ได้เปลี่ยนแปลงตัวเองด้วยกินอาหารมังสวิรัต กินเนื้อเดียว เป็นเวลากว่า ๓๐ ปี เดิมเป็นคนที่ชอบทานเนื้อสัตว์ แต่มีเหตุการณ์ที่ทำให้สะดุดใจอย่างมากคือกระดาษที่ห่อหนังสือจากชาวโศก มีข้อความว่า "คุณมีความเมตตากับผู้คนกับสัตว์เพื่อนร่วมโลก แต่ปากคุณยังเคี้ยวกลิ่นชีวิตของผู้อื่นอยู่ คุณมีเมตตาจริงหรือเปล่า" ทำให้รู้สึกสะดุดสะดุ้ง จึงได้ตั้งจิตว่า "จากวันนี้ไป จะไม่มีชีวิตใดเดือดร้อนเพราะเราอีกต่อไป เราจะไม่ฆ่าสัตว์ เราจะไม่กินสัตว์ ตายเป็นตายจะไม่ทำร้ายใคร ทุกชีวิตจะได้รับประโยชน์จากเราเท่านั้น" เป็นความเด็ดขาดในการตัดสินใจไม่กินเนื้อสัตว์ เพราะชัดเจนแล้วว่า การทานสัตว์ทำให้เสียสุขภาพและเป็นบาป เป็นเหตุให้สัตว์ถูกขังถูกฆ่า จึงตั้งศีลเลิกทานเนื้อสัตว์ทุกชนิด

^๕ หมอเขียวตอหนืด, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://morkeaw.net/about-us/morkeaw-biography/ประวัติและผลงานหมอเขียว> [๑๖ เมษายน ๒๕๖๖].

กินอาหารมังสวิรัต (ไม่มีเนื้อสัตว์และรสจัด) และรับประทานอาหารมื้อเดียวตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลากว่า ๓๐ ปี เป็นการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าคือไม่เบียดเบียนสัตว์ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งดีต่อสุขภาพด้วยประหยัดด้วย เป็นตัวอย่างที่ดีต่อสังคมด้วย เป็นประโยชน์ต่อทุกชีวิตทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และกินน้อยใช้น้อยที่สุดเท่าที่จำเป็นแต่ทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นได้มากที่สุด

๖

๒) ประวัติการศึกษาและประวัติการทำงาน

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) สำเร็จการศึกษาปริญญาสาธารณสุขศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี สำเร็จการศึกษาปริญญาคุษฎีบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และได้รับปริญญาวิทยาศาสตรคุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ทำงานรับราชการครั้งแรกที่โรงพยาบาลห้วยใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร สถานีอนามัยบ้านนิคมเกษตรกรรมทหารผ่านศึก จังหวัดมุกดาหาร สำนักงานที่ปรึกษาด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของนายกรัฐมนตรี สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดมุกดาหาร และทำงานตำแหน่งสุดท้ายที่โรงพยาบาลอานาจเจริญ จังหวัดอานาจเจริญ ปัจจุบันเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ทางเลือกวิถีธรรม กระทรวงสาธารณสุข ผู้เชี่ยวชาญแพทย์วิถีธรรมและครูฝึกแพทย์แผนไทย ศูนย์เรียนรู้สุขภาพพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และนักวิชาการอิสระ^๗

๓.๑.๒ ผลงานและกิจกรรมช่วยเหลือสังคมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) มีผลงานและกิจกรรมช่วยเหลือสังคมที่ได้รับการยอมรับเชื่อถือศรัทธาจากหน่วยงานราชการและสังคมทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

๓.๑.๒.๑ ผลงาน

๑) รางวัลต่าง ๆ เช่น รางวัลข้าราชการโรงพยาบาลดีเด่น รางวัลข้าราชการสาธารณสุขดีเด่น รางวัลข้าราชการพลเรือนดีเด่น ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือก ชั้นที่ ๔ จตุรถาภรณ์ ปีที่ ๕๕ ในรัชกาลที่ ๙ ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์มงกุฎไทย ชั้นที่ ๓ ตริตาภรณ์ ปีที่

^๖ ผ่องไพธรรม กล้าจน, “รวบรวมประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน”, เอกสารข้อมูลวิชาการของมูลนิธิแพทย์วิถีธรรม, ฝ่ายงานวิชาการ มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๑. (อัดสำเนา). หน้า ๕๐.

^๗ ผ่องไพธรรม กล้าจน, “รวบรวมประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน”, เอกสารข้อมูลวิชาการของมูลนิธิแพทย์วิถีธรรม, หน้า ๓.

๕๗ ในรัชกาลที่ ๙ รางวัลต้นแบบคนดีแทนคุณแผ่นดิน รางวัลคนต้นเรื่องแห่งปี รางวัลชนะเลิศอันดับ ๑ ผลงานวิชาการ Routine to Research รางวัลชนะเลิศอันดับ ๑ ผลงานวิชาการเวชปฏิบัติ ครอบครัวและชุมชน เกียรติบัตรยกย่องให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ทางเลือกวิถีธรรมเพื่อการพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง รางวัลโล่เชิดชูเกียรติวัฒนธรรมสัมพันธ์ รางวัลประกาศเกียรติคุณครูดีไม่มีอบายมุข รางวัลประกาศเกียรติคุณสัมพันธ์สังข์เงิน รางวัล เพชรแห่งเอเชีย รางวัลโล่สันติภาพโลก” (World Peace Shield Award) รางวัลการแพทย์วิถีธรรมคือมรดกล้ำค่านานาชาติ” (International Significant Heritage Place) ^๘

๒) ได้รับการอนุมัติจากสำนักงานการแพทย์ทางเลือก กรมการพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ให้ดำเนินการจัดทำ “หลักสูตรการแพทย์ทางเลือกเพื่อการพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นนวัตกรรมเพื่อการพึ่งตน ด้วยการบูรณาการองค์ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพทุกศาสตร์ด้วยธรรมะ นำไปสู่การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ ประหยัด เรียบง่าย ปลอดภัย ได้ผล พึ่งตนเองได้และช่วยเหลือผู้อื่น ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเป็นหลัก ประยุกต์กับวิถีชีวิตอย่างยั่งยืน เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพึ่งตนได้ในเรื่องการดูแลสุขภาพ ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อระบบสุขภาพของประเทศ ^๙

๓) ได้รับการยอมรับจากกระทรวงสาธารณสุข โดยได้รับการระบุให้มาตรฐานการให้บริการการแพทย์ทางเลือกวิถีธรรม ตามหนังสือเลขที่ สธ ๐๒๐๙.๑๐ /๑๖๐๑ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งตรงและสอดคล้องกับการดูแลสุขภาพตามหลักแพทย์วิถีธรรม เทคนิค ๙ ข้อ ยา ๙ เม็ด ^{๑๐}

๔) ได้รับการยอมรับจากกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการศึกษา ตามหนังสือเลขที่ ศธ ๐๕๐๓(๓)/๑๔๗๓๒ ฉบับลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ โดยระบุว่า “สถาบันวิชาการสามารถดำเนินการจัดการศึกษาในลักษณะการฝึกอบรม การพัฒนามนุษย์ที่ไม่มุ่งหวังปริญญา แต่ประสงค์ให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านด้านหนึ่ง เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถนำผลการเรียนรู้ที่ได้มาขอเทียบโอนเข้าสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้” ^{๑๑}

^๘ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙.)

^๙ ใจเพชร กล้าจน, “จิตอาสาแพทย์วิถีพุทธ เพื่อมวลมนุษยชาติ”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, หน้า ๒.

^{๑๐} ใจเพชร กล้าจน, แก่นหลักของการดูแลสุขภาพตามหลักการแพทย์วิถีธรรม, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๖๓) หน้า ๑๕-๑๖.

^{๑๑} ใจเพชร กล้าจน, “สถาบันวิชาการ”, วารสารวิชาการ, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๐): ๗, ๓๐-๓๔.

๕) ได้รับการยอมรับจากนิสิตนักศึกษาและนักวิจัยจากสถาบันการศึกษาชั้นนำ ทั้งในระดับปริญญาเอกและปริญญาโท ได้ให้ความสนใจทำวิจัยทั้งระดับดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ตลอดจนเขียนบทความวิจัยบทความวิชาการที่เกี่ยวกับศาสตร์องค์ความรู้แพทยวิถีธรรมและอ้างอิงเกี่ยวกับศาสตร์องค์ความรู้แพทยวิถีธรรมเป็นจำนวนมาก^{๑๒}

๖) ได้รับการยอมรับจากหน่วยงาน องค์กร สถาบันการศึกษา ชุมชน หมู่กลุ่ม และประชาชนที่สนใจเข้าศึกษาอบรมดูงาน เผยแพร่องค์ความรู้การแพทยวิถีธรรม ธรรมะ กลิกรรมไร้สารพิษ เศรษฐกิจพอเพียง พุทธธรรม และองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผองชน ในรูปแบบต่าง ๆ โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ มาตลอดระยะเวลา ๓๐ ปี^{๑๓}

๓.๑.๒.๒ กิจกรรมและโครงการช่วยเหลือสังคม

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้สร้างความเป็นพุทธะในตนด้วยการสานพลังกับหมู่มิตรดี ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปพร้อม ๆ กับการเกื้อกูลมวลมนุษยชาติ^{๑๔} โดยจัดกิจกรรมและโครงการช่วยเหลือสังคมและเกื้อกูลมวลมนุษยชาติในด้านต่าง ๆ ทั้งสุขภาพ ธรรมะ กลิกรรมไร้สารพิษ และอื่น ๆ ต่อเนื่องมาโดยตลอดกว่า ๓๐ ปี เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนและช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เป็นไปตามปณิธานที่ ดร.ใจเพชร กล้าจน ตั้งไว้ว่า “ชีวิตที่เกิดมาเพื่อพึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์” ในทุกกิจกรรมและโครงการช่วยเหลือสังคม มีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้รับการอบรมได้รับการถ่ายทอดปัญญาแห่งธรรม ศีลสมาธิปัญญาที่ถูกต้อง ให้มีความรู้คู่คุณธรรม อยู่รอดได้ พึ่งตนได้ ช่วยเหลือผู้อื่นได้ ตลอดระยะเวลากว่า ๓๐ ปี ได้จัดการอบรมให้กับหน่วยงานและประชาชนที่สนใจทั้งในประเทศและต่างประเทศได้รับประโยชน์มากกว่า ๓๐๐,๐๐๐ ราย มีรายละเอียด ดังนี้^{๑๕}

๑) ส่งเสริมการเผยแพร่องค์ความรู้และทักษะในการปฏิบัติดูแลสุขภาพตามหลักการแพทยวิถีธรรม โดยจัดกิจกรรมค่ายสุขภาพพึ่งตนแบบศูนย์บาทรักษาทุกโรคตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่นำเอาจุดดีของการแพทย์ทุกแผนมาบูรณาการด้วยธรรมะและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

^{๑๒} ผ่องไพโรธรรม กล้าจน, “รวบรวมประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน”, เอกสารข้อมูลวิชาการของมูลนิธิแพทยวิถีธรรม, หน้า ๒๐.

^{๑๓} ผ่องไพโรธรรม กล้าจน, “๑๓ ฐานงานชุมชนภูผาฟ้า”, เอกสารข้อมูลวิชาการของมูลนิธิแพทยวิถีธรรม, (ฝ่ายงานวิชาการ: มูลนิธิแพทยวิถีธรรมแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๕). (อัดสำเนา).

^{๑๔} ใจเพชร กล้าจน, “จิตอาสาแพทย์วิถีพุทธ เพื่อมวลมนุษยชาติ”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, หน้า ๑๙.

^{๑๕} ผ่องไพโรธรรม กล้าจน, “รวบรวมประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน”, เอกสารข้อมูลวิชาการของมูลนิธิแพทยวิถีธรรม, หน้า ๕๐.

แก้ปัญหาและพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และวัฒนธรรมสังคมสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน เน้นการใช้สิ่งที่ประหยัดเรียบง่าย ได้ผลเร็ว ฟังตนเองได้ ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นหลัก ประยุกต์เข้ากับวิถีชีวิตได้อย่างยั่งยืน โดยพัฒนาคนไปสู่ ชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย ร่างกายที่แข็งแรง จิตใจที่ดีงาม จิตใจที่ผาสุก เพื่อเกื้อกูลมวลมนุษยชาติให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเชื่อมโยงกันในทุกมิติ มีพลวัตรขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมอบรมค่ายสุขภาพฟุ้งตนแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการแพทย์วิถีธรรมและค่ายกสิกรรมไร้สารพิษตามศาสตร์พระราชารับประจำทุกเดือนในทุกเครือข่ายแพทย์วิถีธรรมทั้งในและต่างประเทศโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ เป็นประจำทุกเดือน ซึ่งจะมีผู้เข้าร่วมการอบรมโดยเฉลี่ยครั้งละประมาณ ๒๐๐-๓๐๐ ท่าน ในทุกศูนย์เครือข่ายหลัก ๙ ศูนย์ (ไม่รวมเครือข่ายย่อยที่กระจายอยู่ทั่วประเทศและต่างประเทศ) จนถึงปัจจุบัน (ปี ๒๕๖๒) สามารถช่วยเหลือประชาชนกว่า ๓๐๐,๐๐๐ ราย^{๑๖} และเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้สุขภาพตามหลักการแพทย์วิถีธรรมในช่องทางต่าง ๆ ด้วยการบรรยาย เขียนหนังสือ บทความวิชาการ /บทความวิจัย เผยแพร่ในสื่อสิ่งพิมพ์ และบน www.morkeaw.net และ facebook หมอเขียวแฟนคลับ, สวนป่านาบุญ ๑-๕ เฟสเพทและเฟสกลุ่มการแพทย์วิถีธรรมและหมอเขียว ฯลฯ^{๑๗}

๒) ส่งเสริมการศึกษา ปฏิบัติ และเผยแพร่สัจธรรมในพระพุทธศาสนา โดยจัดกิจกรรมค่ายพระไตรปิฎกตามรอยบาทพระศาสดา ค่ายแฟนพันธุ์แท้ เพื่อเผยแพร่สัจธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังได้เขียนหนังสือด้านธรรมะเพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้ฝึกฝนและปฏิบัติตามเพื่อให้ได้ความผาสุกของชีวิต เช่น บทบาทวัฒนธรรมเพื่อการสร้างจิตวิญญาณให้ผาสุกที่สุดในโลก อริยศีลรักษาโรค การกินหรือไม่กินเนื้อสัตว์กับพุทธ เป็นต้น^{๑๘}

๓) ส่งเสริมการเผยแพร่การศึกษาองค์ความรู้และทักษะในการทำกสิกรรมไร้สารพิษเพื่อสุขภาพและเศรษฐกิจ เครือข่ายกสิกรรมไร้สารพิษ โดยเป็นวิทยากรและจัดอบรมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ตามศาสตร์พระราชารับนำผลิตผลที่ได้มาทำโครงการ/กิจกรรมอบรมค่ายกสิกรรมไร้สารพิษตามศาสตร์พระราชารับประจำทุกเดือนในทุกเครือข่ายแพทย์วิถีธรรมตามหลักการแพทย์วิถีธรรม ทำ ๒ ค่าย

^{๑๖} ใจเพชร กล้าจน, “จิตอาสาแพทย์วิถีพุทธ เพื่อมวลมนุษยชาติ”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, หน้า ๑๘.

^{๑๗} ภูเพียรธรรม กล้าจน, “การดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย”, เอกสารข้อมูลวิชาการของมูลนิธิแพทย์วิถีธรรม, (ฝ่ายงานวิชาการ: มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๖). (อัดสำเนา).

^{๑๘} ผ่องไพโรธรรม กล้าจน, “รวบรวมประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน”, หน้า ๒๐.

นี้ไปด้วยกัน เป็นการนำกิจกรรมไร้สารพิษไปเป็นอาหารดูแลสุขภาพ หนุนเสริมกันและกัน ดำเนินการฟรี ไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ กับผู้เข้ารับการอบรม^{๑๙}

๔) ส่งเสริมเผยแพร่การศึกษาแนวใหม่โดยจัดตั้งสถาบันวิชาราม เป็นสถาบันการศึกษาที่ผู้เรียนเรียนฟรี ผู้สอน ๆ ฟรี ทำการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ในเครือข่ายแพทย์วิถีธรรมเพื่อเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับการดำเนินชีวิต สนับสนุนแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต คือมนุษย์สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ตลอดช่วงชีวิตได้ตามฉันทะ คือความยินดี พอใจ เต็มใจ ของนักศึกษา นักศึกษาสามารถติดตามวิชาที่เปิดสอนได้จากเว็บไซต์สถาบันวิชาราม และห้องไลน์นักศึกษาวิชาราม (จะได้รับการเชิญเข้าหลังจากสำเร็จกระบวนการรับนักศึกษาใหม่) แนวทางการศึกษาสถาบันวิชาราม คือ ๑) ลดกิเลส ๒) ทำสมดุรอันเย็น ๓) ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (ทำ การงาน) ๔) พึ่งตนและช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น ๕) คบและเคารพมิตรดี (สานพลังกับหมู่มิตรดี)^{๒๐}

๕) ส่งเสริมเผยแพร่การค้าบุญนิยม เรียนรู้การค้าบุญนิยม โดยจัดกิจกรรมร้านค้าบุญ กิจกรรมตลาดวิถีธรรม กิจกรรมตลาดอาริยะ จำหน่ายเฉพาะสิ่งที่สำคัญจำเป็นในชีวิต มีหลักการคือของดี ราคาถูก เชื่อสัจย์ มีน้ำใจ ในราคาบุญนิยม ๔ ระดับ คือ ราคาต่ำกว่าท้องตลาด ราคาเท่าทุน ราคาขาดทุน แจกฟรี และจัดตั้งเครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีธรรมจำหน่ายข้าวไร้สารพิษ^{๒๑}

๖) ส่งเสริมการกุศลอื่น ๆ หรือดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยจัดกิจกรรมโรงบุญ แจกอาหารมังสวิรัตินโอกาสต่าง ๆ เช่น จัดโรงบุญแจกอาหารมังสวิรัตให้แก่ประชาชนเพื่อถวายสักการะเนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี^{๒๒}

๗) ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยดำเนิน โครงการ/กิจกรรมในพระราชดำริ ๓ โครงการ ได้แก่ โครงการรวมใจภักดิ์ปลูกมเหสักข์-สักสยามินทร์ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๔ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ โครงการพระราชอาสาปลูกป่า ๘๐๐ ล้านกล้า ๘๐ พรรษามหาราชินีเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ โครงการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังหญิงด้วยการแพทย์

^{๑๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๑.

^{๒๐} แนวทางการศึกษาสถาบันวิชาราม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://vijaram.ac.th/recruiting/educational-guide/> [๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖].

^{๒๑} ผ่องไพฑูริกรรม กล้าจน, “รวบรวมประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน”, หน้า ๒๘.

^{๒๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๒.

ทางเลือกวิถีธรรมเพื่อการพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การดำเนินงานตามโครงการ กำลังใจในพระตำริพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ณ เรือนจำกลางนครพนม ระยะเวลาโครงการ ๑ ปี (ธันวาคม ๒๕๕๖ - พฤศจิกายน ๒๕๕๗)^{๒๓}

๓.๒ แนวคิดและเนื้อหาการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

คำคมเพชรจากใจเพชร และ คำสอนตามสถานการณ์ เพชรจากใจเพชร เป็นสำนวนคำสอนที่ ดร. ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ทางเลือกวิถีธรรม กระทรวงสาธารณสุข ผู้เชี่ยวชาญแพทย์วิถีธรรมและครูฝึกแพทย์แผนไทย ศูนย์เรียนรู้สุขภาพพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และนักวิชาการอิสระ ได้ศึกษาพระไตรปิฎกอันเป็นองค์ความรู้แห่งพลังผาสุกบริสุทธิ์ผ่องใสไร้ทุกข์ไร้กังวลของมวลมนุษยชาติ เริ่มต้นจากพระพุทธเจ้าแล้วกระจายไปสู่มวลมนุษยชาติเป็นอุดมมงคล ได้เรียนรู้จากครูบาอาจารย์และพากเพียรปฏิบัติตาม แล้วก็ได้เข้าใจสภาวะธรรม ได้ความจริงที่เป็นพลังผาสุกผ่องใส อันเกิดจากการรู้ความจริงตามความเป็นจริง จนถึงขั้นที่สามารถดับกิเลสเหตุแห่งทุกข์ทั้งปวงได้เป็นลำดับ จนเกิดพลังผาสุกผ่องใสอันเลิศยอดที่สุดในโลก ซึ่งคำบางคำที่พระพุทธเจ้าตรัส ถ้าไม่เข้าใจสภาวะจริง ๆ จะเข้าใจยาก อธิบายยาก ซึ่ง ดร.ใจเพชร กล้าจน ได้เข้าใจสภาวะ และได้กลั่นออกมาออกมาจากคำตรัสของพระพุทธเจ้าในพระไตรปิฎก ประยุกต์จากคำตรัสของพระพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกให้เป็นภาษาที่ง่าย คำที่ง่าย เข้าใจได้ง่าย เพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ดี ได้เร็ว สามารถตรวจสอบได้ว่า เนื้อความตามพระไตรปิฎก เล่มนี้ ข้อนี้ กลั่นหรือประยุกต์ออกมาเป็นคำ ๆ นี้ เรียกว่า คำคมเพชรจากใจเพชร แล้วมีผู้นำไปใช้นำไปปฏิบัติ แล้วเกิดผล แม้อ้อยคำจะไม่ได้ตรงกันทีเดียว แต่เนื้อหาสาระเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^{๒๔}

ได้ถ่ายทอดและสื่อให้กับจิตอาสาแพทย์วิถีพุทธ ผู้เข้าค่ายสุขภาพ และผู้สนใจทั่วไป ในการบรรยายอบรมในค่ายอบรมสุขภาพแพทย์วิถีธรรม ค่ายพระไตรปิฎก ค่ายแฟนพันธุ์แท้ การประชุมปรึกษาหารือกิจกรรมการทำงานต่าง ๆ ของเครือข่ายแพทย์วิถีธรรมในโอกาสและวาระต่าง ๆ รวมถึงการประชุมเตรียมงานก่อนและหลังเสร็จการทำกิจกรรมการทำงานของหมู่กลุ่ม (การประชุมเทวิโซ) การพูดคุยแลกเปลี่ยนสนทนาธรรม การแสดงธรรม เพื่อทบทวนธรรม ไคร่ครวญธรรม ที่ผ่านการสื่อสารในช่องทางแบบปากต่อปาก หนังสือ วารสาร แผ่นพับ ดีวีดี วีซีดี เอ็มพี ๓ รายการโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ยูทูป เฟสบุ๊ค ไลน์ เป็นต้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ถึงปัจจุบัน เพื่อเสริมกำลังใจและพัฒนา

^{๒๓} อ่างแล้ว, หน้า ๔๐.

^{๒๔} ใจเพชร กล้าจน, “จิตอาสาแพทย์วิถีพุทธ เพื่อมวลมนุษยชาติ”, หน้า ๕.

ความดีงามในจิตวิญญาณเพื่อพัฒนาความเป็นพุทธะของจิตอาสาแพทย์วิถีธรรมโดยมีจิตอาสาแพทย์วิถีธรรมได้รวบรวมและบันทึกไว้^{๒๕}

ปัจจุบันมีจำนวนผู้สนใจและได้รับประโยชน์มากขึ้น จึงได้เผยแพร่ด้วยการเปิดเป็น fb คำคมเพชรจากใจเพชร เพื่อให้ผู้สนใจสามารถเข้าถึงได้กว้างขวางขึ้น และได้มีการรวบรวมและจัดพิมพ์ คำคมเพชรจากใจเพชร แยกเป็นเล่มออกมาต่างหาก ใช้ชื่อว่า หนังสือบทบทวนธรรมเพื่อการสร้างจิตวิญญาณให้ผาสุกที่สุดในโลก ซึ่งได้รับการตอบรับอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ โดยจัดพิมพ์มาแล้วจำนวน ๔ ครั้ง ยอดพิมพ์กว่า ๑๘๕,๐๐๐ เล่ม และได้ดำเนินการจัดพิมพ์เพิ่มเป็นฉบับ ๒ ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในเล่มเดียวกัน อีกจำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม เพื่อเผยแพร่แก่ประชาชนผู้สนใจทั้งในและต่างประเทศ โดยปัจจุบันหนังสือบทบทวนธรรมมีบทบาทที่สำคัญคือได้ถูกบรรจุไว้เป็นคู่มือประจำตัวของผู้เข้าค่ายอบรมเชิงปฏิบัติการทุกค่าย และถูกบรรจุไว้ในตารางกิจกรรมการจัดค่ายอบรม โดยให้มีการอ่านบทบทวนธรรมทุกวัน รวมถึงการแลกเปลี่ยนสภาวะธรรมจากการอ่านบทบทวนธรรม นอกจากนี้ยังได้มีการพิมพ์คำคมเพชรจากใจเพชรบนเสื้อแพทย์วิถีธรรมอีกด้วย

หากผู้ใด ๆ ได้พยายามนำคำคมเพชรจากใจเพชร และ คำสอนตามสถานการณ์ เพชรจากใจเพชร มาทบทวนอย่างเข้าใจความหมาย เนื้อหาสาระให้ได้ทุกวัน พิจารณาทบทวนซ้ำ ๆ อย่างเข้าใจความหมายจากคำเดิม ๆ ทบทวนทุก ๆ วัน อย่างรู้เพียรรู้พัก ชัดเจนกับทุกกรรมกิริยาอาการทางกายวาจาใจ ในทุก ๆ คำ ทุก ๆ ประโยค แล้วจะพบกับปาฏิหาริย์ คือ ผู้ทบทวนจะมีปัญญามากขึ้นทุกวัน ๆ มากขึ้นกว่าภาษาที่เราทบทวน จะมีญาณปัญญามากขึ้น นำไปใช้ในการพัฒนาฝึกฝนต่อ ยอดสู่ความเป็นพุทธะ (ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน) ธรรมะนี้คือ...ปัญญาหรือคาถาดับทุกข์ วันใดที่ทุกข์ การได้ทบทวน โดยพยายามทำความเข้าใจความหมายที่ถูกต้องในคำคมเพชรจากใจเพชร และ คำสอนตามสถานการณ์ เพชรจากใจเพชร ให้เข้าไปในจิต ทบทวนหัวข้อ แล้วพยายามทำความเข้าใจว่าหมายถึงอะไร มีเนื้อหอย่างไร การทบทวนซ้ำๆ จะสามารถทำลายกิเลส ความติดยึดที่เป็นเหตุแห่งทุกข์ได้ นี่คือ...ปัญญาที่ใช้ในการพัฒนาจิตวิญญาณเพื่อความผาสุกของเราและมวลมนุษยชาติ ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสว่า “การทบทวนธรรม การตรึกตรองใคร่ครวญธรรม เป็นเหตุแห่งการหลุดพ้นจากกิเลสทุกข์” พิจารณาด้วยอิทธิบาท (ความยินดี เต็มใจ พอใจ) พิจารณาต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ โดยไม่ต้องยึดมั่นถือมั่นว่ากิเลสทุกข์จะสลายไปตอนไหน เมื่อพลังแห่งการพิจารณาดังกล่าวมีมากพอถึงขั้นเป็นพลังเผาทำลายกิเลสทุกข์ได้ กิเลสทุกข์ก็จะสลายตายไปด้วยความเต็มใจ^{๒๖}

^{๒๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๘๑๗.

^{๒๖} ใจเพชร กล้าจน, บทบทวนธรรม, หน้า ๓-๑๐.

๓.๒.๑ แนวคิดในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้รับแรงบันดาลใจจากพระพุทธเจ้า พ่อครูสมณะโพธิรักษ์ ที่ท่านได้ประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี และแม้ท่านพันทุกข์แล้ว ท่านก็ยังมีเมตตาเสียสละช่วยเหลือผองชน มีแนวคิด ดังนี้

๑) กตัญญูศาสนา ทำชีวิตให้มีคุณค่า เมตตาผองชน ฝึกฝนโลกวิทูร

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) กล่าวว่า พระพุทธเจ้าตรัสว่า คนเราไม่สามารถพันทุกข์ด้วยตนเองได้ คนเราจะพันทุกข์ได้ต้องได้พบพระพุทธเจ้าหรือสาวกแท้เท่านั้นจึงจะพันทุกข์ได้ พระพุทธเจ้าและสาวกของท่านได้เสียสละเพื่อช่วยเราให้พันทุกข์ ถ้าท่านไม่เสียสละเราก็ไม่พันทุกข์ เมื่อท่านเสียสละเพื่อให้เราพันทุกข์ แล้วทำไมเมื่อเราพันทุกข์แล้ว ทำไมเราถึงไม่เสียสละช่วยเหลือคนอื่นต่อ ทำไมเราไม่กตัญญูศาสนา กตัญญูต่อพระพุทธเจ้าและสาวกแท้ของท่าน เป็นสิ่งมีค่าที่ต้องส่งต่อให้มนุษยชาติ ถ้าท่านไม่ส่งมา เราก็ไม่พันทุกข์^{๒๗} เราจึงต้องกตัญญูศาสนา เมตตาผองชน ฝึกฝนโลกวิทูรเป็นการใช้ชีวิตที่มีคุณค่าสูงสุดเท่าที่ชีวิตจะทำได้ก่อนจะสลายอัตภาพไป เป็นผู้ที่ไม่สิ้นโดยในกุศลธรรม เป็นการให้ด้วยใจบริสุทธิ์และเมื่อเราเป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า เอาเนื้อหาของมหาบุรุษเอกของโลกคือพระพุทธเจ้ามาใช้ ทุกประโยคล้วนเป็นทางดับทุกข์ พระองค์ท่านฝึกตัวเองจนพันทุกข์แล้วเอาวิชาพันทุกข์นี้มาเกื้อกูลผู้อื่น มาช่วยให้โลกมีความสุข ในเมื่อเราเป็นลูกศิษย์ของท่าน เราก็พยายามเจริญรอยตาม พยายามศึกษาความรู้นี้ให้แตกฉาน และเมื่อทดลองกับตัวเองแล้วได้ผล ก็ได้นำไปเผยแพร่เพื่อเกื้อกูลผู้อื่นอย่างที่เราองค์แบ่งปันให้กับโลก^{๒๘}

สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “บุคคล ๓ จำพวกหาได้ยากในโลก คือ ๑. ตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ๒. บุคคลผู้แสดงธรรมวินัยที่ตถาคตประกาศไว้ ๓. กตัญญูกตเวทีบุคคล”^{๒๙} สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสในพหุชนหิตสูตรว่าด้วยบุคคลเกื้อกูลชาวโลกว่า “บุคคล ๓ จำพวก คือ ๑) พระศาสดาผู้ทรงแสงหาคุณอันยิ่งใหญ่ จัดเป็นบุคคลจำพวกที่ ๑ ในโลก ๒) พระสาวกผู้ตรัสรู้ตามพระศาสดาพระองค์นั้น ผู้อบรมตนแล้ว จัดเป็นบุคคลจำพวกที่ ๒ และ ๓) พระสาวกอื่น ๆ นอกจากนั้น ผู้ยังเป็นพระเสขะ กำลังปฏิบัติอยู่ เป็นพหุสูต ถึงพร้อมด้วยศีลและวัตร จัดเป็นบุคคลจำพวกที่ ๓ บุคคล ๓ จำพวกนี้ เมื่อเกิดขึ้นในโลกย่อมเกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อความสุข

^{๒๗} ใจเพชร กล้าจน, หมอเขียว, (มุกดาหาร: ศูนย์สุขภาพสวนป่านาบุญ (จัดพิมพ์), ม.ป.ป.), หน้า ๑๔-๑๖.

^{๒๘} สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๙} อัง.เอกก. (ไทย) ๒๐/๑๑๕/๓๕๘.

แก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย บุคคล ๓ จำพวกนี้เป็นผู้ประเสริฐที่สุดในเทวดาและมนุษย์ เป็นผู้ส่องแสงสว่าง เผยแผ่สังฆธรรมอยู่ ย่อมเปิดประตูเข้าสู่นิพพาน ช่วยปลดเปลื้องชนจำนวนมากออกจากโยคะ ชนทั้งหลายผู้ปฏิบัติตาม เป็นผู้ไม่ประมาทในศาสนธรรม ย่อมทำที่สุดแห่งทุกข์ในอภิปหานี้ได้”^{๓๐} สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ความไม่สันโดษเพียงแต่กุศลธรรมทั้งหลาย ความไม่ทอดทิ้งในการบำเพ็ญเพียร”^{๓๑} “ทานที่ให้แล้วมีผล”^{๓๒} “ผู้ให้ของที่น่ายพอใจ ย่อมได้ของที่น่ายพอใจ ผู้ให้ของที่เลิศ ย่อมได้ของที่เลิศ ผู้ให้ของที่ดี ย่อมได้ของที่ดี และผู้ให้ของที่ประเสริฐ ย่อมเข้าถึงสถานที่ประเสริฐ”^{๓๓}

สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าได้มีพระบัญชาให้สาวกของพระพุทธเจ้าคือพุทธบริษัท ๔ ประกอบด้วย ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ช่วยกันกระจายเผยแผ่ อริยสัจ ๔ คือความผาสุกผ่องใส ยั่งยืนที่ได้จากการปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุข ให้แยกย้ายกันไป อย่าได้ไปทางเดียวกัน ๒ รูป ให้แสดงธรรม ในห้องตามทั้งในเบื้องต้น ท่ามกลางและบั้นปลาย อธิบายสาระธรรมให้แจ่มแจ้งทั้งอรรถทั้งธรรมเพราะผู้ที่มีกิเลสเบาบางสามารถที่จะฟังธรรมรู้เรื่อง เข้าใจ และปฏิบัติจนสามารถบรรลุธรรมนั้นยังมีดังที่พระพุทธเจ้าตรัสแก่เหล่าสาวกว่า “เธอทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อเกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย แต่อย่าไปทางเดียวกัน ๒ รูป จงแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิ บริบูรณ์ครบถ้วน ในโลกนี้ยังมีเหล่าสัตว์ผู้มีธุลีในดวงตาเบาบาง สัตว์เหล่านั้น จะเสื่อมเพราะไม่ได้ฟังธรรม เหล่าสัตว์ผู้ที่อาจจะรู้ทั่วถึงธรรมได้ยังมีอยู่”^{๓๔}

๒) เกิดมาเพื่อพึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) กล่าวว่า ชีวิตต้องพึ่งตนได้ (ประโยชน์ตน) และต้องไปช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ (ประโยชน์ท่าน) ได้เปิดศูนย์สุขภาพพึ่งตนเองตามแนวแพทย์วิถีพุทธ ตั้งชื่อว่า สวนป่าบุญ ตั้งอยู่ที่อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร เมื่อปี ๒๕๕๐ โดยเปิดค่ายอบรมสุขภาพเป็นระยะเวลา ๗-๑๐ วัน อบรมเดือนละ ๑ ครั้งตลอดทั้งปี มีความตั้งใจที่จะสอนให้ผู้เข้าอบรมมา

^{๓๐} พุ.ขุ. (ไทย) ๒๕/๘๔/๔๔๙-๔๕๑.

^{๓๑} อง.เอกก. (ไทย) ๒๐/๕/๖๑.

^{๓๒} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๕๗/๑๗๖.

^{๓๓} อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๔๔/๗๒.

^{๓๔} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๕๑/๔๗-๔๘.

เรียนรู้และฝึกฝนเป็นหมอดูแลตนเอง หัวใจสำคัญคือการมาเรียนวิชาแพทย์วิถีพุทธและเรียนรู้ธรรมะไปพร้อม ๆ กัน เพื่อนำไปดูแลสุขภาพกายสุขภาพใจของตัวเองและคนรอบข้าง คิดค่าเรียนรู้และค่ารักษาทั้งหมดราคา ๐ บาท เป็นการให้ที่สูงที่สุดคือให้ปัญญาที่พาพ้นทุกข์ทำให้ผู้เอบรมสามารถพึ่งตนได้เป็นหมอดูแลตัวเองได้ เป็นการให้ด้วยใจบริสุทธิ์โดยไม่หวังอะไรตอบแทน^{๓๕}

สอดคล้องกับนियานิกธรรม ญาณที่ ๕ คือ “อริยสาวกมีความชวนชวายเป็นกิจอะไร ทั้งน้อยใหญ่ที่ควรทำของเพื่อนพรหมจารีโดยแท้ ถึงอย่างนั้น ความปรารถนาอันแรงกล้าในอภิสัสสิกขา อภิจิตตสิกขา และอภิปญญาสิกขา ของอริยสาวกนั้นมีอยู่ โคนแม่ลูกอ่อน เล็มหญ้าปลางฆ่าเลี้ยงดูลูกไปปลาง”^{๓๖} “ทานที่ให้แล้วมีผล”^{๓๗}

๓) ทำความผาสุกที่ตน ช่วยคนที่ศรัทธา

ดร.ใจเพชร กล้าจน กล่าวว่า เมื่อพึ่งตนได้แล้ว ก็จะมีจิตที่อยากจะช่วยผู้อื่นให้พ้นทุกข์ มีแนวคิดที่จะช่วยคนที่มีบุญกุศลร่วมกัน คนที่มีปัญหาเต็มรอบ ช่วยคนที่เขายินดีให้ช่วย จึงจะเกิดศรัทธาและเปิดใจยอมรับฟังและตัดสินใจที่จะฝึกฝนปฏิบัติตามด้วยความยินดีพอใจ คนที่ศรัทธาจะเปิดใจรับฟังและพากเพียรปฏิบัติตาม ส่วนถ้าไม่ศรัทธาจะตรงกันข้าม คือหาเหตุผลค้านแย้งได้ทุกเรื่อง ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ธรรมทั้งปวงมีฉันทะเป็นมูล หมายความว่า พุทธะ ไม่กตสัน ไม่บังคับ ไม่หว่านล้อม พุทธะให้ปัญญาวา อะไรเป็นประโยชน์ อะไรเป็นโทษ แล้วให้เลือกเอา อย่างปลัดดัน อย่ากตสัน อย่าหว่านล้อม อย่าโน้มน้าว ให้ใครบรรลุดุธรรม การบรรลุดุธรรมต้องมีฉันทะเป็นมูล ต้องมีความดีเต็มรอบ จึงจะค้นวิบากร้ายชุดที่เคยเพ่งโทษพระอริยะ ๑๑ ประการออกไป จึงทำให้ได้พบสัจธรรม จึงได้ฟังสัจธรรม เกิดศรัทธาแล้วนำไปปฏิบัติจนพ้นทุกข์เป็นลำดับ ๆ บอกความจริงว่า อะไรดีอะไรชั่ว อะไรเป็นประโยชน์อะไรเป็นโทษ แล้วให้เลือกเอา ให้เป็นไปตามธรรม เราเป็นเพียงผู้ชี้ทาง แต่การเดินทางเป็นเรื่องของท่าน สอดคล้องกับที่ พ่อครูสมณะโพธิรักษ์ กล่าวว่า ดอกไม้จะบานก็ให้เขาบานของเขาเอง จิตวิญญาณของคนจะแบ่งบานในพุทธะก็ให้เขาแบ่งบานของเขาเอง ความดีเขาเต็มรอบเขาจะแบ่งบานของเขาเอง จะมาเอง จะถูกต้องตามธรรม เขาจะขึ้นฐานได้ เลื่อนฐานได้ด้วยปัญญาแท้ ๆ ของเขาเอง เอาตามความสมัครใจของแต่ละชีวิต เพราะ แต่ละคนมีวิบากเข้าแทรกได้ตลอดเวลา ให้แต่ละคนตัดสินชีวิตของแต่ละชีวิต อย่าไปแบกรับชีวิตคนอื่น หากเขาไม่ได้รับสิ่งที่หวังไว้ เขาจะโทษ

^{๓๕} บรรยายคำพูดพระไตรปิฎกตามรอยบาทพระศาสดา, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๖} ม.ม. (ไทย) ๑๒/๔๙๗/๕๓๕.

^{๓๗} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๕๗/๑๗๖.

เราได้ และคนไม่เต็มใจไม่ศรัทธาจะหาเรื่องแย้งได้ทุกเรื่อง อย่าโง่ไปสอนคนไม่ศรัทธา เสียเวลาเปล่า
 ทำความผาสุกที่ตน สอนคนที่ศรัทธา^{๓๘}

สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “บัณฑิตพึงตั้งตนไว้ในคุณธรรมที่เหมาะสมก่อน แล้ว
 สอนคนอื่นในภายหลังจึงจะไม่มัวหมอง”^{๓๙} “ธรรมทั้งปวงมีฉันทะเป็นมูล”^{๔๐}

๔) เราเป็นเพียงผู้ชี้ทางแต่การเดินทางเป็นของท่าน

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) กล่าวว่า ได้สอน แยกแยะ อธิบาย ชี้แจง ชี้ให้เห็นโทษ
 เห็นประโยชน์ สิ่งใดทำแล้วเป็นประโยชน์เป็นคุณค่าแท้ สิ่งใดทำแล้วเป็นโทษ สิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่
 ควรทำ บอกสอนโดยไม่บีบบังคับใคร เป็นการให้อิสระเสรีกับผู้คนในการกำหนดชะตาชีวิตด้วยตัวเอง
 ให้ผู้คนเลือกเอาด้วยปัญญาของตนเองว่าจะปฏิบัติตามหรือไม่ปฏิบัติตาม เอาตามความสมัครใจของ
 แต่ละชีวิต เป็นผู้นำเสนอ ไม่กดดัน ไม่ยึดเยียด ไม่บีบบังคับ ไม่นินมน้าว ไม่ผลักดัน ไม่หวานล่อม ไม่
 ชักจูง ช่วยคนที่ยินดีที่จะให้ช่วย ช่วยด้วยความยินดีเต็มใจ กล่าวคือ เราเป็นเพียงผู้ชี้ทางแต่การ
 เดินทางเป็นของท่าน^{๔๑}

สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เธอทั้งหลายควรทำความเพียรเองเถิด ตถาคตเป็น
 เพียงผู้ชี้บอกเท่านั้น”^{๔๒}

สรุปได้ว่า แนวคิดในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน
 (หมอเขียว) คือ กตัญญูศาสนา เมตตาผองชน ฝึกฝนโลกวิทูร เกิดมาเพื่อพึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์
 ทำความผาสุกที่ตนช่วยคนที่ศรัทธา เราเป็นเพียงผู้ชี้ทางแต่การเดินทางเป็นของท่าน

๓.๒.๒ เนื้อหาการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้สื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ด้วยการนำวิธีการ
 แก้ปัญหาทุกปัญหาในโลกที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ คือ **อริยสัจ ๔** มาแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต
 ของตนเองและผู้อื่น มี**หลักการปฏิบัติด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘** คือ ทางสายกลางอันประเสริฐ ๘
 ประการ ที่เป็นข้อปฏิบัติสู่ความพ้นทุกข์

^{๓๘} สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๓๙} พุ.ช. (ไทย) ๒๕/๑๕๘/๘๑.

^{๔๐} อัง.ทสก. (ไทย) ๒๔/๕๘/๑๒๖.

^{๔๑} สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๔๒} พุ.ช. (ไทย) ๒๕/๒๗๖/๑๑๗.

๑. สัมมาทิฏฐิ คือ ความเห็นที่ถูกต้องในอริยสัจ ๔

อริยสัจ ๔ เป็นแก่นของชีวิตเป็นแก่นหลักของพระพุทธศาสนา ชีวิตจะมีความสุขที่สุดในโลก ถ้าปฏิบัติอริยสัจ ๔ ได้ การปฏิบัติอริยสัจ ๔ คือดับทุกข์ใจได้ ดับทุกข์ใจได้ก็ดับทุกข์ทั้งแผ่นดินได้ จะเกิดสภาพนิพพานคือได้สุขทั้งแผ่นดิน ได้ความสุขอิมเอบิغبานแจ่มใสไร้ทุกข์ไร้กังวล หัวใจของศาสนา คือดับทุกข์ใจให้ได้คืออริยสัจ ๔ ทุกพระสูตรของพระพุทธเจ้าคืออริยสัจ ๔ ที่พาพ้นทุกข์ อธิบายในหลากหลายลีลา (หลายพระสูตร) ตามจริตของแต่ละชีวิต คือ ทุกข์ รู้ทุกข์ สมุทัย รู้เหตุแห่งทุกข์ นิโรธ รู้สภาพดับทุกข์ มรรค รู้วิธีดับทุกข์

๑) **ทุกข์** คือทุกข์ใจมีต่อสภาพ เกิด แก่ เจ็บ ตาย หรือสภาพต่าง ๆ ความประจวบด้วยสิ่งที่ไม่เป็นที่รักก็เป็นทุกข์ ความพลัดพรากจากสิ่งเป็นที่รักก็เป็นทุกข์ ปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้นก็ เป็นทุกข์ พบกับสิ่งที่ชังก็เป็นทุกข์ ทุกข์ใจจึงเป็นทุกข์ที่ทุกข์สุดในโลก แรงที่สุดในโลก เป็นเหตุแห่งทุกข์ทั้งหมดทั้งมวล พระพุทธเจ้าตรัสว่า เห็นทุกข์จึงเห็นธรรม ถ้าเราไม่เห็นทุกข์ เราก็จะไม่มีทางออกจากทุกข์ได้ หัวใจสำคัญของการพ้นทุกข์จึงต้องเห็นทุกข์ก่อน ทุกข์ คือสภาพไม่สบายกาย ไม่สบายใจ แต่ความหมายของทุกข์อริยสัจนั้น หมายถึง ความทุกข์ของจิตใจ เช่น ความเศร้าโศก ความคร่ำครวญ ความเสียใจ ความคับแค้นใจ ความทรมานใจ ความหนักใจเหนื่อยใจ ความรุ่มร้อนด้วยกิเลสราคะ โทสะ โมหะ ทุกข์ใจจากการพัวพันลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ทุกข์จากเหตุวิวาทกัน ความกลัว กังวล ระแวง หวั่นไหว ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ทนได้ยากแต่ก็เป็นทุกข์ที่เราเลี่ยงได้ ส่วนทุกข์จากความเจ็บป่วยของร่างกาย ไม่ใช่ทุกข์อริยสัจ เพราะความทุกข์ของร่างกายนั้นเราไม่สามารถดับมันได้ แต่ความทุกข์ของจิตใจนั้น เราสามารถที่จะดับมันได้ ถ้าเราดับทุกข์ใจได้ ก็ไม่มีทุกข์อะไรที่ดับไม่ได้ อย่างกลัวทุกข์ เอาประโยชน์จากทุกข์ให้ได้ เอาทุกข์มาทำให้พ้นทุกข์ เห็นทุกข์ จะได้ล้างทุกข์ จะได้พ้นทุกข์ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่าเห็นทุกข์ จึงเห็นธรรม

๒) **สมุทัย** พระพุทธเจ้าตรัสว่า อยากได้สิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้นเป็นทุกข์ เหตุแห่งทุกข์เกิดจากอยากได้ตั้งใจหมาย ทุกข์ใจที่ไม่ได้ตั้งใจหมาย ซึ่งมีรากเหง้าจากสุขหลวง โลภียสุข สุขขัลลิกะ คืออุปทาน คือยึดมั่นถือมั่น ถ้าได้สมตั้งใจหมายจะเป็นสุข ถ้าไม่ได้สมใจตั้งใจหมายจะเป็นทุกข์ คือมีเงื่อนไขให้ใจเป็นทุกข์ เป็นสุขหลวงที่เป็นเคหะสิตะ คือวิปัสส ๔ คือ เห็นสภาพไม่เที่ยงว่าเที่ยง เห็นสภาพเป็นทุกข์ว่าเป็นสุข เห็นสภาพไม่ใช่อดีตว่าเป็นอดีต เห็นสภาพไม่งามว่างาม ความอยากหรือความยึดมั่นถือมั่นให้ได้ตั้งใจหมาย จึงเป็นเหตุทำให้เกิดทุกข์ใจ

๓) **นิโรธ** รู้สภาพดับทุกข์ พระพุทธเจ้าตรัสว่า ดับเหตุแห่งทุกข์ ทุกข์จึงดับ เหตุแห่งทุกข์อริยสัจ คืออยากได้ตั้งใจหมาย คืออุปทาน คือความยึดมั่นถือมั่นว่า ถ้าได้สมตั้งใจหมายจะเป็นสุข ถ้าไม่ได้สมตั้งใจหมายจะเป็นทุกข์ ทุกข์จึงเกิดจากอยากแบบยึดมั่นถือมั่น ยึดมั่นถือมั่นเมื่อไหร่ ก็ทุกข์เมื่อนั้น คือมีเงื่อนไขให้ใจเป็นทุกข์ คือ มีตัณหา คือความอยาก ต้องรู้ด้วยญาณปัญญาที่ชัดว่าเหตุแห่ง

ทุกข์เกิดจากอยากได้ตั้งใจหมาย เกิดจากความยึดมั่นถือมั่น ทำให้เกิดทุกข์ใจทุกข์กายเรื่องร้าย รู้ด้วยญาณปัญญาอย่างนี้จะสลายทุกข์ เห็นแล้วว่าไม่ใช่สุข แท้จริงเป็นทุกข์ เห็นความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ที่ชัดเจน ก็จะหมดความอยาก หมดความยึดมั่นถือมั่น คือได้สมตั้งใจหมายก็เป็นสุข ไม่ได้สมตั้งใจหมายก็เป็นสุข นั่นคือ ไม่มีเงื่อนไขให้ใจเป็นทุกข์ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า สละ สละคืน ปล่อยไป ไม่พัวพัน คือไม่ชอบขัง ไม่ยึดมั่นถือมั่น พอหมดความอยากก็พ้นทุกข์เข้าสู่สภาพนิโรธ คือค้นหาคือความอยากดับโดยไม่มีเหลือ คือสภาพของนิพพานดับทุกข์ได้อย่างสิ้นเกลี้ยงไม่มีเหลือ

๔) มรรค จะเห็นด้วยมรรคคือวิราคะ พิจารณาโทษของมีกิเลส พิจารณาประโยชน์ของการไม่มีกิเลส พิจารณาไตรลักษณ์ สละ ๆ คิน ปล่อยไปไม่พัวพัน ก็จะไม่เห็นความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่มีตัวตนแท้ของกิเลสจนกิเลสสลายไปได้ เข้าใจเรื่องกรรมและผลของกรรม เข้าไปสู่อุเบกขา เป็นหัวใจของการปฏิบัติสู่ความพ้นทุกข์ เป็นสภาพที่ผาสุกที่สุดเป็นประโยชน์ที่สุดต่อตนเองต่อผู้อื่น ก็จะยึดก็ได้วางก็ได้ สามารถยังจิตให้เป็นไปในอำนาจได้ (วสวัตติ) คือเรื่องที่ยิ่งใหญ่ที่สุดที่มนุษย์ควรได้ควรเป็นควรมี^{๔๓}

การที่ชีวิตจะมีความสุขได้ ก็ต้องรู้ธรรมะ คือ รู้วิธีสัจ ๔ ต้องปฏิบัติอริยศีลที่ถูกตรง ต้องตั้งอริยศีล จึงจะเห็นทุกข์ จึงจะคิดหาวิธีดับทุกข์ จึงจะพบวิธีดับทุกข์ จึงจะรู้วิธีปฏิบัติสู่การดับทุกข์ จึงจะหลุดพ้นจากทุกข์ ไม่ตั้งอริยศีล จะไม่เห็นทุกข์ จะไม่คิดหาวิธีดับทุกข์ จะไม่พบวิธีดับทุกข์ จะไม่รู้วิธีปฏิบัติสู่การดับทุกข์ จะไม่มีวันพ้นทุกข์ การปฏิบัติอริยศีลเป็นศีลที่มีฤทธิ์สูงที่สุดกว่าทุกวิธีในการกำจัดหรือบรรเทาโรคทุกโรค ไม่ว่าจะเป็นโรคใจ โรคกาย และสามารถกำจัดสิ่งเลวร้ายทั้งหมดออกจากชีวิตตนได้ รวมถึงสามารถดูตึงสิ่งดีงามทั้งหมดมาสู่ชีวิตตนได้ ส่วนการปฏิบัติศีลที่ไม่ถูกตรง ก็จะเกิดผลตรงกันข้าม คือ เพิ่มโรคใจ โรคกาย และเรื่องเลวร้ายทั้งหมดในชีวิตตน รวมถึงผลักดันสิ่งดีงามทั้งหมดออกไปจากชีวิตตน ไม่ว่าจะใช้วิธีการดูแลสุขภาพใด ๆ หรือทำกิจกรรมการงานใด ๆ ถ้าทำควบคู่กับการเพิ่มศีลให้เหมาะกับฐานะจิตของตน ก็จะเกิดประโยชน์สูงสุด ตรงกันข้ามไม่ว่าจะใช้วิธีการดูแลสุขภาพใด ๆ หรือทำกิจกรรมการงานใด ๆ ถ้าทำควบคู่กับการผิดศีล ก็จะเกิดโทษสูงสุดหรือลดประสิทธิภาพที่ดีของสิ่งนั้นลง หรือเห็นสิ่งที่เป็นประโยชน์นั้นว่าเป็นโทษหรือเห็นสิ่งที่เป็นโทษว่าเป็นประโยชน์ ทำให้เกิดทุกข์ยาวนาน^{๔๔}

^{๔๓} ใจเพชร กล้าจน, อริยศีลรักษาโรค, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๖๑), หน้า ๑๕๔-๑๕๕.

^{๔๔} ใจเพชร กล้าจน, อริยศีลรักษาโรค, หน้า ๑๑-๑๒.

ศีลข้อ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี

ข้อปฏิบัติศีลเบื้องต้น คือ ไม่ฆ่าสัตว์ (สัตว์ คือ ตัวเรา หรือคนอื่น หรือสัตว์อื่น) หรือทำให้เกิดผลโหดร้ายรุนแรงกับสัตว์ใด ๆ โดยเจตนา รวมถึงไม่ก่อโรค ไม่เบียดเบียน ไม่ฆ่าชีวิตตนเอง ด้วยความกลัวตาย กลัวโรค เร่งผล กังวล และความโกรธที่รุนแรง อันมีรากเหง้ามาจากการปรุงแต่งความชอบชังในสิ่งต่าง ๆ เช่น คน สัตว์ สิ่งของ โรค ภัย หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ความยึดมั่นถือมั่น ความไม่เข้าใจเรื่องกรรมและวิบากกรรม และการไม่สามารถนำความเข้าใจเรื่องกรรมและวิบากกรรมมาดับหรือบรรเทาทุกข์

ข้อปฏิบัติ คือ ฝึกลดความกลัวตาย กลัวโรค เร่งผล กังวล และความโกรธ ไปเป็นลำดับ ๆ เช่น คน สัตว์ สิ่งของ โรค ภัย หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ฝึกปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่น ศึกษาทำความเข้าใจเรื่องกรรมและวิบากกรรม และฝึกใช้ความเข้าใจเรื่องกรรมและวิบากกรรมมาดับหรือบรรเทาทุกข์ในชีวิตให้ได้ โดยใช้เนื้อหาเทคนิคทำให้หายโรคเร็ว บทบาทวัฒนธรรม หรือเนื้อหาอื่น ๆ ที่ดับทุกข์ได้

ศีลสูงขึ้น คือ ลดละเลิกต้นเหตุแห่งการฆ่าสัตว์ ชังสัตว์ แย่งชิงของรักของหวงของสัตว์เบียดเบียน หรือทรมานสัตว์ (สัตว์ คือ ตัวเรา หรือคนอื่น หรือสัตว์อื่น)

ข้อปฏิบัติ คือ ลดละเลิกการรับประทานสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ รวมถึงเลือกวิธีการดูแลสุขภาพที่เหมาะสมกับตน ณ เวลานั้น คือ ไม่เบียดเบียน ไม่ทรมานตน

ศีลที่สูงขึ้นไปอีก คือ ไม่ก่อโรค ไม่เบียดเบียน ไม่ฆ่าชีวิตตนเอง ด้วยความกลัวตาย กลัวโรค เร่งผล กังวล และความโกรธที่เบาบาง

ในประเด็นเรื่องการฆ่าสัตว์ กินสัตว์ หรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ก็คือ บรรณาให้สัตว์ตาย เป็นอบายมุขที่หยาบมากแรงมาก ไปติตรสของเนื้อสัตว์ถึงขั้นต้องกินสัตว์เป็นเหตุแห่งการฆ่า เป็นอบายมุข หรือบางคนติดโลกธรรมมาก กลัวว่าคนเขาจะว่า กลัวสังคมเขาจะว่า ถ้าไม่กินสัตว์เขาก็จะว่าเอา ไปติดโลกธรรมมากจนทำให้ชีวิตอื่นตายนี้ก็เป็นอบายมุข หรือบางคนติดดีมาก แต่เป็นแบบมิจฉา เข้าใจว่าอาหารเนื้อสัตว์จะเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย มีโปรตีนที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย เข้าใจว่าเป็นโปรตีนที่ดีที่สุดต่อร่างกาย เป็นธาตุอาหารที่ดีที่สุดต่อร่างกาย ติดดีมากถึงขั้นทำลายชีวิตอื่นได้ ถึงขั้นกินชีวิตอื่นได้ เพียงเพราะอยากให้ร่างกายตัวเองดี นี้ก็อบายมุข การติดอาหารเนื้อสัตว์ทำให้เกิดความเสียหายมาก คือ ๑) เสียทรัพย์ (ราคาแพงเมื่อเทียบกับผัก) ๒) ก่อการทะเลาะวิวาท (จิตวิญญานสัตว์เกิดการอาฆาตพยาบาทแรง ทะเลาะแรง) ๓) เป็นบ่อเกิดแห่งโรค การเบียดเบียนทำให้มีโรคมามากและอายุสั้น) ๔) เป็นเหตุให้เสียชื่อเสียง ในทางธรรม ในหมู่ोरิยะ ใครไปกินเนื้อสัตว์จะเสียชื่อเสียง

เช่น หมูมีตรดีแพทย์วิถีธรรม ใครไปกินเนื้อสัตว์ก็จะอายุเพ็ญ เสียชื่อเสียงแรง ๕) เป็นเหตุให้ไม่รู้จัก
 ละอาย ไม่ละลายต่อบาบ อ่างโนนนี้เพื่อจะกินเนื้อสัตว์ ๖) เป็นเหตุบั่นทอนกำลังปัญญา

ศีลข้อ ๒ อทินนาทานา เวรมณี

ข้อปฏิบัติในเบื้องต้น คือ ไม่ลักขโมยฉ้อโกงของคนอื่น

ข้อปฏิบัติที่สูงขึ้น คือ ฝึกแบ่งปันวัตถุข้าวของที่เกินความจำเป็นหรือความสามารถที่ตนมี
 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยใจบริสุทธิ์ เป็นสภาพ “ให้ แล้วคิดที่จะไม่เอาอะไรจากใครให้ได้” ไม่ว่าจะป็นวัตถุ
 ข้าวของ ลาภ ยศ สรรเสริญ แม้แต่รอยยิ้ม คำขอบคุณ ความเข้าใจ หรือพฤติกรรมที่ดีใด ๆ

ข้อปฏิบัติที่สูงสุด คือ ไมโลภ คือ ขยันทำหน้าที่กิจกรรมการงานที่ดั่งงามอย่างเต็มที่ มี
 ผลตอบแทนกลับมาเท่าไร ก็กินน้อยใช้น้อยที่สุดเท่าที่จะแข็งแรงที่สุด เก็บไว้น้อยที่สุดเท่าที่จะไม่
 ฝืดเคือง เท่าที่จะคล่องตัวไปได้ ที่เหลือแบ่งปันเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นด้วยใจที่บริสุทธิ์

ศีลข้อ ๓ กามเมสุมิจฉาจาร เวรมณี

ข้อปฏิบัติในเบื้องต้น คือ ชื่อสัตย์ต่อคู่ครอง มีคู่ครองคนเดียว ไม่ล่วงละเมิดทางเพศกับผัว
 เขา เมียใคร ลูกใคร หรือคนที่ไม่ใช่คู่ครองของเรา

ข้อปฏิบัติที่สูงขึ้น คือ ลดละเลิกการสมสู่คนคู่ การสมสู่ตนเอง รวมทั้งการเสพรูปรสกลิ่น
 เสียงสัมผัสที่เป็นพิษหรือเกินความจำเป็นของชีวิต เช่น อาหารที่มีพิษหรือไม่สมดุลร้อนเย็น เป็นต้น

ข้อปฏิบัติที่สูงสุด คือ ไม่หลงแม้แต่สัมผัสในสิ่งที่ดี คือ ทำดีอย่างไม่หลงดี ทำดีอย่างมี
 ความสุข ไม่ติดดีอย่างมีความสุข ขั้นตอนการปฏิบัติ คือ ประารถนาให้เกิดสิ่งที่ดีต่อตนเองหรือผู้อื่นแล้ว
 ปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่นว่าจะเกิดสิ่งใด ๆ ก็ได้ ตามวิบากดีร้ายของแต่ละชีวิต แล้วลงมือทำดีที่ทำ
 ได้อย่างรู้เพียรรู้พัก จากนั้นปล่อยวางผลให้เป็นไปตามวิบากดีร้ายของแต่ละชีวิต เราทำดีให้ดีที่สุด
 เท่าที่จะเป็นไปได้ ให้แต่ละชีวิตได้อาศัยก่อนที่ทุกสิ่งทุกอย่างจะดับไปเท่านั้น

ศีลข้อ ๔ มุสาวาท ปิสุณาวาจา ผรุสวาจา สัมผัสปลลาปะ เวรมณี

ข้อปฏิบัติในเบื้องต้น คือ ไม่โกหก ไม่นินทาว่าร้าย ไม่ยุแหย่คนให้ทะเลาะกัน ไม่พูดคำหยาบ
 (คำที่ส่งเสริมกิเลส) และไม่พูดเพื่อเจ้าไร้สาระ

ข้อปฏิบัติที่สูงขึ้น คือ ฝึกพูดให้เกิดประโยชน์ ให้ตนเองและผู้อื่นพ้นทุกข์ไปเป็นลำดับ ๆ

ข้อปฏิบัติที่สูงสุด คือ เชี่ยวชาญในการพูดให้เกิดประโยชน์ ให้ตนเองและผู้อื่นพ้นทุกข์ไป
 เป็นลำดับ ๆ

ศีลข้อ ๕ อภิขมา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ เวรมณี

ไม่เมาในการสร้างทุกข์ให้กับตัวเองและผู้อื่น ด้วยด้วยโลภ โกรธหลง หรือปัจจัยใด ๆ ก็ตาม ไม่เมาในอภิขมา คือความโลภ ความชอบ ไม่เมาในพยาบาท คือความโกรธ ความชัง ไม่เมาในมิจฉาทิฏฐิ คือ ความหลง หลงในมิจฉาทิฏฐิ ๑๐ อุปกิเลส ๑๖ อบายมุข กาม โลกธรรม อตตตา เป็นสภาพหลงยึดมั่นถือมั่น หลงเบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่นด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ ในระดับหยาบ กลาง ละเอียด^{๔๕}

ปฏิบัติด้วยจรรยา ๑๕ คือ ข้อปฏิบัติเพื่อบรรลุนิพพานอันปลอดโปร่งจากกิเลส เป็นขั้นตอนการปฏิบัติศีล เพื่อชนะกิเลสด้วยการลดละเลิกการกินสัตว์ หรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ใครคิดที่จะกินสัตว์ คือใครที่คิดอยากฆ่าสัตว์ คือ พรารถนาให้สัตว์ตาย คือ คิดที่จะฆ่า (ไม่ว่าจะฆ่าเอง หรือให้คนอื่นฆ่าให้) ในประเด็นเรื่องการกินเนื้อสัตว์ คำว่าละอาย ต้องตั้งศีลจนล้างกิเลสได้ ถึงขั้นที่ ๖-๗ ในจรรยา ๑๕ ต้องเกิดปัญญาจนถึงขั้นละอาย

๑) สัจจศีล (ถึงพร้อมด้วยศีล) จุลศีลบอกว่าเป็นประโยชน์ต่อสัตว์ คือต่อตนเองคนอื่น สัตว์อื่น กินเนื้อสัตว์ มันไม่เป็นประโยชน์ ก็ต้องตั้งศีลว่าจะไม่กินสัตว์ เพราะไม่เป็นประโยชน์ต่อสัตว์ เป็นโทษต่อสัตว์ ลึกกว่านั้นก็เป็นภัยเป็นโทษต่อตนเองด้วย ทำให้เจ็บป่วย ทำให้มีวิบาก ทำให้เสียทรัพย์ (เนื้อสัตว์นั้นมีราคาแพงเมื่อเทียบกับพืชผัก) ทำให้หม่อมัตริศผู้มีศีลติดיעน ตรวจสอบด้วยญาณปัญญา ขั้นแรก ตั้งศีลมาปฏิบัติ ลด ละ เลิกการกินเนื้อสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่งก่อน อย่าเพิ่งไปเอาทุกชนิด ถ้าอยากรู้ว่ามีบาปจริงหรือไม่ ตั้งศีลมา ๑ ข้อ ว่าเราจะไม่กินสัตว์

๒) สำรวมอินทรีย์ (ระวังตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) ระวังตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ของเราไม่ให้ไปกินสัตว์ชนิดที่เราตั้งลดละเลิก ไม่ไปกินตัวนั้น

๓) โภชนมัตตัญญูตา (รู้ประมาณในการบริโภค) ก็ไปเลือกกินในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ตัดตัวที่เป็นโทษ ด้วยใจที่เป็นสุข ประมาณอาหารให้ถูกต้อง ทำไปถึงใจ จับอาการและความคิดที่เหนียวนำให้เราอยากไปกินสัตว์ชนิดนั้นได้เราก็ใช้เหตุผลสู้มัน พิจารณาความไม่เที่ยง สุขปลอมมันไม่เที่ยงอย่างไร แบบเดียวหมด ไม่เที่ยง เก็บไม่ได้ ไม่มีสาระ พิจารณาโทษ ไปกินก็เป็นโทษเป็นภัย สัตว์นั้นก็ตาย เขาก็ทุกข์ ก็จะมีเวร พิจารณาความกลัวจากความอยากกลัวว่าจะไม่ได้กินสมใจ ได้กินก็กลัวว่า มันจะหมดไป กลัวจะไม่ได้กินอีก กลัวก็ทำให้เสียสุขภาพ อยากได้มาก ๆ ก็ทำชั่วได้ทุกอย่าง ช้ำยังเหนียวนำให้คนอื่นรู้สึกตามสืบเนื่องไปเรื่อย ๆ เขาก็ทุกข์ใจ ทุกข์กาย และทำชั่วได้ทุกอย่างอย่างไม่มี

^{๔๕} ใจเพชร กล้าจน, อริยศีลรักษาโรค, หน้า ๒๑-๒๔.

วันสิ้นสุด สั่งสมเป็นวิบากร้ายของเขา นำเรื่องร้ายทั้งหมดทุกมิติมาใส่เขา เรามีส่วนเสริมหนุนให้เกิดสิ่งนั้น ก็สั่งสมเป็นวิบากร้ายของเรา นำเรื่องร้ายทั้งหมดทุกมิติมาใส่เรา

๔) ชาคริยานุโยคะ (ทำความเพียรตื่นอยู่) ไล่ดูตรวจดูว่าเราจะมีปัญญาเห็นโทษเห็นภัยในกิเลสการอยากกินเนื้อสัตว์ขนาดไหน รู้จนถึงขั้นวิบากกรรม จนเราชนะกิเลสได้ ก็จะเลือกกินในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ไม่กินสิ่งที่เป็นโทษด้วยใจที่เป็นสุข จนจิตเราตื่น คือ ชาคริยานุโยคะทำความเพียรตื่นอยู่ ตื่นจากความหนัก (มีกิเลส) สู้อุณหภูมิ (ไม่มีกิเลส) ตื่นจากโลกียะ มาสู่โลกุตระ ตื่นออกมาจากทุกข์ มาสู่สุขที่แท้จริงได้เป็นลำดับ ๆ ตื่นขึ้นมา ไม่มีความกลัว ล้างกิเลสได้ ไม่กินเนื้อสัตว์ ทำให้เบาใจ เพราะไม่ชอบไม่ชัง จึงไม่กลัว ไม่มีความกังวลใด ๆ ทำก็ได้ ไม่ทำก็ได้ กินก็ได้ ไม่กินก็ได้ เบาใจตลอดเวลาในเรื่องนั้น ๆ ก็เป็นอรหันต์แล้ว ล้างกิเลสไม่ได้ มันหนักใจ เพราะยังล้างชอบชังไม่ได้ ก็ไม่บรรลุธรรมชอบชังทำให้หนักใจ

๕) ศรัทธา (เชื่อมั่นความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า) ท่านยอมทนทุกข์ทรมานใช้วิบากชาติแล้วชาติเล่า ๆ วิบากที่พลาดทำมานับน้ำตามากกว่า ๔ มหาสมุทร ทั้ง ๆ ที่ตัวเองปรินิพพานได้ แต่ไม่ยอมปรินิพพาน ยอมเจ็บ ยอมทรมาน อุดทน เสียสละ เมตตา เพื่อช่วยเราและดวงชนให้พ้นทุกข์ จิตของท่านต้องการทำชีวิตให้มีคุณค่า กตัญญูศาสนา เมตตาดวงชน ผูกพันโลกวิทู นี่คือจิตของพระโพธิสัตว์ ถ้าเราเหนื่อย เราท้อ ให้นึกถึงพระพุทธเจ้า ท่านลำบาก ทรมาน อุดทน เพื่อช่วยเราและดวงชนให้พ้นทุกข์ เวลาผม (หมอเขียว) เหนื่อยก็จะนึกถึงพระพุทธเจ้า ท่านเหนื่อยท่านอดทนเพื่อผู้อื่นเพื่อมวลมนุษยชาติ ท่านยังทนได้ เราเป็นลูกของท่าน ทำไมเราจะทนไม่ได้ เราไม่ได้ลำบากเท่าท่านเลยทำไมเราจะทนไม่ได้ คิดเท่านี้ก็จะม่่าลังใจ มีพลังขึ้นมาทันที

๖) หิริ (ละอายต่อการทำทุจริตกายวาจาใจ) จะเกิดพลังพิเศษ ให้ละอายและเกรงกลัวต่อบาป เกิดหิริโอดตปยะ เพราะทำถูกศีล จะเกิดเรื่องดีอย่างรวดเร็ว ทำผิดศีล จะเกิดเรื่องร้ายอย่างรวดเร็ว จะเข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้นว่า เราจุดคบเพลิงหย้าแห่งวางในป่าหญ้าแห้งไป (เสพกิเลส, มีกิเลส) ไม่ใช่เราทุกข์คนเดียว แต่มันไหม้ลามไปหมดทุกชีวิตที่ยังมีกิเลสอยู่ รับคลื่นนี้ได้หมด และไหม้ลามไปชักรับชักรับ เราเป็นต้นเหตุเหนียวน้ำให้คนทำชั่วตาม เกิดผลร้ายสืบเนื่องต่อทุกชีวิต จะเกิดญาณพิเศษที่ชัดเจนว่าการเสพกิเลส การมีกิเลสของเรา ทำให้ตนเองและคนอื่นเดือดร้อน ก็จะทำให้สะดุ้ง ละอาย และเกรงกลัวต่อบาป ดังที่พระพุทธเจ้าตรัส ในพระไตรปิฎก เล่ม ๑๖ ข้อ ๓๕๗ ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุรุษวางคบหญ้าที่ไฟติดแล้วในป่าหญ้าแห้ง ถ้าหากเขาไม่รีบดับด้วยมือและเท้าไซ้ร้ ก็เมื่อเป็นเช่นนี้ สัตว์มีชีวิตทั้งหลายบรรดาที่อาศัยหญ้าและไม้อยู่ ฟังถึงความพินาศฉิบหาย แม้ฉันทิด ดูกรภิกษุทั้งหลายสมณะหรือพราหมณ์คนใดคนหนึ่ง ก็ฉันทันนั้นเหมือนกัน ไม่รีบละ ไม่รีบบรรเทา ไม่รีบทำให้สิ้นสุดไม่รีบทำให้ไม่มีซึ่งอกุศลสัญญาที่ก่อกวนอันบังเกิดขึ้นแล้ว สมณะหรือพราหมณ์นั้น ย่อมอยู่เป็นทุกข์ มีความอึดอัดคับแค้น เร่าร้อน ในปัจจุบัน เบื้องหน้า แต่ภวณะ เพราะกายแตก ฟังหวังทุกข์ได้ ๆ

- ๗) โอตตปปะ (สะดุ้งกลัวต่อการทำทุจริตกายวาจาใจ)
- ๘) พหูสูต (ฟังธรรมรู้ธรรมมาก) ฟังธรรมมาก ปฏิบัติมาก ได้ผลมาก
- ๙) วิริยารัมภะ (ปรารถนาความเพียรละอกุศล) ก็จะเพียร เพราะเห็นคุณค่าเห็นประโยชน์
ทำเต็มที่ เดินหน้าเต็มที่ ไม่ถอยหลัง เดินทางมรรคมีองค์ ๘ เต็มที่ทำกุศล ละอกุศล ทำจิตใจให้ผ่องใส
- ๑๐) สติ (ระลึกตัวไม่เผลอใจ) กิเลสก็เหลือเล็กน้อย ๆ ต้องใช้สติจับกิเลสล้างกิเลส
- ๑๑) ปัญญา (รู้แจ้งชำแรกกิเลสได้) แล้วก็จะเกิดปัญญาชัดเจน เก่งขึ้น ๆ เจอกิเลสก็ล้าง ๆ ๆ
เห็นความสุขจากการหมดกิเลสชัดเจน เบาใจ
- ๑๒) ปฐมฌาน (ฌานที่ ๑) วิตก วิจาร์
- ๑๓) ทุติยฌาน (ฌานที่ ๒) ปีติ
- ๑๔) ตติยฌาน (ฌานที่ ๓) สุข
- ๑๕) จตุตถฌาน (ฌานที่ ๔) อุเบกขาในขณะที่ลึมตา จิตวิญญานก็จะอิมเอิบเบิกบาน
แจ่มใส สุขสบายใจที่ไม่เอากายใส่ชีวิตตนเองและผู้อื่น (พระไตรปิฎก เล่ม ๑๓ “เสขปิพทาสูตร” ข้อ
๒๗-๓๒).^{๔๖}
๒. สัมมาสังกัปปะ คือ ความดำริที่ถูกต้อง ในการออกจากกาม ในการไม่พยาบาท ในการ
ไม่เบียดเบียน
๓. สัมมาวาจา คือ การเจรจาที่ถูกต้องในศีลข้อ ๔ คือ เจตนางดเว้นจากการพูดเท็จ พูด
ส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ
๔. สัมมากัมมันตะ คือ ทำการงานที่ถูกต้องในศีล ๓ ข้อ เจตนางดเว้นจากการฆ่า การลัก
ขโมย การประพฤตินอกใจ
๕. สัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยงชีพที่ถูกต้อง คือ ละการเลี้ยงชีพในทางผิดอันเป็นมิฉฉา
อาชีวะ ๕ มาเลี้ยงชีพในทางถูก
๖. สัมมาวายามะ คือ ความเพียรที่ถูกต้อง คือ ไม่ให้อกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด บังเกิดขึ้น ละ
อกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ไม่ให้บังเกิดขึ้น เจริญกุศลธรรมที่เกิดแล้วให้บริบูรณ์

^{๔๖} บรรยายคำพระไตรปิฎกตามรอยบาทพระศาสดา, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ๒๙ มกราคม ๒๕๖๔.

๗. สัมมาสติ คือ การระลึกที่ถูกตรง ย่อมพิจารณาเห็นภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต ธรรมในธรรม

๘. สัมมาสมาธิ คือ ความตั้งใจมั่นที่ถูกต้อง คือ บรรลุฌานทั้ง ๔ มีอุเบกขาเป็นเหตุให้สติบริสุทธิ์อยู่^{๔๗}

สอดคล้องกับ ธัมมทรม หมวดเหมน ที่กล่าวว่า “อาจารย์หมอเขียวได้ใช้หลักธรรมของพระพุทธเจ้า คือ อริยสัจ ๔ ในการแก้ไขปัญหาและต่อสู้กับกิเลส คือ ความอยาก ความยึดมั่นถือมั่น ความชอบ ความชัง ในจิตของเราที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบ ทำให้เกิดความโลภโกรธหลงไม่สิ้นสุด ทำให้จิตเราจางคลายจากกิเลสไปเป็นลำดับ โดยใช้ศีลเป็นเหมือนเครื่องตรวจหากิเลสที่กบดานซ่อนอยู่ในจิตของเราให้แสดงตัวออกมา เพื่อเราจะได้กำจัดออกไปทีละเรื่อง ๆ”^{๔๘}

สรุปได้ว่า อริยสัจ ๔ คือ ปัญญาดับทุกข์ คือ วิธีการแก้ปัญหาทุกปัญหาในโลกและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและผู้อื่น มีหลักการปฏิบัติด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ คือ ทางสายกลางอันประเสริฐ ๘ ประการ ที่เป็นข้อปฏิบัติสู่ความพ้นทุกข์ ด้วยการตั้งและปฏิบัติอริยศีลที่ถูกตรง จึงจะหลุดพ้นจากทุกข์ ทุกถ้อยคำทุกเนื้อหาในคำกล่าวสอนในทุกพระสูตรล้วนสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งหมด เป็นสัจจะหรือความจริงแท้ที่ควรพูดเพื่อการขัดเกลากิเลส คือ ให้มีกน้อยยกล้ำจนสันโดษใจพอ สงัดจากกิเลส ไม่คลุกคลีกับกิเลส ตั้งอยู่ในความเพียร สมบูรณ์ในศีล จิตตั้งมั่นในกุศล เกิดปัญญาชำระกิเลส ทำตนหลุดพ้นกิเลส ให้รู้แจ้งเห็นจริงในภาวะแห่งความหลุดพ้นกิเลสแล้ว มีความมุ่งหมายไปเพื่อมีศีล เพื่อล้างความยึดมั่นถือมั่น เพื่อล้างทุกข์ เพื่อพ้นทุกข์ เพื่อหลุดพ้นจากทุกข์ เพื่อช่วยเหลือคนอื่น เพื่อลดกิเลส เพื่อมุ่งสู่นิพพาน

๓.๓ รูปแบบและวิธีการสื่อสารธรรมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) และการสร้างเครือข่าย

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) กล่าวว่า มีอุดมการณ์มุ่งมั่นพัฒนาตนเองไปสู่สภาพ “ทำ ความผาสุกที่ตน สอนคนที่ศรัทธา” เป็นการทำให้ประโยชน์ผู้อื่น (ไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางกาย วาจา หรือ ใจ) เป็น “ให้” แก่ผู้อื่น ชนิดสุจริตใจอย่างบริสุทธิ์แท้จริงสมบูรณ์ที่สุด เป็นความต้องการ สร้างคุณงามความดีเพื่อผู้อื่นเป็นหลัก เป็นการ “ทำงาน” เพื่องานเท่านั้น ทำให้โลกอนุเคราะห์เกื้อกูล

^{๔๗} บรรยายรายการธรรมะพาพ้นทุกข์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ๙ มกราคม ๒๕๖๕.

^{๔๘} สัมภาษณ์, ธรรมทรม หมวดเหมน, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

มนุษยชาติในโลก (โลกานุกัมปายะ) ทำเพื่อความเป็นประโยชน์ของมวลมนุษยชาติ (พหุชนหิตายะ) ทำเพื่อเป็นความผาสุกของมวลมนุษยชาติ (พหุชนสุขายะ) ทำอย่างสุดความสามารถเท่าที่จะพึงทำได้^{๔๙} ผู้ใช้หลักการแพทย์วิถีพุทธที่สามารถนำหลักการแพทย์วิถีพุทธไปปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง ได้ผล สุขภาพดีขึ้นทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางปัญญา (จิตวิญญาน) นั้น ล้วนแต่เป็นผู้มีความ ศรัทธาต่อการแพทย์วิถีพุทธ ใน ๔ ด้าน คือ

๑) ศรัทธาต่อ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้นำองค์ความรู้การแพทย์วิถีพุทธที่ได้ ค้นพบมาช่วยเหลือมนุษยชาติ พร้อมกับทำการสื่อสารในกลุ่มเครือข่าย ๆ และต่อสาธารณชนในทุก รูปแบบ เช่น เปิดค่ายอบรม การเผยแพร่แนะนำแบบปากต่อปาก หนังสือ วารสาร แผ่นพับ ดีวีดี วีซีดี เอ็มพีสาม โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ยูทูป เฟสบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น โดยไม่มีการคิดค่าใช้จ่ายใด ๆ (ศูนย์บาท รักษาทุกคน) ต่อประชาชนทั่วไป อย่างเสียสละและทุ่มเททั้งร่างกายแรงใจและแรงปัญญา มาตลอด ระยะเวลา ๒๐ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘-๒๕๕๘ เป็นต้นแบบของ “ทำตัวอย่างที่ตน ช่วยคนที่ศรัทธา” ที่ชัดเจน

๒) ศรัทธาต่อธรรมะหรือคุณธรรมที่ทรงไว้ หรือที่มีอยู่ในตัวของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ความมีเมตตาธรรมและความเสียสละอย่างทุ่มเทที่ไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยในการเพียรช่วยเหลือ ประชาชนอย่างเต็มที่โดยไม่หยุดหย่อนอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา ๒๐ ปี ทั้งในประเทศไทยและ ต่างประเทศ ธรรมะที่อาจารย์หมอเขียวได้นำไปเผยแพร่และแนะนำให้นั้น ครบทั้งศีล สมาธิ ปัญญา ให้ได้รู้จัก ได้คิด ได้เห็นอย่างมีเหตุมีผล เชื่อเชื่อยให้มาพิสูจน์กันได้ เป็นการสื่อสารธรรมให้กับผู้ที่ได้รับ ความรู้หลักการแพทย์วิถีพุทธ แล้วให้เขานำไปปฏิบัติได้อย่างไม่ยากไม่ลำบาก เห็นผลการ เปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้นได้จริง นำพาให้ผู้ใช้หลักการแพทย์วิถีพุทธได้ลดความทุกข์ทั้งทางด้าน ร่างกายและจิตใจ เกิดปัญญาที่ทำให้ผู้ใช้การแพทย์วิถีพุทธสามารถแก้ปัญหาของได้ที่ต้นเหตุของ ปัญหาทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมรอบข้าง

๓) ศรัทธาต่อหลักเทคนิคการปรับสมดุล ๙ ข้อ (ยา ๙ เม็ด) เมื่อได้รับฟังข้อมูลการ บรรยายถ่ายทอดถึงกลไกและสาเหตุการเกิดการหายของโรคอย่างละเอียดที่ลงลึกถึงระดับจิต วิญญาน ทำให้สามารถนำไปปฏิบัติในการดูแลป้องกัน รักษา ฟื้นฟู และสร้างเสริมสุขภาพให้ทุเลาจาก โรคหรืออาการเจ็บป่วยได้เป็นอย่างดี เป็นการผ่าทางตันของระบบสุขภาพ ที่จะนำไปสู่สุขภาพที่ สมบูรณ์ได้อย่างยั่งยืน หรือสร้างเสริมให้มีสุขภาพแข็งแรงได้จริง เห็นผลเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นได้ จริง ผู้ใช้มีความสุขสบาย เบากาย มีกำลัง มีความเป็นอยู่ที่ผาสุกขึ้นเจริญขึ้น

^{๔๙} สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ผู้นำทางจิตวิญญานชาวแพทย์วิถีธรรม, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

๔) ศรัทธาต่อหมู่กลุ่มหรือเครือข่ายจิตอาสาแพทย์วิถีพุทธ เป็นหมู่มิตรดีสหายดีสังคม สิ่งแวดล้อมดี เป็นกลุ่มผู้มาร่วมปฏิบัติคุณงามความดีด้วยความซื่อสัตย์บริสุทธิ์ใจดีแท้ ด้วยการถือศีล ห้า ทานอาหารมังสวิรัต ลดละเลิกอบายมุข กามและอัตตา พร้อมทำงานรับใช้ช่วยเหลือกิจกรรมหมู่ กลุ่มส่วนกลางด้วยแรงงานร่างกายและแรงปัญญา โดยไม่รับค่าตอบแทนในรูปของอามิสสินจ้างใด ๆ (ทำงานศูนยบพ) และพร้อมแบ่งปันเกื้อกูลผลประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรมการงานและการทำ คุณความดีร่วมกัน อย่างเต็มใจเต็มตามกำลังความสามารถ^{๕๐}

๓.๓.๑ รูปแบบการสื่อสารธรรมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้คือธรรมะแก่ผู้ที่มีบุญกุศลร่วมกัน รวมถึงประชาชนผู้ที่สนใจ โดยใช้วิธีการและรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้ยิน ได้ฟัง ได้เรียนรู้ ได้เข้าใจ และ ได้นำไปฝึกฝนประพฤติปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวัน ให้สามารถแก้ปัญหาทุกข้อใจ ทุกข์กาย และทุกข์จาก เหตุการณ์ได้ จนเกิดผลคือทุกข์ลดลง สุขเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ตามฐานจิตตามพละอินทรีย์ตามวิภาคที่ ร้ายของแต่ละชีวิต มีรูปแบบการสื่อสารธรรม ดังนี้

๑) การจัดค่ายอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ค่ายในพื้นที่จริง (ออนไซต์) ให้ความรู้ และข้อมูลการดูแลสุขภาพแบบพึ่งตน ธรรมะ การทำสัทธิกรรมไร้สารพิษตามหลักการแพทย์วิถีธรรม และเศรษฐกิจพอเพียงเป็นประจำทุกวันในเครือข่ายแพทย์วิถีพุทธทั้งในประเทศและต่างประเทศทั้งใน รูปแบบการอบรมออนไซต์และออนไลน์ โดยไม่คิดค่าอบรม (บริการที่พักและอาหารเพื่อสุขภาพ) รวมถึงให้คำปรึกษาด้านสุขภาพกายสุขภาพใจแบบตัวต่อตัวโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เป็นการนำเอาจุดดี ของการแพทย์ทุกแผนมาบูรณาการด้วยธรรมะและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แก้ปัญหาและพัฒนาทั้ง ด้านร่างกาย จิตใจ วัฒนธรรม สังคม และสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน เน้นการใช้สิ่งที่มีประหยัดเรียบง่าย ได้ผลเร็ว พึ่งตนเองได้ ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นหลัก ประยุกต์เข้ากับวิถีชีวิตได้อย่างยั่งยืน โดย สามารถสร้างความเป็นพุทธะในตนไปพร้อม ๆ กับการเกื้อกูลมวลมนุษยชาติ ด้วยการสานพลังกับหมู่ มิตรดี ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดีและพัฒนาคนไปสู่ “ชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย ร่างกายที่แข็งแรง จิตใจ ที่ดีงาม จิตใจที่เป็นสุข” เพื่อเกื้อกูลมวลมนุษยชาติให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเชื่อมโยงกันในทุกมิติ^{๕๑}

๑.๑) ค่ายสุขภาพเชิงปฏิบัติการ ได้สอนให้เรียนรู้และเข้าใจจากการบรรยายแล้ว พาฝึกฝนลงมือปฏิบัติจริง เน้นฝึกปฏิบัติเทคนิค ๙ ข้อ ยา ๙ เม็ด ยาเม็ดเลิศ/เม็ดหลัก/เม็ดเสริม ยา เม็ดที่ ๑ ฝึกปฏิบัติการทำน้ำสมุนไพรรักษาปรับสมดุลร่างกาย ทำให้เส้นประสาทและเซลล์เนื้อเยื่อของ

^{๕๐} ใจเพชร กล้าจน, “จิตอาสาแพทย์วิถีพุทธ เพื่อมวลมนุษยชาติ”, หน้า ๒๓๕-๒๔๑.

^{๕๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๐๙.

ร่างกายที่แข็งตึงให้เย็นลง เซลล์เนื้อเยื่อของกล้ามเนื้อจะคลายตัวเข้าสู่ภาวะปกติ เม็ดเลือดขาวก็จะแข็งแรง ฝึกทำน้ำสมุนไพรปรับสมดุล ยาเม็ดที่ ๒ ฝึกปฏิบัติการกัวซา หรือชุดพิษชุดลม ทำให้เส้นประสาท เซลล์เนื้อเยื่อของร่างกายที่ปวดร้อนตึงแข็งให้เย็นลง และคลายตัวเข้าสู่ภาวะปกติ เม็ดเลือดขาวก็จะแข็งแรง ยาเม็ดที่ ๓ ฝึกปฏิบัติการสวนล้างลำไส้ใหญ่ ช่วยทำความสะอาดลำไส้ใหญ่ แบบที่เรียกว่าเป็นโทษสารพิษจะถูกชะล้างออกไปและบริหารกล้ามเนื้อลำไส้ใหญ่ ยาเม็ดที่ ๔ ฝึกปฏิบัติการแช่มือแช่เท้า ลดการเกร็งค้างของกล้ามเนื้อบริเวณมือ/เท้า และระบายพิษออกทางปลายมือ/เท้า ยาเม็ดที่ ๕ ฝึกปฏิบัติการพอก ทา หยอด ประคบ อบ อาบ ด้วยสมุนไพรที่ถูกต้อง ช่วยถอนพิษปรับสมดุลที่ตา หู และถอนพิษปรับสมดุลอวัยวะภายในได้ดี ยาเม็ดที่ ๖ ฝึกปฏิบัติการจุดลมปราณโยคะกายบริหารที่ถูกต้อง เพื่อสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ เพิ่มความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อเส้นเอ็นและทำให้กระดูก เส้นเอ็น กล้ามเนื้อเข้าที่ ยาเม็ดที่ ๗ ฝึกปฏิบัติการรับประทานอาหารปรับสมดุลร่างกาย ส่งผลต่อพลังชีวิต ทำให้รู้สึกสบาย เบาท้อง เบากาย มีกำลัง อิ่มนาน ฝึกการรับประทานอาหารคืออาหารพืชจัดสบาย ยาเม็ดที่ ๘ ฝึกปฏิบัติทบทวนธรรมประจำวัน กิจกรรมเข้ากลุ่มปรึกษาปัญหาสุขภาพกายใจ ยาเม็ดที่ ๙ ฝึกปฏิบัติรู้เพียรรู้พักให้พอดี เป็นต้น ^{๕๒}

การจัดค่ายสุขภาพเชิงปฏิบัติการ ทำให้ได้ความรู้และได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำจริง รู้จริง ได้ผลจริง ตามเทคนิค ๙ ข้อ หรือ ยา ๙ เม็ด โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาเม็ดที่ ๗ ได้ฝึกปฏิบัติการรับประทานอาหารปรับสมดุลร่างกาย ฝึกการทำอาหารสุขภาพ ฝึกเทคนิคการรับประทานอาหารตามลำดับ เทคนิคการเคี้ยวอาหารให้ละเอียด ทำให้รู้สึกสบาย เบาท้อง เบากาย มีกำลัง อิ่มนาน ^{๕๓} ได้ลงมือปรุงอาหารพืชจัดสบาย สามารถทำตามได้จริงและได้นำความรู้นี้กลับไปทำที่บ้าน ทำให้สุขภาพดีขึ้นจากเดิมที่เจ็บป่วยมาตลอด ได้มีการสอนการทำกรรมไรรักษาแบบพึ่งตน โดยนำเศษอาหารหรือเปลือกผักผลไม้มาเป็นปุ๋ยใช้เอง ไม่ต้องซื้อปุ๋ยเคมี ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย ทำให้ได้อาหารไรรักษาพืช ได้ทั้งออกกำลังกาย จิตใจก็พลัดเพลินอยู่กับการปลูกผักสวนครัว ทำให้สุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ และลดค่าใช้จ่ายได้มาก ^{๕๔}

๑.๒) ค่ายพระไตรปิฎก เน้นฝึกฝนปฏิบัติเข้มข้นลด ละ ล้างกิเลส และฆ่ากิเลส ฝึก
รับประทานอาหารเพียงมือเดียว (อาหารไม่มีเนื้อสัตว์รสจัด) ฝึกฝนสมรรถนะและความแข็งแรงของ

^{๕๒} ผ่องไพโรธรรม กล้าจน, “๑๓ ฐานงานชุมชนภูผาฟ้าน้ำ”, หน้า ๒๙.

^{๕๓} สัมภาษณ์, ฌันธิชา คำपालะ, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๕๔} สัมภาษณ์, สมใจ สิทธิพงษ์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

ร่างกายและจิตใจด้วยกิจกรรมพิเศษ เช่น เดินจาริกจากสวนป่านาบุญ ๔ (บ้านแดนสวรรค์) อำเภอธาตุพนม เพื่อไปสักการะพระธาตุพนม อำเภอธาตุพนม เป็นระยะทางทั้งสิ้น ๒๓ กิโลเมตร มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมประมาณ ๓๐๐ ท่าน^{๕๕}

๑.๓) ค่ายแพนพันธ์แท้ เพื่อตามหาและสร้างจิตอาสาศูนย์บาทเสียสละทำงานฟรีไม่รับเงินทอง เป็นที่รวมของคนดีที่พร้อมมาฝึกฝนเสียสละทำงานฟรีศูนย์บาทไม่รับเงินทองอามิสสินจ้างใด ๆ แต่มาร่วมมารวมกันทำประโยชน์เพื่อผองชนเพื่อมวลมนุษยชาติ พร้อมกับมีการฝึกฝนการปฏิบัติเข้มข้น ด้วยการ ลด ละ ล้างและฆ่ากิเลส และการดำเนินกิจกรรมการทำงานด้วยมรรคมืองค์แปด ฝึกฝนการกินน้อยใช้น้อยด้วยการรับประทานอาหารเพียงมือเดียว (อาหารสุขภาพมังสวิรัตินี้ไม่มีเนื้อสัตว์รสจัด) ฝึกฝนสมรรถนะและความแข็งแกร่งของร่างกายและจิตใจด้วยกิจกรรมฐานงานต่าง ๆ พร้อมกับกิจกรรมหลักในการสอบรายงานสภาวะธรรมจากการฝึกฝนในการลดละเลิกกิเลสของตนเอง คุณสมบัติเบื้องต้นของจิตอาสา คือถือศีล ๕ เป็นอย่างน้อย ละอบายมุข อัดตาไม่จัด^{๕๖} สามารถสร้างจิตอาสาที่เสียสละลดกิเลสและช่วยเหลือผู้อื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวม ๗๐๐ กว่าคนทั่วโลก^{๕๗}

๑.๔) ค่ายกสิกรรมไร้สารพิษตามศาสตร์พระราชา ค่ายกสิกรรมไร้สารพิษชีวิตผาสุก เป็นประจำทุกเดือนในทุกเครือข่ายแพทย์วิถีธรรมทั้งในและต่างประเทศโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้คิดค้นฝึกฝนเรียนรู้และทดลองปฏิบัติจริงและได้ผลดีจริงด้วยการทำกสิกรรมไร้สารพิษโดยใช้สิ่งที่ประหยัดเรียบง่าย ใกล้ตัวในตัว ทุกคนทำเอาเองได้ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการดิน การทำปุ๋ย การบริหารจัดการน้ำ เช่น ใช้หญ้าหรือเพื่อนพืช (วัชพืช) เป็นนำมาใช้เป็นปุ๋ยดี เอามาเป็นปุ๋ยฟรี เขาเกิดตลอดเวลา จึงได้ปุ๋ยฟรีตลอดเวลาเป็นปุ๋ยตลอดเวลา^{๕๘} ได้การทำกสิกรรมไร้สารพิษแบบต่าง ๆ และพาชาวค่ายลงมือปฏิบัติจริง เช่น เพอร์มาคัลเจอร์^{๕๙} บาราลคัลเจอร์^{๖๐} (ภูเขาน้อย ประหยัดน้ำ พืชงามดี หรือกสิกรรมไร้สารพิษแบบประหยัดน้ำ คือการปลูกพืช

^{๕๕} อ้างแล้ว, หน้า ๒๑๐.

^{๕๖} ใจเพชร กล้าจน, “จิตอาสาแพทย์วิถีพุทธ เพื่อมวลมนุษยชาติ”, หน้า ๑๓.

^{๕๗} อ้างแล้ว, หน้า ๒๑๐.

^{๕๘} คำคมเพชรจากใจเพชร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search?q=หม้อมหาสมบัติของกสิกร ปุ๋ยดี ปุ๋ยฟรี ปุ๋ยตลอดเวลา> [๒๙ เมษายน ๒๕๖๖].

^{๕๙} คำคมเพชรจากใจเพชร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search?q=เพอร์มาคัลเจอร์> [๒๙ เมษายน ๒๕๖๖].

^{๖๐} คำคมเพชรจากใจเพชร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search?q=บาราลคัลเจอร์> [๒๙ เมษายน ๒๕๖๖].

แบบสมดุสร้อนเย็น) นาเล็กหอมเขียว^{๖๑} เนินพอเพียงหอมเขียว^{๖๒} การบริหารจัดการน้ำด้วยการทำ
 ธนาคารน้ำใต้ดิน การบำบัดน้ำเสียโดยวิธีชีวภาพ การปลูกข้าวเพื่อบำบัดน้ำเสีย จุลินทรีย์พลังสีล ปุ๋ย
 น้ำหอมเขียว ปุ๋ยยูเรียหอมเขียว เป็นต้น^{๖๓} ได้พาฝึกฝนลงมือปฏิบัติจริงตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมดิน
 การบริหารจัดการระบบน้ำ การลงมือปลูก การเก็บเกี่ยวผลผลิต ตลอดจนนำผลผลิตไปปรุงเป็น
 อาหารสุขภาพรับประทานในค่าย โดยใช้หลักการ ๖ ข้อ และหลักกรรม ๕ ข้อ ที่ทำให้เกิด
 ประสิทธิภาพสูงสุดในการทำกิจกรรมไร้สารพิษ หลักการ ๖ ข้อ คือ ๑) พันธุ์ดี ๒) ดินดี ๓) น้ำดี
 ๔) แสงดี ๕) ศีลดี ๕) มิตรดี^{๖๔} และหลักกรรม ๕ ข้อ คือ ๑) อย่าขี้เกียจ ต้องขยัน ขยันใส่อินทรีย์วัตถุ
 ให้มากๆ ขยันไปดูแล ๒) อย่าใจร้อน ต้องใจเย็น ๓) อย่าโลภ ต้องรู้จักพอ ทำอย่างมีคุณภาพได้เท่าไร
 ก็เอาเท่านั้น ก็พอใจเท่านั้นไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเองคนอื่นสัตว์อื่น ๔) พอประมาณ คือ รู้เพียร
 รู้พัก และจะเอาอะไรเข้าไป เอาอะไรออกมา หรือดำเนินการอะไรแค่ไหน ประมาณให้พอดี ให้พืช
 เจริญเติบโตได้ดี ๕) รู้จักแบ่งปันด้วยใจบริสุทธิ์เป็นลำดับ^{๖๕}

๒) การจัดค่ายอบรมออนไลน์ สืบเนื่องมาจากเมื่อปี ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นช่วงที่สถานการณ์
 โควิด-๑๙ ระบาดหนัก และรัฐบาลมีนโยบายให้ “สวมแมส เว้นระยะห่าง ล้างมือ อยู่บ้าน หยุด
 เชื้อ เพื่อชาติ” จึงได้จัดการจัดค่ายการอบรมการดูแลสุขภาพแบบพึ่งตน ธรรมะ การทำกิจกรรมไร้
 สารพิษตามหลักการแพทย์วิถีธรรม และเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่จริง (ออนไซต์) แต่ได้ปรับรูปแบบ
 การอบรมโดยการเผยแพร่องค์ความรู้ด้วยการสื่อสารออนไลน์ผ่านระบบชุมและช่องทางการสื่อสาร
 ต่าง ๆ แทนการมาพบหน้ากันในพื้นที่จริง ได้แก่ ค่ายสุขภาพแพทย์วิถีธรรมออนไลน์ ค่ายสุขภาพพึ่ง
 ตนวิถีธรรมวิถีไทยออนไลน์ร่วมกับกลุ่มแพทย์แผนไทยช่วยไทยและเครือข่ายต่าง ๆ ค่ายสุขภาพแพทย์

^{๖๑} ผ่องไพโรธรรม กล้าจน, “รวบรวมผลงานกิจกรรมไร้สารพิษชีวิตผาสุก ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน”,
 เอกสารข้อมูลวิชาการของมูลนิธิแพทย์วิถีธรรม, (ฝ่ายงานวิชาการ: มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๕).
 (อัดสำเนา).

^{๖๒} คำคมเพชรจากใจเพชร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=เนินพอเพียงหอมเขียว> [๒๙ เมษายน ๒๕๖๖].

^{๖๓} ผ่องไพโรธรรม กล้าจน, “รวบรวมผลงานกิจกรรมไร้สารพิษชีวิตผาสุก ของ ดร.ใจเพชร
 กล้าจน”, หน้า ๓.

^{๖๔} คำคมเพชรจากใจเพชร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=หลัก 6 ข้อ ที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในการทำกิจกรรมไร้สารพิษ> [๒๙
 เมษายน ๒๕๖๖].

^{๖๕} คำคมเพชรจากใจเพชร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=หลักการทำกิจกรรมไร้สารพิษ> [๒๙ เมษายน ๒๕๖๖].

แผนไทยวิถีธรรมคำจูนโลกออนไลน์ (ปัจจุบันเป็นรุ่นที่ ๔๐)^{๖๖} ค่ายสุขภาพออนไลน์ ทำให้แม่อยู่ที่บ้านก็สามารถร่วมเข้าค่ายอบรมได้^{๖๗}

๓) การบรรยายธรรม ดร. ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้เดินสายบรรยายธรรมตามศูนย์หลักและเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ (สหรัฐอเมริกา) บรรยายการใช้ยา ๙ เม็ด เทคนิค ๙ ข้อ โดยองค์ความรู้เรื่องแพทย์วิถีธรรมจะเน้นการใช้ธรรมะตามหลักพุทธศาสนาคือลดกิเลส ใจไร้ทุกข์ ใจดีงาม คือยาเม็ดเล็ก (เม็ดที่ ๘, ๙) เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมซึ่งเป็นสิ่งที่ยากมากที่สุดใมนุษย์ คือยาเม็ดหลัก (เม็ดที่ ๗, ๖) และเน้นการพึ่งตนโดยใช้ของที่อยู่กับตัวในตัวในการดูแลสุขภาพ คือยาเม็ดเสริม (เม็ดที่ ๑-๕) โดยใช้เวลาบรรยายธรรมเฉลี่ยวันละ ๗ ชั่วโมง ผ่านรายการธรรมะพาพันทุกข์ แพทย์แผนไทยช่วยไทยสู่แพทย์แผนไทยวิถีธรรมคำจูนโลก แก่นหลักกลไกการเกิดการหายของโรคตามหลักการแพทย์วิถีธรรม คำคมเพชรจากใจเพชร เสียงเพชรจากใจเพชร แสงธรรมนำชีวิต บททบทวนธรรมเพื่อการสร้างจิตวิญญาณให้ผาสุกที่สุดในโลก ทางรอดเกษตรกรไทย ฯลฯ โดยได้ถ่ายทอดสดทาง หมอเขียวดอทเน็ต fb หมอเขียวแฟนคลับ fb กิจกรรมหมอเขียวแพทย์วิถีธรรม ยูทูป tiktok twitter instagram โปรแกรมชุมชน และเครือข่ายสื่อแพทย์วิถีธรรมทุกช่องทาง^{๖๘}

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) กล่าวว่า ในการบรรยายธรรมแต่ละครั้ง ได้มีการตั้งจิตว่า ผู้ใดมีกุศลร่วมกันจงได้รับประโยชน์ตามธรรมเถิด สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ตั้งสติไว้ว่า ทำไฉนหนอ เพื่อนพรหมจรรย์ ผู้มีศีลเป็นที่รัก ที่ยังไม่มา ของงมาเถิด และผู้ที่มาแล้ว ของงอยู่เป็นสุข^{๖๙} ไม่ยึดมั่นถือมั่นอะไร เพราะเข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง ว่าผู้ใดจะได้ฟังอะไร จะได้รับอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร เป็นไปตามเหตุปัจจัย เป็นไปตามกุศลอกุศลของแต่ละชีวิต บางคนก็ฝึกตลอดทุกขี้ได้มากได้เร็ว บางคนก็ฝึกตลอดทุกขี้ได้น้อยได้ช้า บางคนก็ฝึกตลอดทุกขี้ไม่ได้เลย เพราะธรรมะแท้ทำได้ยาก แสหายากมีค่าแสนมีค่า แม้ทำได้เพียงเล็กน้อยก็มีค่าสุดแสนมีค่า^{๗๐} คุณค่าของชีวิตคนหนึ่งชีวิตมีคุณค่า

^{๖๖} ภูเพียรธรรม กล้าจน, “การดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย”, หน้า ๒-๓.

^{๖๗} สัมภาษณ์, สมใจ สิทธิพงษ์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๖๘} ผ่องไพบรธรรม กล้าจน, “รวบรวมประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน”, หน้า ๒๒-๒๓.

^{๖๙} ธรรมพุทธสุดลึก, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้องภาพสุวรรณ, ๒๕๖๒), หน้า ๑๓๖.

^{๗๐} คำคมเพชรจากใจเพชร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=ธรรมะแท้ทำได้ยากแสนยากมีค่าแสนมีค่า> [๑๖ เมษายน ๒๕๖๖].

มากมายมหาศาลตีค่าไม่ได้ คุ่มสุดคุ่มที่เราจะได้ช่วยเขา ช่วยคนได้แม้จำนวนเพียงฝุ่นปลายเล็บได้ก็พอแล้ว ฝุ่นปลายเล็บมีเท่าไร ก็ช่วยเท่านั้น^{๗๑}

๔) **สิ่งพิมพ์** ได้แก่ หนังสือ วารสาร รายงาน แผ่นพับ ป้ายนิทรรศการ และ สื่อแพทย์วิถีธรรม โดยในสิ่งพิมพ์ทุกเล่มล้วนมีเนื้อหาของการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรในทุกเล่ม หนังสือและวารสารทุกเล่มสามารถดาวน์โหลดได้ฟรีที่ www.morkrew.net^{๗๒}

๔.๑) **หนังสือ** ดร.ใจเพชร กล้าจน ได้เขียนหนังสือเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และข้อมูลด้านสุขภาพ ธรรมะ กลิกรรมไร้สารพิษ รวมแล้วมากกว่า ๔๐ เล่ม

หนังสือด้านสุขภาพ ได้แก่ ถอดรหัสสุขภาพ เล่ม ๑ (ร้อน-เย็นไม่สมดุล) ถอดรหัสสุขภาพ เล่ม ๒ (ความลับฟ้า) ถอดรหัสสุขภาพ เล่ม ๓ (มาเป็นหมอดูแล้วตัวเองกันเถอะ) แก่นหลักของการดูแลสุขภาพตามหลักการแพทย์วิถีธรรม การปรับสมดุลร้อนเย็นกายใจตามหลักการแพทย์วิถีธรรม การพอกทาหยอดประคบอบาบเซ็ดด้วยสมุนไพร ไชรหัสลับสุดขอบฟ้า ๑ (การผ่าตัดกิเลสเหตุแห่งโรคทุกข์ทั้งมวล) ไชรหัสลับสุดขอบฟ้า ๒ (ผ่าตัดโรคภัยโดยใช้สมดุลร้อนเย็น) ไชรหัสลับสุดขอบฟ้า ๓ (เป็นโสดดีหรือมีคู่) คู่มือการใช้สมุนไพรฤทธิ์เย็นกับการดูแลสุขภาพ คู่มือค่ายสุขภาพแพทย์วิถีธรรมสุขภาพพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง คู่มือสุขภาพพึ่งตนแพทย์วิถีธรรม ฝ่าวิกฤตโควิด ๑๙ (ฉบับย่อ) คู่มืออาหารสุขภาพหมอเขียวแพทย์วิถีธรรม เทคนิคการดูแลสุขภาพแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการแพทย์วิถีธรรมเพื่อควบคุมป้องกันโรคบำบัดบรรเทาและฟื้นฟูสุขภาพ ยอดยาศิสุขภาพดีวิถีพุทธ ย่านางสมุนไพรมหัศจรรย์ ล้างพิษร้อนถอนพิษเย็นปรับสมดุลกายใจสู่ทุกข์ภัยด้วยใจเป็นสุข อาหารปรับสมดุลแพทย์วิถีธรรม อาหารล้างพิษร้อนปรับสมดุล มหัศจรรย์น้ำปัสสาวะบำบัดยาศิตที่คนส่วนใหญ่ไม่รู้ หนังสือวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทงานวิจัยเรื่อง “ความเจ็บป่วยกับการดูแลสุขภาพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักแพทย์ทางเลือกวิถีพุทธของศูนย์เรียนรู้สุขภาพพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสวนป่านาบุญอำเภอดอนตาลจังหวัดมุกดาหาร” หนังสือวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกงานวิจัยเรื่อง “จิตอาสาแพทย์วิถีพุทธเพื่อมวลมนุษยชาติ” เล่ม ๑-๓ (รวม ๔ เล่ม) สมุดบันทึกบทเพลงธรรมถนอมคนกล้าดี^{๗๓}

^{๗๑} คำคมเพชรจากใจเพชร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=คุณค่าของชีวิตคนหนึ่งชีวิตมีคุณค่ามากมายมหาศาลตีค่าไม่ได้ คุ่มสุดคุ่มที่เราจะได้ช่วยเขา \[๑๖ เมษายน ๒๕๖๖\].](https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=คุณค่าของชีวิตคนหนึ่งชีวิตมีคุณค่ามากมายมหาศาลตีค่าไม่ได้ คุ่มสุดคุ่มที่เราจะได้ช่วยเขา [๑๖ เมษายน ๒๕๖๖].)

^{๗๒} ใจเพชร กล้าจน, “จิตอาสาแพทย์วิถีพุทธ เพื่อมวลมนุษยชาติ”, หน้า ๒๑๑.

^{๗๓} ผ่องไพโรธรรม กล้าจน, “รวบรวมประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน”, หน้า ๒๐.

หนังสือด้านการเผยแพร่สัจธรรมในพระพุทธศาสนา ได้แก่ บททบทวนธรรมเพื่อการสร้างจิตวิญญาณให้ผาสุกที่สุดในโลก อริยศีลรักษาโรค บทสวดมนต์ทบทวนธรรม เทคนิคการทำใจให้หายโรคเร็ว การกินหรือไม่กินเนื้อสัตว์กับพุทธ หมอเขียว คนพอเพียง สู้ทุกทุกข์ภัยด้วยใจที่เป็นสุข มหัศจรรย์น้ำปัสสาวะ การเตรียมวางร่างวางขันธุ์ (ส่งวิญญาณ) ความผาสุกที่แท้จริง มติหม่อมคนดีพาให้เจริญ

หนังสือด้านการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เรื่อง “สัจจะกู้ชาติ ยุทธศาสตร์การต่อสู้ผู้ชั่วขณะที่แท้จริง” มีเนื้อหาหลักอยู่ที่ส่งเสริมให้ประชาชนต่อสู้ด้วยหลักสันตือหิงสา อโหสิ ไม่ใช้ความรุนแรง ปราศจากอาวุธใช้แก่นของพระพุทธศาสนาด้วยการหยุดชั่ว ทำดี ทำจิตใจให้ผ่องใส^{๗๔}

หนังสือด้านการเผยแพร่องค์ความรู้ในการทำกิจกรรมไร้สารพิษ ได้แก่ คู่มือกิจกรรมไร้สารพิษเกษตรทฤษฎีใหม่ตามศาสตร์พระราชามาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กลิจกรรมไร้สารพิษชีวิตผาสุก (ฉบับย่อ) นาเล็กหมอเขียว โคกหนองนาหมอเขียว เนินพอเพียง เพอร์มาคัลเจอร์ พลังศิลป์ บาราลคัลเจอร์ (ภูเขาน้อย ประหยัดน้ำ พืชงามดี หรือกิจกรรมไร้สารพิษแบบประหยัดน้ำ คือการปลูกพืชแบบสมดุลร้อนเย็น) บารายคัลเจอร์และธนาคารน้ำใต้ดินนวัตกรรมการบริหารจัดการน้ำ และกิจกรรมไร้สารพิษอย่างยั่งยืนเพื่อมวลมนุษยชาติ การบำบัดน้ำเสียโดยวิธีชีวภาพ การปลูกข้าวเพื่อบำบัดน้ำเสีย ข้าวคือ Super ปุ๋ย จุลินทรีย์พลังศิลป์ ปุ๋ยน้ำตราหมอเขียว ปุ๋ยยูเรียตราหมอเขียว และ ยาฆ่าหญ้าตราหมอเขียว เป็นต้น^{๗๕}

๔.๒) วารสาร ได้แก่ วารสารแพทย์วิถีธรรม และวารสารวิชาการวิชาราม วารสารแพทย์วิถีธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ แนวคิด ประสบการณ์ และกิจกรรมของการแพทย์วิถีธรรมแก่สมาชิก เครือข่ายและผู้สนใจ อันจะเป็นทางเลือกหนึ่งในการช่วยบรรเทาเบาบางความทุกข์ทรมานจากความเจ็บป่วยของคนในสังคม วารสารวิชาการวิชาราม (VIJJARAM JOURNAL) มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลการศึกษาวิจัยทางด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยหลักพุทธธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทุกมิติ เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์การวิจัยที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์

^{๗๔} ใจเพชร กล้าจน, “จิตอาสาแพทย์วิถีพุทธ เพื่อมวลมนุษยชาติ”, หน้า ๒๑๑.

^{๗๕} ผ่องไพโรธรรม กล้าจน, “รวบรวมประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน”, หน้า ๑๘-๑๙.

สังคมไทยและสังคมโลก รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกทุกสถาบัน^{๗๖}

๔.๓) รายงาน ได้แก่ รายงานผลการดำเนินการและความก้าวหน้า โครงการรวมใจภักดีปลุกมเหสักข์-สักสยามินทร์ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) และ มูลนิธิอนุรักษ์พันธุกรรมพืช สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (มูลนิธิ อพ.สธ.) ประจำปี ๒๕๕๖-๒๕๕๗ ปี ๒๕๕๗-๒๕๕๘ และ ปี ๒๕๕๘-๒๕๕๙^{๗๗}

๔.๔) แผ่นพับ แผ่นการ์ด ป้ายนิทรรศการ

๔.๕) โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ค่ายอบรมทั้งในและต่างประเทศ

๔.๖) เลื้อแพथยวิถีธรรม ได้พิมพ์คำคมเพชรจากใจเพชรไว้ทั้งด้านหน้าและด้านหลังของเลื้อ มีหลากหลายคำคมหลากหลายสีตามจิตความสนใจที่แตกต่างกันไป เป็นรูปแบบการสื่อสารธรรมที่ทำให้ผู้คนที่ได้พบเห็นข้อความธรรมะ สะดุดตาสะดุดใจ อ่านข้อความ เข้าใจเนื้อหา ทำให้ได้สติ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้หยุดชั่ว ทำดี ทำจิตใจให้ผ่องใส ในขณะที่ผู้ที่สวมใส่เลื้อผ้าแพथยวิถีธรรมเองก็ใช้เลื้อแพथยวิถีธรรม เป็นสัญลักษณ์เป็นเครื่องหมายในการเป็นหลักปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน ให้อยู่ในศีลอยู่ในธรรม หยุดชั่ว ทำดี ทำจิตใจให้ผ่องใส และช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปันผู้อื่น^{๗๘}

๕) การทำ/เขียนงานวิจัย บทความวิจัย-บทความวิชาการ-คอลัมน์นิสต์หมอเขียว งานเขียนหนังสือเป็นงานที่ยากที่สุดในโลกแต่มีคุณค่ามีคุณค่ามีประโยชน์ที่สุดในโลก ดร.ใจเพชร กล้าจน

^{๗๖} วารสารวิชาการวิชชาธรรม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://vijjaram.ac.th/vijjaram-journal/> [๒๙ เมษายน ๒๕๖๖].

^{๗๗} ผ่องไพโรธรรม กล้าจน, “รายงานผลการดำเนินการและความก้าวหน้า โครงการรวมใจภักดีปลุกมเหสักข์-สักสยามินทร์ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) และ มูลนิธิอนุรักษ์พันธุกรรมพืช สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (มูลนิธิ อพ.สธ.) ประจำปี ๒๕๕๖-๒๕๕๗.”, เอกสารข้อมูลวิชาการของมูลนิธิแพथยวิถีธรรม, (ฝ่ายงานวิชาการ: มูลนิธิแพथยวิถีธรรมแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๖). (อัดสำเนา).

^{๗๘} ผ่องไพโรธรรม กล้าจน, “รวบรวมประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน”, หน้า ๒๐-๒๕.

(หมอเขียว) ได้เขียนงานวิจัย บทความวิจัย-บทความวิชาการ ที่เขียนมาจากความจริงที่ปฏิบัติจริง ได้ผลจริง ไม่ใช่เดาเอา ทำให้ได้องค์ความรู้ที่ลึกซึ้งที่เป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติ^{๗๙} ดังนี้

งานวิจัย ได้แก่ ดุษฎีนิพนธ์เรื่องจิตอาสาแพทย์วิถีพุทธเพื่อมวลมนุษยชาติ วิทยานิพนธ์เรื่องความเจ็บป่วยกับการดูแลสุขภาพแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักแพทย์ทางเลือกวิถีพุทธของศูนย์เรียนรู้สุขภาพพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง สวนป่านาบุญ อำเภอคอนสาร จังหวัดมุกดาหาร ผลของโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์วิถีธรรมเพื่อการพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพและภาวะสุขภาพของผู้ต้องขังหญิงเรือนจำจังหวัดภูเก็ต

บทความวิจัย-บทความวิชาการ เช่น การแพทย์วิถีพุทธกับสุขภาพของมวลมนุษยชาติ จิตอาสาแพทย์วิถีพุทธกับสุขภาพของมวลมนุษยชาติ การแพทย์วิถีธรรมเพื่อมวลมนุษยชาติ ความเจ็บป่วยกับการดูแลสุขภาพแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการแพทย์ทางเลือกวิถีพุทธ ผลของโปรแกรมการกำกับตนเองที่ประยุกต์การแพทย์วิถีพุทธต่อพฤติกรรมดูแลตนเองและระดับความดันโลหิตในผู้ที่เสี่ยงต่อโรคความดันโลหิตสูง การใช้การแพทย์ทางเลือกวิถีธรรมเพื่อการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการพึ่งตนเองด้านสุขภาพของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากพิษโลหะหนัก การใช้สมุนไพรฤทธิ์เย็นสูตรหมอเขียว สุขภาพพึ่งตนด้วยหลักการแพทย์วิถีธรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับการป้องกันและลดปัญหาต่าง ๆ อันเกิดจากโควิด ๑๙ แพทย์วิถีธรรมกับการสร้างสุขภาพในเรือนจำ สถาบันวิชาราม ความลึกซึ้งแห่งอาหารสูตร ประเด็นที่ ๑-๔ ความลึกซึ้งแห่งอาหารสูตร ประเด็นที่ ๕-๘ ความลึกซึ้งแห่งอาหารสูตร ประเด็นที่ ๙-๑๐ กลไกการเกิดและการหายของโรคมะเร็งตามหลักการแพทย์วิถีธรรม ศิลข้อ ๑ ที่เป็นอริยศีลรักษาโรค ดับทุกข์ด้วยศีลข้อ ๒ ที่เป็นอริยศีล การวางร่าวางซันท์ ผลการใช้การแพทย์วิถีธรรมกับการรักษาโรคไต โปรแกรมการกำกับตนเองที่ประยุกต์การแพทย์วิถีพุทธต่อพฤติกรรมดูแลตนเองและระดับความดันโลหิตในผู้ที่เสี่ยงต่อโรคความดันโลหิตสูง Dhamma Medicine for Mankind, The Buddhist Dhamma Medicine and Health for Humankind

บทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ เช่น การแพทย์หัวใจประชาชนในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ยอดยาศีสุขภาพดีวิถีพุทธ หมอเขียวใจพระ หมอเขียวศูนย์บาทรักษาทุกโรค หลอมรวมการเรียนรู้เพื่อความเป็นไทยสุขภาพทางเลือกเพื่อคุณภาพแห่งชีวิตแนวเศรษฐกิจพอเพียง MORE THAN MEDICINE หมอเขียวผู้ฝ่าทางตันสุขภาพด้วยการแพทย์วิถีพุทธ การแพทย์ทางเลือกนวัตกรรมเพื่อ

^{๗๙} คำคมเพชรจากใจเพชร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=งานเขียนหนังสือเป็นงานที่ยากที่สุดในโลก> [๑๖ เมษายน ๒๕๖๖].

การฟังตนเองเทคนิค ๙ ข้อ (ยา ๙ เม็ด) ของการดูแลสุขภาพแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการแพทย์วิถีธรรม เป็นต้น

๖) สื่อสังคมออนไลน์ วิดีทัศน์ เอ็มพีสาม

๖.๑) สื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ สื่อ social media หมอเขียวดอทเน็ต (morkeaw.net) (เว็บไซต์หลักของเครือข่ายแพทย์วิถีธรรม) fbMorkeawfansclubusa and international fbคำคมเพชรจากใจเพชร (รวมคำคมเพชรจากใจเพชรจากหมอเขียว (ดร.ใจเพชร กล้าจน) fbหมอเขียวแฟนคลับ (เพจหลักของแพทย์วิถีธรรม) fbกิจกรรมหมอเขียว fbชมรมภูมิปัญญาปัสสาวะบำบัด (รวบรวมเนื้อหาและประสบการณ์เกี่ยวกับภูมิปัญญาการใช้น้ำปัสสาวะรักษาอาการเจ็บป่วย) fbสมุดบันทึกแพทย์วิถีธรรม (รวบรวมคำสอนจากหมอเขียว (ดร.ใจเพชร กล้าจน) fbกิจกรรมไร่สารพิษชีวิตผาสุก (รวบรวมองค์ความรู้ในการทำกิจกรรมไร่สารพิษด้วยวิธีที่ประหยัดเรียบง่าย ฟังตนทุกคนทำเองได้) youtube หมอเขียวแพทย์วิถีธรรม (ช่องสื่อวิดีโองานบรรยายและกิจกรรมต่าง ๆ ของหมอเขียว และจิตอาสาแพทย์วิถีธรรม) youtube มหัศจรรย์น้ำปัสสาวะยาดีที่คนส่วนใหญ่ไม่รู้ (รวบรวมวิดีโอ ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้น้ำปัสสาวะบำบัด) สถาบันวิชชาราม (vijjaram.ac.th) (สถาบันการศึกษาเพื่อการฟังตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์) ยูทูบ ไลน์ โปรแกรมชม tiktok twitter instagram e book แพทย์วิถีธรรม (รวมวารสารและจุลสารของแพทย์วิถีธรรมในรูปแบบของอีบุค (ebook)

๖.๒) สื่อวีดิทัศน์ เอ็มพีสาม เช่น วิดีทัศน์ออกแบบท่ากายบริหาร-โยคะ-กตจุฑลมปรารถนาเพื่อสุขภาพ แบบ ๑ ชั่วโมง และ ๒ ชั่วโมง วิดีทัศน์บรรยายเทคนิคการดูแลสุขภาพแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการแพทย์วิถีธรรม วิดีทัศน์และเอ็มพีสามการบรรยายค่ายสุขภาพตามหลักการแพทย์วิถีธรรม วิดีทัศน์และเอ็มพีสามการบรรยายค่ายพระไตรปิฎกตามหลักการแพทย์วิถีธรรม วิดีทัศน์กัวชาตามหลักแพทย์วิถีธรรม วิดีทัศน์ตอบແຫລກก่อนແຫกค้าย (ถามตอบปัญหาสุขภาพที่ยังสงสัย)

๖.๓) สื่อวิทยุสื่อสาร ใช้สื่อสารข้อมูลธรรมะและกิจกรรมการงานต่าง ๆ ภายในศูนย์เพื่อให้จิตอาสาแพทย์วิถีธรรมให้ได้รับรู้ข้อมูลที่รวดเร็ว พร้อม ๆ กัน ในเวลาเดียวกัน เพราะบางครั้งต้องแยกกันไปบำเพ็ญตามจุดต่าง ๆ และในสถานที่บางแห่งไม่มีคลื่นสัญญาณโทรศัพท์ การใช้วิทยุสื่อสารจึงเป็นประโยชน์ที่มาก^{๕๐}

^{๕๐} ผ่องไพธรรม กล้าจน, “รวบรวมประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน”, หน้า ๓๔.

๗) การจัดการความรู้ และการพัฒนางานด้านวิชาการ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) กล่าวว่า วิชาการที่มีธรรมะเป็นไปเพื่อสร้างสรรค์สิ่งดีงามต่อตนเองและมวลมนุษยชาติ วิชาการที่ไม่มีธรรมะเป็นไปเพื่อทำลายสิ่งดีงามต่อตนเองและมวลมนุษยชาติ ได้จัดตั้งองค์กรต่าง ๆ และประสานกับองค์กรต่าง ๆ ดังนี้

๗.๑) จัดตั้งสถาบันวิชาราม ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) กล่าวว่า การศึกษาที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้มีข้อบกพร่องก็คือไม่มีคุณธรรมถึงระดับอริยธรรม คือ “การลดกิเลสได้” คือ ขาดกระบวนการ “อธิศีล-อธิจิต-อธิปัญญา” ด้วยอปริหานิยธรรม ยังขาดตรงนี้อยู่ สถาบันวิชารามจึงเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามอริยาศัยที่สานพลังความดีของคนดีทั้งในและต่างประเทศ เปิดการศึกษาฟรี วิชาจารย์สอนฟรี นักศึกษาเรียนฟรี ศึกษาฝึกฝนให้ตนมีสุขภาพดี มีธรรมะดี คือฝึกฝนเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ที่ตนต้องการฝึกฝนเรียนรู้ แล้วนำความถนัดความสามารถที่ตนเองมีไปเสียสละช่วยเหลือผู้อื่น การศึกษาของสถาบันวิชารามมุ่งจัดการเรียนการสอนระดับปัญญาตรี ปัญญาโท และปัญญาเอก หลักสูตร ๗ ปี เพื่อให้ชีวิตได้รับธรรมะอันเป็นความผาสุกที่แท้จริงของชีวิต โดยดำเนินไปพร้อมกับการพึ่งตนและเกื้อกูลผู้อื่นด้วยการทำกิจกรรมการงานที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิต ซึ่งดำเนินการร่วมกับหมู่มิตรดีสหายดีในสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่ดี แล้วให้นักศึกษานำธรรมะ กิจกรรมการงาน และองค์ความรู้ที่ได้จากการฝึกฝนเรียนรู้ด้วยกระบวนการดังกล่าวมาเขียนเป็นงานเชิงวิชาการ โดยวิชาจารย์ช่วยสอนการทำวิจัยและวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ช่วยรับรององค์ความรู้ผลงานดังกล่าวตีพิมพ์ในวารสารวิชารามและเผยแพร่สู่มวลมนุษยชาติ เป็นการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ระดับอุดมศึกษา ปัญญาตรี ปัญญาโท และปัญญาเอก หลักสูตร “จิตอาสาวิถีธรรม” (๗ ปี) สาขา... (ตามความสนใจที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม) เช่น สุขภาพ สังคม สิ่งแวดล้อม ศาสนา เกษตร การศึกษา เศรษฐศาสตร์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาการศึกษาของสถาบันวิชาราม “ธรรมะเด่น เน้นฐานงาน ชาญูวิชา” วิสัยทัศน์ “ชีวิตพอเพียงเรียบง่าย ร่างกายแข็งแรง จิตใจดีงาม จิตใจเป็นสุข”^{๘๑}

วิชาหลัก ได้แก่ ๑) ธรรมะจากพระไตรปิฎก ๒) เศรษฐกิจพอเพียง ๓) การแพทย์วิถีธรรม ๔) การวิจัยและบทความวิชาการ ๕) ประสบการณ์ของการใช้ธรรมะในการทำความดีในสถานการณ์หรือองค์ประกอบต่าง ๆ ๖) ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับวิชาหลักและวิชาเลือก วิชาเลือก ได้แก่วิชาที่เป็นประโยชน์ที่นักศึกษาต้องการฝึกฝนเรียนรู้ คุณสมบัติของนักศึกษา คือ ๑) ถีศีล ๕ ลดหรือละหรือเลิกอบายมุข ลดหรือละหรือเลิกการรับประทานเนื้อสัตว์ (ไม่รับประทานเนื้อสัตว์ในขณะที่

^{๘๑} ใจเพชร กล้าจน, “สถาบันวิชาราม”, วารสารวิชาการวิชาราม, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๑): ๗.

อยู่ในศูนย์ของเครือข่ายแพทย์วิถีธรรม ส่วนในขณะที่ยอยู่นอกศูนย์ ๑ ลดหรือละหรือเลิกการรับประทานเนื้อสัตว์) อัดตาไม่จัด (ไม่เอาแต่ใจตนเอง รับฟังและปฏิบัติตามมติของหมู่กลุ่มคนดี) ๒) สามารถปฏิบัติมงคล ๓๘ จนมีความผาสุกจากการเสียดสละและลดกิเลสโลภโกรธหลง (อุปกิเลส ๑๖) ของตนได้มากกว่าก่อนเข้าศึกษา ๓) ผีกลเสียดสละช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่คิดค่าตอบแทนใด ๆ ในค่ายสุขภาพแพทย์วิถีธรรมที่จัดโดยส่วนกลางทั่วประเทศ และร่วมบำเพ็ญบุญกุศลต่อสาธารณชนในที่ต่าง ๆ ซึ่งการศึกษาดังกล่าวข้างต้นเป็นลักษณะการฝึกอบรมการพัฒนาบุคลิกที่ไม่มุ่งหวังปริญญา แต่ประสงค์จะให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่ง เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถนำผลการเรียนรู้ที่ได้มาขอเทียบโอนเข้าสู่อุปริญญาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดไว้ ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่ ศษ ๐๕๐๓ (๓)/๑๔๗๓๒ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ การศึกษาดังกล่าวได้ทำไปพร้อมกับการลดกิเลสโลภโกรธหลงในตน (นियานิกธรรม ญาณที่ ๕) ซึ่งดำเนินการโดยประสานพลังกับหมู่มิตรดีสหายดีสังคมสิ่งแวดล้อมดีทั้งในและต่างประเทศ (อภิธานียธรรม ๗ สารานียธรรม ๖ พุทธพจน์ ๗ สัปปายะ ๗ ทุติยอัปมาทสูตรที่ ๘) ควบคู่กับการปฏิบัติเหตุแห่งการวิมุตติ ๕^{๘๒}

๗.๒) จัดตั้งศูนย์วิชาการแพทย์วิถีธรรม เพื่อพัฒนางานการศึกษาและการวิจัยการใช้การแพทย์วิถีธรรมในการสร้างเสริมดูแลรักษาและฟื้นฟูสุขภาพของประชาชน ซึ่งได้มีผู้สนใจเข้าร่วมทั้งหน่วยงานโรงพยาบาลของรัฐ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สาธารณสุขอำเภอ และ สาธารณสุขระดับตำบล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขต่าง ๆ แพทย์ พยาบาล อสม. โดยร่วมกับภาคประชาชนที่เป็นจิตอาสาแพทย์วิถีธรรม นอกจากนั้น ได้ร่วมกับสำนักงานการแพทย์ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในการทำหลักสูตรการแพทย์ทางเลือกวิถีพุทธ เพื่อการพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้ในการอบรมการดูแลสุขภาพให้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและประชาชนที่สนใจทั่วไป^{๘๓}

๗.๓) จัดสัมมนาวิชาการ ได้จัดสัมมนาวิชาการ “๒๕ ปี การแพทย์วิถีพุทธเพื่อมวลมนุษยชาติ” เป็นการรวบรวมองค์ความรู้แห่งเหตุและผลเพื่อมวลมนุษยชาติ สัมมนาการใช้หลักแพทย์

^{๘๒} ใจเพชร กล้าจน, “สถาบันวิชาราม”, วารสารวิชาการวิชาราม, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๑): ๑๒-๑๓.

^{๘๓} คำคมเพชรจากใจเพชร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=วิชาการที่มีธรรมะเป็นไปเพื่อสร้างสรรค์สิ่งดีงามต่อตนเองและมวลมนุษยชาติ> [๑๖ เมษายน ๒๕๖๖].

วิถีธรรม แล้วเกิดผลในการลดโรคภัยเจ็บ เกิดผลดีทุกข์ใจ ทุกข์กาย ดับเรื่องร้ายต่าง ๆ วันที่ ๑-๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ ณ ศูนย์วิชาการการแพทย์วิถีธรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง สวนป่านาบุญ ๙ อ.ดอนเจดีย์ จ.สุพรรณบุรี การสัมมนาวิชาการนานาชาติ การแพทย์วิถีธรรม ณ ศูนย์วิชาการ การแพทย์วิถีธรรม สวนป่านาบุญ อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร วันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ International Seminar on Buddhist Dhamma Medicine At Suanpanaboon Buddhist Dhamma Medicine Academic Center Dontan District, Mukdahan Province Held on January ๑๗th, ๒๐๑๙ รับมอบรางวัล เพชรแห่งเอเชีย รับมอบโล่หส์ันติภาพโลก รับมอบใบประกาศแพทย์วิถีธรรมคือมรดกล้ำค่านานาชาติ สัมมนาเชิงวิชาการ “อาหารเป็น ๑ ในโลก” วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๕ ณ ชุมชนภูผาฟ้า น้ำ บ้านแม่เลา ต.ป่าแป๋ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ สัมมนา “ปรัชญากับชีวิตร่วมสมัย” วันที่ ๑-๒ ธันวาคม ๒๕๖๕ ณ ชุมชนภูผาฟ้า น้ำ บ้านแม่เลา ต.ป่าแป๋ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

๗.๔) ร่วมกับสถาบันการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนหลักสูตรแพทย์วิถีธรรม

๑) ร่วมกับสถาบันอาศรมศิลป์ จัดการเรียนการสอนในหลักสูตร “ศิลปศาสตร์บัณฑิต สาขาผู้ประกอบการสังคม ความถนัดแพทย์วิถีธรรม” โดยเปิดการศึกษาในรุ่นแรกเมื่อปีการศึกษา ๒๕๕๖ มุ่งเน้นการนำหลักความรู้ด้านการแพทย์มาผสมผสานหลักวิทยาศาสตร์และหลักพุทธธรรม เกิดกระบวนการเป็นหมอรักษาตนเอง และมีจิตอาสาด้านสุขภาพ โดยมีหลักคิดเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้นักศึกษาอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้าน กาย ใจ สติปัญญา (Hand Heart Head) ให้ผู้เรียนเกิดมรรคผล เป็นผู้ประกอบการสังคมรุ่นใหม่ ที่มีคุณภาพ ขับเคลื่อนงานการประกอบอาชีพ อย่างเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสังคมใหม่^{๘๔}

๒) ร่วมกับวิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร จัดการเรียนการสอนใน “หลักสูตรประกาศนียบัตรวิทยาลัยชุมชนการดูแลสุขภาพวิถีธรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ๑ ปี” โดยเปิดการศึกษาในรุ่นแรกเมื่อปีการศึกษา ๒๕๖๒ เพื่อสร้างโอกาสการให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตในมิติต่าง ๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพวิถีธรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถประยุกต์ใช้การดูแลสุขภาพวิถีธรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในการพึ่งตนเองและช่วยเหลือผู้อื่น^{๘๕}

^{๘๔} ศูนย์การเรียนรู้แพทย์วิถีธรรม (หมอเขียว), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.arsomsilp.ac.th/morkeaw/> [๑๗ เมษายน ๒๕๖๖].

^{๘๕} วิชาราม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://vijaram.ac.th/640318-vijaram-course-structure/> โครงสร้างหลักสูตรสถาบันวิชาราม [๑๗ เมษายน ๒๕๖๖].

๘) เปิดพื้นที่ศูนย์เรียนรู้สุขภาพพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสถานที่ศึกษา
งาน ของหน่วยงาน องค์กร สถาบันการศึกษา ชุมชน หมู่กลุ่ม และประชาชนที่สนใจ มาขอเข้าเยี่ยม
ชม ศึกษาเรียนรู้และใช้เป็นสถานที่จัดสัมมนา ใน ๙ ศูนย์หลัก ได้แก่ สวนป่านาบุญ ๑ อำเภอดอนตาล
จังหวัดมุกดาหาร สวนป่านาบุญ ๒ อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช สวนป่านาบุญ ๓ อำเภอ
คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สวนป่านาบุญ ๔ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม สวนป่านาบุญ ๕
อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง สวนป่านาบุญ ๖ เมืองฮูสตัน มลรัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา สวนป่า
นาบุญ ๗ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สวนป่านาบุญ ๘ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และ
สวนป่านาบุญ ๙ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี^{๘๖} และได้เผยแพร่ด้วยการถ่ายทอดสดทางหอ
เจียวดอกเน็ต fb หอมเจียวแฟนคลับ fb กิจกรรมหอมเจียวแพทย์วิถีธรรม ยูทูบ โปรแกรมชุมชน เช่น

๑) นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ขอเข้าศึกษาดูงานนอกพื้นที่ในโครงการ “ศึกษาดูงานทำความเข้าใจ
วิจัยชุมชนในพื้นที่จริงชุมชนแพทย์วิถีธรรม ชุมชนภูผาฟ้า น้ำ บ้านแม่เลา ต.ป่าแป๋ อ.แม่แตง จ.
เชียงใหม่” เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๓^{๘๗}

๒) นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ขอเข้าศึกษาดูงานนอกพื้นที่ในการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนา
มหายาน ในประเด็น “การบำเพ็ญจิตพระโพธิสัตว์ของแพทย์วิถีธรรม การปฏิบัติธรรมของแพทย์วิถี
ธรรม และอาหารปรับสมดุล (อาหารพืชจิตสบาย) ตามหลักการแพทย์วิถีธรรม” ณ ชุมชนภูผาฟ้า น้ำ
บ้านแม่เลา ต.ป่าแป๋ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่” เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕^{๘๘}

๓) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา และ สาขาวิชาปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ขอใช้พื้นที่จัดสัมมนาเชิงวิชาการ

^{๘๖} ผ่องไพธรรม, “๑๓ ฐานงานชุมชนภูผาฟ้า น้ำ”, หน้า ๑๐.

^{๘๗} ศึกษาดูงานนอกพื้นที่ในโครงการศึกษาดูงานทำความเข้าใจวิจัยชุมชนในพื้นที่จริง ที่ชุมชน
แพทย์วิถีธรรม พุทธสถานภูผาฟ้า น้ำ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.chiangmainews.co.th/news/1445358/> [๑๗ เมษายน ๒๕๖๖].

^{๘๘} คณะนิสิตพุทธศาสนา ป.เอก เยี่ยมศึกษาชุมชนภูผาฟ้า น้ำ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา:
<https://morkeaw.net/phu-pha-fah-nam-visit-by-buddhist-doctorate-degree-students/> [๑๗ เมษายน ๒๕๖๖].

“อาหารเป็นหนึ่งในโลก” ณ ชุมชนภูผาฟ้า น้ำ บ้านแม่เลา ต.ป่าแป๋ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่” เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๕^{๘๙}

๔) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ขอใช้พื้นที่จัดสัมมนา “ปรัชญาวิถีชีวิตร่วมสมัย” ณ ชุมชนภูผาฟ้า น้ำ บ้านแม่เลา ต.ป่าแป๋ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่” เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๕^{๙๐}

๙) **อภิธานิยธรรม** ร่วมกับจิตอาสาแพทย์วิถีธรรมและเครือข่ายทั่วโลกทางชุมเป็นประจำวัน อภิธานิยธรรม คือ การที่คนดีคนมีอริยศีลมารวมกันประชุม มาพูดคุยกัน มาสนทนากัน มาถามกัน ทำให้ได้ข้อมูลจริงจากหลาย ๆ คน พร้อม ๆ กัน ในเวลาเดียวกัน ทำให้ได้ข้อมูลที่คมชัดลึกทันสถานการณ์ ลดการเข้าใจผิดจากการเข้าใจกัน เพราะคำ ๆ เดียวกัน สัญญาสามารถหมายรู้ได้หลายความหมาย สัญญาของแต่ละคน ๆ ไม่เที่ยง ตีความแตกต่างกันตามภูมิของผู้นั้น ๆ (จริงใจตามภูมิ) การอภิธานิยธรรม หรือการประชุมกันจึงสำคัญมาก การไม่เข้าใจจึงสำคัญมาก เขาอาจจะคิดแบบนี้ก็ได้ เขาอาจจะคิดแบบอื่นก็ได้ เมื่อหมूमิตรดีที่มีความรู้ความสามารถที่มาทำงานฟรี มาสานพลัง มาเกื้อกูลแบ่งปันกัน ซึ่งหาไม่ได้ในโลกมาพูดคุยกัน มาสนทนากัน มาถามกัน ทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ทำให้ได้ข้อมูลที่ครบชัดทำให้เกิดความก้าวหน้าได้เร็ว มีข้อปฏิบัติ ๗ ข้อ ที่ทำให้เกิดความเจริญอย่างเดียว ไม่มีเสื่อม ๑) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ เคารพคุณค่าของการประชุม คือการเคารพพระพุทธเจ้า เป็นการหลอมรวม ๕ พลัง คือ แรงกาย แรงใจ แรงปัญญา แรงบารมี แรงความสามารถ จะเป็นพลังที่ทำให้กระทั่งกิเลสของเราออกมาได้มากที่สุด และเป็นพลังที่จะลดกิเลสของเราได้เร็วที่สุดมากที่สุด ๒) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิก พร้อมเพรียงกันช่วยทำกิจ การประชุมทำให้ได้ล้างอึดตา คือกล้าเสนอดีแล้ววางดี ได้ทำตามมติหมู่ เพราะมติหมู่เป็นการตัดสินใจที่ดีที่สุดแล้วตามวิบากดีร้ายของเราของหมู่และของโลก ตามบารมีของเราของหมู่และของโลก จะดูดีสิ่งดีเข้ามาได้มากที่สุดและจะดันสิ่งร้ายออกได้มากที่สุด จะได้กุศลผลบุญสูงสุด รวมกับหมู่จะเสียหายน้อยที่สุดแล้ว ทำตามมติหมู่แม้สิ่งนั้นเรารู้ว่าจะล้มเหลวก็ตาม ให้วางดีนั้นเสีย รับผิดชอบต่อหมู่ รับผิดชอบต่อโลก จะได้รับเล็ก วางความยึดมั่นถือมั่นคือการสลายทั้งกามทั้งอึดตา ผลที่ได้คือความสามัคคี ๓) ไม่บัญญัติในสิ่งที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้แล้วและไม่เพิกถอนในสิ่งที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้แล้ว คือให้เคารพความดีของท่าน เคารพคำสอน (ปัญญา) ของท่าน และตั้งจิตปฏิบัติตามเท่าที่จะทำได้ตามฐานจิตของแต่ละ

^{๘๙} สัมมนาเชิงวิชาการอาหารเป็นหนึ่งในโลก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://morkeaw.net/academic-seminar-about-food-crisis/> [๑๗ เมษายน ๒๕๖๖].

^{๙๐} แพทย์วิถีธรรมรวมพลังจัดงานสัมมนาปรัชญากับวิถีชีวิตร่วมสมัย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://morkeaw.net/ban-raj-and-pho-pha-activities-26-2-dec-65/> [๑๗ เมษายน ๒๕๖๖].

ชีวิต ๔) สักการะเคารพนบถือบูชาพระเถระผู้ใหญ่สงฆ์ปริณายกและเชื่อฟังถ้อยคำของท่าน เคารพผู้ที่ปฏิบัติได้ถูกต้องถูกต้องตรงอย่างแท้จริง เคารพเชื่อฟังพระโพธิสัตว์ เคารพเชื่อฟังสาวกของพระพุทธเจ้า เคารพเชื่อฟังผู้นำที่ลตกิเลสได้และผู้อื่นที่ลตกิเลสได้ ๕) ไม่ตกในอำนาจตัณหากามอัตตาในอันที่จะก่อภพใหม่ คือไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของกิเลส ๖) ยินดีในเสนาสนะป่า คือยินดีที่กิเลสตาย ๗) ฟังตั้งสติไว้ว่าทำไฉนหนอ ผู้ที่มีศีลที่ยังไม่มาขอให้มา ผู้ที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข คือการรวมพลคนดีมาร่วมกันทำความดีให้คนดีมีศีลธรรมมาหลอมรวมกัน ทำดีไปด้วย ลตกิเลสไปด้วย ช่วยเหลือผู้อื่นไปด้วย

๙๑

สรุปได้ว่า รูปแบบการสื่อสารธรรมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) มี ๙ รูปแบบ คือ ๑) จัดค่ายอบรมเชิงปฏิบัติการ ๒) จัดค่ายอบรมออนไลน์ ๓) บรรยายธรรม ๔) สิ่งพิมพ์ ๕) ทำวิจัยฯ ๖) สื่อสังคมออนไลน์ วิดีทัศน์ เอ็มพีสาม สื่อโทรทัศน์ ๗) จัดการความรู้และพัฒนาทางด้านวิชาการ ๘) เปิดพื้นที่ศูนย์ฯ เป็นสถานที่ศึกษาดูงาน และ ๙) อปทานิยธรรม

๓.๓.๒ วิธีการสื่อสารธรรมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

ในการบรรยายแต่ละครั้ง ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้มีการประเมินผู้ฟังว่ามีจิตแบบไหน ฐานจิตแบบไหน สนใจเรื่องไหน เตือนเรื่องไหน ก็สอนเรื่องนั้น สอนแบบนั้น พูดแบบนั้น ใช้ภาษาแบบนั้น เช่น สอนให้เข้าใจเรื่องกรรมและผลของกรรม ก็ได้ประยุกต์พระไตรปิฎกให้เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย เรียกว่าคำคมเพชรจากใจเพชร^{๙๑} เช่น เกิดอะไรจงท่องไว้ (กู เรา ฉัน ทำมา) คำว่ากู ทำมา จริตของบางท่านที่สุภาพ ๆ ก็จะไม่ชอบใจไม่สบายใจรับไม่ได้แต่จะถูกจริตกับคำว่าเราทำมา หรือฉันทำมามากกว่า ในทางตรงกันข้าม บางท่านก็ถูกจริตกับคำว่า กูทำมา เพราะรู้สึกว่าจะสามารถกระแทกเข้าไปถึงจิตวิญญาณได้มากกว่าก็ให้ใช้คำ ๆ นั้น และในการบรรยายที่บางครั้งมีระยะเวลาที่จำกัด ก็จะมีการประเมินว่าจะอธิบายเฉพาะหัวข้อให้ครบถ้วนทุกหัวข้อ หรือ จะลงลึกในรายละเอียดในหัวข้อนั้น ๆ แต่ไม่ครบทุกหัวข้อก็ได้ มีวิธีการสื่อสารธรรม ดังนี้

๑) การอธิบายธรรมะด้วยการอ้างอิงพระไตรปิฎก มีการอ้างอิงว่าหลักธรรมนี้ คำสอนนี้ นำมาจากพระไตรปิฎกเล่มไหนข้อไหน พร้อมกับการเปิดโปรแกรมพระไตรปิฎกไปพร้อม ๆ กับการอธิบายหัวข้อธรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก อธิบายอรรถด้วยอรรถ พยายามด้วยพยายาม สามารถตรวจสอบว่าพยายามทั้งหมดสอดคล้องกันหรือไม่ และเมื่อพิสูจน์ด้วยการปฏิบัติจริงตาม

^{๙๑} บรรยายรายการธรรมะพาพันทุกข์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

^{๙๒} ใจเพชร กล้าจน, บทบาทธรรม, หน้า ๓-๑๐.

พยัญชนะนั้นแล้วได้ผลสอดคล้องกับประโยชน์ที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ทำให้ผู้ฟังผู้ชมได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าจากแหล่งปฐมภูมิคือพระไตรปิฎกไปพร้อม ๆ กัน

จะเห็นได้ว่า ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้สื่อสารธรรมด้วยการแสดงหลักฐานอ้างอิงแหล่งที่มาที่ชัดเจนว่ามาจากพระไตรปิฎกเล่มใด ข้อใด ทำให้เห็นว่าเนื้อหาในการบรรยายสื่อสารธรรมนั้น ๆ มีความน่าเชื่อถือ เพราะมีแหล่งที่มาชัดเจนคือพระไตรปิฎก ไม่ได้กล่าวอ้างเลื่อนลอย และให้พิสูจน์ด้วยการปฏิบัติจริง แสดงว่าการที่จะปลงใจเชื่อหรือยอมรับสิ่งใด ๆ นั้น พระองค์ไม่ให้อวดสรูปแล้วเชื่อถือโดยไม่ได้พิจารณาไตร่ตรอง หรือเรียกว่าศรัทธาที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา แต่พระองค์ให้เชื่อหรือให้ศรัทธาด้วยปัญญา คือต้องมีเหตุผล อธิบายได้ ไม่ใช่เชื่ออย่างงมงาย ให้รู้จักรู้จักตัวเองด้วยตนเอง และได้ให้แนวทางตรวจสอบตัดสินความเชื่อที่ถูกต้องด้วยการนำไปลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วให้ดูที่ผลว่า หลักการทฤษฎีความคิดเห็นความเชื่อใดที่เชื่อแล้วนำไปปฏิบัติแล้วเป็นกุศลคือเป็นประโยชน์ หรือนำไปปฏิบัติแล้วมีผลทำให้พ้นทุกข์ คือพ้นจากความโลภโกรธหลง แสดงว่าหลักการทฤษฎีความคิดเห็นความเชื่อเป็นจริงเชื่อถือได้ ส่วนหลักการทฤษฎีความคิดเห็นความเชื่อใดที่เชื่อแล้วนำไปปฏิบัติแล้วเป็นอกุศลคือเป็นโทษ หรือนำไปปฏิบัติแล้วมีผลทำให้เพิ่มทุกข์คือเพิ่มความโลภโกรธหลง แสดงว่าหลักการทฤษฎีความคิดเห็นความเชื่อไม่จริง เชื่อถือไม่ได้ สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสในกาลามสูตร ๑๐ “อย่าปลงใจเชื่อด้วยการฟังตามกันมา อย่าปลงใจเชื่อด้วยการถือสืบ ๆ กันมา อย่าปลงใจเชื่อด้วยการเล่าลือ อย่าปลงใจเชื่อด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์ อย่าปลงใจเชื่อเพราะตรรกะ (การคิดเอาเอง) อย่าปลงใจเชื่อเพราะการอนุমান อย่าปลงใจเชื่อด้วยการคิดตรองตามแนวเหตุผล อย่าปลงใจเชื่อเพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่พินิจไว้แล้ว อย่าปลงใจเชื่อเพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้ อย่าปลงใจเชื่อเพราะนับถือที่ท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา กาลามะทั้งหลาย เมื่อใดท่านทั้งหลายพึงรู้ด้วยตนเองเท่านั้นว่า “ธรรมเหล่านี้ เป็นอกุศล ธรรมเหล่านี้มีโทษ ธรรมเหล่านี้ผู้รู้ดีเตียน ธรรมเหล่านี้ที่บุคคลถือปฏิบัติ บริบูรณ์แล้วย่อมเป็นไปเพื่อไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์” เมื่อนั้น ท่านทั้งหลายควรละ (ธรรมเหล่านั้น) เสีย กาลามะทั้งหลาย เมื่อใด ท่านทั้งหลายพึงรู้ด้วยตนเองเท่านั้นว่า “ธรรมเหล่านี้ เป็นกุศล ธรรมเหล่านี้ไม่มีโทษ ธรรมเหล่านี้ผู้รู้สรรเสริญ ธรรมเหล่านี้ที่บุคคลถือ ปฏิบัติบริบูรณ์แล้วย่อมเป็นไปเพื่อเกื้อกูล เพื่อสุข” เมื่อนั้น ท่านทั้งหลายควรเข้า ถึง (ธรรมเหล่านั้น) อยู่”^{๑๓} สอดคล้องกับ ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่าให้คิดพูดทำสู่ความพ้นทุกข์ คืออริยมรรคมีองค์ ๘ “สัมมาทิฎฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ”^{๑๔} สอดคล้องกับที่ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวว่า

^{๑๓} อ.เอกก. (ไทย) ๒๐/๖๖/๒๕๕-๒๖๒.

^{๑๔} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๐๘๑/๕๙๒.

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการกระทำ เป็นศาสนาแห่งความเพียรพยายาม ไม่ใช่ศาสนาแห่งการ อ่อนน้อมปรารถนา คำสอนของท่านจึงต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง^{๙๕}

สอดคล้องกับประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร คือ ได้ กล่าวว่า ได้ฟังบรรยายเรื่องกรรมโดยอาจารย์หมอเขียวได้อ้างอิงเรื่องกรรมจากพระไตรปิฎก ทำให้เข้าใจแล้วว่า การเอาชีวิตสัตว์มาเป็นอาหารของตนเป็นการเบียดเบียน การเบียดเบียนทำให้เจ็บป่วยเป็นโรค ฟังแล้วเข้าใจง่าย ทำให้เลิกกินอาหารที่มีเนื้อสัตว์มากินอาหารมังสวิรัตและพืชผักได้อย่างมั่นใจ พอปฏิบัติตามแล้วก็เห็นผลได้จริง จากเดิมที่มีร่างกายอ่อนแอและมีความเจ็บป่วย ทำให้ร่างกายแข็งแรงขึ้นจริง โรคภัยก็หายไปหมด^{๙๖}

๒) การประยุกต์หลักธรรมคำสอนที่นำมาจากพระไตรปิฎกแล้วนำมาร้อยเรียงถ่ายทอด และอธิบายธรรมะด้วยภาษาที่เรียบง่าย เข้าใจง่าย จดจำได้ง่าย เป็นภาษาที่ร่วมสมัย (ไม่ใช่บาลีที่เข้าใจยาก) ฟังแล้วสะดุดหู หรือสะดุดกิเลส ทำให้กิเลสตาย ทุกข์ดับ สุขเกิด^{๙๗}

สอดคล้องกับ ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ที่กล่าวว่า ท่านอาจารย์หมอเขียวได้สรุปสาระธรรมจากพระไตรปิฎกและเรื่องราวจากพุทธประวัติ แล้วกลั่นออกมาเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย เรียกว่าคำคมเพชรจากใจเพชร เพื่อให้ง่ายต่อการจำ ง่ายต่อการเข้าใจ และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ^{๙๘} เป็นการย่อธรรมะจากเนื้อหาวาว ๆ ให้สั้นกระชับ ได้ใจความที่จับใจ โดนใจ ตรงความรู้สึก เป็นภาษาที่แม่นยำ ตรงประเด็น เป็นข้อคิดที่สะกิดใจ เตือนใจ สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาชีวิตได้ทุกสถานการณ์^{๙๙} เป็นคำที่กินใจ เป็นสังขรณ์สูงสุดที่สามารถผ่าทางตันของผู้ที่กำลังทุกข์ ทำให้โล่งใจและดับทุกข์ในใจได้”^{๑๐๐} สอดคล้องกับประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคม

^{๙๕} สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย** (พิมพ์แยกภาค ๓ เล่ม), พิมพ์ครั้งที่ ๓๗, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พลีพิมพ์, ๒๕๕๖), หน้า ๖.

^{๙๖} สัมภาษณ์, สมใจ สิทธิพงษ์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๙๗} ผ่องไพโรจน์ กล้าจน, “การเผยแผ่คำคมเพชรจากใจเพชร เพื่อมวลมนุษยชาติ”, **สารนิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาผู้ประกอบการสังคม**, (สถาบันอาศรมศิลป์, ๒๕๕๙), หน้า ๑๑-๑๒.

^{๙๘} สัมภาษณ์, ธัญมน หมดเหมน, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๙๙} สัมภาษณ์, สมปรารถนา กล้าจน, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์, แก่นแก้ว นาวาบุญนิยม, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

เพชรจากใจเพชร ที่กล่าวตรงกันว่า เป็นการสร้างคำที่ คม ชัด กระทบ สั่น แม่นประเด็น ภาษามีความคล้องจองกัน ได้ใจความ ทำให้เข้าใจและจดจำได้ง่าย”^{๑๐๑} เป็นคำพูดสั้น ๆ กระชับ ฟังแล้วเข้าใจง่าย และนำไปปฏิบัติตามในชีวิตประจำวันได้ง่าย แล้วเกิดผลคือทุกข์ลดลงสุขเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ๆ เป็นการเผยแผ่ธรรมะหรือหลักธรรมคำสอนให้เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย”^{๑๐๒}

จะเห็นได้ว่า ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) สามารถอธิบายหลักธรรมที่ลึกซึ้งและเข้าใจยาก ให้สามารถเข้าใจได้ง่าย สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เปรียบเทียบบุคคลหลายของที่คว่ำเปิดของที่ปิด บอกทางแก่ผู้หลงทาง หรือตาม ประทีปในที่มืดด้วยตั้งใจว่า คนมีตาดีจักเห็นรูป”^{๑๐๓}

๓) การถ่ายทอดและอธิบายธรรมะด้วยการใช้ภาพ ดร.ใจเพชร กล้าจน ในอิริยาบถต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบรวมกันกับคำคมเพชรจากใจเพชร เป็นศิลปะคำสอนที่สื่อสารออกไปแล้วทำให้แต่ละชีวิตพันทุกข์ได้ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการสื่อสาร สื่อถึงความศรัทธา เป็นการเชื่อมพลังความดี ทำให้มีพลังในการนำไปปฏิบัติ ทำให้องค์ประกอบทั้งสองสอดประสานกันอย่างลงตัว เป็นทั้งสาระและสุนทรียะคือ ศิลปะคำสอนที่สื่อสารออกไปทำให้แต่ละชีวิตเข้าถึงธรรมะและพันทุกข์ได้ เพราะภาพหนึ่งภาพแทนคำพูดนับล้านคำพูด ทำให้เข้าใจได้ง่าย เข้าใจได้เร็ว ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมในยุคนี้สมัยนี้ที่มีเวลาน้อยมีเวลาจำกัด แต่ก็สามารถเข้าถึงเข้าใจหลักพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าผ่านคำคมเพชรจากใจเพชรที่คมชัดแม่นยำประเด็น และสามารถน้อมนำไปปฏิบัติได้จริงในวิถีชีวิตประจำวัน^{๑๐๔}

สอดคล้องกับ ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ที่กล่าวว่า ได้เห็นภาพอาจารย์ที่ยิ้มแย้มเบิกบานประกอบกับคำคมเพชรจากใจเพชรซึ่งเป็นคำสั้น ๆ ที่กระชับ ได้ใจความ ทำให้รู้สึกสะดุดตา สะดุดใจ รู้เข้าใจ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริงสามารถหลุดพ้นจากทุกข์ได้จริง”^{๑๐๕} ภาพอาจารย์หมอเขียวที่ยิ้มแย้มเบิกบานอยู่เสมอทำให้รู้สึกสบายใจ มั่นใจ มีกำลังใจ

^{๑๐๑} สัมภาษณ์, จีราวรรณ ดาโรจน์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๑๐๒} สัมภาษณ์, ประภัสสร วารี, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๑๐๓} วิ.ม. (ไทย) ๔/๒๗/๓๔.

^{๑๐๔} อ้างแล้ว, หน้า ๑๑-๑๒.

^{๑๐๕} สัมภาษณ์, นงนุช พาสนา, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

ในการทำความดี ได้น้อมใจนำคำสอนของอาจารย์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ไม่ทุกข์แม้จะเกิดเหตุการณ์ใด ๆ”^{๑๐๖}

จะเห็นได้ว่า การใช้ภาพ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ในอริยาบถต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบร่วมกับคำคมเพชรจากใจเพชร ซึ่งสื่อถึงความศรัทธา สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในอนุตตริยสูตร คือภาวะอันยอดเยี่ยม ๖ ประการ ได้แก่ การเห็นอันยอดเยี่ยม (เห็นตถาคตหรือสาวกของตถาคต) การฟังอันยอดเยี่ยม (ฟังธรรมของตถาคตหรือสาวกของตถาคต) การได้อันยอดเยี่ยม (ได้ศรัทธาในตถาคตหรือสาวกของตถาคต) การศึกษาอันยอดเยี่ยม (ศึกษาอริสัจสี่บ้าง ศึกษาอริจิตบ้าง ศึกษาอริปัญญาบ้าง ในธรรมวินัยที่ตถาคตประกาศไว้) การบำรุงอันยอดเยี่ยม (บำรุงตถาคตหรือสาวกของตถาคต) การระลึกอันยอดเยี่ยม (ระลึกถึงตถาคตหรือสาวกของตถาคต) การเห็นนี้ของบุคคลนั้น เป็นการเห็นที่ยอดเยี่ยมกว่าการเห็นทั้งหลาย^{๑๐๗}

๔) การอธิบายธรรมะด้วยการใช้ภาษากายด้วยการประมาณที่พอเหมาะ เช่น ทำไม้ทำมือในการสื่อสารที่พอเหมาะ ดูไหลลื่น ไม่สะดุด สีสหน้า ท่าทาง แววตา สามารถควบคุมสัมผัสเสียงสำเนียง จังหวะจะโคนได้พอเหมาะ มีหนักเบา ไม่เร็วเกินไปไม่ช้าเกินไป ทำให้ฟังตามได้ทัน ฟังตามแล้วเข้าใจง่าย มีน้ำเสียงที่ก้องกังวานและไปได้ไกล ชัดเจน มั่นคงนุ่มนวลอบอุ่นเมตตาจริงใจ อธิบายด้วยความแกล้วกล้า อัจฉริยะ ไร้เรื่อ ยิ้มแย้ม ผาสุก เบิกบาน แจ่มใส พุดไปยิ้มไป ทำให้ผู้ชมผู้ฟังเบิกบานใจมีความสุขในการฟัง และมีกำลังใจในการนำไปปฏิบัติ ทอดเสียงสูงเสียงต่ำให้สอดคล้องกับการอธิบายหัวข้อธรรมนั้น ๆ

สอดคล้องกับ ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ที่กล่าวว่ากล่าวว่า เห็นอาจารย์หมอแล้วรู้สึกว่าคุณมีความตั้งใจในการสอนมาก มีความเมตตาดีมาก สอนไปยิ้มไป เห็นแล้วรู้สึกสบายใจ^{๑๐๘}

๕) การปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีให้ดู ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ไม่เพียงสอนแต่ทฤษฎี แต่สอนด้วยการกระทำจริง ได้ปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ได้ดำเนินชีวิตโดยยึดคำสอนของพระพุทธเจ้า พ่อหลวงรัชกาลที่ ๙ พ่อครูสมณะโพธิรักษ์ พากเพียรปฏิบัติที่ตนและเผยแพร่ช่วยเหลือผู้อื่นเป็นปกติของชีวิต ปฏิบัติด้วยการนับ ๑ ที่เราทำความดีที่เรา ทำความผาสุกที่ตนช่วยคนที่ศรัทธา

^{๑๐๖} สัมภาษณ์, จีราวรรณ ดาโรจน์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๑๐๗} อ.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๓๐/๕๗๑-๔๗๕.

^{๑๐๘} สัมภาษณ์, ญัฐนิชา คำपालะ, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

ได้ปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีให้ดูด้วยวัตรปฏิบัติต่าง ๆ เป็นวิถีชีวิตด้วยการปฏิบัติศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๔๓ (จุลศีล มัชฌิมศีล มหาศีล) ข้อที่เหมาะสมกับฆราวาส เช่น ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่เบียดเบียนสัตว์ ไม่กินสัตว์ และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ มีเมตตาปรารถนาดี ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กับตนเอง คนอื่น และสัตว์อื่น ประพฤติพรหมจรรย์ รับประทานอาหารวันละมื้อ ทำสมดุสร้อนเย็น เสียสละทำงานฟรี ซึ่งได้พากเพียรปฏิบัติต่อเนื่องเป็นเวลากว่า ๓๐ ปี มีวิถีชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย คือ ตื่นนอนตีสี่ครึ่ง ตื่นมานั่งสมาธิ กราบพระพุทธเจ้า กราบครูบาอาจารย์ ตีมน้ำพุทธโอสถและใช้น้ำพุทธโอสถล้างหน้าหยอดตา ออกจากกระท่อมไปเดินเร็ว กลับมาทำโยคะกายบริหาร กินอาหารเพียงมื้อเดียวคือมื้อกลางวัน เป็นอาหารปรับสมดุลตามหลักการแพทย์วิถีธรรม คืออาหารมังสวิรัตอาหารพืชจิตสบาย ไม่มีเนื้อสัตว์รสจัดปรุงด้วยเกลือเป็นหลัก เคี้ยวทุกคำอย่างละเอียดกว่า ๒ ชั่วโมง^{๑๐๙}

สอดคล้องกับ ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ที่กล่าวว่า อาจารย์หมอเขียวเป็นตัวอย่างที่ดีในทุก ๆ เรื่อง ไม่ว่าจะท่านสอนเรื่องอะไรท่านก็ได้ทำอย่างนั้น เช่น ประพฤติพรหมจรรย์ กินอาหารมังสวิรัตวันละมื้อ กินอาหารพืชจิตสบาย ปรุงด้วยเกลือ ทำสมดุสร้อนเย็น เสียสละทำงานฟรี โยคะกายบริหารทุกวัน^{๑๑๐} ท่านมีความเมตตามาก ตั้งแต่มาเป็นลูกศิษย์ท่านยังไม่เคยเห็นท่านจะโกรธ เกลียด ชิงชัยใครเลย มีแต่ความเมตตาปรารถนาดีต่อทุกชีวิต^{๑๑๑}

จะเห็นได้ว่า การที่ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีให้ดู ด้วยการสร้างความผาสุกที่ตน นับ ๑ ที่เรา เริ่มต้นที่เรา ทำความดีที่เรา นี่คือเส้นทางพึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์ สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนว่า “บัณฑิตพึงตั้งตนไว้ในคุณธรรมที่เหมาะสมก่อน แล้วสอนคนอื่นในภายหลังจึงจะไม่มัวหมอง”^{๑๑๒} “บุคคลสอนผู้อื่นอย่างไร ก็พึงทำตนอย่างนั้น ผู้ที่ฝึกตนดีแล้ว จึงควรฝึก (ผู้อื่น) เพราะตนนั้นแลฝึกได้ยากยิ่ง”^{๑๑๓} สอนอะไรก็ทำอย่างนั้น พูดอย่างไรก็ทำอย่างนั้น พูดจริงทำจริง สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ตถาคตกล่าวอย่างไร ก็ทำอย่างนั้น ทำอย่างไร ก็กล่าวอย่างนั้น”^{๑๑๔} ช่วยคนที่ศรัทธาด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ “สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ

^{๑๐๙} ใจเพชร กล้าจน, หมอเขียว, (มุกดาหาร: ศูนย์สุขภาพสวนป่านาบุญ (จัดพิมพ์), ม.ป.ป.), หน้า ๑๔.

^{๑๑๐} สัมภาษณ์, นมลชนก แก้วเกษ, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๑๑} สัมภาษณ์, แก่นแก้ว นาวาบุญนิยม, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๑๒} พุ.พ. (ไทย) ๒๕/๑๕๘/๘๑.

^{๑๑๓} พุ.พ. (ไทย) ๒๕/๑๕๙/๘๒.

^{๑๑๔} อง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๒๓/๓๗.

สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ”^{๑๑๕} เป็นตัวอย่างเป็นผู้นำที่สามารถพาตนเองและผู้อื่นลดกิเลสได้ สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ถ้าโคจำฝูงไปตรง โคทั้งฝูงก็ไปตรงตามกัน”^{๑๑๖} เกิดเป็นพลังสนิทานคือแรงเหนี่ยวนำ ให้ผู้นั้นมีน้ำใจช่วยเหลือคนอื่นต่อไป สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เปรียบเทียบเหมือนบุรุษวางคบหญ้าที่ไฟติดแล้วในป่าหญ้าแห้ง หากเขาไม่รีบดับด้วยมือและด้วยเท้า เมื่อเป็นเช่นนี้ บรรดาสัตว์มีชีวิตที่อาศัยหญ้า และไม่อยู่ ฟังถึงความพินาศย่อยยับ”^{๑๑๗}

๖) การอธิบายธรรมะด้วยการขับร้องบทเพลงธรรม และบทเพลงทางโลกแต่ให้ความหมายใหม่เป็นความหมายโลกุตระ ทำให้ผู้ฟังเข้าใจหัวข้อธรรมที่กำลังอธิบายได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งธรรมชาติของคนจะชอบใจดนตรี ถ้าคนฟังสาระในบทเพลงธรรมแล้วเข้าใจก็จะฟังธรรมะเข้าใจด้วย บทเพลงธรรมจึงทำให้คนบรรลุธรรมได้ เป็นศิลปะในการเชื่อมจิตวิญญาณของคนในสังคมด้วยเพลง คนบางฐานฟังบรรยายธรรมแล้วก็เข้าใจก็มี แต่บางฐานฟังธรรมะไม่ได้ก็ต้องเชื่อมด้วยบทเพลง การขับร้องบทเพลงธรรม จึงเป็นศิลปะในการส่งเสริมให้คนลดกิเลส ถือเป็นสัมมาวาจา ฟังเนื้อหาแล้วทำให้สะดุดหู สะดุดใจ จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชีวิต ที่มาของบทเพลงแห่งธรรมเนื่องมาจากในขณะที่ได้โดยสารยานยนต์แล้วได้ยินเพลงที่เปิดให้ผู้โดยสารฟังส่วนใหญ่เป็นเพลงที่มีเนื้อหาให้คนกระทำผิดศีลธรรมหรือสื่อความทุกข์ แต่ก็ไม่บอกทางออกของการแก้ทุกข์ หรือที่เรียกว่าเพลงซ้ำเติมชีวิต จึงเกิดแรงบันดาลใจอยากจะทำเพลงที่ให้กำลังใจกับผู้ที่ท้อถอย หรือว่ามีความทุกข์ในชีวิต เป็นเพลงที่ให้พลังกับคน ให้กำลังใจคนดี ให้กำลังใจคนที่กำลังทุกข์ กำลังท้อ ให้มีพลังในการทำสิ่งที่ดีงาม ที่มีประโยชน์ มีพลังในการออกจากทุกข์ ด้วยชีวิตที่กล้าดี กล้าพอเพียง กล้าแบ่งปัน จึงได้เขียนและขับร้องบทเพลงธรรม^{๑๑๘}

บทเพลงธรรมเป็นศิลปะการถ่ายทอดธรรมะโลกุตระ เป็นสื่อสาระธรรมะพาพ้นทุกข์ซึ่งเป็นการเชื่อมต่อกับจิตวิญญาณของคนในสังคมผ่านบทเพลง โดย ดร. ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้ประพันธ์เนื้อร้อง ทำนอง และขับร้อง จำนวน ๑๒ บทเพลง ได้แก่ เพลงรักถิ่นแผ่นดินอีสาน พื้นไทแต่ผู้เสียสละ หัวใจคุณธรรม รักษ์ป่า สวนครัว วิ่งสู้ รวมพลคนดี สุขลวงทุกข์แท้ ฝุ่นปลายเล็บ วิชชารามโรงเรียนของหนู มาร์ชแพทย์วิถีธรรม และได้ขับร้องบทเพลงธรรมเป็นจำนวนกว่า ๖๕ บทเพลง

^{๑๑๕} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๘/๑๐-๑๓.

^{๑๑๖} อ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๗๐/๑๑๖.

^{๑๑๗} ส.น. (ไทย) ๑๖/๓๕๗/๑๘๓.

^{๑๑๘} หมอเขียวดอทเน็ต, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://morkeaw.net/morkeaw-music/บทเพลงธรรม> อ.หมอเขียว [๑๗ เมษายน ๒๕๖๖].

โดยออกอัลบั้มบทเพลงธรรมรวม ๕ อัลบั้ม ได้แก่ ๑) อัลบั้มรวมพลคนดี (๑๐ เพลง) ได้แก่ รวมพลคนดี สุขหลวงทุกข์แท้ จงคืนให้แรงดู พญาแรง อิสระเสรี ไปเถิดไป สมรรถนะ แต่เธอผู้ถือคัมภีร์ แรงใจเพื่อมวลชน บุญลอมข้าว ๒) อัลบั้มถนนคนกล้าดี (๑๒ เพลง) ได้แก่ วิถีธรรมบำบัด รำวงสวนป่านาบุญ มาร์ชพลังชีวิต ดุจหยาดน้ำค้างกลางแสงตะวัน ก้าวใหม่ จุดแสงชัย ทิ้งห้อยริมมูล เวอร์ชัน ๑,๒ ถนนคนกล้าดี คนแห่งคนเวอร์ชัน ๑,๒ คนใจเพชร ๓) อัลบั้มหัวใจคุณธรรม (๑๐ เพลง) ได้แก่ ทาสแผ่นดิน เอือกสุดท้ายของชานา ลูกรัก แฉตรง หัวใจคุณธรรม ปลุกป่า หวย วิ่งสู้อยู่ถึงเธอเพื่อนขวัญ แต่เธอและผองชน ๔) อัลบั้มเพลงชุดพื้นไท (๑๐ เพลง) ได้แก่ เสียงสะอื้นจากผืนนา ตากบยาย เสือสิ้นลาย พื้นไท เชิงอีสานกู่ชาติ อยู่อาศัยถูกชานา กินอย่างไม่เป็นทาส หัวใจคนปลุกข้าว รักถิ่นแผ่นดินอีสาน ลำเพลินไสสู้อยู่ ๕) อัลบั้มเพลงชุด มั่นอยู่ที่ใจ (๑๗ เพลง) ได้แก่ ข้าวกล้อง มั่นอยู่ที่ใจ ครองตนคนครองงาน คุณธรรมหกประการ อิสระเสรี ทาสของเงิน สวนครัว แต่ผู้เสียสละ ไร้อารพพิช ห้า ส.สร้างสรรหยุดอบายมุข ลงแขก หน่อไม้ รักรักษา แม่ ชีวิตคนทำนา ชีวิตไทย ๆ ๖) บทเพลงพิเศษ (๖ เพลง) ได้แก่ ทูมโถมโถมแรงธรรม ฝุ่นปลายเล็บ วิชารามโรงเรียนของหนู ฝึเสื้อยับปัก ตลาดวิถีธรรม มาร์ชแพทย์วิถีธรรม ปัจจุบันได้มีการสื่อสารเพลงแรงใจเพื่อมวลชนเป็นภาษาอังกฤษ Moral Support for the Masses By Dr. Jaiphet Klajon (Morkeaw) และได้มีการรวบรวมเนื้อเพลงของบทเพลงธรรมในรูปแบบหนังสือคือสมุดบันทึกบทเพลงธรรมถนนคนกล้าดี^{๑๑๙}

สอดคล้องกับประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ที่กล่าวว่า เพลงมาร์ชแพทย์วิถีธรรม เนื้อหาดีมาก ฟังแล้วคิดตามทำตามได้ง่าย ใช้ฟังก่อนนอนหรือเวลาที่นอนไม่หลับ เป็นยานอนหลับอย่างดี เพลงอื่น ๆ ก็เช่นกัน ฟังแล้วทำให้มีกำลังใจในการสู้ต่อ”^{๑๒๐} ฟังบทเพลงธรรมเป็นประจำ ฟังแล้วคิดตาม ฟังทบทวนซ้ำ ๆ ทำให้ดวงตาเห็นธรรม ทำให้หลุดพ้นจากทุกข์^{๑๒๑}

๗) การบอกอธิบายวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติธรรมด้วยการวิปัสสนา คืออ่านอาการกิเลสและทำลายกิเลส หยาบ กลาง ละเอียด ทั้งเบื้องต้น ท่ามกลาง และบั้นปลาย เป็นลำดับ ๆ ได้ชัดเจน เข้าใจง่าย ทำให้ศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติตามได้ง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน จนเกิดผลเป็นที่น่าอัศจรรย์ คือ ทุกข์กาย ทุกข์ใจ ทุกข์จากเหตุการณ์ลดลง สุขเพิ่มขึ้น

^{๑๑๙} ผ่องไพโรธรรม กล้าจน, “รวบรวมประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน”, หน้า ๒-๕.

^{๑๒๐} สัมภาษณ์, สมใจ สิทธิพงษ์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๑๒๑} สัมภาษณ์, แก่นแก้ว นาวาบุญนิยม, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

มีความผาสุกผ่องใสในชีวิตเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ๆ เข้าใจสาระแท้ของชีวิต สามารถลดละเลิกความโลภ โกรธหลงได้เป็นลำดับ ๆ

“พระพุทธเจ้าตรัสว่าไม่มีใครที่สามารถแหงตลอดธรรมในคราวเดียวได้ การปฏิบัติธรรมจึงมีเบื้องต้น ท่ามกลาง และบั้นปลาย การปฏิบัติที่ถูกต้องถูกต้องตรงนั้นต้องทำไปตามลำดับ เริ่มด้วยการลด ละ เลิก เป็นลำดับ ๆ อย่าใจร้อน ให้ทำทีละเรื่อง ๆ เป็นการปฏิบัติศีลด้วยปัญญาอย่างตั้งมั่นทีละเรื่อง เอาให้ชัดทีละเรื่อง ๆ ตั้งแต่เรื่องหยาบที่สุดไปถึงละเอียดที่สุด จากตื้นน้อยที่สุดไปหาตื้นมากที่สุด เรื่องไหนเลวร้ายที่สุดหยาบที่สุด ให้ตั้งอารยศีลด้วยปัญญาอย่างตั้งมั่นกำจัดตัวนั้นก่อน ใช้ปัญญาจับอาการและความคิดของกิเลสด้วยการพิจารณาโทษของการมีกิเลส ประโยชน์ของการไม่มีกิเลส พิจารณาไตรลักษณ์ของ กิเลส (ความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่มีตัวตน) พิจารณาเรื่องกรรมและผลของกรรม กำจัดกิเลสระดับหยาบด้วยการไม่ละเมิดทางกาย กำจัดกิเลสระดับกลางด้วยการไม่ละเมิดทางกายและวาจา ทำไปจนถึงกำจัดกิเลสระดับละเอียด คือ ไม่ละเมิดทั้งทางกายวาจาและใจ ทำทีละส่วน ทำทีละตัว อย่าทำทีละหลายตัว เพราะกิเลสเป็นสิ่งที่สู้ได้ยาก ช่มได้ยาก ทำไปเรื่อย ๆ กิเลสใหญ่ ๆ ก็เหลือเล็ก ๆ กำจัดไปทีละส่วน ๆ ทีละตัว แล้วค่อยทำตัวอื่นลงลงไป ตัวอื่นก็ทำไปพร้อมกัน และแม้มีปัญญารู้และเห็นว่ากิเลสมันเป็นโทษ แต่หากปัญญายังไม่ชัดพอและยังไม่มีกำลังที่จะกำจัดได้ มีแนวทางปฏิบัติ ๓ อย่าง คือ กดข่ม พยายามหลบเลี่ยงในส่วนที่ยังทำไม่ได้ หรือบางอย่างสู้ไม่ได้แต่มันก็ไม่อันตรายมากเกินไปนั่นก็เสพอาศัยไปก่อน นี่คือการทำทีละเรื่อง ๆ พอเรากำจัดกิเลสตัวหยาบร้ายได้แล้วคือไม่ละเมิดทางกายวาจาแล้ว ถ้าสามารถกำจัดกิเลสที่เหลือในใจที่เป็นรูปภพ อรูปภพ ให้สิ้นเกลี้ยงได้ก็ทำ แต่ถ้ายังทำไม่ได้เราก็ยังไม่จำเป็นต้องทำให้หมดไป เพราะมันไม่ร้ายแรงเท่ากามภพ มันทเบาแล้ว เราคุมได้ รอให้มีผัสสะแล้วค่อยกำจัด คือกำจัดกิเลสที่ออกอาการเมื่อมีผัสสะที่มากกระทบ ณ ขณะปัจจุบัน ขณะเดียวกัน เราก็ตั้งอารยศีลเรื่องอื่น ๆ ต่อไปเรื่อย ๆ กำจัดกิเลสที่แทรกในเรื่องเลวร้ายมากไปสู่เลวร้ายน้อย จนกระทั่งถึงเรื่องตื้นน้อยไปถึงตื้นมาก ล้างความทุกข์ใจให้ได้ ทำอริยสัจ ๔ จนไปถึงที่สุดแห่งทุกข์ การปฏิบัติอริยศีลที่ถูกต้องจะเป็นเกราะคุ้มครองชีวิตที่แท้จริง^{๑๒๒}

สอดคล้องกับ ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ที่กล่าวว่า ไม่เคยเข้าใจว่าการปฏิบัติธรรมที่แท้จริงเป็นอย่างไร ได้ฟังแต่ทฤษฎี แต่พอมาได้ฟังอาจารย์หมอเขียว บรรยายวิธีการปฏิบัติธรรมอย่างเป็นขั้นเป็นตอนโดยละเอียด เช่น เรื่องการเลิกรับประทานเนื้อสัตว์ ให้เริ่มปฏิบัติด้วยการลดการกินเนื้อสัตว์ใหญ่ก่อน คือ สัตว์ ๔ เท้า เช่น เนื้อวัว เนื้อหมู เอาทีละชนิดทีละอย่าง เมื่อเลิกกินสัตว์ใหญ่ได้แล้ว ก็จะเหลือสัตว์ ๒ เท้า เช่น ไก่ เป็ด ไปจนถึงสัตว์ที่ไม่มีมีขา เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา จนกระทั่งไม่กินเนื้อสัตว์ทุกอย่างได้อย่างสบายใจ ก็จะเหลือไข่เป็นจุดหมายปลายทาง

^{๑๒๒} บรรยายรายการธรรมะพาพันทุกข์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ๙ มกราคม ๒๕๖๖.

สุดท้าย ถ้าทำได้สำเร็จทั้งหมด ก็จะสามารถไม่กินเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ได้อย่างสบายใจ ก็จะเป็นอรหันต์ในเรื่องการกินเนื้อสัตว์ เมื่อได้ฟังแล้วทำให้เข้าใจ และได้ทดลองปฏิบัติตาม จนปัจจุบันสามารถเลิกกินสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ได้อย่างเด็ดขาด”^{๑๒๓}

๘) การอธิบายธรรมะด้วยการยกเรื่องราวของพระพุทธเจ้ามาเป็นสื่ออธิบาย ตัวอย่างเช่น

“พระพุทธเจ้าตรัสเรื่องบุพจริยาของพระองค์เอง ในพระไตรปิฎก เล่ม ๓๒ ข้อ [๓๙๒] ว่า “พระผู้มีพระภาคผู้เป็นนายกของโลก แวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์เป็นอันมาก ประทับนั่งอยู่ที่พื้นหิน อันเป็นรมณีสถานโชติช่วงด้วยแก้วต่างๆ ในละแวกป่า อันมีกลิ่นหอมต่างๆ ไกลัสระอนิตาต ตรัสชี้แจงบุพกรรมทั้งหลายของพระองค์ ณ ที่นั้นว่าดูกรภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงฟังกรรม ที่เราทำแล้วของเรา “ในกาลก่อนเราเป็นเด็ก (ลูก) ของชาวประมงอยู่ในบ้านแก้วภูฏคาม เห็น คนทั้งหลายฆ่าปลาแล้ว เห็นคนทั้งหลายฆ่าปลาแล้ว เกิดความโสมนัส (ยินดีสุขใจ) ด้วยวิบาก แห่งกรรมนั้น ความทุกข์ที่ศีรษะ (ปวดศีรษะ) ได้มีแล้วแก่เรา ในเมื่อเจ้าศากยะทั้งหลายถูก เบียดเบียน พระเจ้าวิภูฏกะ ฆ่าแล้ว”

จะเห็นได้ว่า นั่นคือสภาพ “...ผู้ใดปรารถนาความสุขเพื่อตนด้วยการเข้าไปตั้งความทุกข์ไว้ในผู้อื่น ผู้นั้นระคนแล้วด้วยความเกี่ยวข้องด้วยเวร ย่อมไม่พ้นไปจากเวร” (พระไตรปิฎก เล่ม ๒๕ ข้อ ๓๑) กล่าวคือ แม้พระพุทธเจ้าในปางที่เกิดเป็นลูกชาวประมง แม้ไม่ได้ลงมือฆ่าปลาเอง เพียงแต่เห็น คนทั้งหลายฆ่าปลาแล้ว เกิดความยินดีสุขใจ พระองค์ยังได้รับวิบากกรรมทำให้ท่านปวดศีรษะ

“พระพุทธเจ้าตรัสว่า เมื่อใครกระทำความดีด้วยเจตนา สิ่งนั้นจะสั่งสมเป็นพลังงานวิบากกรรม ทันทิ รอวันรับผลจากการกระทำนั้นทันที ดังข้อมูลในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๗ ข้อที่ ๑๖๘๘ “พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราไม่กล่าวความที่กรรมอันเป็นไปด้วยความ จงใจ ที่บุคคลทำแล้ว สะสมแล้ว จะสิ้นสุดไป เพราะไม่ได้เสวยผล แต่กรรมนั้นแล จะให้ผลใน ภพนี้ หรือในภพถัดไป หรือในภพอื่น ๆ สืบไป” เหมือนกับพระเทวทัต คิดฆ่าพระพุทธเจ้า แล้ว ลงมือกลิ้งหินทับ แต่ก็ฆ่าไม่ได้ สะเก็ดหินโดนพระบาทห้อเลือด ด้วยวิบากกรรมนั้นของเทวทัต จึงตกลงให้แผ่นดินสูบเทวทัตตาย ซึ่งเหตุเกิดจากในอดีตชาติที่พระพุทธเจ้ายังไม่บำเพ็ญ ได้ไปฆ่าน้องชายต่างมารดาซึ่งก็คือเทวทัตนั่นเอง”

^{๑๒๓} สัมภาษณ์, จีราวรรณ ดาโรจน์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

ตั้งพระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๒ ว่าด้วยบุพจริยาของพระองค์เองข้อ ๓๙๒

“พระผู้มีพระภาคผู้เป็นนายกของโลก แวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์เป็นอันมาก ประทับนั่งอยู่ที่พื้น หินอันเป็นรมณีสถานโชติช่วงด้วยแก้วต่าง ๆ ในละแวกป่า อันมีกลิ่นหอมต่าง ๆ ไกลัศจรรย์ โอนดาด ตรัสชี้แจงบุพกรรมทั้งหลายของพระองค์ ณ ที่นั้นว่า ดูภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจง พิจารณาที่เราทำแล้วของเรา ในกาลก่อนเราได้ฆ่าพี่น้องชายต่างมารดา เพราะเหตุแห่งทรัพย์ จับใส่ลงในชอกเขาและบดทับด้วยหิน ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้น พระเทวทัตจึงผลักก้อนหิน ก้อนหินกลิ้งลงมากกระทบนิ้วแม่เท้าของเราจนห้อเลือด”

จะเห็นได้ว่าในอดีตชาติก่อนของพระพุทธเจ้าไปฆ่าเทวทัตซึ่งเป็นน้องชายต่างมารดามาก่อน พอมาถึงชาติที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ วิบากกรรมของพระพุทธเจ้าก็คลั่งให้เทวทัตฆ่ามาคืน แต่ก็ฆ่าไม่ได้ เพราะพระพุทธเจ้าท่านทำความดีมาเยอะ ความดีก็บรรเทาสิ่งที่ไม่ดีให้เบาบางลง จึงโดนแค่พระบาทห้อเลือด ท่านรู้ว่าท่านทำมา ท่านจึงไม่ได้โกรธเทวทัต แต่เทวทัตสิ้นาสงสารจะตาย จะมาเอาคืนก็เอาคืนได้ไม่มาก เพราะพระพุทธเจ้าทำดีมากแล้ว แลเมวิบากบาปของเทวทัตหนักกว่าเก่าอีก เพราะเขามีเจตนาในการกระทำ และยิ่งไปทำไม่ดีกับคนดี วิบากก็หนัก ถูกธรณีสูบ พระพุทธเจ้าไม่ตาย แต่เทวทัตตาย^{๑๒๔}

สอดคล้องกับ ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ที่กล่าวว่า การยกตัวอย่างเรื่องราวของพระพุทธเจ้ามาเป็นสื่ออธิบายเรื่องกรรมและผลของกรรม ทำให้ตนเชื่อซัดเรื่องกรรมและผลของกรรม ทำให้ระมัดระวังไม่ทำกรรมชั่ว ทำแต่กรรมดี หรือแม้ในบางครั้งที่เกิดเหตุการณ์ไม่ดี ก็มั่นใจว่าเกิดจากกรรมที่เราได้ทำไว้ทั้งในชาตินี้ ชาติก่อน ๆ จึงไม่โทษคนอื่น ยอมรับผิดชอบ สำนึกผิด ยอมชดใช้วิบากด้วยความเบิกบานยินดี คิดแบบนี้ทำให้ไม่ทุกข์”^{๑๒๕}

๙) การอธิบายธรรมะด้วยการใช้ตัวเองเป็นสื่ออธิบาย ตัวอย่างเช่น “มีครั้งหนึ่งตอนไปทำค่ายที่ภูผาพ่าน้ำ เชียงใหม่ ผู้เขียนตื่นเช้าขึ้นมาปวดเท้ามาก ปวดเหมือนอะไรที่ม ปวดฝ่าเท้าตอนกราบพระ นึกได้ว่า ผู้เขียนเก่งเตะตะกร้อ ใช้เท้าเตะหลอกล้อเขา พอหลอกได้ก็สะใจยั่วคู่ต่อสู้ มันสำนึกว่า เท้านี้ ทำให้คนอื่นทุกข์ ทำให้เขาเจ็บใจ สำนึกได้ก็เบาใจไป ๑ ใน ๓ ยังเหลือความเจ็บอีก ก็

^{๑๒๔} ใจเพชร กล้าจน, คนพอเพียง, (มุกดาหาร: ศูนย์เรียนรู้สุขภาพพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง สอนป่านาบุญ (จัดพิมพ์), ม.ป.ป.), หน้า ๓๔-๓๕.

^{๑๒๕} สัมภาษณ์, สมใจ สิทธิพงษ์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

สำนึกอีกว่า เคยเตะหมาตักบันไดเห็นผู้ใหญ่วะก็เตะตามเขา หมามันขวางบันได จริง ๆ แล้วก็รู้สึกทำไม่ลง แต่ก็เตะตามที่เห็นผู้ใหญ่วะทำ เตะตามผู้ใหญ่วะประมาณ ๓-๕ ครั้ง แต่ก็ไม่เตะอีกเพราะรู้สึกไม่ดี พอสำนึกเรื่องหมาความเจ็บมันก็ลดลงอีก ๑ ใน ๓ แต่ก็ยังเหลืออีกชุดหนึ่ง ก็นึกว่าชุดไหนนะ เราไปทำชั้วอะไรมา มันขึ้นมาเลย จำได้ว่า ก่อนหน้าที่จะมากินมังสวิรัตินั้นตั้งแต่อายุ ๒๔ ปี มันชอบกินย่ำตีนไก่ ตีนไก่ชุ่มแป้งทอดไก่ อร่อยอร่อย แต่เขา (ไก่) นะ ทุกข์แทบตาย ไม่ใช่แทบตาย เขาต้องตายเพื่อให้เราได้กินตีนไก่ พอระลึกถึงเพราะเราชอบ เราทำให้เขาทุกข์ทรมาน พอสำนึกมันหายเลยหายไปแล้วมันก็มาอีก แวบ ๆ เป็นระยะ ๆ ประมาณสัก ๑๐ ครั้ง ค่อย ๆ แต่ก็เบาบาง ๆ ไปเรื่อย ๆ สำนึกว่าเราทำชั้วมาเยอะ ทำให้คนอื่นทุกข์ นี่คือนี่ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า โรคร้ายใช้เจ็บมันเกิดจากวิบากกรรม วิบากกรรมจริงในโลกใบนี้ การที่เราได้เรียนรู้เรื่องกรรมเชื่อชาติเรื่องกรรม แล้วเราสำนึกผิดยอมรับผิด ถ้าเราสำนึกถูกอันจะเจอภาวิฑูริย์ทันผู้เขียนเคยทดลอง เราทำชั้วอันนี้หรือเปล่านะ คือเราสำนึก มันก็ลงไปประมาณหนึ่ง อันนี้หรือเปล่านะ ไม่ลง อันนี้หรือเปล่า ไม่ลง แต่พอถูกอันจะหายไปเลย อาการเจ็บปวดต่าง ๆ ลดลงไปอย่างมาก จนหายเลย ผู้เขียนทดลองมาหลายเรื่องราวแล้วก็เลยชัดเจนหมดสงสัยในเรื่องราวเหล่านี้^{๑๒๖}

สอดคล้องกับ ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ที่กล่าวว่า อาจารย์หมอเขียวได้ยกเรื่องราวของตัวเองเป็นสื่ออธิบายเรื่องกรรมและผลของกรรม ทำให้เราไม่ประมาทกับชีวิต เพราะขนาดท่านอาจารย์บำเพ็ญการฟังตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์ได้อย่างมากมาย มหาศาลโดยไม่หยุดหย่อน แต่ท่านก็ยังถูกวิบากร้ายที่เคยทำพลาดมาเล่นงานท่าน แล้วเรายังบำเพ็ญไม่ได้เสียของท่าน จะรอดจากวิบากได้อย่างไร ทำให้มีสติในการดำรงชีวิต ไม่ทำชั่ว ทำแต่ดีที่ทำได้

๑๒๗

๑๐) การอธิบายธรรมะด้วยการใช้บุคคลอื่นเป็นสื่ออธิบาย ตัวอย่างเช่น “มีป่าท่านหนึ่งมาเข้าค่ายเรา ท่านปวดเข้ามา ๓ ปี รักษาแผน ต่างๆ หมดเงินไปหลายหมื่นแล้วก็ไม่หาย พอมาเข้าค่ายเรา ท่านก็ ฟังธรรมเข้าใจ พอเข้าใจปุ๊บ ท่านก็ตั้งจิตเลยว่าถ้าอาการปวดเข่านี้ที่เกิดจากการชอบกินชาหมู จะหยุดกินชาหมู ปรากฏว่าพอตั้งจิตแบบ นี้ อาการปวดนั้นเบาเลย ท่านรู้ว่าท่านชอบกินชาหมู พอสำนึกผิดปั๊บ อาการปวดเบาเลย นอนหลับสบาย รุ่งขึ้นเดินปร้อเลย ที่นี้พอกลับ ไปบ้าน อาการดีไปหลายเดือนเลย เสร็จแล้วไปงานศพ คนเขาเอา แกงหวานมาให้ท่านก็กิน ท่านกินจนหมดไปถ้วย

^{๑๒๖} ใจเพชร กล้าจน, เทคนิคการทำใจให้หายโรคเร็ว, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐๔-๑๐๖.

^{๑๒๗} สัมภาษณ์, ธัญมน หมดเหมน, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

หนึ่งเสร็จแล้วเขาก็ เอามาให้อีก ท่านก็เห็นว่าเอ๊ะ ! มันมีหมูมาด้วย ท่านก็นึกในใจว่าคง ไม่เป็นไรมั้ง เราไม่ได้กินหมู เราก็กินแกงหวานกับน้ำก็พอ หลังจากกินเสร็จก็ปวดอย่างหนักเลย ท่านก็ตั้งใจเลยถ้าอาการปวดเกิดจาก การกินแกงหวานใส่หมู จะไม่กินอีก พอตั้งใจแบบนี้ อาการปวดก็ เบาและหายไปเลย” ^{๑๒๘}

สอดคล้องกับ ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ที่กล่าวว่า มีวันหนึ่งได้ฟังอาจารย์หมอเขียวยกตัวอย่างป้าที่ปวดเข้าเป็นสื่ออธิบายเรื่องกรรม ทำให้ตนได้นำมาระลึกถึงวิบากกรรมที่ตนได้ทำมา ทำให้รู้ว่าอาการเจ็บปวดเกร็งค้างที่ขา นั้น เกิดจากวิบากกรรมที่ทำมา คือชอบหักขาขาบขาเขี่ยดมามาก จึงยินดียอมรับยอมชดใช้ด้วยใจที่เป็นสุข” ^{๑๒๙}

๑๑) การอธิบายธรรมะด้วยการหยิบยกข่าวสารสถานการณ์เป็นสื่ออธิบาย ความโลภ โกรธหลง ความยึดมั่นถือมั่น การแก่งแย่งชิงดีกันเพื่อให้สมโลภ สมความอยากได้ตั้งใจหมายของผู้คนในโลกโลกียะ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดทุกข์ เดือดเนื้อ ร้อนใจ เปรียบเทียบวิถีชีวิตของชาวแพทย์วิถีธรรมที่มีการปฏิบัติศีล ลดกิเลส ทำความดี ฟังตนในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งฟังตนด้านอาหารด้วยการทำสิกรรมไร้สารพิษ พร้อมกับการช่วยเหลือแบ่งปันด้วยใจบริสุทธิ์ ทำให้ชาวแพทย์วิถีธรรม ไม่เดือดเนื้อร้อนใจ มีความผาสุกเบิกบานแจ่มใส และได้มีการยกหลักธรรมคำสอนในพระไตรปิฎก จากพระสูตรต่าง ๆ มาอธิบาย มาขยายความ เชื่อมโยง เชื่อมร้อย เทียบเคียง เปรียบเทียบ กับเหตุการณ์ปัจจุบัน ทำให้เห็นสัจจะความเป็นจริงในโลก เปรียบเทียบระหว่างโลกโลกียะที่เพิ่มทุกข์กับโลกโลกุตระที่พ้นทุกข์ ที่มหาบุรุษที่ยิ่งใหญ่ของโลก คือพระพุทธเจ้า ได้ค้นพบสัจจะนี้มาแล้วกว่า ๒๕๐๐ ปี บางครั้งก็อธิบายจากรูปไปทานาม บางครั้งก็อธิบายจากนามไปหารูป โดยได้เปิด powerpoint และเปิดวีดิทัศน์ประกอบการบรรยาย ในรายการสาระข่าวสารธรรม

๑๒) การอธิบายธรรมะด้วยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้ยกประเด็นขึ้นมาแล้วให้ผู้ชมผู้ฟังทั้งในห้องส่งและทางบ้าน มีปฏิสัมพันธ์ซักถาม แสดงความคิดเห็น และเล่าสภาวะธรรมจากการนำไปปฏิบัติ ผ่านช่องทางไปในความคิดเห็นใน Facebook LINE โทรศัพท์ ฯลฯ รวมถึงการเข้าร่วมซักถามประเด็นปัญหาข้อสงสัยต่าง ๆ ผ่านระบบซูม ทำให้ผู้ชมผู้ฟังสามารถบรรเทาความสงสัยลงได้โดยเร็วโดยง่ายไม่ติดค้างในใจให้เนิ่นนาน ทำให้เข้าใจชัดเจนมากยิ่งขึ้น ชื่นนำไปปฏิบัติได้ง่ายขึ้น พ้นทุกข์ได้เร็วขึ้น

^{๑๒๘} ใจเพชร กล้าจน, เทคนิคการทำใจให้หายโรคเร็ว, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๕๗), หน้า ๑๐๔-๑๐๖.)

^{๑๒๙} สัมภาษณ์, นงนุช พาสนา, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

๑๓) การอธิบายธรรมะด้วยการตอบปัญหาในรายการต่าง ๆ เช่น รายการตอบปัญหาเพิ่มปัญญากับหมอเขียว รายการสายต่วนสุขภาพพึ่งตนวิถีธรรมวิถีไทย รายการนักเรียนวิชชาธรรมพบอาจารย์หมอเขียว ผ่านทางโปรแกรม Zoom เป็นต้น

๑๔) การอธิบายธรรมะด้วยการรับเชิญเป็นองค์ปาฐก แสดงปาฐกถางานประชุมสังคมนานาชาติ (World Teak Conference ๒๐๑๓) "สวนป่านาบุญ เพื่อมวลมนุษยชาติ" "Living in Harmony with Nature-Our Contribution to Well-Being of Mankind" ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖ ณ โรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่าแกรนด์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ^{๑๓๐}

๑๕) การอธิบายธรรมะด้วยการรับเชิญเป็นวิทยากรรายการด้านพระพุทธศาสนาและรายการด้านสุขภาพ เช่น "เสวนาพุทธศาสตร์ นำชีวิต ฝ่าวิกฤตโควิด-๑๙" วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๕ จัดโดย นิสิตหลักสูตร พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา สาขาวิชาปรัชญา และสาขาวิชาพัฒนศาสตร์ สาขาวิชาพุทธศิลปกรรม สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย "เสวนาพระไตรปิฎกศึกษา ออนไลน์ ครั้งที่ ๖ หัวข้อเรื่อง “แพทย์วิถีธรรม: การรักษาสุขภาพเชิงพุทธบูรณาการ” วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๕ จัดโดย นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระไตรปิฎกศึกษา ภาควิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถ่ายทอดสดทางหมอเขียวดอทเน็ต fb หมอเขียวแฟนคลับ fb กิจกรรมหมอเขียวแพทย์วิถีธรรม ยูทูบ โปรแกรมซูม และ MCU TV รายการ มองโลกมองธรรม ถ่ายทอดสดทางบุญนิยมทีวี ทีวีเพื่อมวลมนุษยชาติ รายการ LannaGo-ASEAN FM100 CMU “แพทย์แผนไทยวิถีธรรม” สถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ หลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ กระทรวงยุติธรรม “ความรู้สุขภาพวิถีธรรมวิถีไทย” วันที่ ๑๒-๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ “การดูแลสุขภาพด้วยแพทย์วิถีไทยวิถีธรรม” วันเสาร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก (พ.ส.ล.) ซ.สุขุมวิท ๒๔ ถนนสุขุมวิท ด้านหลังอุทยานเบญจศิริ "สัมมนาเศรษฐกิจวิถีใหม่ 'ไม่รวยแต่รอด'" วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๖ จัดโดยนักศึกษาศรีวิภาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม สาขาผู้นำสังคม ธุรกิจ และการเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต

๑๖) การอธิบายธรรมะด้วยการให้สัมภาษณ์พิเศษ วารสาร/นิตยสาร/หนังสือพิมพ์ ต่าง ๆ เช่น วารสารศรีนครินทร์เวชสาร ม.ขอนแก่น นิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์ หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ค คน Magazine ฯลฯ

^{๑๓๐} ผ่องไพโรจน์ กล้าจน, “รายงานผลการดำเนินการและความก้าวหน้า...”, หน้า ๖.

๑๗) การอธิบายธรรมะด้วยการให้สัมภาษณ์เชิงลึกวิทยานิพนธ์/วิทยานิพนธ์แก่นิสิต นักศึกษาระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโทของสถาบันการศึกษาชั้นนำ ถ่ายทอดสดทางหมอบล็อกทวิตเตอร์ fb หมอบล็อกทวิตเตอร์ fb กิจกรรมหมอบล็อกทวิตเตอร์วิทยานิพนธ์ ยูทูบ โปรแกรมซูม^{๑๓๑}

๑) นิสิตระดับดุสิตบัณฑิตและนิสิตมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หัวข้อเรื่อง “รูปแบบการบูรณาการศาสตร์การอ่านม่านตากับหลักอริยสัจ ๔ เพื่อการเรียนรู้” โดย นางสาวสุกัญญา มโนบาล นิสิตดุสิตบัณฑิตพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ “ศึกษาศึกษกรรมวิธีพุทธ ในมูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย: กรณีศึกษาชุมชนภูผาฟ้า น้ำ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่” โดยนายแก่นศีล กล้าจน นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ “พุทธวิธีการดับทุกข์ด้วยบททบทวนธรรม” โดย นางสาวสันทนา ประวงค์ นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ “ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอริยสัจ ๔ ในชีวิตประจำวันตามแนวแพทย์วิถีธรรม” โดย นางสาวเสริมศรี ขวานิสากุล นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ “ศาสตร์การแพทย์วิถีธรรมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน” โดย พญ. ลักขณา แซ่ไช้ว นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ “ศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนในการขัดเกลาภิเลสขของจิตอาสาแพทย์วิถีธรรม” โดย นายชัยภัทร ชุตติคามิ นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ “ศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิตเชิงพุทธ ในชุมชนภูผาฟ้า น้ำ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่” นายจรัญ บุญมี นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๖ “ศึกษาวิเคราะห์การตลาดวิถีธรรมของชุมชนภูผาฟ้า น้ำ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่” โดยนางสาวเพลินพิศ สังข์บุญลือ นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๖ “ศึกษาวิเคราะห์พุทธวิธีการจัดงานศพของชุมชนแพทย์วิถีธรรม” นางสาววรรณมา พลรบ นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ “การประยุกต์ใช้คิลานสูตร เพื่อป้องกันและรักษาโรคโควิด ๑๙ ของเครือข่ายจิตอาสาแพทย์วิถีธรรม” โดยนางสาวแสงอรุณ สังคมศิลป์ นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

๒) นิสิตระดับดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ หัวข้อเรื่อง “รูปแบบความพอเพียงทางอาหารของชุมชนมังสวิวัติวิถีธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาชุมชนภูผาฟ้า น้ำ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่” โดย นางจรินันท์ ทับเนียม สาขาวิชาศาสตร์เพื่อ

^{๑๓๑} ผ่องไพรธรรม กล้าจน, “รวบรวมประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน”, หน้า ๔๙.

การพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๕ “บทเรียนการจัดการทรัพยากรเกษตรบนที่ลาดเชิงเขาเพื่อกสิกรรมที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศูนย์เรียนรู้ฮ่อมบุญอโคก บ้านป่าไผ่ ตำบลไพร่ย่อย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่” โดย นายอำนวยการ คลีใบ สาขาวิชาศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๕ รูปแบบการดูแลสุขภาพองค์กรรวมของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีจิตอาสาแพทย์วิถีธรรม ชุมชนภูผาฟ้า น้ำ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

๓) นิสิตระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หัวข้อเรื่อง “การผลิตและใช้ประโยชน์จากพืชผักธรรมชาติ ๙ ตามแนวทางแพทย์วิถีธรรม” โดย นางศรีรวม มั่งมา นักศึกษาระดับปริญญาโท เอกการจัดการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕

๔) นิสิตระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต หัวข้อ “สุขภาวะ : วิถีชีวิตแบบองค์รวมตามแนวทางพุทธศาสตร์” โดยนางสาวแก้วใจเพชร กล้าจน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา สาขาผู้นำสังคม ธุรกิจ และการเมือง

๑๘) การอธิบายธรรมะด้วยการเป็นผู้วิพากษ์หัวข้อโครงร่างคุณิพนธ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หัวข้อเรื่อง “กสิกรรมไร้สารพิษเพื่อการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน” โดยนางสาวดินแสงธรรม กล้าจน นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๔ “การปลูกผักแบบบารายคัลเจอร์เพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน” โดย นางสาวอรุณรัตน์ ไกรลาศศิริ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๔ “การสร้างความมั่นคงทางอาหารของเกษตรกรอินทรีย์” โดย นางสาว กิ่งดอกดิน กล้าจน นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๔ “การส่งเสริมตลาดกสิกรรมอินทรีย์อย่างยั่งยืน” โดย นางสาวชยารัตน์ รัตนเสน นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๔

๑๙) การอธิบายธรรมะด้วยการเป็นอาจารย์สอนและบรรยายพิเศษ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ผู้ทรงคุณวุฒิวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและปริญญาเอกให้กับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

สรุปได้ว่า วิธีการสื่อสารธรรมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) มี ๑๙ วิธีการ ได้แก่ ๑) อ้างอิงพระไตรปิฎก ๒) ประยุกต์หลักธรรมด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ๓) ใช้ภาพ ดร.ใจเพชร กล้าจน ๔) ภาษากาย ๕) เป็นตัวอย่างที่ดี ๖) ขับร้องบทเพลงทางธรรม ๗) อธิบายการปฏิบัติธรรมด้วยการวิปัสสนา ๘) ยกเรื่องราวของพระพุทธเจ้าเป็นสื่ออธิบาย ๙) ใช้ตัวเองเป็นสื่ออธิบาย ๑๐) ใช้บุคคลอื่น

เป็นสื่ออธิบาย ๑๑) ยกข่าวสารสถานการณ์เป็นสื่ออธิบาย ๑๒) อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ๑๓) ตอบปัญหา ๑๔) องค์กรปาฐก ๑๕) วิทยากร ๑๖) ให้สัมภาษณ์พิเศษ ๑๗) ให้สัมภาษณ์เชิงลึก ๑๘) ผู้วิพากษ์ และ ๑๙) อาจารย์สอนและบรรยายพิเศษ

สอดคล้องกับ ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ได้กล่าวว่า อาจารย์หมอเขียว ได้ศึกษาพระไตรปิฎกได้ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ได้เข้าใจสภาวะ แล้วกลั่นคำตรัสของพระพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกให้เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย แล้วนำมาอธิบายเผยแพร่ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ทำให้ผู้ที่ได้พบได้ยินได้ฟังเกิดปัญญาที่ใช้ดับทุกข์ใจได้ รวมถึงนำไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ทำให้เกิดกระบวนการใช้ปัญญาในการทำใจในใจเวลาที่ผัสสะเข้ามากระทบ เป็นการปฏิบัติธรรมแบบลืมนตา ปฏิบัติตามกำลังของศีล สมาธิ ปัญญาของแต่ละบุคคล โดยได้รับประโยชน์จากพลังบารมีร่วมของหมู่มิตรดี”^{๑๓๒}

๓.๓.๓ การสร้างเครือข่ายของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) กล่าวว่า ถ้าผมทำงานคนเดียว ก็คงช่วยเหลือผู้คนได้ไม่มากนัก แต่โชคดีที่มีกัลยาณมิตรมาร่วมอุดมการณ์ผสานวิญญูณแห่งน้ำใจของความเมตตา กล้าหาญ และเสียสละ ผนึกเป็นกำลังสามัคคีเพื่อการพึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์ บุคคลดังกล่าว คือ พี่น้องจิตอาสาแพทย์วิถีธรรมซึ่งเป็นบุคคลที่เคยผ่านค่ายและได้ใช้การแพทย์วิถีธรรม มีความศรัทธาต่อหลักการแพทย์วิถีธรรม เมื่อได้ปฏิบัติตามและได้พบเห็นว่าตนเองมีความสุขขึ้นได้จริง ได้เห็นคุณค่าของช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น จึงได้มาร่วมปฏิบัติพัฒนาฝึกฝนตนเสียสละทำงานฟรี เพื่อก้าวสู่ความเป็นพุทธะ ด้วยการปฏิบัติอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา จนเกิดจิตอาสาแพทย์อาสาแพทย์วิถีธรรม คือคนที่เสียสละแบ่งปันและช่วยเหลือเกื้อกูลผู้คนโดยไม่รับค่าตอบแทน (ทำงานฟรี)^{๑๓๓}

จะเห็นได้ว่า การที่น้องจิตอาสาแพทย์วิถีธรรมได้ฟังการบรรยายจากการค่ายสุขภาพและได้ลงมือปฏิบัติตามและได้พบว่าตนเองมีความสุขขึ้นได้จริงนั้น สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในเหตุแห่งวิมุตติ ๕ คือ “ฟังธรรม แสดงธรรม สาธยายธรรม ตรีกตามตรองตามเพ่งตาม เรียนสมาธิ นิमित”^{๑๓๔} สอดคล้องกับ อานิสงส์ในการฟังธรรม ๕ “ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง เข้าใจชัดสิ่งที่ได้ฟังแล้ว บรรเทาความสงสัยเสียได้ ทำความเห็นได้ตรง จิตของผู้ฟังธรรมย่อมเลื่อมใส”^{๑๓๕} กล่าวคือ ฟังด้วยดี

^{๑๓๒} สัมภาษณ์, สุวรรณ กังวานนวกุล, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๓๓} สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๓๔} อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๒๖/๓๒-๓๔.

^{๑๓๕} อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๒๐๒/๓๔๔.

ยอมเกิดปัญญา สอดคล้องกับ “คนต้องการบรรลุนิพพาน เชื่อฟังคำสั่งสอนของพระอรหันต์ ไม่ประมาท รู้จักพิจารณา ตั้งใจฟังด้วยดี ย่อมได้ปัญญา”^{๑๓๖} มาร่วมปฏิบัติพัฒนาฝึกฝนตนเสียสละทำงานฟรี สอดคล้องกับ นียยานิกธรรม ญาณที่ ๕ “อริยสาวกมีความขวนขวายในกิจอะไร ทั้งน้อยใหญ่ที่ควรทำของเพื่อนพรหมจรรย์โดยแท้ ถึงอย่างนั้น ความปรารถนาอันแรงกล้าในอภิสัสสิกขา อภิจิตตสิกขา และอภิปญญาสิกขา ของอริยสาวกนั้นมีอยู่ โคนแม่ลูกอ่อน เล็มหญ้าพาลางฆ่าเลี้ยงดูลูกไปพาลาง”^{๑๓๗} โดยไม่รับค่าตอบแทน สอดคล้องกับ “ทานที่ให้แล้วมีผล”^{๑๓๘} เป็นสัมมาอาชีวะที่ถูกต้องและประเสริฐที่สุด สอดคล้องกับ “อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ละมิจฉาอาชีวะ สำเร็จการเลี้ยงชีพด้วยสัมมาอาชีวะ นี้เรียกว่า สัมมาอาชีวะ”^{๑๓๙}

สอดคล้องกับ ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ที่กล่าวว่า ใช้ศีล ๕ ในการดำรงชีวิต โดยลดละเลิกสิ่งที่ไม่สาระ มาใช้ชีวิตแบบพอเพียง มีน้อย กินน้อย ใช้น้อย ไม่สะสม สละออก ฟังตนได้ด้วยการปลุกฝึกกินเองและเอาไปแบ่งปัน รู้จักฟังตนและช่วยเหลือผู้อื่น^{๑๔๐} นอกจากนี้จะหายจากโรคที่เป็นหรืออาการเจ็บป่วยบรรเทาแล้ว ความทุกข์ทางใจที่มีอยู่ก็หายไปหรือค่อย ๆ หายไป ความทุกข์ลดลงไปเรื่อย ๆ มีความสุขกาย สุขใจ สละตนมาเป็นจิตอาสา เปลี่ยนจากสถานะจากผู้เข้าค่ายมาปวารณาตัวเป็นจิตอาสาสามารถร่วมบำเพ็ญเสียสละทำงานฟรี ซึ่งมีทั้งแบบจร (ไป-กลับ) และแบบประจำ (อยู่ประจำ) โดย ทุกคนทำงานฟรี กินใช้ร่วมกันแบบสาธารณโภคี^{๑๔๑} ทำให้เกิดกระบวนการสร้างจิตอาสาแพทย์วิถีธรรม คือการอบรมบ่มเพาะสร้างคนให้มีคุณภาพ คือ สร้างคนมีศีล มีอุดมการณ์ คือ มีความเสียสละ มาร่วมแรงร่วมใจทำสิ่งที่ดีร่วมกันด้วยความสมัครใจ”^{๑๔๒} มาร่วมเสียสละและแบ่งปันด้วยใจบริสุทธิ์^{๑๔๓}

^{๑๓๖} ขุ.ขุ. (ไทย) ๒๕/๑๘๘/๕๔๔.

^{๑๓๗} ม.ม. (ไทย) ๑๒/๔๙๗/๕๓๕.

^{๑๓๘} ม.ค. (ไทย) ๑๔/๒๕๗/๑๗๖.

^{๑๓๙} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๓๘/๑๑.

^{๑๔๐} สัมภาษณ์, นมลชนก แก้วเกษ, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๔๑} สัมภาษณ์, แก่นแก้ว นาวาบุญนิยม, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๑๔๒} สัมภาษณ์, ธัญมน หมดเหมน, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๔๓} สัมภาษณ์, สมปรารถนา กล้าจน, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖..

สอดคล้องกับ ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ได้กล่าวว่า เริ่มต้นจากการได้เข้าค่ายอบรมสุขภาพ เป็นการอบรมฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย ได้มาเรียนรู้และฝึกเป็นหมอดูแลตัวเอง ด้วยการปฏิบัติตามแนวทางของแพทย์วิถีธรรม^{๑๔๔} แล้วเห็นผล คือ แก้ปัญหาทุกข์กาย ทุกข์ใจ ทุกข์จากเหตุการณ์ได้จริง สามารถพึ่งตนได้^{๑๔๕}

เกณฑ์การคัดคน คือ ถ้อยศีล ๕ ละอบายมุข ลดละเลิกการทานเนื้อสัตว์ อัดตาไม่จัด รับประทานอาหารไม่หนำ รับประทานอาหารดี สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า มิตรดีสหายดีเป็นทั้งหมด ทั้งสิ้นของความพ้นทุกข์ “ความเป็นผู้มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนดี เป็นพรหมจรรย์ทั้งหมดทีเดียว”^{๑๔๖} ทำความดี ด้วยหลักสาราณียธรรม ๖ “เมตตา กายกรรม เมตตา วาจากรรม เมตตา มโนกรรม บริโภคโดยไม่แบ่งแยกจากทั้งหลายที่ประกอบด้วยธรรมได้มาโดยธรรมโดยที่สุดแม้เพียงบิณฑบาตบริโภคพร้อมกับเพื่อนพรหมจารีทั้งหลายผู้มีศีล มีศีลที่เสมอกัน มีอริยวิถีสื่อเสมอกัน”^{๑๔๗} พุทธพจน์ ๗ “ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันเดียวกัน”^{๑๔๘} อปริหานิยธรรม ๗ ธรรมที่พาเจริญอย่างเดียวไม่มีเสื่อม “หมั่นประชุมกัน เนื่องนิตย์ พร้อมเพรียงกันประชุมพร้อมเพรียงกันเลิกพร้อมเพรียงกันทำกิจ ไม่บัญญัติสิ่งที่เรามิได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่เราได้บัญญัติไว้แล้ว สักการะ เคารพนับถือบูชาภิกษุผู้เป็นเถระเป็นรัตตัญญู ยังไม่ตกอยู่ในอำนาจแห่งศัณหาก่อให้เกิดภพใหม่ เป็นผู้มุ่งหวังเสนาสนะป่า ตั้งสติไว้ในภายในว่า ‘ทำอย่างไร เพื่อน พรหมจารีทั้งหลายผู้มีศีลงามที่ยังไม่มาพึ่งมาท่านที่มาแล้ว พึงอยู่อย่างผาสุก’”^{๑๔๙} คือ บุคคลผู้มีอริยาศัยเหมือนกันจึงคบกันได้ “สัตว์ทั้งหลายคบค้าสมาคมกันโดยธาตุอย่างเดียวกัน คือสัตว์ทั้งหลายผู้มีอริยาศัย เลว คบค้าสมาคมกับสัตว์ทั้งหลายผู้มีอริยาศัยเลว สัตว์ทั้งหลายผู้มีอริยาศัยงาม คบค้าสมาคมกับสัตว์ทั้งหลายผู้มีอริยาศัยงาม แม้ในอดีต แม้ในอนาคต แม้ในปัจจุบัน”^{๑๕๐} “ธรรม

^{๑๔๔} สัมภาษณ์, ณัฐนิชา คำपालะ, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๑๔๕} สัมภาษณ์, สมใจ สิทธิพงษ์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖..

^{๑๔๖} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๓๘๒/๑๕๓.

^{๑๔๗} อ.ป.ญก. (ไทย) ๒๒/๑๑/๔๒๖-๔๒๗.

^{๑๔๘} อ.ป.ญก. (ไทย) ๒๒/๑๒/๔๒๗.

^{๑๔๙} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๓๖/๘๑-๘๓.

^{๑๔๙} ส.น. (ไทย) ๑๖/๓๖๗/๑๘๙.

^{๑๕๐} ส.น. (ไทย) ๑๖/๓๖๗/๑๘๙.

ทั้งหลายย่อมหลังไหลไปสู่ธรรมทั้งหลาย”^{๑๕๑} มุ่งสู่ชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย ร่างกายที่แข็งแรง จิตใจที่ดีงาม จิตใจที่ผาสุก

เมื่อรวมมวลจิตอาสาได้มากขึ้น จึงได้มีการขยายเครือข่ายไปยังภาคต่าง ๆ เกิดเป็นเครือข่ายจิตอาสาแพทย์วิถีธรรมทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ๕ ภาค ๙ ศูนย์ ทั้งในและต่างประเทศ คือ ภาคเหนือ สอนปานานบุญ ๘ (ภูผาฟ้า น้ำ จ.เชียงใหม่ และเครือข่าย) ภาคอีสาน สอนปานานบุญ ๑ (จ.มุกดาหาร) สอนปานานบุญ ๔ (จ.นครพนม) ภาคกลาง สอนปานานบุญ ๓ (จ.ปทุมธานี) สอนปานานบุญ ๕ (จ.ระยอง) สอนปานานบุญ ๗ (จ.ประจวบคีรีขันธ์) สอนปานานบุญ ๙ (จ.สุพรรณบุรี) ภาคใต้ สอนปานานบุญ ๒ (จ.นครศรีธรรมราช) ภาคต่างประเทศ สอนปานานบุญ ๖ (ทวีปอเมริกา ยุโรป ออสเตรเลีย เอเชีย ทวีปอเมริกา) ได้จัดอบรมในเดือนกันยายนเป็นประจำทุกปี ในหลาย ๆ มลรัฐ ได้แก่ เช่น รัฐแคลิฟอร์เนีย รัฐเท็กซัส รัฐฟลอริดา และ รัฐจอร์เจีย รวมถึงการออกบูทในรัฐเพนซิลเวเนีย ทวีปยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน สวิสเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ สเปน แคนาดา ฟินแลนด์ มีเครือข่ายยุโรปหลายประเทศที่ได้จัดค่ายย่อยและออกบูทแพทย์วิถีธรรม เช่น เนเธอร์แลนด์ สวิสเซอร์แลนด์ เยอรมนี และ ฝรั่งเศส เป็นต้น ทวีปออสเตรเลีย ทวีปเอเชีย เช่น ลาว พม่า มาเลเซีย กัมพูชา เวียดนาม ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ จีน ไต้หวัน ฮองกง อินเดีย โดยได้มีการจัดการประชุมเครือข่ายแพทย์วิถีธรรมทั่วประเทศและต่างประเทศ โดยพร้อมเพรียงกันผ่านระบบ Zoom Meeting เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันและรับนโยบายไปปฏิบัติให้เป็นหนึ่งเดียวทั่วประเทศและต่างประเทศ โดยตลอดระยะเวลา ๓๐ ปีที่ผ่านมา มีผู้ได้รับประโยชน์ประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ คน และสามารถสร้างจิตอาสาที่เสียสละลดกิเลสและช่วยเหลือผู้อื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวม ๗๐๐ กว่าคน และมีจิตอาสาประจำกว่า ๔๐๐ กว่าคนทั่วโลก ^{๑๕๒}

สรุปได้ว่า บุคคลที่เคยได้รับการอบรมและได้ใช้การแพทย์วิถีธรรม มีความศรัทธาต่อหลักการแพทย์วิถีธรรม เมื่อได้ปฏิบัติตามและได้พบเห็นว่าตนเองมีความสุขขึ้นได้จริง ได้เห็นคุณค่าของช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น จึงได้มาร่วมปฏิบัติพัฒนาฝึกฝนตนเสียสละทำงานฟรี จนถึงขั้นปวารณาตัวเป็นจิตอาสา ทั้งแบบจร คือ ไป ๆ มา ๆ จนกระทั่งเสียสละตนออกมาจากครอบครัวมาอยู่รวมประจำกับหมู่มิตรดี กินใช้ร่วมกันแบบสาธารณโภคี สานพลังเสียสละแบ่งปันและช่วยเหลือเกื้อกูลผู้คนโดยไม่รับค่าตอบแทน (ทำงานฟรี) เมื่อรวมมวลจิตอาสาได้มากขึ้นทำให้เกิดเครือข่ายแพทย์วิถีธรรม ๕ ภาค

^{๑๕๑} อ.ทสก. (ไทย) ๒๔/๒/๓๙๒.

^{๑๕๒} หมายขวัญพุทธ กล่าวจน, “รูปแบบการบริหารงานเชิงระบบโครงการสร้างศักยภาพพึ่งตนจิตอาสาแพทย์วิถีธรรม”, *คุณภินิพนธ์ปรัชญาคุณภินิตติ สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากฎมภาค*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๖๔), หน้า ๖, ๘๔.

๙ ศูนย์ ทั้งในและต่างประเทศ คือ ภาคเหนือ สอนป่านาบุญ ๘ .เชียงใหม่และเครือข่าย) ภาคอีสาน สอนป่านาบุญ ๑ (จ.มุกดาหาร) สอนป่านาบุญ ๔ (จ.นครพนม) ภาคกลาง สอนป่านาบุญ ๓ (จ.ปทุมธานี) สอนป่านาบุญ ๕ (จ. ระยอง) สอนป่านาบุญ ๗ (จ.ประจวบคีรีขันธ์) สอนป่านาบุญ ๙ (จ. สุพรรณบุรี) ภาคใต้ สอนป่านาบุญ ๒ (จ.นครศรีธรรมราช) ภาคต่างประเทศ สอนป่านาบุญ ๖ (ทวีปอเมริกา ยุโรปออสเตรเลีย เอเชีย) ทวีปอเมริกา ปัจจุบันมีจิตอาสาที่เสียสละลดกิเลสและช่วยเหลือผู้อื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวม ๗๐๐ กว่าคน และมีจิตอาสาประจำกว่า ๔๐๐ กว่าคนทั่วโลก

โดยภาพรวม สรุปได้ว่า จากการที่ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้พากเพียรสื่อสารธรรมให้ความรู้และข้อมูลการดูแลสุขภาพแบบพึ่งตน ธรรมะ การทำกรรมไร้สารพิษ ตามหลักการแพทย์วิถีธรรม ด้วยรูปแบบและวิธีการสื่อสารธรรมต่าง ๆ และการสร้างเครือข่าย เป็นการทำตามพระบัญชาของพระพุทธเจ้าในการช่วยกันเผยแผ่ศาสนา ดังคำตรัสว่า “เธอทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อเกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย แต่อย่าไปทางเดียวกัน ๒ รูป จงแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน ในโลกนี้ยังมีเหล่าสัตว์ผู้มีธุลีในดวงตาเบาบาง สัตว์เหล่านั้นจะเสื่อมเพราะไม่ได้ฟังธรรม เหล่าสัตว์ผู้ที่อาจจะรู้ทั่วถึงธรรมได้ยังมีอยู่”^{๑๕๓} เป็นการเผยแผ่ธรรมะให้เจริญรุ่งเรือง เพราะไม่มีเวลาใดที่ไม่ควรเปิดเผยธรรมะ ธรรมะควรเปิดเผยทุกเวลา สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ธรรมวินัยที่ตถาคตประกาศไว้เปิดเผยจึงรุ่งเรืองปิดบังไว้ไม่รุ่งเรือง”^{๑๕๔} สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมพร่ำสอนอย่างนี้ว่า ‘ท่านจงตรีกตรองอย่างนี้ อย่าตรีกตรองอย่างนั้น จงใส่ใจ อย่างนี้ อย่าใส่ใจอย่างนั้น จงละสิ่งนี้จงเข้าถึงสิ่งนี้อยู่เกิด’ นี้จัดเป็นอนุศาสนิปาฏิหาริย์”^{๑๕๕} คือสั่งสอนธรรมแล้วนำไปปฏิบัติจนเกิดผลได้จริงอย่างน่าอัศจรรย์ คือสอนว่าอะไรเป็นประโยชน์ให้เข้าถึง อะไรเป็นโทษให้เว้นเสีย ให้พึ่งตน ปฏิบัติที่ตนให้มีกายวาจาใจที่ดีงาม จึงจะพ้นทุกข์ได้อย่างยั่งยืน ไม่ใช่หวังพึ่งพาสังภายนอก

^{๑๕๓} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๕๑/๔๗-๔๘.

^{๑๕๔} อง.เอกก. (ไทย) ๒๐/๑๓๒/๓๘๑.

^{๑๕๕} ที.สี. (ไทย) ๙/๔๘๖/๒๑๖.

๓.๔ การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้ศึกษาพระไตรปิฎก ซึ่งคำบางคำที่พระพุทธเจ้าตรัสในพระไตรปิฎก ถ้าไม่เข้าใจสภาวะจริง ๆ จะเข้าใจยาก อธิบายยาก ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้ได้ศึกษาและลงมือปฏิบัติจริงและเห็นผลจริงด้วยตนเอง จึงได้เข้าใจสภาวะ และได้กลั่นออกมาจากคำตรัสของพระพุทธเจ้า ประยุกต์จากคำตรัสของพระพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกให้เป็นภาษาที่ง่าย เป็นคำที่สั้นกระชับ อ่านง่าย เข้าใจง่าย สามารถอธิบายธรรมะที่ยากให้เข้าใจได้ง่าย เพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ดีได้เร็ว เรียกว่า คำคมเพชรจากใจเพชร และได้มีการอ้างอิงพระไตรปิฎกซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิที่เป็นที่ยอมรับที่สุดเชื่อถือที่สุดแม่นยำที่สุดสมบูรณ์ที่สุด ทำให้สามารถตรวจสอบได้ว่าสอดคล้องกับพระไตรปิฎกเล่มใดข้อใด จึงเป็นธรรมะที่อ่านง่าย ทำความเข้าใจได้ง่าย และมีความน่าเชื่อถือ แม้อ้อคำจะไม่ได้ตรงกันทีเดียว แต่เนื้อหาสาระเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นไปดังที่พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า เวลาเราไปอยู่ที่ไหนเมืองไหน เราก็ใช้คำของคนในเมืองนั้น ให้คนในเมืองนั้นเข้าใจได้ง่าย ก็จะเป็นสิ่งที่ดีที่สุด สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระไตรปิฎก ความว่า “... ภาษณะชนิดเดียวกันนั้นแหละในโลกนี้ บางท้องถิ่นรู้จักกันว่า ‘ปาติ’ บางท้องถิ่นรู้จักกันว่า ‘ปัตตะ’ บางท้องถิ่นรู้จักกันว่า ‘ปิฏฐะ’ บางท้องถิ่นรู้จักกันว่า ‘สรวาเว’ บางท้องถิ่นรู้จักกันว่า ‘หโรสะ’ บางท้องถิ่นรู้จักกันว่า ‘โปณะ’ บางท้องถิ่นรู้จักกันว่า ‘หนะ’ บางท้องถิ่นรู้จักกันว่า ‘ปิปิละ’ ภิกษุพูดด้วยความยึดมั่นถือมั่นโดยวิธีที่ชนทั้งหลายในท้องถิ่นนั้น ๆ จะรู้จักภาษณะนั้นว่า ‘นี่เท่านั้นจริง อย่างอื่นไม่จริง...’”^{๑๕๖} โดยยุทธศาสตร์การสื่อสารคือผู้สื่อสารต้องปฏิบัติภารกิจได้ก่อนจึงค่อยไปสอนผู้อื่น สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “บัณฑิตพึงตั้งตนไว้ในคุณธรรมที่เหมาะสมก่อน แล้วสอนคนอื่นในภายหลังจึงจะไม่มัวหมอง”^{๑๕๗} รู้จักรสอนด้วยการประมาณอันยิ่งคือสัพบุริสธรรม ๗^{๑๕๘} ทุกคำสอนทุกคำพูดคือจุลศีลข้อ ๔-๗^{๑๕๙} คือกถาวัตถุ ๑๐ ที่พาสุนิพพาน”^{๑๖๐}

^{๑๕๖} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๓๓๑/๓๙๗.

^{๑๕๗} ชุ.ชุ. (ไทย) ๒๕/๑๕๘/๘๑.

^{๑๕๘} อง.สตตก. (ไทย) ๒๓/๖๘/๑๔๓,

^{๑๕๙} ที.สี. (ไทย) ๙/๙/๔.

^{๑๖๐} อง.ทสก. (ไทย) ๒๔/๗๐/๑๕๓-๑๕๕.

๓.๔.๑ คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านศีล

คำคมเพชรจากใจเพชร ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)		ตรงกับหลักพุทธธรรม ในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬา
<p>ศีล คือ</p> <p>การไม่เบียดเบียน ตนเอง ผู้อื่น สัตว์อื่น เป็นประโยชน์แท้</p> <p>ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสัตว์อื่น</p>		<p>เหตุที่ทำให้อายุสั้นอายุยืน</p> <p>“บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็น</p> <p>สตรีก็ตาม</p> <p>เป็นบุรุษก็ตาม</p> <p>เป็นผู้ฆ่าสัตว์</p> <p>เป็นคนหยาบขำ</p> <p>มีมือเปื้อนเลือด</p> <p>ผักเฝ</p>
<p>การกินพืช</p> <p>เป็นมงคลของชีวิต</p> <p>เป็นการปฏิบัติศีลข้อ ๑</p> <p>ทำให้แข็งแรง</p> <p>และอายุยืน</p>		<p>ในการประหัตประหาร</p> <p>ไม่มีความกรุณา</p> <p>ในสัตว์ทั้งหลาย</p> <p>เพราะกรรมนั้น</p> <p>เขาก็จะเป็นคนมีอายุสั้น ส่วน</p> <p>บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็น</p> <p>สตรีก็ตาม</p> <p>เป็นบุรุษก็ตาม</p> <p>เป็นผู้ละเว้นขาด</p> <p>จากการฆ่าสัตว์ วางทัณฑฆาต</p> <p>และศีลตราวุธ</p> <p>มีความละเอียด</p> <p>มีความเอ็นดู</p> <p>มุ่งหวังประโยชน์เกื้อกูล</p> <p>ในสรรพสัตว์</p> <p>เพราะกรรมนั้นที่เขา</p> <p>ก็จะเป็นคนมีอายุยืน”</p> <p>ม.อ. ๑๔/๒๙๐/๓๕๐-๓๕๑.</p> <p>(ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๔</p>

		<p>ข้อที่ ๕๘๒-๕๘๓)</p> <p>เหตุที่ทำให้</p> <p>มีโรคมามากมีโรคน้อย</p> <p>“บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็น</p> <p>สตรีก็ตาม</p> <p>เป็นบุรุษก็ตาม</p> <p>เป็นผู้เบียดเบียน</p> <p>สัตว์ทั้งหลาย</p> <p>ด้วยฝ่ามือบ้าง</p> <p>ด้วยก้อนดินบ้าง</p> <p>ด้วยท่อนไม้บ้าง</p> <p>ด้วยศัสตราบ้าง</p> <p>เพราะกรรมนั้น</p> <p>เขาก็จะเป็นผู้มีโรคมามาก ส่วน</p> <p>บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็น</p> <p>สตรีก็ตาม</p> <p>เป็นบุรุษก็ตาม</p> <p>เป็นผู้ไม่เบียดเบียน</p> <p>สัตว์ทั้งหลาย</p> <p>ด้วยฝ่ามือบ้าง</p> <p>ด้วยก้อนดินบ้าง</p> <p>ด้วยท่อนไม้บ้าง</p> <p>ด้วยศัสตราบ้าง</p> <p>เพราะกรรมนั้น</p> <p>เขาก็จะเป็นผู้มีโรคน้อย”</p> <p>ม.อ. ๑๔/๒๙๑/๓๕๑.</p> <p>(ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๔</p> <p>ข้อที่ ๕๘๔-๕๘๕)</p>
--	--	---

<p>วิธีตั้งอริยศีล คือ ให้เล็กในสิ่งที่ชอบ แบบยึดมั่นถือมั่น (ล้างชอบ) ให้ชอบในสิ่งที่ซัง แบบยึดมั่นถือมั่น (ล้างซัง)</p>		<p>ทุกข้ออริยสังคคือทุกขใจ “ความไม่ได้สิ่งทีปรารถนา ก็เป็นทุกข” วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๔/๒๑. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๔ ข้อที่ ๑๔) สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่ควรเข้าไป ยึดมั่นถือมั่น สิ่งใดทียึดมั่น ถือมั่นจะไม่ทุกขเป็นไม่มี “ธรรมทั้งปวงไม่ควรยึดมั่น” อง.สตตก. (ไทย) ๒๓/๖๑/๑๑๙. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๓ ข้อที่ ๕๘) “ธรรมทั้งปวง ไม่ควรยึดมั่น” ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๘๐/๗๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๘ ข้อที่ ๙๖) อัปมัณฺญา ๔ “เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา” ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๘/๒๘๐. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๑ ข้อที่ ๒๓๔)</p>
<p>ศีล คือ เชื่อว่ากรรมมีจริง และ นำองค์ความรู้ เรื่องกรรม ไปดับทุกขได้</p>		<p>ผลของกรรมดีกรรมชั่วมี “ผลวิบากแห่งกรรม ทีทำดีและทำชั่วมี” ม.อุ. (ไทย) ๑๔/๒๕๗/๑๗๖. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๔ ข้อที่ ๒๕๗)</p>

<p>ศิลปะ เป็นประธาน ของสิ่งดีงาม ทั้งปวง</p>		<p>ศิลปะยอดเยี่ยมในโลก “ศิลปะเป็นสิ่งที่ดีงาม ศิลปะเป็นสิ่งที่ยอดเยี่ยม ในโลก” ช.ชา.เอกก. (ไทย) ๒๗/๘๖/๓๖.</p>
<p>ศิลปะ คือ ปฐมบท ท่ามกลาง และ ที่สุด ของสิ่งดีงามทั้งปวง</p>		<p>(ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๗ ข้อที่ ๘๖) อานิสงส์ของศิลปะ ๙ ประการ กิมตถียสูตร “อวิปปฎิสาร (ความไม่ร้อนใจ) ปราโมทย์ (ความบันเทิงใจ) ปีติ (ความอิ่มใจ) ปัสสัทธิ (ความสงบกายสงบใจ) สุข สมาธิ</p>
<p>ศิลปะ นำสุขทั้งมวลมาให้ ศิลปะ นำความสุขมาให้ ศิลปะ นำโภคทรัพย์มาให้ ศิลปะ นำนิพพานมาให้</p>		<p>ยถาภูตญาณทัสสนะ (เห็นความจริง ตามความเป็นจริง) นิพพิทา (ความเบื่อหน่าย) และ วิราคะ (ความคลายกำหนัด)</p>
<p>ถ้าเราเพิ่มอริศิลป์ สิ่งดี ๆ จะปรากฏ ความจริง จะปรากฏ ความดี จะปรากฏ มิตรดีสหายดี สังคมสิ่งแวดล้อมดี จะปรากฏ</p>		<p>ยถาภูตญาณทัสสนะ (เห็นความจริง ตามความเป็นจริง) นิพพิทา (ความเบื่อหน่าย) และ วิราคะ (ความคลายกำหนัด)</p>

<p>อานิสงส์ของศีล ที่ถูกตรง ๔ ข้อ</p> <p>๑) ใจเป็นสุข ๒) กายแข็งแรง ๓) เรื่องร้าย ในชีวิตลดลง ๔) เรื่องดีเพิ่มขึ้น</p>	 <p>อานิสงส์ของ ศีล ที่ถูกตรง 4 ข้อ</p> <p>1. ใจเป็นสุข 2. กายแข็งแรง 3. เรื่องร้าย ในชีวิตลดลง 4. เรื่องดีเพิ่มขึ้น</p> <p>ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ๘ เมษายน ๒๕๖๓</p>	<p>วิมุตติญาณทัสสนะ (ความรู้ความเห็นในวิมุตติ)” อง.ทสก. (ไทย) ๒๔/๑/๑-๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๔ ข้อที่ ๑)</p>
<p>ศีล คือ ไม่ทุกข์ใจ</p>	 <p>ศีล คือ ไม่ทุกข์ใจ ผู้มีศีล คือ ผู้ไม่ทุกข์ใจ</p> <p>ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 23 กรกฎาคม 2565 อมาสิวันฯ เชียงใหม่</p>	
<p>ผมมีศีลเป็นชีวิต ทุกอย่างก้าว อยู่ในศีล ศีล คือ ใจไร้กังวล</p>	 <p>ผมมีศีลเป็นชีวิต ทุกก้าวย่าง อยู่ในศีล ศีลคือ ใจไร้กังวล...</p> <p>ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 30 มกราคม 2562 ส่วนปานาบุญ 2 นครศรีธรรมราช</p>	

ตรงกับหลักพุทธธรรม ๘ พระสูตร คือ ๑) เหตุที่ทำให้อายุสั้นอายุยืน ๒) เหตุที่ทำให้มีโรค
มากมีโรคน้อย ๓) ทุกข์หรือยศจคือทุกข์ใจ ๔) สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่ควรเข้าไปยึดมั่นถือมั่น สิ่งใดที่ยึด
มั่นถือมั่นจะไม่ทุกข์เป็นไม่มี ๕) อัมปมัญญา ๔ ๖) ผลของกรรมดีกรรมชั่วมี ๗) ศีลยอดเยี่ยมในโลก
และ ๘) อานิสงส์ของศีล ๙ ประการ

จะเห็นได้ว่า ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้กล่าวสอนด้านศีลเป็นคำคมเพชรจากใจเพชรว่า
ศีลคือการไม่เบียดเบียนตนเองผู้อื่นสัตว์อื่น เป็นประโยชน์แท้ต่อตนเองต่อผู้อื่นต่อสัตว์อื่น การกินพืชเป็น
ทั้งการไม่เบียดเบียนตัวเองคนอื่นสัตว์อื่นขณะเดียวกันก็เป็นประโยชน์แท้ต่อตนเองต่อผู้อื่นต่อสัตว์อื่น การ
กินพืชจึงเป็นมงคลของชีวิต เป็นการปฏิบัติศีลข้อ ๑ ทำให้แข็งแรงและอายุยืน สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้า
ตรัสว่า “บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นสตรีก็ตาม เป็นบุรุษก็ตาม เป็นผู้ฆ่าสัตว์ เป็นคนหยาบขำ มีมือเปื้อน
เลือด ฝักใฝ่ในการ ประหัตประหาร ไม่มีความกรุณาในสัตว์ทั้งหลาย เพราะกรรมนั้น เขาก็จะเป็นคนมีอายุ
สั้น ส่วนบุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นสตรีก็ตาม เป็นบุรุษก็ตาม เป็นผู้ ละเว้นขาดจากการฆ่าสัตว์

วางทัณฑฆาต และศีลตราวุธ มีความละเอียด มีความเอ็นดู มุ่งหวังประโยชน์เกื้อกูลในสรรพสัตว์ เพราะกรรม
 นั้นที่ เขาก็จะเป็นคนมีอายุยืน”^{๑๖๑} วิธีตั้งจริยศีล คือ ให้เลิกในสิ่งที่ชอบแบบยึดมั่นถือมั่น (ล้างชอบ) ให้
 ชอบในสิ่งที่ชังแบบยึดมั่นถือมั่น (ล้างชัง) แสดงว่า การตั้งศีลคือการล้างทุกขใจ ทุกขใจที่เกิดจากความยึด
 มั่นถือมั่น สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่ควรเข้าไปยึดมั่นถือมั่น สิ่งใดที่ยึดมั่นถือมั่นจะไม่ทุกข์เป็นไม่มี ยึดมั่นถือมั่น
 ทำให้ทุกข์ ไม่ยึดมั่นถือมั่นก็จะไม่ทุกข์ สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ความไม่ได้สิ่งที่ปรารถนาก็เป็น
 ทุกข์”^{๑๖๒} “ธรรมทั้งปวงไม่ควรยึดมั่น”^{๑๖๓} “เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา”^{๑๖๔} ศีลคือเชื่อว่ากรรมมีจริง
 และนำองค์ความรู้เรื่องกรรมไปดับทุกข์ได้ คือมีความเชื่อชัดเรื่องกรรม เชื่อชัดเรื่องกรรมจึงจะหลุดพ้นจาก
 ทุกข์ได้ สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วมี”^{๑๖๕} ศีลเป็นประธาน
 ของสิ่งดีงามทั้งปวง คือปฐมมบท ท่ามกลาง และ ที่สุด ของสิ่งดีงามทั้งปวง นำสุขทั้งมวลมาให้ นำความสุขมา
 ให้ นำโภคทรัพย์มาให้ นำนิพพานมา นำสิ่งดีงามทั้งปวงมาให้ นำมิตรดีสหายดีนำสังคมสิ่งแวดล้อมดีมาให้
 สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ศีลเป็นสิ่งที่ดีงาม ศีลเป็นสิ่งที่ยอดเยี่ยมในโลก”^{๑๖๖} ศีลทำให้ใจเป็นสุข
 กายแข็งแรง เรื่องร้ายในชีวิตลดลง เรื่องดีเพิ่มขึ้น ศีลคือไม่ทุกข์ใจ ศีลคือใจไร้กังวล สอดคล้องกับที่
 พระพุทธเจ้าตรัสว่า “อวิปปฏิสาร (ความไม่ร้อนใจ) ปราโมทย์ (ความบันเทิงใจ) ปีติ (ความอิ่มใจ) ปัสสัทธิ
 (ความสงบกายสงบใจ) สุข สมานิ ยถาภูตญาณทัสสนะ (ความรู้ความเห็นตามความเป็นจริง) นิพพิทา (ความ
 เบื่อหน่าย) และวิราคะ (ความคลายกำหนัด) วิมุตติญาณทัสสนะ (ความรู้ความเห็นในวิมุตติ)”^{๑๖๗}

สอดคล้องกับลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ได้กล่าวว่า ศีล คือ
 เชื่อว่ากรรมมีจริงและนำความรู้เรื่องกรรมไปดับทุกข์ได้ ตนเองเกิดเจ็บป่วยอย่างหนัก มีความมั่นใจว่า
 เกิดจากเราทำมา ได้สร้างวิบากกรรมไว้มาก เช่น ขาดใจ ขาดใจได้มากก็สร้างวิบากกรรมที่มาก จึงยินดี
 รับยินดีชดใช้วิบากที่ทำมา รับเท่าไรก็หมดเท่านั้น เราก็จะโชคดีขึ้น ทำให้สบายใจขึ้นและโรคก็ทุเลาเบา
 บางจนหายในที่สุด”^{๑๖๘} トラบไต่ที่ยังทานเนื้อสัตว์อยู่เป็นการเบียดเบียนตัวเองผู้อื่นสัตว์อื่นอยู่จึงเลิกกิน
 เนื้อสัตว์ได้อย่างเด็ดขาด เพราะเข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้งว่า การกินเนื้อสัตว์เป็นเหตุให้สัตว์ถูก

^{๑๖๑} ม.อุ. ๑๔/๒๙๐/๓๕๐-๓๕.

^{๑๖๒} วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๔/๒๑.

^{๑๖๓} อง.สตตก. (ไทย) ๒๓/๖๑/๑๑๙, ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๘๐/๗๓.

^{๑๖๔} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๘/๒๘๐.

^{๑๖๕} ม.อุ. (ไทย) ๑๔/๒๕๗/๑๗๖.

^{๑๖๖} ชุ.ชา.เอกก. (ไทย) ๒๗/๘๖/๓๖

^{๑๖๗} อง.ทสก. (ไทย) ๒๔/๑/๑-๓

^{๑๖๘} สัมภาษณ์, สมปรารถนา กล้าจน, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘
 พฤษภาคม ๒๕๖๖.

เปียดเบียนถูกฆ่าเพื่อมาเป็นอาหารให้เรา เป็นการทำผิดศีลข้อ ๑ คือละเว้นการฆ่าและการเป็นเหตุทำให้สัตว์ถูกฆ่า ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เรามีโรครวมและอายุสั้น”^{๑๖๙} แต่ก่อนเป็นคนเห็นแก่ตัว เอาแต่ใจตัวเอง มีความยึดมั่นถือมั่นสูง มีทั้งความทุกข์กายทุกข์ใจ เมื่อได้มาปฏิบัติตามคำสอนของท่านอาจารย์หมอเขียว ด้วยการตั้งศีลไม่เอาแต่ใจตัวเอง ทำให้สามารถกำจัดหรือบรรเทาโรคทุกโรคได้ ไม่ว่าจะป่วยโรคร้ายโรคใจ สุขภาพแข็งแรง โรคภัยไข้เจ็บลดลงหรือหายไป ได้พบความผาสุกในชีวิต^{๑๗๐}

สอดคล้องกับ ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ได้กล่าวว่า ศีล คือ การไม่เปียดเบียนตนเองผู้อื่นสัตว์อื่น เป็นประโยชน์ต่อตนเองต่อผู้อื่นต่อสัตว์อื่น ทำให้เปลี่ยนพฤติกรรมทางกาย คือ ไม่เปียดเบียนชีวิตผู้อื่นด้วยการไม่รับประทานเนื้อสัตว์ ทางวาจา คือ ไม่ใช่คำพูดที่เปียดเบียนผู้อื่น ทางใจ คือ ไม่คิดร้ายต่อผู้อื่น”^{๑๗๑} การกินเนื้อสัตว์เป็นการเปียดเบียนตนเองเปียดเบียนสัตว์อื่น พอเลิกทานเนื้อสัตว์ทำให้หายโรคทุกโรค^{๑๗๒} การกินพืชเป็นมงคลของชีวิต เป็นการปฏิบัติศีลข้อ ๑ ทำให้แข็งแรงและอายุยืน การที่เราไม่เปียดเบียนชีวิตสัตว์มาเป็นอาหารเลี้ยงชีวิตเรา ทำให้เราได้รู้สึกเมตตาสงสาร ชีวิตใคร ๆ ก็รัก เราไม่ทำร้ายเขา ๆ ก็ไม่ทำร้ายเรา อยู่ด้วยกันด้วยความเมตตา ทำให้จิตใจของเราเย็นลงอย่างเห็นได้ชัด”^{๑๗๓} การตั้งศีลแต่ละเรื่องทำให้ได้เรียนรู้ถึงความทุกข์ที่ไม่ได้ตั้งใจ ได้ขีดเกล้าแก้ไขปรับปรุงนิสัยที่เอาแต่ใจตนเอง ผลคือทำให้ใจเป็นสุขขึ้น เกิดเหตุการณ์ดี ๆ ในชีวิต ได้พบมิตรดีสังคมสิ่งแวดล้อมที่ดี”^{๑๗๔} การตั้งศีลทำให้ชีวิตไม่ประมาทมีความระมัดระวัง ศีลสามารถช่วยแก้ไขปัญหาทุกปัญหาได้”^{๑๗๕}

^{๑๖๙} สัมภาษณ์, ธัญมน หมดเหมน, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๗๐} สัมภาษณ์, นมลชนก แก้วเกษ, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๗๑} สัมภาษณ์, ประภัสสร วารี, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๑๗๒} สัมภาษณ์, นงนุช พาสนา, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๑๗๓} สัมภาษณ์, สมใจ สิทธิพงษ์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๑๗๔} สัมภาษณ์, จิรวรรณ ดาโรจน์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๑๗๕} สัมภาษณ์, ฐนิชา คำปาละ, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้สรุปการสื่อสารธรรมเรื่องศีลว่า ศีล คือ การไม่เบียดเบียนตนเองผู้อื่นสัตว์อื่น เป็นประโยชน์แท้ต่อตนเองต่อผู้อื่นต่อสัตว์อื่น การกินพืชเป็นทั้งการไม่เบียดเบียนตัวเองคนอื่นสัตว์อื่นขณะเดียวกันก็เป็นประโยชน์แท้ต่อตนเองต่อผู้อื่นต่อสัตว์อื่น การกินพืชจึงเป็นมงคลของชีวิต เป็นการปฏิบัติศีลข้อ ๑ ทำให้แข็งแรงและอายุยืน วิธีตั้งอริยศีล คือ ให้เลิกในสิ่งที่ชอบแบบยึดมั่นถือมั่น (ล้างชอบ) ให้ชอบในสิ่งที่ชังแบบยึดมั่นถือมั่น (ล้างชัง) แสดงว่า ความยึดมั่นถือมั่นทำให้ทุกข์ ไม่ยึดมั่นถือมั่นก็จะไม่ทุกข์ ศีลคือเชื่อว่ากรรมมีจริงและนำองค์ความรู้เรื่องกรรมไปดับทุกข์ได้ คือมีความเชื่อชัดเรื่องกรรม เชื่อชัดเรื่องกรรมจึงจะหลุดพ้นจากทุกข์ได้ ศีลเป็นประธานของสิ่งดีงามทั้งปวง นำสุขทั้งมวลมาให้ นำความสุขมาให้ นำโภคทรัพย์มาให้ นำนิพพานมา นำสิ่งดีงามทั้งปวงมาให้ นำมิตรดีสหายดีนำสังคมสิ่งแวดล้อมดีมาให้ ศีลทำให้ใจเป็นสุข กายแข็งแรง เรื่องร้ายในชีวิตลดลง เรื่องดีเพิ่มขึ้น ศีลคือไม่ทุกข์ใจ ศีลคือใจไร้กังวล^{๑๗๖}

๓.๔.๒ คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านกรรม

คำคมเพชรจากใจเพชร ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)		ตรงกับหลักพุทธธรรม ในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬา
<p>กรรม คือ ความจริง ความจริง คือ กรรม เชื่อชัดเข้าใจเรื่องกรรมว่า สิ่งที่เราได้รับ คือสิ่งที่เราทำมา คือเชื่อชัดเข้าใจความจริง เชื่อชัดเข้าใจความจริง จึงจะหลุดพ้นจากทุกข์ได้</p>		<p>เชื่อชัดเรื่องกรรม “ผลวิบากแห่งกรรม ที่ทำดีและทำชั่วมี” ม.อุ. (ไทย) ๑๔/๒๕๗/๑๗๖. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๔ ข้อที่ ๒๕๗)</p>
<p>สิ่งที่สร้างผล ทุกวินาที ให้กับชีวิต คือ วิบากกรรม</p>		<p>ผลของกรรมดีกรรมชั่วมี “เป็นไปไม่ได้เลย ที่กายทุจริตจะพึงเกิดผล ที่น่าปรารถนา</p>

^{๑๗๖} สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

<p>ไม่มีใครทำดีกับเราได้ นอกจากตัวเราเอง ไม่มีใครทำร้ายเราได้ นอกจากตัวเราเอง เราเป็นทายาทของกรรม เรามีกรรมเป็นกำเนิด เรามีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ เรามีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เรามีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เราจักทำกรรมอันใดไว้ ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม เราจักได้รับผลของกรรมนั้น อย่างแน่นอน</p>		<p>น่าใคร่ น่าพอใจ แต่เป็นไปได้ ที่กายทุจริตจะพึงเกิดผล ที่ไม่น่าปรารถนา ไม่น่าใคร่ ไม่น่าพอใจ เป็นไป ไม่ได้เลย ที่วิจิตรจริต ฯลฯ เป็นไปได้เลย ที่มโนทุจริตจะพึงเกิดผล ที่ไม่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ แต่เป็นไปได้ ที่มโนทุจริตจะพึงเกิดผล ที่ไม่น่าปรารถนา ไม่น่าใคร่ ไม่น่าพอใจ” อง.เอกก. (ไทย) ๒๐/๒๘๔-๒๘๖/๓๙. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๐ ข้อที่ ๑๖๗-๑๖๘)</p>
<p>สิ่งดีร้าย ที่แต่ละชีวิตได้รับ เกิดจากวิบากดีร้าย ของแต่ละชีวิต</p>		<p>เราเป็นทายาทแห่งกรรม “สัตว์ทั้งหลาย มีกรรมเป็นของตน มีกรรมเป็นทายาท มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนก</p>
<p>วิบากกรรมมีจริง ทำอะไร ได้ผลอะไร ก็เกิดจากการกระทำ ของเราเองทั้งหมด เจอเรื่องดี เพราะทำดีมา เจอเรื่องไม่ดี เพราะทำไม่ดีมา</p>		<p>เราเป็นทายาทแห่งกรรม “สัตว์ทั้งหลาย มีกรรมเป็นของตน มีกรรมเป็นทายาท มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนก</p>

<p>เกิดอะไร จงท่องไว้ “กู-เรา-ฉัน” ทำเอง</p>		<p>สัตว์ทั้งหลาย ให้เลวและดีต่างกัน” ม.อ. (ไทย) ๑๔/๕๘๑/๓๕๐. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๔ ข้อที่ ๕๘๑) เราเป็นผู้รับผลของกรรม “เรามีกรรมเป็นของตน เป็น ผู้รับผลของกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เราทำกรรมใดไว้ จะเป็นกรรมดี หรือ กรรมชั่วก็ตาม ย่อมเป็นผู้รับผล ของกรรมนั้น” องปญจก. (ไทย) ๒๒/๕๗/๑๐๑. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๒ ข้อที่ ๕๗)</p>
<p>ไม่มีชีวิตใดหนีพ้น อำนาจแห่งกรรมไปได้ ทำกรรมดี ย่อมได้รับผลดี ทำกรรมชั่ว ย่อมได้รับผลชั่ว</p>		<p>กรรมมีวิบาก เจตนามีวิบาก “กรรมทั้งปวงมีวิบาก เจตนา ทั้งปวงมีวิบาก” อภิ.ป. (ไทย) ๓๗/๖๓๓/๖๙๒. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๓๗ ข้อที่ ๑๔๗๙)</p>
<p>ความดี จะติดตามเรา เหมือนเงาตามตัว ความชั่ว จะติดตามเรา เหมือนล้อเกวียน ตามรอยเท้าโคฉนั้น</p>		<p>จะติดตามเรา</p>

		<p>เหมือนเงาตามตัว “ถ้าคนมีใจชั่ว ก็จะพูดชั่วหรือทำชั่ว ตามไปด้วย เพราะความชั่วนั้น ทุกข์ย่อมติดตามเขาไป เหมือนล้อหมุน ตามรอยเท้าโค ที่ลากเกวียนไป ฉะนั้น” ช.ช. (ไทย) ๒๕/๑/๒๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๑๑)</p>
<p>ไม่มีพฤติกรรม ทางกายวาจาใจ ที่ทำแล้วจะไม่ให้ผล ทุกพฤติกรรม ทางกายวาจาใจ จะถูกสั่งสมเป็นวิบากทั้งนั้น ทำดี ย่อมได้รับผลดี ทำชั่ว ย่อมได้รับผลชั่ว ทั้งในชาตินี้ ชาติหน้า และชาติอื่น ๆ สืบไป</p>		<p>วิบากกรรมต้องรับ ทั้งในชาตินี้ ชาติหน้า และ ชาติอื่น ๆ สืบไป “ภิกษุทั้งหลาย เราจะไม่กล่าวกรรมที่สัตว์ มีเจตนาทำไว้ สั่งสมไว้ว่าสิ้นสุด เพราะยังไม่เสวยผล ก็พลันแล สัตว์ต้องเสวย ในอรรถภาพนี้ ในอรรถภาพถัดไป หรือ ในอรรถภาพต่อ ๆ ไป อภ.ป. (ไทย) ๓๗/๓๘๒/๘๙๑. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๓๗ ข้อที่ ๑๖๙๘)</p>

ตรงกับหลักพุทธธรรม ๗ พระสูตร คือ ๑) เชื้อชาติเรื่องกรรม ๒) ผลของกรรมดีกรรมชั่วมี ๓) เราเป็นทายาทแห่งกรรม ๔) เราเป็นผู้รับผลของกรรม ๕) กรรมมีวิบาก เจตนามีวิบาก ๖) วิบากกรรมจะติดตามเราเหมือนเงาตามตัว และ ๗) วิบากกรรมต้องรับทั้งในชาตินี้ ชาติหน้า และชาติอื่น ๆ สืบไป

จะเห็นได้ว่า ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้กล่าวสอนเรื่องกรรมเป็นคำคมเพชรจากใจเพชรว่า กรรมคือความจริง ความจริงคือกรรม เชื้อชาติเข้าใจเรื่องกรรมว่าสิ่งที่เราได้รับคือสิ่งที่เราทำมาคือเชื้อชาติเข้าใจความจริง เชื้อชาติเข้าใจความจริงจึงจะหลุดพ้นจากทุกข์ได้ แสดงว่าความรู้เข้าใจเชื้อชาติเรื่องกรรมและผลของกรรมเป็นสัมมาทิฐิที่ทำให้พ้นทุกข์ได้ สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วมี”^{๑๗๗} สิ่งที่สร้างผลทุกวินาทีให้กับชีวิตคือวิบากกรรม ไม่มีใครทำดีกับเราได้ นอกจากตัวเราเอง (นอกจากความดีของเรา) ไม่มีใครทำร้ายเราได้ นอกจากตัวเราเอง เราเป็นทายาทของกรรม เรามีกรรมเป็นกำเนิด เรามีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ เรามีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เราจักทำกรรมอันใดไว้ ดีก็ตามชั่วก็ตาม เราจักได้รับผลของกรรมนั้นอย่างแน่นอน สิ่งดีร้ายที่แต่ละชีวิตได้รับเกิดจากวิบากดีร้ายของแต่ละชีวิต วิบากกรรมมีจริง ทำอะไร ได้ผลอะไร ก็เกิดจากการกระทำของเราเองทั้งหมด เจอเรื่องดีเพราะทำดีมา เจอเรื่องไม่ดีเพราะทำไม่ดีมา ไม่มีพฤติกรรมทางกายวาจาใจที่ทำแล้วจะไม่ให้ผล ทุกพฤติกรรมทางกายวาจาใจจะถูกสั่งสมเป็นวิบากทั้งนั้น ทำดีย่อมได้รับผลดี ทำชั่วย่อมได้รับผลชั่ว ทั้งในชาตินี้ ชาติหน้า และชาติอื่น ๆ สืบไป เกิดอะไร จงท่องไว้ “กู-เรา-ฉัน” ทำเอง ไม่มีชีวิตใดหนีพ้นอำนาจแห่งกรรมไปได้ ทำกรรมดีย่อมได้รับผลดี ทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว ความดีจะติดตามเราเหมือนเงาตามตัว ความชั่วจะติดตามเราเหมือนล้อเกวียนตามรอยเท้าโคฉันนั้น สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เป็นไปไม่ได้เลยที่กายทุจริตจะพึงเกิดผลที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ แต่เป็นไปได้ที่กายทุจริตจะพึงเกิดผลที่ไม่น่าปรารถนา ไม่น่าใคร่ ไม่น่าพอใจ เป็นไปไม่ได้เลยที่วจีทุจริต ฯลฯ เป็นไปไม่ได้เลยที่มโนทุจริตจะ พึงเกิดผลที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ แต่เป็นไปได้ที่มโนทุจริตจะพึงเกิดผลที่ไม่ น่าปรารถนา ไม่น่าใคร่ ไม่น่าพอใจ”^{๑๗๘} “สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน มีกรรมเป็นทายาท มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ทั้งหลายให้เลวและดีต่างกัน”^{๑๗๙} “เรามีกรรม เป็นของตน เป็นผู้รับผลของกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เราทำกรรมใดไว้ จะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตาม ย่อมเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น”^{๑๘๐} กรรมทั้งปวงมีวิบาก เจตนาทั้งปวงมีวิบาก

^{๑๗๗} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๕๗/๑๗๖.

^{๑๗๘} อองเอกก (ไทย) ๒๐/๒๕๔-๒๕๖/๓๕.

^{๑๗๙} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๕๘๑/๓๕๐.

^{๑๘๐} อองปญจก. (ไทย) ๒๒/๕๗/๑๐๑.

^{๑๘๑} “ถ้าคนมีใจชั่ว ก็จะพูดชั่วหรือทำชั่วตามไปด้วย เพราะความชั่วนั้น ทุกข์ย่อมติดตามเขาไปเหมือนล้อหมุนตามรอยเท้าโคที่ลากเกวียนไป ฉะนั้น” ^{๑๘๒} ไม่มีพฤติกรรมทางกายวาจาใจที่ทำแล้วจะไม่ให้ผล ทุกพฤติกรรมทางกายวาจาใจจะถูกสั่งสมเป็นวิบากทั้งนั้น ทำดีย่อมได้รับผลดี ทำชั่วย่อมได้รับผลชั่ว ทั้งในชาตินี้ ชาติหน้า และชาติอื่น ๆ สืบไป สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย เราจะไม่กล่าวกรรมที่สัตว์มีเจตนาทำได้ สั่งสมไว้ว่า ล้นสุด เพราะยังไม่เสวยผล ก็ผลนั้นแล สัตว์ ต้องเสวยในอัตภาพนี้ ในอัตภาพต่อไป” ^{๑๘๓}

สอดคล้องกับ ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ได้กล่าวว่า การที่เรายอมรับความจริงเพราะเข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้งทำให้เราไม่โทษคนอื่น ทำให้เราไม่ทุกข์ใจ ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น ^{๑๘๔}

สอดคล้องกับ ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ที่กล่าวว่า สมัยเป็นเด็กชอบเถียงคุณแม่เป็นประจำ มาในปัจจุบัน เวลาที่เราพูดเรื่องธรรมะหรือเรื่องลดกิเลส คุณแม่ก็จะเถียงเราตลอด ทำให้เชื่อฟังเรื่องกรรม ^{๑๘๕} เกิดเหตุการณ์มีคนมาเอาของ ๆ เราไป หรือมีลูกค้ามาขโมยของในร้าน ก็ได้ทำใจยอมรับว่า ถ้าในชาติใดชาติหนึ่งเราไม่เคยไปเอาหรือขโมยของคนอื่นมา ชาตินี้เราคงไม่ถูกขโมยของไปแน่ ๆ จึงไม่ไปโทษหรือโกรธผู้อื่น เชื่อฟังและยอมรับในเหตุผลเรื่องกรรม ว่าเราทำมา เราจึงได้รับ การคิดแบบนี้ทำให้รู้สึกสบายใจ ยินดีรับสิ่งเลวร้ายที่เกิดขึ้นกับเราด้วยใจที่เป็นสุข” ^{๑๘๖} เกิดอะไร จงท่องไว้ กู (เรา-ฉัน) ทำเอง คำคมนี้อยู่ในจิตตลอดเวลา เมื่อเจอผัสสะเข้ามากระทบ จิตจะไม่ออกนอกตัว ไม่เพ่งโทษใคร ทำให้ไม่ก่อวิบากกรรมใหม่ขึ้นมา เพราะทุกผัสสะที่เข้ามากระทบ เราทำเอง หรือมีส่วนร่วมกับคนอื่น ไม่ว่าจะทำในชาติก่อน หรือชาตินี้ หรือทั้งชาติก่อนและชาตินี้ก็ยังไม่ทำอยู่ เราก็จะไม่โกรธ เกลียด ชิงช้ำ น้อยใจใคร ฯลฯ ให้ใจเป็นทุกข์ จิตโล่ง โปร่ง สบาย” ^{๑๘๗} เชื่อฟังเข้าใจเรื่องกรรมว่า

^{๑๘๑} อภ.ป. (ไทย) ๓๗/๖๓๓/๖๙๒.

^{๑๘๒} ชุ.ช. (ไทย) ๒๕/๑/๒๓.

^{๑๘๓} อภ.ป. (ไทย) ๓๗/๗๘๒/๘๙๑.

^{๑๘๔} สัมภาษณ์, นมลชนก แก้วเกษ, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๑๘๕} สัมภาษณ์, ประภัสสร วารี, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๑๘๖} สัมภาษณ์, จิรวรรณ ดาโรจน์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๑๘๗} สัมภาษณ์, ญัฐนิชา คำपालะ, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

สิ่งที่เราได้รับคือสิ่งที่เราทำมา คือ เชื้อชาติเรื่องกรรมว่าสิ่งที่เราได้รับคือสิ่งที่เราทำมา คนที่ไม่ดีกับเรา คือวิบากร้ายของเราที่ไปเยี่ยมชีวิตเขามาทำไม่ดีกับเรา คนที่ทำไม่ดีเขาก็ต้องไปรับวิบากร้ายนั่นเอง เราก็ไม่ไปโกรธเกลียดคนที่ทำไม่ดีกับเรา เพราะเข้าใจเรื่องกรรม ส่วนที่เราได้รับเป็นส่วนที่เราทำมา รับแล้วก็หมดไป โชคดีอีกแล้วร้ายหมดไปอีกแล้ว คำคมเพชรจากใจเพชรนี้ทำให้เราได้ปัญญาในเรื่องกฎแห่งกรรม และสามารถเอาปัญญานี้มาใช้ในการดับทุกข์ได้ดีมาก^{๑๘๘} แต่ก่อนเป็นคนที่ชอบโทษผู้อื่นตลอดว่ามา ทำให้เราทุกข์ใจ มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น ก็โทษว่าเป็นเพราะคนอื่นทำให้เราทุกข์ ไม่เคยหันกลับมาดูตัวเองเลย พอได้ฟังคำ ๆ นี้ ซ้ำ ๆ ทำให้เข้าใจเรื่องกรรมแจ่มแจ้งมากขึ้น จึงไม่ไปโทษใครอีกต่อไปและยังรู้สึกสงสารคนที่มาทำไม่ดีกับเราว่าเขาก็ต้องมีวิบากร้ายก็ต้องไปรับผลจากการกระทำของเขา ส่วนเราเองเราก็ได้خذใช้วิบากกรรมของเรา การคิดแบบนี้ทำให้ความทุกข์ในใจหมดไปได้จริง^{๑๘๙}

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้สรุปการสื่อสารธรรมเรื่องกรรมว่า กรรมคือความจริง ความจริงคือกรรม เชื้อชาติเข้าใจเรื่องกรรมคือเชื้อชาติเข้าใจความจริง เชื้อชาติเข้าใจความจริงจึงจะหลุดพ้นจากทุกข์ได้ ความรู้เข้าใจเชื้อชาติเรื่องกรรมและผลของกรรมเป็นสัมมาทิฐิที่ทำให้พ้นทุกข์ได้ จึงไม่มีพฤติกรรมทางกายวาจาใจที่ทำแล้วจะไม่ให้ผล ทุกพฤติกรรมทางกายวาจาใจจะถูกสั่งสมเป็นวิบากทั้งหมด จึงไม่มีชีวิตใดหนีพ้นอำนาจแห่งกรรมไปได้ ทำดียอมได้รับผลดี ทำชั่วยอมได้รับผลชั่ว ทั้งในชาตินี้ ชาติหน้า และชาติอื่น ๆ สืบไป ภาวนาดไป หรือในอภิปภาพต่อ ๆ ไป^{๑๙๐}

๓.๔.๓ คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านสุขภาพ

คำคมเพชรจากใจเพชร ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)		ตรงกับหลักพุทธธรรม ในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬา
<p>มาเป็นหมอดูแลตัวเองกันเถอะ</p> <p>153. มาเป็นหมอดูแลตัวเองกันเถอะ</p> <p>153. Let's be our own doctor.</p>		<p>ตนแลเป็นที่พึ่งของตน</p> <p>“ตนแลเป็นที่พึ่งของตน บุคคลอื่นใครเล่า จะเป็นที่พึ่งได้”</p>

^{๑๘๘} สัมภาษณ์, นงนุช พาสณา, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๑๘๙} สัมภาษณ์, สมใจ สิทธิพงษ์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๑๙๐} สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

<p>หมอที่ดีที่สุดในโลกคือตัวคุณเอง</p> <p>154. หมอที่ดีที่สุดในโลก คือ ตัวเราเอง</p> <p>154. You are your own best doctor.</p>		<p>เพราะ บุคคลที่ฝึกตนดีแล้ว ยอมได้ที่พึ่ง อันได้โดยยาก”</p> <p>ช.ช. (ไทย) ๒๕/๑๖๐/๘๒.</p>
<p>ถ้าสุขภาพพึ่งตนเกิดไม่ได้ หมอและคนไข้ จะพากันป่วยตาย</p> <p>155. ถ้าสุขภาพพึ่งตนเกิดไม่ได้ หมอและ คนไข้จะพากันป่วยตาย</p> <p>155. If people cannot be self- reliant, both doctors and patients will die from illness together.</p>		<p>(ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๒)</p>
<p>ศูนย์บาทรักษาทุกโรค</p> <p>158. ศูนย์บาทรักษาทุกโรค</p> <p>158. No charge for treating all diseases.</p>		<p>ใจเป็นประธาน ของสิ่งทั้งปวง</p>
<p>ธรรมะ เป็นยารักษาโรค ที่มีฤทธิ์เร็วและแรงที่สุด ในการรักษาโรคทุกโรค</p>		<p>“ธรรมทั้งหลาย มีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยใจ”</p> <p>ช.ช. (ไทย) ๒๕/๑/๒๓.</p>
<p>ธรรมะ เป็นยาเม็ดเลิศ ที่มีฤทธิ์เร็วและแรงที่สุด ในการรักษาโรคทุกโรค เป็นแก่นหลักของ การดูแลสุขภาพ ตามหลักการแพทย์วิถีธรรม</p>		<p>ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๑๑)</p> <p>เจลสูตร ไฟไหม้หัวไฟไหม้ผ้า ให้ดับทุกซ้ใจก่อน “เมื่อผ้าถูกไฟไหม้ หรือ ศีรษะถูกไฟไหม้</p>

<p>ลดกิเลสรักษาโรค</p>		<p>ควรวางเฉย ไม่ควรใส่ใจ ถึงผ้าที่ถูกไฟไหม้ หรือศีรษะที่ถูกไฟไหม้</p>
<p>ใจที่เป็นสุข สุขที่สุดในโลก ใจที่เป็นทุกข์ ทุกข์ที่สุดในโลก</p>		<p>ควรทำความพอใจ ความพยายาม ความอดสาหัส ความขมขื่นเข้มข้น ความไม่ท้อถอย สติและสัมปชัญญะ ให้มีประมาณยิ่ง เพื่อรู้แจ้ง</p>
<p>ใจไร้ทุกข์และดิจาม เป็นสิ่งที่มฤตมามากที่สุด ที่ทำให้หายหรือทุเลาจากโรค</p>		<p>อริยสัง ๔ ประการ ที่ยังไม่รู้แจ้ง ตามความเป็นจริง” ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๑๐๔/๖๑๕. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๙ ข้อที่ ๑๗๑๗)</p>
<p>ใจเป็นยารักษาโรค ที่มีฤทธิ์เร็วและแรงที่สุดในโลก กลัวตายจะตาย ไม่กลัวตายจะไม่ตาย</p>		<p>นขลิขสูตร ใจเป็นทุกข์ แรงเท่ากับ ดินทั้งแผ่นดิน “ฝุ่นเพียงเล็กน้อย ที่เราใช้ปลายเล็บ ซ้อนขึ้นมานี้ก็ดี แผ่นดินใหญ่นี้ก็ดี อย่างไหนจะมากกว่ากัน แผ่นดินใหญ่นี้แหละ มีมากกว่า</p>

		<p>ส่วนฝุ่นที่พระองค์ ทรงใช้ปลายพระนขา ซ้อนขึ้นมา มีเพียงเล็กน้อย เมื่อเทียบกับ แผ่นดินใหญ่ อุปมานี้ฉันใด อุปไมยก็ฉันนั้น ความทุกข์ที่หมดสิ้นไป ของบุคคลผู้เป็นอริยสาวก ผู้ถึงพร้อมด้วยทิวฎี ผู้รู้แจ้ง นี้แหละมีมากกว่า ส่วนความทุกข์ที่เหลือมี ประมาณน้อย เมื่อเทียบ กับกองทุกข์ที่หมดสิ้นไป ซึ่งมีในก่อน” ส.นิ. (ไทย) ๑๖/๓๑๑-๓๑๒/๑๖๑. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๖ ข้อที่ ๗๔)</p>
<p>ความกลัว เป็นความหวั่นไหวอย่างยิ่ง ชีวิตเราต้องก้าวไปสู่ ความไม่หวั่นไหว ก้าวไปสู่ ความผาสุกที่แท้จริง</p>		<p>เอชสูตร ความหวั่นไหวเป็นโรค “ความหวั่นไหวเป็นโรค” ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๙๐/๙๐. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๘ ข้อที่ ๑๒๐)</p>

<p>ความกลัว กังวล ระวัง หวั่นไหว เป็นบ่อ เกิดของโรคทุกโรค ความไม่กลัว ไม่ระวัง ไม่กังวล ไม่หวั่นไหว เป็นบ่อเกิดของความแข็งแรง เป็นภูมิต้านทาน ที่เลิศยอดที่สุดในโลก</p>	 <p>ความกลัว ระวัง กังวล หวั่นไหว เป็นบ่อเกิดของโรคทุกโรค ความไม่กลัว ไม่ระวัง ไม่กังวล ไม่หวั่นไหว เป็นบ่อเกิดของ ความแข็งแรง เป็นภูมิต้านทานที่เลิศยอดที่สุดในโลก ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 8 มีนาคม 2563 กุมภาพันธ์ เชียงใหม่</p>	<p>เอชสูตร ความหวั่นไหวเป็นโรค “ความหวั่นไหวเป็นโรค” ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๙๐/๙๐. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๘ ข้อที่ ๑๒๐)</p>
<p>เทคนิคการทำใจ ให้หายโรคเร็ว อย่าโกรธ อย่ากลัวเป็น อย่ากลัวตาย อย่ากลัวโรค อย่าเร่งผล อย่ากังวล</p>	 <p>เทคนิคการทำใจ ให้หายโรคเร็ว อย่าโกรธ อย่ากลัวอยู่ อย่ากลัวเป็น อย่ากลัวตาย อย่ากลัวโรค อย่าเร่งผล อย่ากังวล ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 19 มีนาคม 2563 กุมภาพันธ์ เชียงใหม่</p>	
<p>สูตรแก้โรค คือ ใจไร้ทุกข์ ใจดีงาม รู้เพียรรู้พัก สมดุสร้อนเย็น หรือใช้สิ่งที่รู้สึกสบาย</p>	 <p>สูตรแก้โรค คือ ใจไร้ทุกข์ ใจดีงาม รู้เพียร รู้พัก สมดุสร้อนเย็น หรือใช้สิ่งที่รู้สึกสบาย ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ หน้า ๑๗</p>	<p>ความหวั่นไหวเป็นโรค “ความหวั่นไหวเป็นโรค” ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๙๐/๙๐. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๘ ข้อที่ ๑๒๐)</p> <p>ใจเป็นประธาน ของสิ่งทั้งปวง “ธรรมทั้งหลาย มีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยใจ” ช.ช. (ไทย) ๒๕/๑/๒๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๑๑)</p>

		<p>รู้เพียรรู้พัก</p> <p>“เราเอง เมื่อไม่พักไม่เพียร จึงข้ามโอชะได้”</p> <p>ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒/๒. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๕ ข้อที่ ๒)</p> <p>สิ่งคิติสูตร</p> <p>สมดุสร้อนเย็น</p> <p>“เป็นผู้มีอาหารน้อย โรคเบาบาง ประกอบด้วย ไพธาดุ สำหรับย่อยอาหาร สม่ำเสมอ ไม่เย็นนัก ไม่ร้อนนัก ปานกลาง เหมาะแก่ การบำเพ็ญเพียร”</p> <p>ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๗/๓๐๗. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๑ ข้อที่ ๒๙๓)</p> <p>คิลานสูตร</p> <p>ความสบาย</p> <p>“บรรดาคนไข้ ๓ จำพวกนั้น คนไข้ใด ได้โภชนะที่เป็นสัปปายะ จึงหายจากอาหารนั้น เมื่อไม่ได้ ย่อมไม่หาย</p>
--	--	--

		<p> ได้ยาที่เป็นสัปปายะ จึงหายจากอาพาธนั้น เมื่อไม่ได้ ย่อมไม่หาย และได้คนพยาบาล ที่เหมาะสม จึงหายจากอาพาธนั้น เมื่อไม่ได้ ย่อมไม่หาย” องเอกก. (ไทย) ๒๐/๒๒/๑๗๐. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๐ ข้อที่ ๔๖๑) อุปฎฐากสูตร ความสบาย “ทำสิ่งที่เป็นสัปปายะ รู้จักประมาณ ในสิ่งที่เป็นสัปปายะ ฉันทยา บอกอาพาธที่มีอยู่ ตามความเป็นจริง แก่ผู้พยาบาล ที่ปรารถนาประโยชน์ เช่น บอกอาพาธที่กำลังกำเริบว่า ‘กำเริบ’ บอกอาพาธที่ทุเลาว่า ‘ทุเลา’ บอกอาพาธที่ยังทรงอยู่ว่า ‘ทรงอยู่’ เป็นผู้อดกลั้น ต่อเวทนาทั้งหลาย อันมีในร่างกาย </p>
--	--	---

		<p>ที่เกิดขึ้นแล้วเป็นทุกข์ กล้าแข็ง เจ็บปวด เผ็ดร้อน ไม่น่ายินดี ไม่น่าพอใจ พราวชีวิต” อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๒๓/๒๐๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๒ ข้อที่ ๑๒๓)</p> <p>อนายุสสุตตร ข้อปฏิบัติที่ทำให้อายุยืน “ทำสิ่งที่เป็นสัพบายะ รู้จักประมาณ ในสิ่งที่เป็นสัพบายะ บริโภคสิ่งที่ย่อยง่าย เที่ยวในเวลาที่เหมาะสม ประพฤติพรหมจรรย์” อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๒๕/๒๐๕. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๒ ข้อที่ ๑๒๕)</p>
--	--	---

ตรงกับหลักพุทธธรรม ๑๐ พระสูตร คือ ๑) ตนแลเป็นที่พึ่งของตน ๒) ใจเป็นประธานของ
สิ่งทั้งปวง ๓) เจลสูตร ไฟไหม้หัวไฟไหม้ผ้าให้ดับทุกข์ใจก่อน ๔) นขสิขสูตร ใจเป็นทุกข์แรงเท่ากับดิน
ทั้งแผ่นดิน ๕) ความหวั่นไหวเป็นโรค ๖) รู้เพียรรู้พัก ๗) สิ่งที่ดีสุด สมดุรร้อนเย็น ๘) คิลานสูตร
ความสบาย ๙) อุปัฏฐากสูตร ความสบาย และ ๑๐) อนายุสสุตตร ข้อปฏิบัติที่ทำให้อายุยืน

จะเห็นได้ว่า ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้กล่าวสอนให้ทุกคนสามารถพึ่งตนเองได้
ในเรื่องสุขภาพ คือมาเป็นหมอดูแลตัวเองกันเถอะ หมอที่ดีที่สุดในโลกคือตัวคุณเอง ถ้าสุขภาพพึ่งตน
เกิดไม่ได้ หมอและคนไข้จะพากันป่วยตาย ศูนย์บาทรักษาทุกโรค แสดงว่า ไม่มีใครดับทุกข์ให้เราได้
นอกจากตัวเราเอง หรือหมอที่ดีที่สุดในโลกคือตัวเราเอง หรือผู้ที่พึ่งตนเท่านั้นจึงจะพ้นทุกข์ได้อย่าง
แท้จริง ซึ่งถ้าแต่ละคนปฏิบัติวิชาสุขภาพพึ่งตน ได้มีประสิทธิภาพมากเท่าไรโรคร้ายก็จะมี
น้อยลงเท่านั้น สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน บุคคลอื่นใครเล่า จะเป็นที่

ฟังได้ เพราะบุคคลที่ฝึกตนดีแล้ว ย่อมได้ที่ฟังอันได้โดยยาก”^{๑๕๑} ได้เผยแพร่องค์ความรู้ในการรักษาโรคโดยใช้ธรรมะในการรักษาโรคกายโรคใจ เน้นการใช้ธรรมะตามหลักพุทธศาสนาเป็นการดูแลสุขภาพด้านนามธรรม ธรรมะเป็นยารักษาโรคที่มีฤทธิ์เร็วและแรงที่สุดในการรักษาโรคทุกโรค เป็นยาเม็ดเลิศที่มีฤทธิ์เร็วและแรงที่สุดในการรักษาโรคทุกโรค เป็นแก่นหลักของการดูแลสุขภาพตามหลักการแพทย์วิถีธรรม คือลดกิเลสรักษาโรค ใจไร้ทุกข์ใจดีงามเป็นสิ่งที่มียุทธียุทธศาสตร์มากที่สุดที่ทำให้หายหรือทุเลาจากโรค ใจเป็นยารักษาโรคที่มีฤทธิ์เร็วและแรงที่สุดในโลก สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยใจ”^{๑๕๒} “เมื่อผ้าถูกไฟไหม้หรือศิระษะถูกไฟไหม้ ควรวางเฉย ไม่ควรใส่ใจถึงผ้าที่ถูกไฟไหม้หรือศิระษะที่ถูกไฟไหม้ ควรทำความพอใจ ความพยายาม ความอดุทธสาหะ ความขะมักเขม้น ความไม่ทอดย อดิและสัมปชัญญะให้มีประมาณยิ่ง เพื่อรู้แจ้งอริยสัจ ๔ ประการ ที่ยังไม่รู้แจ้งตามความเป็นจริง”^{๑๕๓} ใจเป็นทุกข์แรงเท่ากับดินทั้งแผ่นดิน “ฝุ่นเพียงเล็กน้อยที่เราใช้ปลายเล็บขูดขึ้นมาขึ้นมาก็ดี แผ่นดินใหญ่ขึ้นมาก็ดี อย่างไหนจะมากกว่ากัน แผ่นดินใหญ่ขึ้นแหละมีมากกว่า ส่วนฝุ่นที่พระองค์ ทรงใช้ปลายพระขนานขึ้นมาขึ้นมาก็ดี เมื่อเทียบกับแผ่นดินใหญ่ อุปมานี้ฉันใด อุปมาอีกฉันนั้น ความทุกข์ที่หมดสิ้นไปของบุคคลผู้เป็นอริยสาวก ผู้ถึงพร้อมด้วยทิวัจฉิ ผู้รู้แจ้ง นี้แหละมีมากกว่า ส่วนความทุกข์ที่เหลือมีประมาณน้อย เมื่อเทียบกับกองทุกข์ที่หมดสิ้นไปซึ่งมีมาก่อน”^{๑๕๔}

กลัวตายจะตาย ไม่กลัวตายจะไม่ตาย ความกลัวเป็นความหวั่นไหวอย่างยิ่ง ชีวิตเราต้องก้าวไปสู่ความไม่หวั่นไหว ก้าวไปสู่ความผาสุกที่แท้จริง ความกลัว กังวล ระวัง หวั่นไหว เป็นบ่อเกิดของโรคทุกโรค ความไม่กลัว ไม่ระวัง ไม่กังวล ไม่หวั่นไหว เป็นบ่อเกิดของความแข็งแรง เป็นภูมิต้านทานที่เลิศยอดที่สุดในโลก เทคนิคการทำใจให้หายโรคเร็ว อยากรอด อยากรอดเป็น อยากรอดตาย อยากรอดโรค อยากรอดผล อยากรอดกังวล สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ความหวั่นไหวเป็นโรค”^{๑๕๕} สูตรแก้โรคตามหลักการแพทย์วิถีธรรม คือการปฏิบัติอริยสัจ ๔ สุขภาพ ใจไร้ทุกข์ ใจดีงาม สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยใจ”^{๑๕๖} ทำอย่างรู้เพียรรู้พัก สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เราเองเมื่อไม่พักไม่เพียรจึงข้ามโอฆะได้”^{๑๕๗}

^{๑๕๑} ชุ.ช. (ไทย) ๒๕/๑๖๐/๘๒.

^{๑๕๒} ชุ.ช. (ไทย) ๒๕/๑/๒๓.

^{๑๕๓} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๑๐๔/๖๑๕.

^{๑๕๔} ส.นิ. (ไทย) ๑๖/๓๑๑-๓๑๒/๑๖๑

^{๑๕๕} ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๙๐/๙๐.

^{๑๕๖} ชุ.ช. (ไทย) ๒๕/๑/๒๓.

^{๑๕๗} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒/๒.

ทำสมดุร้อนเย็น พระพุทธเจ้าพบว่า การปรับสมดุร้อน-เย็นจะทำให้มีโรคน้อย มีทุกข์น้อย ส่งผลให้มีสภาพร่างกายที่แข็งแรง สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เป็นผู้มีอาพาธน้อย โรคเบาบาง ประกอบด้วยไฟธาตุสำหรับย่อยอาหาร สม่่าเสมอ ไม่เย็นนัก ไม่ร้อนนัก ปานกลาง เหมาะแก่การบำเพ็ญเพียร”^{๑๙๘} หรือใช้สิ่งที่รู้สึกสบาย สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “บรรดาคนไข้ ๓ จำพวกนั้น คนไข้ได้ได้โทษนะที่เป็นสัปปายะจึงหายจากอาพาธนั้น เมื่อไม่ได้ยอมไม่หาย ได้ยาที่เป็นสัปปายะจึงหายจากอาพาธนั้น เมื่อไม่ได้ยอมไม่หาย และได้คนพยาบาลที่เหมาะสมจึงหายจากอาพาธนั้น เมื่อไม่ได้ยอมไม่หาย”^{๑๙๙} “ทำสิ่งที่เป็นสัปปายะ รู้จักประมาณในสิ่งที่เป็นสัปปายะ ฉันทา บอกอพาธที่มีอยู่ตามความเป็นจริงแก่ผู้พยาบาลที่ปรารถนา ประโยชน์ เช่น บอกอพาธที่กำเริบว่า ‘กำเริบ’ บอกอพาธที่ ‘ทุเลา’ บอกอพาธที่ยังทรงอยู่ว่า ‘ทรงอยู่’ เป็นผู้อดกลั้นต่อเวทนาทั้งหลายอันมีในร่างกายที่เกิดขึ้นแล้วเป็นทุกข์ กล้าแข็ง เจ็บปวด เผ็ดร้อน ไม่น่ายินดี ไม่น่าพอใจ พรากชีวิต”^{๒๐๐} “ทำสิ่งที่เป็นสัปปายะ รู้จักประมาณในสิ่งที่เป็นสัปปายะ บริโภคสิ่งที่ย่อยง่าย เทียวในเวลาที่เหมาะสม ประพฤติพรหมจรรย์”^{๒๐๑}

สอดคล้องกับ ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ได้กล่าวว่า อดีตเคยป่วยเป็นโรคลำไส้เนื้ออักเสบเรื้อรัง ภูมิแพ้ วัณทอง พอมาฝึกดูแลตัวเองตามหลักการแพทย์วิถีธรรม ด้วยการลดกิเลสรักษาโรค จึงได้ลดละเลิกสิ่งที่เป็นโทษเป็นภัย เช่น ลดการรับประทานอาหารรสจัด ฝึกรับประทานอาหารตามลำดับ ค่อย ๆ ลดละเลิกเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์จะได้ไม่ก่อวิบากเพิ่ม กินอาหารรสจัดไม่ปรุงแต่งไม่ใส่ผงชูรส ทำให้สุขภาพดีขึ้นโดยไม่ต้องกินยาแผนปัจจุบันเลย^{๒๐๒} ความกลัว กังวล ระแวง หวั่นไหว ทำให้เป็นได้ทุกโรค ใจไร้ทุกข์ ใจดีงาม เป็นสิ่งที่มีฤทธิ์มากที่สุดที่ทำให้หายหรือทุเลาจากโรค เป็นยารักษาโรคที่มีฤทธิ์เร็วและแรงที่สุดในโลก ได้นำไปใช้เมื่อเผชิญกับโรคภัยไข้เจ็บ ทำให้บรรเทาความกลัว กังวล ระแวง หวั่นไหว ในโรคที่เป็น ทำให้เข้าใจและชัดเจนว่าใจเป็นสิ่งที่มีฤทธิ์มากกว่าร่างกาย คือใจไร้ทุกข์ จึงทำให้โรคหายหรือทุเลาได้ ใช้เทคนิคการทำใจให้หายโรคเร็ว อย่าโกรธ อย่ากลัวเป็น อย่ากลัวตาย อย่ากลัวโรค อย่าเร่งผล อย่ากังวล โรคไม่หายตอนเป็นก็หายตอนตาย เราสู้กับโรค เรามีแต่ชนะกับเสมอเท่านั้นโรคหายเราก้ชนะ ถ้าโรคไม่หาย เราตาย

^{๑๙๘} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๗/๓๐๗.

^{๑๙๙} อง.เอกก. (ไทย) ๒๐/๒๒/๑๗๐.

^{๒๐๐} อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๒๓/๒๐๓.

^{๒๐๑} อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๒๕/๒๐๕.

^{๒๐๒} สัมภาษณ์, นมลชนก แก้วเกษ, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

โรคก็ตายก็เสมอกัน กลัวตายจะตาย ไม่กลัวตายจะไม่ตาย ได้ยินได้ฟังแล้วทำให้จิตใจโปร่งโล่งเบาสบาย ทำให้โรคที่เป็นอยู่อาการดีขึ้นได้อย่างรวดเร็ว^{๒๐๓} ทุกวันนี้สามารถเป็นหมอดูแลตัวเอง ทำให้สุขภาพกายสุขภาพใจดีขึ้นอย่างมาก และเป็นเวลาหลายปีแล้วที่ไม่ได้ไปหาคุณหมอที่โรงพยาบาล ทำให้ลดการพึ่งพิงหมอ ช่วยลดโรค ลดยา ลดค่าใช้จ่าย ลดทุกข์ ทำให้ไม่ต้องเครียดกังวลกับการไปหาเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ”^{๒๐๔}

สอดคล้องกับประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ที่กล่าวว่า หมอที่ดีที่สุดในโลกคือตัวเราเอง มาเป็นหมอดูแลตัวเองกันเถอะ ศูนย์บาทรักษาทุกโรค ดูแลสุขภาพง่าย ๆ ด้วยการใช้น้ำเกลือในตัวมาดูแลรักษาตัวเอง ผึกทำสมดุร้อนเย็นด้วยวิธีที่ประหยัดเรียบง่าย เป็นไข้ตัวร้อนก็สามารถเป็นหมอดูแลตัวเองรักษาตนเองให้หายได้ภายใน ๑ วัน ด้วยการใช้น้ำเกลือ ๙ ข้อยา ๙ เม็ด^{๒๐๕} ก็เลสคือความอยากได้ตั้งใจ ถ้าเรามีความอยาก ได้ตั้งใจในเรื่องใด ๆ ก็ตามแล้วเราไม่ได้ใจเราก็เป็นทุกข์ กล้ามเนื้อก็จะเกร็งตัว ของดีไหลเข้าไม่ได้ของเสียขับออกไม่ได้ ทำให้เป็นโรคได้ทุกโรค ลดกิเลสจึงหมายถึงลดความอยากได้ตั้งใจด้วยธรรมะ เมื่อไม่ได้อยากได้ตั้งใจ ใจเราก็ไม่ทุกข์ จิตเป็นนายกายเป็นบ่าว ดับทุกข์ใจได้ส่งผลให้ร่างกายแข็งแรง”^{๒๐๖}

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้สรุปการสื่อสารธรรมเรื่องสุขภาพ คือ สอนให้ทุกคนสามารถพึ่งตนเองได้ในเรื่องสุขภาพ ได้เผยแพร่องค์ความรู้ในการรักษาโรคโดยใช้ธรรมะในการรักษาโรคกายโรคใจ เน้นการใช้ธรรมะตามหลักพุทธศาสนาเป็นการดูแลสุขภาพด้านนามธรรม เป็นแก่นหลักของการดูแลสุขภาพตามหลักการแพทย์วิถีธรรม เทคนิคการทำให้หายโรคเร็ว คือ อย่าโกรธ อย่ากลัวเป็น อย่ากลัวตาย อย่ากลัวโรค อย่าเร่งผล อย่ากังวล ทำสมดุร้อนเย็น ด้วยการใช้น้ำหรือพลังงานที่เป็นรูปธรรมปรับสมดุร้อนเย็น หรือใช้สิ่งที่รู้สึกสบาย^{๒๐๗}

^{๒๐๓} สัมภาษณ์, สุวรรณ กังวานนวกุล, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๐๔} สัมภาษณ์, ธัญมน หมดเหมน, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๐๕} สัมภาษณ์, ประภัสสร วารี, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๒๐๖} สัมภาษณ์, สมใจ สิทธิพงษ์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๒๐๗} สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

๓.๔.๔ คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านเศรษฐกิจ

<p>คำคมเพชรจากใจเพชร ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)</p>	<p>ตรงกับหลักพุทธธรรม ในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬา</p>
<p>๔.๑</p> <p>เศรษฐกิจที่ดีที่สุดในโลก คือ พอกินพอใช้ มีเหลือแบ่งปัน</p> 	<p>ตนแลเป็นที่พึ่งของตน “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน บุคคลอื่นใครเล่า จะเป็นที่พึ่งได้ เพราะบุคคล ที่ฝึกตนดีแล้ว ย่อมได้ที่พึ่ง อันได้โดยยาก...” ช.ช. (ไทย) ๒๕/๑๖๐/๘๒. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๒)</p> <p>ประหัตเรียบง่าย “ภิกษุทั้งหลาย ปัจจัย ๔ อย่างนี้ มีค่าน้อย หาได้ง่าย และ ไม่มีโทษ ปัจจัย ๔ อย่าง อะไรบ้าง คือ ๑) บรรดาจิวรบังสุกุล จิวร (ผ้าที่ได้มาจากกองฝุ่น) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ</p>

		<p>๒) บรรดาโทษนะ ปิณฑิยาโลบโทษนะ (โทษนะคือคำข้าว ที่ได้มาด้วยกำลังปลีแข็ง) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ</p> <p>๓) บรรดาเสนาสนะ รุกขมูลเสนาสนะ (เสนาสนะคือโคนไม้) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ</p> <p>๔) บรรดาการรักษาโรค ปุติมุตตเภสัช (ยาตองน้ำมูตรเน่า) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ</p> <p>ปัจจัย ๔ อย่างนี้แล มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ” ขุ.ขุ. (ไทย) ๒๕/๑๐๑/๔๗๘. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๘๑)</p> <p>วรรณะ ๙ “เป็นคนเลี้ยงง่าย บำรุงง่าย มักน้อย สันโดษ ความขัดเกลา ความกำจัติกิเลส อาการนำเสื่อมใส</p>
--	--	--

		<p>การไม่สะสม การปรารถนาความเพียร” วิ.มหา. (ไทย) ๑/๒๐/๒๘. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑ ข้อที่ ๒๐) แบ่งปัน “มัทธิ เธอพึงให้ทาน ในท่านผู้มีศีลทั้งหลาย ตามสมควรเถิด เพราะที่พึงอย่างอื่น ของสัตว์ทั้งปวง ยิ่งไปกว่าท่าน ไม่มี” ช.ชา.ปญญาส. (ไทย) ๒๘/๑๗๑๑/๔๕๖. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๘ ข้อที่ ๑๐๗๓) กำจัดความตระหนี่ ด้วยการให้ทาน “บัณฑิต พึงครอบงำมลทิน กำจัดความตระหนี่ แล้วพึงให้ทาน เพราะ บุญเป็นที่พึง ของเหล่าสัตว์ ในโลกหน้า” ช.ชา.เอกก. (ไทย) ๒๗/๑๒๘/๓๔๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๗ ข้อที่ ๑๔๔๖)</p>
--	--	--

<p>๔.๒</p>		
<p>เศรษฐกิจที่แท้จริง คือกิจกรรมไร้สารพิษ คือการปลูกอยู่ปลูกกิน ทำอยู่ทำกิน ไม่ใช่ซื้ออยู่ซื้อกิน ขยันทำให้มาก กินใช้เท่าที่จำเป็น ที่เหลือแบ่งปัน ด้วยใจบริสุทธิ์</p>		<p>อาหารเป็นหนึ่งในโลก</p> <p>“อะไรชื่อว่าหนึ่ง ที่ชื่อว่าหนึ่ง ได้แก่ สัตว์ทั้งปวงดำรงอยู่ ได้ด้วยอาหาร ...”</p> <p>ช.ช. (ไทย) ๒๕/๔/๕. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๔)</p> <p>ข้าวเปลือก เป็นทรัพย์อย่างยิ่ง</p> <p>“ทรัพย์ เสมอด้วยข้าวเปลือก ไม่มี”</p> <p>ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๙/๑๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๕ ข้อที่ ๒๙)</p> <p>อาหาร ๔</p> <p>อาหาร ๔ อย่าง อะไรบ้าง คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. กวฬิงการาหาร ที่หยาบหรือละเอียด ๒. ผัสสาหาร ๓. มโนสัญเจตนาหาร ๔. วิญญาณาหาร <p>อาหาร ๔ อย่างนี้ เป็นไปเพื่อความดำรงอยู่ ของหมู่มสัตว์ผู้เกิดแล้ว หรือเพื่ออนุเคราะห์ หมู่มสัตว์ผู้แสวงหาที่เกิด</p>

		<p>ส.นิ. (ไทย) ๑๖/๖๓/๑๑๙. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๖ ข้อที่ ๒๔๐) ตนแลเป็นที่พึ่งของตน “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน บุคคลอื่นใครเล่า จะเป็นที่พึ่งได้ เพราะ บุคคลที่ฝึกตนดีแล้ว ย่อมได้ที่พึ่งอันได้ โดยยาก” ช.ช. (ไทย) ๒๕/๑๖๐/๘๒ (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๒) สัมมาอาชีวะ “อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ ละมิจฉาอาชีวะ สำเร็จการเลี้ยงชีพ ด้วยสัมมาอาชีวะ นี้เรียกว่า สัมมาอาชีวะ” ส.ม. (ไทย) ๑๙/๓๘/๑๑. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๙ ข้อที่ ๓๘) วรรณะ ๙ “เป็นคนเลี้ยงง่าย บำรุงง่าย มักน้อย</p>
--	--	---

		<p>สันโดษ ความขัดเกลา ความกำจัดกิเลส อาการนำเลื่อมใส การไม่สะสม การปรารถนาความเพียร” วิ.มหา. (ไทย) ๑/๒๐/๒๘. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑ ข้อที่ ๒๐)</p> <p>ประหยัดเรียบง่าย “ภิกษุทั้งหลาย ปัจจัย ๔ อย่างนี้ มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ปัจจัย ๔ อย่าง อะไรบ้าง คือ ๑) บรรดาจีวรบังสุกุล จีวร (ผ้าที่ได้มาจากกองฝุ่น) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ๒) บรรดาโภชนะ ปิณฑิยาโลปโภชนะ (โภชนะคือคำข้าวที่ได้มา ด้วยกำล้างปลีแข็ง) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ๓) บรรดาเสนาสนะ รุกขมูลเสนาสนะ (เสนาสนะคือโคนไม้)</p>
--	--	--

		<p>มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ</p> <p>๔) บรรดาयरักษาโรค ปุดิมุตตเกสซ์ (ยาตองน้ำมูตรเน่า) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ</p> <p>ปัจจัย ๔ อย่างนี้แล มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ”</p> <p>ช.ช. (ไทย) ๒๕/๑๐๑/๔๗๘. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๘๑)</p> <p>แบ่งปัน</p> <p>“มัทรี เธอพึงให้ทาน ในท่านผู้มีศีลทั้งหลาย ตามสมควรเถิด เพราะที่พึงอย่างอื่น ของสัตว์ทั้งปวง ยิ่งไปกว่าทาน ไม่มี”</p> <p>ช.ชา.ปญญาส. (ไทย) ๒๘/๑๗๑๑/๔๕๖. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๘ ข้อที่ ๑๐๗๓)</p> <p>กำจัดความตระหนี่</p>
--	--	---

		<p>ด้วยการให้ทาน</p> <p>“บัณฑิต พึงครอบงำมลทิน กำจัดความตระหนี่ แล้วพึงให้ทาน เพราะบุญเป็นที่พึง ของเหล่าสัตว์ ในโลกหน้า” ชู.ชา.เอกก. (ไทย) ๒๗/๑๒๘/๓๔๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๗ ข้อที่ ๑๔๔๖)</p> <p>แบ่งปัน</p> <p>“ทานที่ให้แล้วมีผล” ม.อุ. (ไทย) ๑๔/๒๕๗/๑๗๖. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๔ ข้อที่ ๒๕๗)</p>
๔.๓		
<p>อย่าเป็นทาสของเงิน อย่าเป็นทาสของสิ่งที่เป็น โทษเป็นภัย อย่าใช้จ่ายเกินตัว อย่าใช้จ่ายเกินความจำเป็น ของชีวิต ชีวิตจึงจะหลุดพ้นจากทุกข์ ได้</p>	 <p>อย่าเป็นทาสของเงิน อย่าเป็นทาสของสิ่งที่เป็นโทษเป็นภัย อย่าใช้จ่ายเกินตัว อย่าใช้จ่ายเกินความจำเป็นของชีวิต</p> <p>ชีวิต จึงจะหลุดพ้น จากทุกข์ได้</p> <p>ดร.จิตเพชร กล้าจ่ม (หม้อฮ่อม) 28 ธันวาคม 2561 กุมาภินันท์ เชียงใหม่</p>	<p>ตนแลเป็นที่พึ่งของตน “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน บุคคลอื่นใครเล่า จะเป็นที่พึ่งได้ เพราะบุคคลที่ฝึกตนดี แล้ว ย่อมได้ที่พึ่ง อันได้โดยยาก</p>

<p>มีเงินหรือไม่มีเงิน เราก็อยู่ได้ คือคนอยู่เหนือเงิน ไม่เป็นทาสของเงิน</p>		<p>ช.ช. (ไทย) ๒๕/๑๖๐/๘๒ (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๒) ประหยัดเรียบงาย “ภิกษุทั้งหลาย ปัจจัย ๔ อย่างนี้ มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ปัจจัย ๔ อย่าง อะไรบ้าง คือ ๑) บรรดาจิวรบังสุกุล จิวร (ผ้าที่ได้มาจากกองฝุ่น) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ๒) บรรดาโภชนะ ปิตติยาโลโภชนะ (โภชนะคือคำข้าวที่ได้มา ด้วยกำลัง ปลีแข็ง) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ๓) บรรดาเสนาสนะ รุกขมูลเสนาสนะ (เสนาสนะคือโคนไม้) มีค่าน้อย หาได้ง่าย</p>
<p>ชีวิตที่ไม่ง้อใคร ชีวิตที่ไม่ง้อเงิน คือชีวิตที่มีคุณค่า และผาสุกที่สุดในโลก</p>		<p>๑) บรรดาจิวรบังสุกุล จิวร (ผ้าที่ได้มาจากกองฝุ่น) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ๒) บรรดาโภชนะ ปิตติยาโลโภชนะ (โภชนะคือคำข้าวที่ได้มา ด้วยกำลัง ปลีแข็ง) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ๓) บรรดาเสนาสนะ รุกขมูลเสนาสนะ (เสนาสนะคือโคนไม้) มีค่าน้อย หาได้ง่าย</p>
<p>แค่เรารู้จักพอ ชีวิตก็มีความสุขมากแล้ว นะ</p>		<p>๓) บรรดาเสนาสนะ รุกขมูลเสนาสนะ (เสนาสนะคือโคนไม้) มีค่าน้อย หาได้ง่าย</p>

<p>แก้หนั้งายที่สุดในโลก</p> <p>๑. กินน้อยใช้น้อย ๒. ขยันทำมาหากิน ๓. ขยันทำความดี</p>		<p>และไม่มีโทษ</p> <p>๔) บรรดาयरักษาโรค พุตุมุตตเกสซ์ (ยาตองน้ำมุตตเรน่า) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ปัจจัจ ๔ อย่างนี้แล มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ” ช.ช. (ไทย) ๒๕/๑๐๑/๔๗๘. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๘๑)</p>
<p>ชีวิตต้องฝึกให้อยู่ อย่างประหยัดเรียบง่าย ให้ได้</p> <p>ประหยัด คือกินน้อยใช้น้อย จำเป็นจึงใช้ ไม่จำเป็นไม่ใช่ เป็น ประโยชน์จึงใช้ เป็นโทษไม่ใช่ เพื่อก้าวไปสู่ ชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย ร่างกายที่แข็งแรง จิตใจที่ดีงาม จิตใจที่เป็นสุข</p>		<p>วรรณะ ๙</p> <p>“เป็นคนเลี้ยงง่าย บำรุงง่าย มักน้อย สันโดษ ความขัดเกลา ความกำจัดกิเลส อาการนำเลื่อมใส การไม่สะสม การปรารภความเพียร” วิ.มหา. (ไทย) ๑/๒๐/๒๘. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑ ข้อที่ ๒๐)</p>

<p>อาหารเป็นหนึ่งในโลก สิ่งอื่น ๆ ไດในโลก ไม่มีก็ไม่ตาย แต่อาหารไม่มีแล้วตาย อาหารจึงเป็นสิ่งจำเป็น สำคัญที่สุดในชีวิต ทำให้ชีวิตอยู่รอด ทำให้ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุข</p>	 <p>อาหารเป็นหนึ่งในโลก สิ่งอื่นๆ ไດในโลก ไม่มีก็ไม่ตาย แต่อาหาร ไม่มีแล้วตาย อาหาร... จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำคัญที่สุดในชีวิต ทำให้ชีวิต อยู่รอด ทำให้ชีวิต อยู่เย็นเป็นสุข</p> <p>ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอลือเชีย) 24 เมษายน 2563 กุมภาพันธ์ เชียงใหม่</p>	<p>อาหารเป็น หนึ่งในโลก “อะไรชื่อว่า หนึ่งใน ที่ชื่อว่า หนึ่งใน ได้แก่ สัตว์ทั้งปวง ดำรงอยู่ได้ด้วยอาหาร” ชุ.ชุ. (ไทย) ๒๕/๔/๕. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๔) ข้าวเปลือก เป็นทรัพย์สินอย่างยิ่ง “ทรัพย์สินเสมอด้วย ข้าวเปลือกไม่มี” ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๙/๑๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๕ ข้อที่ ๒๙) อาหาร ๔ “อาหาร ๔ อย่าง อะไรบ้าง คือ</p>
<p>เงินไม่ใช่อำนาจ อาหาร คืออำนาจที่แท้จริง</p>	 <p>เงินไม่ใช่อำนาจ อาหาร คือ อำนาจ ที่แท้จริง</p> <p>ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอลือเชีย) 19 กรกฎาคม 2563 กุมภาพันธ์ เชียงใหม่</p>	<p>“ทรัพย์สินเสมอด้วย ข้าวเปลือกไม่มี” ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๙/๑๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๕ ข้อที่ ๒๙) อาหาร ๔ “อาหาร ๔ อย่าง อะไรบ้าง คือ</p>
<p>อย่าแขวนชีวิตไว้กับเงิน เงินไม่ใช่ความมั่นคง ของชีวิต กลไกกรรมไร้สารพิษ คือความมั่นคงของชีวิต ทำให้ได้มาซึ่ง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เป็นชีวิตที่มั่นคงที่สุดในโลก</p>	 <p>อย่าแขวนชีวิตไว้กับเงิน เงินไม่ใช่ความมั่นคงของชีวิต กลไกกรรมไร้สารพิษ คือความมั่นคงของชีวิต ทำให้ได้มาซึ่ง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เป็นชีวิตที่มั่นคง ที่สุดในโลก</p> <p>ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอลือเชีย) 27 ธันวาคม 2564 กุมภาพันธ์ เชียงใหม่</p>	<p>๑. กวฬิงการอาหาร ที่หยาบหรือละเอียด ๒. ผัสสาหาร ๓. มโนสัญเจตนาหาร ๔. วิญญานาหาร อาหาร ๔ อย่างนี้ เป็นไปเพื่อความดำรงอยู่ ของหมู่มสัตว์ผู้เกิดแล้ว หรือ เพื่ออนุเคราะห์หมู่มสัตว์</p>

<p>กลีกรรรมไร้สารพิษ นำมาซึ่งปัจจัย ๔ ทำให้ชีวิตอยู่รอด ทำให้ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุข</p>		<p>ผู้แสวงหาที่เกิด” ส.นิ. (ไทย) ๑๖/๖๓/๑๑๙. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๖ ข้อที่ ๒๔๐)</p> <p>ตนแลเป็นที่พึ่งของตน “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน</p>
<p>กลีกรเป็นอาชีพที่มั่นคง ที่สุดในโลก เป็นอาชีพเดียว ที่ไม่มีเงินก็อยู่ได้ เพราะปลูกอยู่ปลูกกิน ทำอยู่ทำกิน เหลืออยู่เหลือกิน</p>		<p>บุคคลอื่นใครเล่า จะเป็นที่พึ่งได้ เพราะบุคคลที่ ฝึกตนดีแล้ว ย่อมได้ที่พึ่ง อันได้โดยยาก” ช.ช. (ไทย) ๒๕/๑๖๐/๘๒ (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๒)</p> <p>สัมมาอาชีพะ “อริยสาวกในธรรมวินัยนี้</p>
<p>กลีกรรรมไร้สารพิษ ชีวิตผาสุก ใครไม่ปลูกอยู่ ไม่ปลูกกิน จะไม่มีกิน ใครปลูกอยู่ ปลูกกิน จะมีกิน</p>		<p>ละมิจฉาอาชีพะ สำเร็จการเลี้ยงชีพ ด้วยสัมมาอาชีพะ นี้เรียกว่า สัมมาอาชีพะ” ส.ม. (ไทย) ๑๙/๓๘/๑๑.</p>
<p>กลีกรรรมไร้สารพิษ ชีวิตผาสุก</p>		<p>(ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๙ ข้อที่ ๓๘) ประหยัดเรียบง่าย “ภิกษุทั้งหลาย ปัจจัย ๔ อย่างนี้</p>

		<p>มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ</p> <p>ปัจจัย ๔ อย่าง อะไรบ้าง คือ</p> <p>๑) บรรดาจิวรบังสุกุล จิวร (ผ้าที่ได้มาจากกองฝุ่น) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ</p> <p>๒) บรรดาโภชนะ ปณฑิยาโลปโภชนะ (โภชนะคือคำข้าว ที่ได้มาด้วยกำลังปลีแข้ง) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ</p> <p>๓) บรรดาเสนาสนะ รุก กขมูลเสนาสนะ (เสนาสนะคือโคนไม้) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ</p> <p>๔) บรรดาयरักษาโรค ปุมิตตเภสัช (ยาตองน้ำมูตรเน่า) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ</p> <p>ปัจจัย ๔ อย่างนี้แล มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ” ขุ.ขุ. (ไทย)</p>
--	--	--

		<p>๒๕/๑๐๑/๔๗๘. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๘๑)</p>
<p>๔.๔</p>		
<p>ความมั่นคงด้านอาหาร ที่แท้จริง คือ การสร้างอาหารการกิน ไร้สารพิษ ปลูกอยู่ ปลูกกิน ปลูกใช้ ยอดขยับ ทำเหลือกินเหลือแจก แบ่งปันด้วยใจบริสุทธิ์</p>		<p>ตนเองเป็นที่พึ่งของตน “ตนเองเป็นที่พึ่งของตน บุคคลอื่นใครเล่า จะเป็นที่พึ่งได้ เพราะ บุคคลที่ฝึกตนดีแล้ว ย่อมได้ที่พึ่ง อันได้โดยยาก” ช.ช. (ไทย)</p>
<p>เป้าหมายสูงสุด ของกิจกรรมไร้สารพิษ คือ พึ่งตนและแบ่งปัน</p>		<p>๒๕/๑๖๐/๘๒ (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๒) อาหารเป็นหนึ่งในโลก “อะไรชื่อว่า หนึ่ง ที่ชื่อว่า หนึ่ง ได้แก่ สัตว์ทั้งปวง ดำรงอยู่ได้ ด้วยอาหาร” ช.ช. (ไทย) ๒๕/๔/๕. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๔)</p>
<p>กิจกรรมไร้สารพิษ ไม่รวย แต่รอด เป็นคนจนมหัศจรรย์ แบ่งปันตลอดกาล</p>		<p>ข้าวเปลือก เป็นทรัพย์อย่างยิ่ง “ทรัพย์เสมอด้วย ข้าวเปลือกไม่มี” ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๙/๑๓.</p>

		<p>(ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๕ ข้อที่ ๒๙)</p> <p>อาหาร ๔</p> <p>“อาหาร ๔ อย่าง อะไรบ้าง คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. กวฬิงการาหาร ที่หยาบหรือละเอียด ๒. ผัสสาหาร ๓. มโนสัญเจตนาหาร ๔. วิญญาณาหาร <p>อาหาร ๔ อย่างนี้ เป็นไปเพื่อความดำรงอยู่ ของหมู่สัตว์ผู้เกิดแล้ว หรือเพื่ออนุเคราะห์ หมู่สัตว์ผู้แสวงหาที่เกิด”</p> <p>ส.นิ. (ไทย) ๑๖/๖๓/๑๑๙.</p> <p>(ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๖ ข้อที่ ๒๔๐)</p> <p>สัมมาอาชีวะ</p> <p>“อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ ละมิจฉาอาชีวะ สำเร็จการเลี้ยงชีพ ด้วยสัมมาอาชีวะ นี้เรียกว่า สัมมาอาชีวะ”</p> <p>ส.ม. (ไทย) ๑๙/๓๘/๑๑.</p> <p>(ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๙ ข้อที่ ๓๘)</p> <p>วรรณะ ๙</p>
--	--	--

		<p>“เป็นคนเลี้ยงง่าย บำรุงง่าย มักน้อย สันโดษ ความขัดเกลา ความก้ำจืดกิเลส อาการน่าเลื่อมใส การไม่สะสม การปรารภความเพียร”</p> <p>วิ.มหา. (ไทย) ๑/๒๐/๒๘. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑ ข้อที่ ๒๐)</p> <p>แบ่งปัน</p> <p>“มัทรี เธอพึงให้ทาน ในท่านผู้มีศีลทั้งหลาย ตามสมควรเถิด เพราะที่พึงอย่างอื่น ของสัตว์ทั้งปวง ยิ่งไปกว่าท่าน ไม่มี”</p> <p>ช.ชา.ปญญาส. (ไทย) ๒๘/๑๗๑๑/๔๕๖. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๘ ข้อที่ ๑๐๗๓)</p> <p>กำจัดความตระหนี่ ด้วยการให้ทาน</p> <p>“บัณฑิต พึงครอบงำมลทิน กำจัดความตระหนี่</p>
--	--	---

		<p>แล้วพึงให้ทาน เพราะบุญเป็นที่พึง ของเหล่าสัตว์ ในโลกหน้า” ช.ชา.เอกก. (ไทย) ๒๗/๑๒๘/๓๔๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๗ ข้อที่ ๑๔๔๖)</p> <p>แบ่งปัน “ทานที่ให้แล้วมีผล” ม.อุ. (ไทย) ๑๔/๒๕๗/๑๗๖. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๔ ข้อที่ ๒๕๗)</p>
--	--	--

ตรงกับหลักพุทธธรรม ๑๐ พระสูตร คือ ๑) ตนแลเป็นที่พึ่งของตน ๒) ประหยัดเรียบง่าย ๓) วรรณะ ๔) แบ่งปัน ๕) กำจัดความตระหนี่ด้วยการให้ทาน ๖) อาหารเป็นหนึ่งในโลก ๗) ข้าวเปลือกเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง ๘) อาหาร ๔ ๙) สัมมาอาชีวะ และ ๑๐) แบ่งปันด้วยใจบริสุทธิ์

จะเห็นได้ว่า ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้กล่าวสอนให้ทุกคนสามารถพึ่งตนเองได้ในเรื่องเศรษฐกิจ

๔.๑ เศรษฐกิจที่ดีที่สุดในโลก คือ พอกินพอใช้ คือสามารถพึ่งตนได้ “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน บุคคลอื่นใครเล่า จะเป็นที่พึ่งได้ เพราะบุคคลที่ฝึกตนดีแล้ว ย่อมได้ที่พึ่งอันได้โดยยาก”^{๒๐๘} ในสิ่งที่ประหยัดเรียบง่าย “ภิกษุทั้งหลาย ปัจจัย ๔ อย่างนี้ มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ปัจจัย ๔ อย่างอะไรบ้าง คือ ๑) บรรดาจีวรบังสุกุล จีวร (ผ้าที่ได้มาจากกองฝุ่น) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ๒) บรรดาโภชนะ ปิณฑิยาโลปโภชนะ(โภชนะคือคำข้าวที่ได้มาด้วยกำลัง ปลีแข็ง) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ๓) บรรดาเสนาสนะ รุกขมูลเสนาสนะ(เสนาสนะคือโคนไม้) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ๔) บรรดาการรักษาโรค ปุติมุตตเภสัช (ยาตองน้ำมูตรเน่า) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ปัจจัย

^{๒๐๘} ช.ช. (ไทย) ๒๕/๑๖๐/๘๒.

๔ อย่างนี้แล มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ”^{๒๐๙} การที่จะพอกินพอใช้ได้ก็ต้อง“เป็นคนเลี้ยงง่าย บำรุงง่าย มัคน้อย สันโดษ ความขัดเกลา ความก้ำจืดกิเลส อาการนำเลื่อมใส การไม่สะสม การปรารถนาความเพียร”^{๒๑๐} ที่เหลือแบ่งปัน สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ มัทรี เธอพึงให้ทานในทานผู้มีศีลทั้งหลายตามสมควรเถิด เพราะที่พึงอย่างอื่นของสัตว์ทั้งปวงยิ่งไปกว่าทานไม่มี”^{๒๑๑} “บัณฑิตพึงครอบงำมลทิน กำจัดความตระหนี่แล้วพึงให้ทาน เพราะบุญเป็นที่พึงของเหล่าสัตว์ในโลกหน้า”^{๒๑๒}

๔.๒ เศรษฐกิจที่แท้จริง คือ กลิกรรมไร้สารพิษ สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า อาหารเป็นหนึ่งในโลก^{๒๑๓} “อะไรชื่อว่าหนึ่ง ที่ชื่อว่าหนึ่ง ได้แก่ สัตว์ทั้งปวงดำรงอยู่ได้ด้วยอาหาร”^{๒๑๔} “ทรัพย์เสมอด้วยข้าวเปลือกไม่มี”^{๒๑๕} อาหาร ๔ อย่าง อะไรบ้าง คือ ๑. กวฬิงการาหารที่หยาบหรือละเอียด ๒. ผัสสาหาร ๓. มโนสัญเจตนาหาร ๔. วิญญาณาหาร อาหาร ๔ อย่างนี้ เป็นไปเพื่อความดำรงอยู่ของหมู่สัตว์ผู้เกิดแล้ว หรือเพื่อ อนุเคราะห์หมู่สัตว์ผู้แสวงหาที่เกิด^{๒๑๖} คือการปลูกอยู่ปลูกกิน ทำอยู่ทำกิน ไม่ใช่ซื้ออยู่ซื้อกิน คือพึ่งตนเองได้ “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน บุคคลอื่นใครเล่า จะเป็นที่พึ่งได้ เพราะบุคคลที่ฝึกตนดีแล้ว ย่อมได้ที่พึ่งอันได้โดยยาก”^{๒๑๗} เป็นสัมมาอาชีวะ^{๒๑๘} ขยันทำให้มาก คือ“เป็นคนเลี้ยงง่าย บำรุงง่าย มัคน้อย สันโดษ ความ ขัดเกลา ความก้ำจืดกิเลส อาการนำเลื่อมใส การไม่สะสม การปรารถนาความเพียร”^{๒๑๙} กินใช้เท่าที่จำเป็น “ภิกษุทั้งหลาย ปัจจัย ๔ อย่างนี้ มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ปัจจัย ๔ อย่าง อะไรบ้าง คือ ๑) บรรดาจีวรบังสุกุล จีวร (ผ้าที่ได้มาจากกองฝุ่น) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ๒) บรรดาโภชนะ ปิณฑิยาโลโภชนะ(โภชนะคือคำข้าวที่ได้มาด้วยกำลัง ปลีแข้ง) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ๓) บรรดาเสนาสนะ รุกขมูลเสนาสนะ (เสนาสนะคือโคนไม้) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ๔) บรรดาयरักษาโรค ปุติมุตตเภสัช (ยาดองน้ำมูตรเน่า) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ปัจจัย ๔ อย่างนี้แล มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มี

^{๒๐๙} ชุ.ชุ. (ไทย) ๒๕/๑๐๑/๔๗๘.

^{๒๑๐} วิ.มหา. (ไทย) ๑/๒๐/๒๘.

^{๒๑๑} ชุ.ชา.ปณณาส. (ไทย) ๒๘/๑๗๑๑/๔๕๖.

^{๒๑๒} ชุ.ชา.เอกก. (ไทย) ๒๗/๑๔๔๖/๒๖๗.

^{๒๑๓} ชุ.ชุ. (ไทย) ๒๕/๔/๕.

^{๒๑๔} ชุ.ชุ. (ไทย) ๒๕/๔/๕.

^{๒๑๕} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๙/๑๓.

^{๒๑๖} ส.นิ. (ไทย) ๑๖/๖๓/๑๑๙.

^{๒๑๗} ชุ.ชุ. (ไทย) ๒๕/๑๖๐/๘๒

^{๒๑๘} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๓๘/๑๑.

^{๒๑๙} วิ.มหา. (ไทย) ๑/๒๐/๒๘

โทษ”^{๒๒๐} ที่เหลือแบ่งปัน “มัทรี เธอพึงให้ทานในทานผู้มีศีลทั้งหลายตามสมควรเถิด เพราะที่พึงอย่างอื่นของสัตว์ทั้งปวงยิ่งไปกว่าทานไม่มี”^{๒๒๑} ให้อภัยใจบริสุทธิ์โดยไม่ย่อภาคอะไรตอบแทน “ทานที่ให้แล้วมีผล”^{๒๒๒}

๔.๓ อย่าเป็นทาสของเงิน อย่าเป็นทาสของสิ่งที่เป็นโทษเป็นภัย อย่าใช้จ่ายเกินตัว อย่าใช้จ่ายเกินความจำเป็นของชีวิต ชีวิตจึงจะหลุดพ้นจากทุกข์ได้ มีเงินหรือไม่มีเงินเราก็อยู่ได้ คือคนอยู่เหนือเงิน ไม่เป็นทาสของเงิน เป็นชีวิตที่ไม่จ้อใครเป็นชีวิตที่ไม่จ้อเงิน สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน บุคคลอื่นใครเล่า จะเป็นที่พึ่งได้ เพราะบุคคลที่ฝึกตนดีแล้ว ย่อมได้ที่พึ่งอันได้โดยยาก”^{๒๒๓} “เป็นคนเลี้ยงง่าย บำรุงง่าย มกน้อย สันโดษ ความขัดเกลา ความกำจัดกิเลส อากาณ่าเลื่อมใส การไม่สะสม การปรารภความเพียร”^{๒๒๔} แค่นี้รู้จักพอ กินน้อยใช้น้อย ขยันทำมาหากิน ขยันทำความดี ชีวิตต้องฝึกให้อยู่อย่างประหยัดเรียบง่ายให้ได้ ประหยัดคือกินน้อยใช้น้อยจำเป็นจึงใช้ ไม่จำเป็นไม่ใช้ เป็นประโยชน์จึงใช้ เป็นโทษไม่ใช้ เพื่อก้าวไปสู่ชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย ร่างกายที่แข็งแรง จิตใจที่ตั้งงาม จิตใจที่เป็นสุขคือชีวิตที่มีคุณค่า และผาสุกที่สุดในโลก คือคนวรรณะ ๔ “เป็นคนเลี้ยงง่าย บำรุงง่าย มกน้อย สันโดษ ความขัดเกลา ความกำจัดกิเลส อากาณ่าเลื่อมใส การไม่สะสม การปรารภความเพียร”^{๒๒๕}

๔.๔ ความมั่นคงด้านอาหารที่แท้จริง^{๒๒๖} คือ การสร้างอาหารการกินไร้สารพิษ สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า อะไรชื่อว่า หนึ่ง ที่ชื่อว่า หนึ่ง ได้แก่ สัตว์ทั้งปวงดำรงอยู่ได้ด้วยอาหาร”^{๒๒๗} “ทรัพย์เสมอด้วยข้าวเปลือกไม่มี”^{๒๒๘} “อาหาร ๔ อย่าง อะไรบ้าง คือ ๑. กวฬิงการาหาร ที่หยาบหรือละเอียด ๒. ผัสสาหาร ๓. มโนสัจเจตนาหาร ๔. วิญญาณาหาร อาหาร ๔ อย่างนี้ เป็นไปเพื่อความดำรงอยู่ของหมู่มสัตว์ผู้เกิดแล้ว หรือเพื่อ อนุเคราะห์หมู่มสัตว์ผู้แสวงหาที่เกิด”^{๒๒๙} ปลูกอยู่ปลูกกินปลูกใช้^{๒๓๐}

^{๒๒๐} ชุ.ชุ. (ไทย) ๒๕/๑๐๑/๔๗๘.

^{๒๒๑} ชุ.ชา.ปณญาส. (ไทย) ๒๘/๑๗๑๑/๔๕๖.

^{๒๒๒} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๕๗/๑๗๖.

^{๒๒๓} ชุ.ชุ. (ไทย) ๒๕/๑๖๐/๘๒.

^{๒๒๔} วิ.มหา. (ไทย) ๑/๒๐/๒๘.

^{๒๒๕} วิ.มหา. (ไทย) ๑/๒๐/๒๘.

^{๒๒๖} ชุ.ชุ. (ไทย) ๒๕/๑๖๐/๘๒

^{๒๒๗} ชุ.ชุ. (ไทย) ๒๕/๔/๕.

^{๒๒๘} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๙/๑๓.

^{๒๒๙} ส.นิ. (ไทย) ๑๖/๖๓/๑๑๙.

^{๒๓๐} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๓๘/๑๑.

ยอดขยัน ทำเหลือกินเหลือแจก^{๒๓๑} โดยเป้าหมายสูงสุดของภริการมไร้สารพิษ คือ ฟังตนและแบ่งปัน ไม่ รวย แต่รอด เป็นคนจนมหัศจรรย์ แบ่งปันตลอดกาล สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “มัทรี เธอฟัง ให้ทานในทานผู้มีศีลทั้งหลายตามสมควรเถิด เพราะที่ฟังอย่างอื่นของสัตว์ทั้งปวงยิ่งไปกว่าทานไม่มี”^{๒๓๒} “บัณฑิตฟังครอบงำมลทิน กำจัดความตระหนี่แล้วฟังให้ทาน เพราะบุญเป็นที่ฟังของเหล่าสัตว์ในโลก หน้า”^{๒๓๓} เป็นการแบ่งปันด้วยใจบริสุทธิ์โดยไม่ต้องการอะไรการตอบแทนใดๆ สอดคล้องกับที่ พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ทานที่ให้แล้วมีผล”^{๒๓๔}

สอดคล้องกับ ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร กล่าวว่า ภริการมไร้สารพิษชีวิตมีความสุข ชีวิตต้องฝึกให้อยู่อย่างประหยัดเรียบง่ายให้ได้ ประหยัดคือกินน้อยใช้น้อย จำเป็นจึงใช้ ไม่จำเป็นไม่ใช้ เป็นประโยชน์จึงใช้ เป็นโทษไม่ใช้ ไม่เป็นโทษของกิเลส เพราะกิเลสจะพา ให้เราฟุ่มเฟือย สะสม เกียจคร้าน เห็นแก่ตัว ไม่แบ่งปัน เพื่อก้าวไปสู่ชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย ร่างกาย ที่แข็งแรง จิตใจที่ดีงาม จิตใจที่เป็นสุขเราควรต้องฝึกฝนเป็นคนที่ไม่ยุ่งง่าย บำรุงง่าย ใจพอ ไม่สะสม ขยันทำงานที่ถูกตรงคือทำภริการมไร้สารพิษ กินน้อยใช้น้อย มีเหลือแบ่งปันผู้อื่น^{๒๓๕} ใจที่พอ ก็ไม่ ต้องดิ้นรนไขว่คว้าในสิ่งที่เกินความจำเป็นของชีวิต ไม่เหน็ดเหนื่อย ไม่หนัก เพราะไม่ได้ต้องไปหาเงินให้ ได้มาก ๆ ชีวิตก็มีความสุขมากแล้ว รู้จักพอคือพออยู่พอกินด้วยการทำภริการมไร้สารพิษ พอในเรื่อง เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายก็ลดลง จึงไม่ต้องหาเงินมากมาย ๆ จึงค่อย ๆ ลดวันทำงาน ลงเรื่อย ๆ จนกระทั่งลาออกจากงาน ทำให้มีเวลาทำความดีมากขึ้น เพราะเราสร้างอาหารได้ เราฟัง ตนได้ มีเงินหรือไม่มีเงินเราก็อยู่ได้ ไม่เป็นโทษของเงิน^{๒๓๖} กินอยู่ประหยัดเรียบง่าย มีแค่ข้าว ผัก ถั่ว ชีวิตก็อยู่ได้แล้ว จึงไม่ต้องบริโภคเนื้อสัตว์ ทำให้ไม่ต้องไปหามาก ๆ ไปทำงานมาก ๆ เพื่อหาเงินให้ ได้มาก ๆ เพื่อมาซื้ออาหาร ชีวิตก็พอแล้วอยู่ได้แล้ว ภริการมไร้สารพิษจึงเป็นที่ฟังอันเกษม”^{๒๓๗}

^{๒๓๑} วิ.มหา. (ไทย) ๑/๒๐/๒๘.

^{๒๓๒} จุ.ชา.ปณณาส. (ไทย) ๒๘/๑๗๑๑/๔๕๖.

^{๒๓๓} จุ.ชา.เอกก. (ไทย) ๒๗/๑๒๘/๓๔๓.

^{๒๓๔} ม.อุ. (ไทย) ๑๔/๒๕๗/๑๗๖.

^{๒๓๕} สัมภาษณ์, สุวรรณ กังวานนกุล, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๓๖} สัมภาษณ์, นมลชนก แก้วเกษ, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๓๗} สัมภาษณ์, แก่นแก้ว นาวาบุญนิยม, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

สอดคล้องกับ ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ได้กล่าวว่า กลสิกรรมไร้สารพิษนำมาซึ่งปัจจัย ๔ ทำให้ชีวิตอยู่รอด ทำให้ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุข การทำกลสิกรรมไร้สารพิษทำให้ได้อาหารและยามาใช้ในการดูแลสุขภาพ ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายทั้งด้านอาหารและยารักษาโรค ได้ปลูกพืชผักไว้กินเองโดยไม่ใช้สารเคมี ทำให้ได้ทั้งอาหารและยา เราก็ปลอดภัยจากสารเคมี ทำให้ร่างกายแข็งแรง เจ็บป่วยน้อย ก็ไม่ต้องไปเสียเงินรักษาตัวเอง เงินก็มีเหลือเพียงพอใช้จ่ายในครอบครัว”^{๒๓๘} เป็นเศรษฐกิจที่ดีที่สุดในโลก พอกินพอใช้ และทำให้ชีวิตไม่ต้องลำบากไปหาเงินมาให้ได้มาก ๆ เหมือนเมื่อก่อน เพื่อนำเงินมาซื้ออาหาร เพราะเราปลูกกินเอง และยังมีเหลือแบ่งปันผู้อื่น หาแค่พอใช้ ไม่สะสมสิ่งของที่ไม่จำเป็นต่อชีวิต สิ่งใดที่เรามีมากแต่ไม่จำเป็นต่อชีวิตก็สละออกแบ่งปันให้คนรอบข้าง รู้จักประหยัดสิ่งใดไม่จำเป็นก็ไม่ซื้อ ปลูกผักกินเอง กินน้อยใช้น้อยลง ไม่เป็นทาสของเงิน”^{๒๓๙}

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้สรุปการสื่อสารธรรมเรื่องเศรษฐกิจว่า เศรษฐกิจที่ดีที่สุดในโลกคือพอกินพอใช้ สามารถพึ่งตนได้ในสิ่งที่ประหยัดเรียบง่าย ไม่มีโทษ ต้องเป็นคนประหยัดเรียบง่ายกินน้อยใช้น้อยยอดขยันที่เหลือแบ่งปัน เศรษฐกิจที่แท้จริง คือ กลสิกรรมไร้สารพิษ คือการสร้างอาหารการกินไร้สารพิษ คือการปลูกอยู่ปลูกกิน ทำอยู่ทำกิน มีเหลือแบ่งปันด้วยใจบริสุทธิ์โดยไม่อยากได้อะไรตอบแทน คือคนอยู่เหนือเงิน ไม่เป็นทาสของเงิน เพื่อก้าวไปสู่ชีวิตที่พอเพียงเรียบง่ายร่างกายที่แข็งแรง จิตใจที่ตั้งงาม จิตใจที่เป็นสุข คือชีวิตที่มีคุณค่า และมีความสุขที่สุดในโลก^{๒๔๐}

๓.๔.๕ คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านการศึกษา

คำคมเพชรจากใจเพชร ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)	ตรงกับหลักพุทธธรรม ในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬา
<p>พระพุทธเจ้า สอนแต่ วิชาอริยสัจ ๔ นี่คือทุกข์ นี่คือเหตุแห่งทุกข์</p>	 <p>อริยสัจ ๔ “เราได้บอกว่านี้ทุกข์ นี่ทุกข์สมุทัย นี่ทุกข์นิโรธ</p>

^{๒๓๘} สัมภาษณ์, จีราวรรณ ดาโรจน์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๒๓๙} สัมภาษณ์, ประภัสสร วารี, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๒๔๐} สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

<p>นี่คือสภาพทุกข์ นี่คือสภาพดับทุกข์</p>		<p>นี่ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา เพราะเหตุไร เราจึงบอก เพราะสิ่งนี้มีประโยชน์ เป็นจุดเริ่มต้น แห่งพรหมจรรย์ เป็นไป เพื่อความเบื่อหน่าย เพื่อคลายกำหนด เพื่อดับ เพื่อสงบระงับ เพื่อรู้ยิ่ง เพื่อตรัสรู้ เพื่อนิพพาน เพราะเหตุนี้ เราจึงบอก” ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๗๑๓/๖๑๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๙ ข้อที่ ๑๗๑๓)</p>
<p>วิชาที่มีค่าที่สุดในโลก คือ วิชาพึ่งตน และช่วยคนให้พ้นทุกข์</p>		
<p>คนไม่ลดกิเลส ให้พริกก็ไม่เอา ลูกศิษย์ไม่ลดกิเลส ให้พริกก็ไม่เอา จ้างก็ไม่เอา</p>		<p>มรรคมืองค์ ๘ “บรรดามรรค มรรคมืองค์ ๘ ประเสริฐที่สุด บรรดาสัจจะ อริยสัจ ๔ ประเสริฐที่สุด บรรดาธรรม วิราคธรรม ประเสริฐที่สุด ทางเพื่อความหมดจด แห่งทัสสนะ คือทางนี้เท่านั้น มิใช่ทางอื่น</p>

		<p> เพราะเหตุนี้ เธอทั้งหลาย จงดำเนินไป ตามทางนี้แล เพราะทางนี้ เป็นทางลวงมารให้หลง ด้วยว่า เธอทั้งหลายดำเนินไป ตามทางนี้แล้ว จักทำที่สุดแห่งทุกข์ได้ เรารู้วิธีถอนลูกศร คือกิเลสแล้ว จึงชี้บอกทางนี้ แก่เธอทั้งหลาย” ขุ.ข. (ไทย) ๒๕/๒๗๓-๒๗๕/๑๑๗. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕/๓๐) พึงตน และ ช่วยคนให้พ้นทุกข์ นियานิกธรรม ญาณที่ ๕ “อริยสาวก มีความขวนขวาย ในกิจอะไรที่น้อยใหญ่ ที่ควรทำของ เพื่อนพรหมจรรย์โดยแท้ ถึงอย่างนั้น ความปรารถนา อันแรงกล้าในอภิสัสสิกขา อภิจิตตสิกขา และอภิปญญาสิกขา ของอริยสาวกนั้นมีอยู่ </p>
--	--	--

		<p>โคแม่ลูกอ่อน เล็มหญ้าพราง ข้าเลี้ยงดูลูกไปพราง” ม.ม. (ไทย) ๑๒/๔๙๗/๕๓๕. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๒ ข้อที่ ๕๔๗)</p>
<p>การศึกษา ของแพทย์วิถีธรรม เป็นการศึกษาแนวใหม่ ของโลก เป็นการศึกษาอนุตตริยะ มีทั้งอริศีล อริจิต อริปัญญา เป้าหมายการศึกษา เพื่อพัฒนาจิตวิญญาณ มองทุกอย่าง เป็นองค์รวม เป็นปัจจุสมุปบาท</p>		<p>อนุตตริยะ (ภาวะอันยอดเยี่ยม) ๖ ประการ “บุคคลใดมีศรัทธาตั้งมั่น มีความรักตั้งมั่น บรรลุที่สุด มีความเลื่อมใสอย่างยิ่ง ไปเพื่อเห็น ๑. ทัศนานุตตริยะ เห็นตถาคต หรือสาวกของตถาคต เป็นการเห็น อันยอดเยี่ยม กว่า การเห็นทั้งหลาย ๒. สวานนุตตริยะ ฟังธรรมของตถาคต หรือสาวกของตถาคต เป็นการฟัง ที่ยอดเยี่ยมกว่า การฟังทั้งหลาย ๓. ลาภานุตตริยะ ได้ศรัทธาในตถาคต หรือสาวกของตถาคต เป็นการได้</p>

		<p>ที่ยอดเยียมกว่า การได้ทั้งหลาย</p> <p>๔. สิกขานุตตริยะะ ศึกษาอริศีลบ้าง ศึกษาอริจิตบ้าง ศึกษาอริปัญญาบ้าง ในธรรมวินัย ที่ตถาคตประกาศไว้ เป็นการศึกษา ที่ยอดเยียม กว่าการศึกษาทั้งหลาย</p> <p>๕. ปาโรจิริยานุตตริยะะ บำรุงตถาคต หรือสาวกของตถาคต เป็นการบำรุง ที่ยอดเยียมกว่า การบำรุงทั้งหลาย</p> <p>๖. อนุสสตานุตตริยะะ ระลึกถึงตถาคต หรือสาวกของตถาคต เป็นการระลึกถึง ที่ยอดเยียมกว่า การระลึกถึงทั้งหลาย”</p> <p>อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๓๐/๔๗๑-๔๗๕. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๒ ข้อที่ ๓๐๑)</p>
--	--	---

<p>เราได้มีโอกาสทำ ขบวนการอธิษฐานธรรม นับเป็นหมู่กลุ่ม ที่โชคดีที่สุดในโลก</p>		<p>มิตรดีสหายดีเป็นทั้งหมด ทั้งสิ้นของความพ้นทุกข์</p> <p>“ความเป็นผู้มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนดี เป็นพรหมจรรย์ ทั้งหมดทีเดียว”</p> <p>ส.ส. (ไทย) ๑๕/๓๘๒/๑๕๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๕ ข้อที่ ๓๘๒)</p> <p>อธิษฐานธรรม ๗</p> <p>“หมั่นประชุมกัน เนื่องนิตย พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเล็ก พร้อมเพรียงกันทำกิจ ไม่บัญญัติสิ่งที่เรา มิได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่เรา ได้บัญญัติไว้แล้ว สักการะเคารพนับถือบูชา ภิกษุผู้เป็นเถระ เป็นรัตตัญญู ยังไม่ตกอยู่ในอำนาจ แห่งตัณหา ก่อให้เกิดภพใหม่ เป็นผู้มุ่งหวังเสนาสนะป่า ตั้งสติไว้ในภายในว่า ‘ทำอย่างไร</p>
---	--	---

		<p>เพื่อนพรหมจารีทั้งหลาย ผู้มีศรัทธาที่ยังไม่มาฟังมา ท่านที่มาแล้ว ฟังอยู่อย่างผาสุก” ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๓๖/๘๑-๘๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๗๐)</p>
<p>ชีวิตต้องฝึกอยู่อย่าง ประหยัดเรียบง่ายให้ได้ ประหยัด คือ กินน้อยใช้น้อย อันไหนจำเป็นจึงใช้ ไม่จำเป็นไม่ใช้ เป็นประโยชน์จึงใช้ เป็นโทษไม่ใช้ เพื่อก้าวไปสู่ ชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย ร่างกายที่แข็งแรง จิตใจที่ดีงาม จิตใจที่เป็นสุข</p>	 <p>ชีวิตต้องฝึกให้อยู่ อย่างประหยัดเรียบง่ายให้ได้ ประหยัดคือกินน้อยใช้น้อย อันไหนจำเป็นจึงใช้ ไม่จำเป็นไม่ใช้ เป็นประโยชน์จึงใช้ เป็นโทษไม่ใช้ เพื่อก้าวไปสู่... ชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย ร่างกายที่แข็งแรง จิตใจที่ดีงาม จิตใจที่เป็นสุข ดร.ใจเพชร กล่าจน (หมอเขียว) 23 เมษายน 2563 ภูผาฟ้าหน้า เชียงใหม่</p>	<p>วรรณะ ๙ “เลี้ยงง่าย บำรุงง่าย มักน้อย สันโดษ ความขัดเกลา ความกำจัดกิเลส อาการน่าเลื่อมใส การไม่สะสม การปรารถนาความเพียร” วิ.มทา. (ไทย) ๑/๒๐/๒๘. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑ ข้อที่ ๒๐)</p>
<p>แพทย์วิถีธรรม สร้างคนให้เสียสละ และช่วยเหลือผู้อื่น</p>	 <p>"แพทย์วิถีธรรม สร้างคนให้เสียสละ และช่วยเหลือผู้อื่น" 24 เมษายน 2560 ดร.ใจเพชร กล่าจน (หมอเขียว)</p>	<p>สัมมาอาชีวะ “ละมิจฉาอาชีวะ สำเร็จการเลี้ยงชีพ ด้วยสัมมาอาชีวะ นี้เรียกว่า สัมมาอาชีวะ”</p>
<p>จิตอาสาแพทย์วิถีธรรม ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์บาทรักษาทุกโรค</p>	 <p>จิตอาสา แพทย์วิถีธรรม ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์บาท รักษาทุกโรค www.morkeaw.com/net</p>	<p>ส.ม. (ไทย) ๑๙/๓๘/๑๑. ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๙ ข้อที่ ๓๘)</p>

<p>อาชีพเสียสละทำงานฟรี เป็นอาชีพที่มั่นคง มีคุณค่าและphasuk ที่สุดในโลก ไม่มีอาชีพใด phasukยิ่งไปกว่านี้</p>		<p>โลกสูตร “บุคคลจำพวกนี้ เมื่อเกิดขึ้นในโลก ย่อมเกิดขึ้น เพื่อแก้กูกุลแก่คนหมู่มาก เพื่อความสุข แก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อแก้กูกุล เพื่อความสุข แก่เทวดาและมนุษย์ ทั้งหลาย” พ.ช. (ไทย) ๒๕/๘๔/๔๔๙. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๖๓)</p>
---	--	---

ตรงกับหลักพุทธธรรม ๙ พระสูตร คือ ๑) อริยสัจ ๔ ๒) มรรคมืองค์ ๘ ๓) นียยานิกธรรม ๖ ๔) อนุตตริยะ ๕) มิตรดีสหายดีเป็นทั้งหมดทั้งสิ้นของความพ้นทุกข์ ๖) อปริหานิยธรรม ๗) วรรณะ ๘) สัมมาอาชีวะ ๙) โลกสูตร

จะเห็นได้ว่า ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้สอนให้ทุกคนสามารถพึ่งตนเองได้ในเรื่อง การศึกษา พระพุทธเจ้าสอนแต่วิชาอริยสัจ ๔ นี้คือทุกข์ นี้คือเหตุแห่งทุกข์ นี้คือสภาพทุกข์ นี้คือสภาพ ดับทุกข์ “เราได้บอกว่าเป็นทุกข์ นี้ทุกข์สมุทัย นี้ทุกข์นิโรธ นี้ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา เพราะเหตุไร เราจึง บอก เพราะสิ่งนี้มีประโยชน์เป็นจุดเริ่มต้นแห่งพรหมจรรย์ เป็นไปเพื่อความ เบื่อหน่าย เพื่อคลาย กำหนด เพื่อดับ เพื่อสงบระงับ เพื่อรู้ยิ่ง เพื่อตรัสรู้ เพื่อนิพพาน เพราะเหตุนั้น เราจึงบอก”^{๒๔๑} ปฏิบัติ ด้วยมรรคมืองค์ ๘ ทางนี้ทางเดียวเท่านั้นที่จะพาพ้นทุกข์ทางอื่นไม่มี “บรรดามรรค มรรคมืองค์ ๘ ประเสริฐที่สุด บรรดาสัจจะ อริยสัจ ๔ ประเสริฐที่สุด บรรดาธรรม วิราคธรรมประเสริฐที่สุด ทางเพื่อ ความหมดจดแห่งทสสนะ คือทางนี้เท่านั้น มิใช่ทางอื่น เพราะเหตุนั้น เธอทั้งหลายจงดำเนินไปตาม ทางนี้แล เพราะทางนี้เป็นทางลงมารให้หลง ด้วยว่า เธอทั้งหลายดำเนินไปตามทางนี้แล้ว จักทำ

^{๒๔๑} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๗๑๓/๖๑๓

ที่สุดแห่งทุกข์ได้ เราารู้วิธีถอนลูกศรคือกิเลสแล้ว จึงขี้บอทางนี้แก่เธอทั้งหลาย”^{๒๔๒} สอนวิชาที่มีค่า
 ที่สุดในโลกคือวิชาพึ่งตน และช่วยคนให้พ้นทุกข์ คือลดกิเลสไปด้วย ช่วยเหลือผู้อื่นไปด้วย สอดคล้อง
 กับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “อริยสาวกมีความชวนชวายนิกจอะไร ทั้งน้อยใหญ่ที่ควรทำของเพื่อน
 พรหมจารีโดยแท้ ถึงอย่างนั้น ความปรารถนาอันแรงกล้าในอริศีลสิกขา อริจิตตสิกขา และอริปัญญา
 สิกขา ของอริยสาวกนั้นมีอยู่ โคนแม่ลูกอ่อน เล็มหญ้าพลงฆ่าเลี้ยงดูลูกไปพลง”^{๒๔๓}

การศึกษาของแพทย์วิถีธรรมเป็นการศึกษาแนวใหม่ของโลก เป็นการศึกษาอนุตตรียะ มีทั้ง
 อริศีล อริจิต อริปัญญา เป้าหมายการศึกษาเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณให้ถึงระดับอริยธรรมคือพึ่งและช่วย
 ผู้อื่นให้พ้นทุกข์ได้ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า อนุตตรียะคือภาวะอันยอดเยี่ยม ๖ ประการ “บุคคลได้มี
 ศรัทธาตั้งมั่น มีความรักตั้งมั่น บรรลุที่สุด มีความเลื่อมใส อย่างยิ่ง ไปเพื่อเห็นทัสสนาอนุตตรียะ คือเห็น
 ตถาคตหรือสาวกของตถาคตเป็นการเห็นอันยอดเยี่ยมกว่าการเห็นทั้งหลาย สวานุตตรียะ คือพึ่งธรรม
 ของตถาคตหรือสาวกของตถาคตเป็นการพึ่งที่ยอดเยียมกว่าการพึ่งทั้งหลาย ลาภานุตตรียะ คือได้ศรัทธา
 ในตถาคต หรือสาวกของตถาคตเป็นการได้ที่ยอดเยียมกว่าการได้ทั้งหลาย สิกขานุตตรียะ ศึกษาอริศีล
 บ้าง ศึกษาอริจิตบ้าง ศึกษาอริปัญญาบ้างในธรรมวินัยที่ตถาคตประกาศไว้เป็นการศึกษาที่ยอดเยียมกว่า
 การศึกษาทั้งหลาย ปาริจริยานุตตรียะ คือบำรุงตถาคตหรือสาวกของตถาคตเป็นการบำรุงที่ยอดเยียม
 กว่า การบำรุงทั้งหลาย อนุสสทานุตตรียะ คือระลึกถึงตถาคตหรือสาวกของตถาคตเป็นการระลึกถึงที่ยอด
 เยียมกว่าการระลึกถึงทั้งหลาย”^{๒๔๔} มองทุกอย่างเป็นองค์รวมเป็นปฏิจจสมุปบาท^{๒๔๕}

โดยประสานพลังกับหมู่มิตรดีสหายดีสังคมสิ่งแวดล้อมดีทั้งในและต่างประเทศ ดังที่
 พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ความเป็นผู้มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนดี เป็นพรหมจรรย์ทั้งหมดทีเดียว”^{๒๔๖} ด้วย
 กระบวนการอธิพานิยธรรมธรรมที่พาเจริญอย่างเดียวไม่มีเสื่อม คือ “หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ พร้อม
 เปรียงกันประชุมพร้อมเพรียงกันเลิกพร้อมเพรียงกันทำกิจ ไม่บัญญัติสิ่งที่เรามิได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่ง
 เราได้บัญญัติไว้แล้ว สักการะ เคารพนับถือบูชาภิกษุผู้เป็นเถระเป็นรัตตัญญู ยังไม่ตกอยู่ในอำนาจแห่ง
 ตัณหาก่อให้เกิดภพใหม่ เป็นผู้มุ่งหวังเสนาสนะป่า ตั้งสติไว้ในภายในว่า ‘ทำอย่างไร เพื่อน พรหมจารี
 ทั้งหมดผู้มีศีลงามที่ยังไม่มาพึ่งมาท่านที่มาแล้ว พึงอยู่อย่างผาสุก’”^{๒๔๗} ชีวิตต้องฝึกอยู่อย่างประหยัด

^{๒๔๒} ชุ.ชุ. (ไทย) ๒๕/๒๗๓-๒๗๕/๑๑๗.

^{๒๔๓} ม.ม. (ไทย) ๑๒/๔๙๗/๕๓๕.

^{๒๔๔} อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๓๐/๔๗๑-๔๗๕.

^{๒๔๕} วิ.ม. (ไทย) ๔๔/๑/๑-๓.

^{๒๔๖} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๓๘๒/๑๕๓.

^{๒๔๗} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๓๖/๘๑-๘๓.

เรียบง่ายให้ได้ ประหยัดคือกินน้อยใช้น้อย อันไหนจำเป็นจึงใช้ ไม่จำเป็นไม่ใช้ เป็นประโยชน์จึงใช้ เป็นโทษไม่ใช้ เพื่อก้าวไปสู่ชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย ร่างกายที่แข็งแรง จิตใจที่ดีงาม จิตใจที่เป็นสุข คือคนวรรณะ ๙ ซึ่งมีคุณลักษณะ ตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ คือ“เลี้ยงง่าย บำรุงง่าย มกน้อย สันโดษ ความขัดเกลา ความกำจัดกิเลส อากาณำเลื่อมใส การไม่สะสม การปรารถนาความเพียร”^{๒๔๘}

แพทย์วิถีธรรมสร้างคนให้เสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น คือจิตอาสาแพทย์วิถีธรรม คืออาชีพเสียสละทำงานฟรี เป็นอาชีพที่มั่นคงมีคุณค่าและผาสุกที่สุดในโลก ไม่มีอาชีพใดผาสุกยิ่งไปกว่านี้^{๒๔๙} เป็นอาชีพที่ “บุคคลจำพวกนี้ เมื่อเกิดขึ้นในโลก ย่อมเกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อความสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย”^{๒๕๐}

สอดคล้องกับ ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ได้กล่าวว่า พระพุทธเจ้าสอนแต่วิชาอริยสัจ ๔ นี้คือทุกข์ นี้คือเหตุแห่งทุกข์ นี้คือสภาพทุกข์ นี้คือสภาพดับทุกข์ เป็นการทำลายรากเหง้าของความทุกข์ คือ ความยึดมั่นถือมั่น ด้วยการพิจารณาโทษพิจารณาประโยชน์พิจารณาไตรลักษณ์ พิจารณาเรื่องกรรมและผลของกรรม เพื่อปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่นเป็นวิชาดับทุกข์ด้วยอริยสัจ ๔ คือวิชาพึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์ เป็นวิชาเอกของชีวิตคือคิดพูดทำแล้วทำให้หายทุกข์ให้ได้ ในขณะที่การศึกษาความรู้ทั่วไปทางโลกไม่สามารถดับทุกข์ได้^{๒๕๑} ได้ศึกษาและปฏิบัติตามองค์ความรู้แพทย์วิถีธรรมตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ ปัจจุบันได้บวระณัตว์เป็นจิตอาสาทำงานฟรี ไม่มีค่าตอบแทน^{๒๕๒} เป็นอาชีพที่มั่นคงมีคุณค่าและผาสุกที่สุดในโลก ไม่มีอาชีพใดผาสุกยิ่งไปกว่านี้ ๔๐ ปีของอาชีพทำงานฟรี บำเพ็ญพึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์ ทำให้ได้จิตวิญญาณที่ผาสุก สงบ เบิกบาน แจ่มใส^{๒๕๓}

^{๒๔๘} วิ.มหา. (ไทย) ๑/๒๐/๒๘.

^{๒๔๙} “ส.ม. (ไทย) ๑๙/๓๘/๑๑.

^{๒๕๐} ชุ.ชุ. (ไทย) ๒๕/๘๔/๔๔๙.

^{๒๕๑} สัมภาษณ์, นมลชนก แก้วเกษ, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๕๒} สัมภาษณ์, สมปรารถนา กล้าจน, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๕๓} สัมภาษณ์, แก่นแก้ว นาวาบุญนิยม, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

สอดคล้องกับประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ได้กล่าวว่า เราพึ่งตนด้วยการใช้ชีวิตประหยัดเรียบง่าย ชยันทำให้มาก แต่กินน้อยใช้น้อยที่สุดเท่าที่จะแข็งแรงที่สุด จำเป็นจึงใช้ ไม่จำเป็นไม่ใช้ เมื่อเราพึ่งตนได้แล้ว เราก็ไปแบ่งปันผู้อื่นได้^{๒๕๔}

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้สรุปการสื่อสารธรรมเรื่องการศึกษว่า ได้สอนวิชา อริยสัจ ๔ ปฏิบัติด้วยมรรคมืองค์ ๘ เป็นทางเดียวเท่านั้นที่จะพาพ้นทุกข์ สอนวิชาที่มีค่าที่สุดในโลก คือวิชาพึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์ คือลดกิเลสไปด้วย ช่วยเหลือผู้อื่นไปด้วย เป็นการศึกษาแนวใหม่ ของโลก เพื่อเข้าถึงภาวะอันยอดเยี่ยม ๖ ประการ คือได้เห็นได้ฟังธรรม ได้ศรัทธา ได้ศึกษาอริยสัจ จิตอธิปัญญา ได้บำรุงตถาคตหรือสาวกของตถาคต ได้ระลึกถึงตถาคตหรือสาวกของตถาคต มองทุกอย่าง เป็นอันองค์รวมเป็นปฏิจสมุปบาท ด้วยการประสานพลังกับหมู่มิตรดีสังคัมสังแวดล้อมดีทั้ง ในและต่างประเทศทำความดีด้วยกระบวนการอธิธานิยธรรมธรรมที่พาเจริญอย่างเดียวไม่มีเสื่อม โดยทำไปพร้อมกับการลดกิเลสไปด้วยช่วยเหลือผู้อื่นไปด้วย ฝึกอยู่อย่างประหยัดเรียบง่าย เพื่อก้าว ไปสู่ชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย ร่างกายที่แข็งแรง จิตใจที่ตั้งงาม จิตใจที่เป็นสุข มีเป้าหมายเพื่อสร้างคนให้ เสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น คือสร้างจิตอาสาแพทย์วิถีธรรมเสียสละทำงานฟรี เพื่อเกื้อกูล เพื่อ ความสุข เพื่อประโยชน์ เพื่ออนุเคราะห์โลก^{๒๕๕}

๓.๔.๖ คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านมิตรดีสหชาติ

คำคมเพชรจากใจเพชร ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)		ตรงกับหลักพุทธธรรม ในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬา
<p>หัวใจแรก ของความพ้นทุกข์ คือ ได้พบสัตบุรุษ จึงได้ฟังธรรม จึงเกิดศรัทธาเชื่อมั่น และมีปัญญารู้ว่า ผู้นั้นเป็นผู้ที่พ้นทุกข์ได้</p>		<p>คบบัณฑิต “คบบัณฑิต” ขุ.ขุ. (ไทย) ๒๕/๒๖๒/๕๖๒. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๓๑๘) แสงอรุณ ๗ “กัลยาณมิตรตตา (ความเป็นผู้มีมิตรดี)”</p>

^{๒๕๔} สัมภาษณ์, สมใจ สิทธิพงษ์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๒๕๕} สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

<p>จึงตามฟังตามฝึกปฏิบัติ กับผู้นั้น</p>		<p>ส.ม. (ไทย) ๑๙/๔๙/๔๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๙ ข้อที่ ๑๒๙)</p>
<p>ชีวิตจะพ้นทุกข์ได้ ต้องได้พบสัตบุรุษ ได้เรียนรู้วิชาดีทุกข์ แล้วปฏิบัติตน สู่ความพ้นทุกข์อย่างยั่งยืน</p>		<p>สมณะ คือ ผู้พ้นกิเลส “ผู้ไม่มีวัตร พุดจาทะเลาะแทะละ แม้มีศรัทธา ก็ไม่เชื่อว่าสมณะ</p>
<p>ไม่มีสิ่งใดมีค่า เท่ากับหมู่มิตรดี หมู่มิตรดีมีค่าที่สุดในโลก</p>		<p>ผู้เต็มไปด้วยความปรารถนา และความอยากได้ จะเป็นสมณะ ได้อย่างไร” ช.ช. (ไทย) ๒๕/๒๖๔/๑๑๔. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๙)</p>
<p>สิ่งที่ดีที่สุดในโลก คือ คบและเคารพมิตรดี ใจไร้ทุกข์ ทำดีเรื่อยไป ใจเย็นข้ามชาติ</p>		<p>สมณะ คือ ผู้สงบบาบน้อยใหญ่ได้ คือพ้นจากชั่วพ้นจากทุกข์ “ผู้ใดระงับบาบน้อยใหญ่ ลงได้โดยสิ้นเชิง และเพราะเหตุที่ ระงับบาบทั้งหลายได้นี้เอง เขาจึงเรียกผู้นั้นว่า สมณะ”</p>
<p>มิตรดี คือสมบัติที่มีค่าที่สุดในโลก</p>		<p>ช.ช. (ไทย) ๒๕/๒๖๕/๑๑๔. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๙) ภิกษุ คือ</p>

<p>วิธีการ ๕ ข้อ ในการ แก้ปัญหาทุกปัญหา ในโลก คือ...</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) คบมิตรดี ๒) มีศีล ๓) ทำสมุทฺธรร้อนเย็น ๔) ฟังตน ๕) แบ่งปันด้วยใจที่บริสุทธิ์ 		<p>ผู้ที่อยู่เหนือกิเลส คือพ้นจากทุกข์ “ในศาสนานี้ ผู้ที่ลอบบุญและบาปได้แล้ว ประพาศิพรหมจรรย์ อยู่ในโลกด้วยปัญญา จึงจะชื่อว่า ภิกษุ” ช.ช. (ไทย) ๒๕/๒๖๗/๑๑๕. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๙)</p> <p>อวิชาชาสูตร “การคบสัตบุรุษที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้ การฟังสัทธรรมบริบูรณ์ การฟังสัทธรรมที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้ศรัทธาบริบูรณ์ ศรัทธาที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้การมนสิการ โดยแยบคายบริบูรณ์ การมนสิการโดยแยบคาย ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้ สติสัมปชัญญะบริบูรณ์ สติสัมปชัญญะที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้ ความสำรวมอินทรีย์บริบูรณ์ ความสำรวมอินทรีย์ ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้สุจริต ๓ บริบูรณ์ สุจริต ๓ ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้ สติปัญญา ๔ บริบูรณ์</p>
<p>ไม่คบและเคารพมิตรดี ไม่มีทางพ้นทุกข์ มิตรดีสหายดี เป็นทั้งหมดทั้งสิ้น ของการปฏิบัติ สู่ความพ้นทุกข์</p>		<p>ไม่คบและเคารพมิตรดี ไม่มีทางพ้นทุกข์ มิตรดีสหายดี เป็นทั้งหมดทั้งสิ้น ของการปฏิบัติ สู่ความพ้นทุกข์</p>

		<p>สติปัญญา ๔ ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้โพชฌงค์ ๗ บริบูรณ์ โพชฌงค์ ๗ ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้ วิชาและวิมุตติบริบูรณ์ วิชาและวิมุตตินี้ มีอาหารอย่างนี้ และบริบูรณ์อย่างนี้” องฺทสก. (ไทย) ๒๔/๖๑/๑๓๖. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๔ ข้อที่ ๖๑)</p> <p>พุทธธรรม ๘ “ลึกซึ้ง เห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก สงบ ประณีต ใช้เหตุผลคาดคะเนเอาไม่ได้ ละเอียด รู้ได้เฉพาะบัณฑิต” ที.สี. (ไทย) ๙/๒๘/๑๑. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๙ ข้อที่ ๒๖)</p> <p>มิตรดีสหายดี เป็นทั้งหมดทั้งสิ้น ของความพ้นทุกข์ “ความเป็นผู้มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนดี เป็นพรหมจรรย์ ทั้งหมดทีเดียว” สํ.ส. (ไทย) ๑๕/๓๘๓/๑๕๔. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๕ ข้อที่ ๓๘๒)</p>
--	--	--

<p>การสานพลังกับ สัตบุรุษหม่มิตรดี ฟังตน และช่วยคนให้พ้นทุกข์ เป็นชีวิตที่มีคุณค่า และผาสุกที่สุดในโลก</p>	 <p>การสานพลังกับสัตบุรุษหม่มิตรดี ฟังตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์ เป็นชีวิตที่มีคุณค่า และผาสุกที่สุดในโลก</p> <p>ดร.ใจเพชร กล้าจน (หม่อมเปีย) 9 กรกฎาคม 2565 ภูผาพินาศ เชียงใหม่</p>	<p>ฟังตน และช่วยคนให้พ้นทุกข์ นियานิกธรรม ญาณที่ ๕ “อริยสาวกมีความชวนชวน ในกิจอะไร ทั้งน้อยใหญ่ที่ ควรทำของเพื่อนพรหมจรรย์ โดยแท้ ถึงอย่างนั้น ความ ปรารถนาอันแรงกล้าในอธิสี ลสิกขา อธิจิตตสิกขา และอธิ ปัญญาสิกขา ของอริยสาวก นั้นมีอยู่ โคนแม่ลูกอ่อน เล็ม หล้าพลาจขำเลื่องดูลูกไป พลาจ” ม.มู. (ไทย) ๑๒/๔๙๗/๕๓๕. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๒ ข้อที่ ๕๔๗) อปปริทานิยธรรม ๗ “หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเล็ก พร้อมเพรียงกันทำกิจ ไม่บัญญัติสิ่งที่เรา มิได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่ เราได้บัญญัติไว้แล้ว สักการะ เคารพนับถือบูชา ภิกษุผู้เป็นเถระเป็นรัตตัญญู ยังไม่ตกอยู่ในอำนาจ แห่งตัณหา ก่อให้เกิดภพใหม่ เป็นผู้มุ่งหวังเสนาสนะป่า</p>
--	---	---

		<p>ตั้งสติไว้ในภายในว่า</p> <p>‘ทำอะไร</p> <p>เพื่อนพรหมจารีทั้งหลาย</p> <p>ผู้มีศรัทธาที่ยังไม่มา ฟังมา</p> <p>ท่านที่มาแล้ว</p> <p>ฟังอยู่อย่างผาสุก”</p> <p>ที.ม. (ไทย)</p> <p>๑๐/๑๓๖/๘๑-๘๓.</p> <p>(ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๗๐)</p>
--	--	--

ตรงกับหลักพุทธธรรม ๑๐ พระสูตร คือ ๑) คบบัณฑิต ๒) แสงอรุณ ๓) สมณะคือผู้พ้นกิเลส ๔) สมณะคือผู้สงบจากบาปน้อยใหญ่ได้ คือพ้นจากชั่วพ้นจากทุกข์ ๕) ภิกษุคือผู้ที่อยู่เหนือกิเลส คือพ้นจากทุกข์ ๖) อริขาสูตร ๗) พุทธธรรม ๘) มิตรดีสหายดีเป็นทั้งหมดทั้งสิ้นของความพ้นทุกข์ ๙) ฟังตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์ และ ๑๐) อปริหานิยธรรม ๗

จะเห็นได้ว่า ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้กล่าวสอนให้ทุกคนคบมิตรดี สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่าให้ “คบแต่บัณฑิต”^{๒๕๖} ในแสงอรุณ ๗ ข้อแรกคือ “กัลยาณมิตรตทา (ความเป็นผู้มีมิตรดี)”^{๒๕๗} เพราะหัวใจแรกของความพ้นทุกข์ คือได้พบมิตรดีหรือสัตบุรุษ คือผู้ที่พ้นกิเลสสงบจากบาปน้อยใหญ่ได้ พ้นจากชั่วพ้นจากทุกข์ อยู่เหนือกิเลส ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ผู้ใดระงับบาปน้อยใหญ่ลงได้โดยสิ้นเชิง และเพราะเหตุที่ระงับบาปทั้งหลายได้นี้เองเขาจึงเรียกผู้นั้นว่าสมณะ”^{๒๕๘} “ในศาสนานี้ ผู้ที่ลอบบุญและบาปได้แล้ว ประพฤติพรหมจรรย์ อยู่ในโลกด้วยปัญญา จึงจะชื่อว่า ภิกษุ”^{๒๕๙} “ผู้ไม่มีวัตร พุดจาเหลวไหล แม้มีศีระโกลน ก็ไม่ชื่อว่าสมณะ ผู้เต็มไปด้วยความปรารถนา และความอยากได้จะเป็นสมณะได้อย่างไร”^{๒๖๐} ได้พบสัตบุรุษจึงได้ฟังสัทธรรม จึงเกิดศรัทธาเชื่อมั่น สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในอริขาสูตร คือ “การคบสัตบุรุษที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้การฟังสัทธรรมบริบูรณ์ การฟังสัทธรรมที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้ศรัทธาบริบูรณ์ ศรัทธาที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้การมนสิการโดยแยบคายบริบูรณ์ การมนสิการโดยแยบคายที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้

^{๒๕๖} จุ.พ. (ไทย) ๒๕/๒๖๒/๕๖๒.

^{๒๕๗} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๔๙/๔๓.

^{๒๕๘} จุ.พ. (ไทย) ๒๕/๒๖๕/๑๑๔.

^{๒๕๙} จุ.พ. (ไทย) ๒๕/๒๖๗/๑๑๕.

^{๒๖๐} จุ.พ. (ไทย) ๒๕/๒๖๔/๑๑๔.

สติสัมปชัญญะบริบูรณ์ สติสัมปชัญญะที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้ความสำรวมอินทรีย์บริบูรณ์ ความสำรวมอินทรีย์ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้สุจริต ๓ บริบูรณ์ สุจริต ๓ ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้สติปัญญา ๔ บริบูรณ์ สติปัญญา ๔ ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้โพชฌงค์ ๗ บริบูรณ์ โพชฌงค์ ๗ ที่บริบูรณ์ ย่อมทำให้วิชาและวิมุตติบริบูรณ์ วิชาและวิมุตตินี้มีอาหารอย่างนี้ และบริบูรณ์อย่างนี้^{๒๖๑} และมีปัญญาเห็นว่า ผู้นั้นเป็นผู้ที่พ้นทุกข์ได้ จึงตามฟังตามฝึกปฏิบัติกับผู้นั้น เพราะว่าพุทธธรรมหรือทางพ้นทุกข์นั้นเดาไม่ได้ “ลึกซึ้งเห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก สงบประณีต ใช้เหตุผลคาดคะเนเอาไม่ได้ ละเอียด รู้ได้เฉพาะบัณฑิต”^{๒๖๒} ต้องมีผู้รู้บอกเท่านั้น ชีวิตจะพ้นทุกข์ได้ จึงต้องได้พบสัทบุรุษ ได้เรียนรู้วิชาดับทุกข์ แล้วปฏิบัติตนสู่ความพ้นทุกข์อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ สมณะโพธิรักษ์^{๒๖๓} ที่กล่าวว่า ผู้ที่หลุดแล้ว พ้นแล้ว ย่อมหลุดก่อน พ้นก่อน และย่อมนำหน้า ผู้กำลังแจ้งในนิพพาน ย่อมสว่างไสว ย่อมผุดผ่อง และโดดเด่นเป็นกลาง เป็นผู้มีตาดีมีความเป็นอารียะเห็นและเลื่อมใส เป็นผู้นำหน้าแท้เห็นและซาบซึ้ง ชัดในผู้เป็นกลางจริง ก็ย่อมจะตามอย่างกระชั้นชิดติดตามเป็นท้าย ดังนี้เสมอแล คือศาสนาพุทธ และ ปัญญาโลกุตระรู้เองไม่ได้ ต้องได้ยินได้ฟังหรือได้รู้จากสัทบุรุษเท่านั้น^{๒๖๓} ได้เรียนรู้วิชาดับทุกข์ แล้วปฏิบัติตนสู่ความพ้นทุกข์อย่างยั่งยืน ดังนั้น จึงไม่มีสิ่งใดมีค่าเท่ากับหมุมิตรดี การคบและเคารพหมุมิตรดี มีค่าที่สุดในโลก เป็นสิ่งที่ดีที่สุดในโลก เป็นสมบัติที่มีค่าที่สุดในโลก มิตรดีช่วยแก้ปัญหาทุกปัญหาในโลก มิตรดีสหายดีเป็นทั้งหมดทั้งสิ้นของการปฏิบัติสู่ความพ้นทุกข์ ไม่คบและเคารพมิตรดี ไม่มีทางพ้นทุกข์ สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ความเป็นผู้มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนดี เป็นพรหมจรรย์ ทั้งหมดทีเดียว”^{๒๖๔}

การสานพลังกับสัทบุรุษหมุมิตรดี “หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกพร้อมเพรียงกันทำกิจ ไม่บัญญัติสิ่งที่เรามิได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่เราได้บัญญัติไว้แล้ว สักการะ เคารพนับถือบูชาภิกษุผู้เป็นเถระเป็นรัตตัญญู ยังไม่ตกอยู่ในอำนาจแห่งตัณหาก่อให้เกิดภพใหม่ เป็นผู้มุ่งหวังเสนาสนะป่า ตั้งสติไว้ในภายในว่า ‘ทำอย่างไร เพื่อน พรหมจารีทั้งหลายผู้มีศีลงามที่ยังไม่มาฟังมาท่านที่มาแล้ว ฟังอยู่อย่างผาสุก’”^{๒๖๕} ฟังตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์ เป็นชีวิตที่มีคุณค่าและผาสุกที่สุดในโลก สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “อริยสาวกมีความชวนชวายนอกใจอะไร ทั้งน้อยใหญ่ที่ควรทำของเพื่อนพรหมจารีโดยแท้ ถึงอย่างนั้น ความปรารถนาอัน

^{๒๖๑} องทสก. (ไทย) ๒๔/๖๑/๑๓๖.

^{๒๖๒} ที.สี. (ไทย) ๙/๒๘/๑๑.

^{๒๖๓} บรรยาย สมณะโพธิรักษ์, ผู้นำชาวอโศก, ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๔.

^{๒๖๔} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๓๘๓/๑๕๔.

^{๒๖๕} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๓๖/๘๑-๘๓.

แรงกล้าในอธิศีลสิกขา อธิจิตตสิกขา และอธิปัญญาสิกขา ของอริยสาวกนั้นมียู่ โคนแม่ลูกอ่อน เล็มหญ้าปลางฆ่าเลี้ยงดูลูกไปปลาง”^{๒๖๖}

สอดคล้องกับ ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ได้กล่าวว่า ชีวิตจะพ้นทุกข์ได้ ต้องได้พบสัตบุรุษ ได้เรียนรู้วิชาดับทุกข์ แล้วปฏิบัติตนสู่ความพ้นทุกข์อย่างยั่งยืน เราจึงต้องเสาะแสวงหาสัตบุรุษ คือ ผู้ที่มีสัมมาทิฐิ คือ ผู้ที่พ้นทุกข์ คือ อาจารย์หมอเขียว (ดร.ใจเพชร กล้าจน) แล้วพาตนเข้าไปเป็นศิษย์ เรียนรู้วิชาพ้นทุกข์จากท่าน แล้วปฏิบัติตามคำสอนของท่านด้วยความเคารพ ด้วยความพากเพียรอย่างเต็มกำลัง จึงจะทำให้พ้นทุกข์ได้^{๒๖๗} มิตรดี จะสอนวิชาฟังตนวิชาดับทุกข์กายใจด้วยสิ่งที่ประหยัดเรียบง่าย พาเราปฏิบัติศีล ทำงานร่วมกันในหมู่มิตรดี ทำให้ได้เห็นกิเลส ได้ล้างกิเลส ล้างความยึดมั่นถือมั่น ล้างความไม่พอใจ นำพากันไปสู่ความเจริญในธรรมยิ่ง ๆ ขึ้นไป^{๒๖๘} ไม่คบและเคารพมิตรดี ไม่มีทางพ้นทุกข์ มิตรดีสหายดีเป็นทั้งหมดทั้งสิ้นของการปฏิบัติสู่ความพ้นทุกข์ มิตรดีนำแต่สิ่งดี ๆ มาสู่ชีวิตเรา และแม้มีปัญหาใด ๆ เข้ามาในชีวิต มิตรดีก็คอยให้คำปรึกษาให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พากันทำแต่สิ่งดีงามมีประโยชน์ คอยตักเตือนเมื่อเราทำผิดและให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข ทำให้ปัญหาที่เข้ามาในชีวิตเราลดลง^{๒๖๙}

สอดคล้องกับประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ได้กล่าวว่า หัวใจแรกของความพ้นทุกข์ คือได้พบสัตบุรุษ จึงได้ฟังสัทธรรม จึงเกิดศรัทธาเชื่อมั่น และมีปัญญารู้ว่าผู้นั้นเป็นผู้ที่พ้นทุกข์ได้ จึงตามฟังตามฝึกปฏิบัติกับผู้นั้น ทำให้ได้รับปัญญาทางธรรม แล้วนำมาฝึกปฏิบัติตามคำสอนจนสามารถล้างทุกข์ใจได้สำเร็จ^{๒๗๐}

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้สรุปการสื่อสารธรรมเรื่องมิตรดีสหายดีว่า ให้คบมิตรดี เพราะหัวใจแรกของความพ้นทุกข์ คือได้พบมิตรดีหรือสัตบุรุษ คือผู้ที่พ้นกิเลส คือผู้ที่อยู่เหนือกิเลส ได้พบสัตบุรุษจึงได้ฟังสัทธรรม จึงเกิดศรัทธาเชื่อมั่น และมีปัญญารู้ว่า ผู้นั้นเป็นผู้ที่พ้นทุกข์ได้ จึงตามฟังตามฝึกปฏิบัติกับผู้นั้น เพราะว่าพุทธธรรมหรือทางพ้นทุกข์นั้นลึกซึ้งไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

^{๒๖๖} ม.มู. (ไทย) ๑๒/๔๙๗/๕๓๕.

^{๒๖๗} สัมภาษณ์, สุวรรณ กังวานนกุล, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๖๘} สัมภาษณ์, แก่นแก้ว นาวาบุญนิยม, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๖๙} สัมภาษณ์, ธัญมน หมวดเหมน, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๗๐} สัมภาษณ์, สมใจ สิทธิพงษ์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

ต้องมีผู้รู้บอกเท่านั้น ชีวิตจะพ้นทุกข์ได้ ดังนั้น การคบและเคารพหม่อมมิตรดีจึงมีค่าที่สุดในโลก เป็นสิ่งที่ดีที่สุดในโลก เป็นสมบัติที่มีค่าที่สุดในโลก มิตรดีช่วยแก้ปัญหายุ่งยากปัญหาในโลก เป็นทั้งหมดทั้งสิ้นของการปฏิบัติสู่ความพ้นทุกข์ ด้วยการสานพลังกับสัตบุรุษหม่อมมิตรดี ในการพึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์เป็นชีวิตที่มีคุณค่าและผาสุกที่สุดในโลก^{๒๗๑}

๓.๔.๗ คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านการทำงาน

คำคมเพชรจากใจเพชร ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)		ตรงกับหลักพุทธธรรม ในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬา
๗.๑		
<p>ผมไม่ได้ขับเคลื่อน แพทย์วิถีธรรม ด้วยความสำเร็จของงาน</p> <p>ผมขับเคลื่อน แพทย์วิถีธรรม ด้วยจิตวิญญาน</p>	 <p>ผมไม่ได้ขับเคลื่อน แพทย์วิถีธรรม ด้วยความสำเร็จของงาน</p> <p>ผมขับเคลื่อน แพทย์วิถีธรรม ด้วยจิตวิญญาน</p> <p>ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 14 กุมภาพันธ์ 2562 บรรราชธานีอโศก อุบลราชธานี</p>	<p>ใจเป็นประธาน ของสิ่งทั้งปวง</p> <p>“ธรรมทั้งหลาย มีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยใจ”</p>
<p>ยึดคือทุกข์ ไม่ยึดไม่ทุกข์</p>	 <p>ยึด คือ ทุกข์ ไม่ยึด ไม่ทุกข์</p> <p>ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 15 สิงหาคม 2556 อุบลราชธานี อโศกอโศก</p>	<p>ขุ.ข. (ไทย) ๒๕/๑/๒๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๑๑) ทุกข์อริยสังข์คือทุกข์ใจ</p> <p>“ความไม่ได้ สิ่งที่ปรารถนา ก็เป็นทุกข์”</p> <p>วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๔/๒๑.</p>
<p>ความสำเร็จที่สูงที่สุด ไม่ใช่งานสำเร็จ</p> <p>ความสำเร็จที่สูงที่สุด คือ ปล่อยวาง</p> <p>ความยึดมั่นถือมั่นได้สำเร็จ</p>	 <p>ความสำเร็จที่สูงที่สุด ไม่ใช่งานสำเร็จ</p> <p>ความสำเร็จ ที่สูงที่สุด คือ ปล่อยวาง ความ ยึดมั่นถือมั่น ได้สำเร็จ</p> <p>ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 09 กุมภาพันธ์ 2561</p>	<p>(ฉบับหลวง เล่มที่ ๔ ข้อที่ ๑๔) สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไป ไม่ควรเข้าไปยึดมั่นถือมั่น สิ่งใดที่ยึดมั่นถือมั่น จะไม่ทุกข์เป็นไม่มี</p>

^{๒๗๑} สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ผู้นำทางจิตวิญญานชาวแพทย์วิถีธรรม, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

<p>ล้างความยึดมั่นถือมั่น ของใจได้สำเร็จ คือความสำเร็จที่แท้จริง</p>		<p>“ธรรมทั้งปวง ไม่ควรยึดมั่น” อง.สตตก. (ไทย) ๒๓/๖๑/๑๑๙, (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๓ ข้อที่ ๕๘) “ธรรมทั้งปวง ไม่ควรยึดมั่น” ส.สหา. (ไทย) ๑๘/๘๐/๗๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๘ ข้อที่ ๙๖)</p>
<p>ดีไหนยึดได้ ให้ยึด ดีไหนยึดไม่ได้ ให้วาง</p>		<p>อับปมัญญา ๔ “เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา” ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๘/๒๘๐. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๑ ข้อที่ ๒๓๔) อิทธิบาท ๔ “ฉันทสมาธิ วิริยสมาธิ จิตตสมาธิ วิมังสาสมาธิ” ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๘๗/๒๑๘ (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๒๐๐)</p>
<p>๗.๒</p>		
<p>งานสำเร็จ คือ สุขเพียงฝุ่นปลายเล็บ จิตวิญญาณที่สำเร็จ คือ สุขทั้งแผ่นดิน</p>		<p>ใจเป็นประธาน ของสิ่งทั้งปวง “ธรรมทั้งหลาย มีใจเป็นหัวหน้า”</p>

<p>ใจที่เป็นสุข สุขที่สุดในโลก ใจที่เป็นทุกข์ ทุกข์ที่สุดในโลก</p>	 <p>ใจที่เป็นสุข สุขที่สุดในโลก ใจที่เป็นทุกข์ ทุกข์ที่สุดในโลก ดร.ใจเพชร กล้าจน (ครุฑอมเอเซีย) 28 พ.ย.2560</p>	<p>มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยใจ” ช.ช. (ไทย) ๒๕/๑/๒๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๑๑) ทุกข์อริยสังคือทุกข์ใจ</p>
<p>ทุกอย่างล้มเหลวได้ แต่ใจล้มเหลวไม่ได้</p>	 <p>ทุก อย่าง ล้มเหลว ได้ แต่ “ใจ” ล้มเหลว ไม่ได้... ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 17 มกราคม 2561</p>	<p>“ความไม่ได้ สิ่งที่ปรารถนา ก็เป็นทุกข์” วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๔/๒๑. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๔ ข้อที่ ๑๔) นขลิขสูตร ใจเป็นทุกข์ แรงเท่ากับดินทั้งแผ่นดิน</p>
<p>ของเสียหายไม่สำคัญ งานเสียหายไม่สำคัญ สำคัญที่ใจไม่เสียหาย ใจเสียหาย คือความเสียหายที่แท้จริง</p>	 <p>ของเสียหายไม่สำคัญ งานเสียหายไม่สำคัญ สำคัญที่ ใจไม่เสียหาย ใจสั่งนาง คือความสั่งนาง ที่แท้จริง ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 28 เมษายน 2563 กุมภาพันธ์ 2564 เชียงใหม่</p>	<p>“ฝุ่นเพียงเล็กน้อย ที่เราใช้ปลายเล็บ ซ้อนขึ้นมานี้ก็ดี แผ่นดินใหญ่นี้ก็ดี อย่างไรหนะมากกว่ากัน แผ่นดินใหญ่นี้แหละ มีมากกว่า ส่วนฝุ่นที่พระองค์ ทรงใช้ปลายพระนขา ซ้อนขึ้นมา มีเพียงเล็กน้อย เมื่อเทียบกับแผ่นดินใหญ่ อุปมานี้ฉันใด อุปไมยก็ฉันนั้น ความทุกข์ทั้งหมดสิ้นไป ของบุคคลผู้เป็นอริยสาวก ผู้ถึงพร้อมด้วยทิวฐิ ผู้รู้แจ้ง นี้แหละมีมากกว่า</p>

		<p>ส่วนความทุกข์ที่เหลือ มีประมาณน้อย เมื่อเทียบกับกองทุกข์ ที่หมดสิ้นไปซึ่งมีในก่อน” ส.นิ. (ไทย) ๑๖/๓๑๑-๓๑๒/๑๖๑ (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๖ ข้อที่ ๗๔)</p>
<p>๗.๓</p>		
<p>ทำดีทุกครั้ง ขณะทุกครั้ง</p>		<p>อิทธิบาท ๔ “ฉันทสมาธิ วิริยสมาธิ จิตตสมาธิ วิมังสาสมาธิ” ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๘๗/๒๑๘ (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๒๐๐)</p>
<p>ทำดีเต็มที่ทุกวัน ก็สุขใจเต็มที่ได้ทุกวัน ได้เท่าไรพอใจเท่านั้น พอใจเมื่อไร ก็สุขใจเมื่อนั้น</p>		<p>ยินดีในธรรม ชนะความยินดีที่ทั้งปวง “รสแห่งธรรม ชนะรสทั้งปวง ความยินดีในธรรม ชนะความยินดีที่ทั้งปวง” ช.ช. (ไทย) ๒๕/๓๕๔/๑๔๔. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๓๔)</p>
<p>ความสุขของชีวิตอยู่ที่ความพอ สุขอยู่ที่พอ พอกอยู่ที่ใจ พอเมื่อไรก็สุขเมื่อนั้น ไม่พอเมื่อไร ก็ไม่สุขเมื่อนั้น</p>		

<p>จงทำดีเต็มที่ เหนื่อยเต็มที่ สุขเต็มที่ ไม่มีอะไรคาใจ ไม่เอาอะไร คือสุดยอดแห่งความ อัมเอิบเบิกบานแจ่มใส</p>		
<p>๗.๔</p>		
<p>โลกนี้พร้อมอยู่เป็นนิตย์ สิ่งไม่ควรยอมเกิดขึ้นในโลก</p>		<p>โลกนี้พร้อมอยู่เป็นนิตย์ “โลกพร้อม ไม่รู้จักอ้อม เป็นทาสแห่งตัณหา” ช.ป. (ไทย) ๓๑/๑๑๗/๑๗๙. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๓๑ ข้อที่ ๒๘๕)</p>
<p>ทุกเสี้ยววินาที ทุกอย่างไม่เที่ยง ต้องพร้อมรับ พร้อมปรับ พร้อมเปลี่ยน ตลอดเวลา</p>		
<p>๗.๕</p>		
<p>ความสำเร็จของงาน ไม่ใช่ความสำเร็จของงาน ความสำเร็จของใจ คือความสำเร็จของงาน ใจที่ไร้ทุกข์ ใจที่ยินดี ใจที่ไม่ยึดมั่นถือมั่นว่า งานจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จ เมื่อเราได้พยายามทำเต็มที่แล้ว เพราะเข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง</p>		<p>อิทธิบาท ๔ “ฉันทสมาธิ วิริยสมาธิ จิตตสมาธิ วิมังสาสมาธิ” ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๘๗/๒๑๘. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๒๐๐) เชื่อดัดเรื่องกรรม “ผลวิบากแห่งกรรม</p>

<p>ทำเต็มที่สุขเต็มที่ คือหน้าที่ของเรา สำเร็จหรือไม่สำเร็จ ไม่ใช่หน้าที่ของเรา เป็นหน้าที่ของวิบากดีร้าย</p>		<p>“ที่ทำได้และทำชั่วมี” ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๕๗/๑๗๖. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๔ ข้อที่ ๒๕๗) รู้เพียรรู้พัก “เราเองเมื่อไม่พักไม่เพียร จึงข้ามโหมะได้”</p>
<p>ทำดีที่ทำได้ให้ดีที่สุด ด้วยใจที่เป็นสุข อย่างรู้เพียรรู้พัก และปล่อยวาง ให้เป็นไปตามวิบากดีร้าย ของแต่ละชีวิต ให้โลกและเราได้อาศัย ก่อนที่ทุกสิ่งทุกอย่าง จะดับไปเท่านั้น</p>		<p>ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒/๒. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๕ ข้อที่ ๒) อัปมัญญา ๔ “เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา” ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๘/๒๘๐. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๑ ข้อที่ ๒๓๔)</p>

ตรงกับหลักพุทธธรรม ๑๒ พระสูตร คือ ๑) ใจเป็นประธานของสิ่งทั้งปวง ๒) นขสิขสูตร ใจเป็นทุกข์แรงเท่ากับดินทั้งแผ่นดิน ๓) ทุกข์อริยสังข์คือทุกข์ใจ ๔) สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่ควรเข้าไปยึดมั่นถือมั่น สิ่งใดที่ยึดมั่นถือมั่นจะไม่ทุกข์เป็นไม่มี ๕) อัปมัญญา ๔ ๖) อิทธิบาท ๔ ๗) ยินดีในธรรม ขณะความยินดีทั้งปวง ๘) อิทธิบาท ๔ ๙) เชื้อชาติเรื่องกรรม ๑๐) รู้เพียรรู้พัก และ ๑๒) โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิตย์

จะเห็นได้ว่า ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้กล่าวสอนเรื่องการทำงานเป็นคำคมเพชรจากใจเพชร ว่า

๗.๑ พุทธะทำงานนอกรงานใน การงานมีทั้งงานนอกรงานใน งานนอกรคือผลสำเร็จเป็นรูปธรรมที่ให้เราได้อาศัยได้ใช้ได้อาศัย งานในคือผลสำเร็จเป็นนามธรรมคือใจไร้ทุกข์ใจดีงาม ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ไม่ได้ขับเคลื่อนแพทย์วิถีธรรมด้วยความสำเร็จของงาน แต่ขับเคลื่อนแพทย์วิถีธรรมด้วยจิตวิญญาณคือใจไร้ทุกข์ใจดีงาม สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็น

หัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยใจ”^{๒๗๒} ยึดคือทุกข์ “ความไม่ได้สิ่งที่ปรารถนาก็เป็นทุกข์”^{๒๗๓} ไม่ยึดไม่ทุกข์ “ธรรมทั้งปวงไม่ควรยึดมั่น”^{๒๗๔} ล้างความยึดมั่นถือมั่นของใจได้สำเร็จ คือความสำเร็จที่แท้จริง “เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา”^{๒๗๕} ดีไหนยึดได้ให้ยึด ดีไหนยึดไม่ได้ให้วาง “ฉันทสมาธิ วิริยสมาธิ จิตตสมาธิ วิมังสาสมาธิ”^{๒๗๖}

๗.๒ งานสำเร็จคือสุขเพียงฝุ่นปลายเล็บ จิตวิญญาณที่สำเร็จคือสุขทั้งแผ่นดิน ใจที่เป็นสุขที่สุดในโลก ใจที่เป็นทุกข์ทุกข์ที่สุดในโลก ทุกอย่างล้มเหลวได้ แต่ใจล้มเหลวไม่ได้ ของเสียหายไม่สำคัญ งานเสียหายไม่สำคัญ สำคัญที่ใจไม่เสียหาย ใจเสียหายคือความเสียหายที่แท้จริง สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสในขลิกสูตรว่าใจเป็นทุกข์แรงเท่ากับดินทั้งแผ่นดิน ใจเป็นสุขคือสุขทั้งแผ่นดิน “ฝุ่นเพียงเล็กน้อยที่เราใช้ปลายเล็บช้อนขึ้นมานี้ก็ดี แผ่นดินใหญ่นี้ก็ดี อย่างไหนจะมากกว่ากัน แผ่นดินใหญ่นี้แหละมีมากกว่า ส่วนฝุ่นที่พระองค์ ทรงใช้ปลายพระนาช้อนขึ้นมา มีเพียงเล็กน้อย เมื่อเทียบกับแผ่นดินใหญ่ อุปมานี้ฉันใด อุปมาอีกฉันนั้น ความทุกข์ที่หมดสิ้นไปของบุคคลผู้เป็นอริยสาวก ผู้ถึงพร้อมด้วยทวิภูติ ผู้รู้แจ้ง นี้แหละมีมากกว่า ส่วนความทุกข์ที่เหลือมีประมาณน้อย เมื่อเทียบกับกองทุกข์ที่หมดสิ้นไปซึ่งมีมาก่อน”^{๒๗๗}

๗.๓ ทำดีทุกครั้งชนะทุกครั้ง ทำดีเต็มที่ทุกวัน ก็สุขใจเต็มที่ได้ทุกวัน สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “รสแห่งธรรม ชนะรสทั้งปวง ความยินดีในธรรม ชนะความยินดีทั้งปวง”^{๒๗๘} ได้เท่าไรพอใจเท่านั้น เพราะความสุขของชีวิตอยู่ที่ความพอ สุขอยู่ที่พอ พออยู่ที่ใจ พอเมื่อไหร่ก็สุขเมื่อนั้น ไม่พอเมื่อไหร่ก็ไม่สุขเมื่อนั้น จงทำดีเต็มที่ เหนื่อยเต็มที่ สุขเต็มที่ ไม่มีอะไรใจ ไม่เอาอะไร คือสุดยอดแห่งความอิมเอบิغبานแจ่มใส สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ฉันทสมาธิ วิริยสมาธิ จิตตสมาธิ วิมังสาสมาธิ”^{๒๗๙}

๗.๔ ความสำเร็จของงานไม่ใช่ความสำเร็จของงาน ความสำเร็จของใจคือความสำเร็จของงาน ใจที่ไร้ทุกข์ ใจที่ยินดี ใจที่ไม่ยึดมั่นถือมั่นว่า งานจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จ เมื่อเราได้พยายามทำ

^{๒๗๒} ชุ.ข. (ไทย) ๒๕/๑/๒๓.

^{๒๗๓} วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๔/๒๑.

^{๒๗๔} อง.สตุตถ. (ไทย) ๒๓/๖๑/๑๑๙, ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๘๐/๗๓.

^{๒๗๕} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๘/๒๘๐.

^{๒๗๖} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๘๗/๒๑๘

^{๒๗๗} ส.นิ. (ไทย) ๑๖/๓๑๑-๓๑๒/๑๖๑

^{๒๗๘} ชุ.ข. (ไทย) ๒๕/๓๕๔/๑๔๔.

^{๒๗๙} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๘๗/๒๑๘.

เต็มที่แล้ว เพราะโลกนี้พร่องอยู่เป็นนิตย์ สิ่งไม่ควรยอมเกิดขึ้นในโลก “ทุกเสี้ยววินาทีทุกอย่างไม่มีเที่ยง ต้องพร้อมรับพร้อมปรับพร้อมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา” สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “โลกพร่อง ไม่รู้จักอึด เป็นทาสแห่งตัณหา”^{๒๘๐} ทำเต็มที่สุขเต็มที่ คือหน้าที่ของเรา สำเร็จหรือไม่สำเร็จ ไม่ใช่หน้าที่ของเรา เป็นหน้าที่ของวิบากดีร้าย ทำดีที่ทำได้ให้ดีที่สุดด้วยใจที่เป็นสุข เพราะเข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง “ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วมี”^{๒๘๑} อย่างรู้เพียรรู้จัก “เราเองเมื่อไม่พักไม่เพียรจึงข้ามโอบะได้”^{๒๘๒} และปล่อยวางให้เป็นไปตามวิบากดีร้ายของแต่ละชีวิต ให้โลกและเราได้อาศัย ก่อนที่ทุกสิ่งทุกอย่างจะดับไปเท่านั้น สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา”^{๒๘๓}

สอดคล้องกับ ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของงานไม่ใช่ความสำเร็จของงาน ความสำเร็จของใจคือความสำเร็จของงาน ทำให้ทำงานได้อย่างสบายใจมีความสุข เพราะเข้าใจชัดเจนว่าแม้งานที่เราจะทำจะสำเร็จบ้างไม่สำเร็จบ้าง แต่ถ้าเราเข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง เข้าใจว่าโลกนี้พร่องอยู่เป็นนิตย์ รู้จักปล่อยวาง เราก็จะไม่ทุกข์ ใจไม่ทุกข์จึงจะถือเป็นความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ คือเราไม่ทุกข์ได้แม้งานจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จ เมื่อเราได้พยายามทำอย่างเต็มที่แล้ว”^{๒๘๔} ดีไหนยึดได้ให้ยึด ดีไหนยึดไม่ได้ให้วาง ทุกอย่างไม่มีเที่ยง ต้องพร้อมรับพร้อมปรับพร้อมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้ได้หลักการการทำงานโดยย่อ คือ ๑) สิ่งชั่วร้ายทั้งหลายเราไม่ทำ ๒) ทำแต่ดีที่ทำได้ ๓) สิ่งดีที่ไม่สามารถทำได้ เรายินดีที่จะไม่ทำ เมื่อเราได้ทำเต็มที่อย่างรู้เพียรรู้จักแล้ว ผลจะออกมาเป็นอย่างไรก็เป็นไปตามวิบากดีร้ายที่สังเคราะห์ออกมาในเวลานั้น^{๒๘๕} ทุกเสี้ยววินาที ทุกอย่างไม่มีเที่ยง ต้องพร้อมรับพร้อมปรับพร้อมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ได้นำมาใช้ท่ามกลางความไม่เที่ยง เพราะกิเลสคือยึดมั่นถือมั่นตลอดเวลา แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น เราก็สามารถถอนความยึดมั่นถือมั่นได้ทันที ไม่ยึดก็ไม่ทุกข์^{๒๘๖}

^{๒๘๐} ชุ.ป. (ไทย) ๓๑/๑๑๗/๑๗๙.

^{๒๘๑} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๕๗/๑๗๖.

^{๒๘๒} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒/๒.

^{๒๘๓} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๘/๒๘๐.

^{๒๘๔} สัมภาษณ์, ธัญมน หมดเหมน, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๘๕} สัมภาษณ์, สุวรรณ กังวานนกุล, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๘๖} สัมภาษณ์, แก่นแก้ว นาวาบุญนิยม, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

สอดคล้องกับ ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ได้กล่าวว่า โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิตย์ สิ่งไม่ควรยอมเกิดขึ้นในโลก ทำให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าโลกพร่องอยู่แล้ว จึงไม่มีอะไรที่สมบูรณ์แบบ ดังนั้นเวลาทำงานแม้จะไม่ได้ตั้งใจเราก็ไม่ทุกข์^{๒๘๗} เมื่อก่อนเป็นคนที่ยึดมั่นถือมั่นในการทำงาน ยึดว่างานต้องสำเร็จจึงจะสุขใจ ไม่สำเร็จจะทุกข์ใจ ได้ปัญญาจากคำคมเพชรจากใจเพชร ที่สอนว่า งานสำเร็จ คือ สุขเพียงฝุ่นปลายเล็บ จิตวิญญาณที่สำเร็จ คือ สุขทั้งแผ่นดิน ยึดคือทุกข์ ไม่ยึดไม่ทุกข์ ความสำเร็จแท้จริง คือ เราไม่ทุกข์ใจ ไม่ว่าจะงานจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จ เมื่อเราได้เพียรพยายามทำอย่างเต็มที่แล้ว จึงทำให้รู้จักปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่น จิตใจก็สบายขึ้น หายทุกข์”^{๒๘๘} เข้าใจแล้วว่าความสำเร็จที่แท้จริงของการทำกิจกรรมการงานใด ๆ ก็ตาม ไม่ได้อยู่ที่ทำงานสำเร็จหรือไม่สำเร็จ แต่อยู่ที่ใจที่ไม่ยึดมั่นถือมั่นว่าจะงานจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จ แล้วใจเราไม่ทุกข์ ต่างหากคือความสำเร็จที่แท้จริง ทำให้ได้สติว่าเป้าหมายของการทำงานที่แท้จริงคือใจที่ไร้ทุกข์ ใจที่ยินดีเมื่อเราได้พยายามทำเต็มที่แล้ว”^{๒๘๙}

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้สรุปการสื่อสารธรรมด้านการทำงาน โดยเน้นเรื่อง ความสำเร็จด้านนามธรรมคือใจเป็นหลัก ใจที่ไร้ทุกข์ ใจที่ยินดี ใจที่ไม่ยึดมั่นถือมั่นว่าจะงานจะสำเร็จไม่สำเร็จ เมื่อเราได้พยายามทำอย่างเต็มที่แล้ว ด้วยเหตุผล คือ ๑) โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิตย์ ดังนั้นความสมบูรณ์แบบจึงไม่มีในโลก ๒) ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วมี ดังนั้นเหนือความเก่ง คือ วิบากร้าย เก่งแค่ไหนว่าแน่ ก็แพ้วิบากร้าย ร้ายแค่ไหนว่าแน่ ก็แพ้วิบากดี วิบากดีที่แน่แท้ ที่ดีที่สุด คือ ใจไร้ทุกข์ ใจดีงาม^{๒๙๐}

^{๒๘๗} สัมภาษณ์, ประภัสสร วารี, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๒๘๘} สัมภาษณ์, นมลชนก แก้วเกษ, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๒๘๙} สัมภาษณ์, สมใจ สิทธิพงษ์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๒๙๐} สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

๓.๔.๘ คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านการแบ่งปัน

<p>คำคมเพชรจากใจเพชร ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)</p>		<p>ตรงกับหลักพุทธธรรม ในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬา</p>
<p>๘.๑</p>		
<p>ความผาสุกมั่นคงที่แท้จริง คือ การพึ่งตนในปัจจุบัน ๔ การให้ การแบ่งปัน การมีความดี การมีมิตรดี การเสียสละ นี่คือความผาสุกมั่นคง ที่แท้จริงของมนุษยชาติ</p>	 <p>ความผาสุกมั่นคงที่แท้จริงคือ การพึ่งตนในปัจจุบัน 4 การให้ การแบ่งปัน การมีความดี การมีมิตรดี การเสียสละ นี่คือความผาสุก มั่นคงที่แท้จริง ของมนุษยชาติ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 14 พฤษภาคม 2563 กุมภาพันธ์ เชียงใหม่</p>	<p>ตนแลเป็นที่พึ่งของตน “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน บุคคล อื่นใครเล่า จะเป็นที่พึ่งได้ เพราะบุคคลที่ฝึกตนดีแล้ว ย่อมได้ที่พึ่ง อันได้โดยยาก” ช.ช. (ไทย) ๒๕/๑๖๐/๘๒.</p>
<p>การพึ่งตน เสียสละ แบ่งปัน เป็นเศรษฐกิจที่ดีที่สุดในโลก มั่นคงที่สุดในโลก เป็นประโยชน์ตนประโยชน์ท่าน ที่สุดในโลก</p>	 <p>การพึ่งตน เสียสละ แบ่งปัน เป็นเศรษฐกิจที่ดีที่สุดในโลก มั่นคงที่สุดในโลก เป็นประโยชน์ตน ประโยชน์ท่าน ที่สุดที่สุด ในโลก ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 13 พฤษภาคม 2563 กุมภาพันธ์ เชียงใหม่</p>	<p>(ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๒) ต้องพึ่งตนให้ได้ก่อน จึงจะไปเป็นที่พึ่ง ของผู้อื่นได้ “บัณฑิตพึ่งตั้งตนไว้ใน คุณธรรมที่เหมาะสมก่อน แล้ว สอนคนอื่น ในภายหลัง จึงจะไม่มัวหมอง” ช.ช. (ไทย) ๒๕/๑๕๘/๘๑.</p>
<p>เสียสละและแบ่งปัน คือหัวใจสำคัญ ของความอยู่รอด ของโลก</p>	 <p>เสียสละ และ แบ่งปัน คือ หัวใจสำคัญ ของความอยู่รอด ของโลก... ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 23 ตุลาคม 2555 มกราคม</p>	<p>ในภายหลัง จึงจะไม่มัวหมอง” ช.ช. (ไทย) ๒๕/๑๕๘/๘๑.</p>
<p>เอื้อเฟื้อและแบ่งปัน เป็นที่พึ่งแท้ของโลก</p>		<p>(ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๒) ประหยัดเรียบง่าย “ภิกษุทั้งหลาย ปัจจัย ๔ อย่างนี้ มีค่าน้อย หาได้ง่าย</p>

และไม่มีโทษ

ปัจจัย ๔ อย่าง อะไรบ้าง คือ

๑) บรรดาจิวร บังสุกุลจิวร (ผ้าที่ได้มาจากกองฝุ่น) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ

๒) บรรดาโภชนะ ปินตยาโลโภชนะ (โภชนะคือคำข้าวที่ได้มาด้วยกำลังปลีแข้ง) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ

๓) บรรดาเสนาสนะ รุกขมูลเสนาสนะ (เสนาสนะคือโคนไม้) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ

๔) บรรดาयरักษาโรค ปุติมุตตเภสัช (ยาดองน้ำมูตรเน่า) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ

ปัจจัย ๔ อย่างนี้แล มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ”

ขุ.ขุ. (ไทย)

๒๕/๑๐๑/๔๗๘.

(ฉบับหลวง)

เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๒๘๑)

แบ่งปัน

“มัทรี เธอพึงให้ทานในท่านผู้ มีศีลทั้งหลายตามสมควรเถิด

		<p>เพราะที่ฟังอย่างอื่นของสัตว์ ฟังปวงยิ่งไปกว่าทานไม่มี” ช.ชา.ปถญาส. (ไทย) ๒๘/ ๑๗๑๑/๔๕๖. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๘ ข้อที่ ๑๐๗๓) กำจัดความตระหนี่ด้วยการ ให้ทาน “บัณฑิตฟังครอบงำมลทิน กำจัดความตระหนี่แล้ว ฟังให้ทาน เพราะบุญเป็นที่ฟัง ของเหล่าสัตว์ในโลกหน้า” ช.ชา.เอกก. (ไทย) ๒๗/๑๒๘/๓๔๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๗ ข้อที่ ๑๔๔๖)</p>
--	--	--

๘.๒

<p>การให้และเสียสละที่แท้จริง คือ มันต้องไม่มีของเรา ถ้าทำเพื่อจะเป็นของเรา ไม่รู้จะทำเพื่ออะไร ทำเพื่อให้...จะเบา... ทำเพื่อเอา... จะหนัก...</p>	<p>การให้และเสียสละที่แท้จริง มันต้องไม่มีของเรา ถ้าทำเพื่อจะเป็นของเรา ไม่รู้จะทำเพื่ออะไร ทำเพื่อให้ จะเบา ทำเพื่อเอา จะหนัก</p> <p>ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 19 พฤศจิกายน 2565 บรรณารักษ์มือเหล็ก ลุมพินีธรรม</p>	<p>แบ่งปันด้วยใจบริสุทธิ์ “ทานที่ให้แล้วมีผล” ม.อุ. (ไทย) ๑๔/๒๕๗/๑๗๖. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๔ ข้อที่ ๒๕๗) ผู้ให้ของที่นำพอใจ ย่อมได้ของที่นำพอใจ “ผู้ให้ของที่นำพอใจ</p>
---	--	---

<p>เอาเป็นทุกข์ ไม่เอาเป็นสุข ไม่แบ่งปันเป็นทุกข์ แบ่งปันเป็นสุข</p>	 <p>101 เป็นทุกข์ ไม่เอา เป็นสุข ไม่แบ่งปัน เป็นทุกข์ แบ่งปัน เป็นสุข ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 20 พฤษภาคม 2563 ภูมิลำเนา เชียงใหม่</p>	<p>ยอมได้ของที่น่าพอใจ ผู้ใดให้ เครื่องนุ่งห่ม ที่นอน ข้าว น้ำ และปัจจัยมี ประการต่าง ๆ แก่ท่านผู้ประพฤติตรง ด้วย ความพอใจ สิ่งของที่ให้ไปแล้วนั้น เป็นของที่บริจาคแล้ว สละ แล้ว ไม่คิดเอาคืน ผู้นั้นชื่อว่าเป็นสัตบุรุษ รู้ชัดว่าพระอรหันต์ เปรียบด้วยนาบุญ บริจาคสิ่งที่บริจาคได้ยาก ให้ ของที่น่าพอใจ ยอมได้ของที่น่าพอใจ” อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๔๔/๗๑. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๒ ข้อที่ ๔๔) ผู้ให้ของที่ประเสริฐ ยอมเข้าถึงสถานที่ประเสริฐ” “ผู้ให้ของที่เลิศ ยอมได้ของที่เลิศ ผู้ให้ของที่ดี ยอมได้ของที่ดี</p>
<p>สุขจากการให้ ด้วยใจที่บริสุทธิ์ ยอดเยี่ยมยิ่งใหญ่กว่า การเอา</p>	 <p>สุขจาก "การให้" ด้วย "ใจที่บริสุทธิ์" ยอดเยี่ยมยิ่งใหญ่กว่า "การเอา" ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 17 พฤษภาคม 2561</p>	<p>อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๔๔/๗๑. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๒ ข้อที่ ๔๔) ผู้ให้ของที่ประเสริฐ ยอมเข้าถึงสถานที่ประเสริฐ” “ผู้ให้ของที่เลิศ ยอมได้ของที่เลิศ ผู้ให้ของที่ดี ยอมได้ของที่ดี</p>
<p>ให้โดยไม่ยอมทำอะไร ตอบแทน แม้แต่รอยยิ้ม และคำขอบคุณ</p>	 <p>ให้ โดยไม่ยอมทำอะไรตอบแทน แม้แต่รอยยิ้ม และ คำขอบคุณ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 31 พฤษภาคม 2560</p>	<p>อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๔๔/๗๑. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๒ ข้อที่ ๔๔) ผู้ให้ของที่ประเสริฐ ยอมเข้าถึงสถานที่ประเสริฐ” “ผู้ให้ของที่เลิศ ยอมได้ของที่เลิศ ผู้ให้ของที่ดี ยอมได้ของที่ดี</p>
<p>ให้ แล้วคิดที่จะไม่เอาอะไร จากใคร ให้ได้</p>	 <p>"ให้" จากใคร แล้วคิดที่จะ ไม่เอาอะไร ให้ได้... ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 22 สิงหาคม 2560</p>	<p>อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๔๔/๗๑. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๒ ข้อที่ ๔๔) ผู้ให้ของที่ประเสริฐ ยอมเข้าถึงสถานที่ประเสริฐ” “ผู้ให้ของที่เลิศ ยอมได้ของที่เลิศ ผู้ให้ของที่ดี ยอมได้ของที่ดี</p>

<p>ชีวิตเราเกิดมาเพื่อให้</p>	 <p>ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 22 พฤษภาคม 2563 กุณาพิจันทร์ เชียงใหม่</p>	<p>และผู้ให้ของที่ประเสริฐ ย่อม เข้าถึงสถานที่ประเสริฐ” อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๔๔/๗๒. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๒ ข้อที่ ๔๔)</p>
<p>ชีวิต...เริ่มที่ให้ จบที่ให้ เริ่มที่ไม่เอา จบที่ไม่เอา เริ่มที่แบ่งปัน จบที่แบ่งปัน เริ่มที่ไม่อยากได้อะไร จบที่ไม่อยากได้อะไร สุขสบายใจที่สุดในโลก...</p>	 <p>ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 7 มีนาคม 2561</p>	
<p>จิตวิญญาณ ของการให้และแบ่งปัน ด้วยใจบริสุทธิ์ เป็นจิตวิญญาณ ที่มีคุณค่าและงดงาม ที่สุดในโลก</p>	 <p>ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 0 ตุลาคม 2563 กุณาพิจันทร์ เชียงใหม่</p>	
<p>รวมพลังแบ่งปัน ด้วยใจที่บริสุทธิ์ เป็นความเจริญของ จิตวิญญาณที่มีคุณค่า และงดงามที่สุดในโลก</p>	 <p>ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 22 พฤษภาคม 2563 กุณาพิจันทร์ เชียงใหม่</p>	

<p>การให้ที่สูงที่สุด คือ ให้ปัญญาที่พาดพิงทุกข์</p>		<p>การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง “การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง” ช.ช. (ไทย) ๒๕/๓๕๔/๑๔๔. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๓๔) แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี มี ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๙/๑๓. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๑๕ ข้อที่ ๒๙) คนมีปัญญา แม่ประสพทุกข์ ก็ยิ่งหาสุขพบ “นรชนในโลกนี้ประกอบด้วย ปัญญาแล้ว แม่เมื่อเกิดทุกข์ ก็ประสพสุขได้” ช.ช.เอกก. (ไทย) ๒๗/๓๓/๕๙๙. (ฉบับหลวง เล่มที่ ๒๗ ข้อที่ ๒๔๔๔)</p>
---	--	---

ตรงกับหลักพุทธธรรม ๑๑ พระสูตร คือ ๑) ตนแลเป็นที่พึ่งของตน ๒) ต้องพึ่งตนให้ได้ ก่อนจึงจะไปเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ ๓) ประหยัดเรียบง่าย ๔) แบ่งปัน ๕) กำจัดความตระหนี่ด้วยการให้ทาน ๖) แบ่งปันด้วยใจบริสุทธิ์ ๗) ผู้ให้ของที่นำพองามได้ของที่นำพองาม ๘) ผู้ให้ของที่ประเสริฐ ย่อมเข้าถึงสถานที่ประเสริฐ ๙) การให้ธรรมชนะการให้ทั้งปวง ๑๐) แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี และ ๑๑) คนมีปัญญาแม่ประสพทุกข์ก็ยิ่งหาสุขพบ

จะเห็นได้ว่า ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) กล่าวสอนให้รู้จักการแบ่งปัน

๘.๑) การที่จะแบ่งปันได้ ก็ต้องพึ่งตนได้ สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน บุคคลอื่นใครเล่า จะเป็นที่พึ่งได้ เพราะบุคคลที่ฝึกตนดีแล้ว ย่อมได้ที่พึ่งอันดีโดยยาก”

^{๒๙๑} กล่าวคือ ต้องพึ่งตนให้ได้ก่อน จึงจะไปเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ “บัณฑิตพึงตั้งตนไว้ในคุณธรรมที่เหมาะสมก่อน แล้วสอนคนอื่นในภายหลัง จึงจะไม่มัวหมอง”^{๒๙๒} พึ่งตนด้วยสิ่งที่ประหยัดเรียบง่าย “ภิกษุทั้งหลาย ปัจจัย ๔ อย่างนี้ มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ปัจจัย ๔ อย่าง ะไรบ้าง คือ ๑) บรรดาจิวร บังสุกุลจิวร (ผ้าที่ได้มาจากกองฝุ่น) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ๒) บรรดาโภชนะ ปินชียาโลปโภชนะ (โภชนะคือคำข้าวที่ได้มาด้วยกำลัง ปลีแข้ง) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ๓) บรรดาเสนาสนะ รุกขมูลเสนาสนะ (เสนาสนะคือโคนไม้) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ๔) บรรดา ยารักษาโรค บุติมุตตเภสัช (ยาตองน้ำมูตรเน่า) มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ ปัจจัย ๔ อย่างนี้แล มีค่าน้อย หาได้ง่าย และไม่มีโทษ”^{๒๙๓} เมื่อพึ่งตนได้ ขยันทำให้มาก แต่ใช้ชีวิตพอเพียงเรียบง่าย กินน้อยใช้น้อย และขยันทำให้ได้มาก ชีวิตก็ไม่เดือดร้อน ในส่วนที่เกินความพอดีเกินความจำเป็นก็แบ่งปันเสียสละไปยังบุคคล/สถานที่ที่ควรให้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ก็แบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่นได้มากขึ้นเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้มากขึ้น การเอื้อเฟื้อและแบ่งปันจึงเป็นที่พึ่งของโลก สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “มัทรี เธอพึ่งให้ทานในทานผู้มีศีลทั้งหลายตามสมควรเถิด เพราะที่พึ่งอย่างอื่นของสัตว์ทั้งปวงยิ่งไปกว่าทานไม่มี”^{๒๙๔} ซึ่งการให้ทานการเสียสละการแบ่งปันเป็นการลดกิเลสความโลภ สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “บัณฑิตพึงครอบงำมลทิน กำจัดความตระหนี่แล้วพึ่งให้ทาน เพราะบุญเป็นที่พึ่งของเหล่าสัตว์ในโลกหน้า”^{๒๙๕}

๘.๒) การให้และเสียสละที่แท้จริง คือ มันต้องไม่มีของเรา ถ้าทำเพื่อจะเป็นของเรา ไม่รู้จะทำเพื่ออะไร ทำเพื่อให้เขาทำเพื่อเขาจะหนัก เอาเป็นทุกข์ ไม่เอาเป็นสุข ไม่แบ่งปันเป็นทุกข์ แบ่งปันเป็นสุข สุขจากการให้ด้วยใจที่บริสุทธิ์ จึงยอดเยี่ยมยิ่งใหญ่มากว่าการเอา ให้โดยไม่อยากได้อะไรตอบแทนแม้แต่รอยยิ้มและคำขอบคุณ ให้แล้วคิดที่จะไม่เอาอะไรจากใครให้ได้ เป็นชีวิตที่เกิดมาเพื่อให้ ชีวิตที่เริ่มที่ให้ จบที่ให้ เริ่มที่ไม่เอา จบที่ไม่เอา เริ่มที่แบ่งปัน จบที่แบ่งปัน เริ่มที่ไม่อยากได้อะไร จบที่ไม่อยากได้อะไร จิตวิญญาณของการรวมพลังให้และแบ่งปันด้วยใจบริสุทธิ์ เป็นความเจริญของจิตวิญญาณที่มีคุณค่าและงดงามที่สุดในโลก “ผู้ให้ของที่นำพอใจ ย่อมได้ของที่นำพอใจ ผู้ใดให้เครื่องนุ่งห่ม ที่นอน ข้าว น้ำ และปัจจัยมีประการต่าง ๆ แก่ท่านผู้ประพฤติตรง ด้วยความพอใจ สิ่งของที่ให้ไปแล้วนั้น เป็นของที่บริจาคแล้ว สละแล้ว ไม่คิดเอาคืน ผู้นั้นชื่อว่าเป็นสัทบุรุษรู้ชัดว่าพระ

^{๒๙๑} จุ.ช. (ไทย) ๒๕/๑๖๐/๘๒.

^{๒๙๒} จุ.ช. (ไทย) ๒๕/๑๕๘/๘๑.

^{๒๙๓} จุ.ช. (ไทย) ๒๕/๑๐๑/๔๗๘.

^{๒๙๔} จุ.ช.ปณณาส. (ไทย) ๒๘/๑๗๑๑/๔๕๖.

^{๒๙๕} จุ.ช.เอกก. (ไทย) ๒๗/๑๒๘/๓๔๓.

อรหันต์เปรียบด้วยนาบุญ บริจาคสิ่งที่บริจาคได้ยาก ให้ของที่น่าพอใจ ย่อมได้ของที่น่าพอใจ”^{๒๙๖} เป็นทานที่ให้ไปด้วยใจบริสุทธิ์ สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ทานที่ให้แล้วมีผล”^{๒๙๗} มีผลคือ ลดกิเลสได้ “ผู้ให้ของที่เลิศ ย่อมได้ของที่เลิศ ผู้ให้ของที่ดี ย่อมได้ของที่ดี และผู้ให้ของที่ประเสริฐ ย่อมเข้าถึงสถานที่ประเสริฐ”^{๒๙๘} สถานที่ประเสริฐคือ ใจไร้ทุกข์ ใจที่ไม่มีกิเลส คือสุขสบายใจที่สุดในโลก คือความผาสุกมั่นคงที่แท้จริงของมนุษยชาติ การให้ที่สูงที่สุดคือให้ปัญญาที่พำพันทุกข์ สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง”^{๒๙๙} เพราะ “แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี”^{๓๐๐} เป็นปัญญาที่พำพันทุกข์ สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “นรชนในโลกนี้ประกอบด้วยปัญญาแล้ว แม้เมื่อเกิดทุกข์ก็ประสบสุขได้”^{๓๐๑}

สอดคล้องกับลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ได้กล่าวว่า การให้และแบ่งปันเป็นที่พึงแท้ของโลก แทนที่เราจะเก็บไว้แต่เพียงผู้เดียว แต่เราได้แบ่งปันออกไป ก็ทำให้ผู้ที่ขาดแคลนได้รับประโยชน์ การสละออกทำให้ใจเราเป็นสุขรู้สึกเบาสบายกว่าการเก็บไว้ เก็บไว้เท่าที่จำเป็นใช้ก็พอแล้ว การให้จะรู้สึกเบา การเอาจะรู้สึกหนัก รู้จักแบ่งปันผู้อื่น ฝึกลดละความเห็นแก่ตัว ลดความตระหนี่ด้วยการให้ด้วยใจที่บริสุทธิ์ สังคมผู้คนที่เดือดร้อนน้อยลงมีความสุขมากขึ้น ถ้าทุกคนในโลกคิดแบบนี้ ผู้คนในโลกก็จะมีแต่ความผาสุกเพราะการแบ่งปันช่วยลดความเบียดเบียนลดความขาดแคลนในโลก การให้และแบ่งปันจึงเป็นทางเดินของชีวิตที่ถูกตรง^{๓๐๒}

สอดคล้องกับลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ที่กล่าวว่า ชีวิตเราเกิดมาเพื่อให้ โดยให้แล้วคิดที่จะไม่เอาอะไรจากใครให้ได้ แม้แต่รอยยิ้มและคำขอบคุณ การให้ทำให้ใจเป็นสุข ได้ฝึกฝนการให้และเสียสละโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนด้วยใจที่เป็นสุข รู้จักเสียสละและแบ่งปันให้กับทุกคนที่อยู่รอบตัวเรา แบ่งปันในที่ทำงาน แบ่งปันให้สังคมที่กว้างขึ้น แบ่งปันปัญญาความรู้ แบ่งปันอาหาร^{๓๐๓}

^{๒๙๖} อัง.ปณจก. (ไทย) ๒๒/๔๔/๗๑.

^{๒๙๗} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๕๗/๑๗๖.

^{๒๙๘} อัง.ปณจก. (ไทย) ๒๒/๔๔/๗๒.

^{๒๙๙} ชุ.ช. (ไทย) ๒๕/๓๕๔/๑๔๔.

^{๓๐๐} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๙/๑๓.

^{๓๐๑} ชุ.ชา.เอกก. (ไทย) ๒๗/๓๓/๕๙๙.

^{๓๐๒} สัมภาษณ์, สมปรารถนา กล้าจน, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๓๐๓} สัมภาษณ์, ประภัสสร วารี, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้สรุปการสื่อสารธรรมด้านการแบ่งปันว่า การที่จะแบ่งปันได้ ก็ต้องฟังตนได้ ฟังตนด้วยสิ่งที่ประหยัดเรียบง่าย ชยันทำให้มาก แต่ใช้ชีวิตพอเพียงเรียบง่าย กินน้อยใช้น้อย ในส่วนที่เกินความพอดีเกินความจำเป็นก็แบ่งปันเสียสละไปยังบุคคล/สถานที่ที่ควรให้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ก็แบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่นได้มากขึ้นเป็นที่ฟังของผู้อื่นได้มากขึ้น ให้โดยไม่อยากได้อะไรตอบแทนแม้แต่รอยยิ้มและคำขอบคุณ ให้แล้วคิดที่จะไม่เอาอะไรจากใครให้ได้ เป็นการลดกิเลสความโลภ จิตวิญญานของการรวมพลังให้และแบ่งปันด้วยใจบริสุทธิ์ ไม่ว่าจะให้เครื่องนุ่งห่ม ที่นอน ข้าว น้ำ และปัจจัยมีประการต่าง ๆ จึงเป็นความเจริญของจิตวิญญานที่มีคุณค่าและงดงามที่สุดในโลก ส่วนการแบ่งปันหรือการให้ที่สูงที่สุดคือให้ปัญญาที่พาพ้นทุกข์^{๓๐๔}

๓.๕ ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารธรรมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) กล่าวว่า ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารธรรม คือ

๑) การสื่อสารเหมือนกัน แต่รู้ไม่เหมือนกัน เข้าใจไม่เหมือนกัน เพราะความรู้ สติปัญญา และวิบากต่างกัน คำหนึ่งคำ ประโยคหนึ่งประโยค มีความหมายได้กว่าล้านความหมาย ขึ้นอยู่กับคนที่ตีความมีภูมิรู้มีภูมิธรรมแค่ไหน ตีความให้พันทุกข์หรือเพิ่มทุกข์ ตีความให้เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษ คนที่จะเข้าใจคำคมเพชรจากใจเพชรต้องมีความเข้าใจเชื่อซัดเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง ต้องมีสัญชาติญาณคนตรง มีองค์ที่ตั้งแห่งความเพียร ๕ ข้อ และคำ ๆ เดียวกัน สามารถแปลหรือตีความให้พันทุกข์ก็ได้ สามารถแปลหรือตีความให้เพิ่มทุกข์ก็ได้ คนที่มีวิบากกับกิเลสทำให้แปลไม่ถูกแปลแล้วไม่พันทุกข์ ถ้าแปลถูกก็จะพันทุกข์ มีหลักการใหญ่รู้ว่าต้องกำจัดความอยาก ต้องมีความยินดีในธรรมเป็นแก่นแกน รู้ว่าต้องเอาประโยชน์ได้ในทุกสถานการณ์ กำจัดความอยาก แล้วยินดีได้ในทุกสถานการณ์^{๓๐๕}

สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เมื่อพระองค์กำลังตรัสเวลายากรณภาชิตนี้อยู่ ภิกษุประมาณ ๖๐ รูปได้กระอักเลือดอุ่น ๆ ออกมา ภิกษุ ประมาณ ๖๐ รูป ได้บอกคืนสิกขากลับมาเป็นคฤหัสถ์ด้วยกราบทูลว่า “ข้าแต่ พระผู้มีพระภาค การประพติพรหมจรรย์ ทำได้ยากแสนยาก ข้าแต่ พระผู้มีพระภาคการประพติพรหมจรรย์ ทำได้ยากแสนยาก” ภิกษุอีกประมาณ ๖๐ รูป มีจิตหลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย เพราะไม่ถือมั่น ฉะนั้นแล”^{๓๐๖} จะเห็นได้ว่าขนาดพระพุทธเจ้าท่านเทศน์ด้วยพระองค์เองแก่ภิกษุ ๑๘๐ รูป ได้ฟังเรื่องเดียวกัน เนื้อหาเดียวกัน ฟังพร้อมกันฟังในเวลาเดียวกัน แต่

^{๓๐๔} สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ผู้นำทางจิตวิญญานชาวแพทย์วิถีธรรม, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๓๐๕} สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ผู้นำทางจิตวิญญานชาวแพทย์วิถีธรรม, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๓๐๖} อง.ต.ต.ก. (ไทย) ๒๓/๓๒/ ๑๕๘-๑๖๕.

พบว่า มีภิกษุ ๖๐ รูปกระอักเลือดตาย ๖๐ รูปลาสิกขา ๖๐ รูปบรรลุนิพพานแสดงว่า เนื้อหาเดียวกัน แต่ฟังแล้วเข้าใจต่างกัน ดังนั้นการสอนธรรมให้กับผู้ใด จึงควรคำนึงถึงข้อเท็จจริงในประเด็นนี้ ผู้รับสารอาจเข้าใจหรือไม่เข้าใจตามที่เราร้องการสื่อก็ได้ จึงต้องไม่ยึดมั่นถือมั่น สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ปุถุชนในโลกนี้ผู้ไม่ได้สติ ไม่ได้เห็นพระอริยะ ไม่ฉลาดในธรรมของพระอริยะ ไม่ได้รับการแนะนำในธรรมของพระอริยะ ไม่ได้เห็นสัตบุรุษ ไม่ฉลาดในธรรมของสัตบุรุษ ไม่ได้รับการแนะนำในธรรมของสัตบุรุษ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาสจึงเกิดขึ้นแก่เขา”^{๓๐๗} สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสถึงดอกบัว ๓ เหล่า “พระผู้มีพระภาคทรงตรวจดูโลกด้วยพุทธจักขุ ได้เห็นสัตว์ทั้งหลาย ผู้มีธุลีในตาน้อยมีธุลีในตามาก มีอินทรีย์แก่กล้ามีอินทรีย์อ่อน มีอาการดีมีอาการทราม สอนให้รู้ได้ง่ายสอนให้รู้ได้ยาก บางพวกมักเห็นปรโลกและโทษว่าเป็นสิ่งน่ากลัวก็มี บางพวกมักไม่เห็นปรโลกและโทษว่าเป็นสิ่งน่ากลัวก็มีฉนั้น”^{๓๐๘} สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้ก็ฉนั้นเหมือนกัน สัตว์ที่จุติจากมนุษย์กลับมาเกิดในหมู่มนุษย์มีจำนวนน้อย ส่วนสัตว์ที่จุติจากมนุษย์แล้วไปเกิดในนรกมีจำนวนมากว่า”^{๓๐๙} และสอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “คนพาล แม้จะอยู่ใกล้บัณฑิตชั่วชีวิตก็ไม่รู้แจ้งธรรม เหมือนทัพพีไม่รู้รสแกง ฉะนั้น”^{๓๑๐} ส่วน “วิญญูชน แม้จะอยู่ใกล้บัณฑิตเพียงชั่วครู่ ก็รู้แจ้งธรรมได้ฉับพลัน เหมือนลิ้นรู้รสแกง ฉะนั้น”^{๓๑๑} แสดงว่า คนที่จะสามารถบรรลุนิพพานหรือพ้นทุกข์ได้มีจำนวนน้อยมากคือมีเพียงฝุ่นปลายเล็บ ส่วนคนที่ไม่สามารถบรรลุนิพพานหรือไม่พ้นทุกข์มีจำนวนมากเทียบเท่ากับดินทั้งแผ่นดิน

๒) คนเดือนร้อนคนหลงทางคนทุกข์ในโลกมีจำนวนมาก เราไม่สามารถแก้ปัญหาทุกปัญหาของคนในโลกได้ทั้งหมด เพราะเรื่องเลวร้ายในโลกมีมาก ความโลภความโกรธความหลงมีความความอามัทธิโหดร้ายมีมาก แก้ไขไม่ไหว และแต่คนที่ช่วยให้พ้นทุกข์มีจำนวนน้อย วิธีแก้คือเลือกช่วยคนที่มีบุญกุศลรวมกัน คือคนที่เรารู้เรื่อง คือฟังธรรมเข้าใจ คือคนที่มัวอยู่คือมีความดีที่มากพอ และช่วยคนที่เรารู้ว่าดีคือคนที่เรามีโอกาสได้พบเจอได้พูดคุยและเขาศรัทธาเรา คนที่ศรัทธาและพร้อมที่จะเรียนรู้พร้อมที่จะให้เราช่วย^{๓๑๒}

^{๓๐๗} ส.ข. (ไทย) ๑๗/๔๓/๕๕.

^{๓๐๘} วิ.ม. (ไทย) ๔/๙/๑๔.

^{๓๐๙} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๑๑๓๑/๖๔๐.

^{๓๑๐} ขุ.ขุ. (ไทย) ๒๕/๖๔/๔๗)

^{๓๑๑} ขุ.ขุ. (ไทย) ๒๕/๖๕/๔๗)

^{๓๑๒} สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ฝุ่นเพียงเล็กน้อยที่เราใช้ปลายเล็บช้อนขึ้นมานี้ก็ดี แผ่นดินใหญ่นี้ก็ดี อย่างไหนจะมากกว่ากัน แผ่นดินใหญ่นี้แหละมีมากกว่า ส่วนฝุ่นที่พระองค์ ทรงใช้ ปลายพระนขาช้อนขึ้นมา มีเพียงเล็กน้อย เมื่อเทียบกับแผ่นดินใหญ่”^{๓๑๓} และสอดคล้องกับที่ พระพุทธเจ้าตรัสว่าให้ช่วยกลุ่มคนที่มีความเคารพศรัทธาในพระพุทธเจ้าอย่างยิ่งยวดคือ นาคินดีก่อน เพราะมีโอกาสบรรลุธรรมได้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ ตามลำดับ “นาคินดี นาคินปานกลาง นาคินเลว”^{๓๑๔}

๓) การสื่อสารทางสื่อออนไลน์ ต้องอาศัยคลื่นสัญญาณอินเทอร์เน็ตจากเครือข่ายผู้ให้บริการเป็นหลัก รวมถึงสภาพดินฟ้าอากาศเป็น ๒ ปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสัญญาณการ ถ่ายทอดสดและเผยแพร่คำคมเพชรจากใจเพชร เป็นอุปสรรคสำคัญที่อยู่เหนือการควบคุม นอกจากนี้ ยังมีสื่อมอมเมาอื่นที่ทั้งหลากหลายกว่า ทั้งจำนวนมากกว่า และเร้าความสนใจได้มากกว่าสื่อธรรมะ เช่น สื่อบันเทิง สื่ออบายมุข^{๓๑๕}

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้สรุปว่า ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารธรรมคำคม เพชรจากใจเพชร ขึ้นอยู่กับคนที่ตีความมีภูมิรู้ภูมิธรรมแค่ไหน ตีความให้พันทุกข์หรือเพิ่มทุกข์ ตีความให้เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษ คนที่มีวิบากกับกิเลสทำให้แปลไม่ถูกแปลแล้วไม่พันทุกข์ ถ้าแปล ถูกก็จะพันทุกข์ คำ ๆ เดียวกัน ถ้าไม่รู้เรื่องกรรมแจ่มแจ้ง ไม่รู้เรื่องไตรลักษณ์ ก็จะใช้ความรู้เป็นสมณะ กดข่มเฉย ๆ ก็จะระงับทุกข์ได้ชั่วคราว หรือถ้าถูกต้องก็ใช้เป็นวิปัสสนาเข้าใจเรื่องกรรม เข้าใจไตร ลักษณ์ก็จะพันทุกข์ได้ถาวร คนที่จะสามารถบรรลุธรรมหรือพันทุกข์ได้จึงมีจำนวนน้อยมากคือมีเพียง ฝุ่นปลายเล็บ ส่วนคนที่ไม่สามารถบรรลุธรรมหรือไม่พันทุกข์มีจำนวนเทียบเท่ากับดินทั้งแผ่นดิน จึง ต้องเลิกช่วยคนที่มีปัญหาถูกร่วมกัน คือมีอัญธาตุ คือฟังเข้าใจ และช่วยคนที่ศรัทธา เพราะมีโอกาสจะ บรรลุธรรมได้มากกว่าคนที่ไม่ศรัทธาและการสื่อสารทางสื่อออนไลน์ต้องอาศัยคลื่นสัญญาณ อินเทอร์เน็ตจากเครือข่ายผู้ให้บริการ รวมถึงขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศซึ่งอยู่เหนือการควบคุม

^{๓๑๓} ส.นิ. (ไทย) ๑๖/๓๑๑-๓๑๒/๑๖๑.

^{๓๑๔} ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๓๕๙/๔๐๔-๔๐๕.

^{๓๑๕} ผ่องไพโรจน์ กล้าจน, “การเผยแพร่คำคมเพชรจากใจเพชรเพื่อมวลมนุษยชาติ”, หน้า ๑๑-๑๒.

๓.๖ ผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) กล่าวถึง ความสมบูรณ์ของผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร มี ๓ ระดับ

๑) **ปรียัติ** หมายถึง การศึกษาเรียนรู้ความดีหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าจากพระไตรปิฎก โดยมีพ่อครูสมณะโพธิรักษ์ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) เป็นผู้มีสัมมาทิฐิที่นำคำสอนจากพระไตรปิฎกมาตีความอธิบายพระไตรปิฎกที่ถูกต้องและเอามาใช้พัฒนาและแก้ปัญหาชีวิตได้จริง นำมาถ่ายทอดเพื่อให้เข้าใจในหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย เพื่อให้เกิดปัญญาทางธรรมในการเห็นแจ้งโทษภัยชั่วของกิเลส คือความอยากได้ตั้งใจหมายแม้มีประมาณน้อย ก็เป็นโทษเป็นทุกข์ ประโยชน์ของการไม่มีกิเลส คือไม่อยากได้ตั้งใจหมาย เป็นประโยชน์เป็นสุข มีเป้าหมายเพื่อลดทุกข์เพิ่มสุขไปเป็นลำดับๆ

๒) **ปฏิบัติ** หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนมาจากความดี คำสอน ของพระพุทธเจ้า พ่อครูสมณะโพธิรักษ์ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) มาปฏิบัติ

๓) **ปฏิเวธ** หมายถึง ผลจากการนำความรู้ที่ได้เรียนมาจากความดี คำสอน ของพระพุทธเจ้า พ่อครูสมณะโพธิรักษ์ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) มาปฏิบัติ

ผลของการปฏิบัติมี ๒ ลักษณะ คือ

๑. **ได้ผลสำเร็จยังไม่สมบูรณ์** หากการปฏิบัตินั้น มีผลทำให้ทุกข์ลดลง แต่ก็ยังไม่สามารถทำให้ทุกข์ดับสิ้นเกลี้ยง ยังมีกิเลสเหตุแห่งทุกข์อยู่ ก็ให้ฝึกฝนปฏิบัติไปเรื่อยๆ ทีละเรื่อง ทีละอย่าง ทีละปริเฉท ที่สามารถทำให้ทุกข์ลดลงนั้น ทำซ้ำๆ หลายๆ รอบ จนกว่าทุกข์จะหายไปอย่างสิ้นเกลี้ยง ก็จะเข้าสู่นิพพานทีละเรื่อง ๆ เรื่อย ๆ

๒. **ได้ผลสำเร็จสมบูรณ์** คือทุกข์ดับสิ้นเกลี้ยง ก็เป็นอันจบกิจในการดับทุกข์ในเรื่องนั้น ๆ ก็ได้นิพพานเป็นเรื่อง ๆ จะได้สภาพของนิพพาน ๗ คือ สภาพจิตของพระอรหันต์ เป็นลักษณะจิตที่ดีเยี่ยมที่สุดในโลก จิตที่เป็นวิมุตตินิพพานนิโรธ วิมุตติหลุดพ้นจากทุกข์ นิโรธดับทุกข์ นิพพานสงบจากทุกข์จากกิเลส คือกิเลสสิ้นเกลี้ยงมั่นคงเที่ยงแท้ตลอดกาลนาน เป็นสภาวะจิตที่กิเลสทั้งปวงสิ้นเกลี้ยงแล้ว มีความยินดีในการออกจากความยึดมั่นถือมั่นในอุปาทานชั้น ๕ เกิดสภาพจิตที่อัมเอบ เบิกบาน ผาสุกผ่องใส มีความยินดี เต็มใจ เบิกบาน แจ่มใส สงบ สบาย ไร้ทุกข์ ไร้กังวล ไร้ความกลัว ไร้ความกังวล ไร้ความระแวง ไร้ความหวั่นไหวต่อเหตุการณ์ใดๆ ในทุกปัจจุบันขณะ เป็นสุขแท้ ของจิตที่เบา

ว่าง โล่ง จากภาระทางใจที่ทั้งปวง มีพลังใจพลังกายมากขึ้น มีความหนักแน่นมั่นคงสูงสุด เป็นอิสรภาพสูงสุดทางจิตวิญญาณ^{๓๑๖} **สถานะของนิพพาน ๗** มีลักษณะ ดังนี้

๑) นัตถิ อุปมา : (ไม่มีอะไรเปรียบ) คือ สุขสบายใจไร้กังวล เป็นสภาวะแห่งความผาสุกของจิตวิญญาณอันยากจะหาสิ่งใดเสมอเหมือน เป็นสุขอันเหนือโลก (โลกุตระสุข) ซึ่งเหนือกว่าสุขจากการเสพ ลาภ ยศ สรรเสริญ กามคุณ ๕ (โลกียสุข) อย่างเทียบกันไม่ได้ คือ ใจไร้ทุกข์ หหมดสุขจากการได้สมใจอยาก หหมดทุกข์ที่ไม่ได้สมใจอยาก หหมดทุกข์ทั้งหมดทั้งมวลตลอดกาลนาน ในแต่ละเรื่อง ๆ

(๒) อสัง หิริง : (ไม่มีอะไรหักล้างได้) คือ เป็นสภาพที่เหนือกว่าสิ่งใดๆ ในโลกนี้ ไม่มีสิ่งใดจะเสมอเหมือนได้ ไม่มีสิ่งใดที่จะลดทอนคุณค่าลงได้ ไม่มีสิ่งใดจะทำให้เสื่อมจากสภาพนี้ได้ เป็นความประเสริฐสูงสุดของจิตวิญญาณที่มีปัญญาอันยิ่งที่ให้เห็นว่าสุขสมใจไม่เที่ยง ไม่มีตัวตนแท้เป็นทุกข์ทั้งหมดทั้งมวลตลอดกาลนาน มีปัญญาเห็นชัดแจ่มแจ้งจึงหหมดทุกข์ที่ไม่ได้สมใจอยาก หหมดทุกข์ทั้งหมดทั้งมวลตลอดกาลนาน

(๓) อสัง กุปปัง : (ไม่กลับกำเร็บ) คือ เป็นสภาพดับกิเลสได้อย่างสิ้นเกลี้ยงแบบถอนรากถอนโคน ไม่เหลือเชื้อของกิเลสที่จะสืบต่อได้อีกเลย แม้เล็กแม้น้อยเท่าเศษฝุ่นละอองก็ไม่มี เป็นการล้างกิเลสที่หมดสิ้นเกลี้ยงอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด มีปัญญาชัดเจนว่าไม่มีกิเลส ผาสุกที่สุดดีที่สุดทุกมิติ ทั้งจิตใจร่างกาย เหตุการณ์ ปัญญาที่ดีที่สุด เมื่อเทียบกับแต่ก่อนที่มีกิเลส ที่จิตใจหดหู่ซึมเศร้า ก้าว กังวล ระวัง หวั่นไหว ใจหมอง ไม่แจ่มชื่น ทรมาน กระทบกระชวย รุ่มร้อน กายก็ทรมาน เหตุการณ์ก็ทรมาน ทำอะไรก็ติดขัดไปหมด ลำบาก ไม่พบทางพ้นทุกข์ มีแต่หลงทางที่ไม่พาพ้นทุกข์ ทุกข์ทรมานกับกองกิเลสที่พาเพิ่มทุกข์ เมื่อขัดด้วยปัญญาก็ไม่ก็จะไม่กลับกำเร็บอีกไม่กลับไปเอากิเลสอีกแล้ว ไม่กลับไปเสพกิเลสที่ได้สมใจอยาก จึงหหมดสุขที่ได้จากการสมใจอยาก หหมดทุกข์ที่ไม่ได้สมใจอยากที่เป็นทุกข์ทั้งหมดทั้งมวลตลอดกาล

(๔) นิจจัง : (เที่ยง) คือ ได้ความพ้นทุกข์ที่จริงแท้อันนี้แล้วเที่ยง แน่นอน ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง อะไรเกิดอะไรดับ ชีวิตก็ไม่ทุกข์ ไม่สุขไม่ทุกข์ไม่ชอบไม่ชัง มีแต่สุขสบายใจไร้กังวล เบิกบานแจ่มใสไร้กังวล

(๕) ฐวัง : (ยังยืน) คือ ได้แล้วได้เลย ยังยืน มั่นคง ยาวนาน

(๖) สัสตัง : (ตลอดกาล) คือ ผู้ที่เข้าถึงสภาวะแห่งนิพพานแล้ว หหมดกิเลสสิ้นเกลี้ยงแล้ว จิตวิญญาณก็จะยังคงสภาพที่เป็นนิพพานไปตลอดกาลนาน ได้แล้วได้เลย แม้จะเปลี่ยนร่าง (การเกิดใหม่ทางร่างกาย) แต่จิตวิญญาณจะยังคงมีสภาพนิพพานไปตลอดกาลนาน (เป็นอมตบุคคล)

^{๓๑๖} บรรยายรายการแพทย์แผนไทยวิถีธรรมคำจูนโลก, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ๖ มิถุนายน ๒๕๖๔.

(๗) อวิปริณามธัมมมัง : (ไม่แปรปรวนเป็นธรรมดา) คือ เป็นสภาพของจิตที่ไม่มี การเปลี่ยนแปลงอีกต่อไปแล้ว จบสิ้นแล้ว จบกิจแล้ว สูงสุดแล้ว ไม่ผันแปรเป็น สิ่งอื่นอีกแล้ว นิ่งแล้ว สงบแล้ว ปราศจากความเศร้าหมองใดๆ แล้ว บริสุทธิ์บริบูรณ์แล้ว ปราศจากความ สะดุ้งกลัวแล้ว ปราศจากความหวั่นไหวแล้ว เป็นผู้แก้แล้วกล้าหาญ เพราะกิเลสหมดสิ้นเกลี้ยงแล้ว ไม่มีความทุกข์ ความกังวลใจอันเกิดจากกิเลสอีกต่อไปตราบปรินิพพาน ^{๓๑๗}

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้สรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) คือ การที่ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) สามารถนำพระธรรมคำสอนในพระสูตรต่าง ๆ นำมาร้อยเรียงเชื่อมร้อยเป็นมาลัยดอกไม้แห่งพุทธะ คือมาลัยดอกไม้แห่งคุณธรรม คือความงดงามในการร้อยเรียงร้อยหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า คือปฏิบัติจนพบทางสู่ความพ้นทุกข์ ให้เป็นภาษาที่เข้าใจได้ง่าย แล้วนำไปถ่ายทอดสื่อสารอธิบายให้ประชาชนเข้าใจได้ง่าย สามารถอธิบายวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติด้วยการวิปัสสนา คือ อ่านอาการกิเลส และทำลายกิเลสในวิถีชีวิตประจำวัน ชี้ให้เห็นโทษชี้ให้เห็นประโยชน์ ชี้ให้เข้าใจไตรลักษณ์ ชี้ให้เข้าใจเชื้อชาติเรื่องกรรมและผลของกรรมอย่างแจ่มแจ้ง แล้วทำให้ลูกศิษย์ตลอดจนประชาชนที่ตั้งใจนำคำสอนคำคมเพชรจากใจเพชรไปปฏิบัติโดยใช้หลักอริยสัจ ๔ อริยมรรคมีองค์ ๘ จรณะ ๑๕ แล้วสามารถลดละเลิกกิเลสด้วยการปฏิบัติศีลสมาธิปัญญาที่ถูกตรงแล้วพ้นทุกข์ได้ไปเป็นลำดับ ๆ สามารถแก้ปัญหาทั้งปัญหาส่วนตัว ครอบครัว ชุมชน สังคม ให้พ้นทุกข์ได้เป็นลำดับๆ ส่งผลให้ใจเป็นสุขขึ้น คลายความกังวลขึ้น เรื่องเลวร้ายลดลง เรื่องดีเพิ่มขึ้น มีจิตวิญญาณที่เสียสละและแบ่งปันมากขึ้น ทำให้ได้ ๕ องค์ประกอบซึ่งจะเป็นพลังคุ้มครองให้อยู่รอดปลอดภัย คือ คบมิตรดี มีศีล ทำสมุทสร้อนเย็น ฟังตน และแบ่งปันด้วยใจที่บริสุทธิ์ ซึ่งพลังมิตรดี จะทำให้เกิดพลังใจ พลังปัญญา และการเกื้อกูลเสริมหนุนกันและกันทุกมิติ สานพลังกับหมู่มิตรดีทำความดีไปด้วยลดกิเลสไปด้วย พร้อมกับช่วยเหลือผู้อื่น มีศีลคือบำเพ็ญบุญกุศล ไม่เบียดเบียนตนเองคนอื่นสัตว์อื่นทั้งกายวาจาใจ บุญคือการชำระกิเลสทำให้จิตใจดีงาม เบิกบานแจ่มใส และไม่ก่อวิบากร้ายเพิ่ม กุศลคือการช่วยเหลือผู้อื่นทำให้สิ่งสมเป็นวิบากดี นำสิ่งดีมาให้ชีวิต ผลักดันเรื่องราวออกไปจากชีวิต สมุทสร้อนเย็นจะทำให้มีโรคน้อยมีทุกข์น้อย ฟังตนทำให้ประหยัดและมั่นคง และแบ่งปันด้วยใจที่บริสุทธิ์ทำให้เกิดบุญชำระกิเลส เกิดกุศลนำสิ่งดีมาให้ชีวิตตนและสังคม เพื่อก้าวสู่ชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย ร่างกายที่แข็งแรง จิตใจที่ดีงาม จิตใจที่เป็นสุข เมื่อฟังตนได้ก็เกิดจิตที่อยากจะช่วยเหลือผู้อื่นคือปวารณาตัวเป็นจิตอาสา ทำงานฟรี เสียสละ และช่วยเหลือผู้อื่น ^{๓๑๘}

^{๓๑๗} บรรยายรายการธรรมะพาพ้นทุกข์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

^{๓๑๘} สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

ซึ่งในการบรรยายธรรมในแต่ละครั้ง ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ได้มีการตั้งจิตว่าผู้ใด มีกุศลร่วมกันจะได้รับประโยชน์ตามธรรมเกิด สอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ตั้งสติไว้ว่า ทำใจไหน นอน เพื่อนพรหมจรรย์ ผู้มีศีลเป็นที่รัก ที่ยังไม่มา ขอมงมาเกิด และผู้ที่มาแล้ว ของจงอยู่เป็นสุข^{๓๑๙} ไม่ยึดมั่นถือมั่นอะไร เพราะเข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง ว่าผู้ใดจะได้ฟังอะไร จะได้รับอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร เป็นไปตามเหตุปัจจัย เป็นไปตามกุศลอกุศลของแต่ละชีวิต บางคนก็ฝึกตลอดทุกขี้ได้ มากได้เร็ว บางคนก็ฝึกตลอดทุกขี้ได้น้อยได้ช้า บางคนก็ฝึกตลอดทุกขี้ไม่ได้เลย เพราะธรรมะแท้ทำได้ยาก แสตนยากมีค่าแสตนมีค่า แม้ทำได้เพียงเล็กน้อยก็มีค่าสุดแสตนมีค่า^{๓๒๐}

คุณค่าของชีวิตคนหนึ่งชีวิตมีคุณค่ามากมายมหาศาลตีค่าไม่ได้ คมสุดคุ่มที่เราจะช่วยให้ช่วย เขา ช่วยคนได้แม้จำนวนเพียงฝุ่นปลายเล็บได้ก็พอแล้ว ฝุ่นปลายเล็บมีเท่าไร ก็ช่วยเท่านั้น^{๓๒๑}

สอดคล้องกับ นิตยาภรณ์ สุระสาย ที่กล่าวว่า “การที่กลุ่มทดลองได้มีโอกาสฟังธรรม ได้ ทบทวนธรรมต่อเนื่อง ทำให้สามารถปรับจิตใจและอารมณ์ ยอมรับ ให้อภัย คลายความโกรธ สามารถ ปรองอองอารมณ์ของตนเองได้ ใจเย็นลง ให้อภัย ความเครียดลดลง เลิกพฤติกรรมก้าวร้าว วางใจเป็น ไม่กังวล ไม่ฟุ้งซ่าน เปิดใจรับฟังความเห็นผู้อื่น ทำให้ชีวิตมีคุณค่าและมีความสุขมากขึ้น^{๓๒๒} สอดคล้องกับ ลักขณา วรพงศ์พัฒน์ ที่กล่าวว่า “คำคมเพชรจากใจเพชร ทำให้เข้าใจในหลักธรรมคำ สอนมากขึ้น มีประโยชน์มากกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น สามารถบรรเทาความทุกข์ลงได้ ทำให้ชีวิตพบกับความสุขที่แท้จริงได้จริง”^{๓๒๓}

^{๓๑๙} ธรรมพุทธสุตถิก, หน้า ๑๓๖.

^{๓๒๐} คำคมเพชรจากใจเพชร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=ธรรมะแท้ทำได้ยากแสตนยากมีค่าแสตนมีค่า> [๑๖ เมษายน ๒๕๖๖].

^{๓๒๑} คำคมเพชรจากใจเพชร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=คุณค่าของชีวิตคนหนึ่งชีวิตมีคุณค่ามากมายมหาศาลตีค่าไม่ได้ คุ่มสุดคุ่มที่เราจะช่วยให้ช่วยเขา> [๑๖ เมษายน ๒๕๖๖].

^{๓๒๒} นิตยาภรณ์ สุระสาย, “ผลของโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์ทางเลือกวิถีธรรมเพื่อการ ฟังตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพและสุขภาวะของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลาง นครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม”, วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสร้างเสริม สุขภาพ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๖๓), หน้า ๑๖๘.

^{๓๒๓} ลักขณา วรพงศ์พัฒน์, “ผลของโปรแกรมสวดมนต์และทบทวนธรรมตามหลักการแพทย์วิถีธรรม ต่อระดับความเครียดของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางนครพนม จังหวัดนครพนม”, วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๖๐), หน้า ๑๒๖, ๑๓๓-๑๓๔.

สอดคล้องกับ ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ได้กล่าวว่า สามารถวางความยึดมั่นถือมั่นได้ตามลำดับจนเกิดความเจริญในธรรมไปตามลำดับ^{๓๒๔} ทำให้การใช้ชีวิตประจำวันและการปฏิบัติธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยอาศัยพระปัญญาของพระพุทธเจ้าผ่านการกลั่นกรองให้เป็นภาษาปัจจุบันโดยยังคงสภาวะธรรมที่ถูกตรงโดยท่านอาจารย์หมอเขียว เมื่อได้นำมาใช้พบว่าสามารถดับทุกข์ได้จริง จนสามารถเข้าถึงสัจธรรมสูงสุด คือ ใจไร้ทุกข์ไร้กังวลได้จริง^{๓๒๕}

สอดคล้องกับ ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ที่ได้กล่าวว่า คำคมเพชรจากใจเพชร เป็นธรรมะที่เข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวันได้จริง ทำตามได้จริง สามารถลดละเลิกกิเลสได้เป็นลำดับและเห็นผลได้จริง สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในชีวิตและจิตใจตัวเองได้”^{๓๒๖} เปลี่ยนความคิดเปลี่ยนวิถีชีวิต เปลี่ยนจากคนสุรุษสุร่ายใช้จ่ายฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย หาเงินลำบากแทบตาย แต่นำเงินไปซื้อสารพิษมากิน พอสะสมนานเข้าก็ทำให้ป่วย แต่เมื่อทำตามคำคมเพชรจากใจเพชร คือทำกสิกรรมไร้สารพิษ ปลูกอยู่ปลูกกิน กินง่ายอยู่ง่าย ถือศีล ๕ ทำให้หายป่วย สุขภาพแข็งแรง จิตใจผ่องใส พอกินพอใช้มีเงินเหลือเก็บ มีเงินใช้หนี้ จนปัจจุบันไม่มีหนี้สินแล้ว ทำให้ชีวิตมีความสุขพ้นทุกข์ได้เป็นลำดับ^{๓๒๗} หรือตอนที่มึปัญหาหรือรู้สึกท้อแท้ในชีวิต เมื่อได้อ่านคำคมเพชรจากใจเพชร ว่า จงฝึกอยู่กับความเป็นจริงของชีวิตที่พระองค์เป็นนิตยอย่างมีความสุขให้ได้ เมื่อได้ฟังแล้วทำให้รู้จักให้อภัยเพื่อนร่วมงานหรือบุคคลรอบข้าง ทำให้สามารถคลายทุกข์ใจ คลายความยึดมั่นถือมั่น ทำให้ชีวิตมีความสุขมากขึ้น^{๓๒๘}

^{๓๒๔} สัมภาษณ์, แก่นแก้ว นาวาบุญนิยม, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๓๒๕} สัมภาษณ์, สุวรรณ กังวานนวกุล, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^{๓๒๖} สัมภาษณ์, ณัฐนิชา คำปาละ, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๓๒๗} สัมภาษณ์, นงนุช พาสนา, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๓๒๘} สัมภาษณ์, สมใจ สิริพิพงษ์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

บทที่ ๔

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา และ เพื่อวิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ในประเด็น ๑) รูปแบบและวิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) และ การสร้างเครือข่าย ๒) หลักธรรมที่นำมาใช้ในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ผลการวิจัยมีดังนี้

๔.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยการศึกษาวเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

๔.๑.๑ การสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา

๑) แนวคิดและหลักการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา

๑.๑) แนวคิดการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา เกิดจากพระมหากรุณาธิคุณของพระพุทธเจ้า ทรงมีจุดมุ่งหมายในการตรัสสอนเพื่อให้ผู้รับการสอนหรือผู้ฟังได้รู้ในสิ่งจำเป็นที่ควรรู้ ทรงแสดงธรรมอย่างมีเหตุผล และให้นำคำสอนไปลงมือปฏิบัติเพื่อให้เห็นผลชัดเจนด้วยตนเอง

๑.๒) หลักการสื่อสารธรรมในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าได้ให้หลักการเผยแผ่ธรรมะ ๓ ประการ คือ ทรงตรัสรู้ด้วยตนเองแล้วนำไปสอนผู้อื่น ทรงประพฤติเป็นตัวอย่างที่ดี แสดงธรรมแก่ผู้มีศรัทธา พระองค์ทรงประทานอุดมการณ์เผยแผ่พระพุทธศาสนา ๔ ข้อ คือ ให้มีขันติเป็นที่ตั้ง ให้มีพระนิพพานเป็นเป้าหมาย ให้มีความไม่เบียดเบียนเป็นวัตร ให้มีใจที่สงบจากกิเลสโลกิครอหลงเป็นผล

๒) คุณสมบัติของผู้สื่อสารธรรม

๒.๑) องค์ความรู้ของผู้สื่อสารธรรม เป็นผู้ได้เรียนรู้มาก ได้ฟังมาก จับสาระสำคัญได้อย่างแม่นยำ พูดได้อย่างคล่องปาก จำได้ขึ้นใจ มีความเข้าใจลึกซึ้ง (พหุสูต) เป็นผู้มีความเข้าใจใน

กุศลธรรม จำธรรมได้แม่นยำ เข้าใจความหมาย เข้าใจในธรรม พุทธอธิบายได้แจ่มแจ้ง สามารถโน้มน้าว เหนี่ยวนำให้ผู้ฟังคล้อยตามได้ (ธรรมกถึก) เป็นผู้มีปัญญาแตกฉานในการวิเคราะห์แยกแยะขยายธรรม แตกฉานในการสังเคราะห์จับสาระใจความสำคัญ แตกฉานในการใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจและเห็นตามได้ แตกฉานในปฏิภาณไหวพริบในการเชื่อมโยงข้อธรรม (ปฏิสัมภิทา ๔)

๒.๒) มนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทรงแสดงธรรมตามลำดับจากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องยาก ชี้แจงให้เห็นชัดด้วยเหตุด้วยผล แสดงธรรมด้วยจิตเมตตามุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ฟัง แสดงธรรมด้วยใจบริสุทธิ์ แสดงธรรมมุ่งตรงเนื้อหาไม่ยกตนข่มผู้อื่น (ธรรมเทศกธรรม ๕)

๒.๓) เป็นผู้นำเลื่อมใส คือผู้ที่ลตกลิสได้ พันทุกข์ได้ คือสัตบุรุษ หมายถึง ผู้ที่เกิดมา ฟังตนได้ (ลตกลิสได้) และเป็นทีที่ฟังให้ผู้อื่นได้ (ช่วยผู้อื่นให้ลตกลิสได้) คือ สมณะ หมายถึง ผู้ที่พ้นกิเลส อยู่เหนือกิเลส ผู้ที่สงบจากบาปน้อยใหญ่ได้ คือ พ้นจากชั่วพ้นจากทุกข์ คือ ภิกษุ หมายถึง ผู้ที่อยู่เหนือบุญเหนือบาป คือ อยู่เหนือกิเลส คือ พ้นจากทุกข์ คือ เอตทัคคะ คือ ตำแหน่งที่พระพุทธเจ้า ยกย่องพุทธสาวกว่า เป็นผู้ยอดเยี่ยมในทางใดทางหนึ่งเป็นพิเศษ ได้แก่ พุทธบริษัท ๔ คือ พระภิกษุ พระภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา กล่าวคือ ผู้ใดก็ตามที่เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ย่อมมีสิทธิ์เท่าเทียมกันที่จะสามารถบรรลุธรรมได้ แม้ไม่ได้ออกบวชอยู่ในเพศบรรพชิต ดังเห็นได้จากมีเอตทัคคะที่เป็นอุบาสก (ขรवासชาย) และ อุบาสิกา (ขรवासหญิง) และการบรรลุธรรมก็ไม่ได้จำกัดเฉพาะเพศชาย เพศหญิงก็สามารถบรรลุธรรมได้เช่นเดียวกัน ดังเห็นได้ จากมีเอตทัคคะที่เป็นพระภิกษุณี และ อุบาสิกา

๒.๔) รู้จักกาลเทศะ ทรงใช้สัปปุริสธรรม ๗ คือเป็นผู้รู้จักการประมาณ หมายถึง เป็นผู้รู้ธรรม เป็นผู้รู้สาระประโยชน์ เป็นผู้รู้ตน เป็นผู้รู้ประมาณ เป็นผู้รู้เวลาอันควร เป็นผู้รู้หมู่คน เป็นผู้รู้บุคคล ใช้หลักมหาปเทศ ๔ คือ หลักการใช้ปัญญาเพื่อตรวจสอบว่าสิ่งนั้นควรทำหรือไม่ควรทำ อะไรควรทำก็ทำ อะไรไม่ควรทำ ก็ไม่ทำ

๒.๕) รู้จักการให้ คือ การให้ทานเสียสละแบ่งปันช่วยเหลือทั้งสิ่งของและความรู้ การพูดที่ทำให้ผู้อื่นลตกลิสได้พ้นทุกข์ได้ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ มีความเสมอต้นเสมอปลายวางตนเหมาะสม

๓. คุณลักษณะของผู้รับสาร

พระพุทธเจ้าทรงมีหลักการสอน คือ สอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ทรงเปรียบเทียบเรียนเหมือนกับดอกบัว ๓ เหล่า กล่าวคือ ผู้ที่สอนให้รู้ได้ง่าย เปรียบเป็นดอกบัวที่พ้นน้ำ ผู้ที่สอนให้รู้ได้ปานกลาง เปรียบเป็นดอกบัวที่อยู่เสมอน้ำ และ ผู้ที่สอนให้รู้ได้ยาก เปรียบเป็นดอกบัวที่จมอยู่ในน้ำ ทรงแบ่งผู้เรียนเป็นบุคคล ๔ ประเภท คือ ผู้ที่สอนแล้วเข้าใจได้ทันที ผู้ที่ต้องขยายรายละเอียดเพิ่มเติมจึงจะเข้าใจ ผู้ที่เข้าใจได้แต่ต้องใช้เวลาจึงจะเข้าใจได้ และ ผู้ที่ไม่สามารถเข้าใจได้

เลย พระองค์ทรงเลือกแสดงธรรมกับผู้ที่มีศรัทธาก่อนเป็นอันดับแรก ทรงเลือกแสดงธรรมกับผู้ที่มีศรัทธาก่อนเป็นอันดับแรก ทรงเปรียบเทียบผู้เรียนเป็นนาชนิดต่าง ๆ คือ นาดีเป็นกลุ่มคนที่มีความเคารพศรัทธาในพระพุทธเจ้าอย่างยิ่งวด ส่วนนาดีปานกลาง และนาดีเลว ก็มีความศรัทธาลดหลั่นกันไปตามลำดับ ท่านทรงจำแนกผู้เรียนตามลักษณะคุณสมบัติพื้นฐาน (อินทรีย์ ๕) เพื่อจะได้เลือกวิธีปฏิบัติธรรมให้เหมาะสมแก่ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีศรัทธา กลุ่มที่ความเพียร กลุ่มที่มีสติ กลุ่มที่มีจิตตั้งมั่นในสมาธิ กลุ่มที่มีปัญญามากมีความฉลาดมาก ทรงสอนธรรมตามจริตนิสัยของผู้เรียน (จริต ๖) เพื่อจะได้เลือกหัวข้อธรรมให้ตรงกับจริตหรือความสนใจของบุคคลคน ๆ นั้น ได้แก่ รากจริต โทสจริต โมหจริต สัทธาจริต พุทธิจริต และวิตกจริต

๔. หลักพุทธธรรมในการสื่อสาร

เนื้อหาที่สื่อสาร ได้แก่ หลักอริยสัจ ๔ คือ การดับทุกข์ใจ ดับทุกข์ใจได้ก็จะดับทุกข์ทั้งแผ่นดินได้ จะเกิดสภาพนิพพาน คือ ได้สุขทั้งแผ่นดิน ได้ความผาสุกอันเิบเปิดบานแจ่มใสไร้ทุกข์ไร้กังวลซึ่งเป็นหัวใจหลักของศาสนา หลักไตรสิกขา คือ การฝึกศึกษากายวาจาจิตใจและปัญญา ที่เป็นไปเพื่อความดับทุกข์ หลักไตรลักษณ์ คือ การฝึกศึกษากายวาจาจิตใจและปัญญา ที่เป็นไปเพื่อความดับทุกข์ หลักนิยาม ๕ คือ ความเข้าใจว่าทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินไปตามกฎ ๕ ประการ คือ ทุกอตุ พิษะ จิตกรรม ธรรมะ และ หลักปฏิจสมุปบาท คือ การอาศัยกันและกันเกิดขึ้นตามลำดับ ๆ การเกิดขึ้นสืบต่อเนื่องกันไปเป็น ลำดับ ๆ เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิด สิ่งนี้จึงเกิด เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ ทุกคำพูดทุกคำสอนที่พระพุทธเจ้าตรัส เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ เป็นไปเพื่อลดกิเลส เป็นไปเพื่อให้กำลังใจในการทำความดี (กถาวัตถุ ๑๐, วาจาสุภาสิต, ปิยวาจา) ลักษณะของสาร คือ ต้องเป็นความจริง เชื่อถือได้ สมเหตุสมผล เหมาะสมกับกาลเทศะ ผู้คนให้ความสนใจ เป็นประโยชน์แก่หมู่ชนเป็นอันมาก และเป็นสาระแท้ที่พาพ้นทุกข์

๕. รูปแบบและวิธีการในการสื่อสารธรรม

พระพุทธเจ้ามีรูปแบบและวิธีการสื่อสารธรรมหลากหลายรูปแบบ กล่าวคือ ทรงใช้เสียงเป็นหลักในการสื่อสาร ทรงยกตัวอย่างพระองค์เองและยกบุคคลอื่นเป็นสื่ออธิบาย ทรงตรัสรู้ด้วยตนเองแล้วนำไปสอนผู้อื่น เพื่อให้รู้ยิ่งเห็นจริงตามในธรรมที่ควรรู้อย่างเห็นจริง แสดงธรรมด้วยการชี้แจงเหตุผลสมจริงและนำไปปฏิบัติแล้วได้ผลจริง สอนด้วยคำสอน ๙ อย่าง รูปแบบการสอน ได้แก่ แบบสนทนา แบบบรรยาย แบบตอบปัญหา แบบวางกฎข้อบังคับ แบบเทศนา ๒ เทคนิคการสอน ได้แก่ การยกอุทาหรณ์และการเล่านิทาน การเปรียบเทียบ การทำเป็นตัวอย่างที่ดีให้ดู การเล่นภาษาเล่นคำ และใช้คำในความหมายใหม่ การเลือกคนและการปฏิบัติรายบุคคล เช่น การเริ่มต้นที่บุคคลซึ่งเป็นหัวหน้า การรู้จักจังหวะและโอกาส ปรับใช้วิธีการที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ กลวิธีแก้ปัญหาเฉพาะ

หน้า ปาฏิหาริย์ ๓ ประการ อนุப்புพิภกา ๕ คือ แสดงธรรมตามลำดับจากเรื่องหายาไปสู่เรื่องทีละเอียดยิ่งขึ้น สอนตามลำดับจากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องยากด้วยภาษาสุภาพเข้าใจได้ง่าย

๖. การวางแผนในการสื่อสาร

พระพุทธเจ้าได้วางแผนการสื่อสารธรรมด้วยการจัดสรรเวลาออกเป็น ๕ ช่วงเวลา เรียกว่า พุทธกิจ ๕ เวลาเช้าเสด็จออกบิณฑบาต เวลาเย็นทรงแสดงธรรม เวลาอำคำทรงประทานโอวาทแก่เหล่าภิกษุ เวลาเที่ยงคืนทรงตอบปัญหาเทวดา และ เวลาใกล้รุ่งทรงพิจารณาบุคคลที่จะแสดงธรรมโปรด ทรงใช้พุทธลีลาในการสอน ด้วยการชี้แจงได้ชัดเจนแจ่มแจ้ง เหนียวนาให้อยากปฏิบัติตามปลุกใจให้อาจหาญแกลั้วกล้า ให้กำลังใจในการนำไปปฏิบัติ ทรงประมาณการสอน ด้วยการเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อมของผู้เรียน พาลงมือทำให้ชัดเจนด้วยตนเอง พร้อมรับฟังความคิดเห็น และเอาใจใส่บุคคลที่ควรได้รับการดูแลเป็นกรณีเฉพาะเป็นราย ๆ ไป

๗. ผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารธรรม

คือ ดูจากผู้เรียนทั้งผู้ครองเรือนและบรรพชิต ยอมรับ เข้าใจในธรรม หันมาเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา อุทิศถวายตนเป็นอุบาสก อุบาสิกา และบรรพชิตอุปสมบทเป็นทายาทในพระพุทธศาสนาจนถึงการบรรลุธรรมขั้นสูงสุด คือ บรรลุพระอรหันต์ คือนิพพาน ดังนั้น บุคคลใดก็ตามที่มีความตั้งใจมั่น มีความเพียรพยายามในการปฏิบัติปฏิบัติชอบตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า บุคคลนั้นย่อมเข้าเข้าถึงนิพพานได้ โดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ ไม่ว่าเป็นคนชาติชั้นวรรณะใด มีฐานะอย่างไร ยากจน มั่งมี เป็นหญิง หรือชาย เป็นคฤหัสถ์หรือบรรพชิต

๔.๑.๒ วิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

จากการศึกษา “วิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)” พบว่า

๑. แนวคิดในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร คือ ๑) กตัญญูศาสนา ทำชีวิตให้มีคุณค่า เมตตาต่อชน ฝึกฝนโลกวิทูร ๒) เกิดมาเพื่อพึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์ ๓) ทำความผาสุกที่ตนช่วยคนที่ศรัทธา ๔) เราเป็นเพียงผู้ชี้ทางแต่การเดินทางเป็นของท่าน เนื้อหา คือ อริยสัจ ๔ ปฏิบัติด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ คือ ทางสายกลางอันประเสริฐ ๘ ประการ ที่เป็นข้อปฏิบัติสู่ความพ้นทุกข์ ปฏิบัติด้วยจรณะ ๑๕ ทุกถ้อยคำทุกเนื้อหาทุกพระสูตรในคำกล่าวสอนล้วนสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งหมด มีความมุ่งหมายไปเพื่อมีศีล เพื่อล้างความยึดมั่นถือมั่น เพื่อล้างทุกข์ เพื่อพ้นทุกข์ เพื่อหลุดพ้นจากทุกข์ เพื่อช่วยเหลือคนอื่น เพื่อมุ่งสู่นิพพาน

๒. รูปแบบการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร มี ๙ รูปแบบ คือ ๑) จัดค่ายอบรมเชิงปฏิบัติการ ๒) จัดค่ายอบรมออนไลน์ ๓) บรรยายธรรม ๔) สิ่งพิมพ์ ๕) การทำ/เขียนงานวิจัย ๖) สื่อสังคมออนไลน์ ๗) การจัดการความรู้และการพัฒนางานด้านวิชาการ ๘) เปิดพื้นที่ศูนย์ ฯ เป็นสถานที่ศึกษาดูงาน และ ๙) อปทานิยธรรม

๓. วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร มี ๑๙ วิธีการ คือ ๑) อ้างอิงพระไตรปิฎก ๒) ประยุกต์หลักธรรมคำสอนที่นำมาจากพระไตรปิฎกให้เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ๓) ใช้ภาพ ดร.ใจเพชร กล่าว ๔) ใช้ภาษากาย ๕) ปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีให้ดู ๖) ขับร้องบทเพลงธรรม ๗) บอกอธิบายวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติธรรมด้วยการวิปัสสนา ๘) ยกพระพุทธรูปเป็นสื่ออธิบาย ๙) ใช้ตัวเองเป็นสื่ออธิบาย ๑๐) ใช้บุคคลอื่นเป็นสื่ออธิบาย ๑๑) หยิบยกข่าวสารสถานการณ์เป็นสื่ออธิบาย ๑๒) อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ๑๓) ตอบปัญหา ๑๔) องค์กรปาฐก ๑๕) วิทยากร ๑๖) ให้สัมภาษณ์พิเศษ ๑๗) ให้สัมภาษณ์เชิงลึก ๑๘) ผู้วิพากษ์หัวข้อโครงสร้างดุชนิพนธ์ ๑๙) อาจารย์สอนและบรรยายพิเศษ

๔. การสร้างเครือข่ายแพทย์วิถีธรรมของ ดร.ใจเพชร กล่าวจน (หมอเขียว)

จากการที่มีบุคคลที่ได้ยินได้ฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรด้วยรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ได้มาเรียนรู้และฝึกเป็นหมอดูแลตัวเอง เมื่อได้ปฏิบัติตามและได้แล้วเห็นผล คือ แก้ปัญหาทุกข์กาย ทุกข์ใจ ทุกข์จากเหตุการณ์ได้จริง สามารถพึ่งตนได้ มีความสุขขึ้นได้จริง จึงมีความศรัทธาต่อหลักการแพทย์วิถีธรรม ได้เห็นคุณค่าของช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น จึงได้มาร่วมปฏิบัติพัฒนาฝึกฝนตนเสียสละ แบ่งปันและช่วยเหลือเกื้อกูลผู้คนที่โดยไม่รับค่าตอบแทน (ทำงานฟรี) รวมมวลจิตอาสาได้มากขึ้น จึงได้มีการขยายเครือข่ายไปยังภาคต่าง ๆ เกิดเป็นเครือข่ายจิตอาสาแพทย์วิถีธรรมทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ๕ ภาค ๙ ศูนย์ ทั้งในและต่างประเทศ คือ ภาคเหนือ สอนปานานบุญ ๘ (ภูผาฟ้า น้ำ จ.เชียงใหม่ และเครือข่าย) ภาคอีสาน สอนปานานบุญ ๑ (จ.มุกดาหาร) สอนปานานบุญ ๔ (จ.นครพนม) ภาคกลาง สอนปานานบุญ ๓ (จ.ปทุมธานี) สอนปานานบุญ ๕ (จ.ระยอง) สอนปานานบุญ ๗ (จ.ประจวบคีรีขันธ์) สอนปานานบุญ ๙ (จ. สุพรรณบุรี) ภาคใต้ สอนปานานบุญ ๒ (จ. นครศรีธรรมราช) ภาคต่างประเทศ สอนปานานบุญ ๖ (ทวีปอเมริกา ยุโรปออสเตรเลีย เอเชีย)

๕. การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล่าวจน (หมอเขียว)

๕.๑) คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านศีล

สรุปได้ว่า ศีล คือการไม่เบียดเบียนตนเองผู้อื่นสัตว์อื่น เป็นประโยชน์แท้ต่อตนเองต่อผู้อื่นต่อสัตว์อื่น การกินพืชจึงเป็นมงคลของชีวิต เป็นการปฏิบัติศีลข้อ ๑ ทำให้แข็งแรงและอายุยืน วิธีตั้ง

อริยศีล คือ ให้เลิกในสิ่งที่ชอบแบบยึดมั่นถือมั่น (ล้างชอบ) ให้ชอบในสิ่งที่ชังแบบยึดมั่นถือมั่น (ล้างชัง) ศีล คือ เชื่อว่ากรรมมีจริงและนำองค์ความรู้เรื่องกรรมไปดับทุกข์ได้ ศีลนำสิ่งดีงามทั้งปวงมาให้ ศีลคือไม่ทุกข์ใจ ศีลคือใจไร้กังวล ตรงกับหลักพุทธธรรม ๘ พระสูตร ๑) เหตุที่ทำให้อายุสั้นอายุยืน ๒) เหตุที่ทำให้มีโรคนามากมีโรคน้อย ๓) ทุกข์อริยสัจคือทุกข์ใจ ๔) สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่ควรเข้าไปยึดมั่นถือมั่น ๕) อัปมัญญา ๔ ๖) ผลของกรรมดีกรรมชั่วมี ๗) ศีลยอดเยี่ยมในโลก และ ๘) อานิสงส์ของศีล ๙ ประการ

๕.๒) คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านกรรม

สรุปได้ว่า กรรม คือ ความจริง ความจริงคือกรรม เชื่อซัดเข้าใจเรื่องกรรมคือเชื่อซัดเข้าใจความจริง เชื่อซัดเข้าใจความจริงจึงจะหลุดพ้นจากทุกข์ได้ ความรู้เข้าใจเชื่อซัดเรื่องกรรมและผลของกรรมเป็นสัมมาทิฐิที่ทำให้พ้นทุกข์ได้ จึงไม่มีพฤติกรรมทางกายวาจาใดที่ทำแล้วจะไม่ให้ผล ทุกพฤติกรรมทางกายวาจาจะถูกสังขมเป็นวิบากทั้งหมด จึงไม่มีชีวิตใดหนีพ้นอำนาจแห่งกรรมไปได้ ทำดียอมได้รับผลดี ทำชั่วยอมได้รับผลชั่ว ทั้งในชาตินี้ ชาติหน้า และชาติอื่น ๆ สืบไป ภาพถัดไป หรือในอัตรภาพต่อ ๆ ไป ตรงกับหลักพุทธธรรม ๗ พระสูตร ๑) เชื่อซัดเรื่องกรรม ๒) ผลของกรรมดีกรรมชั่วมี ๓) เราเป็นทายาทแห่งกรรม ๔) เราเป็นผู้รับผลของกรรม ๕) กรรมมีวิบาก เจตนามีวิบาก ๖) วิบากกรรมจะติดตามเราเหมือนเงาตามตัว และ ๗) วิบากกรรมต้องรับทั้งในชาตินี้ ชาติหน้า และชาติอื่น ๆ สืบไป

๕.๓) คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านสุขภาพ

สรุปได้ว่า ทุกคนสามารถพึ่งตนเองได้ในเรื่องสุขภาพ เน้นการใช้ธรรมะดูแลสุขภาพด้านนามธรรมด้วยเทคนิคการทำใจให้หายโรคเร็ว คือ อย่าโกรธ อย่ากลัวเป็น อย่ากลัวตาย อย่ากลัวโรค อย่าเร่งผล อย่ากังวล ทำสมดุร้อนเย็น และใช้สารหรือพลังงานที่เป็นรูปธรรมปรับสมดุร้อนเย็น หรือใช้สิ่งที่รู้สึกสบาย ตรงกับหลักพุทธธรรม ๑๐ พระสูตร ๑) ตนแลเป็นที่พึ่งของตน ๒) ใจเป็นประธานของสิ่งทั้งปวง ๓) เจลสูตร ไฟไหม้หัวไฟไหม้ผ้าให้ดับทุกข์ใจก่อน ๔) นขลิขสูตร ใจเป็นทุกข์แรงเท่ากับดินทั้งแผ่นดิน ๕) ความหวั่นไหวเป็นโรค ๖) รู้เพียรรู้จัก ๗) สิงคิตสูตร สมดุร้อนเย็น ๘) คิลานสูตร ความสบาย ๙) อุပ္ภูฏากสูตร ความสบาย และ ๑๐) อนายุสสูตร ข้อปฏิบัติที่ทำให้อายุยืน

๕.๔) คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านเศรษฐกิจ

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจที่ดีที่สุดในโลก คือ สามารถพึ่งตนได้ในสิ่งที่ประหยัดเรียบง่าย ไม่มีโทษ คือ ทำกสิกรรมไร้สารพิษ คือการสร้างอาหารการกินไร้สารพิษ ปลูกอยู่ปลูกกิน ทำอยู่ทำกิน พอกินพอใช้ กินน้อยใช้น้อยอดขยันที่เหลือแบ่งปันด้วยใจบริสุทธิ์ คือคนอยู่เหนือเงิน ไม่เป็นทาสของเงิน เพื่อก้าวไปสู่ชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย ร่างกายที่แข็งแรง จิตใจที่ดีงาม จิตใจที่เป็นสุข ตรงกับหลักพุทธ

ธรรม ๑๐ พระสูตร ๑) ตนแลเป็นที่พึ่งของตน ๒) ประหยัดเรียบง่าย ๓) วรรณะ ๔ ๔) แบ่งปัน ๕) กำจัดความตะหนิงด้วยการให้ทาน ๖) อาหารเป็นหนึ่งในโลก ๗) ข้าวเปลือกเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง ๘) อาหาร ๔ ๙) สัมมาอาชีวะ และ ๑๐) แบ่งปันด้วยใจบริสุทธิ์

๕.๕) คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านการศึกษา

สรุปได้ว่า การศึกษาที่ดีที่สุดคือ คือ ศึกษาวิชาอริยสัจ ๔ ปฏิบัติด้วยมรรคมืองค์ ๘ คือวิชา พึงตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์ ประสานพลังกับหมู่มิตรดีสหายดีสังคัมสังแวดล้อมดีทั้งในและ ต่างประเทศทำความดีด้วยกระบวนการอธิปไตยธรรม โดยทำไปพร้อมกับการลดกิเลสไปด้วย ช่วยเหลือผู้อื่นไปด้วย ฝึกอยู่อย่างประหยัดเรียบง่าย เพื่อก้าวไปสู่ชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย ร่างกายที่ แข็งแรง จิตใจที่ดีงาม จิตใจที่เป็นสุข มีเป้าหมายเพื่อสร้างคนให้เสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น คือสร้าง จิตอาสาแพทย์วิถีธรรมเสียสละทำงานฟรี เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุข เพื่อประโยชน์ เพื่ออนุเคราะห์โลก ตรงกับหลักพุทธธรรม ๙ พระสูตร ๑) อริยสัจ ๔ ๒) มรรคมืองค์ ๘ ๓) พึงตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์ ๔) อนุตตรียะ ๕) มิตรดีสหายดีเป็นทั้งหมดทั้งสิ้นของความพ้นทุกข์ ๖) อธิปไตยธรรม ๗) วรรณะ ๘ ๘) สัมมาอาชีวะ และ ๙) โลกสูตร

๕.๖) คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านมิตรดีสหายดี

สรุปได้ว่า ให้คบและเคารพมิตรดี เพราะหัวใจแรกของความพ้นทุกข์ คือได้พบมิตรดีหรือ สัตบุรุษ คือผู้ที่พ้นกิเลส คือผู้ที่อยู่เหนือกิเลส ได้พบสัตบุรุษจึงได้ฟังสัทธรรม จึงเกิดศรัทธาเชื่อมั่น และมีปัญญารู้ว่า ผู้นั้นเป็นผู้ที่พ้นทุกข์ได้ จึงตามฟังตามฝึกปฏิบัติกับผู้นั้น เพราะว่าพุทธธรรมหรือทาง พ้นทุกข์นั้นลึกซึ้งซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ต้องมีผู้รู้บอกเท่านั้น ชีวิตจึงจะพ้นทุกข์ได้ หมู่มิตรดี ช่วยแก้ปัญหาทุกปัญหาในโลก เป็นสมบัติที่มีค่าที่สุดในโลก ดีที่สุดในโลก เป็นทั้งหมดทั้งสิ้นของการ ปฏิบัติสู่ความพ้นทุกข์ ตรงกับหลักพุทธธรรม ๑๐ พระสูตร ๑) คบบัณฑิต ๒) แสงอรุณ ๓) สมณะ คือผู้พ้นกิเลส ๔) สมณะคือผู้สงบจากบาปน้อยใหญ่ได้ คือพ้นจากชั่วพ้นจากทุกข์ ๕) ฝึกหัดคือผู้ที่อยู่ เหนือกิเลส คือพ้นจากทุกข์ ๖) อวิชาสูตร ๗) พุทธธรรม ๘ ๘) มิตรดีสหายดีเป็นทั้งหมดทั้งสิ้นของ ความพ้นทุกข์ ๙) พึงตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์ และ ๑๐) อธิปไตยธรรม ๗

๕.๗) คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านการทำงาน

สรุปได้ว่า ความสำเร็จของกิจกรรมการงานที่แท้จริง คือ ความสำเร็จด้านนามธรรม คือใจ เป็นหลัก ใจที่ไร้ทุกข์ ใจที่ยินดี ใจที่ไม่ยึดมั่นถือมั่นว่างานจะสำเร็จไม่สำเร็จ เมื่อเราได้พยายามทำอย่าง เต็มที่แล้ว เพราะโลกนี้พร่องอยู่เป็นนิรันดร์ และผลวิบากแห่งกรรมที่ทำได้และทำชั่วมี ตรงกับหลักพุทธ ธรรม ๑๒ พระสูตร ๑) ใจเป็นประธานของสิ่งทั้งปวง ๒) นขสิขสูตร ใจเป็นทุกข์แรงเท่ากับดินทั้งแผ่นดิน ๓) ทุกข์อริยสัจคือทุกข์ใจ ๔) สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่ควรเข้าไปยึดมั่นถือมั่น สิ่งใดที่ยึดมั่นถือมั่นจะไม่ทุกข์

เป็นไม่มี ๕) อปฺปมัญญา ๔ ๖) อิทธิบาท ๔ ๗) ยินดีในธรรมชนะความยินดีทั้งปวง ๘) อิทธิบาท ๔ ๙) เชื้อชาติเรื่องกรรม ๑๐) รู้เพียรรู้พัก ๑๑) อปฺปมัญญา ๔ และ ๑๒) โลกนี้พร้อมอยู่เป็นนิตย์

๕.๘) คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านการแบ่งปัน

สรุปได้ว่า การที่จะแบ่งปันได้ ก็ต้องพึ่งตนได้ พึ่งตนด้วยสิ่งที่ประหยัดเรียบง่าย ชยันทำให้มาก แต่ใช้ชีวิตพอเพียงเรียบง่าย กินน้อยใช้น้อย ในส่วนที่เกินความพอดีเกินความจำเป็นก็แบ่งปันเสียสละออกไป ให้อภัยใจที่บริสุทธิ์โดยไม่อยากได้อะไรตอบแทน การแบ่งปันหรือการให้ที่สูงที่สุดคือ ให้อภัยที่พาพ้นทุกข์ ตรงกับหลักพุทธธรรม ๑๑ พระสูตร ๑) ตนแลเป็นที่พึ่งของตน ๒) ต้องพึ่งตนให้ได้ก่อนจึงจะไปเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ ๓) ประหยัดเรียบง่าย ๔) แบ่งปัน ๕) กำจัดความตะหนี่ด้วยการให้ทาน ๖) แบ่งปันด้วยใจบริสุทธิ์ ๗) ผู้ให้ของที่นำพ้อใจยอมได้ของที่นำพ้อใจ ๘) ผู้ให้ของที่ประเสริฐ ย่อมเข้าถึงสถานที่ประเสริฐ ๙) การให้ธรรมชนะการให้ทั้งปวง ๑๐) แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี และ ๑๑) คนมีปัญญาแม้ประสบทุกข์ก็ยังหาสุขพบ

๖. ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

สรุปได้ว่า ขึ้นอยู่กับคนที่ตีความมีภูมิรู้มีภูมิธรรมแค่ไหน ตีความให้พ้นทุกข์หรือเพิ่มทุกข์ ตีความให้เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษ คนที่มีวิบากกับกิเลสทำให้แปลไม่ถูกแปลแล้วไม่พ้นทุกข์ ถ้าแปลถูกก็จะพ้นทุกข์ คำ ๆ เดียวกัน ถ้าไม่รู้เรื่องกรรมแจ่มแจ้ง ไม่รู้เรื่องไตรลักษณ์ ก็จะใช้ความรู้เป็นสมถะ กตข่มเฉย ๆ ก็จะมีระงับทุกข์ได้ชั่วคราว หรือถ้าถูกตรงก็ใช้เป็นวิปัสสนาเข้าใจเรื่องกรรม เข้าใจไตรลักษณ์ก็จะพ้นทุกข์ได้ถาวร อีกทั้งคนเดือนร้อนคนหลงทางคนทุกข์ในโลกมีจำนวนมาก แต่คนที่จะช่วยให้พ้นทุกข์มีจำนวนน้อย วิธีแก้คือเลือกช่วยคนที่มีบุญกุศลร่วมกัน คือมีอัญญาตุคือฟังเข้าใจ และช่วยคนที่เรารู้ว่าดีคือคนที่เรามีโอกาสได้พบเจอได้พูดคุยได้มีโอกาสช่วยเขา

และเนื่องจากการสื่อสารทางสื่อออนไลน์แม้เป็นสื่อที่สามารถเผยแพร่ธรรมได้สะดวก รวดเร็ว เข้าถึงประชาชนเป็นจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้น และประหยัดค่าใช้จ่ายก็ตาม แต่ก็ต้องอาศัยคลื่นสัญญาณอินเทอร์เน็ตจากเครือข่ายผู้ให้บริการเป็นหลัก รวมถึงขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ ซึ่งอยู่เหนือการควบคุม เป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสัญญาณการถ่ายทอดสดและเผยแพร่คำคมเพชรจากใจเพชร และยังมีสื่อมอมเมาอื่นที่ทั้งหลากหลายกว่า ทั้งจำนวนมากกว่า และเร้าความสนใจได้มากกว่าสื่อธรรมะ เช่น สื่อบันเทิง สื่ออบายมุข

๗. ผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ คือ ลูกศิษย์ตลอดจนประชาชนที่ตั้งใจนำคำสอนคำคมเพชรจากใจเพชรไปปฏิบัติ แล้วสามารถแก้ปัญหาทุกปัญหาทั้งปัญหาส่วนตัว ครอบครัว ชุมชน สังคม ให้พ้นทุกข์

ได้เป็นลำดับๆ ส่งผลให้กายใจเป็นสุข เรื่องเลวร้ายลดลง เรื่องดีเพิ่มขึ้น มีจิตวิญญาณที่เสียสละและแบ่งปันมากขึ้น อุทิศตนปวารณาเป็นจิตอาสา เสียสละทำงานฟรี

๔.๒ ข้อเสนอแนะ

๔.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

๑) การศึกษาครั้งนี้ มีขอบเขตมุ่งศึกษาเฉพาะประเด็น วิเคราะห์รูปแบบและวิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) การสร้างเครือข่าย และหลักพุทธธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารธรรม ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ รูปแบบและวิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร แล้วนำผลวิจัยที่ได้ไปจัดทำเป็นโมเดลการจัดการความรู้การสื่อสารธรรมเพื่อนำประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป

๒) ควรนำผลการวิจัยที่ได้จัดทำเป็นเอกสารวิชาการอ้างอิงทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นการยืนยันว่า ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งกรรม เป็นศาสนาของเหตุและผล ซึ่งบุคคลใดก็ตามที่มีความตั้งใจมั่น มีความเพียรพยายามในการปฏิบัติปฏิบัติชอบตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า บุคคลนั้นย่อมเข้าเข้าถึงนิพพานได้ โดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นคนชาติชั้นวรรณะใด เป็นหญิง หรือชาย เป็นคฤหัสถ์หรือบรรพชิต ด้านคฤหัสถ์ ก็สามารถแก้ปัญหาและพ้นทุกข์ได้เป็นลำดับๆ ส่งผลให้กายใจเป็นสุข มีจิตวิญญาณที่เสียสละและแบ่งปันด้วยใจบริสุทธิ์ อุทิศตนเสียสละทำงานฟรี โดยไม่รับสิ่งตอบแทนใด ๆ ด้านบรรพชิต เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา อุทิศถวายตนเป็นอุบาสก อุบาสิกา และบรรพชาอุปสมบทเป็นทายาทในพระพุทธศาสนา จนถึงการบรรลุธรรมขั้นสูงสุด คือบรรลุพระอรหันต์ คือความมั่นคงของพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

๔.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

คำคมเพชรจากใจเพชร คำเดียวกัน ใช้เป็นความรู้ใช้เป็นสมณะก็ได้ เช่น โยนทิ้งเฉย ๆ หรือ ลืม ๆ หลีก ๆ เลี่ยง ๆ ถ้าไม่รู้เรื่องกรรมแจ่มแจ้ง ก็จะไม่เข้าใจไตรลักษณ์ จึงเป็นสมณะกดขี่เฉย ๆ ใช้ความรู้กดขี่ไปใช้เป็นสมณะไป ก็จะระงับทุกข์ได้ชั่วคราว แต่ถ้าถูกตรึงก็ใช้เป็นวิปัสสนาเข้าใจไตรลักษณ์ก็จะพ้นทุกข์ได้ถาวร อยู่ที่ใครจะใช้ระดับไหน จะใช้กดขี่หรือใช้วิปัสสนา เลือกใช้ข้อที่เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ บางทีก็ใช้ข้อเดียว บางทีก็ใช้หลายข้อ สามารถเอาหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์แต่ละสถานการณ์

๔.๒.๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑) การศึกษาวิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ทำให้พบว่าในปัจจุบันยังปรากฏมีฆราวาสที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทั้งวิชาทางโลก

และทางธรรม ที่สืบสานศาสนาด้วยการศึกษาพระไตรปิฎกได้อย่างแตกฉานทั้งเชิงอรรถเชิงธรรม ได้ลงมือปฏิบัติธรรมตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าได้อย่างมั่นคง แล้วก็ได้เข้าใจสภาวะธรรมคือได้ความจริงที่เป็นพลังผาสุกผ่องใส อันเกิดจากการรู้ความจริงตามความเป็นจริง (คือผลจากการปฏิบัติจริง ไม่ใช่เพียงแค่ความเห็นหรือความรู้ที่ยังไม่มีผลจริง) จนถึงขั้นที่สามารถพึ่งตนเองได้คือดับกิเลสเหตุแห่งทุกข์ทั้งปวงได้เป็นลำดับ ได้เข้าใจสภาวะจึงได้กลั่นหรือประยุกต์พระไตรปิฎกให้เป็นภาษาที่ง่าย เข้าใจง่าย และมีการอ้างอิงพระไตรปิฎก สามารถตรวจสอบได้ว่าสอดคล้องกับพระไตรปิฎกเล่มใดข้อใด และได้ถ่ายทอดองค์ความรู้คือธรรมะแก่ผู้ที่มีบุญกุศลร่วมกัน รวมถึงประชาชนผู้ที่สนใจ โดยใช้วิธีการและรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้ยิน ได้ฟัง ได้เรียนรู้ ได้เข้าใจ และได้นำไปฝึกฝนประพฤติปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวัน สามารถแก้ปัญหาทุกข์ใจ ทุกข์กาย และทุกข์จากเหตุการณ์ได้ จนเกิดผลคือทุกข์ลดลง สุขเพิ่มขึ้นเป็นลำดับจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ ตามฐานจิตตามพละอินทรีย์ตามวิบากดีร้ายของแต่ละชีวิต ได้นั้นมีอยู่จริง จึงควรได้มีการต่อยอดด้วยการรวบรวมจัดคำคมเพชรจากใจเพชรไว้เป็นหมวดหมู่เป็นชุด ๆ ตามหัวข้อเรื่องที่ประชาชนสนใจศึกษา หรือจัดหมวดหมู่ตามหัวข้อธรรม พร้อมทั้งมีการอ้างอิงหลักพุทธธรรมตามพระไตรปิฎก เพื่อประยุกต์ใช้เป็นคู่มือและเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติธรรมในวิถีชีวิตประจำวัน เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์จริงแต่ละสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน แล้วเผยแพร่แก่ประชาชนผ่านรูปแบบและช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ต่อไป

๒) ควรมีการศึกษาวิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) โดยเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพของผู้ที่ยิน ได้ฟัง ได้เรียนรู้ ได้เข้าใจ คำคมเพชรจากใจเพชร จากการสื่อสารธรรมด้วยวิธีการและรูปแบบต่าง ๆ แล้วได้นำไปฝึกฝนประพฤติปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวัน และได้รับประโยชน์จากคำคมเพชรจากใจเพชร คือสามารถแก้ปัญหาทุกข์ใจ ทุกข์กาย และทุกข์จากเหตุการณ์ได้ จนเกิดผลคือทุกข์ลดลง สุขเพิ่มขึ้นเป็นลำดับจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ เพื่อเสริมข้อมูลให้มีความชัดเจนและลุ่มลึกมากขึ้น อันเป็นการประกาศว่าผู้ใดก็ตามไม่ว่าชายหญิง ขรราวาสหรือนักบวชที่ได้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าสามารถที่จะบรรลุธรรมได้จริงในปัจจุบัน แม้ว่าพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้านั้น จะล่วงเลยมาถึงกว่า ๒,๕๐๐ ปีมาแล้ว ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า เอहिปีสสิโก คือ เชื่อเชิญให้มาพิสูจน์ดูได้ อกาลิโก เป็นจริงตลอดกาล

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กรมการศาสนา. พระบรมราชาบาทและพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอด
ดลยเดชเกี่ยวกับศาสนาและศีลธรรม พ.ศ. ๒๕๕๒. กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒.

ใจเพชร กล้าจน. หนังสือบทสวดมนต์ บททบทวนธรรม และบทเพลงธรรม ค่ายสุขภาพแพทย์วิถี
ธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๓. สมุทรสาคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๖๔.

_____ . แก่นหลักของการดูแลสุขภาพตามหลักการแพทย์วิถีธรรม. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๖๓.

_____ . คนพอเพียง. มุกดาหาร: ศูนย์เรียนรู้สุขภาพพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสวนป่านา
บุญ (จัดพิมพ์), ม.ป.ป.

_____ . เทคนิคการทำใจให้หายโรคเร็ว. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด,
๒๕๕๗.

_____ . บททบทวนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๓. สมุทรปราการ: สำนักพิมพ์ พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๖๔.

_____ . หมอเขียว. มุกดาหาร: ศูนย์สุขภาพสวนป่านาบุญ (จัดพิมพ์), ม.ป.ป.

_____ . อริยศีลรักษาโรค. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๖๑.

_____ . ธรรมพุทธสุดลึก. พิมพ์ครั้งที่ ๖, กรุงเทพมหานคร: อุษาการพิมพ์, ๒๕๕๖.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๓๔.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธานุภาพของธรรมสภา, ๒๕๕๙.

_____ . พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย. พิมพ์ครั้งที่ ๓๙. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พุทธทาสภิกขุ. พระพุทธเจ้าสอนอะไร. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๓๖.

_____ . ภาษาคน-ภาษาธรรม. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส.อาร์.พี.รึนติ้ง จำกัด.

สมณะโพธิรักษ์. โศกไม่ใช้อยู่โทเปีย. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: หสน.ห้องภาพสุวรรณ, ๒๕๖๕.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย (พิมพ์แยกภาค ๓ เล่ม)**. พิมพ์ครั้งที่ ๓๗. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธรรม, ๒๕๕๖.

สุชีพ ปุณฺณานุภาพ. **พระไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชน ฉบับวาระ ๑๐๐ ปี ชาตกาลอาจารย์สุชีพ ปุณฺณานุภาพ**, ๒๕๖๐.

สุนน อมรวิวัฒน์. **การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์, ๒๕๓๐.

อนรรฆ ปิลาณ์โอวาท. **หลักและปรัชญาของวาทีวิทยา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

(๒) **คุษณีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์:**

กัลยา กุลสุวรรณ. “**วาทกรรมคำสอนของพุทธทาสภิกขุ**”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาคุษณีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓.

ใจเพชร กล้าจน. “**ความเจ็บป่วยกับการดูแลสุขภาพแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลักแพทย์ทางเลือก วิถีพุทธของศูนย์เรียนรู้สุขภาพพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสวนป่านาบุญ อำเภอตอนตาล จังหวัดมุกดาหาร**”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนบูรณาการศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ๒๕๕๓.

_____. “**จิตอาสาแพทย์วิถีพุทธเพื่อมวลมนุษยชาติ**”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาคุษณีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค (สาธารณสุขชุมชน)**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๕๘.

เดช ยะมงคล. “**การบูรณาการหลักพุทธธรรมสู่การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ของโรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ**”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์คุษณีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.

นิตยาภรณ์ สุระสาย. “**ผลของโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์ทางเลือกวิถีธรรมเพื่อการพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพและสุขภาวะของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม**”. **วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสร้างเสริมสุขภาพ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๖๓.

_____. “**รูปแบบการบูรณาการวัฒนธรรมการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์วิถีธรรม**”. **คุษณีนิพนธ์ปรัชญาคุษณีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๖๓.

- ปนัดดา นพพานวัน. “การศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ธรรมะของสถาบันสงฆ์”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓.
- ผ่องไพโรธรรม กล้าจน. “การเผยแพร่คำคมเพชรจากใจเพชรเพื่อมวลมนุษยชาติ”. **สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาผู้ประกอบการสังคม**. สถาบันอาศรมศิลป์, ๒๕๕๙.
- พรรณนา จาตุรพาณิชย์. “รูปแบบการใช้สื่อการสอนธรรมในสมัยพุทธกาลกับสมัยปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระครูสมุห์มานิตย์ ญาณธโร (สีทะ). “การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์สำหรับพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐.
- พระสมชาย บัวแก้ว. “การสื่อสารธรรมะผ่านนิทานชาดกสำหรับเด็กอนุบาล”. **นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๗.
- พระสุนทร รตนปญโญ (มตียากัด). “การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่ธรรมะในยุคปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธรรมนิเทศ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- ไพโรจน์ ศุภทีปมงคล. “การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของจิตตคหบดีอุบาสกที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- ลักขณา แซ่โซ้ว. “ศาสตร์การแพทย์วิถีธรรมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒.
- ลักขณา วรพงศ์พัฒน์. “ผลของโปรแกรมสวดมนต์และทบทวนธรรมตามหลักการแพทย์วิถีธรรมต่อระดับความเครียดของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางนครพนม จังหวัดนครพนม”. **วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๖๐.
- หมายขวัญพุทธ กล้าจน. “รูปแบบการบริหารงานเชิงระบบโครงการสร้างศักยภาพพึ่งตนจิตอาสาแพทย์วิถีธรรม”. **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๖๔.

(๓) รายงานวิจัย:

พระมหาธีรวัฒน์ ธีรจิตโต และ วุฒิภัทร มูลศรี. “การศึกษาภาษาบาลีกับการดำรงอยู่แห่งพระพุทธศาสนา”. **รายงานวิจัย**. สืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๗ “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตศรัทธาเชิงสังคมล้านนาในสังคมวิถีใหม่”. วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔.

(๔) บทความ:

ใจเพชร กล้าจน. “สถาบันวิชาราม”. **วารสารวิชาการวิชาราม**. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๑): ๗-๓๔.

ใจเพชร กล้าจน. “ปัจจัยอุปบาทของความชอบชั่ง (สายเกิด-สายดับ)”. **วารสารวิชาการวิชาราม**. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๑): ๒-๖.

เชน นคร. “ศิลปะแห่งภาษาคือมรรคาสู่ความสำเร็จในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”. **วารสารพุทธจักร**. ปีที่ ๗๓ ฉบับที่ ๗ (กรกฎาคม ๒๕๖๒): ๖๓-๗๔.

ทิวเมฆ นาวาบุญนิยม, พระศรีวินยาภรณ์ และพระสุทธิสารเมธ. “การพัฒนาคุณภาพมนุษย์ด้วยระบบบุญนิยมของชุมชนชาวอโศกเชิงพุทธบูรณาการ”. **วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร**. ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๓): ๗๙-๘๔.

ธัมมานุสารี. “เทคนิควิธีการเผยแผ่ธรรมะของพระพุทธเจ้า”. **วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช**, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๓๔): ๑๒๗-๑๕๐.

บุญมี แก้วตา. “ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักไตรลักษณ์กับหลักความผาสุกทางจิตวิญญาณ”. **วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา**. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๒): ๔๔๗-๔๖๑.

ประจิม ปัญโญ และคณะ. “การพึ่งพาตนเองเชิงพุทธของวัยรุ่นผ่านโครงการบูรณาการช่างลงรักปิดทอง”. **วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา**, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๒): ๑๖๖-๑๘๐.

พระครูปลัดสมหมาย อตถสิทฺโธ (พีชสิงห์). “อรรถปริวรรตวิธีหลักคำสอนของพุทธทาสภิกขุ”. **วารสาร มจร บุรีรัมย์**. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๔): ๒๙๕-๓๑๐.

พระครูพิมลสุวรรณเขต (สุวณฺโณ). “การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในยุคโลกาภิวัตน์”. **วารสารพุทธจักร**. ปีที่ ๗๓ ฉบับที่ ๗ (กรกฎาคม ๒๕๖๒): ๙๖-๑๐๕.

พระมหาจักรพล สิริธโร. “การเผยแผ่พุทธศาสนา ในยุคไทยแลนด์ ๔.๐”. **วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร**. ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๓): ๘๐-๙๐.

พระมหาปรีชา รตนโชโต และ พระครูพิศาลสารบัณฑิต. “ปฏิจจสมุปบาทกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต”. **วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์**. ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๕): ๑๑๑๑-๑๑๒๘.

พระสุภกิจ สุปลโย (อัครธรรมาธิบดี). “การพัฒนาศรัทธาตามแนวพุทธจิตวิทยาจากการจาริกแสวงบุญ ณ สังเวชนียสถาน ๔”. **วารสารพุทธจักร**. ปีที่ ๗๓ ฉบับที่ ๗ (กรกฎาคม ๒๕๖๒): ๑๐๖-๑๑๕.

พลเผ่า เพ็งวิภาศม สุวินทร์ ทองปั้น และจรัส ลีกา. “การวิเคราะห์บทบาทของภิกษุณีในพระพุทธศาสนา”. **วารสารวิชาการธรรมทรรศน์**. ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑): ๑๒๗.

วรินทร์ ทวีโชติชัยกุล. “วิธีการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของอุบาสิกในสมัยพุทธกาล”. **วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์**. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๑): ๑๐๐-๑๑๕.

ศิริพร วงศ์สวัสดิ์. “รูปแบบการใช้เสียงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”. **วารสารมหาจุฬาริชาการ**. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘): ๑๒๗-๑๕๐.

พระมหาอาเดช อุปันนัท และ เสริมศรี ไชยสร. “การวิเคราะห์ความสอดคล้องของการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีกับหลักการปฏิรูปการศึกษา”. **วารสารการวิจัยทางการศึกษา**. (๒๕๕๐): ๑๑๓-๑๑๙.

เสพบัณฑิต โหม่งบัณฑิต พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์ และพระครูพิพิธสุตาท. “วิเคราะห์สถานะและบทบาทของสตรีกับความมั่นคงของพระพุทธศาสนา”. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์**. ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๕ (พฤษภาคม ๒๕๖๔): ๔๒๑-๔๓๔.

(๕) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่และเอกสารอื่น ๆ:

ผ่องไพโรธรรม กล้าจน. “รายงานผลการดำเนินการและความก้าวหน้า โครงการรวมใจภักดีปลูกมเหสักข์-สักสยามินทร์ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) และ มูลนิธิอนุรักษ์พันธุกรรมพืช สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (มูลนิธิ อพ.สธ.) ประจำปี ๒๕๕๖-๒๕๕๗.”, **เอกสารข้อมูลวิชาการของมูลนิธิแพทย์วิถีธรรม**. (ฝ่ายงานวิชาการ: มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๖). (อัดสำเนา).

ผ่องไพโรธรรม กล้าจน. ๑๓ ฐานงานชุมชนภูผาพ้าน้ำ. **เอกสารข้อมูลวิชาการของมูลนิธิแพทย์วิถีธรรม**. ฝ่ายงานวิชาการ มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๕. (อัดสำเนา).

_____. “รวบรวมประวัติและผลงานของ ดร.ใจเพชร กล้าจน”. เอกสารข้อมูลวิชาการของมูลนิธิแพทย์วิถีธรรม. ฝ่ายงานวิชาการ มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๑. (อัดสำเนา).

_____. รวบรวมผลงานกิจกรรมไร้สารพิษชีวิตผาสุก ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน. เอกสารข้อมูลวิชาการของมูลนิธิแพทย์วิถีธรรม. ฝ่ายงานวิชาการ มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๕. (อัดสำเนา).

ภูเพียรธรรม กล้าจน. การดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย”. เอกสารข้อมูลวิชาการของมูลนิธิแพทย์วิถีธรรม. ฝ่ายงานวิชาการ มูลนิธิแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๖. (อัดสำเนา).

(๖) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

สมเด็จพระสังฆราชฯ ประธานพระคตธรรมเนื่องในวันมาฆบูชาทรงแนะพุทธบริษัททพทจนถึงอุดมการณ์เผยแผ่พระพุทธศาสนา ๔ ข้อ-ตั้งตนไว้ด้วยขันติธรรม. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.posttoday.com/social/royal/542552> [๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๔].

คณะนิสิตพุทธศาสนา ป.เอก เยี่ยมศึกษาชุมชนภูผาฟ้าหน้า [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://morkeaw.net/phu-pha-fah-nam-visit-by-buddhist-doctorate-degree-students/> [๑๗ เมษายน ๒๕๖๖].

คำคมเพชรจากใจเพชร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=งานเขียนหนังสือเป็นงานที่ยากที่สุดในโลก> [๑๖ เมษายน ๒๕๖๖].

คำคมเพชรจากใจเพชร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=ธรรมะแท้ทำได้ยากแสนยากมีค่าแสนมีค่า> [๑๖ เมษายน ๒๕๖๖].

คำคมเพชรจากใจเพชร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=คุณค่าของชีวิตคนหนึ่งชีวิตมีคุณค่ามากมายมหาศาลตีค่าไม่ได้ คุ่มสุดคุ่มที่เราจะได้ช่วยเขา> [๑๖ เมษายน ๒๕๖๖].

คำคมเพชรจากใจเพชร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=หญ้ามหาสมบัติของกสิกร ปุ๋ยดี ปุ๋ยฟรี ปุ๋ยตลอดกาล> [๒๙ เมษายน ๒๕๖๖].

- คำคมเพชรจากใจเพชร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=เพชรมาคัลคัลเจอร์> [๒๙ เมษายน ๒๕๖๖].
- คำคมเพชรจากใจเพชร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=บาราลคัลเจอร์> [๒๙ เมษายน ๒๕๖๖].
- คำคมเพชรจากใจเพชร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=เนินพอเพียงหอมเขียว> [๒๙ เมษายน ๒๕๖๖].
- คำคมเพชรจากใจเพชร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=หลัก 6 ข้อ ที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำกิจกรรมไร้สารพิษ> [๒๙ เมษายน ๒๕๖๖].
- คำคมเพชรจากใจเพชร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=หลักการทำการกิจกรรมไร้สารพิษ> [๒๙ เมษายน ๒๕๖๖].
- คำคมเพชรจากใจเพชร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=ธรรมชาติทำได้ยากแสนยากมีค่าแสนมีค่า> [๑๖ เมษายน ๒๕๖๖].
- คำคมเพชรจากใจเพชร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=คุณค่าของชีวิตคนหนึ่งชีวิตมีคุณค่ามากมายมหาศาลที่ค่าไม่ได้ คุ่มสุดคุ่มที่เราจะได้ช่วยเขา> [๑๖ เมษายน ๒๕๖๖].
- คำคมเพชรจากใจเพชร. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/profile/100066889334961/search/?q=วิชาการที่มีธรรมะเป็นไปเพื่อสร้างสรรค์สิ่งดีงามต่อตนเองและมวลมนุษยชาติ> [๑๖ เมษายน ๒๕๖๖].
- แนวทางการศึกษาสถาบันวิชาราม. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://vijjaram.ac.th/recruiting/educational-guide/> [๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖].
- ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://kalyanamitra.org/th/article_detail.php?i=6596 [๑๘ กันยายน ๒๕๖๔].
- พระธรรมทินนาเถรีเอตทัคคะในฝ่ายผู้เป็นธรรมกถึก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://84000.org/one/2/06.html> [๘ เมษายน ๒๕๖๖].
- พระปุลณมัตตานีบุตรเถระ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.dhammadharm.org/monk/monk39.php> [๘ เมษายน ๒๕๖๖].
- พระปุลณมัตตานีบุตรเถระเอตทัคคะในทางผู้เป็นพระธรรมกถึก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://84000.org/one/1/05.html> [๘ เมษายน ๒๕๖๖].

- แพทย์วิถีธรรมรวมพลังจัดงาน-สัมมนาปรัชญากับวิถีชีวิตร่วมสมัย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://morkeaw.net/ban-raj-and-pho-pha-activities-26-2-dec-65/> [๑๗ เมษายน ๒๕๖๖].
- มหาสาวกพระพุทธเจ้าพระธรรมทินนาเถรี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/sawokbuddha/phra-thrrm-thin-na-theri> [๘ เมษายน ๒๕๖๖].
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/บุญฉันทานีนีบุตรเถระ> [๘ เมษายน ๒๕๖๖].
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://th.wikipedia.org/wiki/นิยาม_5 [๑๑ เมษายน ๒๕๖๖].
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/ขุขุชุตตรา> [๗ เมษายน ๒๕๖๖].
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/เอตทัคคะ> [๙ สิงหาคม ๒๕๖๔].
- วารสารวิชาการวิชาราม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://vijjaram.ac.th/vijjaram-journal/> [๒๙ เมษายน ๒๕๖๖].
- วิชาราม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://vijjaram.ac.th/640318-vijjaram-course-structure/> โครงสร้างหลักสูตรสถาบันวิชาราม [๑๗ เมษายน ๒๕๖๖].
- ศึกษาดูงานนอกพื้นที่ในโครงการศึกษาดูงานทำความเข้าใจวิจัยชุมชนในพื้นที่จริง ที่ชุมชนแพทย์วิถีธรรม พุทธสถานภูผาฟ้าน้ำ. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.chiangmainews.co.th/news/1445358/> [๑๗ เมษายน ๒๕๖๖].
- ศูนย์การเรียนรู้แพทย์วิถีธรรม (หมอเขียว). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.arsomsilp.ac.th/morkeaw/> [๑๗ เมษายน ๒๕๖๖].
- สัมมนาเชิงวิชาการอาหารเป็นหนึ่งในโลก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://morkeaw.net/academic-seminar-about-food-crisis/> [๑๗ เมษายน ๒๕๖๖].
- หมอเขียวดอทเน็ต. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://morkeaw.net/about-us/morkeaw-biography/> ประวัติและผลงานหมอเขียว [๑๖ เมษายน ๒๕๖๖].
- เหตุเกิดแห่งพระสูตร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/W.Indhasara/photos/เหตุเกิดแห่งพระสูตร> [๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔].
- อสีติมหาสาวก : ตอนที่ ๔๙ กลุ่มพระสาวกแคว้นสักกะ (ต่อ). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://mgronline.com/dhamma/detail/9510000143048> [๒๔ เมษายน ๒๕๖๖].

Relatives and Disciples of the Buddha: Royal Patrons. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://th.ihoctot.com/post/in-what-aspects-does-mrs-khuchchutta-have-virtues-that-should-be-considered-a-role-model-please-explain-along-with-examples> [๗ เมษายน ๒๕๖๖].

(๓) สัมภาษณ์/บรรยาย/สนทนากลุ่ม:

บรรยายค่ายพระไตรปิฎกตามรอยบาทพระศาสดา ใจเพชร กล้าจน, ดร., ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๒.

บรรยายค่ายพระไตรปิฎกตามรอยบาทพระศาสดา ใจเพชร กล้าจน, ดร., ๒๙ มกราคม ๒๕๖๔.

บรรยายค่ายสุขภาพพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ๒ มกราคม ๒๕๖๕.

บรรยายรายการธรรมะพาพันทุกข์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐.

บรรยายรายการธรรมะพาพันทุกข์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

บรรยายรายการธรรมะพาพันทุกข์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ๙ มกราคม ๒๕๖๕.

บรรยายรายการธรรมะพาพันทุกข์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ๙ มกราคม ๒๕๖๖.

บรรยายรายการวิถีอารยธรรม, สมณะโพธิรักษ์, ๒๒ กันยายน ๒๕๕๖.

สัมภาษณ์, แก่นแก้ว นาวาบุญนิยม, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์, จีราวรรณ ดาโรจน์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์, ใจเพชร กล้าจน, ดร., ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม, ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์, ญัฐนิชา คำปาละ, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์, ธัญมน หมวดเหมน, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์, นงนุช พาสนา, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์, นมลชนก แก้วเกษ, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์, ประภัสสร วารี, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์, สมใจ สิทธิพงษ์, ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์, สมปรรณนา กล้าจน, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร,
๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์, สุวรรณ กังวานนวกุล, ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร,
๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ (In-Dept Interview)

เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร

ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

โดย นางสาว ผ่องไพโรธรรม กล้าจน

ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ใช้เพื่อสัมภาษณ์ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ผู้สื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร จำนวน ๑ คน ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน จำนวน ๕ คน และประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน จำนวน ๕ คน

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จะนำไปวิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) โดยผู้วิจัยเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลด้วยวิธีการบันทึกเสียง ซึ่งแนวคำถามในแบบสัมภาษณ์นี้เป็นสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (ปลายเปิด) แบ่งออกเป็น ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน
(หมอเขียว)

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ นามสกุล

เพศ..... อายุ

การศึกษาสถานภาพ.....

ผู้ให้สัมภาษณ์

() ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

() ลูกศิษย์ที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

() ประชาชนที่ได้รับฟังการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

สัมภาษณ์ วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

ตอนที่ ๒ วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

๒.๑ แนวคิดและเนื้อหาการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) เป็นอย่างไร

๒.๑.๑ แนวคิดการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

๒.๑.๒ เนื้อหาการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) เป็นอย่างไร

.....
.....
.....

๒.๒ รูปแบบและวิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) และการสร้างเครือข่าย เป็นอย่างไร

๒.๒.๑ รูปแบบการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) มีรูปแบบอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

๒.๒.๒ วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) มีวิธีการอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

๒.๒.๓ การสร้างเครือข่าย ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒.๓ การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างไร

๑) ยกตัวอย่างคำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารด้านศีล ผลการนำไปใช้เป็นอย่างไ

.....

.....

.....

.....

๒) ยกตัวอย่างคำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารด้านกรรม ผลการนำไปใช้เป็น
อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๓) ยกตัวอย่างคำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารด้านสุขภาพ ผลการนำไปใช้เป็น
อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๔) ยกตัวอย่างคำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารด้านเศรษฐกิจ ผลการนำไปใช้
เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๕) ยกตัวอย่างคำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารด้านการศึกษา ผลการนำไปใช้
เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๖) ยกตัวอย่างคำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารด้านการทำงาน ผลการนำไปใช้
เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๗) ยกตัวอย่างคำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารด้านมิตรดีสหายดี ผลการ
นำไปใช้เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๘) ยกตัวอย่างคำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารด้านการแบ่งปัน ผลการนำไปใช้
เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๓.๔ ปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้า
จน (หมอเขียว) เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๓.๕ ผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

๓.๖ ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (หากมี)

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้สัมภาษณ์ ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ เป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่างยิ่ง ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป

ผ่องไพโรธรรม กล้าจน

ภาคผนวก ข.

หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นิติสิทเก็บข้อมูลประกอบการเขียนสารนิพนธ์

ที่ อว ๘๐๒๔.๑(๑๐)/ ว ๐๔๔

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่

๑๓๕ วัดสวนดอกพระอารามหลวง ต.สุเทพ

อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๕๓๒๗ ๘๖๖๗, ๐ ๕๓๒๗ ๕๑๔๕,

๐ ๕๓๒๗ ๐๔๕๑, โทรสาร ๐ ๕๓๒๗ ๐๔๕๒

เว็บไซต์ <http://www.cm.mcu.ac.th> อีเมล cm@mcu.ac.th

๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิติสิทเก็บข้อมูลประกอบการเขียนสารนิพนธ์
นมัสการ/เรียน

ด้วย นางสาวผ่องไพโรธรรม กล้าจน เลขประจำตัวนิสิต ๖๔๐๔๑๐๕๐๐๘ เป็นนิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (ภาคปกติ) ของบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชร
จากใจเพชร ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) AN ANALYTICAL STUDY DHAMMA PROPAGATION
OF KAM-KOM-PETCH-JAK-JAI-PETCH OF DR. JAIPETCH KLAJON (MORKEAW)”

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการเขียนสารนิพนธ์ของนิสิตเป็นไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์
บัณฑิตศึกษา จึงขอความเมตตาอนุเคราะห์ให้นิติสิทเก็บข้อมูลดังกล่าว โดยนิติสิทจะเข้าไปเก็บข้อมูล และ
ประสานงานด้วยตนเอง

จึงนมัสการ/เรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นมัสการ/ขอแสดงความนับถือ

(ดร.พิสิฏฐ์ โคตรสุโพธิ์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตเชียงใหม่

ภาคผนวก ค.

ผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

สัมภาษณ์ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวแพทย์วิถีธรรม

สัมภาษณ์ แก่นแก้ว นาวาบุญนิยม

สัมภาษณ์ จิราวรรณ ดาโรจน์

สัมภาษณ์ ณิชฐนิชา คำปาละ

สัมภาษณ์ ธัญมน หมดเหมน

สัมภาษณ์ นางนุช พาสนา

สัมภาษณ์ นมลชนก แก้วเกษ

สัมภาษณ์ ประภัสสร วารี

สัมภาษณ์ สมใจ สิทธิพงษ์,

สัมภาษณ์ สมปรารถนา กล้าจน

สัมภาษณ์ สุวรรณ กังวานนวกุล

ภาคผนวก ง.

ผลงานและกิจกรรมช่วยเหลือสังคมของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

ผลงานด้านรางวัล

ได้รับการอนุมัติ “หลักสูตรการแพทย์ทางเลือก เพื่อการพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง”
 กระทรวงสาธารณสุข

ได้รับการระบุ “รหัสมาตรฐานการให้บริการการแพทย์ทางเลือกวิถีธรรม”
 กระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง รหัสมาตรฐาน ตามโครงสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข
 เรียน อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ที่มา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กองยุทธศาสตร์และแผนงาน วันที่ 24 ตุลาคม 2562
 หมายเหตุ ตรงกันยาว 9 เม็ด (เทคนิค 9 ข้อ) ของแพทย์วิถีธรรม

	หมายเหตุ
รหัสประเภทบุคลากร DB5 = บุคลากรแพทย์แผนไทย แพทย์พื้นบ้าน แพทย์แผนจีน แพทย์ทางเลือก (ที่มีวุฒิการศึกษาหรือผ่านการอบรมตามเกณฑ์ แต่ที่ไม่มีใบประกอบวิชาชีพ)	แพทย์วิถีธรรม
รหัสกิจกรรมในชุมชน 2D 040 อบรมรณรงค์และนำการใช้สมุนไพรควบคุมป้องกันโรค	ยามเม็ดที่ 1,4,5
2D 041 อบรมรณรงค์และนำการใช้สมุนไพรในโรงเรียน	ยามเม็ดที่ 1,4,5
2F 302 มังสวิรัติ	ยามเม็ดที่ 7
2F 304 อาหารปรับสมดุลฤทธิ์ร้อน-เย็น/อาหารสุขภาพ/เกอर्सลับบำบัด	ยามเม็ดที่ 7
2F 310 การให้ความรู้เรื่อง การนำหลักธรรมศาสนามาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	ยามเม็ดที่ 8,9
2F 311 การให้ความรู้เรื่อง การปรับสมดุลร่างกาย/คุณภาพบำบัด	ยามเม็ดที่ 1-7

*ดร. โจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) *๕

	หมายเหตุ
2F 312 การให้ความรู้เรื่อง กายและจิต/ออกกำลังกาย	ยามเม็ดที่ 8,9,6
2F 313 การให้ความรู้เรื่อง สวดมนต์ บำบัดและ/หรือสมาธิบำบัด	ยามเม็ดที่ 8,9
2F 314 การให้ความรู้เรื่อง สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ	ยามเม็ดที่ 1,4,5
การให้บริการสุขภาพระดับบุคคลในชุมชน	
11 04 การให้บริการ อบรมสมุนไพรเพื่อการส่งเสริมสุขภาพที่บ้าน	ยามเม็ดที่ 5
11 100 การให้บริการ กวดจุดบำบัด (Acupressure)	ยามเม็ดที่ 6
11 113 การให้บริการ อาหารปรับสมดุลฤทธิ์ร้อน-เย็น	ยามเม็ดที่ 7
11 182 การให้บริการ กัวซา (Guasa)	ยามเม็ดที่ 2
11 183 การให้บริการ การแพทย์ทางเลือกวิถีธรรม	แพทย์วิถีธรรม

๖๖ เม็ดหลักของการดูแลสุขภาพตามหลักธรรมแพทย์วิถีธรรม

ได้รับการยอมรับจากนิสิตนักศึกษาและนักวิจัย สนใจทำวิจัยเกี่ยวกับศาสตร์องค์ความรู้แพทย์วิถีธรรม

เปิดพื้นที่ศูนย์ฯ เป็นสถานที่ศึกษาดูงาน

ส่งเสริมการเผยแพร่องค์ความรู้และทักษะในการปฏิบัติดูแลสุขภาพ
ตามหลักการแพทย์วิถีธรรม

**ฟื้นตนด้านสุขภาพด้วย
เทคนิค 9 ข้อ ยา 9 เม็ด**

**ยาเม็ดเลิศ
ยาเม็ดหลัก
ยาเม็ดเสริม**

อาจารย์ หมอเขียว ใจเพชร กล่าจน

(ยาเม็ดที่ 8,9)
+ ยาเม็ดเลิศ + **ต้านวิญญาม**

(ยาเม็ดที่ 7,6)
+ ยาเม็ดหลัก + **ต้านวัตถุ**

(ยาเม็ดเสริม)
+ ยาเม็ดเสริม + **ต้านวัตถุ**

ส่งเสริมการศึกษาปฏิบัติและเผยแพร่สัจธรรม
ในพระพุทธศาสนา

ส่งเสริมการเผยแพร่การศึกษาองค์ความรู้และทักษะ
ในการทำกิจกรรมไร้สารพิษ

ส่งเสริมเผยแพร่การศึกษาแนวใหม่
โดยจัดตั้งสถาบันวิชาราม

สถาบันวิชาราม

ส่งเสริมเผยแพร่การค้าบุญนิยม
(ตลาดวิถีธรรม ตลาดอาริยะ)

การค้าบุญนิยม
ทำการค้าด้วยหลักบุญนิยม ๔ ข้อ
ของดี ราคาถูก ซื่อสัตย์ มีน้ำใจ
ราคาบุญนิยม ๔ ระดับ
ต่ำกว่าท้องตลาด เท่าทุน
ต่ำกว่าทุน แจกฟรี
ร้านค้ากอบบุญ fb ตลาดวิถีธรรม
แคร่แม่ปิ่น

สินค้าที่จำหน่ายในครัวเรือน

ตลาดวิถีธรรม

อาหารมังสวิรัต จานละ 1 บาท

ตลาดวิถีธรรม

อาหารมังสวิรัต จานละ 1 บาท

แคร่แม่ปิ่น

แม่ปิ่นเมล็ดพันธุ์
เจ้าศีลหรือความดีมาแลก

ส่งเสริมการกุศลอื่น ๆ
หรือดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์

ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
โครงการรวมใจกักดี ปลุกมเหล็กซ์-สักสยามินทร์
ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ภาคผนวก จ-๑

รูปแบบการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชร
ของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)
(๙ รูปแบบ)

๑) จัดค่ายอบรมเชิงปฏิบัติการ

๑.๑ ค่ายสุขภาพ

๑.๒ ค่ายกสิกรรมไร้สารพิษ

๑.๓ ค่ายพระไตรปิฎก ค่ายแฟนพันธ์แท้

๒) จัดค่ายอบรมออนไลน์ (ผ่าน Zoom Meeting)

๓) บรรยายธรรม

๔) สิ่งพิมพ์ : ได้แก่ หนังสือ วารสาร รายงาน แผ่นพับ ป้ายนิทรรศการ โปสเตอร์
สื่อแพทย์วิถีธรรม

การปรับสมดุล ร้อนเย็นภายใน ตามหลักการแพทย์วิถีธรรม

การปรับสมดุล ร้อนเย็นภายใน ตามหลักการแพทย์วิถีธรรม

รวบรวมเขียนเรียงโดย ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) ผู้เชี่ยวชาญด้านกายภาพบำบัดทางเดินหายใจและระบบประสาททางจิตเวช บัณฑิตวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา

BUDDHIST DHAMMA MEDICINE (9 Pills)

Balancing the hot and cold elements in the body and mind by following the principles of Buddhist Dhamma Medicine

By Dr. Jaiphet Klajon, Ph.D. (Morkeaw)

Pill No. 1 ...

Pill No. 2 ...

Pill No. 3 ...

Pill No. 4 ...

Pill No. 5 ...

Pill No. 6 ...

Pill No. 7 ...

Pill No. 8 ...

Pill No. 9 ...

Author: Jaiphet Klajon, PhD
Expert in Alternative Buddhist Medicine
Certified by the Bureau of Alternative Medicine
Department for the Development of Thai Traditional and Alternative Medicine

เรียนรู้วิชาพึ่งตนให้ได้ อโยนอโร ความตาย

ค่ายสุขภาพแพทยวิถีธรรม (หมอเขียว)
มาเป็นหมอคนของตัวเองกันเถอะ

เรียนรู้การปรับสมดุล ร้อนเย็น ทาโย
ด้วยเทคนิค 9 ข้อ ยา 9 เม็ด

ศูนย์ธรรมวิภาวทีจ www.morkeaw.net

มาเรียนหมอดูตัวเองกันเถอะ

วันที่ 2 กรกฎาคม 2565
Hauptstrasse 7, 9630 Neustadt, Switzerland

อบรมฟรี
ไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ

ค่ายสุขภาพเชิงปฏิบัติ (workshop)
ณ สวนบ้านบุญ 9
ณ ระยอง ๑.๑๑๑๑๑๑ ๑.๑๑๑๑๑๑

หลักสูตร 5 วัน
23-27
กันยายน
2565

บรรยาย/สาธิต : โยคะสุขภาพวิถีธรรม
อบรมฟรี ไม่เสียค่า
ลงทะเบียนล่วงหน้า ลงทะเบียน
เวลา 6:30 - 8:00 น. เริ่มอบรม เวลา 8:30 น.

ค่ายสุขภาพแพทยวิถีธรรมออสเตรเลีย

วันอาทิตย์ที่ 26 มีนาคม พ.ศ.2566
เวลา 8.30-16.00 น. (ค่าไป - กลับ ไม่ค้างคืน)
12 Carinya Street, Charmhaven NSW 2263

ไม่เสียค่าใช้จ่าย
ศูนย์ธรรมวิภาวทีจ

จัดอบรมโดย หมอเขียว
เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยและผู้สนใจ

• ฐานอบรมฟรี
• ฐานทานกวนธรรม ส่วนเสริมฝึกโยคะ พาฟื้นฟู
• ฝึกสมาธิกับพระคุณเจ้า
• ภาวนาเชิง โยคะคลอสมปราณ บริกรรมสวดไตรปิฎก
• ภาวนาและปฏิบัติการทำน้ำมนต์พุทธคุณ
• รับประทานอาหารทานมังสวิรัติ และสุขภาพที่มีชีวิต
• รับประทานอาหารมังสวิรัติแบบสุขภาพดี
• อยุ่พินิจธรรม หมอเขียว และหมอเขียว เป็นประสบการณ์การดูแลสุขภาพ
• ภาวนาบทสวดมนต์ ๑๐ นาที ฝึกสติกับสุขภาพร่างกายและจิตใจ
• สลับกับดูทีวีจากห้องเรียนในภาษา คนกลับบ้าน

Highlight
สาธิตการทำ
ปราณคัตเตอร์
โยคะทาง
โยคะ

• ฝึกโยคะ
• ฝึกสมาธิ
• ฝึกภาวนา
• ฝึกปฏิบัติธรรม
• ฝึกปฏิบัติโยคะ
• ฝึกปฏิบัติโยคะ
• ฝึกปฏิบัติโยคะ

จองที่นั่งฟรีเพียงคลิก
คลิกที่นี่เลย

+ ไลน์ 092 233 141
+ ไลน์ 092 233 141

Buddhist Med Of America USA

You are invite to join our USA
Medicine Health Camp in alignment of the
self-Sufficient Economy Phillosophy

Texas(Houston) At Buddhawas Temple
6007 Spindle Dr. Houston Texas 77085
September 22-27, 2019
nearest Airport(inter: IAH)Domestic
Hobby Airport

Register : <https://morkeaw.herokuapp.com> or
www.morkeawusa.org contact:khun chatchavan
713-291-8265,Dr.vijit 832-306-1435 Paul 972-365-6083

Switzerland

ค่ายสุขภาพพึ่งตนแพทยวิถีธรรม Switzerland (1 วัน)

USA

อยากบอกว่า
"อย่ารอให้หนักน... มันช่วยยาก อย่ารอให้ป่วยก่อน
แล้วจึงค่อยมาดูแลตัวเอง มาเป็นหมอเองเถอะ หัวใจรักกันเถอะ"
Toivras กล้าชวน (หมอเขียว)

ชมรมผู้รักสุขภาพค่ายหมอเขียว USA ครั้งที่ 3
ขอเชิญชวนพี่น้องเข้าค่ายสุขภาพแพทยวิถีธรรม(หมอเขียว)
ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

วันที่ 7-11 กันยายน 2558 เมืองชิคาโก, รัฐอิลลินอยส์ (Chicago, Illinois)
วันที่ 14-18 กันยายน 2558 รัฐฟลอริดา (Florida)
วันที่ 21-25 กันยายน 2558 เมืองดัลลาส, รัฐเท็กซัส (Houston, Texas)
บรรยายโดย อาจารย์บิณฑิลา กล้าชวน (หมอเขียว)
และจัดอาสาแพทยวิถีธรรมอเมริกาและไทย จัดโดย เครื่องข่ายทีมงานจิตอาสาอเมริกา

สามารถติดต่อสอบถามได้ที่ ชมรมสุขภาพพึ่งตนเอง Selfhealthclub@gmail.com ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ โปรดแจ้งให้ทราบเร็ว ๆ นี้

หมอเขียว # พันกัณ
www.morkeaw.net / www.boonnaiyom.net

Chicago

8910 Buddhatham temple Kingery Hwy Willowbrook IL 60507

Register:khun Jod 312-927-2699
Khun Jieb: 815-262-0779, Khun Fink: 513-276-9942 California contact: khun Dang 818-284-2352
Register online : www.morkeawusa.org
The best docter is yourself Lecture by DR.Jaipheth Klajon(Dr.Green) From Thailand Entry is Free!!!!

Australia

ค่ายแพทย์วิถีธรรมออสเตรเลีย (1 วัน)

**"สื่อแพทย์วิถีธรรม
เป็นสุนทรียะที่ทำให้คนสะดวก
จะเป็นโทนของ
สุขภาพและธรรมชาติ
จะมีพลังเหนียวแน่น
ให้คนทำตามได้มาก
เหนียวแน่นให้คน
ลดกิเลสตามได้มาก"**

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)
17 มิถุนายน 2559

**สื่อแพทย์วิถีธรรม
เป็นสุนทรียะ
ที่ทำให้คนสะดวก
จะเป็นโทนของ
สุขภาพและธรรมชาติ
จะมีพลังเหนียวแน่น
ให้คนทำตามได้มากเหนียวแน่น
ให้คนลดกิเลสตามได้มาก**

คำคม "เพชรจากใจเพชร" ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) สวนป่านาบุญ 1

“ลดกิเลส...รักษาโรค”
แพทย์วิถีธรรม
ยา ๙ เม็ด

๑. การรับประทานสมุนไพรเป็นหลัก
 ๒. ฝึกสมาธิหรือสมาธิอย่างอื่นด้วยวิธีของ หมอ เวชชีวะ
 ๓. การออกกำลังกาย (โยคะ) ด้วยสมุนไพรอย่าง
 ๔. การนั่งสมาธิโดยใช้สมุนไพรที่ช่วย
 ๕. การพูด หรือ ประทับ สม ธาตุ เม็ดด้วย
 สมุนไพรที่แท้
 ๖. การอดอาหารตาม กฎของแพทย์ โยคะ
 ๗. การปฏิบัติคุณงาม
 ๘. การรับประทานยาปรับสมดุลร่างกาย
 ๙. ใช้ยาและ สมุนไพร อย่างถูกต้อง หากไม่ใช้ต้องใส่
 สมุนไพรที่แท้ หรือ ใช้สมุนไพรที่แท้ควบคู่กัน
 ๑๐. ฝึกสติ ฝึกใจ ให้ดี
ศูนย์บาทรักษาทุกโรค
www.markeaw.net

ศูนย์วิชาการแพทย์วิถีธรรม
 ศูนย์บาทบุญ (เมืองเขียว)
หมอ ที่ดีที่สุดในโลก
 คือ **ตัวคุณเอง**

อริยคีต
รักษาโรค

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)
 ศูนย์บาทบุญรักษาทุกโรค

กสิกรรมไร้สารพิษ
ชีวิตผาสุก

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)
 ศูนย์บาทบุญรักษาทุกโรค
www.markeaw.net @ หมอเขียว_ใจเพชร

อยากได้สิ่งใด
 จงคิดสิ่งนั้น
 กับผู้อื่น

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

๙เม็ด
 แล้วคิดที่จะไม่เอาอะไรจากใคร
๙เม็ดได้

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)
 ศูนย์บาทบุญรักษาทุกโรค
www.markeaw.net

แพทย์วิถีธรรม
 ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
 ศูนย์บาท รักษาทุกโรค
www.markeaw.com/net
 “ลดกิเลส รักษาโรค”

ทีเลสเม็น้อย...
 จะให้ผล...
 ฤกษ์น้อย...
 ไหมรี่!!

USA

Be Your Own Doctor
 Using 9 pills from Mor Keaw

1. DRINK NATURAL HERBS AND YANANG LEAF
2. SUAZA
3. ENEMA
4. SOAKING HANDS AND FEET WITH HERBAL CONCOCTION
5. HERBAL POUFTICINE
6. YOGA, EXERCISE AND MERIDIAN ACUPRESSURE
7. BALANCING YOUR BODY WITH HOT AND COOLING ELEMENTS IN DIET
8. HOLY SPIRIT: DHAMMA
9. WORTHY WORK AND RIGHTEOUS REST

USA

The Best Doctor
 is **“Yourself”**

Germany

Der beste Arzt der Welt bist
„Du Selbst”

Be Your Own Doctor
 Using 9 pills from Mor Keaw

1. DRINK: NATURAL HERBS AND YANANG LEAF
2. SUAZA
3. ENEMA
4. SOAKING: HANDS AND FEET WITH HERBAL CONCOCTION
5. HERBAL POUFTICINE
6. YOGA: EXERCISE AND MERIDIAN ACUPRESSURE
7. BALANCING YOUR BODY WITH HOT AND COOLING ELEMENTS IN DIET
8. HOLY SPIRIT: DHAMMA
9. WORTHY WORK AND RIGHTEOUS REST

THE BEST DOCTOR IS
USA YOURSELF

USA

The Best Doctor
 is **“Yourself”**

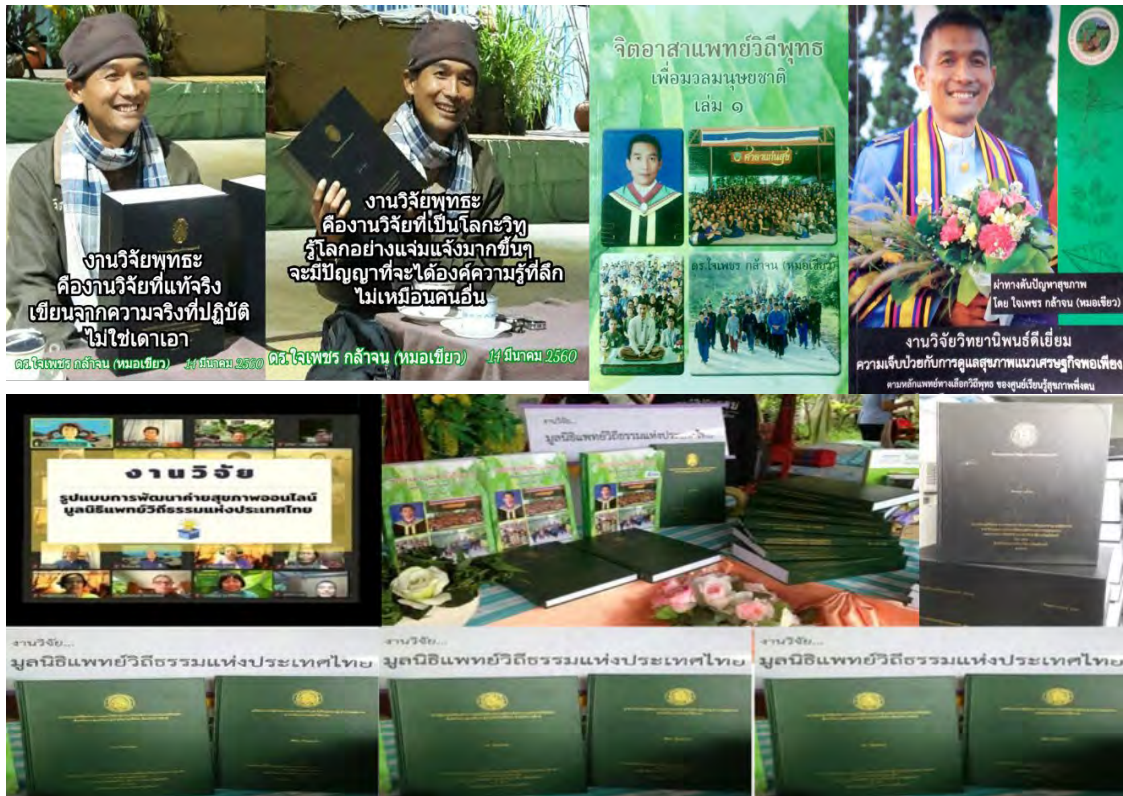
Germany

Buddhistische Heilverfahren
 Die 9 Medikamente (Verfahren)

1. Einnahme der ausgewählten und passenden Kräuter
2. Schabe die Heut im Gift aus dem Körper zu lassen
3. Darmabfühg (Detox) mit passendem Kräuterwasser
4. Anmaldng des passenden Kräuterwassers für das Hand- und Fußbad
5. Einreiben der betroffenen Körperregionen mit passendem Kräuteressen und /oder Tropfen in die Augen, Ohren oder Nase mit passendem Kräuterwasser und /oder Abkochen mit passendem Kräuterkompressen und /oder Dampfzinn oder Baden mit passendem Kräutern
6. Angenehme Sport treiben, Yoga mit Atemübung
7. Essen mit Angewogener Ernährung
8. Positive Denken oder positive Einstellung gegenüber dem Leben und Zusammenleben, im Sinne der Dhamma
9. Arbeiten und entspannen für eine optimale Position

0 heilt jede Krankheit
www.markeaw.net

๕) การทำ/เขียนงานวิจัย

๖) สื่อสังคมออนไลน์ วิดีทัศน์ เอ็มพีสาม สื่อโทรทัศน์

Website วิชชาaram

ส่งข้อมูล แบ่งปันการเรียนรู้

Learn & Share

ส่งข้อมูล แบ่งปันการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ส่งข้อมูล แบ่งปันการเรียนรู้ตลอดชีวิต

vijaram / ช่างนักศึกษา / October 4, 2021

Update 11 เมษายน 2565 นักศึกษาสามารถแบ่งปันการเรียนรู้จากหลักวิชาที่เรียนและนำไป ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตั้งหัวข้อต่อไป แบ่งปันการเรียนรู้ ร่วมแบ่งปันประสบการณ์ การ ใช้หลักอริยสัจ... Read More »

Categories

Select Category

facebook สถาบันวิชชาaram

You subscribe & FOLLOW

morkeaw.net หมอเขียวดอทเน็ต

คำคมเพชรจากใจเพชร

@morkeaw.net · 1 รีวิว 1 รายการ · ชุมชน

Fb คำคมเพชรจากใจเพชร

คำคมเพชรจากใจเพชร

@morkeaw.net · 1 รีวิว 1 รายการ · ชุมชน

แก้ไข เรียนรู้เพิ่มเติม

แก้ไข เรียนรู้เพิ่มเติม

หน้าหลัก เกี่ยวกับ รูปภาพ วิดีโอ เพิ่มเติม

โปรโมท

Fb หมอเขียวแฟนคลับ

หมอเขียว แฟนคลับ

@morkeawfansclub · 4.8 วิว 34 รายการ · เว็บไซต์สุขภาพและความเป็นอยู่

แก้ไข ติดตาม

หน้าหลัก เกี่ยวกับ งานกิจกรรม รูปภาพ เพิ่มเติม

โปรโมท 🔍 ...

Morkeawfansclubusa and international

4.5 ทัศน ถูกใจ · ผู้ติดตาม 4.6 ทัศน คน

ติดต่อเรา

ส่งข้อความ ถูกใจ

Fb กิจกรรมหมอเขียว แพทย์วิถีธรรม

กิจกรรมหมอเขียว แพทย์วิถีธรรม

@morkeawHEALTHYlifestyle · ชุมชน

กำลังติดตาม

หน้าหลัก กลุ่ม งานกิจกรรม วิว เพิ่มเติม

ถูกใจแล้ว ส่งข้อความ 🔍 ...

Fb ครัวหมอเขียว แพทย์วิถีธรรม

ครัวหมอเขียว แพทย์วิถีธรรม

4.8 ใจ 20 รายการ - ความสนใจ

ส่งข้อความ

ประวัติ: ติ่งใจใจระยว่ใจ

หน้าหลัก ทีวี รูปภาพ กลุ่ม เติมเต็ม

ถูกใจ

Fbกิจกรรมไร่สารพิษชีวิตผาสุก

กิจกรรมไร่สารพิษ ชีวิตผาสุก

กลุ่มสาธารณะ - ผู้ติดตาม 1.4 หมื่น คน

กำลังติดตาม + เชิญ

เกี่ยวกับ การพูดคุย แนะนำ หัวข้อ ผู้คน งานกิจกรรม สื่อ ไฟล์

Fb โซล่าเซลล์ พวธ.

โซล่าเซลล์ พวธ.

บริษัทด้านสื่อ/ข่าวสาร

กำลังติดตาม

หน้าหลัก ทีวี วิดีโอ รูปภาพ เติมเต็ม

ถูกใจแล้ว ส่งข้อความ

Urine Therapy Wisdom

ภูมิปัญญาปัสสาวะบำบัด

หน้าแรก เกี่ยวกับเรา บทความทั้งหมด เว็บไซต์เครือข่าย

น้ำปัสสาวะรักษาภูมิแพ้ ได้อย่างดี : นายวงศ์ ปรสิทธ์ มชลีรส

Posted on January 7, 2021 by malin

นายวงศ์ปรสิทธ์ มชลีรส อดีตรองอธิบดีกรมส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าใคร่ จ.กาฬสินธุ์ อดีตนายก อบจ.กาฬสินธุ์ เป็นภูมิแพ้มานาน 10 ปี มักจะมีอาการจามและไอ เคยเข้าค่ายสุขภาพตามหลักสูตรแพทยวิถีธรรม ๒๕. 2555 พร้อมมารดาที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานและต้นขาซึ่งจะระงับยา (รักษาตั้งแต่ปี 2549-2555) ปัจจุบันมารดา

น้ำปัสสาวะ ผู้มีปัญญาเท่านั้นจะเข้าใจ

น้ำปัสสาวะรักษาโรค ยาคือที่ทรงคุณค่า แต่ถูกบดบัง

Posted on December 21, 2020 by malin

พระพุทธเจ้าตรัสเรื่องการใช้น้ำปัสสาวะในพระไตรปิฎก ซึ่งนักวิชาการหรือคนประเภทที่หลงคิดว่าตัวเองเก่งสุด เรียนมามาก ไม่เชื่อว่าพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์มากกว่านั้น ถ้าคนไม่ศรัทธาพระพุทธเจ้า จะไม่เชื่อเรื่องน้ำปัสสาวะเลย ธรรมะของพระพุทธเจ้าชั้น คัมภีร์ (สี่กึ่ง) ทพทัตสา (เห็นตามได้ยาก) ทนโพธา (รู้ตามได้ยาก) ปตีดา (ประเดี๋ยวไปตามลำดับไม่ข้าม

ค้นหา

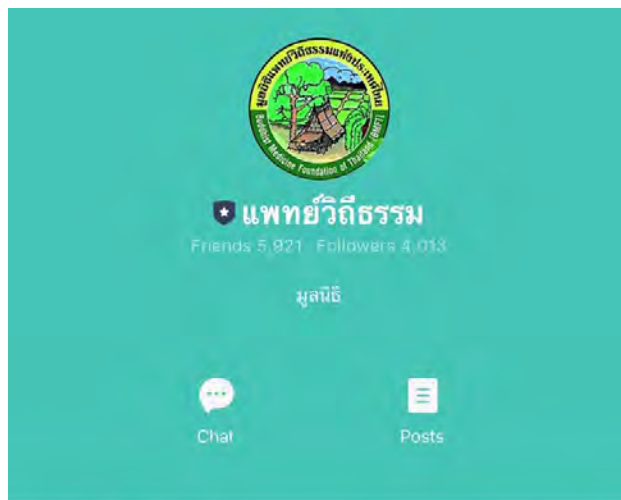
Search

หมวดหมู่เนื้อหา

Select Category

แพทย์วิถีธรรม
ฉลาด สดชื่น สดชื่น สุขภาพดี

แพทยวิถีธรรม
Friends 5,921 · Followers 4,013

มูลนิธิ

Chat Posts

แพทย์แผนไทยวิถีธรรม

more

เข้าอบรมสดทาง
โปรแกรมชุมชน

หลักสูตร
แพทย์แผนไทยวิถี
ธรรมคำจูนโลก

คิงคองทะเลเมฆ

หลักสูตร
แพทย์แผนไทย
วิถีธรรมคำจูนโลก

๗) จัดการความรู้และพัฒนางานด้านวิชาการ

๘) เปิดพื้นที่ศูนย์ฯ เป็นสถานที่ศึกษาดูงาน

ศึกษาดูงานนอกพื้นที่
ชุมชนแพทย์วิถีธรรม พุทธสถานภูผาฟ้าน้ำ
www.chiangmainews.co.th @chiangmainews

๙. อปรีทานิยธรรม

สิ่งที่ขาดแคลนที่สุดในโลก คือ คนที่เสียสละด้วยใจบริสุทธิ์ เป็นสิ่งที่ขาดแคลนที่สุดในโลก แต่มีคุณค่าที่สุดในโลก

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 27 มกราคม 2560

จงเสียสละ ด้วย ใจที่เป็นสุข

9 มีนาคม 2561 ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

“ อาชีพ ทำงานฟรี เป็นอาชีพ ที่มั่นคง ที่สุดในโลก ”

การสร้างคนเสียสละด้วยใจบริสุทธิ์ เป็นสิ่งที่ขาดแคลนที่สุดในโลก แต่ดีที่สุดในโลก

ไปโลกของเขาคณะคนเสียสละ (ใจเป็นธรรม)

สร้าง บัณฑิตเสียสละ เพื่อช่วยเหลือ คนในโลก

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว) 27 กุมภาพันธ์ 2563 กุมภาพันธ์ สิงหาคม

“ แพทย์ผู้ดีธรรม สร้างคนให้เสียสละ และช่วยเหลือผู้อื่น ”

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

ชีวิตจะพ้นทุกข์ได้ ต้องได้พบ **สัตบุรุษ**

8 มีนาคม 2561 ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

ภาคผนวก จ-๒

หนังสือบททบทวนธรรม เพื่อการสร้างจิตวิญญานให้ผาสุกที่สุดในโลก

<p>๑. เรื่องการเข้าใจผิดของเรากับผู้อื่น</p> <p>เราต้องระลึกไว้ว่า มันคือวิบากกรรมเขา วิบากกรรมเรา</p> <p>แก้ไขได้ด้วยการทำดี ไม่มีถือสาไปเรื่อย ๆ</p> <p>แล้ววันใดวันหนึ่งข้างหน้า ในชาตินี้ หรือชาติหน้า หรือชาติอื่น ๆ สืบไป</p> <p>ความเข้าใจผิดนั้นก็หมดไปเอง</p>
<p>๒. เราต้องรู้ว่า แต่ละคนมีฐานจิตแตกต่างกัน</p> <p>เราจึงควรประมาณการกระทำ</p> <p>ให้เหมาะสมกับฐานจิตของเรา และฐานจิตของผู้อื่น</p> <p>“คิดดี พูดดี ทำดีไว้ก่อน” ดีที่สุด</p>
<p>๓. นับ ๑ ที่เรา เริ่มต้นที่เรา ทำความดีที่เรา</p> <p>นี่คือเส้นทางเพื่อการพึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์</p>
<p>๔. ต้องกล้าในการทำสิ่งดี</p> <p>ละอายและเกรงกลัวในการทำชั่ว ชีวิตจึงจะพ้นทุกข์ได้</p>
<p>๕. ชีวิตที่ไม่ได้หยุดชั่ว ไม่ได้ทำดี ไม่ได้ทำจิตใจให้ผ่องใส</p> <p>คือชีวิตที่ผิดพลาด คือชีวิตที่ขาดทุน คือชีวิตที่สูญเปล่า</p>
<p>๖. การกระทำเดียวกัน มีเหตุผลในการกระทำกว่าล้านเหตุผล</p> <p>ต้องระวัง “อคติ หรือ ความเข้าใจผิด จากการคาดเดาที่ผิดของเรา”</p>
<p>๗. หลัก ๕ ข้อ ที่นำพาชีวิตพ้นจากนรกตลอดกาลนาน</p> <p>อย่าทนายใจผู้อื่น อย่าใส่ร้ายผู้อื่น อย่าโกหกผู้อื่น</p> <p>อย่าชิงชังผู้อื่น อย่าเบียดเบียนผู้อื่น</p>
<p>๘. สิ่งที่เราได้รับ</p> <p>คือสิ่งที่เราทำมา ไม่มีสิ่งใดที่เราได้รับ โดยที่เราไม่เคยทำมา</p>
<p>๙. ถ้าเรายังไม่เข้าใจคนอื่น</p> <p>แสดงว่าเรายังไม่เข้าใจตนเอง</p>

<p>๑๐ เมื่อเกิดสิ่งเลวร้ายกับเรา ไม่มีอะไรบังเอิญ ทุกอย่างยุติธรรมเสมอ เพราะเราเคยทำเช่นนั้นมามากกว่านั้น เมื่อได้รับแล้วก็หมดไป เราก็จะโชคดีขึ้น</p>
<p>๑๑. สิ่งที่สร้างผลทุกวินาทีให้กับชีวิต คือ วิชากรรม</p>
<p>๑๒. วิชากรรมมีจริง ทำอะไร ได้ผลอะไร ก็เกิดจากการกระทำของเราเองทั้งหมด เจอเรื่องดีเพราะทำดีมา เจอเรื่องไม่ดีเพราะทำไม่ดีมา ทั้งในปัจจุบันและอดีต สัจจะระหัดกันอย่างละ ๑ ส่วน</p>
<p>๑๓. ไม่มีใครทำดีกับเราได้ นอกจากตัวเราเอง ไม่มีใครทำร้ายเราได้ นอกจากตัวเราเอง เราเป็นทายาทของกรรม เรามีกรรมเป็นกำเนิด เรามีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ เรามีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เราจักทำกรรมอันใดไว้ ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม เราจักได้รับผลของกรรมนั้นอย่างแน่นอน ไม่มีอะไรดลบันดาลสิ่งดีสิ่งร้ายให้เราได้ นอกจากวิบากดีร้ายของเราเท่านั้น ที่ดลบันดาลสิ่งดีสิ่งร้ายให้เราได้ เราทำดีก็ได้รับผลดี เราทำชั่วก็ได้รับผลชั่ว</p>
<p>๑๔. ไม่มีชีวิตใดหนีพ้นอำนาจแห่งกรรมไปได้ ทำกรรมดีย่อมได้รับผลดี ทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว</p>
<p>๑๕. มาตลีเทพสารถิ คือ วิบากดีร้ายของแต่ละชีวิต เราทำดี มาตลีเทพสารถิ ก็จะพาไปสวรรค์ คือ สุข สงบ เบา สบาย ได้สิ่งดี เราทำชั่ว มาตลีเทพสารถิ</p>

ก็จะพาไปนรก คือ ทุกข์ เร่าร้อน เตือดเนื้อ ร้อนใจ ได้สิ่งร้าย
<p>๑๖. มาตลีเทพสารถิ คือ วิบากดีร้ายที่สร้างสิ่งดีร้ายให้ชีวิต</p> <p>เป็นสิ่งเตือนสิ่งบอกว่า</p> <p>อะไรเป็นกิเลสเป็นโทษ ให้ลดละเลิก</p> <p>อะไรเป็นบุญกุศล เป็นประโยชน์ ให้เข้าถึง</p> <p>อะไรเป็นโทษ ให้เว้นเสีย</p>
<p>๑๗. เรามีหน้าที่ทำแต่ละสิ่งแต่ละอย่าง</p> <p>ให้อยู่ในสภาพที่ดีที่สุดเท่าที่จะพึงทำได้</p> <p>ให้โลกและเราได้อาศัย</p> <p>ก่อนที่ทุกสิ่งทุกอย่างจะดับไปเท่านั้น</p>
<p>๑๘. เราทำดี</p> <p>ด้วยการช่วยไม่ให้คนอื่นทำผิดได้ “ก็ช่วย”</p> <p>แล้ว “วาง” ให้เป็นไปตามวิบากดีของเขา</p> <p>“ช่วยไม่ได้” ก็ “วาง” ให้เป็นไปตามวิบากร้ายของเขา</p> <p>เมื่อเขาเห็นทุกข์จนเกินทน จึงจะเห็นธรรม</p> <p>แล้วจะปฏิบัติธรรมสู่ความพ้นทุกข์</p>
<p>๑๙. สิ่งที่มีมองไม่เห็นที่ทำหน้าที่สร้างสิ่งที่มีมองเห็น</p> <p>และสิ่งที่เป็นอยู่ทุกอย่างในชีวิตของคน</p> <p>คือ พลังวิบากดีร้าย</p> <p>ที่เกิดจากการกระทำทางกาย หรือวาจา หรือใจของผู้นั้น</p> <p>ในอดีตชาติ และชาตินี้ สัมเคราะห์กันอย่างละหนึ่งส่วน</p>
<p>๒๐. เมื่อเกิดสิ่งเลวร้ายกับเรา</p> <p>โลกนี้ไม่มีใครผิดต่อเรา เราเท่านั้นที่ผิดต่อเรา</p> <p>คนอื่นที่ทำไม่ดีนั้น เขาผิดต่อตัวเขาเองเท่านั้น</p> <p>และเขาก็ต้องได้รับวิบากร้ายนั้นเอง เ</p> <p>เขาจึงไม่ได้ผิดต่อเรา แต่เขานั้นผิดต่อตัวเขาเอง</p> <p>ถ้าเรายังเห็นว่า คนที่ทำไม่ดีกับเรา เป็นคนผิดต่อเรา</p>

<p style="text-align: center;">แสดงว่า เรานั้นแหละผิด อย่าโทษใครในโลกใบนี้ ผู้ใดที่โทษผู้อื่นว่าผิดต่อตัวเรา จะไม่มีทางบรรลุธรรม นี่คือ คนที่ไม่ยอมรับความจริง เ เพราะไม่เข้าใจเรื่อง “กรรม” อย่างแจ่มแจ้งว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่ทุกคนได้รับ ล้วนเกิดจากการกระทำของตนเองเท่านั้น เมื่อรับผลดีร้ายจากการกระทำแล้ว ผลนั้นก็จบดับไป และสุดท้ายเมื่อปรินิพพาน ทุกคนก็ต้องสูญจากทั้งดีและร้ายไป ไม่มีอะไรเป็นสมบัติของใคร เพราะสุดท้ายทุกสิ่งทุกอย่างก็ต้องดับไป จึงไม่ต้องยึดมั่นถือมั่น ไม่ต้องทุกข์กับอะไร</p>
<p style="text-align: center;">๒๑. การได้พบกับเหตุการณ์ที่ไม่ถูกใจเรา ไม่ได้ตั้งใจเรา เป็นสุดยอดแห่งเครื่องมืออันล้ำค่า ที่ทำให้ได้ฝึกล้างกิเลส คือ ความหลงซังซังรังเกียจ หลงยึดมั่นถือมั่นในใจเรา และทำให้ได้ล้างวิบากร้ายของเรา</p>
<p style="text-align: center;">๒๒. ถ้าใครมีปัญหาหรือความเจ็บป่วยในชีวิต ให้ทำความดี ๔ อย่างนี้ ด้วยความยินดี จริงใจ จะช่วยให้ปัญหาหรือความเจ็บป่วย ลดลงได้เร็ว</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) สำนึกผิด หรือยอมรับผิด ๒) ขอรับโทษ เต็มใจรับโทษ หรือขออโหสิกรรม ๓) ตั้งจิตหยุดสิ่งที่ไม่ดีอันนั้น ๔) ตั้งจิตทำความดีให้มาก ๆ <p style="text-align: center;">คือ ลดกิเลสให้มาก ๆ เกื้อกูลผองชนและหมู่สัตว์ให้มาก ๆ</p>
<p style="text-align: center;">๒๓. ความดีจะติดตามเรา เหมือนเงาตามตัว ความชั่วจะติดตามเรา เหมือนล้อเกวียนตามรอยเท้าโคฉันทันนั้น</p>

<p>๒๔. การกระทำทางกายวาจาใจที่ดั่งาม คือ กำแพงความดีที่คุ้มครองชีวิตเรา ทั้งในชาตินี้ ชาติหน้า และชาติอื่นๆ สืบไป</p>
<p>๒๕. เมื่อเกิดทุกข์ใจ ทุกข์กาย เรื่องร้ายเข้ามาในชีวิต เขามาเพื่อ ให้เราได้ชดใช้ ให้เราไม่ประมาท ให้เราเพิ่มอริยศีล ให้เราได้สำนึก ให้เราได้หมดวิบาก</p>
<p>๒๖. การพิจารณาเพื่อปราบมาร คือ ความกลัว เวลาเจ็บป่วย หรือ พบเรื่องร้าย จะทำให้ดับทุกข์ใจ ทุกข์กาย และเรื่องร้าย ได้ดีที่สุด คือ ทำใจว่า โชคดีอีกแล้ว ร้ายหมดอีกแล้ว รับเต็ม ๆ หมดเต็ม ๆ เจ็บ...ก็ให้มันเจ็บ ปวด...ก็ให้มันปวด ทรมาน...ก็ให้มันทรมาน ตาย...ก็ให้มันตาย เป็นไงเป็นกัน รับเท่าไร หมดเท่านั้น เรา...แสบ...สุดๆ มัน...ก็ต้องรับ...สุดๆ มัน...จะได้หมดไป...สุดๆ เรา...จะได้เป็นสุข...สุดๆ เพราะสุดท้ายทุกอย่างก็ดับไป ไม่มีอะไรเป็นของใคร จะทุกข์ใจไปทำไม ไม่มีอะไรต้องทุกข์ใจ “เบิกบาน แจ่มใส ดีกว่า”</p>
<p>๒๗. เทคนิคทำใจให้หายโรคเร็ว คือ อย่าโกรธ อย่ากลัวเป็น อย่ากลัวตาย อย่ากลัวโรค อย่าเร่งผล อย่ากังวล <u>อย่าโกรธ คือ</u> เราหรือใครได้รับอะไร ผู้ นั้น ทำมา ส่งเสริมมา เฟ่งโทษ ถือสา ดูถูก ชิงชัง หรือ ไม่ให้อภัย สิ่งนั้นมา เราหรือใครทำอะไร ผู้ นั้นต้องไปรับผล จากการกระทำนั้น</p>

ทุกคนล้วนอยากสุข อยากสมบูรณ์ ไม่มีใครอยากทุกข์ อยากพร่อง
ที่ยังทุกข์ ยังพร่อง เพราะไม่รู้ หรือรู้แต่ยังทำไม่ได้
ไม่รู้ เพราะมีวิบากร้ายกั้นอยู่ หรือรู้ แต่ยังทำไม่ได้
หรือ เพียรเต็มที่แล้ว แต่ยังมีวิบากร้ายกั้นอยู่
เราทำดีที่สุดแล้ว พอใจทุกเรื่องให้ได้ แล้วเพียรทำดีต่อไป ด้วยใจไร้ทุกข์

อยากกลัวเป็น อยากกลัวตาย คือ

ตาย...ก็ไปเกิดใหม่ จะทำดีต่อ

อยู่...ก็ทำหน้าที่ต่อไป จะทำดีต่อ

อยากกลัวโรค คือ

โรคไม่หายตอนเป็น ก็หายตอนตาย .

ราสู้กับโรค เรามีแต่ชนะกับเสมอเท่านั้น

โรคหาย เราก็ชนะ ถ้าโรคไม่หาย เราตาย โรคก็ตาย ก็เสมอกัน !!

สูตรแก้โรค คือ

ใจไร้ทุกข์ ใจดีงาม รู้เพียรรู้จัก สมดุลร้อนเย็น หรือใช้สิ่งที่รู้สึกสบาย

อย่าเร่งผล คือ

หายเร็วก็ได้ หายช้าก็ได้ หายตอนเป็นก็ได้ หายตอนตายก็ได้

หายตอนไหน ช่างหัวมัน

อย่ากังวล คือ

ทำดีที่ทำได้ ไม่วิวาท อย่างรู้เพียรรู้จัก ให้ดีที่สุด

ล้างความยึดมั่นถือมั่น ให้ถึงที่สุด สุขสบายใจไร้กังวลที่สุด

ดีที่ทำได้ ไม่วิวาท คือเส้นทางทำดีนั้น

ไม่ปิดกั้นเกิน ไม่ฝืดฝืนเกิน ไม่ลำบากเกิน ไม่ทรมานเกิน

ไม่เสียหายเกิน ไม่แตกร้างเกิน ไม่เสี่ยงเกิน

๒๘. ความกลัว กังวล ระแวง หวั่นไหว

ทำให้เป็นได้ทุกโรค

ใจไร้ทุกข์ ใจดีงาม เป็นสิ่งที่มีฤทธิ์มากที่สุด

ที่ทำให้หายหรือทุเลาจากโรค

<p>เป็นยารักษาโรคที่มีฤทธิ์เร็วและแรงที่สุดในโลก</p>
<p>๒๙. วิธีการ ๕ ข้อ ในการแก้ปัญหาทุกปัญหาในโลก คือ</p> <p>๑) คบและเคารพมิตรดี ๒) มีอริยศีล</p> <p>๓) ทำสมดุสร้อนเย็น ๔) ฟังตน ๕) แบ่งปันด้วยใจที่บริสุทธิ์</p>
<p>๓๐. ตัวชีวิตว่า วิธีนั้นถูกกันกับผู้นั้น ทำให้สุขภาพดี</p> <p>คือ สบาย เบากาย มีกำลัง เป็นอยู่ผาสุก</p> <p>ตัวชีวิตว่า วิธีนั้นไม่ถูกกันกับผู้นั้น ทำให้เสียสุขภาพ</p> <p>คือ ไม่สบาย ไม่เบากาย ไม่มีกำลัง ไม่ผาสุก หรือทุกข์ทรมาน</p>
<p>๓๑. ตัวชีวิตว่า อาหารสมดุสร้อนเย็น เป็นประโยชน์</p> <p>ทำให้มีโรคน้อย มีทุกข์น้อย</p> <p>คือ เบาท้อง สบาย เบากาย มีกำลัง อิ่มนาน</p> <p>ตัวชีวิตว่า อาหารไม่สมดุสร้อนเย็น เป็นโทษ</p> <p>ทำให้มีโรคมก มีทุกข์มาก</p> <p>คือ ไม่เบาท้อง ไม่สบาย ไม่เบากาย ไม่มีกำลัง หิวเร็ว</p>
<p>๓๒. หลักการทำดีอย่างมีสุข ๖ ข้อ</p> <p>๑) รู้ว่าอะไรดีที่สุด</p> <p>๒) บรรารณาให้เกิดสิ่งที่ดีที่สุด</p> <p>๓) ปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่น แล้วลงมือทำดีที่สุด</p> <p>๔) ยินดีเมื่อได้ทำดีที่สุดแล้ว</p> <p>๕) ไม่ติดไม่ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งที่ดีที่สุด</p> <p>๖) นั่นแหละ คือสิ่งที่ดีที่สุด</p>
<p>๓๓. ทำดีเต็มทีทุกวัน ก็สุขใจเต็มทีได้ทุกวัน</p> <p>ได้เท่าไร พอใจเท่านั้น พอใจเมื่อไร ก็สุขใจเมื่อนั้น</p>
<p>๓๔. ทำดีให้มาก ๆ</p> <p>เพื่อจะให้ดีชิงออกฤทธิ์แทนร้าย</p> <p>ที่เราเคยพลาดทำมา ในชาตินี้หรือชาติก่อน ๆ</p> <p>จะได้มีดีไว้ใช้ในปัจจุบันและอนาคต ในชาตินี้และชาติอื่น ๆ สืบไป</p>

<p>๓๕. ยึดอาศัย “ดี” ที่สามารถทำให้เกิดขึ้นได้จริง”</p> <p>“นั่นดี”</p> <p>แต่ยึดมั่นถือมั่นว่า ต้องเกิด “ดี” ตั้งใจหมาย</p> <p>ทั้ง ๆ ที่องค์ประกอบเหตุปัจจัย ณ เวลานั้น</p> <p>“ไม่สามารถทำให้ดีนั้นเกิดขึ้นได้จริง”</p> <p>“นั่นไม่ดี”</p>
<p>๓๖. จงทำดีเต็มที่ เหนื่อยเต็มที่ สุขเต็มที่ ไม่มีอะไรคาใจ ไม่เอาอะไร</p> <p>คือสุดยอดแห่ง “ความอิมเอิบเบิกบานแจ่มใส”</p>
<p>๓๗. ปัญหาทั้งหมดในโลก เกิดจาก</p> <p>คน...โง่...กว่ากิเลส</p>
<p>๓๘. กิเลส โลก โกรธ หลง</p> <p>เป็นสิ่งที่คนโง่ คนชั่ว คนทุกข์ คนบ้า หวงแหนที่สุดในโลก!!!</p>
<p>๓๙. วิธีแก้ปัญหายุ่งยากทุกปัญหาในโลก</p> <p>คือ ลดกิเลส เหตุแห่งทุกข์ทั้งปวง</p> <p>ลดกิเลสลดทุกปัญหา</p> <p>เพิ่มกิเลสเพิ่มทุกปัญหา</p>
<p>๔๐. วิธีแก้ปัญหาย่างนิตเดียว</p> <p>อันไหนแก้ได้ก็แก้ แก้ไม่ได้ก็ไม่ต้องแก้</p>
<p>๔๑. สุขจากกิเลส คือ ทุกข์ที่บรรเทาชั่วคราว</p> <p>เหมือนได้เกาซึกลาก บวก วิกากร้าย ไม่สิ้นสุด เลิกซะ!!!</p>
<p>๔๒. ยินดีในความไม่ชอบไม่ชัง</p> <p>ได้พลังสุดๆ ได้สุขสุดๆ ๆ</p> <p>ยินดีในความชอบชัง</p> <p>เสียพลังสุดๆ ได้ทุกข์สุดๆ ๆ</p>
<p>๔๓. ทำร้ายเขามาตั้งมากตั้งมาย</p> <p>ยังมีหน้ามาโกรธมาเกลียดเขาอีก</p> <p>มันชั่วเกินไปแล้วเรา</p>

<p>๔๔. ที่ทำชั่ว ยังมีเวลาทำ ที่ทำดี ทำไม่ไม่มีเวลาทำ</p>
<p>๔๕. อยากได้สิ่งใด จงคิดสิ่งนั้นกับผู้อื่น</p>
<p>๔๖. เกิดอะไร จงท่องไว้ “กุ-เรา-ฉัน” ทำมา</p>
<p>๔๗. เมื่อมีเรื่องไม่ชอบใจ ไม่เข้าใจ แล้วเกิดคำถามว่า ทำไมๆๆ ให้ตอบว่า ทำมาๆๆ</p>
<p>๔๘. คนที่แพ้ไม่ได้ พลาดไม่ได้ พร่องไม่ได้ ทุกข์ตายเลย “โง่งที่สุด” คนที่แพ้กี้ได้ ชนะกี้ได้ พลาดกี้ได้ ไม่พลาดกี้ได้ พร่องกี้ได้ ไม่พร่องกี้ได้ สบายใจจริง “ฉลาดที่สุด”</p>
<p>๔๙. <u>ถามว่า</u> ตั้งใจทำดี ทำไม่ได้แค่นี้ <u>ตอบว่า</u> เพราะทำชั่วมามาก <u>ถามว่า</u> มากแค่ไหน <u>ตอบว่า</u> หาที่ตันที่สุดไม่ได้ <u>ถามว่า</u> แล้วจะอย่างไร <u>ตอบว่า</u> อดทน รอคอย ให้อภัย ทำดีเรื่อยไป ใจเย็นข้ามชาติ</p>
<p>๕๐. อดีตที่ผิดพลาด ให้สำนึก ปัจจุบันที่ผิดพลาด จากกิเลส หรือจากการกระทำที่ไม่พอเหมาะ ให้แก้ไข</p>
<p>๕๑. ทำดีเต็มทีทุกวัน ก็สุขใจเต็มทีได้ทุกวัน</p>
<p>๕๒. เก่งอริยศีลเป็นสุข ไม่เก่งอริยศีลเป็นทุกข์ อยากเป็นสุข จงติเตียนการผิดอริยศีล จงยกย่องการถูกอริยศีล</p>
<p>๕๓. ศีล คือไม่เบียดเบียนตนเอง คนอื่น สัตว์อื่น</p>

เป็นประโยชน์ ต่อตนเอง ต่อคนอื่น ต่อสัตว์อื่น
๕๔. วิธีตั้งอริยศีล คือ ให้เลิกในสิ่งที่ชอบแบบยึดมั่นถือมั่น (ล้างชอบ) ให้ชอบในสิ่งที่ชังแบบยึดมั่นถือมั่น (ล้างชัง)
๕๕. อย่าดีต่อศีล ดีต่อศีล ทำให้ทุกข์หนัก ทุกข์หนักมาก ทุกข์หนักที่สุด
๕๖. ทุกเสียวินาที ทุกอย่างไม่เที่ยง อย่ายึดมั่นถือมั่น ต้องพร้อมรับ พร้อมปรับ พร้อมเปลี่ยน ตลอดเวลา
๕๗. สมบูรณ์และทันใช้ ดีที่สุด พร้อมแต่ทันการณ์ ดีกว่าสมบูรณ์แต่ไม่ทันใช้ สมบูรณ์แต่ไม่ทันใช้ ไม่มีประโยชน์อะไร เร็วและพร้อม แล้วเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย นั่นดี แต่เกิดผลเสียมากกว่าผลดี นั่นไม่ดี ช้าและสมบูรณ์ แล้วเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย นั่นดี แต่เกิดผลเสียมากกว่าผลดี นั่นไม่ดี
๕๘. เย่ ๆ ๆ ดีใจจัง ไม่ได้ตั้งใจ (วิบากหมด กิเลสตาย ได้กุศล) แย่ ๆ ๆ ช่วยแน่เรา เอาแต่ใจ (วิบากเพิ่ม กิเลสพอก งอกอกกุศล)
๕๙. เย่ ๆ ๆ ไม่หวั่นไหว ใจเป็นสุข
๖๐. ใจที่เป็นสุข สุขที่สุดในโลก ใจที่เป็นทุกข์ ทุกข์ที่สุดในโลก
๖๑. “ให้” แล้วคิดที่จะไม่เอาอะไรจากใคร...ให้ได้... (กล่าวทั้งหมด ๓ ครั้ง)
๖๒. รวมพลัง พวธ. (ขานรับว่า) พลัง พวธ. (กล่าวทั้งหมด ๓ ครั้ง)

(พร้อมกัน) คิดดี พูดดี ทำดี เสนอดี สลายอึดตา สามัคคี นีฬาสุก เย่
๖๓. ยินดี พอใจ ไร้กังวล
๖๔. ความสุขของชีวิตอยู่ที่ความพอ สุขอยู่ที่พอ พออยู่ที่ใจ พอเมื่อไหร่ก็สุขเมื่อนั้น ไม่พอเมื่อไหร่ก็ทุกข์เมื่อนั้น
๖๕. สุขทุกข์ทางใจ แรงเท่ากับ ดินทั้งแผ่นดิน สุขทุกข์ทางกาย แรงเท่ากับ ฝุ่นปลายเล็บ
๖๖. กายนี้มีไว้ เพื่อดับทุกข์ใจ เท่านั้น กิจอื่น...นอกจากนี้...ไม่มี...
๖๗. สิ่งที่ดีที่สุดในโลก คือ คบและเคารพมิตรดี ไม่โทษใคร ใจไร้ทุกข์ ทำดีเรื่อยไป ใจเย็นข้ามชาติ
๖๘. ไม่คบไม่เคารพมิตรดี ไม่มีทางพ้นทุกข์
๖๙. พร้อมสู้อุปสรรคอย่างเบิกบาน ไม่ทรมานจนเบื่อกบุด ไม่หย่อนยานจนย่ำแย่
๗๐. ตั้งตนอยู่บนความลำบากที่ไม่ทรมานเกิน คือ หนทางแห่งการพึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์
๗๑. ปัญหาและอุปสรรค ไม่เคยหมดไปจากโลก มีแต่ทุกข์ใจเท่านั้น ที่หมดไปจากเราได้
๗๒. ไม่มีประโยชน์อะไรที่จะทุกข์ใจ ความทุกข์ใจ ไม่ได้แก้ปัญหา มีแต่เพิ่มปัญหา สุดท้ายทุกสิ่งทุกอย่างก็ต้องดับไป จะทุกข์ใจไปทำไม เบิกบานแจ่มใสดีกว่า

<p>๗๓. เมื่อเรามุ่งหมายและพยายามหยุดชั่ว มุ่งหมายให้เกิดดี และพยายามทำดีอย่างเต็มที่แล้ว ยอมหรือกล้า ให้เกิดสิ่งเลวร้ายสุดๆ ทุกเรื่องให้ได้ ชีวิตก็ไม่มีอะไรทุกข์ใจ</p>
<p>๗๔. ให้ตรวจสอบดูว่า ในชีวิตเรา ยังมีเรื่องอะไรที่เกิดขึ้น หรือเสียหายแล้ว ทำให้ใจเราเป็นทุกข์ได้ ถ้ามีอยู่ แสดงว่า ยังมีกิเลสเหตุแห่งทุกข์อยู่ ให้กำจัดกิเลสความยึดมั่นถือมั่นนั้นเสีย</p>
<p>๗๕. ถ้าเรดับทุกข์ใจได้ ก็ไม่มีทุกข์อะไรที่ดับไม่ได้</p>
<p>๗๖. ความสำเร็จของงาน ไม่ใช่ความสำเร็จของงาน ความสำเร็จของใจ คือความสำเร็จของงาน ใจที่ไร้ทุกข์ ใจที่ยินดี ใจที่ไม่ยึดมั่นถือมั่นว่า งานจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จ เมื่อเราได้พยายามทำเต็มที่แล้ว เพราะเข้าใจเรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง</p>
<p>๗๗. ระวัง!!! กิเลส!!! มักจะหลอกให้ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งที่สำคัญยิ่ง ๆ ขึ้นไป</p>
<p>๗๘. ความสมบูรณ์ หรือความสำเร็จของกิจกรรมการงาน คือ ความลวง ลวงให้ยึด ลวงให้ทุกข์ ส่วนความสำเร็จของใจที่พ้นทุกข์ พ้นความยึดมั่นถือมั่น คือ ความจริง</p>
<p>๗๙. ดีทางโลก ๑๐ ระดับ ดีระดับ ๑๐ เป็นความลวง ส่วนดีระดับ ๑๑ คือ ความจริง เป็นดีทางธรรม</p>

<p>เป็นความพันทุข์ จากความไม่ยึดมั่นถือมั่นว่า ดีทางโลกจะเกิดมากน้อยแค่ไหน เมื่อได้มุ่งหมายให้เกิดดีระดับ ๑๐ และพยายามทำอย่างเต็มที่แล้ว</p>
<p>๘๐. เมื่อได้มุ่งหมายให้เกิดดี และพยายามทำอย่างเต็มที่แล้ว แต่ดีนั้นไม่สมบูรณ์ ไม่สำเร็จดังใจหมาย ก็เลส มักจะหลอกบอกว่า ถ้าไม่สมบูรณ์ ไม่สำเร็จ จะเสียหาย จะไม่สบายใจ เป็นความหลง!!! ให้ใช้ปัญญาหักล้างกิเลส โดยบอกกับกิเลสว่า ถ้าได้มากกว่านี้ ถ้าสมบูรณ์หรือสำเร็จกว่านี้ จะเสียหาย!!! เพราะในขณะนั้น ยังไม่ใช่เวลาที่จะได้มากกว่านี้ ยังไม่ใช่เวลาที่จะสมบูรณ์หรือสำเร็จกว่านี้ ในครั้งนั้น ไม่สมบูรณ์ ไม่สำเร็จ จะดีที่สุด ยุติธรรมที่สุด ตามกุศลลอกกุศลของเราและคนที่เกี่ยวข้อง</p>
<p>๘๑. เนื้อความแกร่ง คือ วิบากร้าย แกร่งแค่ไหนว่าแน่ ก็แพ้วิบากร้าย ร้ายแค่ไหนว่าแน่ ก็แพ้วิบากดี วิบากดีที่แน่แท้ ที่ดีที่สุด คือ ใจไร้ทุกข์ ใจดีงาม</p>
<p>๘๒. จงฝึกอยู่กับความเป็นจริงของชีวิตที่พร้อมอยู่เป็นนิত্য อย่างผาสุกให้ได้</p>
<p>๘๓. ความยึดมั่นถือมั่น จะทำให้เกิด ความพร้อม ความพลาด ความทุกข์</p>
<p>๘๔. ล้างความยึดมั่นถือมั่นของใจได้สำเร็จ คือ ความสำเร็จที่แท้จริง</p>

<p>๘๕. จงเบิกบาน... เบิกบาน... และเบิกบาน...</p> <p>จงเบิกบาน...อย่างเป็นอมตะธรรม</p>
<p>๘๖. แพทย์วิถีธรรม</p> <p>ลดโรค ลดยา ลดค่าใช้จ่าย ลดทุกข์</p>
<p>๘๗. แต่ละชีวิตจะมีสภาพ</p> <p>ทุกข์เท่าที่โง่ โง่เท่าที่ทุกข์ โกรธเท่าที่โง่ โง่เท่าที่โกรธ โลกเท่าที่โง่ โง่เท่าที่โลก หลงเท่าที่โง่ โง่เท่าที่หลง ยึดเท่าที่โง่ โง่เท่าที่ยึด กลัวเท่าที่โง่ โง่เท่าที่กลัว ชั่วเท่าที่โง่ โง่เท่าที่ชั่ว ไม่ทุกข์เท่าที่ฉลาด ฉลาดเท่าที่ไม่ทุกข์ ไม่โกรธเท่าที่ฉลาด ฉลาดเท่าที่ไม่โกรธ ไม่โลกเท่าที่ฉลาด ฉลาดเท่าที่ไม่โลก ไม่หลงเท่าที่ฉลาด ฉลาดเท่าที่ไม่หลง ไม่ยึดเท่าที่ฉลาด ฉลาดเท่าที่ไม่ยึด ไม่กลัวเท่าที่ฉลาด ฉลาดเท่าที่ไม่กลัว ไม่ชั่วเท่าที่ฉลาด ฉลาดเท่าที่ไม่ชั่ว</p>
<p>๘๘. คนลดกิเลส คือ คนฉลาด คนดี คนสุข คนไม่ลดกิเลส คือ คนโง่ คนชั่ว คนทุกข์ อยากฉลาด อยากสุข อยากดี ต้องลดกิเลส!!!</p>
<p>๘๙. ในโลกนี้ ไม่มีอะไรเที่ยง ไม่มีอะไรที่เราควบคุมได้ ไม่มีอะไรที่เรากำหนดได้ นอกจากใจที่ไม่ทุกข์ของเราเท่านั้น</p>
<p>๙๐. วัตถุไม่เที่ยง มีแต่ใจไร้ทุกข์เท่านั้น ที่เที่ยง</p>
<p>๙๑. คนโง่ ไม่มีปัญญาที่พาพ้นทุกข์ จะไม่มีศรัทธาและศีลที่ถูกตรง ส่วนคนที่มีศรัทธาและศีลที่ถูกตรง ก็จะมีปัญญาที่พาพ้นทุกข์ และคนที่มีปัญญาที่พาพ้นทุกข์ ก็จะมีศรัทธาและศีลที่ถูกตรง</p>
<p>๙๒. คนมีปัญญา จะไม่มีปัญญาหาเหตุผลให้ตน กลัว ชั่ว ทุกข์ แต่จะมีปัญญาหาเหตุผลให้ตน พ้นกลัว พ้นชั่ว พ้นทุกข์ คนไม่มีปัญญา จะมีปัญญาหาเหตุผลให้ตน กลัว ชั่ว ทุกข์</p>

แต่จะไม่มีปัญญาหาเหตุผลให้ตน พ้นกลัว พ้นชั่ว พ้นทุกข์
๙๓. ในโลกนี้ ไม่มีอะไรสำคัญเท่า “การดับทุกข์ใจ...ให้ได้”
๙๔. เมื่อเกิดเรื่องที่เราารู้สึกไม่ดี โดยสัจจะแสดงว่า เราทำหรือส่งเสริมสิ่งผิดสิ่งไม่ดีมา ในชาตินี้หรือชาติก่อน ๆ เมื่อทำผิดแล้วไม่ยอมรับผิด จะเป็นวิบากร้ายใหม่ ที่ทำให้วิบากร้ายเก่าที่รับ ก็ไม่มีวันหมดเกลี้ยงได้ง่าย ไม่มีวันหมดเกลี้ยงได้เร็ว แต่จะหมดเกลี้ยงได้ยาก และหมดเกลี้ยงได้ช้า และวิบากร้ายใหม่ก็จะเพิ่ม อย่างไม่มีวันสิ้นสุด
๙๕. การไม่ยอมรับผิด ไม่สารภาพผิด จะเพิ่มฤทธิ์วิบากร้าย แต่การยอมรับผิด การสารภาพผิด จะลดฤทธิ์วิบากร้าย และเพิ่มฤทธิ์วิบากดี
๙๖. คนโง่เท่านั้น ที่ไม่ยอมรับผิด ไม่ยอมสารภาพผิด ไม่ยอมสำนึกผิด
๙๗. การยอมรับความจริงตามความเป็นจริง ด้วยการ สำนึกผิด สารภาพผิด ยอมรับผิด เต็มใจรับโทษ ขอโทษ ขออโหสิกรรม ตั้งจิตหยุดสิ่งที่ไม่ดี ตั้งจิตทำสิ่งที่ดี คือลดกิเลสและช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ด้วยความยินดี จริงใจ เป็นสุขยอดแห่งพลังความดี

<p style="text-align: center;">ที่ทำให้ใจไม่ทุกข์</p> <p style="text-align: center;">ต้นเรื่องร้ายออกไป ได้มากที่สุด ดุตสิ่งดีเข้ามาสู่ชีวิต ได้มากที่สุด</p> <p style="text-align: center;">รับร้ายแล้ว ร้ายก็หมดไป เราก็จะโชคดียิ่งขึ้น</p> <p style="text-align: center;">ได้เป็นตัวอย่าง และแรงเหนี่ยวนำ ในการปฏิบัติที่ดี ที่ถูกต้อง สู่ความพ้นทุกข์</p> <p style="text-align: center;">เพื่อประโยชน์สุขที่แท้จริง อันยอดเยี่ยมยั่งยืนที่สุดต่อตนและมวลมนุษยชาติ</p>
<p style="text-align: center;">๙๘. เป้าหมายทุกเรื่อง</p> <p style="text-align: center;">ถ้าต้องการให้สำเร็จเร็ว จง “อย่ายึดมั่นถือมั่น”</p> <p style="text-align: center;">ยิ่งยึดยิ่งไม่ได้ ยิ่งไม่ยึดยิ่งได้ ยึดเท่าไร ๆ ก็จะไม่ได้นั่น ๆ</p> <p style="text-align: center;">ยิ่งยึดยิ่งพรวด ยิ่งยึดยิ่งช้า ยิ่งโง่ ยิ่งทุกข์ เพราะยึดคือวิบากร้าย</p> <p style="text-align: center;">อยากได้ อย่ายึด ถ้ายึด จะไม่ได้ ยิ่งยึด ยิ่งโง่ ยิ่งชวย</p> <p style="text-align: center;">ยิ่งยึด เป้าหมายยิ่งสำเร็จช้า ทั้งทางโลกและทางธรรม</p> <p style="text-align: center;">ยิ่งไม่ยึด เป้าหมายยิ่งสำเร็จเร็ว ทั้งทางโลกและทางธรรม</p> <p style="text-align: center;">ยึด!!! จะไม่พ้นกลัว จะไม่พ้นทุกข์ จะไม่ได้สุขที่ยั่งยืน</p> <p style="text-align: center;">แต่ถ้าไม่ยึด จะพ้นกลัว จะพ้นทุกข์ จะได้ความสุขที่ยั่งยืน</p>
<p style="text-align: center;">๙๙. ยึดมั่นถือมั่น ทำให้ “ใจเป็นทุกข์”</p> <p style="text-align: center;">จะมีวิบากร้ายมาทำลาย</p> <p style="text-align: center;">ทำให้ไม่สำเร็จหรือสำเร็จช้า หรือสำเร็จเร็ว</p> <p style="text-align: center;">แต่มีเรื่องร้าย เป็นบาป มีวิบากร้ายเจือ ผลไม่สมบูรณ์</p> <p style="text-align: center;">จะสำเร็จความผาสุกทางจิตวิญญาณที่ยอดเยี่ยมยั่งยืนช้าที่สุด</p> <p style="text-align: center;">ทำให้เกิดการบาดเจ็บปวดร้าวทางจิตวิญญาณได้มากที่สุด</p> <p style="text-align: center;">และเป็นพลังที่ทำให้ตนหรือผู้อื่นทำชั่วได้ทุกอย่าง</p>
<p style="text-align: center;">๑๐๐. ไม่ยึดมั่นถือมั่น จะทำให้ “ใจเป็นสุข”</p> <p style="text-align: center;">จะมีวิบากดีมาช่วย ทำให้สำเร็จได้เร็ว</p> <p style="text-align: center;">เป็นบุญที่เต็มที่สุด ไม่มีวิบากร้ายเจือ จะสำเร็จเร็วที่สุด สมบูรณ์ที่สุด</p> <p style="text-align: center;">ไม่เกิดการบาดเจ็บปวดร้าวทางจิตวิญญาณ</p> <p style="text-align: center;">และเป็นพลังที่ทำให้ตนหรือผู้อื่น ทำสิ่งดีได้ทุกอย่างเมื่อถึงเวลาอันควร</p> <p style="text-align: center;">เป็นบุญกุศลสูงสุด</p>

๑๐๑. ต้องไม่ยึดมั่นถือมั่น ให้ได้ “จึงจะได้”
๑๐๒. ทำตามจริงที่เป็นไปได้จริง ชีวิตก็ไม่มีอะไรทุกข์
๑๐๓. ทุกข์ย่อมไม่ตกถึง ผู้ที่เข้าใจ เชื่อ และ ชัด เรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง
๑๐๔. ผู้ที่เข้าใจ เชื่อ และ ชัด เรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง จะเอาทุกข์มาแต่ไหน
๑๐๕. ผู้ที่เข้าใจ เชื่อ และ ชัด เรื่องกรรม จะไม่ทำชั่ว จะทำแต่ดี ผู้ที่ไม่เข้าใจ ไม่เชื่อ ไม่ชัด เรื่องกรรม จะทำชั่ว
๑๐๖. ผู้ที่ยังไม่เข้าใจ ไม่เชื่อ ไม่ชัด เรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง จะยังโง่อยู่ ชั่วอยู่ ทุกข์อยู่
๑๐๗. กลัว ชั่ว ทุกข์ คือ โง่
๑๐๘. กรรมคือความจริง ความจริงคือกรรม เชื่อชัดเรื่องกรรม คือเชื่อชัดความจริง เชื่อชัดความจริง จึงจะหลุดพ้นจากทุกข์ได้
๑๐๙. ความเข้าใจ เชื่อ และชัด เรื่องกรรมอย่างแจ่มแจ้ง เป็นรหัสเป็นปัญญาที่จำเป็นที่สุด สำคัญที่สุด มีฤทธิ์ที่สุด ในการดับทุกข์ ในการคลายความยึดมั่นถือมั่น ในการเข้าสู่ความผาสุกที่แท้จริง
๑๑๐. ความเข้าใจ ความเชื่อ และชัด เรื่องกรรมเท่านั้น จึงจะคลายความยึดมั่นถือมั่นได้
๑๑๑. ความไม่เข้าใจ ไม่เชื่อ ไม่ชัด เรื่องกรรม ทำให้ยึดมั่นถือมั่น ทำให้เป็นทุกข์

<p>ส่วนความเข้าใจ เชื่อ ชัด เรื่องกรรม ทำให้ไม่ยึดมั่นถือมั่น ทำให้เป็นสุข</p>
<p>๑๑๒. สุขจากการให้ด้วยใจที่บริสุทธิ์ ยอดเยี่ยมยิ่งใหญ่มากว่าการเอา</p>
<p>๑๑๓. สุขจากการให้ด้วยใจที่บริสุทธิ์ สุขสบายใจที่สุดในโลก เป็นสุขที่สุขที่สุดในโลก</p>
<p>๑๑๔. คุกที่แท้จริง คือ กิเลส เป็นทุกข์ตัวแท้ ที่คอยกักขังความทุกข์และความชั่วในใจคน</p>
<p>๑๑๕. ทำดีเต็มทีทุกครั้ง ก็ “ชนะทุกครั้ง”</p>
<p>๑๑๖. ชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ คือ ชนะโง่ ชนะชั่ว ชนะทุกข์ ในใจเรา</p>
<p>๑๑๗. ตอนหน้าไม่รู้ ตอนนี้สู้ไม่ถอย สู้กิเลสอย่างรู้เพียรรู้พัก</p>
<p>๑๑๘. ทุกอย่างล้มเหลวได้ แต่ “ใจ” ล้มเหลวไม่ได้</p>
<p>๑๑๙. ปัญหา คือ เครื่องมือฝึกใจที่ดีที่สุดในโลก</p>
<p>๑๒๐. ปัญหาไม่เคยหมดไปจากชีวิตของเรา มีแต่ทุกข์เท่านั้น ที่หมดไปจากใจของเรา</p>
<p>๑๒๑. โจทย์ทุกโจทย์ เหตุการณ์ทุกเหตุการณ์ เป็นเครื่องมือฝึกจิตของเรา ให้เป็นสุข อย่างถูกต้องตามธรรม</p>
<p>๑๒๒. สิ่งใดที่เหมือนจริง แต่คิดพูดทำตามแล้ว “ทุกข์” แสดงว่า “สิ่งนั้นไม่จริง” แต่สิ่งใดที่เหมือนไม่จริง เมื่อคิดพูดทำตามแล้ว “พ้นทุกข์”</p>

<p>แสดงว่า “สิ่งนั้นจริง”</p>
<p>๑๒๓. เจอผีสสะไม้ตี ได้โชค ๓ ชั้น คือ ได้เห็นทุกข์ ได้ล้างทุกข์ และได้ใช้วิบาก ได้ใช้วิบากกรรมที่ไม่ดี ร้ายนั้นก็จะหมดไป ดีก็จะออกฤทธิ์ได้มากขึ้น</p>
<p>๑๒๔. เกิดเป็นคน ต้องฝึกยอมรับสิ่งดีสิ่งร้ายด้วยใจที่เป็นสุขให้ได้</p>
<p>๑๒๕. อย่าปล่อยเวลาชีวิตให้สูญเปล่า ด้วยการ “ไม่ลดกิเลส”</p>
<p>๑๒๖. คุณค่าและความผาสุกของการเป็นคน คือ การพึ่งตนและช่วยคนให้พ้นทุกข์</p>
<p>๑๒๗. แก้ปัญหาทุกข์ของชีวิตเราได้ ก็จะสามารถช่วยแก้ทุกข์ของผู้อื่นได้ ผู้ที่พ้นทุกข์เท่านั้น จึงจะช่วยผู้อื่นให้พ้นทุกข์ได้ ทำความผาสุกที่ตน ช่วยคนที่ศรัทธา</p>
<p>๑๒๘. ถ้าเราสอนเขาให้ดีขึ้นไม่ได้ <u>ก็ไม่ต้องสอน!!!</u> แสดงว่า ณ เวลานั้น เราไม่ใช่สัตว์บุรุษของเขา ก็ให้ “สัตว์บุรุษของเขา” หรือให้ “ทุกข์ของเขา” <u>สอนแทน!!!</u></p>
<p>๑๒๙. อย่าไปเสียเวลากับคนกิเลสหนาที่ขุ่นไม่ขึ้น เพราะถ้ามีวเสียเวลากับคนกิเลสหนาที่ขุ่นไม่ขึ้น มันเป็นวิบากร้าย ต่อตนเองต่อผู้อื่น</p>
<p>๑๓๐. อย่าแบกชีวิตคนอื่น อย่าทำผิดหน้าที่ อย่าทำเกินหน้าที่ ถ้าเขาไม่พึ่งเรา!!! ให้เขาเป็นอย่างที่เขาเป็น ให้เขาทำอย่างที่เขาต้องการจะทำ ปล่อยวางให้เป็นไปตามวิบากดีร้ายของแต่ละชีวิต</p>

<p>ถ้าเราได้พยายาม บอกแล้ว สอนแล้ว เตือนแล้ว แต่เขายังไม่ฟัง!!!</p> <p>เราสอนเขาไม่ได้</p> <p>แปลว่า การสอนเขา ไม่ใช่หน้าที่ของเรา</p> <p>เราไม่ใช่สัตว์บุรุษของเขา</p> <p>หน้าที่เรา คือ ทำเต็มที่เต็มแรงอย่างรู้เพียรรู้พัก</p> <p>แล้วปล่อยวาง</p> <p>ให้เป็นไปตามวิบากดีร้ายของแต่ละชีวิต</p>
<p>๑๓๑. ถ้าชนะ ความโกรธ กลัวเป็น กลัวตาย กลัวโรค เร่งผล กังวล ได้</p> <p>อย่างอื่น....ง่ายหมด</p>
<p>๑๓๒. คนที่ทำงานลงตัวตลอด ไม่มีปัญหาใด ๆ</p> <p>คือ คนที่ช่วยที่สุดในโลก</p>
<p>๑๓๓. อุปสรรคและปัญหา</p> <p>คือ ชีวิตชีวา</p>
<p>๑๓๔. กุศลาธัมมา อกุศลาธัมมา</p> <p>แปลว่า "ชีวิต!!! เดี่ยวก็ดี เดี่ยวก็ร้าย</p> <p>เดี๋ยวก็สมใจ เดี่ยวก็ไม่สมใจ"</p> <p>ตราบไฉยังมีชีวิตอยู่ ยังไม่ปรินิพพาน</p> <p>จะได้รับแต่สิ่งที่ดี สิ่งที่สมใจ อย่างเดียว เป็นไปไม่ได้</p> <p>จะได้รับแต่สิ่งร้าย สิ่งไม่สมใจ อย่างเดียว เป็นไปไม่ได้</p> <p>จะได้รับทั้งสองสิ่งเป็นธรรมดา</p> <p>ในเมื่อทุกชีวิตล้วนเคยทำดีมา จึงมีดีคอยช่วยเป็นระยะๆ</p> <p>และเคยพลาดทำไม่ดีมาหาที่ต้นที่สุดไม่ได้</p> <p>จึงมีวิบากร้ายทั้งกองเล็ก กองปานกลาง และกองมหึมา</p> <p>ไล่ล่าชีวิตทุกชีวิตตลอดเวลา</p> <p>ตราบปรินิพพาน</p>
<p>๑๓๕. โลกนี้ มีสิ่งดีให้เราได้อาศัย</p> <p>มีอุปสรรคให้เราได้ฝึกฝน</p>

<p>มีอุปสรรคให้เราได้ใช้วิบาก มีอุปสรรคให้เราได้ล้างทุกขใจ</p>
<p>๑๓๖. ชีวิตที่ลงตัว คือ ชีวิตที่มีแต่ความเสื่อม ชีวิตที่ไม่ลงตัว คือ ชีวิตที่มีแต่ความเจริญ</p>
<p>๑๓๗. เวลาชีวิตมีน้อยนัก สั้นนัก อย่าปล่อยเวลาชีวิตให้สูญเปล่า จงละบาป บำเพ็ญกุศล และ ยินดี พอใจ เต็มใจ สุขใจ มีชีวิตชีวา ในทุกเสี้ยววินาทีของชีวิต</p>
<p>๑๓๘. จงเผชิญกับปัญหาอุปสรรคที่มีอยู่คู่โลกตลอดกาลนาน อย่างมีชีวิตชีวา ให้ได้</p>
<p>๑๓๙. งานล้มเหลวหรือสลาย แล้วอึดตายสลายได้ ก็คุ้มเกินคุ้ม</p>
<p>๑๔๐. ใครเขาจะยึดหรือไม่ยึด ไม่สำคัญ ใครเขาจะคิดกับเราอย่างไร ไม่สำคัญ สิ่งสำคัญ คือ เราต้องไม่ยึดมั่นถือมั่น จิตเราต้องสูงก่อน จึงจะดึงจิตคนอื่นขึ้นสูงได้</p>
<p>๑๔๑. ความผิดความถูกอยู่ที่ “การยึดหรือไม่ยึด” ถ้ายึดคือผิด ถ้าไม่ยึดคือถูก ผิดถูก ไม่ได้อยู่ที่เหตุผลใครเลิศยอดกว่าใคร ผิดถูก มันอยู่ที่ยึด หรือไม่ยึด!!! ยึดคือผิด ถ้าไม่ยึดคือถูก ยึด คือ ยึดมั่นถือมั่นตามความคิดของเรา เอาดีแบบเราหมายถึงจะสุขใจ ไม่เอาดีแบบเราหมายถึงจะทุกข์ใจ</p>

นี่แหละ ยึด!!! นี่แหละกิเลส!!! นี่แหละบาป!!!
๑๔๒. “ยึดที่ไม่ผิด” คือ “ยึดความไม่ยึดมั่นถือมั่น”
๑๔๓. ทำดีถูกตำหนิได้ ถูกแกล้งให้ได้ ถูกนินทาให้ได้ ถูกว่าให้ได้ ถูกดูถูกให้ได้ ถูกเข้าใจผิดให้ได้ ถูกทำไม่ตีสารพัดเรื่องให้ได้ เพราะ...เราทำมา...ทั้งนั้น
๑๔๔. ทำดีแล้ว ยังถูกร่ำร้ายวิบากบาปเล่นงานหนัก แสดงว่า ชาติก่อนเราทำบาปมาก เราแสบมาก เราแสบสุด ๆ มัน...ก็ต้องรับ...สุด ๆ มัน...จะได้หมดไป...สุด ๆ เรา...จะได้เป็นสุข...สุด ๆ
๑๔๕. อย่าสร้างความสุขให้กับตน ด้วยการสร้างความทุกข์ให้ผู้อื่น
๑๔๖. ถามว่า เกิดมาทำไม!!! ตอบว่า เกิดมาเพื่อฝึกฝนการสร้างความสุขที่แท้จริงให้กับตนเองและผู้อื่น
๑๔๗. ทุกอย่างที่เกิดขึ้น ดีที่สุดแล้ว (Everything happens for the best)
๑๔๘. ในโลกนี้ ไม่มีอะไรที่ไม่มีข้อดี มีข้อดีได้หมด มีประโยชน์ได้หมด ต้องหาข้อดี หาประโยชน์ให้ได้ ในทุกเรื่อง
๑๔๙. ความสุขแท้ คือไม่ทุกข์ใจ ไม่ว่าจะเกิดอะไร ในสถานการณ์ใด
๑๕๐. ชีวิตที่มั่นคง คือ ชีวิตที่ให้ หรือเสียสละ อย่างแท้จริง
๑๕๑. เราจะทำ ในสิ่งที่คนอื่นทำได้ยาก เราจะเป็น ในสิ่งที่คนอื่นเป็นได้ยาก เราจะสละในสิ่งที่คนอื่นสละได้ยาก เราจะพันทุกข์ ในสิ่งที่คนอื่นพันทุกข์ได้ยาก

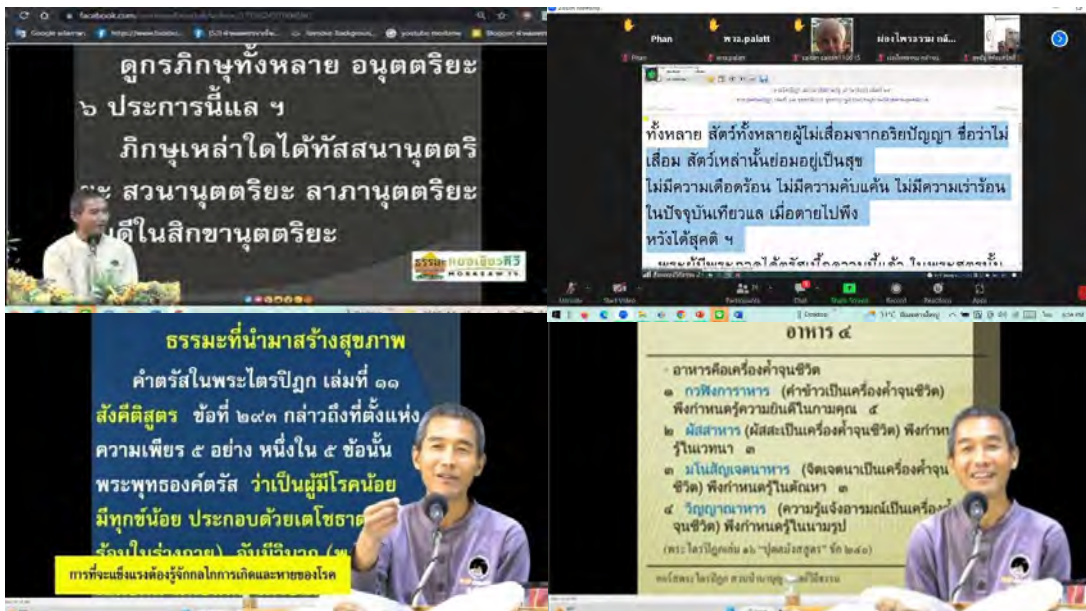
<p>(ทุกข์จากสุขปลอมทุกข์จริง) เราจะชนะ ในสิ่งที่คนอื่นชนะได้ยาก (ชนะกิเลสเหตุแห่งทุกข์ทั้งปวง)</p>
<p>๑๕๒. เสพกิเลส มีโทษ คือ ทุกข์หนัก ทุกข์หนักมาก ทุกข์หนักที่สุด จะเสพไปทำไมให้ทุกข์!!!</p>
<p>๑๕๓. มาเป็นหมอดูแลตัวเองกันเถอะ</p>
<p>๑๕๔. หมอที่ดีที่สุดในโลก คือ ตัวเราเอง</p>
<p>๑๕๕. ถ้าสุขภาพพึ่งตนเกิดไม่ได้ หมอและคนไข้ จะพากันป่วยตาย</p>
<p>๑๕๖. กิเลส โลกโกรธหลง เป็นโรคติดต่อร้ายแรงที่วงการสุขภาพ ไม่รู้!!!</p>
<p>๑๕๗. ลดกิเลส รักษาโรค พลังเด็ดขาดในการลดกิเลส เป็นพลังรักษาโรค ที่มีฤทธิ์เร็วและแรงที่สุดในโลก</p>
<p>๑๕๘. ศูนย์บาทรักษาทุกโรค</p>
<p>๑๕๙. การให้ หรือแบ่งปัน เป็นที่พึงแท้ของโลก</p>
<p>๑๖๐. การให้หรือการแบ่งปันด้วยใจที่บริสุทธิ์ คือ ความเจริญของจิตวิญญาณที่งดงามมีคุณค่าและผาสุกที่สุดในโลก</p>
<p>๑๖๑. ชีวิต...ต้องฝึกให้อยู่อย่างประหยัดเรียบง่ายให้ได้ ประหยัด คือกินน้อยใช้น้อยในขีดที่แข็งแรงที่สุด ไม่ทรมาณตน ไม่เสียหาย จำเป็นจึงใช้ ไม่จำเป็นไม่ใช้ เป็นประโยชน์จึงใช้ เป็นโทษไม่ใช้</p>

<p>เพื่อก้าวไปสู่...</p> <p>ชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย ร่างกายที่แข็งแรง จิตใจที่ดั่งงาม จิตใจที่เป็นสุข</p>
<p>๑๖๒. การดำรงชีวิตมันไม่ได้มีอะไรมากมาย อย่าเสียเวลาไปไขว่คว้าหาสิ่งที่เกินความจำเป็นของชีวิต</p> <p>สิ่งจำเป็นในชีวิต คือ</p> <p>ปัจจัย ๔</p> <p>(อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค)</p> <p>มิตรดี ความดี</p> <p>คือสมบัติที่แท้จริง</p> <p>สิ่งจำเป็นในชีวิตมีเพียงเท่านี้!!!</p>
<p>๑๖๓. อาหารเป็นหนึ่งในโลก!!!</p> <p>สิ่งสำคัญในชีวิต คือ อาหาร</p> <p>ได้แก่ สมุนไพร ผลไม้ ผักสด ผักลวก ข้าว เกลือ</p> <p>ถั่วหลากหลายชนิด ธัญพืชผสม</p> <p>ทำให้แข็งแรง สบาย เบาท้อง มีกำลัง อิ่มนาน</p> <p>สิ่งสำคัญมีเพียงเท่านี้</p> <p>แล้วจะโลก จะโง่งไปทำไม!!!</p>
<p>๑๖๔. กสิกรรมไร้สารพิษ</p> <p>คือ ความมั่นคงด้านอาหาร ยา และปัจจัยที่จำเป็นต่อชีวิต</p> <p>คือ ความมั่นคงของชีวิต</p> <p>ทำให้ชีวิตอยู่รอด</p> <p>ทำให้ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุข</p>
<p>๑๖๕. คุณค่าและความผาสุกของชีวิต คือ</p> <p>ชีวิตที่พอเพียงเรียบง่าย</p> <p>ร่างกายที่แข็งแรง จิตใจที่ดั่งงาม จิตใจที่เป็นสุข</p>
<p>สาธุ</p>

ภาคผนวก ฉ-๑

วิธีการสื่อสารธรรมคำคมเพชรจากใจเพชรของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)
(๑๙ วิธีการ)

๑) อ้างอิงพระไตรปิฎก

๒) ประยุกต์หลักธรรมด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย

๓) ใช้ภาพ ดร.ใจเพชร กล้าจน

๔) ภาษากาย

๕) เป็นตัวอย่างที่ดี

ศีล
ของอาจารย์หมอเขียว

- 1) ทำสมาธิวันละหนึ่ง
- 2) ไม่กินเนื้อสัตว์
- 3) กินข้าววันละมื้อ
- 4) ทำงานฟรี
- 5) ประพฤติพรหมจรรย์

ดร.โจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)
8 กันยายน 2560

ทำความ
ฟ้าสุก
ที่
ที่
ช่วยคน
ที่
คีธธา

ดร.โจเพชร กล้าจน
(หมอเขียว)
1 กันยายน 2561 / สวนป่ากาญจนาฯ

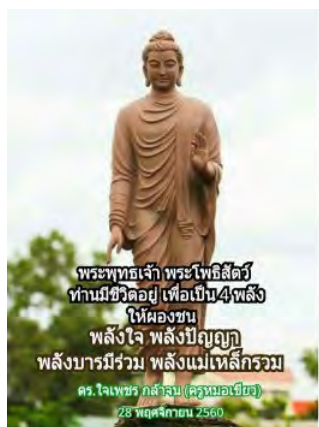
๖) ฟ้าร้องบทเพลงธรรม

๗) อธิบายการปฏิบัติธรรมด้วยการวิปัสสนา

๘) ยกเรื่องราวของพระพุทธเจ้ามาเป็นสื่ออธิบาย

๙) ใช้ตัวเองเป็นสื่ออธิบาย

“ มีครั้งหนึ่งตอนไปทำค่ายที่ภูผาพำน้ำ เชียงใหม่ ผู้เขียนตื่นเช้าขึ้นมาปวดเท้ามาก ปวดเหมือนอะไรทิ่ม ปวดฝ่าเท้าตอนกราบพระ นึกได้ว่า ...ผู้เขียนเก่งเตะตะกร้อ ... ไข่เท้าเตะหลอกล่อเขา พอหลอกได้ก็สะใจยั่วคู่ต่อสู้ มันสำนึกกว่า ...เท่านั้น...ทำให้คนอื่นทุกข์ ทำให้เขาเจ็บใจชอบกินยาตี้นไก่ชุปแป้งทอด ...ไก่ อร่อยอร่อย แต่เขา (ไก่) นะ ทุกข์แทบตาย ไม่ใช่แทบตาย เขาต้องตายเพื่อให้เราได้กินตีนไก่ พอระลึ กถึงเพราะเราชอบ เราทำให้เขาทุกข์ทรมาน พอสำนึกมันหายเลย คือสิ่งที่พระพุทธเจ้า ตรัสว่า โรคภัยไข้เจ็บมันเกิดจากวิบากกรรม วิบากกรรมมีจริงในโลกใบนี้ ”

๑๐) ใ้บุคคลอื่นเป็นสื่ออธิบาย

“ มีป้าท่านหนึ่งมาเข้าค่ายเรา ท่านปวดเข่ามา ๓ ปี รักษาแผน ต่างๆ หมดเงินไปหลายหมื่น แล้วก็ไม่หาย พอมาเข้าค่ายเรา ท่านก็ฟังธรรมเข้าใจ พอเข้าใจปุ๊บ ท่านก็ตั้งใจเลยว่าถ้าอาการปวดเข่านี้ที่ เกิดจากการชอบกินชาหมู จะหยุดกินชาหมู ปรากฏว่าพอตั้งใจแบบนี้ อาการปวดนั้นเบาเลย ท่านรู้ว่าท่านชอบกินชาหมู พอสำนึกผิดปั๊บ อาการปวดเบาเลย นอนหลับสบาย รุ่งขึ้นเดินปร๋อเลย ที่นี่พอกลับไปบ้าน อาการดีไปหลายเดือนเลย เสร็จแล้วไปงานศพ คนเขาเอา แกงหวานมาให้ท่านก็กิน ท่านกินจนหมดไปด้วยหนึ่ง เสร็จแล้วเขาก็ เอามาให้อีก ท่านก็เห็นว่าเอ๊ะ ! มันมีหมูมาด้วย ท่านก็นึกในใจว่าคงไม่เป็นไรมั้ง เราไม่ได้กินหมู เราก็กินแกงหวานกับน้ำก็พอ หลังจากกินเสร็จก็ปวดอย่างหนักเลย ท่านก็ตั้งใจ ทีเดียวถ้าอาการปวดเกิดจาก การกินแกงหวานใส่หมู จะไม่กินอีก พอตั้งใจแบบนี้ อาการปวดก็ เบาและหายไปเลย ”

๑๑) ยกข่าวสารสถานการณ์เป็นสื่ออธิบาย

๑๒) อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

๑๓) ตอบปัญหา

คำถามที่ ๖๗

วิธีเอาชนะ
ความเจ็บปวด
ต้องตั้งจิต
แบบใดคะ
จึงจะชนะความ
เจ็บปวดของโรค
จากวิบาก
กรรมของเรา ?

facebook

โครงการ
ตอบปัญหาเพิ่มปัญญา

กับจิตอาสาแพทจวิธรรม

อดีตผู้ป่วย
COVID-19
เล่าเอง

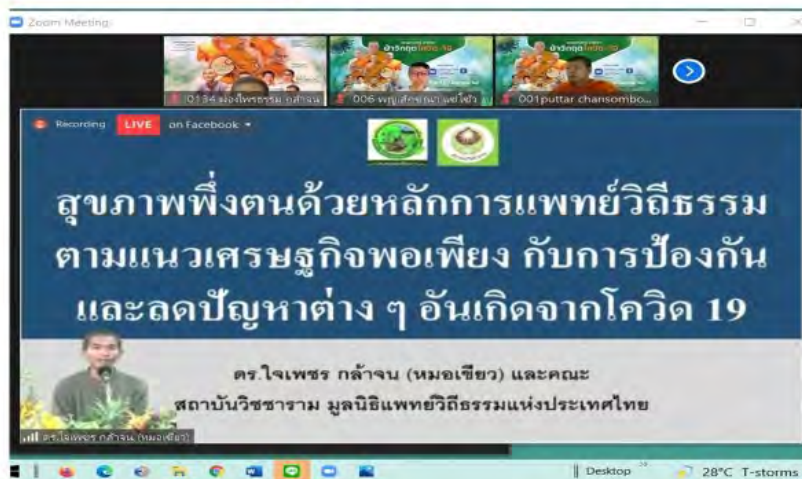

ตอนที่ 16

๑๔) องค์ปาฐก

๑๕) วิทยากร

๑๘) ผู้วิพากษ์

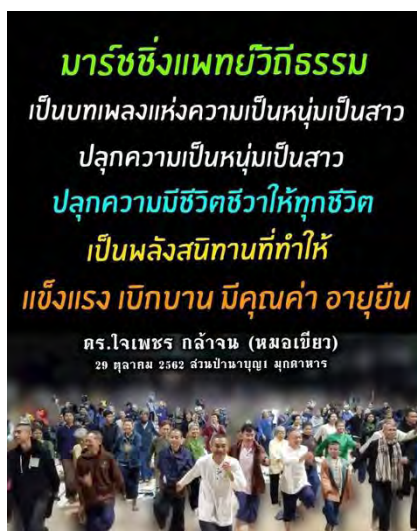
๑๙) อาจารย์สอนและบรรยายพิเศษ

ภาคผนวก ฉ-๒

บทเพลงธรรม

เพลง มาร์ชชิง แพทย์วิถีธรรม

มาร์ชชิงแพทย์วิถีธรรม

เป็นบทเพลงแห่งความเป็นหนุ่มเป็นสาว

ปลุกความเป็นหนุ่มเป็นสาว

ปลุกความมีชีวิตชีวาให้ทุกชีวิต

เป็นพลังสนิทานที่ทำให้

แข็งแรง เบิกบาน มีคุณค่า อายุยืน

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

29 ตุลาคม 2562 สวนป่าบางปูฯ มุกดาหาร

แพทย์วิถีธรรม นำหัวใจ ให้สุขแท้
 ดร.ใจเพชร ได้ใช้ หลักธรรม
 แพทย์วิถีธรรม คอยชี้แนะ ท้วแดน
 เทคนิค ๙ ข้อ ล้อธรรม แห่งบุญ
 สุขภาพเราจะดี ทั้งแผ่นดินไทย
 สุขภาพเราจะดี ทั้งแผ่นดินไทย
 ต้องช่วยคน ให้พึ่งตน
 ทำงานฟรี คบมิตรดี นี่คือหัวใจ
 พวธ. ทุ่มแรง แบ่งเบา แก้อไข
 ด้วยศาสตร์ หลากหลาย
 พระไตรปิฎก ที่ยกมาพาใช้
 *ลดโรค ภัยร้าย ลดรายจ่ายปล้น

คือหน่วยเผยแพร่ ธรรมะแท้ ในสยาม
 เผยแผ่น้อมนำ อริยะธรรม คำจูน
 นำร่องวางแผน รักษาใจ ไม่ให้เสื่อมศูนย์
 คนที่เข้าสู่ศูนย์ มีต้นทุน คือคุณความดี
 ต้องมีใจ ที่มีธรรม น้อมนำวิถี
 ควรกินใช้ ของใกล้ตัว ของในพื้นที่
 ใจสะอาด ละชั่วทำดี
 ธรรมะยิ่งใหญ่ หลอมหัวใจ กล้าแกร่ง
 นำแก้ปัญหา สุขภาพคนไทย
 ประยุกต์เข้าใช้ ได้ผล
 บอกคนไทย ลดทุกซัดได้ ไม่แปรผัน
 ร่วมด้วยช่วยกัน สร้างแดนบุญ ด้วยคุณความดี

เพลง หัวใจคุณธรรม

*เหนือฟ้า มีฟ้ากว้าง
 เหนือตาย นั้นไม่ตาย

เหนือเส้นทาง มีจุดหมาย
 เหนือจุดหมาย นั้นไม่มี

เหนือทุกข์ ไม่ทุกข์กว่า	เหนือเงินตรา คือความดี
**เหนือชีพ ที่ยอมพลี	คือสังคม อุดมการณ์
เป็นถ้อยคำ ของนักปราชญ์	ผู้ฉลาด สร้างวิญญาน
ดวงจิต มุ่งสืบสาน	กอบปรก่อกอง เพื่อมวลชน
ชีวิต อันแสนประเสริฐ	สุดล้ำเลิศ นั่นคือคน
สร้างคุณค่า ประโยชน์ล้ำ	เพื่อผองชน ได้สุขเย็น
เป็นผู้บำบูนุชา เชิดชูค่า	ว่า งามเด่น
தாகทาง ทางล้ำเคี้ยว	ให้คนเห็น เส้นทางธรรม
ให้คนเห็น เส้นทางธรรม ช้ำ * , ** , **	

เพลงผู้พลายเลียบ

ในชีวิตเคยคิดบ้างไหม	ว่าทำไม ไยต้อง พานพบทุกข์
ทั้งที่มุ่งหมายมัน ปัน แสนสุข	ล้วนกลัวเกลียด แสนทุกข์ ทั่วทุกนาม
ทุกคืนวันคืน โถมกายใจ มุ่งไขว่คว้า	ขอสุขซ้ำ ให้ได้มา ไม่เคยถาม
ว่าสุขนั้น ยังยืน ตื่นติดตาม	หรือว่าแค่ ช่วยยาม แล้วดับไป
สุขใด ๆ ที่ไร้ ความยั่งยืน	สุขนั้นก็ ปลอมกลืน หลอกหลงให้
คนโง่ง หลงฉลาด มุ่งมาดไว้	สุขสูญหาย เก็บไม่ได้ แค่เคยจำ ๆ
สุขโง่งนั้น ไร้ซึ่ง แก่นสาระ	ใครหลงเข้า เศร้าแสนจะ สุดซอกซ้า
เมื่ออยากได้ กลัวไม่ได้ ใจทุกข์นำ	แม้ได้แล้ว ยังทุกข์ย้า กลัวหมดไป ๆ
ทั้งเหนียวนำ ทำผู้อื่น ขึ้นชอบตาม	เสพสุขลวง แสนเลวทราม ตามหลอกให้
ทำชั่วได้ ทุกเรื่อง ไม่อายใจ	วิบากร้าย จึงล่าไล่ ไม่คลายมือ ๆ
ทุกข์ทั้งหลาย จึงโลโถม โหมกระหน่ำ	ทั้งกายใจ แสนระกำ ช้าราศี
เศร้าชาตินี้ ชาติต่อไป ไล่อ้าย	ก็ชั่วซ้ำ สุขปลอมนี้ ขี้ ชิวา ๆ
ปัญญาแท้ ฉลาดแท้ แน่สุขจริง	สุขยั่งยืน ยอดเยี่ยมยิ่ง ทั้งสุขวุ่น
ดับชอบชัง เหตุแห่งทุกข์ คลุกชีวิน	ชั่วดับสูญ ทุกข์ดับสิ้น ดินแดนบุญ ๆ
สุขแท้ ๆ ยินดีที่ ไม่มีชังชอบ	จึงไม่กลัว ไม่ชั่วตอบ ชีวิตได้
ดีแท้ ๆ สุขแท้ ๆ แน่ตลอดไป	ยึดก็ได้ วางก็ได้ สบายใจจริง
คนสุขแท้ จำนวนแค่ ผู้พลายเลียบ	ส่วนผู้โง่ง งามายเจ็บ จมทุกข์ยิ่ง
พุทธะกล่าว เท้าแผ่นดิน สิ้นสุขจริง	พึงพากเพียร สู้สุขยิ่ง จจริงนิรันดร์ ๆ ๆ
สุขแท้ ๆ ยินดีที่ ไม่มีชังชอบ	จึงไม่กลัว ไม่ชั่วตอบ ชีวิตได้
ดีแท้ ๆ สุขแท้ ๆ แน่ตลอดไป	ยึดก็ได้ วางก็ได้ สบายใจจริง ๆ ๆ

เพลง สุขลวง ทุกข์แท้

สรรพสิ่ง กอปรก่อ ในโลกา	เลวหรือเลิศ ต่อชีวา หนาเพียงไหน
ล้วนเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป	สูญสลาย ไม่ใช่ของใคร ในโลกา
สิ่งจะนั้น เช่นนี้ ตลอดกาล	จะรวดเร็ว หรือช้านาน จริ่งคู้ฟ้า
คนโง่เง่า หลงเฝ้า เมายึดมา	แย่งไขว่คว้า เป็นของข้า ตลอดกาล
กระเสือกกระสน เตือดตื้นรน ตะเกียกตะกาย	หวังสิ่งสุข จนต้องได้ ตั้งใจช้าน
แม้ได้เสพ สุขนั้นหนอ ก็ไม่อยู่นาน	แม้ไม่ได้ ก็เกิดการ ทุกข์ระทม
คลังสุขลวง จึงหลงเสพ สะสมเกิน	คนขาดแคลน โลกขาดเกิน ข้านบาปบ่ม
ทุกข์จากอยาก จากดินจากเกิน จากกรรมตรม	ไม่ได้เสพ ทุกข์ระทม ไม่สมใจ
วงเวียนวน ขึ้นแค้น แสนสาหัส	ลีลาทุกข์ สารพัด อัดขังไว้
โหยหาสุข กลับได้ทุกข์ คลุกอยู่ใย	รีบออกจาก นรกแท้ แผลอยู่ใย
อย่าเนิ่นช้า เร็วไว ไปสู่ธรรม	อย่าเนิ่นช้า เร็วไว ไปสู่ธรรม
ละสิ่งชั่ว สร้างสรรค์ดี มีประโยชน์	ทำเต็มที่ นี่คือจอกุศล ใจทุ่มแท้
ตามปัจจัย องค์ประกอบ ณ นั้นแล	ผลมากน้อย เหลวเลิศแท้ แล้วแต่กรรม
ผลมากน้อย เหลวเลิศแท้ แล้วแต่กรรม	บาปบุญเรา และโลก จะสังเคราะห์ ให้ได้ผล
อย่างสมเหมาะ อย่าครวญคร่ำ	ทำเต็มที่ ดีสุดแล้ว แก้วจงจำ เราและโลก ต้องรับนำ
อาศัยใจ	ทำดีสุด ผลก็ดี ที่สุดแล้ว
ก่อนสูญไป ใยเราโลก ต้องโศกได้	ทำดีสุด จึงไม่มี ที่เสียตาย
จึงไม่มีที่เสียใจ จึงไม่มีที่ทุกข์ใจ	จึงไม่มีที่คาใจ
ทำดีสุด สุขสุดได้ ใจเบิกบาน	ทำดีสุด อิ่มเอิบได้ ใจเบิกบาน
ทำเต็มที่ สุขเต็มได้ ใจเบิกบาน	ทำดีสุด สุขสุดได้ ใจเบิกบาน

ทำดีสุด สุขสุดได้ ใจเบิกบาน

เพลงรวมพลคนดี

คราวโลกเลวร้ายทุกข์ทน ชีวิตผู้คนเดือดร้อน	
ร้าวแล้งไร้อาหาร	ไร้ทางไร้พรพันภัย
โรครุกรุมเร้ารุนแรง	สินค้าสุดแพงสุดร้าย
สงครามขัดเคืองมิคลาย	ภัยพิบัติมากมายซัดพัง
*สุดทุกข์ สุดท้อ สุดทาง	สุดเคือง สุดคว้าง สุดหวัง
ถึงคราวเสียสละสานพลัง ทลายร้ายกักขังชีพชน	
นักสู้สร้างสุขแท้	อย่าพ่ายอย่าแพ้อย่าสับสน
รวมพลังดับทุกข์ในตน	โถมช่วยผองชนผู้ล้าเคียด

ลำปากเพียงใดใจสู้	ไม่ท้อไม่หดหู่สู้ทุกข์เข็ญ
ทุ่มกาย เทใจไว้เป็น	คุณค่าดีเด่นในคน
สุดสูง สุดสุข สุดประเสริฐ สุดล้ำ สุดเลิศ สุดค่า	
สุดดี สุดซึ้ง ในชีวา	สุดดีน สุดฟ้า สุดคน
ผสานวิญญานน้ำใจ	เกื้อกูลแผ่ให้ผองชน
เบิกบาน แจ่มใสสุขล้น	มาเถิดรวมพลคนดี*

เพลงแรงใจเพื่อมวลชน

Moral Support for the Masses

ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

Dr. Jaiphet Klajon (Morkeaw)

ดวงตะวัน ทอแสง ฉาบฉาย	The sun shines with brightness...
น้ำค้าง เหือดหาย หมอกจาง	Dew parching, fog fading
เขียวทิวไม้ สายลม เบาบาง	Rows of green trees and light wind
สองข้างทาง มีดอกไม้ บาน	Along the pathways, flowers blooming...
เปิดรอยยิ้ม ทักทาย ไปไม้	I open my smile to greet the flowers,
ป่าเขากว้างไกล หุบห้วย ละหาน	the far-flung forest,
ทุกทางทุกทิศ ที่เราก้าวผ่าน	the mountains and the valleys.
มอบบรรณาการ ด้วยดวงใจ	Everywhere, every direction I pass by, I pay tribute to nature with my heart.
สำนึก คุณค่า ฟ้าดิน	I appreciate nature...
อวลกลิ่น ใบหญ้า สดไสว	the land and the sky,
ธรรมชาติสะอาดสดใส	the smell of the fresh green grass
สงบใจ คลายทุกข์ เคยรัดตรึง	The clean and clear nature makes me feel relaxed, free of worries and stress.
ปล่อยใจ ให้พ้น เป็นทาส	I liberate my mind from slavery...
ละบ่วงบาศ ที่ผูกกระชาก ดึง	from the lasso that keeps pulling me.
ด้วยลมหายใจ ช่วงชีวิต หนึ่ง	With all my breath,
เพียรก้าวให้ถึง ฟ้าไท ชิ่งโอฬาร	I shall persevere to grand freedom.

* มาเถิด กัลยาณมิตร
 ผ่อนเกลียวชีวิต อัน ไร้แก่นสาร
 มาปลูกดอกไม้ ให้งาม ตระการ
 บนเส้นทางพาดผ่าน สู่ฟ้า ไท

ดวงตะวัน ทอแสง ทาบทา
 ทิวา รังสี อำไพ
 ฉันและเธอ ร่วมเดิน ทาง ไกล
 พร้อมปลูกดอกไม้ เป็นแรงใจ เพื่อมวลชน

(ซ้ำ *)

ฉันและเธอ ร่วมเดินทาง ไกล
 พร้อมปลูกดอกไม้ เป็นแรงใจ เพื่อมวลชน

*Come with me, my dear friends.
 Let's loosen the strands of our lives
 from the immaterial.
 Come with me
 to plant the gorgeous flowers
 on the paths to freedom.
 The sun shines with brilliance.
 The day glows with radiance.
 You and I will travel
 the long distance together.
 We will plant these flowers
 for the moral support of the masses.

(Repeat*)

You and I will travel
 the long distance together.
 We will plant these flowers
 for the moral support of the masses.

ภาคผนวก ฉ-๓

ศีล ๕ แบบละเอียด

ศีล 5 แบบละเอียด (อธิศีล)

คือสภาพไม่เบียดเบียน
ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น
หยาบ-กลาง-ละเอียด

คือสภาพเป็นประโยชน์แท้
ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น
เบื้องต้น-ท่ามกลาง-บั้นปลาย

คำคมเพชรจากใจเพชร
ดร. ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)
16 สิงหาคม 2560
สวนป่านาบุญ

ศีล คือสภาพ	ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน <small>ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น</small>	หยาบ	กลาง	ละเอียด
เป็นประโยชน์แท้ <small>ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น</small>	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บั้นปลาย
ศีลข้อ 1	ไม่ ฆ่าสัตว์	ไม่ กินสัตว์	ไม่ โกจรธ

ศีล คือสภาพ	ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บั้นปลาย
ศีลข้อ 2	ไม่ ลักทรัพย์	แบ่ง ปัน	ไม่ โลภ

ศีล คือสภาพ	ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บั้นปลาย
ศีลข้อ 3	ไม่ ประพฤติ ผิด ในกาม	ลด ละ เลิก การสมสู่	ทำดี แต่ ไม่ติดดี

ศีล คือสภาพ	ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บั้นปลาย
ศีลข้อ 3 (ต่อ)	เมียดใคร ลูกใคร	รูปรส กลิ่นเสียง สัมผัส ที่เป็นภัย	ไม่ทำดี ที่ฟ้าปิด -กิลมณะ

ศีล คือสภาพ	ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บั้นปลาย
ศีลข้อ 4	ไม่พูด โกหก	ฝึกฝน การพูด ความ จริง	พูด ความ จริง

ศีล คือสภาพ	ไม่เบียดเบียน และเป็นประโยชน์แท้		
	หยาบ	กลาง	ละเอียด
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น			
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บันปลาย
ศีลข้อ 4 (ต่อ)	คำหยาบ ส่อเสียด เพื่อจ้อ	ที่จะเกิด ประโยชน์ ต่อตนเอง และผู้อื่น	จนตัวเอง และผู้อื่น พันทุกข์

ศีลข้อ 5	ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
	หยาบ	กลาง	ละเอียด
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น			
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บันปลาย
1.ไม่เมาไม่เสพ ในวัตถุ	มาก	ปาน กลาง	น้อย

ศีลข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บันปลาย	
หรือวิธีการ/สิ่งใดที่เป็นโทษ	มาก	ปานกลาง	น้อย	

ศีลข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บันปลาย	
ต่อตนเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	มาก	ปานกลาง	น้อย	

(ในระดับ)

ศีลข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	ขั้นปลาย	
2. ไม่เสพอาการทางจิต คือ ความชอบซึ่งทั้งดีทั้งชั่ว	รุนแรง	ปานกลาง	เล็กน้อย	

ศีลข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	ขั้นปลาย	
คือโลกโกรธหลง (ใน ระดับ)	รุนแรง	ปานกลาง	เล็กน้อย	

ศิลป์ข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บันปลาย	
ไม่เสพอบาย मुख 6		รุนแรง	ปานกลาง	เล็ก

ศิลป์ข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บันปลาย	
เสพสิ่งมัวเมา เทียวกกลางคืน		รุนแรง	ปานกลาง	เล็ก

ศิลป์ข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บนปลาย	
เทียวดูมหรสพ การละเล่น		รุนแรง	ปานกลาง	เล็ก

ศิลป์ข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บนปลาย	
เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร		รุนแรง	ปานกลาง	เล็ก

ศิลป์ข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บันปลาย	
<p>เกียดคร้าน</p> <p>การทำงาน</p>		รุนแรง	ปานกลาง	เล็ก

ศิลป์ข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บันปลาย	
<p>ไม่เสพ</p> <p>กามคุณ 5</p>		รุนแรง	ปานกลาง	เล็ก

ศิลปะ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หายาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บนปลาย	
รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส	รุนแรง	ปานกลาง	เล็ก	

ศิลปะ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หายาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บนปลาย	
ที่เป็นภัย หรือ เกินความจำเป็น	รุนแรง	ปานกลาง	เล็ก	

ศิลป์ข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื่อง ต้น	ท่าม กลาง	บั้น ปลาย	
ไม่เสพ โลกธรรม 8		รุนแรง	ปาน กลาง	เล็ก

ศิลป์ข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื่อง ต้น	ท่าม กลาง	บั้น ปลาย	
ได้ลาภ เสื่อมลาภ		รุนแรง	ปาน กลาง	เล็ก

ศิลป์ข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บั้นปลาย	
<p>ได้ยศ</p> <p>เสื่อมยศ</p>		รุนแรง	ปานกลาง	เล็ก

ศิลป์ข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บั้นปลาย	
<p>ได้รับสรรเสริญ</p> <p>โดนนิินทา</p>		รุนแรง	ปานกลาง	เล็ก

ศีลข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	ขั้นปลาย	
<p>มีสุข เป็นทุกข์</p>		รุนแรง	ปานกลาง	เล็ก

ศีลข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	ขั้นปลาย	
<p>ไม่เสพอัตตา</p>		รุนแรง	ปานกลาง	เล็ก

ศีลข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเองคนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บั้นปลาย	
อุปกิเลส 16 เช่น	รุนแรง	ปานกลาง	เล็ก	

ศีลข้อ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หยาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเองคนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	บั้นปลาย	
การยึดดี	รุนแรง	ปานกลาง	เล็ก	

ศิลปะ 5		ไม่เบียดเบียน และ เป็นประโยชน์แท้		
ไม่เบียดเบียน ตัวเอง/คนอื่น/สัตว์อื่น	หายาบ	กลาง	ละเอียด	
เป็นประโยชน์แท้ ต่อตัวเองคนอื่น/สัตว์อื่น	เบื้องต้น	ท่ามกลาง	ขั้นปลาย	
การหลงดี	รุนแรง	ปานกลาง	เล็ก	

ภาคผนวก ข.

การสร้างเครือข่ายของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

การสร้างเครือข่ายของ ดร.ใจเพชร กล้าจน (หมอเขียว)

5 ภาค 9 ศูนย์ ทั้งในและต่างประเทศ

ภาคเหนือ สอนป่านาบุญ 8
(ภูผาฟ้า น้ำ จ.เชียงใหม่และเครือข่าย)

ภาคอีสาน

สอนป่านาบุญ 1 (จ.มุกดาหาร) สอนป่านาบุญ 4 (จ.นครพนม)

ภาคกลาง

สอนป่านาบุญ 3 (จ.ปทุมธานี) สอนป่านาบุญ 5 (จ.ระยอง)

สอนป่านาบุญ 7 (จ.ประจวบคีรีขันธ์) สอนป่านาบุญ 9 (จ. สุพรรณบุรี)

ภาคใต้ สอนป่านาบุญ 2 (จ.นครศรีธรรมราช)

ต่างประเทศ สอนป่านาบุญ 6 (ทวีปอเมริกา ยุโรป ออสเตรเลีย เอเชีย)

เครือข่ายแพทย์วิถีธรรม
5 ภาค 9 ศูนย์ ทั้งในและต่างประเทศ

ภาคเหนือ สอนป่านาบุญ 8
(ภูผาฟ้า น้ำ จ.เชียงใหม่และเครือข่าย)

ภาคอีสาน
สอนป่านาบุญ 1 (จ.มุกดาหาร)
สอนป่านาบุญ 4 (จ.นครพนม)

ภาคกลาง
สอนป่านาบุญ 3 (จ.ปทุมธานี)
สอนป่านาบุญ 5 (จ. ระยอง)
สอนป่านาบุญ 7 (จ. ประจวบคีรีขันธ์)
สอนป่านาบุญ 9 (จ. สุพรรณบุรี)

ภาคใต้
สอนป่านาบุญ 2 (จ.นครศรีธรรมราช)

ภาคต่างประเทศ
สอนป่านาบุญ 6
(ทวีปอเมริกา ยุโรป ออสเตรเลีย เอเชีย)

ภาคเหนือ
ส่วนป่านานุกู 8
ภูผาฟ้า จ. เชียงใหม่และศรีสะเกษ

เครือข่ายแพทย์วิถีธรรม
5 ภาค 9 ศูนย์ ทั้งในและต่างประเทศ

ภาคอีสาน
ส่วนป่านานุกู 4
อ.ธาตุนาโม จ.นครพนม

ภาคกลาง
ส่วนป่านานุกู 3

ภาคอีสาน
ส่วนป่านานุกู 1
อ.ดอนตาล จ.มุกดาหาร

ภาคกลาง
ส่วนป่านานุกู 5
จ.ระยอง

ทวีปอเมริกา : แคลิฟอร์เนีย เท็กซัส ฟลอริดา จอร์เจีย

ภาคกลาง
ส่วนป่านานุกู 9
อ.ดอนเจดีย์ จ.สุพรรณบุรี

ทวีปยุโรป : เนเธอร์แลนด์ สวีเดนเชอร์แลนด์ เมอธานี ฝรั่งเศส

ภาคเหนือ

**สวนป่านาบุญ 8
ภูผาฟ้าหน้า จ.เชียงใหม่และเครือข่าย**

ภาคอีสาน

**สวนป่านาบุญ 1
อ.ดอนตาล จ.มุกดาหาร**

ภาคอีสาน

**สวนป่าบุญ 4
อ.ธาตุพนม จ.นครพนม**

ภาคกลาง

สวนป่าบุญ 3

ภาคกลาง

**สวนป่าบุญ 5
จ.ระยอง**

ภาคกลาง

**สวนป่าบุญ 7
จ.ประจวบคีรีขันธ์**

ภาคกลาง

**สวนป่าบุญ 9
อ.ดอนเจดีย์ จ.สุพรรณบุรี**

ภาคใต้

**สวนป่าบุญ 2
อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช**

ภาคต่างประเทศ

สวนป่านาบุญ 6

ทวีปอเมริกา ยุโรป ออสเตรเลีย เอเชีย

ทวีปอเมริกา

ดัลลัส แคลิฟอร์เนีย จอร์เจีย เท็กซัส ฟลอริดา เพนซิลวาเนีย

ทวีปอเมริกา

ดัลลัส แคลิฟอร์เนีย จอร์เจีย เท็กซัส ฟลอริดา เพนซิลวาเนีย

ทวีปอเมริกา : แคลิฟอร์เนีย เท็กซัส ฟลอริดา จอร์เจีย

ทวีปยุโรป : เนเธอร์แลนด์ สวิสเซอร์แลนด์ เยอรมนี ฝรั่งเศส

ทวีปยุโรป : เนเธอร์แลนด์ สวิสเซอร์แลนด์ เยอรมนี ฝรั่งเศส

ภาคผนวก ซ.

คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านต่าง ๆ

คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านศีล

คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านกรรม

คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านสุขภาพ

คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านเศรษฐกิจ

คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านการทำงาน

คำคมเพชรจากใจเพชรกับการสื่อสารธรรมด้านการแบ่งปัน

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ ฉายา/นามสกุล : นางสาวผ่องไพโรธรรม กล้าจัน
- วัน/ เดือน/ ปี เกิด : ๙ พฤษภาคม ๒๕๑๓
- ภูมิลำเนาที่เกิด : อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
- การศึกษา : พ.ศ. ๒๕๓๖ เศรษฐศาสตร์บัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์การเงินและการคลัง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๖๑ ศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาผู้ประกอบการสังคม สถาบันอาศรมศิลป์
พ.ศ. ๒๕๖๑ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- ตำแหน่งหน้าที่การทำงาน : พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๗ เศรษฐกร บมจ.ธนาคารไทยพาณิชย์
: พ.ศ. ๒๕๓๗-๒๕๔๕ เจ้าหน้าที่การตลาดอาวุโส
บจ.ศูนย์วิจัยไทยพาณิชย์
: พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๒ เจ้าหน้าที่วางแผนและติดตาม
บมจ.ธนาคารไทยพาณิชย์
: พ.ศ. ๒๕๕๔-ปัจจุบัน จิตอาสาแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย
วิทยากรแพทย์วิถีธรรมแห่งประเทศไทย
วิชาจารย์สถาบันวิชาราม
นักศึกษาศาสนาวิชาราม
- ปีที่เข้าศึกษา : พ.ศ. ๒๕๖๓-ปัจจุบัน อาจารย์พิเศษวิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ปีการศึกษา ๒๕๖๔
: ๓๑/๑ หมู่ ๕ ชุมชนภูผาฟ้า น้ำ บ้านแม่เลา ต.ป่าแป๋ อ.แม่แตง
จ.เชียงใหม่